

ENTOMOLOGISK
TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

TREDJE ÅRGÅNGEN

1882

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1882

ENTOMOLOGISK

TIDSKRIFT

V.3-4
1882-83
Insects.

INNEHÅLL.

AURIVILLIUS, CHR., <i>Orchestes populi</i> L. såsom skadedjur	Sid.	30
——— och SCHÖYEN, W. M., Svensk-norsk entomologisk literatur 1881.....	»	91
———, Om <i>Trochilium melanocephalum</i> (DALM.)	»	121
BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1881.....	»	90
HOLMGREN, AUG. EMIL, Några iakttagelser rörande <i>Simyra alboc-nosa</i> GOEZE (DE GEER) och en hos densamma funnen parasitstekel	»	87
LAMPA, SVEN, <i>Hadena unanimis</i> TR., funnen i Sverige	»	31
MEINERT, FR., Om retractile antenner hos en dipter-larve, <i>Tanytus</i>	»	83
MÖLLER, G. FR., Novæ hymenopterorum species descriptæ	»	179
———, Bidrag till kännedömen om parasitlifvet i galläpplen och dylika bildningar.....	»	182
REUTER, O. M., Hemipterologiska meddelanden	»	63
———, Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.)	65. 105.	163
———, Entomologiska meddelanden från Societas' pro fauna et flora fennica sammanträden åren 1880 och 1881.....	»	153
SAHLBERG, JOHN, Synonymiska anmärkningar till nordiska Coleoptera	»	187
SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningen i Stockholm under dess andra arbetsår 1881	»	1
———, Entomologiska Föreningens i Stockholm förhandlingar vid sammankomsten den 4 Mars 1882	»	7
———, Nekrolog	»	9
———, Meddelande om <i>Zerene hyate</i> L.	»	12
———, Entomologiska Föreningens sammankomst den 29 April 1882	»	123
———, Entomologiska Föreningens sammankomster den 30 Sept. och 14 Dec. 1882.....	»	195
SCHÖYEN, W. M., Bemærkninger over <i>Lycæna Argus</i> -Egon-gruppen	»	33
SPÅNGBERG, JACOB, Om <i>Parnassius Mnemosyne</i> L.	»	152
———, Nekrolog öfver AUGUST WILHELM MALM	»	157
STOLPE, HJALMAR, Förteckning öfver svenska myror, preliminärt meddelande	»	127
THEDENIUS, K. FR., Om <i>Cidaria olivata</i> W. V.	»	81
WALLENGREN, H. D. J., Revision af Skandinaviens Tipulidæ (forts.)	»	13
———, Förteckning på de Ephemerider som hittills blifvit funna på skandinaviska halfön	»	173

RÉSUMÉS.

AURIVILLIUS, CHR., <i>Orchestes populi</i> L., comme insecte nuisible ...	Sid.	100
———, Sur <i>Trochilium melanocephalum</i> (DALM.)	»	160
HOLMGREN, AUG.-ÉMILE, Quelques observations sur <i>Simyra albo-</i> <i>venosa</i> GOEZE (DE GEER) et sur un hyménoptère parasite de cette espèce	»	104
LAMPA, SVEN, <i>Hadena unanimitis</i> TR., trouvé en Suède	»	100
MEINERT, FR., Sur les antennes rétractiles d'une larve de diptère, <i>Tanytus</i>	»	103
MÖLLER, G.-FR., Contribution à la connaissance de la vie parasitaire dans les noix de galle et autres formations de l'espèce	»	205
REUTER, O.-M., Communications hémiptérologiques	»	102
———, <i>Hémiptères hétéroptères</i> de la Finlande et de la Scandinavie	»	103
———, Communications entomologiques des séances de la »Societas pro fauna et flora fennica», pendant les années 1880-1881	»	161
SAHLBERG, JOHN, Remarques synonymiques sur les Coléoptères du Nord boréal et arctique	»	205
SANDAHL, O.-TH., Résumé des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1881	»	94
———, Nécrologie de NICOLAS WESTRING	»	99
———, Séance du 29 avril 1882	»	160
———, Bulletin de Séances de la Société entomologique pendant l'année 1882	»	209
SCHÖYEN, W.-M., Sur le groupe <i>Argus-Ægon</i> du genre <i>Lycana</i> ...	»	100
SPÅNGBERG, J., Sur <i>Parnassius Mnemosyne</i> L.	»	161
STOLPE, HJ., Liste des fourmis suédoises (communication préliminaire)	»	160
THEDENIUS, K.-FR., Sur <i>Cidaria olivata</i> W. V.	»	103
WALLENGREN, H.-D.-J., Révision des <i>Tipulides</i> de la Scandinavie	»	99
———, Liste des Éphémérides trouvés jusqu'ici dans la Péninsule scandinave	»	204

DE SÄRSKILDA HÄFTENAS INNEHÅLL.

Häft. 1 och 2.

SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningen i Stockholm under dess andra arbetsår 1881	»	I
———, Entomologiska Föreningens i Stockholm förhandlingar vid sam- mankomsten den 4 Mars 1882	»	7
———, Nekrolog	»	9
———, Meddelande om <i>Zerene hyale</i> L.	»	12
WALLENGREN, H. D. J., Revision af Skandinaviens Tipulidæ (forts.)	»	13
AURIVILLIUS, CHR., <i>Orchestes populi</i> L. såsom skadedjur	»	30

LAMPA, SVEN, <i>Hadena unanimitis</i> TR., funnen i Sverige	Sid.	31
SCHÖYEN, W. M., Bemærkninger over <i>Lycæna Argus</i> -Egon-gruppen	»	33
REUTER, O. M., Hemipterologiska meddelanden	»	63
——, Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.)	»	65
THEDENIUS, K. FR., Om <i>Cidaria olivata</i> W. V.	»	81
MEINERT, FR., Om retractile antenner hos en dipter-larve, <i>Tanypus</i>	»	83
HOLMGREN, AUG. EMIL, Några iakttagelser rörande <i>Simyra albovenosa</i> GOEZE (DE GEER) och en hos densamma funnen parasitstekel	»	87
BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1881	»	90
AURIVILLIUS, CHR. och SCHÖYEN, W. M., Svensk-norsk entomologisk literatur 1881	»	91

RÉSUMÉS.

SANDBL, O.-TH., Résumé des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1881	»	94
——, Nécrologie de NICOLAS WESTRING	»	99
WALLENGREN, H.-D. J., Révision des <i>Tipulides</i> de la Scandinavie	»	99
AURIVILLIUS, CHR., <i>Orchestes populi</i> L., comme insecte nuisible ...	»	100
LAMPA, SVEN, <i>Hadena unanimitis</i> TR., trouvé en Suède	»	100
SCHÖYEN, W.-M., Sur le groupe <i>Argus</i> - <i>Egon</i> du genre <i>Lycæna</i> ...	»	100
REUTER, O.-M., Communications hémiptérologiques	»	102
——, <i>Hémiptères hétéroptères</i> de la Finlande et de la Scandinavie	»	103
THEDENIUS, K.-FR., Sur <i>Cidaria olivata</i> W. V.	»	103
MEINERT, FR., Sur les antennes rétractiles d'une larve de diptère, <i>Tanypus</i>	»	103
HOLMGREN, AUG.-ÉMILE, Quelques observations sur <i>Simyra albovenosa</i> GOEZE (DE GEER) et sur un hyménoptère parasite de cette espèce	»	104

Häft. 3.

REUTER, O. M., Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.)	»	105
AURIVILLIUS, CHR., Om <i>Trochilium melanocephalum</i> (DALM.)	»	121
SANDBL, O. TH., Entomologiska Föreningens sammankomst den 29 April 1882	»	123
STOLPE, HJALMAR, Förteckning öfver svenska myror, preliminärt meddelande	»	127
SPÅNGBERG, JACOB, Om <i>Parnassius Mnemosyne</i> L.	»	152
REUTER, O. M., Entomologiska meddelanden från Societas' pro fauna et flora fennica sammanträden åren 1880 och 1881	»	153
SPÅNGBERG, JACOB, Nekrolog öfver AUGUST WILHELM MALM	»	157

RÉSUMÉS.

REUTER, O.-M., <i>Hémiptères hétéroptères</i> de la Finlande et de la Scandinavie	Sid. 160
AURIVILLIUS, CHR., Sur <i>Trochilium melanocephalum</i> (DALM.)	» 160
SANDAHL, O.-TH., Séance du 29 avril 1882.....	» 160
STOLPE, HJ., Liste des fourmis suédoises (communication préliminaire)	» 160
SPÅNGBERG, J., Sur <i>Parnassius Mnemosyne</i> L.....	» 161
REUTER, O.-M., Communications entomologiques des séances de la » Societas pro fauna et flora fennica, pendant les années 1880- 1881 »	» 161
SPÅNGBERG, J., Nécrologie d'AUGUST-WILHELM MALM	» 161

Häft. 4.

REUTER, O. M., Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera- Heteroptera (forts.).....	» 163
WALLENGREN, H. D. J., Förteckning på de Ephemerider som hittills blifvit funna på skandinaviska halfön	» 173
MÖLLER, G. FR., Novæ hymenopterorum species descriptæ	» 179
———, Bidrag till kännedomen om parasitlifvet i galläpplen och dy- lika bildningar.....	» 182
SAHLBERG, JOHN, Synonymiska anmärkningar till nordiska Coleoptera	» 187
REUTER, O. M., Hemipterologiska meddelanden, II	» 191
SANDAHL, O. TH., Entomologiska Föreningens sammankomster den 30 Sep. och 14 Dec. 1882	» 195

RÉSUMÉS.

REUTER, O.-M., <i>Hémiptères</i> de la Finlande et de la Scandinavie ...	» 204
WALLENGREN, H.-D.-J., Liste des <i>Éphémérides</i> trouvés jusqu'ici dans la Péninsule scandinave	» 204
MÖLLER, G.-FR., Contribution à la connaissance de la vie parasitaire dans les noix de galle et autres formations de l'èspec.....	» 205
SAHLBERG, JOHN, Remarques synonymiqués sur les Coléoptères du Nord boréal et arctique	» 205
REUTER, O.-M., Communications hémiptérologiques	» 208
SANDAHL, O.-TH., Bulletin des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1882	» 209

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

1907

1908

1909

1910

1911

1912

1913

1914

1915

1916

1917

1918

1919

1920

1921

1922

1923

1924

1925

1926

1927

1928

1929

1930

1931

1932

1933

1934

1935

1936

1937

1938

1939

1940

1941

1942

1943

1944

1945

1946

1947

1948

1949

1950

1951

1952

1953

1954

1955

1956

1957

1958

1959

1960

1961

1962

1963

1964

1965

1966

1967

1968

1969

1970

1971

1972

1973

1974

1975

1976

1977

1978

1979

1980

1981

1982

1983

1984

1985

1986

1987

1988

1989

1990

1991

1992

1993

1994

1995

1996

1997

1998

1999

2000

DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM UNDER DESS ANDRA ARBETSÅR 1881.

Vid den Entomologiska Föreningens första sammankomst, den 26 Februari, anmäldes att Föreningen nyligen genom döden förlorat två af sina medlemmar och gynnare: Hr Hofmarskalken m. m. Baron H. G. v. WAHRENDORFF och Hr Fil. D:r LUDVIG LÖVENSKIÖLD.

Föreningens Sekreterare D:r CHR. AURIVILLIUS redogjorde i ett längre föredrag för den entomologiska delen af arbetet »*Island Life*» af A. WALLACE. Insektlivets sannolika uppkomst och vidare utveckling på öar, samt många i samband dermed stående märkliga förhållanden framhöllos, hvarjemte påpekades, huru som öarne på grund häraf visade sig vara af två olika typer, nämligen *kontinental-* och *ocean-öar*.

Undertecknad förevisade (ur Karolinska Institutets farmakognostiska museum) en samling ärtlika frön af en *Cajanus*-art från Westindien, hvilka samt och synnerligen voro angripna af en, så vidt man hittills kunnat utröna, sannolikt icke svensk *Bruchus*-art. Flera individ af skalbaggen hade utbildats inom hvarje ärtä och dels utkrupit, dels dött, innan de kommit ut ur ärtarna. Då dessa *Cajanus*-frön för flera år sedan inlades i förvaringsburken och uppställdes i nämnda museum, märktes ingen skada å fröna. Skalbaggarne hade således sedermera utvecklats sig och detta i oerhörd mängd. Huru förloppet vid denna utveckling möjligen kunde hafva varit föranledde ett längre meningsutbyte, hvori deltog Hrr SVEN LAMPA, Gen.-konsul J. W. SMITT och undertecknad.

Föreningens andra sammankomst hölls den 30 April, hvarvid ordet fördes af Hr Lektor THEDENIUS, emedan den ordinarie ordföranden var förhindrad.

D:r CHR. AURIVILLIUS redogjorde för de märkvärdiga och intressanta upptäckter, som under sista åren blifvit gjorda rörande galläpplesteklarnes utveckling samt refererade mera utförligt den nyss utkomna uppsatsen härom af D:r H. ADLER: *Ueber den Generationswechsel der Eichen-Gallwespen* (se Zeitschr. f. Wissenschaftl. Zoologie. B. 35. 1881. pp. 152—240). Galläpplen af båda generationerna af vissa arter förevisades.

Med anslutning till föregående referat höll D:r FR. LOVÉN föredrag om steklarnes olika lefnadssätt med särskildt afseende på deras betydelse för skogshushållningen.

Hr Sv. LAMPA förevisade ett i Stockholm utkläckt exemplar af den nordamerikanska Påfågelspinnaren, *Saturnia (Samia) Cecropia* L. Puppen till detsamma hade erhållits från Amerika.

Vidare företedde Hr LAMPA särdeles ändamålsenligt och nätt förfärdigade insektlådor i bokform, mycket lämpliga till bevarande af mindre insektsamlingar, särskildt för undervisningen i skolor.

Vid Föreningens Styrelses sanimanträde den 3 Maj refererade D:r CHR. AURIVILLIUS »*Bidrag till Kundskaben om Norges Lepidopterfauna* af J. SPARRE-SCHNEIDER (Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandl. 1881. n:o 2).

Hr Sv. LAMPA förevisade en *Chærocampa*, som i alla afseenden stod midt emellan *Ch. Eipenor* L. och *Ch. Porcellus* L. och sannolikt vore att anse såsom en hybrid af dessa båda arter.

D:r CHR. AURIVILLIUS visade ett s. k. insektsåll af tvänne i hvarandra liggande håfvar, hvilket var lämpligt att kunna beqvämt medföra på resor.

Den Entomologiska Föreningens vårsammankomst kunde för den kalla väderleken icke hållas i Stockholms omgifningar, utan egde rum å Mosebacke den 2 Juni.

Vid Föreningens tredje ordinarie sammankomst den 24 September hade undertecknad, Ordförande, den glädjen att få tillkännagifva en donation till den Entomologiska Föreningen af 2,000 kronor från Föreningens Hedersledamot, den om svensk vetenskap så högt förtjente mecænaten D:r ANDERS FREDRIK REGNELL i Caldas i Brasilien. På förslag af Styrelsen beslöt Föreningen att denna summa skulle bilda grunden till en fond, som skulle bära gifvarens namn, och af hvilken endast räntan finge användas såsom bidrag till betäckande af kostnaderna för utgifvandet

af Entomologisk Tidskrift, och hvilken fond skulle förökas med alla gåfvor, som för detta ändamål kunde inflyta.

Bland skänker till Föreningen nämde Ordföranden särskildt en liten samling dels sällsynta och dels för Sverige nya skalbaggar förärade af Hr Adj. AHLROT i Kalmar, samt exemplar af *Trochilium Apiforme* CL., funna omkring 1,000 fot öfver hafvet å ett berg nära Boda i Dalarne af Hr Apotekaren C. INDEBETOU (Se Ent. Tidskr. 1881. H. 4. *Smärre meddelanden*, pp. 210 och 213).

D:r CHR. AURIVILLIUS meddelade upplysningar om och förevisade åtskilliga af insekter förorsakade missbildningar på växter, de flesta framkallade af arter, hörande till släktena *Cecidomyia* och *Aphis*. I sammanhang härmed anförde undertecknad, Prof. WITTRÖCK och Konservator MEVES ytterligare erfarenheter i samma riktning.

Hr Sv. LAMPA förevisade en samling vackert spända mikrolepidoptera, uppstickna medelst silfvertråd på små parallellpipe-diska bitar af kardborrmärg, hvilken märg lämpar sig synnerligen väl till detta ändamål samt är genom sin rena hvithet vackrare, än den vanligast begagnade flädermärgen. Docenten D:r PALMÉN från Helsingfors yttrade sig om denna spänningmetod och om andra sätt att preparera mikrolepidoptera.

Föreningens Sekreterare meddelade ytterligare underrättelse om härjningarna af *Orchestes populi* (FABR.) SCHÖNH. äfven under 1881 vid Arbrå prestgård i Helsingland, samt om förekomsten af denna skalbagge.

Hr Sv. LAMPA anmälde såsom ett skadedjur äfven för torkad ekvirke skalbaggen *Lyctus canaliculatus* FABR. Med anledning häraf framhöll Ordföranden af hvilket praktiskt intresse det vore att med samlingar af skadeinsekter äfven förena prof på de växtdelar, som af dem blifvit angripna. Hr Revisor J. MEVES nämde att sådana samlingar, dock mindre omfattande, funnos vid Kgl. Skogsinstitutet. Hr Konservator W. MEVES erinrade om, att larver och puppor af flera skalbaggar, t. ex. *Buprestis*-arter emellanåt införas med snickerivirke från utlandet.

Den Entomologiska Föreningens sista sammankomst för året hölls hos undertecknad den 14 December, årsdagen för föreningens stiftande.

På framställning af Styrelsen antogs såsom hvilande till nästa sammankomst, att då afgöras, följande förslag till ändring af Föreningens stadgar:

»§ 2. Föreningen håller ordinarie sammankomst den sista »Lördagen i Februari, April och September. Dessutom hålles »sammankomst den 14 December, årsdagen af Föreningens stiftande, samt under Maj månad å dag, som särskildt bestämmes »vid föregående sammankomst, helst i samband med en utflykt »i Stockholms omgifningar. Dock vare Styrelsen obetaget att, »då omständigheterna så föranleda, bestämma andra dagar för »sammankomsterna.»

I sammanhang med denna ändring måste i § 10 ordet »Novembersammankomsten» utbytas mot »Decembersammankomsten».

Vid derefter förrättadt val af Styrelse för det kommande året återvaldes, med slutna omröstning, de föregående ledamöterna af Styrelsen till samma befattningar som förut, nämligen undertecknad till Ordförande, D:r CHR. AURIVILLIUS till Sekreterare, Lektor J. SPÅNGBERG till Tidskriftens redaktör samt Lektorerna K. FR. THEDENIUS och A. E. HOLMGREN till de öfriga ledamöterna af Styrelsen. Till revisorer af Föreningens räkenskaper utsågos Hr Apotekaren H. ENELL och Hr Kassören G. HÖFGREN.

Sekreteraren meddelade sedan en kortfattad öfversigt af de viktigaste arbeten, som under det förflutna året utkommit inom entomologiens område samt refererade *Beiträge zur Kenntniss des Baues der Schmetterlings-rüssel* VON W. BREITENBACH (*Fena. Zeitschr. f. Naturwiss.* B. 15. H. 1. pp. 151—214. 1881).

Hr Sv. LAMPA refererade W. SCHÖYENS afhandling »*Om nogle for Norges og Skandinaviens Fauna nye Lepidoptera*», samt meddelade några dylika fynd, som han sjelf gjort i Sverige.

Ordföranden refererade i korthet »*The Report of the Entomologist of the United States Departement of agriculture*» för år 1880, den sednast utkomna rapporten.

Lektor HOLMGREN höll föredrag om *Lophyrus Pini* och dess lefnadssätt. I kokonger inspunna larver, som nu legat levande och oförändrade i tre år, förevisades i stort antal, hvarvid framhölls, att då sålunda på detta sätt år efter år allt flera larv-

kokonger hopades i jorden och icke kläcktes under vanliga förhållanden, så skulle slutligen, då ett för larvernas utveckling verkligen gynnsamt år inträffade, arten helt plötsligen kunna uppträda i en sådan mängd, att det för en ytlig betraktelse skulle synas svårt att förstå, hyarifrån de otaliga individerna så plötsligen kommit.

Prof. FORSELL från Skara meddelade, att en annan art af samma släkte, *L. rufus*, ett år (för omkring 30 år sedan) uppträdde i vissa orter i Westergötland i så oerhörd mängd, att han förstört alla barren å stora skogssträckor, men både förut och efteråt har denna skadeinsekt icke visat sig å samma trakter.

I sammanhang härmed omnämde undertecknad att *Calosoma Inquisitor* L., som 1851 fanns rent af i massa i parken vid Drottningholm, men sedan dess icke der träffats, i år blifvit återfunnen derstädes af Hr Apotekaren ISIDOR NORDIN, men blott ett enda exemplar. Lektor THEDENIUS och Sekreteraren yttrade sig vidare om detta periodiska uppträdande af insekter, hvilket äfven tillhör vissa fjärilsarter, bland hvilka Konservator MEVES och Lektor HOLMGREN i främsta rummet erinrade om *Tortrix viridana* L.

Den Entomologiska Föreningens Styrelse har under året haft fem sammanträden för handläggandet af Föreningens angelägenheter. Vid dessa hafva följande nya ledamöter blifvit invalda: Hr Gartner N. G. MOE. Töien, Kristiania.

- » Konservator W. J. STORM. Throndhjem.
- » Sognepräst G. SANDBERG. Sydvaranger i Finmarken.
- » Jägmästaren A. VARENIUS. Skogsstyrelsen, Stockholm.
- » Jägmästaren J. H. WERMELIN. Skogsstyrelsen, Stockholm.
- » Professorn m. m. J. ARRHENIUS. Stockholm.
- » Baron EDWARD HISINGER. Brödtorp, Karis, Finland.
- » Konservator, Fil. Mag., F. W. WOLDSTEDT. Kejsarl. Zool. Museum, Petersburg.
- » Studenten O. JUEL. Stockholm.
- » Direktör G. LÖWEGREN. Göteborg.
- » Direktör F. ULRIKSEN. Alnarp, Åkarp.
- » Jägmästaren O. M. HANSSON. Stockholm.
- » Lektorn, M. D., J. O. PONTÉN. Strengnäs.
- » Med. Kand. R. L. TRAFVENFELT. Stockholm.

Hr Med. D:r O. NEJBER. Ronneby.

- » Amanuensen, F. D., E. W. DAHLGREN. Stockholm.
- » Studeranden G. STENSTRÖM. Gårdsjö, Borgvik.
- » Fil. Kand. O. WIJKSTRÖM. Stockholm.

Antalet utländska Föreningar och Sällskaper, hvilka trädt i förbindelse med den Entomologiska Föreningen i Stockholm har ytterligare under året ökats, och öfver de erhållna tidskrifternas m. m., genom hvilka föreningens bibliotek under året tillväxt, skall en särskild förteckning meddelas.

Af Entomologisk Tidskrift hafva de 4 häftena för 1881 utkommit.

Den storartade gåfvan från Föreningens Hedersledamot Hr Statsrådet m. m. O. I. FÅHRÆUS af hans utmärkta samling af svenska skalbaggar m. m. har blifvit öfverlemnad till Föreningen och förvaras nu hos undertecknad.

Föreningens inkomster under året hafva utgjort, genom influtna årsafgifter och tillfälliga bidrag af entomologiens gynnare

.....	1,190: 11
och för försålda exemplar af Tidskriften	39: —
samt ett kontant förskott af undertecknad	659: 55.

S:a Kronor 1,888: 66.

Utgifterna för diverse omkostnader, såsom porto m. m. uppgå till.....

.....	118: 75
samt för tryckningen af Entomologisk Tidskrift	1,769: 91.

S:a Kronor 1,888: 66.

Härvid är att märka att icke mindre än 56 årsafgifter för 1881 och 13 för 1880, eller tillsammans 414 kronor, icke influtit, men om hvilkas erhållande grundad förhoppning förefinnes, så att den ekonomiska ställningen i sjelfva verket är bättre, än hvad som framgår af det föregående.

Oskar Th. Sandahl.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS I STOCKHOLM

FÖRHANDLINGAR VID SAMMANKOMSTEN DEN 4 MARS 1882.¹

Ordföranden, Prof. O. SANDAHL, helsade Föreningen på dess första sammankomst under året och tillkännagaf, att denna sammankomst måst uppskjutas från den i stadgarne bestämda dagen, »den sista lördagen i Februari», med anledning deraf att revisionsberättelsen icke hunnit förr avslutas, emedan den ene af revisorerna, till följd af en företagen resa, icke fått tillfälle att delta i revisionen förr än under sista veckan.

Föreningen antog följande från föregående sammankomst hvi lande förändrade lydelse af §§ 2 och 10 i Föreningens Stadgar.

§ 2. Föreningen håller ordinarie sammankomst den sista lördagen i Februari, April och September. Dessutom hålles sammankomst den 14 December, årsdagen af Föreningens stiftande, samt under Maj månad å dag, som särskildt bestämmes vid föregående sammankomst, helst i samband med en utflykt i Stockholms omgifningar. Dock vare Styrelsen obetaget, att, då omständigheterna så föranleda, bestämma andra dagar för sammankomsterna.

§ 10. — — — — —. Decembersammankomsten — —
— — — — —

Ordföranden höll derefter ett minnestal öfver Föreningens den 28 sistlidne Januari i Göteborg afidne ledamot f. d. Tullförvaltaren NIKLAS WESTRING.¹

Ordföranden anmälde att Föreningen från *la Société Impériale des Naturalistes de Moscou* erhållit inbjudning att den 14 Maj d. å. delta i firandet af halfsekelsjubileet för nämnda sällskaps v. President, Jubeldoktorn, Statsrådet CH. RENARD. Föreningen uppdrog åt Styrelsen att medelst en lämplig skrifvelse å Föreningens vägnar delta i jubilarens frände.

¹ Uppsatsen skall i Tidskriften införas.

Revisionsberättelsen upplästes och meddelades full ansvarsfrihet för 1881 års förvaltning åt Föreningens Styrelse och kassa-förvaltare.

Det vid föregående sammankomst af Hr Kammarrådet Baron HERMELIN väckta, men då uppskjutna förslaget, att Föreningen borde söka finna utvägar att inhemta iakttagelser och utbreda kännedom om skadeinsekternas förekomst och lefnadsförhållanden upptogs nu till öfverläggning, hvori deltog Hr HERMELIN, AURIVILLIUS, HOLMGREN, HOLMERZ, J. MEVES och Ordföranden. Sedan af flere talare framhållits dels vigten och nödvändigheten af, att alla sådana iakttagelser gjordes efter en bestämd plan samt på så många olika ställen som möjligt, dels önskvärldheten af, att ett sådant företag, liksom de redan öfver hela landet anordnade meteorologiska och fenologiska iakttagelserna, med intresse omfattades och på lämpligt sätt understöddes af Hushållningssällskapen, uppdrogs åt Landtbruksakademiens Entomolog, Lektor A. E. HOLMGREN samt Sekreteraren, D:r CHR. AURIVILLIUS, att till nästa sammanträde inkomma med ett detaljeradt förslag öfver sättet för anordnandet af dylika undersökningar.

Lektor THEDENIUS förevisade och beskref en af D:r NERÉN m. fl. funnen, för Sverige ny, fjärilsart, *Cidaria Olivata* BKH. hörande till afdelningen *Geometræ*.¹

Hr Sv. LAMPA redogjorde derefter för en af Konservator G. KOLTHOFF sistlidne sommar påträffad, för Sveriges fauna ny, nattfjäril: *Hadena unanimitis* TR.¹

D:r CHR. AURIVILLIUS förevisade tre arter af flug-slägtet *Thephritis* LATR. och meddelade upplysningar om deras lefnadssätt¹

¹ Uppsatsen skall i Tidskriften införas.

NEKROLOG.

Niklas Westring.

En stor förlust har nyligen drabbat den Entomologiska Föreningen, i det dess till åren äldste ledamot f. d. Tullförvaltare i Göteborg, NIKLAS WESTRING, den 28 sistlidne Januari derstädes stilla slutade sitt långa verksamma lif i den höga åldern af fyllda 84 år.

NIKLAS WESTRING var ständigt den mest pligtrogne embetsman inom tullverkets tjenst, från hvilken verksamhet han efterlemnar ett högt aktadt minne, men oaktadt hans tid sålunda var strängt upptagen af trägna embetsgöromål, fann han dock tillfälle till allvarligt och vidt omfattande arbete i naturvetenskapens tjenst. Det var spindlarnes egendomliga grupp, jemte insektverlden, åt hvilken han i främsta rummet egnade den varma kärlek, han hyste för den lefvande naturen. Hans iakttagelseförmåga var i hög grad skärpt, hvilket han till fullo ådagalagt genom sitt omfattande och för sin tidpunkt uttömmande arbete: *Araneæ Suecicæ descriptæ a NICOLAO WESTRING*, hvilket utkom i Göteborg 1861. I en diger volym på 614 sidor stor oktav beskriver han icke mindre än 308 svenska spindelarter, bland hvilka endast 124 arter voro sammanräknadt kända af hans föregångare, LINNÉ, DE GEER och SUNDEVALL. I en år 1851 i *Göteborgs Kgl. Vetenskaps- och Vitterhetssamhälles handlingar* intagen förteckning öfver dittills kända svenska spindelarter upptages deras antal till 253, hvaribland 132 för faunan nya, och till dessa lades af THORELL i hans *Recensio critica araneorum* 1856 (*Acta*

Reg. Soc. Scient. Upsaliensis) 18 nya af honom i Upland funna arter, och sedermera tillkommo ytterligare 37 nya arter, hvarigenom hela antalet arter i WESTRINGS nämnda arbete sålunda uppgår till den nyss anförda siffran 308. Dessa arter har han fördelat på 44 släkten, grupperade i 6 familjer. Arbetet är ett klassiskt verk; det är också skrifvet på ett klassiskt språk, latinet, hvars bestämdhet, tydlighet och skarpt betecknande förmåga icke uppnås af något bland nutidens levande språk. Detta WESTRINGS arbete har fört hans namn vida utöfver fäderneslandets gränser och har af utlandets fackmän blifvit särdeles fördelaktigt bedömdt.

Jemte detta WESTRINGS förnämsta arbete har han utgifvit flera smärre afhandlingar af mindre betydhet. Ifrig att utbreda och underlätta insamlandet af spindlar och deras studium, — hvilket i hög grad försvåras, såsom bekant är, derigenom att dessa djur, behandlade på samma sätt som man behandlar insekter, sammanskrumpna och ofta blifva oigenkänliga, — utgaf WESTRING en praktisk, mycket noggrann beskrifning öfver den metod han användt, för att uppbevara dessa lätt förstörda djur. Denna hans »Anvisning att ändamålsenligt insamla och conservera Arachnider förnämligast med afseende å Spindlarne» är särskildt aftryckt 1858 ur Göteborgs Kgl. Vet. och Vitt.-Sammhälles Handl.

Sitt första meddelande af iakttagelser inom insektverlden har WESTRING offentliggjort i »Skandinaviska Entomologiska Sällskapets handlingar» i KRÖIJERS Tidskrift 1844, under benämning: »Bidrag till historien om Insekternas Stridulationsorganer», hvori han redogör för dessa ljudorgans byggnad hos en mängd skalbaggar samt hos en spindel. Till samma ämne återkom han sedermera (1858) då han i oftanämnda Göteborgs Kgl. Vet. och Vitterh.-Sammhälles handlingar lemnar en »Beskrifning på Stridulationsorganerna hos släktena *Pachycoris* och *Scutellera* af insektordningen *Hemiptera*, jemte öfversigt af alla de hittills bekanta olika sätten för sådane ljuds frambringande bland andra insekter». Vidare har WESTRING i samma Göteborgs Vet. och Vitterh.-Sällskaps Handlingar 1859 anmält J. WAHLBERGS af BOHEMAN beskrifna *Insecta Caffraria* och 1868 meddelat en »*Summarisk öfversigt af Göteborgstraktens Coleopter-fauna* samt

Beskrifning öfver Scolia melanoptera KLUGE, ett för Sveriges insektfauna nytt genus och art af insektordningen Hymenoptera». Slutligen får jag nämna den i nyss anförda handlingar år 1874 intagna recensionen: »*Bemerkungen über die Arachnologischen Abhandlungen* von D:r T. THORELL». Allt hvad WESTRING har meddelat bär vittne om den största noggrannhet och flit.

De yttre konturerna af denne märklige mans lefnad äro följande: NIKLAS WESTRING föddes i Göteborg den 13 Nov. 1797. Fadren var vagnmakareåldermannen ERIK WESTRING och modren BRIGITTA CHRISTINA ÖMICH. Efter två och ett halft års studier vid Göteborgs gymnasium måste W. sluta studierna, emedan fadren afidit och modren var urständssatt att bekosta de dryga och mångåriga kostnader, som voro förenade med den unge WESTRINGS åsyftade lefnadsyrke, nämligen den medicinska banan. Han måste därför slå in på en annan väg. Tvingad af omständigheternas makt sökte han sålunda, 1816, en kammarskrifvarettjänst vid Göteborgs Inkommande Sjö tullkammare, hvilken tjänst han erhö, och härmed var uppslaget gifvet till hans 42 års långa tjänst inom Tullverket, ständigt vid Göteborgs tullkammare. Han befordrades från den ena befattningen till den andra, tills han år 1834, vid 37 års ålder, utnämndes till Tullförvaltaren å Uppbördskontoret i Göteborg, hvilken maktpåliggande tjänst han innehafte i 23 och ett halft år, då han på begäran erhö, afsked med pension år 1858. WESTRING blef ledamot af Göteborgs Vetenskaps- och Vitterhetssamhälle 1843, riddare af Kgl. Wasaorden 1851, ledamot af Kgl. Vetenskapsakademien 1863, samt dessutom ledamot af Skandinaviska Entomologiska Föreningen i Köpenhamn, af Entomologischer Verein i Stettin, La Société Entomologique de France och den Entomologiska Föreningen i Stockholm.

Från år 1840 intill 1862 års slut var W. medlem af den Styrelse, som var förordnad af Göteborgs Kgl. Vet. och Vitt.-Samhälle, att förvalta dess naturhistoriska museum och han fortfor sedan, eller från och med 1863, allt intill år 1874 att vara ledamot af den då tillsatta »Göteborgs musei Styrelse». Han var en af de verksammaste grundläggarna och befordrarna af detta vackra museum, till hvilket han lär hafva testamenterat

sitt bibliotek och insektsamlingar. Hans utmärkta spindelsamling uppgifves tillfalla Kgl. Vetenskaps-Akademien i Stockholm.

WESTRING var i barnlöst äktenskap förenad med BRIGITTA CHRISTINA THORSSELL, som afled före honom. I enskilda lifvet var WESTRING en vänlig, flärlös, enkel och rättfram man, som högt värderades af närmare vänner. Frid öfver den bortgångnes minne!

Oskar Th. Sandahl.

MEDDELANDE OM ZERENE HYALE L.

I »Smärre meddelanden» intagna i denna tidskrifts båda förtgående årgångar har *Zerene Hyale* L. omnämnts såsom funnen på flera ställen i Sverige. Hr Revisor J. ANKARCRONA (Hessleborg, Lyckeby) meddelar nu yttermera i bref till undertecknad af den 3 Febr. d. å. att han äfven under Augusti 1881 fann denna fjäril å samma lokal vid, Spandelstorp i Blekinge, som under föregående år. Detta är ytterligare en bekräftelse på denna vackra fjärils infödingsrätt i Sverige.

Oskar Th. Sandahl.

REVISION AF SKANDINAVIENS TIPULIDÆ

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Forts. fr. p. 208, Årg. 2.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och Norge, åtminstone upp på Dovre.

2. **P. pratensis** (LIN.) svart; abdomen med gula eller hvita sidofläckar; vingar brunaktiga med svart pterostigma. *Var.* abdomen gul med svart, tandadt ryggband.

Zett. X. 3989. XII. 4901. Siebke Enum. IV. 236.

Under samma tid som föregående i södra och mellersta Sverige och i södra Norge.

II:o Abdomen gul med eller utan mörk rygglina.

A) Abdomen utan mörk rygglina, blott de 2 sista segmenterna bruna och stundom en brunaktig fin sidolina. (Thorax ockragul med 4 räta, grå ryggband; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; panna med grått band.)

3. **P. annulicornis** (MEIG.) antenner brunringlade; vingar gråaktiga med svartbrunt pterostigma och innanför detta en hvit, otydlig fläck.

P. variicornis Zett. X. 4002. Siebke Enum. IV. 237.

Tip. annulicornis Meig. S. B. VI. 289, 51.

Under Juni och Juli månader i Norrbotten, Gudbrandsdalen och vid Kristiania.

B) Abdomen med brunt ryggband och längs hvarje sida en mörk linea.

1) Vingar med svartbrunt pterostigma. (Kroppsfärg gul; fötter gula, lårens och tibiernas spets merendels brun.)

a) Thorax med 3 räta svarta ryggband. (Vingar med brunt tvärband.)

4. **P. dentata** (MEIG.) antenner bruna med 3 basleder gula. Zett. X. 3992.

Under Maj i Skåne.

b) Thorax med 3 svarta ryggband; hvaraf båda sidobanden äro framtill krökta.

(1) Vingar med brunt tvärband.

5. **P. quadrifaria** (MEIG.) antenner bruna, 2—3 basleder gula; anus vid basen svart med gul spets (♂) eller helt gul (♀).

P. fascipennis Zett. X. 3993. *P. quadrifaria* Meig. S.

B. I. 199. 43.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige.

(2) Vingar utan brunt tvärband.

6. **P. iridicolor** (SCHUMM.) bröstet och dess sidor ofläckade; vingarnes pterostigma svart, punktformigt.

Schumm. Besch. Schles. Tip. 101. 47. *P. sannio* Zett. X. 3994. Siebke Enum. IV. 236.

Under Juni—Augusti i hela Sverige samt södra och mellersta Norge.

7. **P. cornicina** (LINN.) bröstet och dess sidor med rostbruna fläckar; vingarnes pterostigma svartaktigt, stort, ovalt. *Var.* bröstets fläckar svartaktiga.

Zett. X. 3996. Siebke Enum. IV. 237.

Under Juni—September i södra och mellersta Sverige och Norge, åtminstone upp på Dovre.

2) Vingar med brungult eller blekt pterostigma.

a) Thorax med 3 räta, bruna eller svarta ryggband. (Fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.)

8. **P. scurra** (MEIG.) thorax gul; antenner svarta, 1—3 basleder gula; bröstets sidor ofläckade (♂) eller ljust rödfläckiga (♀). Zett. X. 4000. Siebke Enum. IV. 237.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige samt inom Norge, åtminstone upp i Værdalen.

9. **P. picticornis** (ZETT.) thorax grå; antenner gula, brunringlade; bröstets sidor upptill med rödgult band.

Zett. X. 4003.

Funnen i Skåne.

b) Thorax med 3 svarta ryggband, hvaraf sidobanden äro framtill krökta. (Kroppsfärg gul; bröst och bröstsidor svartfläckiga; fötter bruna, lårens bas gul.)

10. **P. maculosa** (MEIG.) sidoknölen på metathorax framför vingkolvarne omgifven af en halfmånformig svart eller svartbrun fläck; abdomens ryggband sammanhängande.

Zett. X. 3997. Siebke Enum. IV. 237.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och i Norge, åtminstone upp till Trondhjem.

11. **P. histrio** (FABR.) sidoknölen på metathorax framför vingkolvarne på undre sidan med svartbrun, ej halfmånformig fläck; abdomens ryggband upplöst i fläckar.

Zett. X. 3999. Siebke Enum. IV. 237.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige samt inom Norge, åtminstone upp i Österdalen.

28. Slägtet: DOLICHOPEZA MEIG. ZETT.

1. **D. silvicola** (MEIG.) mörkbrun; antennernas 2 basleder gula; pterostigma svartbrunt; fötter bruna; höfter och lårens bas gula; tarserna långa med de 4 sista lederna hvita, den sista med svart spets.

Zett. X. 4039. XII. 4361. Siebke. Enum. IV. 240.

Under Juni och Juli vid Kristiania och i Gudbrandsdalen inom Norge.

29. Slägtet: NEPHROTOMA MEIG. ZETT.

1. **N. dorsalis** (FABR.) gul; thorax med 3 räta, svarta ryggband; antenner svarta, 2—3 basleder gula; bröstsidorna ofläckade; abdomen med svart ryggband; pterostigma brunt; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 4005.

Funnen i Skåne och Lappland.

30. Slägtet: CTENOPHORA MEIG. ZETT.

1:0 Antenner hos ♂ blott på inre sidan med kamlika utskott, hos ♀ sammanträngda, rundade leder; ägglägningsröret smalt, rödgult eller beckbrunt. *Dictenidia* BRULLÉ.

1. **C. bimaculata** (LIN.) svart; antenner svarta; abdomen svart (♂) eller på sidorna och undertill gulfläckig (♀); vingar

med svart pterostigma, der bakom ett svart tvärband och i spetsen en matt brun fläck; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 4022. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni—September i hela Sverige och S. Norge.

II:o Antenner hos ♂ både på inre och yttre sidan med kamlika utskott, hos ♀ med tydliga skilda, oftast undertill sågformigt utskjutande leder. (Kroppsfärg svart; pterostigma brunt.)

A) Antenner hos ♂ med korta kamlika utskott äfven på undre sidan (således med 3 rader utskott); abdomen hos ♀ med långt, sabelformigt utstående ägglägningsrör. *Xiphura* BRULLÉ.

1) Antenner rostgula eller gula, 1—2 basleder svarta.

2. **C. atrata** (LIN.) abdomen helt svart (♂) eller vid basen rundt omkring bredt rödgul (♀); antenner rostbruna, 2 basleder svarta; fötter gula; låren hos ♂ mot spetsen svarta; tibiernas spets svart.

Zett. X. 4017. XII. 4902. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni och Juli i hela Sverige samt S. och M. Norge, åtminstone upp på Dovre.

3. **C. ruficornis** (MEIG.) abdomen rödgul med svarta ryggfläckar (♂) eller svart, vid basen rundt omkring bredt rödgul, hvilken färg sträcker sig på buken ända till ägglägningsröret (♀); antenner rödgula, 1:sta basleden svart, 2:dra gul eller ljusbrun; fötter rödgula; lårens spets hos ♂ brun.

Meig. S. B. VI. 284. 12. *C. atrata var c.* Zett. X. 4020. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni månad i mellersta Sverige och S. Norge.

2) Antenner helt svarta, stundom med 1:sta leden smutsgul.

4. **C. nigricornis** (MEIG.) abdomen svart; 2:dra och 3:dje segmenterna på sidorna (♂) eller helt och hållet (♀) rödgula; fötter rostgula, lårens och tibiernas spets svart. *Var.* abdomen helt svart med grått band vid basen. *Var. guttiventris* ZETT. thorax med hvitt sidoband; abdomen med gula sidofläckar; antennernas 1:sta led smutsgul.

Zett. X. 4020. XII. 4902.

Under Juni och Juli i hela Sverige.

B) Antenner hos ♂ utan kamlika utskott på undre sidan (således med blott 2 rader utskott); abdomen hos ♀ med kortare, ej sabelformigt utstående ägglägningsrör.

1) Antenner svarta, vid basen gula.

5. **C. pectinicornis** (LIN.) thorax på sidorna med gula fläckar; abdomen rödgul med svarta, hos ♀ stora ryggläckar; fötter gula, lårens och tibiernas spets hos ♂ svart.

Zett. X. 4012. XII. 4902. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Juni och Juli månader i hela Sverige samt i S. Norge, åtminstone upp i Österdalen.

6. **C. guttata** (MEIG.) thorax med hvitaktig sidostrimma; abdomen svart med hvitaktiga sidofläckar; fötter svartbruna, lårens och tibiernas bas gul.

Zett. X. 4016. Siebke. Enum. IV. 238.

Under April—Juli i Westmanland och S. Norge.

2) Antenner gula, hos ♂ med bruna kamuskott.

7. **C. flaveolata** (FABR.) bröstets sidor upptill med gult band; abdomen svart med 7 gula tvärband; fötter gula; tibiernas spets brun; bakersta låren hos ♀ med brun ring.

Zett. X. 4014. Siebke. Enum. IV. 238.

Under Maj och Juni i S. och M. Sverige och i S. Norge.

31. Slättet: TIPULA LIN. ZETT.

I:o Antennernas leder undertill hos ♂ längre, hos ♀ kortare sågformigt utskurna. (Kroppsfärg grå; vingar ljus gråaktiga med brunt pterostigma och innanför detta oftast en hvitaktig, aflång fläck; subradialgrenens främre gren utlöper i framkanten.) *Prionocera* LOEW.

A) Thorax med 4 mörka ryggband, hvaraf de 2 mellersta äro hvarandra närliggande.

1. **T. diana** (MEIG.) antenner nakna, svarta, 3:dje leden merendels hos ♀ gulaktig; abdomen med brunt ryggband; vingar med vit fläck innanför pterostigma; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3966. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juni och Juli i Skåne, vid Kristiania och i Gudbrandsdalen.

2. **T. salicetorum** (SIEBKE) antenner håriga, svarta, 2 basleder grå; abdomen utan tydligt mörkare ryggband; vingar utan vit fläck innanför pterostigma; fötter svarta; lårens och tibiernas bas gul.

Siebke. Nyt. Mag. f. Nat. 1870. 64. Enum. IV. 235.

Under Juli och Augusti på Filefjeld och i Valdres i Norge.

B) Thorax med 3 mörka ryggband, hvaraf det mellersta delas af en svart (hos n:o 3) eller af en grå (hos n:o 4) linea. (Vingar med hvitaktig fläck innanför pterostigma; fötter svarta, lårens och tibiernas bas gul; antenner svarta, nakna, blott 1:sta leden hårig.)

3. **T. serricornis** (ZETT.) abdomen mörk med hvita segmentinskränningar, utan mörkt ryggband.

Zett. X. 3969. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Maj—Augusti i Lappmarken och Finmarken.

4. **T. subserricornis** (ZETT.) abdomen mörk med hvita segmentinskränningar och mörkt ryggband.

Zett. X. 3970.

Under Juni—Augusti i S. och M. Sverige, åtminstone upp i Jämtland, samt i Værdalen i Norge.

II:o Antennernas leder undertill ej sågformigt utskurna, utan cylindriska, stundom knutiga.

A) Subradialgrenens främre gren utanför pterostigma afbruten, hinner ej framkanten. (Thorax med 4 mörka ryggband, de mellersta skilda genom en grå linea; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.)

5. **T. hortulana** (MEIG.) blekgrå; abdomen gulaktig; antenner svarta, 3 basleder gula; vingar marmorerade med hvitt och brunt.

Zett. X. 3922.

Under Juni—September i hela Sverige ända upp i Lappland.

6. **T. varipennis** (MEIG.) grå; abdomen grå med rostgul bas och hvita segmentinskränningar; antenner svarta, 2:dra leden ofta gul; vingar marmorerade med hvitt och brunt.

Zett. X. 3927. Siebke. Enum. IV. 230. *T. nigricornis*

Zett. X. 3937. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Maj—Augusti på hela halfön.

7. **T. Siebkei** (ZETT.) rödgrå; abdomen ofvan brunaktig med hvita segmentinskränningar; antenner bruna, 3 basleder gula, de följande 4—6 svartinglade; vingar gråaktiga med vit fläck innanför pterostigma.

Zett. XI. 4359. Siebke. Enum. IV. 234.

Under Juni och Juli vid Kristiania.

B) Subradialgrenens främre gren utanför pterostigma fullständig, hinner framkanten.

(I:o) Vingar med ljusare och mörkare fläckar, eller med mörka strimor på tämligen glasklar botten, eller åtminstone utom det mörka

pterostigma med en eller flera brunkantade nerver (stundom blott subradialgrenen) jämte ulnarfältets tvärnerv.

(A) Vingar med 3 stora, tresidiga, bruna, framtill smalt sammanhängande framkantsfläckar och lika många blekare, aflånga inkantsfläckar samt brun punkt i disken.

8. **T. gigantea** (SCHUK.) grå; thorax med mörkare ryggband; abdomen stundom gulaktig; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3914. Siebke. Enum. IV. 228.

Under Juni och Juli månader i S. och M. Sverige samt S. Norge.

(B) Vingar annorlunda tecknade än hos (A).

1:0) Vingar fläckiga, marmorerade eller töckniga.

a) Thorax med 3 breda, mörka ryggband, hvaraf det mellersta stundom är deladt.

(1:0) Ryggbanden på thorax så breda att de nästan intaga hela ryggen, ej brunkantade; det mellersta odeladt. (Fötter brunå, lårens bas gul.)

9. **T. vittata** (MEIG.) grå; antenner svarta, 2 basleder gula; abdomen med mörk sidolinea; vingar bruna med genombrutet, långsgående, hvitt band.

Zett. X. 3917.

Under Maj och Juni i S. och M. Sverige.

(2:0) Ryggbanden på thorax måttligt breda, brunkantade, det mellersta deladt genom en fin brun linea. (Kroppsfärg grå; abdomen gulaktig.)

(a) Vingar med brun punkt vid framkantsmidten; pterostigma mörkt.

10. **T. truncorum** (MEIG.) antenner svarta, 2 basleder gula (♂) eller 1:sta grå och 2:dra gul (♀); vingar marmorerade med hvitt och brunt; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3926. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Juni och Juli i S. och M. Sverige, åtminstone upp i Jämtland samt inom Norge, åtminstone upp i Værdalen.

(b) Vingar utan brun punkt vid framkantsmidten; pterostigma blekbrunt.

11. **T. pabulina** (MEIG.) antenner svarta; 3 basleder gula (♂) eller 5—7 gula (♀); vingar med 2 otydliga hvita fläckar; fötter bruna; lårens bas bredt gul.

Zett. X. 3942. Siebke. Enum. IV. 231.

Under Maj och Juni i S. och M. Sverige samt i S. Norge.

12. **T. subunilineata** (ZETT.) antenner svarta, knutiga, 2 basleder gula; vingar marmorerade med flera små, hvita fläckar; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3940.

Under Juli i Lappmarken.

b) Thorax med 4 bruna eller grå ryggband, som stundom äro brunkantade.

(1:0) Ryggbanden på thorax brunkantade. (Vingar marmorerade med hvitt och brunt.)

(a) Vingar med en, nästan firsidig, starkt i ögonen fallande, vit fläck på midten; en mörk punkt vid framkantsmidten; fötter bruna, lårens bas bredt gul; de 2 mellersta ryggbanden på thorax bilda nästan ett enda.

13. **T. excisa** (SCHUMM.) grå; antenner svarta, 2 basleder gula; abdomen gulaktig, knäpt med spår till mörk sidolinea.

T. speculum Zett. X. 3924. Siebke. Enum. IV. 229.

T. excisa Schumm. Beschr. Schles. Tip. 42. 13.

Under Juli och Augusti i Lappmarken, Österdalen, Gudbrandsdalen, Værdalen och på Dovre.

(b) Vingar utan starkt i ögonen fallande, firsidig vit, blott matt fläck på midten, men med 2 mörka punkter vid framkanten (1 vid midten och 1 nära basen); fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; de båda mellersta ryggbanden på thorax bilda ej ett enda, utan äro åtminstone på något ställe åtskilda genom grått. (Thorax gulgrå; abdomen gulaktig, bakåt grå, med 3 mörka linier, hvaraf rygglinien stundom är otydlig.)

14. **T. scripta** (MEIG.) mellersta ryggbanden på thorax framtill och baktill förenade, blott på midten skilda genom grått.

Zett. X. 3918. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Juni—September i S. och M. Sverige och Norge, åtminstone inemot Throndhjem.

15. **T. nubeculosa** (MEIG.) mellersta ryggbanden på thorax fullständigt skilda genom grått, blott framtill stundom förenade.

Zett. X. 3920. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Maj—Augusti i hela Sverige och i S. och M. Norge, åtminstone till Trondhjem.

(2:0) Ryggbanden på thorax enfärgade (ej brunkantade).

(a) Pterostigma svartbrunt, sträcker sig halfmånformigt

från framkanten öfver tvärnerverna till basen af inskjutningsfältet. (Vingar grå, hvitfläckiga mellersta ryggbanden på thorax framtill förenade).

16. **T. signata** (STÆG.) blekt grå; abdomen gulaktig, båda sista segmenterna bruna och spår till 3 bruna långsgående linier; antenner svarta, 2 basleder gula; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3932. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Juli—September i Romsdalen och Gudbrandsdalen samt vid Kristiania i Norge.

(b) Pterostigma ljusare eller mörkare brunt, aflångt, blott beläget utmed framkanten.

(1) Mellersta ryggbanden på thorax både framtill och baktill förenade, blott på midten åtskilda genom grått. (Vingar marmorerade af hvitt och brunt; den ur inskjutningsfältets främre hörn utgående nervgrenens båda grenar tämligen bågformiga.)

17. **T. obsoleta** (MEIG.) blekt grå; abdomen gulaktig, baktill brun, segmentinskränningarna hvita; antenner mörka, 2 basleder gula; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3939.

Under Juni—September i Upland och Norrbotten.

(2) Mellersta ryggbanden på thorax ej någonstädes med hvarandra förenade, ehuru hvarandra mer eller mindre närstående. (Vingar marmorerade eller fläckiga af hvitt och brunt samt med en tydlig brun punkt vid midten nära framkanten.)

(a²) Vingens hvita fläckar bilda inga tydliga tvärband, utan äro spridda.

(a³) Den ur inskjutningsfältets främre hörn utgående nervgrenens båda grenar eller åtminstone den bakre tämligen bågformiga. (Fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; abdomen gulaktig.)

(a⁴) Vingar med talrika (10—12) hvita fläckar.

18. **T. marmorata** (MEIG.) grå; antenner svarta, 2 basleder gula; vingnerver bruna; abdomen stundom baktill brun.

Zett. X. 3931. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Juni—September i S. och M. Sverige och Norge.

(b⁴) Vingar med få (3—5) otydliga hvita fläckar.

19. **T. ceres** (FRIES) blekt rödgrå; antenner bruna, 2 basleder gula; vingnerver blekbruna; abdomen gul, baktill med brun fläck ofvan.

Zett. X. 3946.

Funnen i Skåne.

20. **T. circumdata** (SIEBKE) ljusgrå; antenner svarta, 3 basleder gula; vingnerver bruna; abdomen med brunt band längs rygg och sidor, sista segmenterna bruna.

Siebke. Nyt Mag. f. Nat. 1863. 182. Enum. IV. 231.

Under Augusti på Dovre.

(b³) Den ur inskjutningsfältets främre hörn utgående nervgrenens båda grenar ej bågformiga, utan mera räta. (Abdomen gulaktig med brunt ryggband; antenner bruna, 2—3 basleder gula.)

21. **T. longicornis** (SCHUMM.) ljusgrå; vingar med 3—4 otydliga, hvita fläckar; abdomens sista segmenter bruna; fötter bruna, låren gula.

Zett. X. 3944. Siebke. Enum. IV. 231.

Under Juni och Juli i hela Norge.

22. **T. hortensis** (MEIG.) gulaktig; thorax blekgrå; vingar marmorerade med vitt och brunt samt med brun punkt vid midten nära framkanten; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3934. Siebke Enum. IV. 229.

Under Juni och Juli i S. och M. Sverige, samt vid Kristiania och i Österdalen inom Norge.

(b²) Vingens hvita fläckar bilda 2 sammanhängande, breda tvärband och en större vit fläck utanför pterostigma. (Abdomen gulaktig med 3 bruna linier, hvaraf rygglinien ofta är otydlig; vingar med brun punkt vid midten nära framkanten.)

23. **T. micans** (ZETT.) ljusgrå; antenner svarta, 2 basleder gula; fötter gula; lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3930. Siebke Enum. IV. 230.

Under Juni—September i S. och M. Sverige och Norge.

c) Thorax med 5 bruna, enfärgade ryggband; de 3 mellersta parallella, framtill nästan förenade, det mellersta af dessa ganska fint. (Vingar marmorerade af vitt och brunt, med brun punkt vid midten nära framkanten; abdomen grå.)

24. **T. crassicornis** (ZETT.) grå; abdomen baktill med

hvita segmentinskrningar; antenner svarta; 2:dra basleden brun; fötter bruna, låren utöfver midten gula.

Zett. X. 3933. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Juni och Juli i Lappmarkerna samt på Dovre och Filefjeld.

d) Thorax med 8 mörka ryggband, de mellersta skilda genom smal grå linea. (Vingar såsom hos föregående.)

25. **T. octolineata** (ZETT.) ljusgrå; de 4 yttre rygglinierna på thorax korta, krökta; antenner svarta, 2—3 basleder gula; fötter såsom hos föregående.

Zett. X. 3936. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Maj—Juli i Jämtland och Österdalen, på Dovre och i Værdalen.

2:0) Vingar hvarken fläckiga, marmorerade eller töckniga, men väl strimmiga af brunt, derigenom att en eller flera af långnerverna jämte ulnarfältets tvärnerv äro brunkantade. (Thorax med 3 mörka, stundom brunkantade ryggband, det mellersta ganska bredt.)

a) Ryggbanden på thorax brunkantade, det mellersta deladt genom en brun linea. (Kroppsfärg grå; antenner bruna, 1—3 (♂) eller 1—4 (♀) basleder gulaktiga.)

26. **T. marginata** (MEIG.) abdomen mörkbrun med rostgul rygglinea och rostgul fläck ofvan mot basen; vingar brunaktiga längs midten bleka, längs framkanten svartaktiga; pterostigma mörkbrunt, innanför detta en hvit fläck.

Zett. X. 3961. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juni och Juli i S. Norge.

27. **T. lateralis** (MEIG.) abdomen med svartbrunt sidoband; vingar grå, längs framkanten lergulaktiga; pterostigma mörkbrunt, innanför detta en hvit fläck, som ofta sträcker sig till inskjutningsfältets bas.

Zett. X. 3962. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Maj—Augusti i S. och M. Sverige och Norge, åtminstone upp på Dovre.

b) Ryggbanden på thorax ej brunkantade.

(1) Mellersta ryggbandet på thorax odeladt. (Abdomen med mörk strimma på rygg och sidor; vingar gula, innanför pterostigma en hvit fläck, som går till eller genom inskjutningsfältet.)

28. **T. opaca** (SIEBKE) askgrå; abdomen gulgrå; vingner-

verna bruna; dorsalnerven, subulnarnerven och ulnarfältets tvärnerv brunskuggade; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun. Siebke. Nyt. Mag. f. Nat. 1872. 61. Enum. IV. 235.

Under Augusti i Österdalen i Norge.

29. **T. vernalis** (MEIG.) ljust askegrå; abdomen gul med hvita segmentinskränningar; alla vingnerver brunskuggade, så att mellanrummen synas såsom hvitaktiga strimmor; fötter bruna, lårens bas gul.

Zett. X. 3941. Siebke. Enum. IV. 230.

Under Maj—Augusti i S. och M. Sverige samt i Norge, åtminstone upp till Alstadhaug.

(2) Mellersta ryggbandet på thorax deladt genom en fin grå linea. (Abdomen utan mörk strimma längs rygg och sidor; segmentinskränningarna hvitaktiga; vingar grå med bruna, vid basen bleka nerver; kroppsfärg askgrå; fötter bruna, låren mot basen gula.)

30. **T. macrocera** (ZETT.) antenner svarta, 2 basleder (♂) eller 2:dra leden gulaktig (♀); lederna cylindriska; abdomen gulaktig, bakåt brun; pterostigma svartbrunt, innanför detta en liten hvitaktig fläck.

Zett. X. 3967.

Under Juni—Augusti i Norrbotten och Lappland.

31. **T. subnodicornis** (ZETT.) antenner svarta; lederna hos ♂ kantiga; abdomen grå; pterostigma brunt, otydligt.

Zett. X. 3971. Siebke. Enum. IV. 234.

Under Juni och Juli i norra Sverige och inom Norge ned till Kristiania.

(II:o) Vingar med grå eller gulaktig anstrykning; pterostigma brunt; innanför detta en glasklar fläck; brun punkt i disken och vanligen brun punkt i inkanten.

32. **T. lutescens** (FABR.) gulaktig; thorax med grå rygg och 3 brunaktiga ryggband, det mellersta dubbelt; fötter gulaktiga; lårens och tibiernas spets mörk.

Zett. X. 3916. Siebke. Enum. IV. 229.

Under Juli—September i S. och M. Sverige och S. Norge.

(III:o) Vingar enfärgade, hvarken med mörka fläckar eller mörka strimmor, på sin höjd med mörkt pterostigma och innanför detta en klar, hvitaktig större eller mindre fläck, eller framkanten bredt mörk.

(A) Vingar gulaktiga, blekbrunaktiga eller svartgrå, stundom helt klara.

1:o) Vingar brunaktiga med bred, skarpt glänsande mörkbrun strimma längs framkanten. (Thorax med 3 mörka, mörkantade ryggband.)

a) Vingar med hvitaktig, längsgående strimma längs den bruna framkantsstrimman. (Mellersta ryggbandet på thorax ej deladt genom brun linea.)

33. **T. oleracea** (LIN.) askgrå; antenner svartaktiga, 2—4 basleder gula; abdomen grå eller gulaktig, stundom med brun rygglinea; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3958. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juni—Augusti i hela Sverige och S. och M. Norge.

b) Vingar utan hvitaktig strimma längs den bruna framkantsstrimman.

34. **T. paludosa** (MEIG.) askgrå; mellersta ryggbandet på thorax ej deladt genom brun linea; antenner svartaktiga, 2—4 basleder gula; abdomen grå eller gulaktig, stundom med brun rygglinea; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.

Zett. X. 3960. Siebke. Enum. IV. 233.

Under Juli och Augusti i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

35. **T. fusca** (STÆG.) brungrå; mellersta ryggbandet på thorax deladt genom svart linea; antenner bruna med gul bas; abdomen med brunt ryggband och hvita segmentinskränningar; fötter svarta, lårens bas gul.

Zett. X. 3961.

Under Augusti månad i Skåne.

2:o) Vingar utan skarpt begränsad brun strimma längs framkanten, men väl der stundom mörkare än i disken.

a) Vingar innanför pterostigma med klar, hvitaktig fläck, som tvärbandslikt går öfver subradialgrenen, åtminstone till eller in i inskjutningsfältet och stundom längre. (Vingar gråaktiga; fötter gula, lårens och tibiernas spets brun.)

1) Abdomen askgrå med brun linea längs rygg och sidor. (Thorax grå med 4 ljusbruna ryggband.)

36. **T. lunata** (LIN.) antenner bruna, 2:dra leden oftast; 1:sta undertill och 3:dje vid basen gul; palper bruna.

Zett. X. 3964.

Under Maj och Juni i Skåne.

- 2) Abdomen rostgul; thorax ofvan rostgul med mörka ryggband.

37. **T. ochracea** (MEIG.) thorax med 4 rostbruna band; abdomen utan mörk rygglinea, men med rudimentära sidolinier; antenner bruna, mot basen mer eller mindre långt gula; palper gula, i spetsen svarta.

Zett. X. 3947. Siebke Enum. IV. 232.

Under Maj—Augusti på hela halfön.

38. **T. lætabilis** (ZETT.) thorax med 3 svartgrå band, det mellersta brunkantadt; abdomen med brun rygglinea; antenner gula, brunringlade; palper gula, i spetsen svarta.

Zett. X. 3950. Siebke Enum. IV. 232.

Under Juli och Augusti i norra Sverige, på Gotland och i södra Norge.

- 3) Abdomen rostgul; thorax ofvan rostbrunaktigt grå med mörka ryggband.

(a) Abdomen med mörkt ryggband.

39. **T. selene** (MEIG.) thorax med 4 tydliga bruna ryggband; antenner gula, brunringlade; den hvita fläcken immanför vingens pterostigma räcker föga öfver basen af inskjutningsfältet.

Zett. X. 3955. Siebke Enum. IV. 231.

Under Juli och Augusti i södra och mellersta Sverige och Norge.

40. **T. fascipennis** (MEIG.) thorax med 3 otydliga ryggband; antenner bruna med 2 basleder gula (♂), eller gula, mot spetsen bruna (♀); den hvita fläcken innanför vingens pterostigma räcker långt öfver basen af inskjutningsfältet och hos ♀ nästan till vingens inkant.

Zett. X. 3948. Siebke Enum. IV. 232.

Under Juni—September i hela Sverige och i södra Norge.

- (b) Abdomen utan mörkt ryggband, sista segmentena bruna.

41. **T. picticornis** (ZETT.) thorax med 3 mörka ryggband, det mellersta deladt genom fin grå lineä; antenner gula, brunringlade; den hvita fläcken innanför vingens pterostigma räcker föga öfver basen af inskjutningsfältet.

Zett. XII. 4899.

Funnen på Öland.

b) Vingar innanför pterostigma med liten, ofta otydlig hvitaktig fläck, som går knapt öfver subradialgrenen och hinner ej inskjutningsfältet.

1) Antenner hos ♂ med långsträckta leder, hvardera vid båda ändar rundaktigt uppblåsta; abdomen hos ♀ lång, betydligt längre än de ej förkrympta vingarne.

42. **T. nodicornis** (MEIG.) askgrå; thorax med 4 breda, bruna ryggband; abdomen gulaktig med brunt ryggband; antenner bruna, 2 basleder gula; vingar gråaktiga; pterostigma matt. Zett. X. 3952. Siebke Enum. IV. 232.

Under Juni—Augusti i södra och mellersta Sverige samt inom Norge i Gudbrandsdalen och på Dovre.

2) Antenner hos ♂ af vanlig form; abdomen hos ♀ föga längre än vingarne, då dessa ej äro förkrympta, såsom stundom är förhållandet.

(a) Thorax med 4 mörka ryggband. (Fötter gula; lårens och tibiernas spets brun; vingar gråaktiga, ej hos ♀ förkrympta.)

43. **T. limbata** (ZETT.) gulaktig; thorax å ryggen askgrå, ryggbanden otydliga; abdomen gul, baktill brun, utan mörkt ryggband; antenner svarta, 2 basleder gula; pterostigma svartbrunt. Zett. X. 3951.

Under Augusti månad i Lappland.

44. **T. flavolineata** (MEIG.) askgrå; ryggbanden å thorax tydliga; abdomen gul med 4 bruna band (♂) eller brun med gult band längs rygg och sidor (♀); antenner brunaktiga, mörk-ringlade, 2—3 basleder gula; pterostigma blekt.

Zett. X. 3957. Siebke Enum. IV. 233.

Under Juni månad i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

(b) Thorax med 3 mörka ryggband, det mellersta deladt genom en fin grå eller bruna linea.

(1) Abdomen grå med svartbrunt sidoband, men utan ryggband. (Vingar ej förkrympta, brunaktiga; mellersta ryggbandet å thorax deladt genom brun linea.)

45. **T. pruinosa** (MEIG.) askgrå; antenner svarta, 3:dje ledens bas stundom gul; palper svarta; pterostigma ljusbrunt; fötter bruna, lårens bas gul.

Zett. X. 3978. Siebke Enum. IV. 234.

Under Juni och Juli i södra och mellersta Sverige och Norge.

(2) Abdomen gul, stundom baktill brun; palper helt eller blott vid basen gula. (Fötter gula, lårens och tibiernas spets brun; antenner bruna, vid basen mer eller mindre gula; vingar hos ♀ ej förkrympta.)

46. **T. quadrivittata** (STÆG.) askgrå; mellersta ryggbandet å thorax ej deladt; abdomen med svartaktigt sidoband och utan ryggband; palper bruna, 1:sta leden gul; vingar brunaktiga.

Zett. X. 3980.

Under Augusti i Småland.

47. **T. luteipennis** (MEIG.) askgrå; mellersta ryggbandet deladt genom fin mörk linea; abdomen med brunt, mer eller mindre tydligt ryggband, men utan sidoband; palper gula med brun spets; vingar gulaktiga.

Zett. X. 3974. Siebke Enum. IV. 234.

Under Augusti—Oktober i södra och mellersta Sverige och Norge.

(3) Abdomen gul, stundom baktill brun; palper helt bruna.

*) Abdomen med brunt ryggband; antenner svarta eller svartbruna; vingar hos ♀ förkrympta.

48. **T. melanoceros** (SCHUM.) askgrå; mellersta ryggbandet å thorax deladt genom fin mörk linea; vingar gråaktiga; pterostigma blekbrunt. *Var.* abdomen med brunt sidoband.

Schumm. Besch. Schles. Tip. 75, 30. *T. lineata* Zett. X. 3975. Siebke Enum. IV. 234.

Under Augusti och September i hela Sverige och södra och mellersta Norge.

**) Abdomen utan brunt ryggband; baktill brun*; antenner svarta eller svartbruna, 2:dra basleden gul; mellersta ryggbandet å thorax deladt genom en fin grå linea. (Vingar hos ♀ stundom förkrympta.)

49. **T. grisescens** (ZETT.) grå; vingar hvitgrå med mörkbrunt pterostigma, hos ♀ ej förkrympta; fötter bruna, lårens bas bredt gul.

Zett. X. 3972.

Under April och Maj i Skåne.

50. **T. pagana** (MEIG.) grå; vingar grå med blekt, otydligt pterostigma, hos ♀ förkrympta; fötter bruna, lårens bas gul. Zett. X. 3980. Siebke Enum. IV. 234.

Under Augusti—Oktober i södra och mellersta Sverige, och södra Norge.

(B) Vingar svartbruna, jämförelsevis korta, hos ♀ kortare än abdomen, men ej förkrympta.

51. **T. nigra** (LIN.) svartbrun; abdomen vid basen ofta gulaktig; antennernas 1—2 basleder ofta gula; fötter svartbrunaktiga; lårens bas gul.

Zett. X. 3981. Siebke Enum. IV. 235.

Under Maj—Augusti i södra och mellersta Sverige och Norge.

32. Släktet: PTYCHOPTERA FABR. ZETT.

I:o Vingar klara, ofläckade. (Fötter gula; lårens, tibiernas och tarsernas spets brun.)

1. **P. scutellaris** (MEIG.) svart; skutell gul; bröstsidor askgrå; palpernas bas gul.

Zett. X. 4029. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni—September på hela halfön.

II:o Vingar med svarta eller svartbruna fläckar och tvärband.

a) Bakfötternas metatars vit. (Bröstsidor askgrå; fötter bruna, låren gula med brun spets.)

2. **P. albimana** (FABR.) svart; skutell och palper gula; abdomen med 2 gula tvärband (♂) eller gula sidofläckar (♀); vingarnes tvärnerv och pterostigma svartbruna.

Zett. X. 4028.

Under Maj—September i södra och mellersta Sverige.

b) Bakfötternas metatars brun eller brungul; bröstsidor glänsande silfverhvita. (Fötter gula, lårens och tibiernas spets brun; skutell och palper gula.)

3. **P. contaminata** (LIN.) svart; abdomen såsom hos föregående; vingar med 3 afbrutna svartbruna tvärband och några sådana punkter.

Zett. X. 4025. Siebke Enum. IV. 238.

Under Maj—September i hela Sverige och mellersta Norge.

c) Bakfötternas metatars brun eller brungul; bröstsidor svarta, utan silfverglans. (Fötter och lår såsom hos föregående; skutell svart; palper gula.)

4. **P. lacustris** (MEIG.) svart; abdomen med 2 gula tvärband, men hos ♀ oftast enfärgad; vingar med 2 bruna tvärband. Zett. X. 4026. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni och Juli i södra och mellersta Sverige och södra Norge.

5. **P. paludosa** (MEIG.) svart; abdomen enfärgad; vingar med afbrutet svartbrunt tvärband öfver disken och bakom detta några punkter af samma färg.

Zett. X. 4027. Siebke Enum. IV. 239.

Under Juni och Juli i Skåne och vid Kristiania.

ORCHESTES POPULI L. SÅSOM SKADEDJUR.

Vid ett besök i Arbrå prestgård i mellersta Helsingland sommaren 1880 fann jag bladen på de der planterade balsampopparne angripna af en insektlarv, som lefde såsom minerande inuti bladen. Man kunde knapt finna ett enda blad, som ej vanpryddes af en eller flera bruna fläckar, uppkomna derigenom, att larven förtärt de klorofyllförande cellagren inuti bladet, men lemnat den ofärgade öfverhuden orörd. Fläckarne hålla vanligen 10—15 m.m. i genomsärning och sammanflyta ofta nog med hvarandra. I Augusti månad funnos i bladen dels ännu ej fullväxta larver, dels puppor hvilka jag efter några veckor lyckades få kläcka. Det visade sig då, att insekten var den lilla hoppande snytbaggen *Orchestes populi* L., svart med rödgula ben. I början af Juni 1881, vid ett besök å samma ställe, fick jag iakttaga huru de på marken öfvervintrade skalbaggarne nu i otaliga skaror vandrade eller rättare sagdt hoppade uppåt trädstammarne och spredo sig på de nyss utslagna bladen. Ett närstående plank samt under träden växande buskar voro alldeles svarta af de uppåsträfvande små djuren. Snart voro alla blad försedda med sina gäster, som dels frossade af den späda grönskan, dels rustade sig för att nedlägga äggen i den saftiga bladväfnaden. På detta sätt har nu denna insekt der härjat i flera år. Jag ville fästa uppmärksamheten härå, enär, så vidt jag vet, denna iakttagelse icke förut gjorts i vårt land.

Chr. Aurivillius.

HADENA UNANIMIS TR., FUNNEN I SVERIGE.

Bland de i Upsala-trakten under förlidet år insamlade fjärilar, som konservator G. KOLTHOFF sändt mig för att granskas, påträffades ett exemplar, hvilket befans vara en hane af ofvanstående art. Som mig veterligen ingen uppgift om dess förekomst i Sverige hittills varit bekantgjord, så förevisades Upsala-exemplaret vid Entomologiska Föreningens sammankomst den 4:de sistlidne Mars. Då detta nedskrifves har jag framför mig ett andra exemplar, äfven en hane, tillvaratagen i Upland den 23 Juni 1874 af vår flitige fjärilsamlare Lektor K. F. THEDENIUS. Emedan denna fjärl ej är beskrifven i något svenskt arbete och lätt kan förvexlas med närstående arter, så torde en kortare beskrifning på densamma här vara på sin plats, för att underlätta vidare efterforskningar.

Hadena unanims TR. *Framvingarne ofvan gulaktigt bruna, med rostbrun och mörkbrun inblandning; njurfläcken utåt kantad med hvitt, och rummet mellan vågiga linien och utkanten gråsvart; bakvingarne med en tämligen stor månfläck i midten, hvilken oftast är tydlig äfven på öfversidan. Framvingens längd 12—15 m.m.*

TR. Schmetterl. v. Eur. X. 2. 62; FRR. 371; GUENÉE, I. 209; HS. 581.

Fjärilen liknar mycket *H. gemina* HB., men skiljer sig förnämligast genom den hvita utkanten på njurfläcken, den tydliga månfläcken på bakvingarnes tvärribba och genom frånvaron af det längsgående svarta strecket i cellen r b i mellanfältet på framvingarne. Från den äfven närstående *H. didyma* ESP. skiljer den sig bland annat genom de två svarta strecken vid roten af framvingarne, den blott i utkanten hvita njurfläcken, samt genom bakvingarnes tydliga månfläck.

Den nu föreliggande är något mindre och mera enfärgadt rödbrun, samt har svagare månfläck på bakvingarne, än hvad som synes vara fallet hos tyska exemplar. Kroppen är af samma färg som framvingarne, men halskragen mera gulbrun och med en svart tvärlinie; bakkroppen är gråbrun och ljusare vid basen; tofsarne på rygg och bakkropp desamma som hos andra *Hadena*-arter. De båda tvärstrecken på framvingarne äro dubbla, tämligen otydliga och böja sig mot hvarandra i cellen 1 b; den del af vingytan, som ligger mellan de föga ljusare *ring-* och *njurfläckarne*, är genom inblandning af mörkbrunt, något mörkare än den öfriga delen af vingarne; kägelformiga fläcken är något mörkare och omgifven af svarta linier; våglinien är något ljusare än grundfärgen och bildar en större, i midten urnupen båge i cellerna 2—4, samt en mindre i cellerna 5—6; innanför henne stå otydliga pilfläckar i cellerna 3—4. Bakvingarne äro grågula, vid utkanterna bredt gråaktigt svartbruna; på undersidan äro båda vingarne gulgrå, ljusare i utkanterna och hafva tvenne mörkare, framåt bredare tvärband och mörka diskfläckar.

Larven skall vara brunaktigt gul, med hufvudet och tre rygglinier ljusare och lefva på gräsarter, förnämligast *Poa aquatica* och *Phragmites communis* i Juni och på hösten, samt öfvervintrar.

Fjärilen hör till de sällsyntare och förekommer i Baden, Hannover, Braunschweig och vid Wien (HEINEMANN), samt på Uralbergen (STAUDINGER).

Sven Lampa.

BEMÆRKNINGER OVER LYCÆNA ARGUS- ÆGON-GRUPPEN

AF

W. M. SCHÖYEN.

Nærmest foranlediget ved Fundet af en eiendommeligt udseende stor *Lycæna*-Form af Typen *argus* auct. i Omegnen af Kristiania i Sommeren 1880 besluttede jeg at underkaste Gruppen *argus-ægon*, hvorom saa meget har været skrevet og stredet, en nærmere Granskning for derigjennem at komme paa det rene saavel med den nævnte Forms Stilling till begge de andre, som ogsaa disses indbyrdes Forhold til hinanden, saaledes som de hos os optræde. Saa meget større Opfordring har jeg nu efter tilendebragt Granskning af et stort Materiale af skandinaviske (tildels ogsaa udenlandske) Individuer af Gruppen¹ fundet til herved at offentliggjøre nedenstaaende Bemærkninger over de herhenhørende Former, som jeg har fundet, baade at der er et og andet at berigtige i tidligere Publikationer vedkommende samme, og tillige at der endnu fremdeles hersker megen Usikkerhed selv blandt Lepidopterologer ex professo med Hensyn til den distinkte Skjellen mellem Formerne. Desværre har jeg ikke været i Besiddelse af det fornødne Materiale ogsaa fra andre Lande og Verdensdele til at kunne indlade mig paa Betragtninger over de under denne Gruppe hørende Formers indbyrdes Forhold, Variationer etc. i de forskjellige Trakter af deres Udbredelsekreds i videre Udstrækning, en Opgave der vilde udkræve et enormt Materiale og som derfor faar være overladt Besiddere af større Samlinger. Her har jeg væsentlig haft for Æie deres indbyrdes

¹ Fra Sverige har jeg navnlig fra Hr. lektor THEDENIUS modtaget til Afbenyttelse en særdeles rig Samling af Exemplarer af denne Gruppe fra de forskjelligste Landskaber, hvorfor jeg herved aflægger min forbindligste Tak.

Forhold m. v. hos os paa den skandinaviske Halvö, idet jeg dog ogsaa stadigt har taget med i Betragtningen, hvad jeg dels gennem Undersøgelsen af Exemplarer ogsaa fra det övrige Europa og dels gennem Literaturen har fundet værd at bemærke angaaende deres Udseende, Levevis m. v. i andre Lande. — Först ville vi se at klare det omstridte Spörghsmaal:

Hvilken Art er egentlig *Pap. argus* L.?

Som bekjendt har Tydningen af *argus* L. givet Anledning til en höist uheldig Uenighed, idet samtlige udenlandske Forfattere derunder forstaa samme Art som *argyrognomon* BERGSTR. (*calliopsis* BOISD.), medens de svenske Forfattere med WALLENGREN i Spidsen anse LINNÉ's *argus* for identisk med *ægon* auct. Selv har jeg tidligere i Tilslutning til den for Tiden overalt udenfor Skandinavien almindelig brugelige Nomenklatur benyttet de gjængse Navne »*argus*» og »*ægon*». Efter nu ved denne Leilighed at have underkastet Sagen den omhyggeligste Prövelse og indhentet alle de Oplysninger, som det har været mig muligt at tilveiebringe til Opklaring af Spörghsmaalet, maa jeg imidlertid ubetinget tiltræde WALLENGREN's Opfatning og med ham erklære mig enig i, att LINNÉ's *argus* af de udenlandske Forfattere er bleven mistydet.

Hvad for det förste angaar de af LINNÉ i Fauna Suecica og Systema Naturæ under *argus* (♂) og *idas* (♀) anförte Citater af tidligere Forfatteres Beskrivelser og Afbildinger, saa er derfra ingensomhelst Oplysning at hente. DE GEER's Figurer fremstille nemlig *argiolus*, og derfra skriver sig ogsaa LINNÉ's feilagtige Opgave¹: »Habitat in Rhamno». WILKE's, HOEFNAGEL's, PETIVER's, RAJI's og GEOFFROY's fremstille *icarus* ROTT. (*alexis* auct.); ROESEL's *icarus* og *semiargus* ROTT. (*acis* auct.), citerede under *argus*, samt *Pol. hippothöe* O., citeret under *idas*. MERIAN's og MOUFET's Figurer tydes vistnok af WERNEBURG² som *argus* auct., men ingen af dem er af den Beskaffenhed, at de tillade sikre Slutninger i Spörghsmaal angaaende saa nær-

¹ Systema Naturæ XII, p. 790. (I Fauna Suecica staar derimod rigtigt: »Hab. in ericetis».)

² Beiträge zur Schmetterlingskunde I, p. 20 & 44.

staaende Former, som der her er Tale om. De øvrige ere af endnu mindre Betydning end de ovenfor nævnte.

Hvad dernæst angaar LINNÉ's egne Beskrivelser af *argus* & *idas*, da har som bekjendt WALLENGREN¹ allerede i 1855 underkastet disse en kritisk Granskning, hvortil jeg her skal indskrænke mig til at henvise og som jeg i et og alt maa erklære mig enig i, undtagen førsaavidt Tydningen af ZETTERSTEDT'S *Argus idas* angaar, hvorom senere. Jeg skal i denne Forbindelse gjøre opmærksom paa, at den af WALLENGREN paa pegede Skriv- eller Trykfeil i Fauna Suecica (1761) under *argus*: »*alis caudatis*» er i Syst. Naturæ XII (1767) ganske rigtig rettet til: »*alis ecaudatis*»; Feilen under *idas*: »*alis ecaudatis coeruleis*» gaar ogsaa igjen i sidstnævnte Værk, medens det derimod i første Udgave af Fauna Suecica (1746) under n:o 804 rigtigt heder: »*nigro fuscis*».

Til de af WALLENGREN i hans her nævnte Afhandling fremførte Argumenter for sin Opfatning af LINNÉ's *argus* bemærker ZELLER,² at han ikke kan finde dem overbevisende og tilføier: »LINNÉ's Beschreibungen sind viel zu oberflächlich, als dass die einzelnen Worte haarscharf aufgefasst werden könnten; die Angaben passen daher mit ihren Ungenauigkeiten und Auslassungen auch auf Lyc. Argus O.» Det er en Selvfølge, at hvor Talen er om to saa særdeles lige udseende Arter som de her omhandlede, vil en saa overfladisk Beskrivelse som LINNÉ's kunne passe paa begge, men det vil dog vel neppe falde Nogen ind at paastaa, at Beskrivelsen i dette Tilfælde skulde passe *bedre* paa *argus* auct. end paa *ægon*; tvertimod maa det visselig indrømmes, at det snarere forholder sig omvendt. Hvad har saa størst Rimelighed for sig enten at antage, at LINNÉ har beskrevet den overalt i det sydlige og mellemste Sverige uden Sammenligning hyppigste Art, *ægon*, der baade ved sin stadige Forekomst paa Lyngfelterne (»Habitat in ericetis»: Fn. Suec.) og ved sit hele Udseende i alle Dele bedst passer til LINNÉ's Udtryk, eller at forudsætte, at LINNÉ ikke skulde have paatruffet denne, men derimod den langt mindre hyppigt forekommende *argus* auct., der baade passer mindre godt til Beskrivelsen og desuden ialfald ikke i Lavlands-

¹ Öfvers. af Kgl. Vet. Akad. Förhandl. 1855, p. 205—210.

² Stett. Entom. Zeit. 1869, p. 380—381.

trakterne, saaledes som *ægon*, kan siges at være karakteristisk for Lyngmarkerne? ZELLER indrømmer ogsaa, at Sandsynligheden her kunde tale for WALLENGREN'S Anskuelse, men slutter med den Bemærkning: »Aber befände sich *Lyc. Ægon* als *Pap. Argus* oder *Idas* in LINNÉ'S Sammlung, so würde STEPHENS, der früher die Linnæische Benennung auf den *Ægon* anwandte, nicht in List of British Animals V. Lepidoptera p. 20 zur Benennung *Ægon* für den Englischen Falter zurückgekehrt sein.»

Det er i Virkeligheden ganske besynderligt, at man ikke allerede forlængst har faaet dette Spørgsmaal endelig løst fra England ved en Undersøgelse af Exemplarerne i LINNÉ'S Samling. Saavidt jeg har kunnet erfare, er Der imidlertid ikke leveret nogen Redegjørelse i denne Retning. Ifald det virkelig forholder sig saaledes, som de engelske Lepidopterologer anføre, at kun *ægon* og ikke tillige *argus* auct. forekommer i England (hvorum jeg dog høiligen tvivler), saa maatte det jo være saa meget desto lettere for dem at komme paa det rene med, om LINNÉ'S Exemplarer stemme overens med denne eller ikke. Da jeg som sagt intet Sted har kunnet finde noget offentliggjort desangaaende, har jeg henvendt mig til Hr ROB. M'LACHLAN i London med Anmodning om, at han vilde undersøge Exemplarerne i LINNÉ'S Samling og meddele mig Resultatet, hvilket han ogsaa velvillig har paataget sig. I sin Skrivelse, hvori han redegjør for Resultatet af sine Undersøgelser, beklager han vistnok, at han som ikke ex professo Lepidopterolog muligens ikke ubetinget tør stole paa sin Dom i denne Sag, men udtaler sin Anskuelse saaledes: »I have examined the coll. LINNÉ. One *Lycæna* bears a label »*Argus*» in LINNÉ'S own handwriting. That example (with others that bear no label) appears to me *absolutely identical* with that we in England term '*Ægon*'; it would, I think be impossible to detect the example amongst a host of English '*Ægon*', if the label were removed. »*Idas* L' appears also to be the ♀ of what we term '*Ægon*'. — Another English entomologist has independently examined the Linnean »*Argus*», and he agrees with me that it is the English '*Ægon*'.¹ Der

¹ Efterat ovenstaaende allerede var sat, har jeg endnu at tilföie, at jeg senere har erholdt yderligere Meddelelser fra M'LACHLAN angaaende Exemplarerne i LINNÉ'S Samling, hvilke borttrydde enhver Tvivl om, at disse tilhøre den

synes saaledes at være tilveiebragt temmelig stærke Indiciér for, at *ægon* befinder sig i LINNÉ'S Samling baade som *Pap. argus* og *idas*, og at derfor ogsaa ZELLER'S sidste Indvending mod WALLENGREN'S Opfatning bliver bortryddet. Som Sagen altsaa nu staar, forekommer det mig, at der ikke lader sig anføre nogen somhelst plausibel Grund for Bibeholdelsen af Benævnelsen *argus* L. for den hidtil af Udlandets Entomologer derunder forstaaede Art, — det vil da sige nogen anden end den, at man jo nu engang har vænnet sig til det, og gammel Vane er slem at ændre! Vanepriincippet har jo ogsaa sine ligesaa trofaste Tilhængere som Prioritetspriincippet. For imidlertid ikke at foranledige nogen Misforstaaelse skal jeg i det følgende i selve Texten saa meget som muligt bibeholde Benævnelsen *ægon* (istedetfor *argus* L.) for den ene Art, medens jeg for den anden (*argus* auct.) optager Navnet *argyrognomon* BERGSTR. Vende vi os altsaa nu til Betragtningen af

**Forskjellighederne mellem begge Former,
argus L. = ægon auct. og argyrognomon BERGSTR. = argus auct.,**

saa har Meningerne som bekjendt saavel i ældre som nyere Tider været meget delte om, hvorvidt de kunne ansees store nok til at begrunde deres Opstilling som to distinkte Arter, eller om de ikke snarere burde betragtes som tilhørende en og samme Art. Fra først af var man jo udelukkende henvist til at søge Forskjellen i Farvetegningen og maatte, saa godt man kunde, uden nogen Støtte i andre Karakterer søge at indordne sine Exemplarer, saavel de typiske som de mindre typisk tegnede, efter bedste Skjøn under den ene eller den anden af disse to i hele Tegningsanlægget saa aldeles overensstemmende Former, hvad visselig ofte faldt mere end vanskeligt nok. Forvexlinger af begge har derfor saa at sige hørt til Dagens Orden, hvorfor de forhaandenværende Opgaver, navnlig da de af tidligere Datum, over begges Forekomst og Udbredelse, Levevis, Udvikling m. v.

virkelige *ægon* auct., idet han nemlig ved en fornyet Undersøgelse har fundet dem alle i Besiddelse af den for denne Art karakteristiske Horntag paa Forbenenes Tibier, et Forhold hvorpaa han tidligere ikke havde været opmærksom.

visselig for en meget stor Del maa modtages med største Forsigtighed, da der utvivlsomt ofte er taget Feil i Bestemmelserne. Intet Under da, at Mange under disse Omstændigheder fandt det bekvemmere at anse begge for identiske og henføre dem sammen under Navnet »*argus* L.»

Selv efterat man ved Opdagelsen af den bekjendte »Hornstachel» paa forreste Fodpar hos *ægon* auct. (se fig. 1), der visselig med rette er anseet for en aldeles fortrinlig Karakter, mente at have fundet det eneste sikre Skjelnemærke mellem begge har dog Flere ikke desto mindre stillet sig lige skeptisk ligeoverfor Artsforskjellen og fremdeles som för villet have begge Former ind under en og samme Art. I vort Land har de tidligere aldrig været holdt tilstrækkelig ud fra hinanden, og i SIEBKE'S »Enum. Ins. Norv.» III (p. 6) ere begge slaaede sammen under Navnet *argus*, L. Samme Fremgangsmaade er f. Ex. ogsaa af RÖSSLER befulgt i hans »Verzeichniss d. Schmett. des Herzogth. Nassau»¹, idet han i den Anledning bemærker: »Nach Vergleichung einer Menge Exemplare sowohl aus Alpengegenden als von hier sind mir die Artrechte von *Ægon* sehr zweifelhaft geworden, ungeachtet der mikroskopische Unterschied gefunden worden sein soll, dass die Vorderschienen bei *Ægon* mit einem Hornstachel versehen seien, der bei *Argus* fehle; allein solche Unterschiede können täuschen, wie die Erfahrung gelehrt hat.» Ligesaa siger KEFERSTEIN² i samme Anledning: »Noch möchten wir darauf aufmerksam machen, dass bei Feststellung der Art-Characteren — möglichst nur solche Kennzeichen herbeigezogen werden dürfen, welche mit blossen Augen, nächstens unter Anwendung einer einfachen Lupe, wahrgenommen werden können. — — So ist z. B. nach Speyer der einzige stichhaltige Unterschied zwischen *Argus* und *Ægon* das Dasein oder Fehlen des Schienenstachels. Aber diesen aufzufinden hält oft sehr schwer; bei *Agestis* und *Polysperchon* ist der Schienenstachel kaum sichtbar und überhaupt ist er bei den Lycænen theils länger theils kürzer, theils fehlt er ganz. Nach unserm Dafürhalten kann er daher bei der gedachten Gattung als wesentliches Artmerkmal nicht angesehen

¹ Jahrb. Nass. Ver. f. Naturk. 19—20 Heft. p. 114—115.

² Betrachtungen über die Entwicklungsgeschichte der Schmett. und deren Variation, 1880, p. 80.

werden und erscheinen mithin *Argus* und *Ægon* nur als zwei Formen derselben Art.»

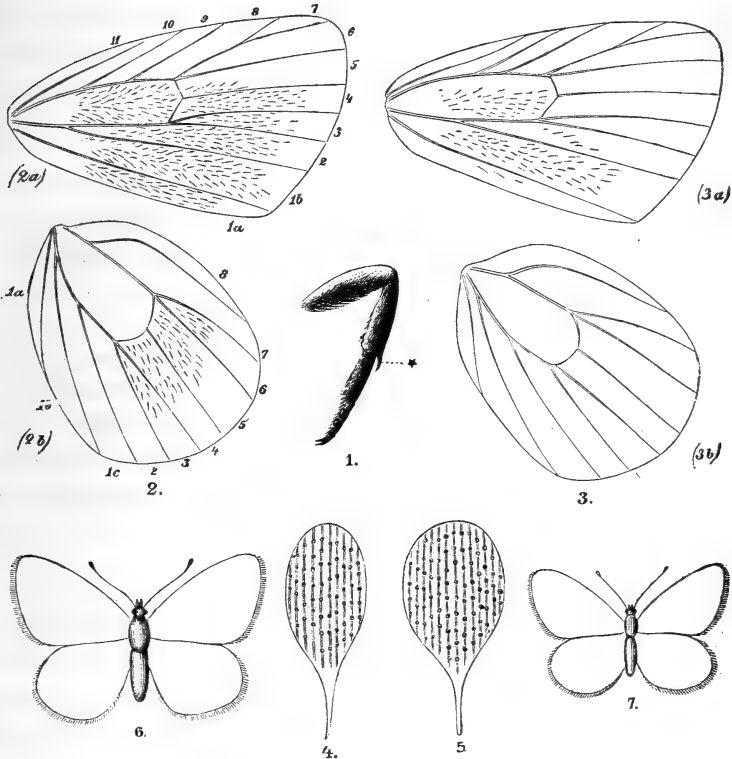
Ganske vist vilde det være det mageligste og bekvemmeste, ifald man altid ved Bestemmelsen af Arter, selv de tvivlsomste og vanskeligste, udelukkende kunde hjælpe sig med de »blotte Öine»; men det lyder temmelig uvidenskabeligt at kaste Vrag paa en Karakter, fordi det muligens for den, der kun bekymrer sig om mere iöinefaldende Farveforskjelligheder og hvis Sag det aldrig har været nogensinde at benytte et Mikroskop ved sine Forskninger, kan falde lidt vanskeligt at opdage den, al den Stund Erfaring lærer, at den virkelig er konstant. Det hjælper ikke her at ville gjøre gjældende, at den omhandlede Skinnebentag *hos andre Arter* af Slægten kan forholde sig forskjelligt. Her gjælder det nöiagtigt og samvittighedsfuldt at undersøge Forholdet specielt *hos netop disse to Former* og se, hvordan Sagen stiller sig hos dem; først da kan man tale om, hvad »Erfaring har lært» i dette Tilfælde. Ingen af de to nævnte Herrer synes imidlertid at have fundet dette Umagen værd, men de indskrænke sig til ganske simpelt at betvivle Paalideligheden af den nævnte Karakter uden Støtte i egne Undersøgelser. Efterat jeg nu under Mikroskopet har undersøgt flere hundrede Exemplarer af denne Gruppe, baade skandinaviske og andre europæiske, maa jeg imidlertid, støttet til mine saaledes vundne Erfaringer, paa det bestemteste hævde, at Forholdet med bemeldte Tag er *aldeles konstant*, idet jeg nemlig ikke har paatruffet et eneste Exemplar, der afviger i denne Henseende ved enten at mangle den, hvor den skulde findes, eller tværtom. (Smlgn. ogsaa ZELLER'S Udtalelser imod RÖSSLER i Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 127). Taggen er vistnok ikke hos alle Exemplarer af *ægon* lige iöinefaldende, idet den varierer i Størrelse og derfor hos nogle Individuer kan være mindre let at opdage end hos andre; men dens Forekomst er derfor lige konstant, og om nogen »Vanskelighed» ved at finde den frem kan der aldeles ikke være Tale for Nogen, der blot nogenlunde forstaar at benytte et Mikroskop, eftersom i Regelen allerede en stærk Loupe vil være tilstrækkelig til at gjøre den synlig. Man tænke sig blot, hvilken Anvendelse der gjøres af Mikroskopet ved Bestemmelse af Arterne paa andre Felter af den lavere Dyre- og Planteverden!

I sin interessante Afhandling: »Ueber sekundäre Geschlechtscharaktere nordischer Tagfalter»¹ har min Ven Dr. AURIVILLIUS paapeget endnu en mikroskopisk Forskjel mellem disse to Former, der, omendskjönt den kun finder Anvendelse paa Hannerne, dog fortjener at tillægges den störste Betydning. Han har nemlig fundet, at der er karakteristiske Forskjelligheder ved Skjælbedækningen paa Oversiden af Forvingerne hos Hannerne af begge. Betragter man nemlig under maadelig Forstörrelse Forvingen af *argyrognomon* ♂ (*argus* auct.), vil man finde den i en betydelig Udstrækning besat med en Mængde smaa hvide Haar, »Haarskjæl» (se fig. 2), hvilke derimod mangle hos *ægon* ♂, hvor Vingen viser sig glat. Löser man endvidere endel af Stövet fra Vingefluden og betragter det under Mikroskopet ved stærkere Forstörrelse, vil man finde hos begge Arter endel eendommeligt formede Skjæl, saakaldte »Blæreskjæl», der vise et forskjelligt Udseende hos hver især af dem, idet de nemlig hos *ægon* ere mere aflange eller elliptiske og forsynede med 8—9 Rader af smaa runde Blærer (se fig. 4) hos *argyrognomon* derimod bredere, mere rundagtige og med 10—12 Rader Blærer (fig. 5). Se dette er jo en særdeles interessant Nyhed, og Opdagelsen heraf vil visselig hilses med Glæde af enhver videnskabelig Lepidopterolog, omendskjönt man jo vistnok heller ikke kan nyde den med »blotte Öine».

Desværre ser jeg mig imidlertid nödt til at gjöre opmærksom paa, at disse Forholde ikke ere saa konstante som af AURIVILLIUS antaget. For det förste er Mangelen af de omtalte Haarskjæl hos *ægon* ♂ ikke gjennemgaaende. Undertiden optræde nemlig saadanne ogsaa hos denne, dels i et Faatal nær Basis af Vingen, dels ogsaa fremover Vingen (hovedsagelig i Celle 1 b) enten sparsomt eller endog i ikke saa ubetydelig Mængde (se fig. 3). Aldrig har jeg dog hos noget Exemplar af denne Art fundet dem forhaanden i den Mængde og Udstrækning som hos *argyrognomon*, hvor de brede sig ud over en langt större Flade af Vingen og tillige sidde tættere, ja ikke saa sjelden endog optræde paa Bagvingerne i Cellerne 3—6 (se fig. 2). Hos sidstnævnte Art mangle de aldrig nogensinde, og man kan saaledes

¹ Bihang till K. Svenska Vet. Ak. Handl. B. 5. (1880) n:o 25, p. 25—26.

være fuldt sikker paa, at hvor man finder Vingen glat, der har man den typiske *ægon* for sig, og man vil, naar man engang har gjort sig ordentlig Rede for Forholdet hos dem begge, vanskelig kunne skuffes af den forövrigt temmelig fortrædelige Qvasi-Mellemform af *ægon* med Haarskjæl. — Heller ikke Blæreskjællene vise konstant det af AURIVILLIUS opgivne Forhold mellem

Bredde og Længde, samt Antal af Blærerader, men variere ofte temmelig betydeligt hos begge Arter. Man finder saaledes hos *ægon* Skjæl med baade 10 Blærerader og derover, og isaafald ere de adskillig bredere i Forhold til Længden og nærne sig mere Udseendet hos *argyrognomon*. Hos denne sidste har jeg derimod aldrig fundet færre end 10 Rader, men oftere baade 13 og 14, saa idetheletaget vil man hos denne finde Skjællene

breder i Forhold til Længden og forsynede med flere Blærerader end hos *ægon* (smlgn. figg. 4 og 5).

Jeg maa i denne Forbindelse gjøre opmærksom paa, at medens jeg hos *ægon* ♂ ikke har været istand til at paavise nogen bestemt Sammenhæng mellem den omtalte Optræden af Haarskjæl og Farvetonen paa Vingernes Underside, saa synes der derimod hos *argyrognomon* ♂ at finde et saadant Forhold Sted i denne Henseende, at Haarskjællenes Talrighed og Udbredelse aftager med Mørkheden af Undersiden, saaledes at den alpine og nordlige Varietet af samme, *ægidion* MEISSN., der udmærker sig ved sin lyse *ægon*-lignende Underside, ogsaa har de færreste Haarskjæl. Hos Blæreskjællene derimod har intet tilsvarende Forhold kunnet mærkes, ligesom Mangelen af Skinnenestag er ligesaa gjennemgaaende hos *ægidion* som hos den typiske *argyrognomon*. Begge Arters specifikke Forskjellighed kan saaledes ikke paa nogen Maade ansees truet hverken ved *ægidion*-Formens lysere Underside og ialmindelighed mindre rigelige Forsyning med Haarskjæl paa Oversiden eller ved de ovenfor omtalte *ægon*-Exemplarer med de denne Art ellers typisk manglende Haarskjæl. Da jeg ogsaa hos flere tyske Individuer af sidstnævnte Art har fundet Haarskjæl optrædende, saa kan dette Forhold heller ikke ansees som karakteristisk for vore nordligere Breddegrader, og jeg tror overhovedet ikke, at der efter Alt er nogen Grund til den Antagelse, at begge Arter hos os skulde vise Tilböielighed til at gaa over i hinanden (smlgn. STAUDINGER's Spørgsmaal i Katalogen p. 10 angaaende WALLENGREN's *argus*: »var. [Darw.] sequentis?»), om det end tør være saa, at de i Mellem-Europa divergere endel mere i sit almindelige Udseende end her. Desuagtet har de jo ogsaa der været ofte nok forvexlede og sammenblandede.

Hvad dernæst Farveforskjellighederne mellem vore to her omhandlede Arter angaar, saa vise ogsaa disse sig, skjönt de ere af temmelig subtil Art, fuldkommen konstante og vel anvendelige til at skjelne mellem dem. Da de jo imidlertid begge saa ofte har været beskrevne og afbildede, saa tror jeg ikke her paany at burde levere omstændelige Beskrivelser af dem, men skal indskrænke mig til at henvise dels til den i det fölgende meddelte Oversigt over de væsentligste Skjelnemærker, hvorved man

lettest kan holde dem ud fra hinanden, og dels til den til Slutning leverede Synonymi, indeholdende endel af de vigtigste Beskrivelser og Afbildninger af dem, hvormed jeg har haft Anledning til at gjøre mig bekendt. Særskilt maa henvises til WALLENGREN'S og SPÅNGBERG'S Arbejder saasom omhandlende skandinaviske Exemplarer.

Argus L. (ægon auct.)

♂

Forreste Fodpars Tibier i Enden forsynede med en krumböiet brun Horntag (se fig. 1).

Forvingernes Overside mangler i Regelen aldeles Haarskjæl; i hvert Fald forekomme de aldrig i den Mængde og Udstrækning som hos *argyrognomon*. Bagvingerne mangle altid saadanne (se fig. 3).

Blæreskjællene mere aflange, ialmindelighed forsynede med 8—9, dog undertiden flere Længderader af runde Smaablærer (se fig. 4).

Den sorte Bord paa Oversiden af begge Vingepar temmelig bred og indad mindre skarpt afgrændset fra Vingens blaa Farve. Paa bagvingerne dog ikke saa sjelden helt smal med en Rad runde sorte Punkter paa Indsiden.

Undersiden hos typisk farvede Exemplarer blaa-hvid eller lyst isgraa. Hos ikke faa Individuer formørkes imidlertid Farven og gaar over til brungraat, hvorved

Argyrognomon BERGSTR. (argus auct.)

♂

Forreste Fodpars Tibier mangelde Horntag i Enden.

Forvingernes Overside forsynet med særdeles talrige Haarskjæl, der har en betydelig Udbredelse over Vingens Flade, ligesom de ogsaa ofte optræde i ikke ringe Antal paa Bagvingerne (se fig. 2).

Blæreskjællene i Regelen mere rundagtige, forsynede med mindst 10—12, ikke sjelden endnu flere Længderader af Blærer (se fig. 5).

Oversidens sorte Randbaand ganske smalt og indad skarpt afgrændset mod Grundfarven. Ogsaa hos denne findes ikke saa sjelden paa Bagvingerne en Rad sorte Punkter indenfor Randborden, i Regelen sammenhængende med denne.

Undersiden askegraa eller brungraa, helt igjennem mørkere end hos *ægon*, med det hvidagtige Felt indenfor Bagvingernes rødgule Randbaand altid gjen-

opstaar en betydelig Lighed med *argyrognomon*, saa meget mere som det ellers i Regelen sammenhængende hvide Felt indenfor Bagvingernes rödgule Randbaand hos saadanne Individuer ligesom hos hin gjennemskjæres af tydelige graa Striber efter Aarerne.¹ — Det smale Yderfelt nærmest ind til den sorte Linie langs Fryndsernes Basis dannes hos typiske Exemplarer paa begge Vingepar af rent hvide Buestreger; hos individer med mørkere Underside er deres hvide Farve gjennemgaaende mindre tydeligt fremtrædende paa Forvingerne.

nembrudt af graa Striber og derved opløst i en Rad vel adskilte pilformige Pletter med Spidsen indad. — Kun paa Bagvingerne har de fine buformige Tverlinier langs Yderranden en hvid eller hvidagtig Farve; paa Forvingerne derimod skille de sig ikke fra Vingens övrige graa Grundfarve. (NB. Mærkes maa det her, at den alpin-arktiske *var. ægidion* har en langt lysere hvidgraaagtig Underside end Hovedformen og derved faar en meget større Lighed med *ægon*, hvilket ofte har foranlediget Forvexlinger mellem dem).

♀

(næsten altid mindre end ♂)

Forreste Fodpars Tibier ligesom hos ♂ forsynet med en krumböiet Horntag i Enden.

Oversiden næsten altid brun og viser en langt mindre fremtrædende Tilböielighed til at antage blaa Farve end hos *argyrognomon*; naar dette sker, er samme Farve gjerne kun af ringere Udstrækning.

Undersiden karakteriseres sær-

♀

(ligesaa stor eller større end ♂)

Forreste Fodpars Tibier mangler Horntag i Enden ligesom hos ♂.

Oversiden somoftest med mere eller mindre blaat over begge Vingepar, kun sjeldnere ensfarvet brun.

De hvide Tegninger paa Un-

¹ Naar Dr. SPÅNGBERG (Sv. och N. Arterna af Dagfj.sl. Cupido, p. 35—36) om *Agyrognomon* anförer: »Förmödligen bildade denna art och den föregående hybriditeter med hvarandra, emedan jag sett exemplar, hvilka haft tagg på tibian af frambenen liksom föregående, men hvad färgen beträffar liknat *Agyrognomon*», saa er der vist neppe nogen Tvivl om, at disse Exemplarer netop har været saadanne paa Undersiden mørkere farvede *Ægon*-Hanner.

deles bestemt og iöinefaldende ved gjennemgaaende renere og derfor langt skarpere fremtrædende hvide Tegninger paa begge Vingepar. Feltet indenfor rödgule Baand paa Bagvingerne sammenhængende hvidt, hvorhos det smale Felt langs Yderkanten af Forvingerne dannes af lige saa rent hvide Buelinier som paa Bagvingerne.

dersiden samtlige mindre rene og derfor heller ikke saa skarpt fremtrædende. Feltet indenfor det rödgule Baand paa Bagvingerne har kun en Rad pilformige hvidagtige Pletter, og paa Forvingerne er det smale Felt i Yderkanten ikke hvidt, men af samme graa Farve som Vingen forövrigt.

Har man först engang ret sat sig ind i de her fremhævede, for hver af Arterne karakteristiske Eiendommeligheder i Udseendet, saa vil man i Regelen kun i sjeldne Undtagelsestilfælde finde sig nödt til at ty til Undersögelsen af de plastiske Karakterer ved Hjælp af Mikroskop eller Loupe for at komme til et fuldt sikkert Resultat; i Regelen vil man efter nogen Övelse uden synderlig Vanskelighed blot efter Farveforskjellighederne kunne med Sikkerhed henføre saavel Han- som Hun-Exemplarer til den rette Art. Det er forresten Hunnerne, der kunne frembyde de vanskeligste Tilfælde, idet deres Udseende hos begge Arter er større Variationer underkastet end Hannernes. I Mellem- og Sydeuropa synes begge Arters Hunner næsten altid at være brune paa Oversiden, dog forekommer ogsaa her af *argyrognomon* af og til Hunner med mere eller mindre blaat: det er jo netop disse, der fra först af ere blevne tildelte Navnet *argyrognomon*, hvilket af STAUDINGER som bekjendt benyttes som Aberrations-Benævnelse for de saaledes farvede Hunner. Medens imidlertid denne Farvedragt hos Hunnen i Mellem- og Sydeuropa kun forekommer enkeltvis og som ren Undtagelse, danner den hos os tvertimod Regelen, idet som ovenfor nævnt vore Hunner af denne Art somoftest ere mere eller mindre blaa-farvede, kun sjeldnere brune. *Ægon*-Hunnerne derimod bibeholde gjerne ogsaa hos os sin sædvanlige brune Farve, hvilket imidlertid ikke hindrer, at man jo ogsaa kan finde Hunner af denne Art blaa-farvede, men dette forekommer ialfald kun sjeldnere. Overhovedet kunne som sagt Hunnerne af begge variere ganske betydeligt i Henseende til Oversidens Farvetegning, baade

hvad Forholdet mellem den brune og blaa Farve angaar og tilige med Hensyn paa det rödgule Randbaand, der snart findes lige udviklet paa begge Vingepar, snart alene paa Bagvingerne, eller endelig er fuldstændig forsvundet paa begge, ligegyldigt enten Vingernes Grundfarve er brun eller overveiende blaa. Paa denne Maade opstaar en Mangfoldighed af forskjelligartede, mere og mindre afvigende Farve-Aberrationer, saaledes som man gjerne i enhver større Samling vil have Anledning til at bemærke. Undersiden bibeholder imidlertid, uanset Oversidens Farveafændringer, sit typiske Udseende uforandret.

I ganske sjeldne Tilfælde kan det hænde, at man finder Exemplarer, hvor Undersiden viser et fra det normale afvigende og eiendommeligt Udseende derved, at de sorte Piletter, der indad begrænde det rödgule Randbaand, gennem Forlængelse indover ere traadte i sammenhængende Forbindelse med de runde sorte Pletter udenfor Diskstregen, med hvilke de da tilsammen danne store, aflange, sorte Flekker. Dette Forhold, der forøvrigt ogsaa gjenfindes hos andre Arter af Slægten, kan finde Sted enten paa begge Vingepar eller kun paa Bagvingerne (smlgn. HERRICH-SCHÄFFER'S fig. 247, samt GERHARD'S Pl. 38 fig. 5). SPÅNGBERG¹ har omtalt et Par saadanne Exemplarer af *argyrognomon* fra Stockholmstrakten og Funnäsdaalen i Herjedalen. Selv har jeg haft Anledning til at se et Individ af *var. ægidion* ♂, fanget af Konservator SCHNEIDER i Hammerö i Nördland 12:te August 1880, hos hvilket paa begge Vingepar Sammensmeltningen af de nævnte sorte Pletter er saa fuldstændig, at alle Mellemrummene mellem Nerverne ganske udfyldes af de derved opstaaede, brede sorte Flekker. Noget Exemplar af *ægon* af tilsvarende Udseende har jeg aldrig paatruffet, erindrer heller ikke at have seet omtalt saadanne fra andre Steder, hvorfor dette Forhold maaske i hvert Fald turde forekomme hyppigere hos *argyrognomon* end hos hin.

Ægon synes idetheletaget ogsaa at være mindre tilbøielig til at undergaa klimatiske Variationer paa de forskjellige Lokaliteter end *argyrognomon*. Paafaldende er det imidlertid, hvor meget mange af vore skandinaviske Exemplarer, ialfald Hannerne, nærme sig til den i Lilleasien, Persien etc. forekommende Form af Ar-

¹ l. c. p. 35.

ten, *var. bella* H. S., hvoraf jeg besidder typiske Exemplarer fra Dr. STAUDINGER til Sammenligning. Jeg har saaledes haft Anledning til at se Hanner fra flere forskellige Trakter baade i Norge og Sverige, der viste sig saa aldeles overensstemmende med STAUDINGER's baade i Størrelse og Farvetegning, at de slet ikke var til at skjelne fra samme. Særlig synes en saadan Overensstemmelse oftere at finde Sted paa Artens nordligere Forekomststeder, hvor den baade bliver mindre og tillige faar smalere sort Randbaand, gjerne med sorte Punkter indenfor paa Bagvingerne, medens Hunnen faar helt hvide Fryndser ligesom Hannen. I de større Höider paa Alperne bliver Arten ligeledes mindre, men Hannens sorte Randbaand viser her tvertimod en afgjort Tilböielighed til at blive bredere end i Lavlandet (ifølge ZELLER,¹ FREY² m. fl.).

Argyrognomon, der baade gaar höiere op paa Fjeldene og længere mod Nord end *ægon*, undergaar ogsaa større Variation end denne. Sammenligne vi f. Ex. typiske Exemplarer fra vore sydligere Trakter med fuldt udprægede *var. ægidion*-Exemplarer enten fra Höifjeldet eller fra Lapmarkerne, saa finde vi en ganske betydelig Forskjel, der imidlertid aldeles udjevnes, naar vi forfølge Arten gennem dens hele Udbredelseskreds og lægge Mærke til, hvorledes Udseendet gradvis forandres, saaledes at der ingen skarp Grændse lader sig trække mellem Hovedformen og Varieteten, idet de ganske successivt gaa over i hinanden. Efterhaanden som man nemlig kommer længere nordover eller höiere op paa Fjeldene, bliver Arten mindre, mattere blaa paa Oversiden, Undersiden gaar fra mørkere graa over i lysere brunlig-graa og tilsidst hos Hannen ganske hvidliggraa, de rödgule Tegninger hos begge Kjøn blive blegere og Öiepletterne mindre. Medens paa Alperne Hunnerne synes at holde sig ensfarvet brune i de større Höider, saa tabe de derimod hos os hverken i det höie Norden eller paa Höifjeldet sin Tilböielighed til at antage den blaa Farve; tvertimod finder man denne i Regeln endnu mere fremherskende under nordligere Bredder; Fryndserne blive derhos helt hvide som hos Hannen.

¹ Stett Ent. Zeit. 1868, p. 126 & Verh. d. zool. bot. Gesellsch. Wien 1868, p. 572.

² Lepidopteren der Schweiz, p. 14.

Navnlig hos Hannen af *ægidion* bliver Undersiden særdeles lys, hvorved den erhoder et temmelig *ægon*-lignende Udseende, saa meget mere som den i Regelen ogsaa har hele Feltet indenfor det rödgule Baand paa Bagvingerne hos begge Kjøn helt sammenhængende hvidt, hvorved Ligheden med *ægon* bliver endnu mere skuffende. Disse Eiendommeligheder ved Undersiden er det vistnok ogsaa, der har forledet WALLENGREN til at henføre ZETTERSTEDT'S *Argus idas* til *ægon*, medens den i Virkeligheden tillhører *var. ægidion* og intet har med *ægon* at gjøre. Saavel ZETTERSTEDT'S Beskrivelse¹ som de af ham opgivne Forekomststeder (bl. a. Tromsö og Bossekop, hvor det senere noksom er konstateret, at kun *ægidion* og ikke *ægon* forekommer) havde forlængst hævet enhver Tvivl hos mig i denne Henseende. Da imidlertid WALLENGREN i sin förnævnte Afhandling² udtrykkelig nævner, at han selv har undersøgt ZETTERSTEDT'S Type-Exemplarer, og desangaaende udtaler: »bland alla de originalexemplar till *Argus idas*, som jag granskat, fanns också icke ett enda, som tillhörde *L. calliopsis*, utan voro de alla *L. ægon*», fandt jeg det förnödent at söge fuld Vished tilveiebragt ved en direkte Undersögelse af disse samme Exemplarer, hvortil jeg ogsaa ved Hr Prof. QVENNERSTEDT'S velvillige Imödekommenhed er bleven sat istand. Paa Anmodning har jeg nemlig erholdt tilsendt til Granskning de i ZETTERSTEDT'S Samling i Lund værende Exemplarer af hans *idas*, i alt 10 Stykker. Det viste sig at være 7 Hanner af *ægidion*, hvoraf 1 fra Tromsö, 1 fra Talvik, 1 fra Bossekop (mærkelig nok etiketteret som *A. idas* ♀), 1 fra Östre Næss i Værdalen, 1 fra Alstahaug ved Levanger, 1 fra »Mullfjellet» (hvor?) og 1 uden Lokalitet (mere nærmende sig Hovedformen og neppe arktisk); de 3 övrige var Hunner, alle tilhørende *ægon*, men ikke försynede med Lokalitets-Etiketter. Heraf fremgaar altsaa, at de af ZETTERSTEDT for hans *idas* anföerte arktiske og nordlige Lokaliteter kun kunne tages til Indtægt for *ægidion* og ikke for *ægon*, idet der intet Bevis foreligger for, at de 3 *ægon*-Hunner, der sandsynligst turde stamme fra det sydlige Sverige, skulde være fundne nordpaa. Se der et Exempel paa, hvor let Forvexlinger kunne opstaa i denne Gruppe og til

¹ Insecta Lapponica, p. 913.

² Öfvers. Vet. Akad. Förhandl. 1855, p. 210.

hvilke feilagtige Opgaver angaaende den geografiske Udbredelse af Arterne de kunne give Anledning.

Et andet ligesaa eklatant Bevis paa, hvilke feilagtige Opfatninger der kunne gjøre sig gjældende angaaende Formerne af denne Gruppe selv hos de største Autoriteter inden Lepidopterologien, frembyder den saakaldte *var. hypochiona* RBR. Som bekjendt opfører STAUDINGER denne først i 1858 af RAMBUR¹ som egen Art beskrevne Form i sin bekjendte Katalog af 1871 som en Varietet af *argus* auct., — altsaa vor *argyrognomon* — og som saadan omtaler han den bl. a. ogsaa i sit »Beitrag zur Lepidopterenfauna Griechenlands»,² hvor han fremhæver, at den »sich vorzugsweise durch die fast weissliche Färbung der Unterseite auszeichnet». Da det syntes mig høist paafaldende, at Forfatterens *argus* skulde forekomme i en saadan Dragt, hvorved altsaa Undersiden hos Hannerne maatte blive aldeles som hos *ægon*, forskrev jeg ianledning mine over denne Gruppe paabegyndte Undersøgelser 2 Par *hypochiona* fra Dr. STAUDINGER, hvilke jeg ogsaa erholdt i typiske Exemplarer fra Andalusien. Det slog mig strax ved første Blik, jeg kastede paa dem, at de umulig kunde tilhøre Forfatterens *argus*, men at de maatte være en *ægon*-Form. Jeg skyndte mig derfor uopholdelig at bringe begge Hannerne under Mikroskopet, og — ganske rigtig: hos den ene ikke Spor af Haarskjæl at opdage, hos den anden nogle ganske enkelte spredte mod Basis af Vingen, aldeles som hos vore typiske *ægon*! Dernæst skred jeg til Undersøgelsen af Forbenenes Tibier og fandt her ogsaa baade hos Hannerne og Hunnerne uden stor Møie den for *ægon* karakteristiske Horntag, om end mindre og uanseeligere end ellers sædvanligt. Sluttelig overbeviste jeg mig ogsaa ved Hjælp af lidt Støv fra Forvingerne af Hannerne om, at heller ikke Blæreskjællene afveg fra *ægon*'s. Det er saaledes visselig ingenting at undres over, at Hannerne af *hypochiona* har den samme næsten hvidagtige Farve paa Undersiden som den typiske *ægon*; da de desuden ogsaa har bredt sort Randbaand ligesom denne og hele Udseendet forøvrigt saavel paa Over- som Undersiden er aldeles *ægon*-lignende, synes det mig saa meget mere paafaldende, at denne Form er bleven

¹ Catal. Syst. des Lepid. de l'Andalousie, p. 35.

² Horæ Soc. Ent. Ross. VII. 1870, p. 48.

henført til Forfatterens *argus* istedetfor, som den burde, til *ægon*. Jeg kan i Virkeligheden vanskelig forklare mig Tingen paa anden Maade, end at en flygtig Undersøgelse af Tibierne har ladet de som anført smaa og uanseelige Horntagge forblive ubemærkede, og da disse gjaldt for det »eneste sikre Skjelnemærke», saa er Dommen dermed engang for alle bleven afsagt. Dette Exempel viser nøksom Betydningen af det af AURIVILLIUS opdagede karakteristiske Forhold med Skjællene hos Hannerne af begge Arter. Havde dette tidligere været kjendt, vilde det have været en Umulighed, at den glatvingede *hypochiona* kunde være bleven henført til Forfatterens *argus*, selv om dens Skinnebenstag havde været endnu vanskeligere at opdage, end den i Virkeligheden er. — Jeg skal tilføie, at jeg for at være sikker paa, at ingen Feiltagelse var skeet ved Afsendelsen af mine Exemplarer, remitterede det ene Par til Ombytning og gjorde Forespørgsel desangaaende; Svaret blev imidlertid, at Exemplarerne tilhørte den virkelige *hypochiona*, og det Par, jeg erholdt igjen, viste nøiagtig det samme Udseende som de forrige. Jeg tillader mig derfor at henstille til alle Eiere af Exemplarer af denne Form at underkaste dem de af mig her nævnte Prøver og føler mig forvisset om, at de da Allesammen ville finde sig foranledigede til at flytte sine Exemplarer over til *ægon*, ifald de da ikke med RAMBUR foretrække at betragte denne Form som en egen Art, hvilket i hvert Fald bliver en mindre Feil end at henføre den under *argyrognomon* (*argus* auct.).

Dels ved Hjælp af de nævnte Exemplarer af *hypochiona* fra Andalusien og dels ved Hjælp af et typisk Par af den af Dhrr. SCHULZ og Prof. HERING¹ opstillede *L. dubia* fra Pommern, som jeg har modtaget fra HERING selv, tror jeg ogsaa at være kommet til Klarhed angaaende den i Begyndelsen omtalte, eiendommeligt udseende *Lycæna* her fra Kristiania Omegn, der nærmest foranledigede mig til at se lidt nærmere paa den her omhandlede Gruppe. Der synes mig nemlig ikke at være nogen Tvivl om, at samme er identisk med den navnte pommerske *dubia* (omendskjønt vore norske Exemplarer baade i Størrelse og hele Udseende fjerne sig endnu mere fra den typiske *argyrognomon* end hin), samt at denne staar i et lignende Forhold

¹ Stett. Ent. Zeit. 1881, p. 135.

til den typiske *argyrognomon* som *hypochiona* til den typiske *ægon*. Jeg skal beskrive den her hos os forefundne Form noget nærmere, da den som nævnt afviger adskilligt fra den pommerske.

Det var i August Maaned 1880 og igjen i 1881 i Tiden fra 12:te Juli til 14:de August, at denne interessante Form blev fundet af Kaptein GRÜNER paa Gaarden Borge tæt ved Asker Jernbanestation en halvanden Mils Vei vestenfor Kristiania. Den fløi her paa Engene sammen med andre Lycæner (*ficarus*, *astrarche*, *semiargus* m. fl.) og indfangedes i flere Exemplarer af begge Kjøn. Jeg har for mig 12 Hanner og 16 Hunner, hvilke alle ved sin Mangel paa Skinnebenstag, Hannerne desuden ved sine talrigt forhaandenværende Haarskjæl samt ved Formen af Blæreskjællene, stemme overens med den typiske *argyrognomon*. Hvad der først og fremst springer i Öinene ved en Sammenligning med denne, er den langt betydeligere Størrelse, idet nemlig Vingebredden hos normalt spændte Exemplarer (d. e. med Forvingernes Iderkant i samme rette Linie) udgjør fra 31—33 mm. hos Hannen og 32—34 hos Hunnen. Ved Siden af vore almindelige *argyrognomon*-Exemplarer her fra det sydlige Norge, der kun maale circa 27 mm., se de derfor ogsaa ud som rene Kjæmpær (smlgn. figg. 6 og 7). Parret fra Pommern maaler knappe 30 mm. hos begge Kjøn.

Hannen har Oversiden blaa med smal sort Yderrand ligesom *argyrognomon*; paa Forvingerne ere ogsaa Aarerne sorte i Enden et lidet Stykke indover fra Kanten. Forvingernes Forrand er smalt hvid, men gaar mod Basis over i sort. Bagvingerne uden sorte Pletter indenfor Randen eller kun med ganske svage Spor af saadanne. Frynserne paa begge Vingepar i sin indre Halvdel sorte, i den ydre hvide. — Undersiden er særdeles karakteristisk, ganske lys rødlig eller brunlig askegraa til hvidgraa med blaalig Bestøvning indad, navnlig paa Bagvingerne. Hele Anordningen af Pletter og Tegninger er som hos *argyrognomon*, men Farven af de rödgule Randbaand er blegere, mere orange, og medens samme hos hin, navnlig paa Bagvingerne, indad ere begrænsede af mere og mindre spidse, pilformige sorte Pletter, dannes her de tilsvarende Pletter af afrundede, halfmaaneformige Buer. Undersiden kan i enkelte Tilfælde blive helt blaa-hvid ligesom hos *ægon* ♂, og isaafald forsvinde de disse sorte

Buer igjen indad begrænsende hvide Piletter mere og mindre fuldstændigt i Grundfarven; hvor denne derimod holder sig rødlig- eller brunliggraa, vise de sig af samme Skikkelse som hos *argyrognomon*, naaende hen til hver sin sorte Plet af den dobbeltbuede Rad af sorte, hvidt omgivne Pletter derindenfor. Blaalig grøn Metalglands findes hos 4—5 af Randbaandets Öiepletter, nemlig i Cellerne 1c—4. Overhovedet vise alle Pletterne sig i Forhold til Sommerfuglens Störrelse særdeles smaa, særlig paa Bagvingerne, og derfor spredtstaaende med lange Mellemrum mellem hver især. Og ikke nok hermed, de vise ogsaa en ganske iöinefaldende Tilböielighed til endnu yderligere at formindskes og delvis forsvinde paa Bagvingerne. Som sædvanligt i saadanne Tilfælde er det de nærmest Basis siddende, hvis normale Antal er 3, der totalt forsvinde, enten 1, 2 eller alle 3, hvilket ofte er forskjelligt paa hver Vinge, paa samme Tid som de övrige Pletter reduceres i Störrelse. Dette synes at staa i et bestemt Forhold til Udstrækningen af den blaa Bestövning. Individer med ren rødlig graabrun Grundfarve og kun ganske lidet og svagt Blaat inderst mod Roden af Bagvingerne har nemlig, saavidt jeg har kunnet erfare, altid sit normale Pletantal; jo mere derimod den blaa Farve breder sig udover Vingen, desto større Tilböielighed vise Pletterne til at svinde ind i Antal og Störrelse. Hos et Individ med stærkt udpræget blaa Farvetone over Störstedelen af Vingernes Underside er saaledes ikke alene de 3 Pletter ved Basis totalt forsvundne, men ogsaa et Par af Pletterne i den dobbeltbuede Pletrad udenfor Diskstregen savnes, paa samme Tid som ogsaa saavel denne sidstnævnte som de fleste af de övrige Pletter ere særdeles stærkt reducerede, enkelte ganske utydelige.

Hunnen er oventil blaa ligesom Hannen, med sort Diskstreg paa Forvingerne og mere eller mindre Sort i Yder- og Fremkanten af samme, samt i Fremkanten af Bagvingerne. Enten er blot Yderkanten af Forvingerne bredt sort, og viser der sig i dette Tilfælde ikke sjelden mere og mindre tydelige Antydninger til rödgule Pletter i det sorte Randbaand, yderst ude mod Sömmen mellem Aarerne desuden af og til fine hvidagtige Buelinier med Konvexiteten udad, eller baade hele Fremkanten og Yderkanten ere bredt sorte eller sortbrune, hvorved den blaa Farve indskrænkes til Disken og Inderkanten. Bagvingernes Rand pry-

des af en Rad temmelig sorte runde, store Pletter, indad begrændsede af smukke rödgule, brede Halvmaaner, der igjen har en fin sort Begrændsning indad mod Vingefluden; udad mod den sorte Randlinie langs Roden af Fryndserne begrændses de sorte Pletter af fine hvide Buelinier. Det Hele staar særdeles smukt mod Vingernes blaa Farve. Fryndserne ere ligesom hos Hannen i sin indre Halvdel sorte, i den ydre hvide.

Da Undersiden hos Hunnen aldrig antager den hos Hannen omhandlede blaa-hvide eller blaaliggraa Grundfarve, viser ogsaa baade Antallet og Størrelsen af Pletterne sig her meget konstantere. Udseendet afviger forøvrigt ikke fra de Hanners, der har ren brunliggraa Underside uden deri, at de rödgule Randbaand her ere kraftigere udviklede og sammenhængende paa begge Vingepar (hos Hannen er det oftest paa Forvingerne opløst i Pletter), hvorhos tillige de sorte Pletter, der begrændse disse Baand indad og udad, ere stærkere udviklede og for den inderste Plet-rads Vedkommende ved sin mere tilspidsede Pilform afgjort nærme sig mere til Udseendet hos *argyrognomon*, end Tilfældet er hos Hannen. — Fryndserne ere paa Undersiden saavel hos Hannen som hos Hunnen helt hvide lige fra Roden af.

Udentvivel er det en Hun af denne selvsamme Form, som RÖSSLER omtaler fra Nassau i hans tidligere citerede Fortegnelse over Sommerfluglene dersteds:¹ »Am 28 Mai 1864 wurde bei Biebrich ein hierher (d. e. til *argus*) gehöriges ganz frisches entwickeltes ♀ gefunden, welches die Veränderlichkeit der Art ganz besonders zeigt, wenn es nicht vielleicht ein Hybridus mit *Icarus* ROTT. oder *Adonis* S. V. ist. Es hat die vollste Grösse des letzteren, ist oben tief schwarz, zur Hälfte blau wie *var. Ceronus* mit den hellen orangegelben Augenflecken, die Franzen ganz weiss, mit Ausnahme der schwarzen Wurzel licht braungrau mit sehr stark metallisch grüner Begrenzung von 4 Augenflecken. Auffallend ist der besonders dickwulstige hellgraue Halskragen.» Prof. HERING har derhos meddelt mig, at han tror at have fundet Formen *dubia* for længere Tid tilbage i Schweiz (Exemplarerne besidder han imidlertid ikke længere), samt at Prof. ZELLER ogsaa har fundet den ved Glogau i Schlesien. Der er vel saaledes al Rimelighed for, at vi her har at gjøre med en ganske

¹ Jahrb. Nass. Ver. f. Naturk. 19—20 Heft., p. 115.

eiendommeligt, spredt forekommende og udpræget lokal Form, — men bør den betragtes som egen Art eller ei? STAUDINGER siger herom: ¹ »Professor HERING hat in der Stett. Ent. Zeit. 1881, p. 135 als wahrscheinlich von *Argus* verschiedene Art eine *dubia* aufgestellt, wobei er sich besonders auf die Beobachtungen des Herrn SCHULZ beruft. Bei einer grossen Reihe von Exemplaren aus den verschiedensten Gegenden meiner Sammlung zeigen sich aber alle angegebenen Unterschiede als nicht stichhaltend. Dass *dubia* bei Stettin eine doppelte, *Argus* hingegen nur eine einfache Generation hat, mag gerade die Ursache des etwas verschiedenen Aussehens beider Formen sein. Jedenfalls sind hier noch lange und gründliche Untersuchungen nöthig, die vielleicht nach Jahrhunderten hochinteressante Resultate liefern werden.»

Ganske vist er det paa Entomologiens nuværende Standpunkt yderst vanskeligt i en Gruppe som den her omhandlede at kunne sige med nogen Bestemthed, hvilke Former der bør ansees som gode Arter og hvilke ikke. Desværre ser jeg mig for Tiden ikke istand til at oplyse, om vor norske *dubia*-Form ogsaa ligesom den pommerske har to Generationer eller ikke, da som nævnt de hidtil kjendte Exemplarer alle ere fangede i Juli og August, den sædvanlige Flyvetid for vor almindelige typiske *argyrognomon*. Af denne sidste fandtes paa vedkommende Lokalitet intet Exemplar, heller ikke Overgangsformer mellem begge, omendskjønt Hr. Kaptein GRÜNER ifølge min Anmodning i afvigte Sommer havde sin specielle Opmærksomhed rettet paa og indfangede alle de Lycæner, der fløi sammesteds. Forhaabentlig vil det senere lykkes at faa undersøgt, om der ogsaa her skulde flyve en tidligere Generation (i Juni Maaned) og saaledes STAUDINGER'S Formodning om den dobbelte Generations Indflydelse i dette Tilfælde maatte kunne gjøres gjældende ligesaa vel for vor som for den pommerske Forms Vedkommende. Jeg maa imidlertid bekjende, at jeg ved at sammenholde vor almindelige typiske *argyrognomon* med de ovenfor omhandlede Exemplarer, fra Asker, der alle vise konstant samme Størrelse, har lidt vanskeligt for at gjøre mig fortrolig med den Tanke, at en i sit hele Udseende saa afvigende Kjæmpeform skulde fremgaa alene derved, at vor sædvanlige lille Normalform af *argyrognomon* optræder i to Ge-

¹ Stett. Ent. Zeit. 1881, p. 261.

nerationer istedetfor i en. Under sydligere Breddegrader, hvor *argyrognomon* normalt har to Generationer, ser man ialfald, saavidt jeg har kunnet bringe i Erfaring, intet til nogen saadan Afvigelse i Udseendet hverken hos den ene eller den anden Generation, endsige hos begge to, saaledes som Tilfældet jo er med *dubia* i Pommern. Nu er jo imidlertid *argyrognomon* en meget variabel Art, saa man faar være höist forsigtig ligeoverfor den, og naar STAUDINGER, støttet til sit righoldige Materiale fra alle Kanter, vil finde Forbindelsesled mellem begge Former, saa er dette neppe andet eller mere, end man i et Tilfælde som her maatte vente sig, da vel neppe Nogen vil betvivle, at begge i Virkeligheden ere at betragte som Udgreninger fra en og samme Rod. Er imidlertid ikke ogsaa det samme Tilfældet f. Ex. med Gruppen *Melitæa athalia-aurelia-parthenie*, og hvem vil forlange tydeligere Forbindelsesled, der bedre vise disse Formers indbyrdes Sammenhæng og godtgjøre Uholdbarheden af de opstillede Skjelnemærker mellem dem, end de vi herfra har at opvise? (smlgn. FREY: Lepid. d. Schweiz, p. 29, Note). Desuagtet opføres de imidlertid fremdeles som lige distinkte Arter, og saa længe man holder paa hermed, synes det mig lidet konsekvent at befølge et ganske andet Princip i den her omhandlede Gruppe. Da jeg imidlertid overhovedet ingen Sympathi nærer for Opstillingen af flere Arter end nödvendigt, gaar jeg gjerne ind paa indtil videre at betragte vor ovenfor beskrevne *Lycæna* fra Asker som en, i hvert Fald höist mærkelig, Form af *argyrognomon*, til hvilken den som ovenfor antydet formodes at staa i et lignende Forhold som *hypochiona* RBR. til Forfatterens *ægon*.

Efter saaledes at have omhandlet vore under denne Gruppe hörende Former i den fuldt udviklede Tilstand, skulle vi dernæst vende os til de biologiske Forholde og sammenholde, hvad man kjender angaaende begge Arters Forekomst og Udbredelse, Ilevvis m. v. Det viser sig da, at overalt i Lavlandstrakterne i de sydligere og mellemste Distrikter af baade Norge og Sverige er det uden Sammenligning *ægon*, der er den hyppigst forekommende og mest udbredte Art, som man her vistnok aldrig vil söge forgjæves, hvor Lokaliteten er passende. *Argyrognomon*

derimod er langt mere lokal i sin Optræden, og medens hin fortrinsvis holder sig til Lyngmarkerne, finder man denne i Lavlandet mest paa Engene. Med Hensyn till deres Udbredelsesforholde möder der os imidlertid den Mærkelighed, at medens paa Schweizer- og Tyroler-Alperne den kjendte Höidegrændse for begge synes at falde saa omtrent sammen, idet de begge gaa helt op til Trægrændsen (som *argyrognomon* i hvert Fald kun ganske undtagelsesvis skal overstige), saa stiller Forholdet sig, efter Alt hvad jeg har kunnet erfare, hos os saaledes, at *ægon* saavel i horizontal som vertikal Retning stopper op længe forinden den anden. Hvor langt *ægon* egentlig gaar mod Nord her i Skandinavien, kan endnu for Tiden ikke siges med Vished. Fra Norge besidder jeg den nordligst fra Romsdalen og Söndmöre (62,50° n. Br.), og fra Sverige har jeg haft Anledning til at se Exemplarer fra de fleste Landskaber op til Dalarne og Helsingland, altsaa til omtrent samme Höide. WALLENGREN¹ og SPÅNGBERG² anföre vistnok, at den forekommer helt op til Tromsö og Finmarken, hvilket ogsaa gaar igjen i SPEYER'S bekjendte Værk³, men dette skriver sig, som i det foregaaende vist, kun fra en feilagtig Tydning af ZETTERSTEDT'S *Argus idas*. Ligesaa lidt har jeg nogensinde fundet *ægon* i nogen betydeligere Höide over Havet, og er det ligeledes en Forvexling med *var. ægidion*, der ligger til Grund for SPÅNGBERG'S Opgave (efter WALLENGREN og SIEBKE) om dens forekomst paa Storfjeldet i Fron, idet nemlig den »*argus* L.», som SIEBKE anförer derfra i sin Reiseberetning,⁴ ligesaa vel som ZETTERSTEDT'S Exemplarer tilhörer nævnte Form. Udentvivel er det vel ogsaa denne samme almindelige Forvexling, der har foranlediget TENGSTROM'S Opgave⁵ om, at *ægon* i Finland skulde være udbredt helt op i Lapmarkerne, medens *argyrognomon* ikke opføres som fundet nordligere end i russisk Karelen. I hvert Fald fandt SCHILDE⁶ i 1871 ved Kuusamo kun denne sidste. Saavel

¹ Skand. Dagfj., p. 207.

² Sv. och N. Arterna af Dagfj.sl. Cupido, p. 33.

³ Geogr. Verbr. d. Schmelt. I, p. 233. (Smlgn. II, p. 272).

⁴ Nyt Mag. f. Naturv. B. VII. (separat, p. 32).

⁵ Cat. Lep. Faun. Fenn. præc. (separat, p. 2) i Acta Soc. pro Fauna et Fl. Fenn. X, 1869, p. 292.

⁶ Stett. Ent. Zeit. 1873, p. 175.

i det høiere Norden som i de alpine Trakter paa Fjeldene er det nemlig altid *ægidion*-Formen, der viser sig at være *ægon*'s Stedfortræder paa Lyngmarkerne, hvor den gjerne overalt flyver i Mængde og her er ligesaa karakteristisk for disse, som *ægon* er det i Lavlandet, ligesom ogsaa dens hele Udseende og Habitus paa det mest skuffende ligner dennes. Det er saaledes ganske let forklarligt, at netop *ægidion*-Formen i særlig Grad har været Gjenstand for Forvexlinger med *ægon* baade hos os og andre Steder; saaledes har f. Ex. jo ogsaa MEYER-DUR¹ henført den paa Schweizer-Alperne forekommende *ægidion* til *ægon* i Stedet for til *argyrognomon*.

Hvad der vistnok ikke mindre end den store indbyrdes Lighed i Udseendet mellem Sommerfuglene selv har bidraget til at gjøre det saa vanskeligt at holde disse to Arter skarpt ud fra hinanden, det er den Omstændighed, at de i Henseende til Flyvepladse og Udviklingshistorie begge to frembyde saadanne Afvigelser og Variationer paa de forskjellige Steder af deres Udbredelseskreds, at det synes omtrent umuligt at paapege noget for den ene Art bestemt karakteristisk Træk, hvortil ikke ogsaa den anden har noget tilsvarende at opvisé. Erfaringer, hentede fra en Lokalitet, slaa derfor ikke altid til paa andre, hvor de nemlig kunne gestalte sig forskjelligt. Omendskjönt saaledes *ægon* med Rette er bleven betegnet som karakteristisk for Lyngmarkerne, idet der nemlig her i Lavlandstrakterne pleier at vrimle af den overalt under dens Flyvetid, Juli—August, saa flyver den ifølge ZELLER² paa Alperne meget hyppig paa alle paa Papilionaceer rige Enge, f. Ex. i Pretherdalen i Oberkärnthen. Omvendt finde vi som nævnt, at *argyrognomon*, der i Lavlandstrakterne har sit egentlige Tilhold paa blomsterrige Enge, oppe paa Fjeldene i Mængde befolker Lyngmarkerne. Hermed staa sikkert nok ogsaa en Vexling af Næringsplante i Forbindelse.

Paa de Lyngmarker, hvor *ægon* flyver udover Eftersommeren, finder man ogsaa dens Larver i Mængde paa Lyngen (*Calluna vulgaris*), hvorfra den let kan indsamles, naar man i første Halvdel af Juni gjennem søger Lyngen ved Hjælp af en stærk Slaghaav, som ogsaa AURIVILLIUS har meddelt mig, at han i en Aar-

¹ Verzeichn. d. Schmett. der Schweiz, p. 66.

² Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 125.

række har gjort det i Helsingland og klækket Sommerfuglen af de indsamlede Larver. Udenlandske Forfattere nævne derimod mærkværdig nok — ialfald saavidt jeg har haft Leilighed til at erfare — intet om Larvens Forekomst paa Lyng, hvorimod de samtlige opgive forskellige Papilionaceer som Næringsplanter. Fra Pastor KRIEGHOFF i Thüringen har jeg modtaget en hel Del Exemplarer af den typiske *ægon*, hvilke han selv har klækket af Larver, der nærrede sig af Melilotus, Genista, Spartium og Onobrychis sativa, hvis Blomster de helst fortærede, hvilket stemmer med Angivelserne hos de forskellige tyske Forfattere, der foruden de nævnte Arter endnu opgive endel andre Papilionaceer, saasom Trifolium, Colutea og Ononis. Fra Skotland opgives Ornithopus perpusillus (B. WHITE) og fra Holland foruden Spartium tillige Fragaria vesca (SNELLEN). WALLENGREN¹ angiver som bekjendt foruden Melilotus, Sarothamnus og Trifolium ogsaa Thymus, muligens dog ikke efter egne Iagttagelser, ligesom HAAS² for Danmarks Vedkommende indskrænker sig til at anføre, at Larven »angives» at leve paa Genista og Trifolium, altsaa uden Støtte af egne Observationer dersteds.

Vende vi os dernæst til *argyrognomon*, saa er det visselig ialmindelighed saa, at denne i Lavlandstrakterne til Forskjel fra foregaaende har sit egentlige Tilhold paa Enge, uden at dette dog hverken her eller andre Steder holder stik for alle Lokalteters Vedkommende. Det er mig ikke bekjendt, at der foreligger nogen direkte Iagttagelse af denne Arts Udvikling fra Larve af her fra Skandinavien. Forespørgsler desangaaende har været frugtesløse. Fra andre Lande opgives de samme Papilionaceer som for *ægon*, nemlig Spartium, Genista, Trifolium, Melilotus, Onobrychis, samt dertil Lotus corniculatus. Naar hertil kommer, at Larven fra Pommern saavel af PLÖTZ³ som af ZEL-

¹ Skand. Dagfj. p. 208.

² Naturhist. Tidskr. B. 9, p. 395.

³ Stett. Ent. Zeit. 1865, p. 115. — NB. Den her som ny beskrevet Iagttagelse, at Larverne viste sig besatte med Myrer, findes allerede anført af Dr. D—s i Florenz i FUESSLY'S »Neues Mag. f. d. Liebh. d. Entom.» II (1785) p. 383—4, hvor der tillige findes angivet, at Larverne foruden paa Genista ogsaa, og det endnu hyppigere, leve paa Salix-Arter (!), fortrinsvis paa Spidserne af *S. rosmarinifolia*, en Opgave som jeg intet andet Sted i den mig tilgængelige Literatur har fundet noget Sidestykke til. Larverne angives

LER¹ anföres at leve paa Lyng, — hvilket jeg forövrigt ogsaa föler mig temmelig overbevist om er Tilfældet paa Fjeldene og i det höie Norden hos os, omendskjönt der, saavidt jeg ved, ikke er anstillet Iagttagelser desangaaende —, saa vil det ses, at Listen over Næringsplanterne for begge Arter saagodtsom ganske bliver enslydende. Paa nærmere Forespörgsel i Sagens Anledning har vistnok Hr. PLÖTZ meddelt mig, at han ikke besidder noget Exemplar længere af de Sommerfugle, han i sin Tid fik udklækket af de paa Lyng levende Larver, og at han ikke nu med Vished tör benægte, at samme muligens kan have tilhört *ægon*, der flyver paa samme Sted; Prof. ZELLER derimod skriver mig under 23:e Mai d. A: »Was *Lyc. Argus (argyrognomon)* betrifft, so habe ich diese nie von einer andern Pflanze erzogen als von *Calluna vulgaris*, und dies auch nur in einem Jahr bei Glogau und in einem bei Meseritz. Die zwei von dieser Zucht stammenden Exemplare in meiner Sammlung sind ein ♀ (verkrüppelt) und ein grosses ♂, beide auf der Unterseite gelbbraunlich. Der letztere trägt auf dem Zettel die Notiz: (excl. 21. 7. 66) und ist einer der allerechtesten *Argus*. Beide haben Heidekraut gefressen, als sie Raupen waren.»

Omenskjönt saaledes som sagt de for begge Arter fra de forskjelligste Kanter angivne Næringsplanter i det store Hele blive de samme, saa fölger imidlertid deraf ikke, at de jo i sin Optræden, Udviklingshistorie etc. ikke alligevel skulde opvise mere og mindre distinkte Forskjelligheder indbyrdes paa hver enkelt Lokalitet. Det er netop det eiendommelige og interessante, at hver især af dem, hvor de forekomme i en og samme Trakt, i Regelen synes at holde sig for sig selv, idet de vælge hver sine Flyvepladse og Næringsplanter. At der findes Undtagelser herfra, skal villigen indrømmes, idet man ogsaa kan finde dem sammen paa et og samme Sted; men selv i dette Tilfælde turde de dog forholde sig forskjelligt. Her foreligger et rigt Felt for interessante Sammenligninger og Iagttagelser over, hvorledes Forholdet stiller sig mellem dem i de forskjellige Trakter, hvor dels begge Arter forekomme sammen, dels den ene eller den anden af dem

at have tilhört *argus* auct. og beskrives nöiagtigt, men henföres af WERNEBURG (l. c. II. p. 134) til *ægon*.

¹ Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 127.

er eneraadende. En Iagttagelse i denne Retning af ZELLER¹ kan her anføres, hvilken frembyder et Exempel paa, at begge Arter i forskjellige Trakter holde sig til ganske forskjellige Næringsplanter: ved Glogau holder *argyrognomon* sig afsondret fra *ægon* i den tørreste Del af Statsskoven paa solrige Lyngmarker og dens Larve nærer sig der af Lyng, medens den baade ved Meseritz og Berlin bestemt nærer sig af *Spartium scoparium*, hvorpaa derimod Larven af *ægon*, idetmindste ved Glogau, ikke lever; ellers er jo *Spartium* en af sidstnævntes almindelig opgivne Næringsplanter.

Ogsaa for Flyvetidens Vedkommende finder man oftere opgivet, at den begynder noget forskjellig hos begge Arter paa et og samme Sted, nemlig tidligere hos *ægon* end hos *argyrognomon*. Saaledes meddeler v. NOLCKEN², at efter hans Iagttagelser viser den førstnævnte sig 8—10 Dage tidligere end den sidstnævnte, hvorefter de senere træffes samtidigt i Juni og mod Slutningen af Juli, ligesom HERING³ for Pommerns Vedkommende angiver, at hin flyver i Juni og Juli, denne i Juli og August paa samme Steder. ZELLER⁴ derimod siger, at *ægon* i Pommern aldrig viser sig før Begyndelsen af Juli og har sin Hovedflyvetid efter Midten af denne Maaned. HAAS⁵ anfører dog ogsaa for Danmarks Vedkommende, at den der flyver fra Begyndelsen af Juni til ind i August, men angiver rigtignok ligeledes for *argyrognomon* »samme Tid og lignende Steder.» Den har her ligesom hos os blot en Generation, i Schweiz f. Ex. derimod to, hvoraf den første flyver i Mai, den anden fra Midten af Juli; det samme er Tilfældet med *argyrognomon*. Jeg har hos os enkelte Gange fundet *ægon* allerede fra Midten af Juni, f. Ex. i Romsdalen, *argyrognomon* derimod ikke förend i Slutningen af samme Maaned, og jeg er derfor tilbøielig til at tro, at førstnævnte ogsaa hos os kommer tidligere frem end sidstnævnte.

Da det desværre ikke er lykkedes mig for denne Anledning at forskaffe mig hverken Larver af nogen af Arterne til Beskri-

¹ Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 127 & 1870, p. 83.

² Lepidopt. Fauna v. Esthl., Livl. u. Kurl. I, p. 54.

³ Stett. Ent. Zeit. 1881, p. 134.

⁴ Stett. Ent. Zeit. 1868, p. 126.

⁵ Naturhist. Tidsskr. B. 9, p. 395.

velse eller Meddelelser angaaende deres Næringsplanter, støttede til Iagttagelser hos os, maa jeg slutte med at udtale det Haab, at Lepidopterologerne herefter ville henvende sin Opmærksomhed paa disse Larver, angaaende hvilke man hos de udenlandske Auctorer finder saa mange forskellige og indbyrdes afvigende Angivelser, saa at vi gennem Opfødning og Udklækning af skandinaviske Exemplarer maa komme til sikker Kundskab om, hvorledes Udviklingen hos begge Arter foregaar paa de forskellige Steder her under vore Forholde.

Jeg skal endnu kun tilføie en Opstilling af de herhenhørende Former med Angivelse af en Del af de vigtigste Beskrivelser og Afbildninger for hver især af dem, givne under forskellige Navne.

1. **Lycæna argus** L. (*ægon* auct.).

Syn.: LINNÉ, Faun. Svec., ed. I, p. 246. 803 ♂ & 247. 804 ♀ (sine nomine). *Argus*: LINNÉ, Syst. Nat. ed. X, p. 483. 152 & ed. XII, p. 789. 232; Faun. Suec., ed. II, p. 283. 1074 ♂ (*Idas* ibid. p. 284. 1075 ♀); DALMAN, Vet. Ak. Handl. 1816, p. 100. 26; WALLENGR., Skand. Dagfj. p. 206. 2; SPÅNGBERG, Svenska och Norska art. af Dagfj.sl. Cupido, p. 30. 8; WOOD, Index Entomol. fig. 71 ♂. — *Ægon*: Syst. Verz. d. Schm. d. Wien. Geg. p. 185, n. 15; HÜBNER, Samml. eur. Schm. f. 313 ♂, 314—315 ♀; OCHSENH., Schm. v. Eur. I, 2. p. 57 & IV, 26; HERR. SCHÄFFER, Syst. Bearb. d. Schm. v. Eur. I, p. 127; HEINEM., Schm. Deutschl. u. d. Schweiz, I. p. 84. 132; SNELLEN, Vlind. v. Nederl. p. 60. 9; GERHARD, Monogr. d. Lyc. pl. 23, f. 2a—c. — *Argyrotoxus*: BERGSTR., Nomencl. u. Beschr. d. Ins. d. Gr. Hanau, II. p. 77 & pl. 47, f. 3—4 ♂ (*Argyra* ib. f. 5—6 ♀). — *Leodorus*: GERH., l. c. pl. 23, f. 3a—c. — *Ægidion*: GERH., l. c. pl. 23, f. 4a—c (usædvanlig liden Form). — *Ægiades*: GERH. l. c. pl. 34, f. 4a—c (nærmende sig til *var. hypochiona* RBR.?)

var. hypochiona RBR.

RAMBUR: Catal. Syst. d. Lepid. de l'Andalousie, p. 35;
STAUDINGER: Horæ Soc. Ent. Ross. 1870, p. 48.

var. bella H. S.

HERRICH-SCHÄFFER, l. c., f. 227—8 & I. p. 127.

2. **Lycæna argyrognomon** BERGSTR. (*argus* auct.)

Syn.: BERGSTRÄSSER, l. c. II. p. 76 & pl. 46, f. 1—2, III. p. 6 & pl. 51, f. 7—8; BORKHAUSEN, Naturg. d. Eur. Schm., I, p. 152; SPÄNGBERG, l. c. p. 33. 9. — *Calliopis*: BOISDUVAL, Icon. Hist. d. Lep. d'Eur. p. 58 & pl. 15, f. 4—5; WALLENGR. l. c. p. 209. — *Argus*: HÜBNER, l. c. f. 316—318; OCHSENHEIM., l. c. I, 2. p. 52 & IV. p. 26; TREITSCHKE, *ibid.* X. 1, p. 71; HERR-SCHÄFF., l. c. I, p. 127; GERHARD, l. c. pl. 24, f. 1a—c.

var. dubia (SCHULZ) HERING.

HERING, Stett. Ent. Zeit. 1881, p. 135. — Som nærmest henhørende under denne Form skulde jeg ogsaa ville anse GERHARD'S *acreon* og *ismenias* (l. c. pl. 24, ff. 2a—c & 3a—d), saavidt Planchernes tarvelige Udforelse idetheletaget tillader at slutte sig til Noget i denne Henseende; den førstnævnte ligner mere den pommerske, *ismenias* mere den norske *dubia*-Form. Hans *lycidas* (pl. 24, f. 4a—b) skiller sig derimod fra begge væsentlig ved de skarpe Pilleter paa Undersiden, hvilke ogsaa ere fremhævede af TRAPP i hans Beskrivelse af samme (Mitth. d. Schweiz. Ent. Gesellsch. I, 1865, p. 103); denne turde udgjøre en sideordnet Variation af tilsvarende Størrelse, men af noget forskjelligt Udseende.

var. ægidion MEISSN.

MEISSNER, Naturwiss. Anzeiger d. allg. Schweiz. Gesellsch. für d. ges. Naturwiss., 1818; GERMAR, Mag. d. Entom. IV. p. 394. — *Lapponica*: GERHARD, l. c. pl. 34, f. 3a—c. *Idas*: ZETTERST., Ins. Lapp. p. 913. 8.

Kristiania i Oktober 1881.

HEMIPTEROLOGISKA MEDDELANDEN

AF

O. M. REUTER.

Vid undersökning af en af mig sommaren 1870 i Strömstadstrakten hopbragt samling insekter upptäckte jag äfven en för den skandinaviska faunan ny art, *Pilophorus perplexus* D. & Sc., för några år sedan beskrifven från England, men funnen äfven i Danmark, Frankrike, Tyskland, Österrike och Ungern. På tal om nya arter för den svenska faunan, må anföras följande, hvilka jag antecknat enligt exemplar i svenska riksmuseum och hvilka ännu icke publicerats från Sverige. Till först må omnämnas två arter af genus *Globiceps* (subg. *Kelidocoris*). Den ena af dessa, *Gl. cruciatus* REUT., är funnen på Gotland af BOHEMAN och för öfrigt utbredd i Danmark, Tyskland, Schweiz, Frankrike o. s. v. Denna art beskrifves af FIEBER under namn af *quadrinaculatus* FABR., men jag har nu mera genom undersökning af FABRICII typer förvissat mig derom, att denne författares art är densamma, jag i min *Rev. crit. Caps.* p. 117 upptagit såsom *flavomaculatus* och hvilken FIEBER kallat *selectus*. Den andra för Sverige nya *Globiceps*-arten är en uteslutande nordisk *Gl. salicicola* REUT. (= *fulvipes* i min *Rev. crit.* p. 118), och har af BOHEMAN hemförts från Lappmarken. — Vid granskning af de såsom *Orthotylus chloropterus* KBM ansedda exemplaren (från Skåne) har det visat sig att ibland dessa funnos icke blott denna art, utan äfven den ny-skandinaviska *O. concolor* KBM. Vidare representera de af mig (l. c. p. 112) såsom kortvingad hona till *Dicyphus errans* WOLFF beskrifna exemplaren från Kinnekulle en distinkt art, hvilken FLOR i *Rh. Livl.* be-

skrifvit under det orätta namnet *Capsus collaris* FALL. och hvilken jag efter dess näringsplanta kallat *D. stachydis*. Arten finnes äfven i Brittanien, Danmark, Frankrike, Tyskland, Ryssland och ända in i Sibirien. Slutligen återstår att omnämnas *Psallus Scholzii* FIEB., som STÅL tagit i Ångermanland, och *Agalliastes Wilkinsonii* D. & Sc., af hvilken boreala art ett exemplar från Lappland fans instäldt bland *A. evanescens*.

Innan jag avslutar detta lilla meddelande, må mig tillåtas att ytterligare omtala några för Sverige nya arter, dem jag igenkände vid ett besök hos adjunkten THOMSON i Lund och hvilka denne tagit i södra Sverige. Jag har då att till först omnämna *Lygus (Orthops) montanus* SCHILL, en art som THOMSON i sin kritiska behandling af Sveriges Capsider (*Opusc. entom. IV*) orätt benämnt *cervinus* MEIJ., medan han anför den rätta arten af detta namn såsom *lucorum* BOH. (nec MEIJ.). Dessa exemplar äro från Småland. I Berliner-Universitetets museum har jag äfven sett exemplar af *L. montanus*, med uppgifven lokal: »Schweden». — I sitt nyss omnämnda arbete upptager THOMSON vidare en *Orthotylus viridinervis*, hvilken likväl enligt hans beskrifning icke är den (af Prof. SANDAHL och mig nära Stockholm funna) äkta Kirschbaumska arten. Exemplaren i THOMSONS samling, från Skåne, visade sig tillhöra en såsom svensk ännu okänd art, *O. diaphanus* KIRSCHB. Också en annan för Sverige ny *Orthotylus*, *O. flavinervis* KIRSCHB., som icke bör förblandas med *virens* FALL., har THOMSON funnit vid Helsingborg. Slutligen må såsom högst intressant omtalas fyndet i Skåne af den för nordnorden nya *Heterotoma merioptera* SCOP. och af en liten ny *Anthocorid*, som THOMSON tagit på Ölands sandmarker och hvilken han haft vänligheten lemna mig till beskrifning i min under arbete varande monografi öfver denna familj.

FINLANDS OCH DEN SKANDINAVISKA HALFÖNS HEMIPTERA HETEROPTERA

AF

O. M. REUTER.

(Forts. fr. årg. 2, pag. 93.)

Sällsynt på sumpiga ängar och stränder. Sverige: Skåne, THOMSON, Östergötland. Finland: Åbo-trakten, Satakunta, Nyland, finska och ryska Karelen, södra Österbotten, tagen ända upp i Lappmarken af F. SAHLBERG.

3. **P. geniculatus** HAHN: aflång, svart, kort grå-pubescent; pronotum baktill blott litet utvidgad; scutell mot spetsen med en gul V-formig teckning; hemielytra blekt grågula, svartpunkterade, corii yttre spetshörn svart; membran hvitaktig, brunspräcklig med bruna, hvitkantade nerver; rostrum, lårringar, yttersta lårspetsarne, hela framtibierna, hos ♂ äfven de mellersta eller alla tibierna utom i basen och spetsen samt första tarsleden lergula; de bakre eller (♂) bakersta tibierna bruna eller svartbruna, i spetsen gula. 5—6 mm. l.

Rhyparochromus nubilus SAHLB., Mon. 65, 1. *Lygaeus* (*Peritrechus*) *puncticeps* THOMS., l. c. 193, 31.

Tämligen sällsynt på torra backar. Sverige: Skåne, sällsynt, enligt THOMSON, Lappland?, ZETTERSTEDT; Finland: Åland, J. SAHLBERG, Åbo, FÖRF., Satakunta och Nyland, SAHLBERG.

4. **P. nubilus** FALL., THOMS.: liknar föregående till färg och teckning, men afviker genom finare antenner, mindre och icke så starkt utstående ögon, fint punkteradt hufvud samt mindre aflångt, baktill mer utvidgadt pronotum. 5—6 mm. l.

FALL., H. Sv. 54, 10 (*Lygaeus*). STÅL, l. c. 218, 2. THOMS., l. c. 193, 30.

På torra backar. Sverige: Skåne, ej sällsynt, enligt THOMSON, Öland, Gotland, BOHEMAN; Finland: blott ett exemplar vid Helsingfors, J. SAHLBERG.

Gruppen *Beosaria* STÅL.

Slägtöfversigt:

- 1 (2). Hufvud kort, nästan transverselt, icke bredare än pronotum framtill. Antenner något håriga, belägna litet framför ögonen, första leden icke eller föga öfverskjutande hufvudets spets. Pronotum transverselt med en smal, oftast lineär sidorand. Framlår starkt förtjockade. Baktarsernas första led icke tydligt dubbelt längre än de två sista tillsammans. — *TRAPEZONOTUS*.
- 2 (1). Hufvud icke transverselt, oftast längre än bredt, smalare än eller åtminstone ej bredare än pronotum framtill. Rostrin första led mycket längre än första antennleden. Antennerna glatta eller nästan glatta, belägna tämligen långt framför ögonen, första leden med åtminstone en fjerdedel öfverskjutande hufvudets spets. Pronotum längre än hos föregående och med bredare skifformig rand, sidorna i spetsen plötsligt starkt rundade. Framhöfter tydligt knöliga. Framlår mindre starka, nära spetsen väpnade med en tydlig tagg. Baktarsernas första led lång. — *PACHYMERUS*.

TRAPEZONOTUS FIEB.

Artöfversigt:

- 1 (2). Framlår oväpnade. — *Tr. anorus*.
- 2 (1). Framlår undertill med en stark och flere små tänder.
- 3 (4). Pronoti sidor tämligen bredt grågulkantade, cilierade med utstående borst. Scutell med två gula streck. — *Tr. nebulosus*.
- 4 (3). Pronoti sidor fint gulkantade, icke cilierade.
- 5 (6). Scutell med två baktill afkortade gula streck. — *Tr. distinguendus*.
- 6 (5). Scutell ofläckad. — *Tr. agrestis*.

1. *Tr. anorus* FLOR.: svart med lika färgade ben; pronotum baktill och elytra brungrå, svartpunkterade, dessa med svarta fläckar och oftast afkortad membran; höftpannor gula.

THOMS., l. c. 198, 43.

Sällsynt under stenar och mossor på torra backar. Sverige: Skåne, Småland, Stockholm, THOMSON; Norge: Christiania, SIEBKE; Finland: Nyland, Tavastland, Savolax, finska och ryska Karelén.

2. *Tr. nebulosus* FALL.: svart, undertill något grönglänsande, hufvud och pronotum håriga; pronoti rand och bakflik

gulaktiga, denna tätt svartpunkterad; hemielytra mörkt gulgrå, tätt svart-punkterade samt vit- och svartfläckiga, en rhombisk fläck i corii inhörn svart; membranen brun, hvitnervig och -fläckig, sällan nästan helt vit; antennernas andra och tredje leder någon gång rostfärgade; framtibier och knän rostfärgade; höftpannor hvita. $4\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ mm. l.

FALL.: H. Sv. 54, 11 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 56, 3 (*Pa-chymerus*). STÅL, l. c. 220, 1. THOMS., l. c. 197, 42.

Sällsynt på torra skogsbackar. Sverige: Skåne, Gotland, Öland, Småland, Bohuslän, Stockholm, Ångermanland, ända upp i norra Lappmarken; Norge: Töien, Kognshavn, Fredrikshald, Stavaern, Tönsberg; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, finska och ryska Karelen, södra Österbotten.

3. **Tr. distinguendus** FLOR: svart, hufvud något grön-glänsande; antennernas andra led i midten rostfärgad; pronotum baktill gulfläckig eller smutsigt gulaktig med mångfaldt hopflytande svarta punkter och fläckar, sidoranden smalt smutsigul; scutell med två gula streck; täck- och flyg-vingar utbildade, de förra antingen svartbruna med corii utkant och några småfläckar gula eller ock gula med svarta särdeles mot spetsen sammanflytande fläckar; membran rökgrå med hvita nerver och smalt vit bas; höftpannor och frambröstets framkant i midten brungula; ben gulbruna med höfter och lår svarta, dessas spets gulbrun. 4 — $4\frac{2}{3}$ mm. l.

THOMS., l. c. 193, 28 (*Peritrechus*). *Cimex arenarius* LINN., F. Sv. 254, 955 (forte).¹

Sällsynt på sandiga hafsstränder under torkad tång och svår att upptäcka i följd af sin färglikhet med omgifningen. Sverige: Skåne, THOMSON, Öland, LINNÉ (?) och BOHEMAN; Finland:

¹ LINNÉS i F. Sv. l. c. beskrifna *Cimex arenarius* tolkas af alla nutida hemipterologer såsom en *Emblethis*-art och såsom identisk med *E. griseus* WOLFF, hvilket dock alls icke finnes i Sverige. Icke heller låter LINNÉS beskrifning med fog tolka sig på någon *Emblethis*, hvaremot så väl beskrifningen som uppgiften om förekomsten på sandiga ställen (arten omtalas redan i Iter oeland. p. 121 i sammanhang med en *Salda*, hvadan man får antaga att med sanden afses sandiga stränder) bäst synes kunna tydas på ofvanstående art. Tillräcklig grund för återupptagandet af LINNÉS namn för denna finnes emellertid icke; säkert är dock att *E. griseus* WOLFF icke är LINNÉS art, utan måste benämnas med det af WOLFF gifna namnet.

Åland, SIEVERS och FÖRF., Helsingfors, J. SAHLBERG, Viborgs län, MÄKLIN, på en holme i Hvita hafvet, J. SAHLBERG.

3. **Tr. agrestis** FALL.: svart med pronoti sidorand och svartpunkterade bakflik, hemielytra och höftpannor gulgrå; hemielytra svart-punkterade och fläckade, särdeles mot corii inre spetshörn, hvarest fläckarna sammanflyta till en större rhomboidal fläck; membran brun med hvitaktiga nerver, stundom något forkortad; hanens första antennled och två första rostralleder gula; ben svarta med framtibier lergula eller lerbruna (♀) eller fram-låren, basen af bakre låren samt framtibierna helt och hållet lergula (♂). 4—5 mm. l.

FALL., H. Sv. 55, 12 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 56, 4 (*Pachymerus*). STÅL, l. c. 220, 2. THOMS. l. c. 198, 44.

Allmän på torra backar mellan gräsrötter ända upp i Lappmarkerna.

PACHYMERUS LEP. et SERV.

Artöfversigt:

- 1 (2). Svart med en stor rostgul fläck på membranen; clavi punktströdd, icke strimmig. — **P. Rolandri.**
- 2 (1). Svarta och gulbrokiga. Pronotum med bakfliken och oftast äfven sidoränderna mer eller mindre bredt gula, den svarta framdelen bak-till afstött eller bredt afrundad.
- 3 (6). Scutell med två gula linier. Pronoti sidor äfven framtill bredt gula, ej svartpunkterade.
- 4 (5). Corii inre apicalhörn med en svart rhombisk fläck. — **P. lynceus.**
- 5 (4). Corium utan fläck i inre apicalhörnet. — **P. adpersus.**
- 6 (3). Scutell helt svart.
- 7(14). Baklår oväpnade. Framlår undertill mot spetsen med en stor tand och flere mycket små tänder, som stundom saknas.
- 8 (9). Pronoti framflik med de utbredda sidorna helt och hållet gula. — **P. quadratus.**
- 9 (8). Pronoti framflik helt och hållet svart eller blott med en ytterst fin gul sidorand.
- 10(11). Pronoti framflik med sidoranden ytterst smalt och fint gulaktig. Membran med några små hvitaktiga fläckar vid spetsen. Framtibernas bas rostfärgad. — **P. pini.**
- 11(10). Pronoti framflik med sidoränderna lika färgade som disken.
- 12(13). Den bakre gula delen af pronotum framtill tvärhuggen och icke på sidorna längre framskjuten än i midten. Membranen svart med yttersta randen hvitaktig. Ben helt svarta. — **P. phoeniceus.**

13(12). Den bakre gula delen af pronotum på sidorna längre framskjuten än i midten. Membranen med en tydlig hvit fläck i spetsen. — **P. vulgaris.**

14 (7). Baklår med en tand nära spetsen. Framlår undertill mot spetsen med en tagg och flere tydliga mindre tänder. Pronoti framflik svart utan blek rand, den svartfärgade delen med afrundade bakhörn. Antennernas andra led rödgul, tredje och fjärde svarta. — **P. Bar-dānae.**

1. **P. Rolandri** LINN.: svart, matt, membranen med en stor rhomboidal gul fläck vid basen.

FALL., H. Sv. 60, 20 (*Lygaeus*). STÅL, l. c. 220, 1 (*Rhy-parochromus*). THOMS., l. c. 196, 42 (*Rhyparochromus*).

Tillhör områdets södra del. Sverige: Skåne ej sällsynt, enligt THOMSON, Öland, THOMSON, Gotland, BOHEMAN.

2. **P. lynceus** FABR.: smalt oval, svart, pronoti sidor bredt, framkanten smalt, bakfliken och corium gula, dessa svart punkterade, en liten hvit fläck vid corii spetskant vidrörande yttre kanten af den rhombiska svarta fläcken; membran röckbrun med nervernas bas och några strödda småfläckar i spetsen blekare; höftpannor och en liten fläck vid yttre randen af pro- och metasterna hvitaktiga; framtibier stundom utöfver midten rostfärgade. 7—8 mm. l.

FALL., H. Sv. 52, 7 (*Lygaeus*). STÅL, l. c. 221, 3 (*Rhy-parochromus*). THOMS., l. c. 196, 42.

Tillhör endast områdets södra del. Enligt THOMSON ej sällsynt i södra Sverige: Skåne, Öland, Gotland; Norge: Sarps borg.

3. **P. adpersus** MULS. et REY: svart, smalare och mindre än föregående, med andra antennleden mot basen och ti-bierna, åtminstone de främre, rostfärgade, de bakre beckröda; pronotum och scutell tecknade såsom hos föregående, men det förra mindre transverselt; hemielytra gulaktigt grå, brunpunkterade med corii spets brun, membranen rökig, hvitspräcklig. 6 $\frac{1}{2}$ mm. l.

THOMS., l. c. 196, 43 (*Rhyparochromus*).

Sällsynt i mellersta Sverige: endast funnen i Östergötland THOMSON.

4. **P. quadratus** FABR.: aflång, svart, pronotum med tre fläckar vid framkanten, sidokanterna och bakdelen, hemielytra samt fläckar på bröstet vid höfterna ljus grågula; pronotum bak-

till och hemielytra glest brunpunkterade, dessa bakom midten nära inre hörnet med svart rhombisk fläck; membran hvit med nerver och en stor diskfläck brunaktiga; andra antennleden utom i spetsen och tibierna smutsigt lergula. $5\frac{1}{2}$ —6 mm. l.

BOH., Vet. Ak. Förh. 1849, p. 246. SAHLB., Mon. 55, 2 (*Rhyparochromus*). STÅL, l. c. 221, 4 (id.). THOMS., l. c. 197, 41 (id.).

.Ytterst sällsynt i Sverige: funnen på Gotland af WAHLBERG, i Skåne och Småland af THOMSON. Uppgifves af F. SAHLBERG såsom förmodligen tagen äfven i södra Finland, hvilket dock torde bero på ett misstag.

5. **P. Pini** LINN.: svart, undertill något grönbronserad; pronoti bakdel och hemielytra grågula eller något rostfärgade, den förra med svart delvis sammanflytande punktur, dessa svartpunkterade med clavi inre rand och en rhombisk fläck vid corii inre hörn svarta, corii utrand grågul eller rostfärgad, icke svart; framtibiernas bas, en fläck på utsidan af höftpannorna samt bakkanten af pro- och metasternum rostfärgade. $6\frac{1}{2}$ — $8\frac{1}{2}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 51, 6 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 55, 1 (*Rhyparochromus*). STÅL, l. c. 221, 2 (id.). THOMS., l. c. 196, 40 (id.).

Allmän ända upp i Lappmarkerna.

6. **P. phoeniceus** ROSSI: mycket lik föregående, afviker genom de helt svarta benen (äfven framtibierna), genom membranen, som saknar alla fläckar, men i stället i kanten är ytterst smalt hvit och slutligen genom sjelfva sidokanten af corium, som är svart och icke likfärgad med disken; färgen stöter ofta i rött. $7\frac{1}{5}$ —9 mm. l.

SIEBKE, En. Ins. Norv. I, p. 51 (*Rhyparochromus*).

Uppgifves af SIEBKE såsom funnen nära Christiania i Norge; jag har icke sett exemplaret och således icke kunnat verificera uppgiften.

7. **P. vulgaris** SCHILL.: svart, pronotum baktill, hemielytra, höftpannor och bakkanten af pro- och metasternum hvitaktigt gula; pronoti svartpunkterade gult färgade del framtill båglikt urbugtad och längre utdragen på sidorna än i midten hemielytra svartpunkterade, clavi scutellrand och en stor fläck i corii inre hörn svarta, utom denna en hvitaktig fläck ofvanom

corii spets; membran med vit spetsfläck; andra antennledens bas, lårringar, knän, främre tibierna och tarserna, utom i sjelfva spetsen, rödgula. 7—8 mm. l.

THOMS., l. c. 196, 41 (*Rhyparochromus*).

Sällsynt i södra Sverige: Skåne, THOMSON.

8. **P. Bardanae** PREYSSL.: svart, pronotum såsom hos föregående, men bandet ofta orangegult; hemielytra orangegula eller lergula, clavus med en linie och corium med en fläck i inre spetshörnet hvita, denna senare trekantig och framtill begränsad af en svart eller brun fläck; corium med en svart linie före midten och några hvitaktiga mot basen; membran svart, i spetsen vit; bakranden af bröstets pleura och yttre sidan af höftpannorna hvitaktiga; spetsen af första och hela andra antennleden samt benen rödgula, låren, sällan likväl de mellersta, med bred svart apicalring, som stundom upptager hela framlåren; tibier i spetsen svarta. 6 mm. l.

Pachymerus insignis BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 53,

5. *Rhyparochromus pedestris* STÅL., l. c. 221, 5.¹ *Lygaeus* id. THOMS., l. c. 191, 26.

Högst sällsynt. Funnen endast i Skåne, SUNDEVALL.

Gruppen *Gonianotaria* STÅL.

Släktöfversigt:

1 (2). Rostrum nående till mesosterni spets. Antennknölar med spetsen tämligen smal, icke framskjutande. Pronotum framtill urbugtad, dess sidor framtill tydligt rundade. — EMBLETHIS.

¹ STÅL har sedermera identifierat denna art med *P. caffer* THUNB., men THUNBERG beskriver benen hos sin art (från Goda Hopps udden) såsom helt svarta. I södra Europa (t. ex. på Corsica) förekommer visserligen en varietet (var. *funerea* PUT.) med svarta ben, men äfven med svarta antenner, under det THUNBERG beskriver antennerna såsom »basi rufescentes». Identifikationen med THUNBERGS år 1784 i *Novae spec. ins.* p. 59 beskrifna art från södra Afrika synes derföre icke nog säker, för att kunna definitivt antagas. Den ofvan anförda europeiska arten beskrives emellertid särdeles omständigt af PREYSSLER i en af senare författare förbisedd uppsats »Verzeichniss und Beschreibung minder bekannten Insecten», införd i MAYERS Samml. phys. Aufsätze, I (p. 102), och afbildas utmärkt väl i fig. 14, under namn af *Cimex Bardanae*, hvilken benämning såsom den tidigaste vissa enligt vår åsigt bör bibehållas.

- 2 (1). Rostrum nående blott till mesosterni midt. Antennknölar i spetsen bredt afstöta med uthörnet framskjutande. Pronotum i spetsen nästan tvärhuggen, dess sidor nästan raka, framtill lindrigt afrundade. — GONIANOTUS.

EMBLETHIS FIEB.

1. **E. Verbasci** FABR.: nästan oval, gråaktigt gul, svartpunkterad, punkterna här och der samflytande till små fläckar på hemielytra och den bredt utvidgade, icke hårdbräddade sidokanten af pronotum; membran grå med små hvita fläckar, ofta vitkantad; bröst svart, fläckar vid höfterna, bakranden af pro-, meso- och metapleura, prosterni utvidgade sidokant och ett streck innanför denna grå- eller rostfärgade; buk rostfärgad, abdomens sidokant svart- och vitbrokig; framlår undertill med sex och baklår med omkring tre större taggar. 6—6½ mm. l.

Lygaeus pilifrons ZETT., Vet. Ak. Handl. 1819, 71, 21. *Gonianotus* id. STÅL, l. c. 222, 1. *Emblethis* id. THOMS., l. c. 195, 37.

Sällsynt på sandmarker i Sverige och funnen endast i Skåne samt på Öland och Gotland.

GONIANOTUS FIEB.

1. **G. marginepunctatus** WOLFF: aflångt oval, gulgrå, tät brunpunkterad, punkterna sammanflytande till små fläckar på pronoti och isynnerhet hemielytrernas utvidgade sidokanter; membran hvitaktig, oftast med nervernas mellanrum något rökiga och med små hvita fläckar; kropp undertill svartaktig, bröstet med bakranden af pro-, meso- och meta-pleura samt fläckar vid höftpannorna gulaktiga; buk bakom midten mer eller mindre rostfärgad, sidokanten ofläckad (♂) eller blek-linierad (♀). 5—5½ mm. l.

STÅL, l. c. 222, 2. THOMS., l. c. 195, 38. *Lygaeus littoralis* ZETT., Vet. Ak. Handl. 1819, 72, 22. *Rhyparochromus marginatus* DAHLB., Vet. Ak. Handl. 1850, p. 218.

På sandiga lokaler under *Thymus serpyllum* etc. Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Bohuslän; Finland: blott en gång vid Kexholm i södra Karelen af J. M. AF TENGSTROM och J. SAHLBERG.

Underfam. 8. *Heterogastrina* STÅL.

Släktöfversigt:

Kropp aflång. Pronoti sidor otydligt kantade. Framlår undertill mot spetsen med en tagg. — HETEROGASTER.

HETEROGASTER SCHILL.

1. **H. Urticae** FABR.: svart, grönaktigt bronserad, glänsande, långhårig, starkt punkterad; pronotum med en transversel basalfleck, scutellens yttersta spets, fläckar på connexivum och hemielytra grågula, dessa brunpunkterade och med några små bruna fläckar, membran glasfärgad, vanligen med två små svartaktiga midtelfläckar; bukens midt hos honan rostfärgad; antennernas tre sista leder och rostri midt gulaktiga; höfter, baklårens bas och två ringar på tibier och tarser halmgula eller rostgula. 6—7 mm. l.

FALL., H. Sv. 49, 2 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 52, 1 (*Heterogaster*). STÅL, l. c. 223, 1 (*Phygadicus*). THOMS., l. c. 185, 10.

På *Urtica*. Sverige allmän: Skåne—Gotland—Bohuslän—Stockholm, sällsynt i Lappland; Finland sällsynt: Åland, egentliga Finland och Nyland.

Underfam. 9. *Pyrrhocorina* STÅL.

Släktöfversigt:

Rostri första led af hufvudets längd. Corii apicalrand afrundad. — PYRRHOCORIS.

PYRRHOCORIS FALL.

1. **P. apterus** LINN.: röd, hufvud, antenner, rostrum och ben, pronoti midt, scutell, clavus och membran samt två fläckar på corium, en större i diskens midt och en mindre nära basen mellan clavus och utkanten, äfvensom abdomens rygg och buk svarta, connexivum rödt; bröst svart med höftpannor och pleuras kanter röda; membran oftast förkortad.

LINN., Syst. Nat. 2. 727. 78. (*Cimex*). *Pyrrhocoris californiensis* FALL., H. Sv. 45, 1.

Vid trädrötter, särdeles vid rötterna af gamla lindar; enligt LINNÉ och andra äfven på *Malva sylvestris* i södra Sverige: Skåne, Gotland, Öland, Kalmar.

Fam. IV. ARADIDÆ.

Kropp oval, eller aflångt oval, ofvan och undertill tillplattad, med fast chitinskelett. Hufvud horisontelt med en trubbig förlängning emellan antennerna och ett starkt horisontelt tagglik utskott på hvardera sidan, vid hvilket inre rand antennen är fäst. Ögon utstående. Punktögon inga. Antenner fyra-ledade, starka. Rostrum tre-ledadt, upptaget i en ränna på hufvudet (bildad af de korta rostral-loberna) och på prosternum. Hemielytra oftast utvecklade, sammansatta af clavus, corium och membran. Abdomen ofta utvidgad och utskjutande öfver hemielytrernas sidoränder. Fötter korta, höfter små, de främre insänkta i prosterni disk. Tarsar två-ledade. Mestadels svart- eller brunaktiga, opaka arter, som lefva under trädens bark eller på trädsvampar.

Släktöfversigt:

- 1 (2). Rostrum gående utöfver hufvudet och åtminstone uppnående främsta höfterna eller räckande utöfver dem. Pronotum med fyra långsgående kölar. Scutell triangulär med tillbakavikna sidoränder. Hemielytra med ribblik upphöjda nerver. Membran med tre eller fyra oregelbundna och anastomoserande nerver. — ARADUS.
- 2 (1). Rostrum mycket kort och helt och hållet doldt i hufvudets fåra. Scutell rundad i spetsen. Clavus och corium korta, membran stor, utan nerver. — ANEURUS.

ARADUS FABR.

Artöfversigt.

- 1 (6). Antennernas andra led föga längre än den tredje.
- 2 (3). Antenner knapt längre än hufvudet. — **A. cinnamomeus.**
- 3 (2). Antenner tydligt längre än hufvudet.
- 4 (5). Pronoti framhorn med en stor, till midten af sidorna räckande vit fläck. — **A. depressus.**
- 5 (4). Pronotum helt och hållet svart. — **A. erosus.**
- 6 (1). Andra antennleden betydligt längre än den tredje.
- 7(10). Andra antennleden kortare än de två sista tillsammans. Ben med ljusa ringar.

- 8 (9). Tredje antennleden tjockare än den andra. Pronotum vid midten nästan bredare än hemielytra vid basen. — **A. brevicollis.**
- 9 (8). Tredje antennleden lika tjock som den andra. Pronotum vid midten litet smalare än hemielytra vid basen. — **A. dilatatus.**
- 10 (7). Andra antennleden lika lång eller längre än de två sista tillsammans.
- 11(20). Andra antennleden cylindrisk, blott i sjelfva spetsen litet tjockare.
- 12(17). Antenner ganska kraftiga. Hufvud med liten och oftast otydlig tuberkel invid hvardera ögat.
- 13(14). Hufvudets sidoutsrott med en liten tand i utranden. Pronoti sidoränder fintandade. — **A. crassicornis.**
- 14(13). Hufvudets sidoutsrott oväpnadt. Pronoti sidoränder isynnerhet fram till groftandade.
- 15(16). Scutell smal med räta sidor och merendels bredt gul spets. — **A. betulinus.**
- 16(15). Scutell bred med bågböjda sidor och yttersta scutellspetsen rostgul. — **A. corticalis.**
- 17(12). Antenner fina med tredje ledens spets ofta hvitaktig. Hufvud med stor, stark tand i närheten af hvardera ögat. Pronoti sidoränder mycket groft tandade.
- 18(19). Andra antennleden knapt längre än de två sista tillsammans, ytterst fint, regelbundet och likfärgadt kornig; tredje och fjerde leden lika långa. — **A. varius.**
- 19(18). Andra antennleden ganska tydligt längre än de två sista tillsammans, jämte benen med större, strödda hvita korn; fjerde leden längre än den tredje. — **A. betulae.**
- 20(11). Andra antennleden mot basen tydligt afsmalnande eller hopsnörd.
- 21(32). Hemielytra med utranden vid basen mer eller mindre utvidgad.
- 22(25). Tredje antennleden hvit.
- 23(24). Tredje antennleden längre än de två sista tillsammans, mot basen tämligen lindrigt och likformigt afsmalnande. Pronoti sidoränder tandade. — **A. anisotomus.**
- 24(23). Tredje antennleden lika lång som de två sista tillsammans, i tredje basaldelen hopsnörd. Pronoti sidoränder hela, särdeles fram till bakavikna. — **A. signaticornis.**
- 25(22). Tredje antennleden svart. Pronoti sidoränder fint crenulerade.
- 26(29). Corium och clavus enfärgadt svartaktiga. Rostrum nående till midten af främsta höftpannorna.
- 27(28). Tredje antennleden omkring en fjerdedel kortare än den andra. Pronoti sidoränder mot basen afrundade. — **A. moestus.**
- 28(27). Tredje antennleden omkring $\frac{3}{7}$ kortare än den andra. Pronotum smalt, föga utvidgad i midten med sidoränderna nedom midten nästan parallela. — **A. angusticollis.**
- 29(26). Corium på den utom kroppens sidor skjutande delen med en blekare eller smutshvit fläck. Rostrum nående litet ut öfver pronoti spets.
- 30(31). Andra antennleden längre än de två sista tillsammans och nästan längre än hufvudet. — **A. crenaticollis.**

- 31(30). Andra antennleden lika lång som de två sista tillsammans och nästan $\frac{3}{7}$ kortare än hufvudet. — **A. bimaculatus**.
 32(21). Hemielytra med utranden rak. Pronoti sidor fint crenulerade.
 33(34). Antenner fina, helt och hållet svartaktiga. — **A. laeviusculus**.
 34(33). Antenner gröfre med tredje och oftast äfven andra ledens spetsar hvitaktiga. — **A. lugubris**.

1. **A. cinnamomeus** PANZ.: helt och hållet rostfärgad; antenner mycket korta, starka, sista leden brun; hufvud framtill utan tand i närheten af ögonen; rostrum uppnående prosterni spets; pronoti sidor trubbigt vinkliga, ytterst fint crenulerade, kölarne svaga, framtill utplånade; scutell baktill urhålkad och på tvären skrynklig; hemielytra hos hanen strax bakom basen starkt afsmalnande med membranen i spetsen skifformigt utvidgad, hos honan föga afsmalnande med stor hvitaktig membran, men oftast förkortade, blott litet längre än scutellen, starkt inåt afsnedade, utan membran. ♂ $3\frac{1}{2}$, ♀ 5 mm. l.

REUT., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1872, N:o 5, p. 49, 1.

På barren af *Pinus sylvestris*. Sverige: Upland, PAYKULL, Gotland, BOHEMAN, Öland och Skåne, THOMSON; Finland: norra och ryska Karelen, J. SAHLBERG.

2. **A. depressus** FABR.: svartbrun, hvitt och rostfärgadt skäckig; antenner starka, första leden rostbrun, den andra afsmalnande mot basen; rostrum nående endast till framhöfterna; hufvud framtill på hvardera sidan med en hvass tand nära ögats spets; pronotum med stor hvit fläck vid framhörnet, detta utstående, sidorna tandade, basen föga urnupen, kölar mycket tydliga; scutell starkt urhålkad; hemielytra vid basen utvidgade och bredare än pronotum, hvitaktiga och mot spetsen och sidorna tätt brunfläckiga, membran brun med hvita nerver och fläckar; ben smutsigt hvitaktiga, låren med två bruna ringar, tibier oftast i basen och midten brunaktiga. 5—6 mm. l.

FALL., Hem. Sv., 138, 7. SAHLB., Mon. 144, 11. REUT., l. c. 50, 2.

Här och der, särdeles på svedjebackar. Sverige: Skåne—Öland—Bohuslän—Upland; Norge: Alten; Finland: Åbotrakten—Karelen—södra Österbotten.

3. **A. erosus** FALL.: helt och hållet svartaktig med rostbruna ben och yttersta spetshörnen af abdominalsegmenten bleka; antenner starka; hufvud med ytterst liten, otydlig tuberkel i när-

heten af ögat, men med en liten tand i utkanten af sido-utskottet; pronotum knapt dubbelt så bredt som långt med de trasigt och oregelbundet tandade sidorna starkt afsmalnande mot spetsen, framhörnen nästan tandformigt framstående, basen urbugtad, de midtersta kölarne baktill något divergerande och derstädes svagare; scutell aflångt triangulär, med uppvikna kanter och en fin längs-köl i disken; hemielytra med sidoranden vid basen föga utvidgad, men starkt tillbakaböjd. $6\frac{3}{4}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 137, 5. SAHLB., Mon. 143, 10. REUT, l. c. 51, 3.

Högst sällsynt. Sverige: Vestergötland, GYLLENHAL; Finland: Satakunta (Yläne), C. SAHLBERG.

4. **A. brevicollis** FALL.: svartaktig, abdominalsegmentens spetshörn, stigmata, höfter samt en ring vid basen och spetsen af tibierna hvitgula; antenner starka, tjockast i spetsen af tredje leden; hufvud med trubbig, liten tand i närheten af ögat; rostrum nående litet utöfver prosternum; pronotum med sidorna i midten starkt utvidgade, nästan vinklignt afrundade, bredare än hemielytrernas bas, sidoränderna framtill med glesa stora tänder, basen ganska djupt urbugtad, kölarne tämligen svaga, nästan parallela; scutell med tillbakaböjda ränder, mot basen convex; hemielytra vid basen lindrigt utvidgade, men i kanten starkt tillbakaböjda. ♂ 8, ♀ $9\frac{3}{4}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 137, 4. SAHLB., Mon., 143, 9. REUT., l. c. 52, 4.

Sällsynt under barken af barrträd. Sverige: Westergötland, GYLLENHAL och BOHEMAN, Småland, THOMSON; Norges fjälltrakter, BOHEMAN; Finland: Hangö, TILLJANDER, Åbo, SAHLBERG och FÖRF., Satakunta J. SAHLBERG, Vasa, F. D. WASASTJERNA.

5. **A. dilatatus** LÉON DUF.: brunaktig eller isynnerhet på abdomen gulaktigt brun, brunskäckig; ben bruna med en ring före lårens spets och två ringar på tibierna, nedanför basen och ofvanför spetsen, bleka; antenner rostbruna, måttligt starka; hufvud med en trubbig men stark tand nära ögat; pronotum med sidorna något framom midten nästan rätvinklignt starkt utvidgade, ränderna framtill med stora tänder, baktill svagare tandade, kölar starka och tjocka, basen bredt urbugtad; scutell tillspetsad, urhålkad, i midten af disken nästan kölformigt upphöjd; corium

vid basen starkt utvidgad; abdomen nedom midten starkt utvidgad, i kanterna brunfläckig. ♂ 8, ♀ 10 mm. l.

REUT., l. c., 52, 5. *Aradus annulipes* BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 25, 36.

Under och på barken af bok här och der i Skåne, först funnen af BOHEMAN och SUNDEVALL.

6. **A. crassicornis** BOH.: rostrum, pronotum och bröst något rödaktiga, hemielytrernas ribbor blodröda; scutellspetsen och abdominalsegmentens spetshörn blekt gulaktiga; hufvudet med en mycket trubbig knöl nära ögat, sidoprocessen i utkanten med en liten tand; pronoti sidor i midten afrundade, fint tandade, basen tämligen djupt urbugtad, kölarne nästan parallela; scutell affångt triangulär, disken nästan platt, kanterna starkt upphöjda; hemielytra vid basen måttligt utvidgade; tibier i spetsen bleka.

BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 26, 37. REUT., l. c. 55, 8.

Blott en hane funnen i Westergötland af SCHÖNHERR.

7. **A. betulinus** FALL.: till struktur, färg och teckning snarlik följande, dock äro de bleka teckningarna mindre utvidgade, blott scutellens spets är vanligen bredare gul; afviker isynnerhet genom den smalare, rät-sidiga scutellen; rostrum uppstående spetsen af framhöfterna; hufvudet med en liten, men tydlig tand nära ögat; pronotum med bågigt afrundade sidor, hvilkas ränder särdeles framtill äro tandade, basen tämligen djupt urbugtad, sido-kölarne något divergerande mot basen; hemielytra vid basen såsom hos följande. ♂ 7, ♀ 9 mm. l.

FALL., H. Sv. 135, 1. SAHLB., Mon. Geoc. 142, 7. REUT., l. c. 53, 6.

Sällsynt på björksvampar. Sverige: Gotland, Småland, Westergötland, Östergötland, Wermland, Dalarne; Finland: Åbo, Satakunta, Tavastland och Österbotten, ända upp i Kuusamo.

8. **A. corticalis** LINN.: brunaktigt svart eller svartbrun, undertill stundom rostfärgad, pronoti ränder rundt om bakhörnen samt hemielytrernas bas smutsigt grågulaktiga, scutellens yttersta spets och abdominalsegmentens spetshörn (dessa bredt) rostfärgade; ben mörkt rostfärgade med höfterna samt lårens och tibiernas spetsar bleka; antenner måttligt starka, svarta; hufvud med utplånad tand nära ögat; rostrum nående till prosterni spets; pro-

noti sidor bågigt afrundade, framtill med starka tänder, framhörn icke framstående, bas starkt urbugtad, kölar nästan parallela; scutell bred med bågiga sidor och i midten convex disk; hemielytra vid basen tämligen starkt utvidgade. ♂ $6-6\frac{1}{2}$, ♀ $7\frac{3}{4}-8$ mm. l.

FALL., H. Sv. 136, 2. ZETT., Ins. Lapp. 270, 2. SAHLB., Mon. 142, 8. REUT., l. c. 54, 7.

På *Polyporus pinicola* ej sällsynt. Sverige: Skåne ända upp till södra Lappland; Norge: Kongshavn, Baekkelaget, Hallingdal, Solör, Gudbrandsdalen; Finland: Åbo—Karelen—Södra Österbotten.

9. **A. varius** FABR.: aflångt äggrund, rostgul, brokig med blekare och starkare rostfärgade teckningar, yttersta spetsen af andra antennleden och tredje spetsdelen af den tredje hvitaktiga; antenner tämligen fina; rostrum nående nästan till mesosterni midt; hufvud med stark tand invid hvardera ögat, sidoutskotten med en tand vid basen af utranden; pronoti sidor i midten starkt afrundadt utvidgade, blekt genomskinande, ränderna med stora tänder, basen urbugtad, kölarne ganska starka, nästan parallela; scutellens spets blek; hemielytra måttligt utvidgade vid basen med sidoranden hel, icke crenulerad. ♂ $6\frac{1}{2}$, ♀ $8\frac{1}{4}$ mm.

FALL., Hem. Sv. 138, 6. SAHLB., Mon. 138, 2. REUT., l. c. 57, 10.

Sällsynt på *Betula alba*. Sverige: Östergötland, Westergötland, Stockholm; Norge: Österdalen; Finland: nära Åbo, FÖRF., Satakunta, SAHLBERG, Nyland, BERGROTH.

10. **A. Betulae** LINN.: gråaktigt gulbrun och svartspräcklig, hufvud, antenner, rostrum, framdelen af pronoti disk, låren och kroppens undre sida (förutom connexivum) brunsvarta; hanen aflångt äggrund, honan elliptisk; antennernas andra led och benen hvitkorniga, tredje antennleden stundom mot spetsen hvitaktig; rostrum nående nedom mesosterni midt; hufvud långt med svullen mellanlob, sidoutskotten med en tand vid basen af utranden, en stor, tagglik, spetsig tand vid hvardera ögat; pronotum såsom hos föregående, men med mindre starkt (icke vinkligt) afrundade sidor och mot basen divergerande kölar; scutell med

uppvikna ränder och midtelköl; hemielytra vid basen utvidgade med sidoranden groft crenulerad. ♂ 7, ♀ $9\frac{3}{4}$ mm. 1.

FALL., Hem. Svec. 136, 3. ZETT., Ins. Lapp., 270, 3. SAHLB., Mon. 138, 1. REUT., l. c. 56, 9.

Allmän på stammar af *Betula alba*, isynnerhet vid och på fnöskesvampar. Sverige: Skåne—Söderbotten; Norge: ända upp i Finmarken; Finland: hittills nordligast i Kuusamo.

11. **A. anisotomus** PUT.: svart, de tämligen starka antennernas tredje led vit, i yttersta basen brunaktig, abdominalsegmentens bakhörn och tibierna vid basen och spetsen smutsigt blekt rostgulaktiga, benen för öfrigt rostbruna; andra antennleden tämligen lindrigt afsmalnande mot basen; rostrum uppnående midten af mesosternum; hufvud långt med stor hvass tand nära hvardera ögat; pronotum starkt transverselt, i midten starkt nästan vinkligt utvidgad med tandade sidoränder, basen djupt urbugtad, kölar svaga, sidokölarne mot basen något divergerande; scutell med föga uppböjda ränder och i midten convex disk; hemielytra vid basen tämligen starkt utvidgade och i randen fint crenulerande. ♂ $8\frac{1}{2}$ mm. 1.

Aradus annulicornis F. SAHLB., Mon. 140, 4. REUT., l. c. 60, 15. (nec FABR., FIEB.).

Sällsynt under bark af *Pinus sylvestris*. Funnen i Finland endast i Satakunta (Yläne) af SAHLBERG. Något exemplar från Skandinavien känner jag icke och FALLÉNS var. β af *A. betulae*, under hvilken han citerar *A. annulicornis* FABR., kan ej med säkerhet identifieras med ofvanstående art.

12. **A. signaticornis** F. SAHLB.: svart, antennernas tredje led helt och hållet krithvit, ben mörkt rostfärgade, abdomen utan randfläckar; antenner tämligen starka med andra leden hopsnörd mot basen; hufvud med en otydlig liten knöl nära hvardera ögat; pronotum starkt transverselt, sidorna före midten afrundade under nästan rät vinkel, ränderna hela, isynnerhet fram till tillbakaböjda, framhörnena med en spetsig framåt stående tand, kölar nästan parallela, sidokölarne i främre hälften utplånade, scutell med bred bas, aflångt triangulär med starkt uppböjda ränder, disken mot spetsen tvärskrynklig; hemielytra vid basen lindrigt utvidgade. ♀ $6\frac{3}{4}$ mm. 1.

F. SAHLB., Mon. 141, 5. REUT., l. c. 61, 16.

Högst sällsynt i Finland: Satakunta (Yläne), C. SAHLBERG, Ladoga Karelen (Parikkala), J. SAHLBERG.

13. **A. moestus** REUT.: svart, tibier i midten stötande i beckbrunt; abdominalsegmentens spetshörn lergula; antennernas andra led småningom starkt afsmalnande mot den knölligt uppsvulna basen, tredje leden omkring $\frac{1}{4}$ kortare än den andra; hufvud bakom de starkt utstående ögonen starkt och långt hopsnördt samt i kanten urbugtadt, med en stor hvass tand nära hvardera ögat, sido-utskottet spetsigt, längre än ögats diameter, i utkanten oväpnadt, inkanten i midten bugtigt utvidgad; pronotum mer än dubbelt så bredt som långt, sidorna i midten rundadt utvidgade, före framhörnen urbugtade, öfverallt fint crenulerade, äfven mot basen tydligt afsmalnande; scutell aflångt triangulär, tillspetsad, kanterna starkt uppböjda, i midten lindrigt ur-

(Forts.)

OM CIDARIA OLIVATA W. V.

AF

K. FR. THEDENIUS.

Min vän, regementsläkaren, doktor C. H. NERÉN, sände mig under sistlidne Februari ett exemplar af ofvannämnda fjäril, hvilket han under sina ifriga forskningar efter insekter i sin hemort, Skeningetrakten, funnit under förra sommaren. Jag förevisade detsamma vid Entomologiska Föreningens sammanträde i Mars, eftersom ingen uppgift hittills varit i tryck lemnad om, att denna *Cidaria* förr blifvit funnen i Sverige. Hon synes vara ganska sällsynt i vårt land. Åtminstone undgår hon lätt uppmärksamheten, hvilket kan bero derpå, att hon sätter sig att hvila på trädstam-

mar och mossiga klippällar, der hon, såsom till största delen brungrön till färgen, har fördelen af »skyddande likhet». Hon är dock funnen på några ställen. På en mossig, af träd skuggad klippvägg af Klinteberget på Gotland fann jag den 14 Juli 1873 ett exemplar och på en trädstam i »hästhagen», tillhörande Elfkarleby kyrkoherdeboställe i norra Upland, fann jag ännu ett den 26 Juli 1874. Konservator KOLTHOFF har funnit ett exemplar vid Upsala. I Norge har konservator SPARRE-SCHNEIDER den 21 Juli 1876 funnit ett ex. i St. Hanshaugen och ånyo ett 1880. Kandidaten W. M. SCHÖYEN har 1880 funnit flera ex. i Söndmöre. Utom Skandinavien är fjäriken påträffad i Lifland, Schlesien, mellersta och södra Tyskland, Schweiz, Belgien, Galizien och England äfvensom på Ural och Altai.

Fjäriakens framvingar äro vid basen och på den yttre hälften olivgröna, genomdragna af mer eller mindre tydliga bruna, vågiga band och försedd med två smala, vågiga, lika breda, hvita strimmor, hvilka äro åtskilda af ett smalt, gråbrunt, vågigt streck. Midtbandet har en svart punkt nära framkanten. Nära vingens utkant finnas på främre hälften tre brunsvarta äggrunda fläckar, utåt kantade med hvitt och på den bakre hälften tre hvita, mindre tydliga fläckar, utgörande en fortsättning bakåt af de främre, brunsvarta fläckarne. Nära utkanten löper en rad af mycket små aflånga, svarta punkter. Fransarne äro gråhvita med bruna fläckar. Bakvingarne brunrå med en vågig, hvit dubbelstrimma, men otydligare än den på framvingarne.

Hanens antenner hafva korta kamtänder.

Flygtiden är hos oss Juli månad.

OM RETRACTILE ANTENNER HOS EN DIPTER-LARVE, TANYPUS

AF

FR. MEINERT.

Ved mine Studier i denne Sommer og Efteraar af Myggenes Udviklingshistorie har ogsaa to Arter af Slægten *Tanypus*, nemlig *T. varius*¹ og *T. monilis*² været Gjenstand for mine Undersøgelser og Udklækningsforsøg. Det er ikke min Agt, at indlade mig paa en Beskrivelse af disse Insekters Metamorphose, som jeg først agter at give i Sammenhæng med de øvrige Myggeformers, men eet Punkt er dog forekommet mig at have saa stor Betydning, at det vel fortjente en hurtig og særlig Publication³ og icke udsættes for at blive overseet, ved at hensættes som

¹ B. FR. FRIES giver i sin Dissertation, *Monographia Tanyponum Suecica*, præcide C. FR. FALLÉN, Lund, 1823, en beskrivelse og Afbildning af denna *Tanypus*-Larve, som dog lader adskilligt tilbage at ønske i Nöiagtighed og Fuldstændighed.

² DE GEER har i *Mém. d. Ins. VI. p. 394. t. 24 f. 15—19*, givet en Beskrivelse og Afbildning af Udviklingshistorien til hans *Tipula maculata c. Tanypus monilis* LINN.

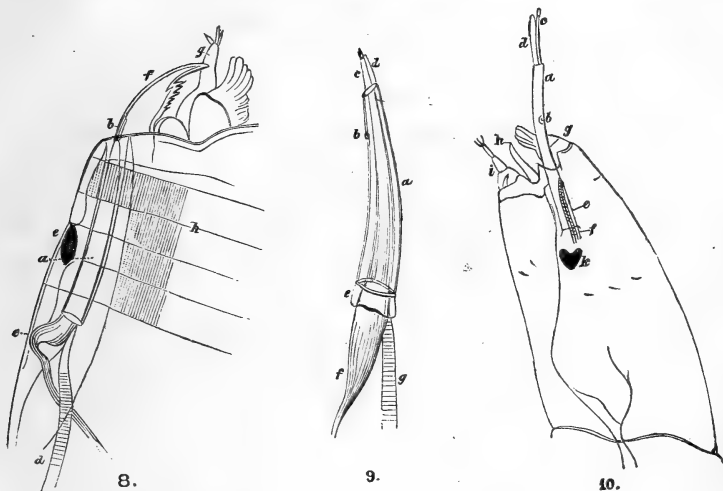
³ MOXON giver i Description of the Peripheral Termination of a Motor Nerve (*Quart. Journ. Microsc. Sc. VI (1866). p. 235—40*) en Beskrivelse af den Maade, hvorpaa Nerven ender paa en bestemt Muskel, nemlig »retractor antennæ of the larva of a gnat» (citeret af R. ARNDT, *Arch. f. mikrosk. Anat. IV (1873). p. 488—89*), men hverken her eller senere i Texten eller i Tavleforklaringen, hvor den simpelthen kaldes »motor antennal muscle», tales der ellers et Ord om Antennernes Bevægelsemaade. T. IV. f. 3 giver vel en Fremstilling af hele Hovedet, seet fra oven, men heller ikke her er Antennernes Bevægelse angivet med Sikkerhed, og det er ganske tydeligt, at omend MOXON har seet denne Bevægelse, er den dog ikke af ham, ialtfald under denne Un-

en Anmærkning i en større Afhandling. Dette Punkt er Antennernes Retractilitet hos Larverne af de to nævnte Dipterer eller Myg; og den morphologiske Betydning heraf forekommer mig da at være den, at disse, Antennerne, alene ved denne Evne vise sig at være heteronome med Metamerernes Exponenter (Munddelene og Benene). Jeg har allerede gjentagne Gange¹ udtalt mig mod Arthropod-Lemmersnes og Insekt-Antennernes Homonomi, navnlig gaaende ud fra den forskjellige Character af disse Vedhængs Grunddele, idet jeg benægter Homonomien mellem Metamererne og Issepladen (med Antennepladen), men ogsaa for det andet Udgangspunkts Vedkommende, nemlig selve Vedhængene og deres Befæstelsesmaade, synes mig ialtfald i dette Tilfælde Heteronomien at være tydelig.

Slægten *Tanypus* MEIG. hører, som bekendt, til Chironomiderne og staaer Hovedslægten *Chironomus* meget nær, om den end selv danner en god, vel adskilt Slægt. Dette gjælder ikke blot for Imago men ogsaa for Larven og Nymphen, forsaavidt som vor eller ialtfald min Kundskab gaaer; dog herom maa jeg henvise til en senere Afhandling, som jeg haaber inden for lang Tid at kunne publicere, og jeg skal kun nu kortelig omtale Larvernes Antenner og disses Bevægelsesmaade. Allerede hos Slægten *Chironomus* ere Larvens Antenner forholdsviis lange, men endnu længere blive de hos de her omtalte, mere frit levende *Tanypus*-Arter, hos hvilke de næsten naae Hovedet i Længde. Det er navnlig det første Led eller Grundledet, *a*, som opnaaer en saa betydelig Længde, medens det følgende eller de følgende Led (f. 8, *a*; 9 og 10, *c*) ere meget kortere, enten af dettes halve Længde (*T. monilis*, f. 10) eller endogsaa kun en femte Deel af Længden (*T. varius*, f. 8 och 9). Formen af første Led er noget fladtrykt, baanddannet; det er ganske glat, uden Spor til Börster, kun med en ganske kort Vorte eller Papille, som sidder nær Yderranden i Midten af en tyndhudet Grube, og knap radersögelse, blevet fundet Omtale værd. GERSTAECKER har heller ikke i sine *Ber. f. 1865—66*, hvor han referer MOXONS Undersögelse (*Zweite Häfte. p. 97*), berørt dette Punkt. Den af MOXON kun med »gnat» eller »Culex» betegnede Fluelarve er sikkert en *Tanypus* enten *T. monilis* eller en anden nærtstaaende Larve af denne Slægt.

² *Entom. Tidskr. Stockholm. I. p. 147. Anm. og Trophi Dipt. p. 4. Anm.*

ger frem over Leddets Yderflade. Pladsen for denne Papille er forskjellig hos de to Arter, idet den hos *T. varius* findes nærmest Leddets Forende i en Afstand fra denne af omtrent en fjerde Deel af hele Leddets Længde, medens den hos *T. monilis* er indplantet langt længere tilbage, strax foran Leddets Midte. Det andet Led er mere trindt end første, men da det er fire til fem Gange saa smalt som dette, bliver det vanskeligt med Sikkerhed at afgjøre, hvorvidt Spidsen af det er afsondret som et særegent Led. Fra spidsen af første Led udgaer foruden andet Led et fladt, fortil afrundet, klart Blad (f. 9 og 10, *d*), som

Explicatio figurarum.

Fig. 8—9. *Tanypus varius* FABR.

» 8. Pars sinistra capitis, prona.

a. Articulus basalis antennæ, trans cutem capitis pellucens; b. pars terminalis antennæ, libera; c. nervus antennæ, flexus; d. musculus retractor antennæ; e. oculus; f. mandibula; g. maxilla; h. musculi priores oesophagi.

Fig. 9. Antenna sinistra, prompta.

a. Articulus basalis; b. papilla; c. articulus secundus et tertius; d. lamella appendicularis; e. particula vaginæ; f. nervus; g. musculus retractor.

Fig. 10. *Tanypus monilis* LINN.

» 10. Caput, a latere sinistro exhibitum.

a. Articulus basalis antennæ; b. papilla antennæ; c. articulus secundus et tertius antennæ; d. lamella appendicularis antennæ; e. musculus retractor antennæ; f. vagina replicata antennæ; g. labium; h. mandibula sinistra; i. maxilla sinistra; k. oculus sinister.

omtrent er dobbelt saa bredt og kun lidt kortere end andet Led, og endelig en lille, haarformig Griffel langs Midten af sidstnævnte Blad.

Dog langt mere end ved deres Længde og övrige Bygning udmærke de sig ved Evnen til at kunne trækkes tilbage heelt ind i Hovedet, idet de med deres Roddeel glide langs Öiets Inderside henimod Hovedets Bagrand. Ved Betragtning af Larven i levende Live under Mikroskopet seer man derfor ogsaa, hvorledes enten den ene eller begge Antenner stadigt, hurtigere eller langsommere skydes ud og trækkes tilbage ind i Hovedet. Paa Fig. 9, som fremstiller den venstre Antenne hos *T. varius*-Larven sees ogsaa en enkelt bred Muskelfiber, *g*, udgaae fra Antennens Bagrand; denne Muskel, som fæster sig paa Baghovedet henimod dettes Side og Bagrand, udfører den tilbagegaaende Bevægelse, men savner Antagonist, idet den fremskydende Bevægelse er en Udskydning eller snarere Udspřitning af Antennen, bevirket ved Tryk af Blodet paa Antennen og paa den Skede, som omgiver Antennen inde i Hovedet. Bevægelsesmaaden er saaledes en lignende som den, hvormed Larvens Gångbeen (*pedes spurii*) skydes ud og trækkes ind; kun at *musculus retractor* her gjennemløber hele Benet og fæster sig til Spidsen af dette. Hele Antennens store Grundled er opfyldt af en Nerve eller nervös Masse, som bagtil udgaaer fra Supraoesophageal-Gangliet og som opsvulmer stærkt kort for sin Indtræden i Antennen (f. 9f.). Naar Antennen trækkes tilbage i Hovedet, bugter Nerven sig, og dens fortykkede Deel böier sig indefter henimod Hovedets Siderand, bagved Öiet.

NÅGRA IAKTTAGELSER RÖRANDE SIMYRA ALBO-
VENOSA GOEZE (DE GEER) OCH EN HOS DEN-
SAMMA FUNNEN PARASITSTIKEL

AF

AUG. EMIL HOLMGREN.

Genom en uppsats »om en nyligen återfunnen svensk natt-fjäril» i denna tidskrifts första årgång¹ har D:r CHR. AURIVILLIUS redogjort för den vackra af DE GEER för något mer än hundra år sedan å en holme i Bottniska viken upptäckta *Simyra albo-venosa Goeze* (DE GEER). Härigenom har denna fjäril ådragit sig en viss uppmärksamhet från våra lepidopterologers sida, och under hänvisning till hvad D:r AURIVILLIUS i den nämnda uppsatsen anfört har jag att här få meddela något ytterligare om samma fjäril.

Under sommaren 1866 vistades jag nämligen i Södermanlands skärgård och fann då under Augusti månad å en helt liten klippholme nära Gåsö en stor mängd för mig obekanta larver, hvilka syntes vara fullvuxna, enär de ströfvade oroligt omkring för att söka lämpliga platser till förpuppning. Jag hemförde ett större antal af dessa larver, af hvilka en del inlades i sprit, några preparerades medelst uppblåsning och de öfriga förvarades i en större blomkruka, i hvilken visserligen icke så få dogo, men också rätt många förpuppade sig. Min förhoppning att få se hvilken fjäril det var, som skulle kläckas ur dessa puppor, blef dock tillintetgjord genom en olyckshändelse med förvaringskrukan. Emellertid visade jag för Prof. BOHEMAN de spritlagda och uppblåsta larver, som jag hade i behåll (och af hvilka ännu en fin-

¹ Ent. Tidskr., Arg. I (1880), H. I, p. 32.

nes kvar i min samling), och meddelade han, att »Prof. SUNDE-»VALL för många år sedan funnit dylika larver i Stockholms »skärgård, hvilka han trodde tillhöra *en rar fjäril*», såsom orden föllo. Under de sista åren hafva numera dessa larver af *Simyra albo-venosa* ganska ofta påträffats å små klippholmar i skärgården, och på en dylik liten holme, »*Torskkobben*», belägen i Nämdöfjärden, helt nära Ingarölandet, söker man denna larv aldrig förgäfvets under Augusti månad. Hr Sv. LAMPA samt skolynglingarne E. A. HOLMGREN och G. ZETTERLUND hafva der förlidet år insamlat densamma och lyckats uppföda till förpuppning ett icke ringa antal, och redan i början af Mars d. å hafva vackra, fullt utvecklade fjärilar erhållits.

På de ofta ytterst små klippholmar, der *Simyra*-larver påträffats växer endast några gräs- eller hälfräs, och det är klart, att å dylika lokaler har larven icke haft tillgång till någon annan föda än de anförda växterna. Men att larven äfven kan lefva af annan föda än gräs, visar det lyckade uppfödandet af densamma, som de nämnda skolynglingarne företagit sig, ty de larver, som af dem insamlats, erhöllo icke någon annan näring än blad af den vanliga aspen och de hafva lika väl lemnat fullt utvecklade fjärilar. Det är att märka att förkrympta aspbuskar äfven någon gång förekomma på de holmar der *Simyra*-larven har sitt tillhåll och det är sålunda möjligt, att han äfven i sitt fria tillstånd, då tillgång finnes, närar sig af andra växter än gräs.

Så vidt jag vet har man hittills icke haft sig bekant någon parasit-stekel, som tillbringar sitt larvstadium hos *Simyra*. En sådan är emellertid nu ertappad, i det att G. ZETTERLUND ur en puppa till denna fjäril fått framkläckt en ståtlig Ichneumonid, nämligen *Hepiopelmus leucostigmus*. Beträffande denna stekel har man tillförne icke haft reda på, i hvilken fjärils afföda han lefver såsom parasit. Denna i och för sig ganska viktiga upptäckt torde måhända kunna medföra äfven ett annat intresse af icke så ringa betydelse, nämligen det att man af detta förhållande möjligen skulle kunna draga några slutsatser rörande den i fråga varande fjärilens utbredning här i landet. Det är visserligen sant, att arter, hörande till de s. k. äkta Ichneumoniderna, kunna lefva som parasiter hos olika fjärilsslåg; men man har också exempel på motsatsen eller att en Ichneumonidart hål-

ler sig till en enda fjärilsart. Då nu *H. leucostigmus* helt sparsamt blifvit anträffad, företrädesvis i kusttrakten, synnerligen i östra skärgården, och då han företer så många egenheter, hvad kroppsform och färgteckning angår, så har det länge synts mig vara ganska sannolikt, att han såsom parasit skulle tillhöra en mindre vanlig fjäril. Det var därför en ganska intressant öfverraskning, att finna denna så vackra och mindre vanliga parasitstekel hafva till värd en likaledes vacker och sällsynt fjäril, den ofvannämnda *Simyra albo-venosa* Goeze (DE GEER).

FINSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1881.

I Finland tryckta afhandlingar och uppsatser:

- COLLAN, U., Om förekomsten af en Podurid (*Isotoma* sp.) i stor mängd på snön i Januari 1880. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 127—128.
- KILJANDER, L., Bidrag till kännedom om Finlands Neuroptera Planipennia. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 152—156. — (*Chrysopa* 1 n. sp.).
- MAC LACHLAN, R., Finska Trichoptera. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 157—189.
- REUTER, O. M., Om anomala kopulationsförhållanden hos insekterna och i sammanhang dermed stående frågor. — Öfv. Finska Vet. Soc. förh. XXIII (1881), s. 1—30.
- , Ad cognitionem Reduviidarum mundi antiqui. — Ad. soc. scient. fenn. XII (1881), 71 sid. 40. — (11 n. g., 98 n. sp.).
- , En ny art *Aradus* från Lappland. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 139—143.
- SAHLBERG, J., Enumeratio Hemipterorum Gymnoceratorum Fenniae. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 1—109. — (360 sp., Salda 1 n. sp.).
- , En ny art af Coleopter-slägtet *Zilora* Muls. af Melandryidernas familj. — Medd. Soc. Faun. et Fl. fenn. VII (1881), s. 132—134.

I utlandet tryckta uppsatser:

- BERGROTH, E., Zur geographischen Verbreitung einiger Odonaten. — Ent. Nachr. VII (1881), s. 85—88.
- REUTER, O. M., *Acanthosomina* et *Urolabidina* nova et minus cognita. — Berliner entom. Zeitschr. XXV (1881), s. 67—86. — (2 n. g., 21 n. sp.).
- , Diagnoses quatuor novarum Pentatomidarum. — Ent. Monthly Mag. XVII (1881), s. 233—234.
- , *Heegeria* nov. gen. Alydinatorum europaeorum. — Verh. zool. bot. Ges. in Wien XXXI (1881), s. 211—214 c. tab.
- , *Analecta hemipterologica*. Zur Artenkenntniss, Synonymie und geographischen Verbreitung palaearktischer Heteropteren. — Berliner ent. Zeitschr. XXV (1881), s. 155—196. — (3 n. g., 17 n. sp.).
- WOLDSTEDT, F. W., Zwei neue russische Schlupfwespen. — Stett. ent. Zeit. XLI (1880), s. 174—175.
- , Fundorte russischer Ichneumoniden. — Hor. soc. ent. ross. XVI (1881), s. 58—64.

E. Bergroth.

SVENSK-NORSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1881.

I Sverige och Norge tryckta arbeten.

- AURIVILLIUS, CHR., Om en samling fjärilar från Gaboon. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881. Sthm. sid. 38—47, med figur.
- , Svensk-Norsk entomologisk Literatur 1880. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 109—113.
- BERGSTRAND, C. E., (C. E. B.) Bladlössens fortplantningsförmåga. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 14.
- BI-TIDNING, Svensk, för år 1881. Egnad uteslutande åt biskötsel. Redaktör och utgifvare HJALMAR STÅLHAMMAR. Årg. 2, Göteborg, 1881, 8:o, N:o 10—21. Januari—December, 2 + 104 sid.
- , Östergötlands. Afsedd för nybörjare i biskötsel. Utgifven af P. A. JOHANSSON. Årg. 1. Linköping, 1881, 4:o, N:o 1—10. Mars—December, 40 sid.
- DAHM, O. E. L., Några iakttagelser rörande getingar. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 97—100. Résumé sid. 115—117.
- Elektriske Insekter. — Naturen, Christiania 1881, sid. 31—32 (Efter Science).
- ENELL, H., Fosforencensen hos Lysmasken. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 101—103. Résumé sid. 101—103.
- En stemmegaffels Indflydelse paa Have-Edderkopper. — Naturen, Christiania 1881, sid. 95. (Efter Nature).
- Farvesandsen hos Myrerne. — Naturen, Christiania 1881, sid. 176. (Efter Nature).
- GERNER, P. JOH., Handbok i Rationell Biskötsel. Andra förbättrade upplagan. Lund, H. OHLSSONS Boktryckeri, 1881, 8:o, 70 sid.
- HOLMGREN, E. A. (J:or) & ZETTERLUND, G., En parasit hos *Vanessa Calbum*. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 48—50. Résumé sid. 58—59.
- HÅ-H., Märkelige Træk af Insekternes Liv. — Naturen, Christiania 1881, sid. 46—47.
- LAMPA, SVEN, Några anmärkningar om *Leptura quadripustulata* FABR. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 173—174. Résumé sid. 176.
- LINDGREN, E. (E. L.) Medel mot mjöldagg. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 7.
- , *Tenthredo (Eriocampa) adumbrata*. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 89—90.
- M., Nogle Bemærkninger om Grantørke og Barkbille. — Den Norske Forstforenings Aarboeg for 1881, Christiania 1881, sid. 77—88.

- VON MÖLLER, P., Några ord om ollonborrharna och sädesknäpparne samt den skada de förorsaka. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 51—53. Résumé sid. 59—60.
- NEUMAN, C. J., Om Sveriges Hydrachnider. Med 14 taflor. — K. Vet. Akad. Handlingar. Ny följd. Band 17. N:o 3. Sthm. 1880, 123 sid., 14 color. taflor.
- NORDENSKIÖLD, A. E., Vegas färd kring Asien och Europa. Stockholm. F. & G. Beijer. 1880—1881, 8:o. 2 Band. — Insekter: I. sid. 112, 140, 141, 192, 329; II. p. 58, 59, 241. — Coleoptera 1 n. sp. fig.
- P., A. M., Medel mot morotsflugan. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 22—23.
- R., J., Spinn. — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 47.
- SANDAHL, O. TH., Den entomologiska Föreningen i Stockholm under dess första arbetsår 1880. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 1—8. Résumé sid. 54—58.
- , Smärre meddelanden. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 209—215. Résumé sid. 219—20.
- SCHNEIDER, J. SPARRE, Bidrag till Kundskaben om Norges Lepidopterfauna. — Christiania Vidensk. Selsk. Forhandl. 1881, n:o 2, 21 sid.
- SCHÖYEN, W. M., Lepidopterologiska Undersögelser i Romsdals Amt Sommeren 1880. — Nyt Mag. f. Naturv. B. 27, 1881, sid. 1—54.
- , Om nogle for Norges og tildels ogsaa for Skandinaviens Fauna nye Lepidoptera. — Christiania Vid. Selsk. Forh. 1881, n:o 15, 11 sid.
- , Ueber einige neue Schmetterlings-varietäten aus dem arktischen Norwegen. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 120—124; tafl. I, fig. 1—6.
- , Bemærkninger angaaende de i Staudinger-Wocke's Katalog opførte Variationer af *Caradrina quadripunctata* (F.) — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, Sthm., sid. 216—218.
- SPÅNGBERG, J., Species novas vel minus cognitae *Gypsonæ* generis Homopterorum. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 23—38.
- TIDSKRIFT, ENTOMOLOGISK. På föranstaltande af Entomologiska föreningen i Stockholm, utgifven af JACOB SPÅNGBERG, Sthm., 1881, 8:o, 6 + 12 + 220 sid.
- THEDENIUS, K. FR., Bidrag till kännedomen om Skandinaviens Fjärilsfauna. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 104—108. Résumé sid. 118.
- WALLENGREN, H. D. J., Coleoptera Transvaalensia. Bidrag till kännedom om Transvaallandets i S. Afrika Coleopter-Fauna. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 9—22.
- , Genera nova Tinearum. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 94—97.
- , Skandinaviens med ögonlock försedda Tineider (*Tineæ operculatæ*). — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 124—136. Résumé sid. 174.
- , Skandinaviens Conchylididæ. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 137—144. Résumé sid. 174.

WALLENGREN, H. D. J., Revision af Skandinaviens Tipulidæ. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 177—208. Résumé sid. 219.

I utlandet tryckta uppsatser:

THORELL, T. T., Studi sui Ragni Malesi e Papuani. III Ragni dell' Austro-Malesia e del Capo York, asservati nel Museo Civico di Storia naturali di Genova. — Genova Ann. Mus. Civico Stor. Nat. Vol. 17, 1881, 27 + 720 sid. (175 n. species; 18 nov. genera.)¹

BIHANG.

Utländingars i Sverige och Norge tryckta uppsatser 1881.

BERGROTH, E., Finsk entomologisk Literatur 1880. — Ent. Tidskr., årg. 2, 1881, sid. 113—114.

BUDDE-LUND, G. M., Dansk entomologisk Literatur 1880. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 114.

HISINGER, EDVARD, Spinn. — Tidning för Trädgårdsodlare, Sthm., 1881, sid. 4—5.

(LEHZEN, G. H.) Grundreglorna för en tidsenlig och lönande biskötsel i halmkopor, grundad enligt Lüneburger-metoden. Från tyskan öfversatt och fritt bearbetad af HJALMAR STÅLHAMMAR, Uddevalla, Bohusläns Boktryckeri-Aktiebolag, 1881, 8:o, 83 + 1 sid.

REUTER, O. M., Finlands och den Skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.). — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 61—93. Résumé sid. 115.

———, Till kännedom om Skandinaviens Psylloder. — Ent. Tidskr., årg. 2, Sthm., 1881, sid. 145—172. Résumé sid. 175—176.

¹ Till föregående förteckningar tilläggas:

THORELL, T. T., Notice of the Spiders of the Polaris Expedition. — Amer. Nat. Vol. 12, 1878, sid. 393—396.

Stockholm i Maj 1882.

Chr. Aurivillius.

W. M. Schøyen

RÉSUMÉ

des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1881.

Séance du 26 février.

Il est annoncé que la Société a perdu deux de ses membres les plus zélés: MM. le baron H.-G. v. WAHRENDORFF, maréchal de la Cour, et le Dr en philosophie LOUIS DE LÖWENSKIÖLD.

Le *Secrétaire* de la Société, M. le Dr CHR. AURIVILLIUS, rend compte de la partie entomologique de l'ouvrage de A. WALLACE: »*Island life*».

Le *Président*, M. le professeur O.-TH. SANDAHL, montre une collection de graines pisiformes d'une espèce de *Cajanus* des Indes Occidentales, toutes attaquées d'un *Bruchus* qui n'est probablement pas suédois. Quand, il y a plusieurs années, les graines en question arrivèrent au Musée pharmacognostique de l'Institut Carolin (École de médecine) à Stockholm, il était impossible de voir qu'elles contenaient ce coléoptère, qui se développa ensuite en nombre inouï de chaque graine. — A l'égard des causes probables du développement des insectes précités, il s'élève une discussion à laquelle prennent part MM. SANDAHL, SVEN LAMPA et J.-W. SMITT, consul général.

Séance du 30 avril.

Président: M. THEDENIUS, professeur de lycée, en l'absence du président ordinaire.

M. CHR. AURIVILLIUS parle des curieuses et intéressantes découvertes faites ces dernières années sur le développement des insectes gallicoles, et rend compte d'un travail récemment publié dans la matière par le Dr A. ADLER dans le »*Zeitschrift für Wissenschaftliche Zoologie*», 1881.

M. le Dr FR. LOVÉN rattache à l'exposé de M. AURIVILLIUS une conférence sur les différences dans le genre de vie des hyménoptères, en ayant spécialement égard à leur importance pour l'économie des forêts. M. SV. LAMPA montre un exemplaire éclos à Stockholm du Paon de nuit *Saturnia* (*Samia*) *Cecropia* L., de l'Amérique du Nord. Le cocon avait été obtenu de ce pays. M. LAMPA montre ensuite des boîtes ou cases à insectes très pratiques et très élégantes en forme de livre, tout particulièrement convenables, p. ex., pour la conservation de petites collections entomologiques scolaires.

[Séance du Bureau de la Société, le 3 mai.]

M. AURIVILLIUS rend compte d'un travail de M. J. SPARRE-SCHNEIDER, »*Bidrag til Kundskaben om Norges Lepidopterofauna*» (Matériaux pour servir à la connaissance de la Faune lépidoptère de la Norvège), inséré dans les *Mémoires de la Société des sciences de Christiania* (Christiania Videnskabs-Selskabs Forhandl.), 1881, n° 2.

M. LAMPA montre un *Choerocampa* à la fois très rapproché de *Ch. Elphenor* L. et de *Ch. Porcellus* L., et devant probablement être considéré comme un hybride de ces deux espèces.

M. AURIVILLIUS fait voir un »crible à insectes» composé de deux coiffes placées l'une dans l'autre, et très convenable à emporter en voyage.

Réunion du 2 juin.

La Réunion ou fête du Printemps de la Société entomologique a eu lieu le 2 juin à Stockholm, le mauvais temps n'ayant pas permis de la tenir aux environs de la capitale.

Séance du 24 septembre.

Le *Président*, M. SANDAHL, annonce que l'un des membres de la Société, M. le Dr A.-F. REGNELL, domicilié à Caldas (Brésil), et qui a déjà si bien mérité pour sa générosité en faveur des sciences naturelles en Suède, a fait don à la Société d'une somme de 2,000 couronnes (2,800 fr.). Il est décidé, sur la

proposition du Bureau, que les intérêts de cette somme, à laquelle il est donné le nom de fonds REGNELL, seront affectés à la publication du Journal de la Société.

Parmi les autres dons parvenus à la Société, le *Président* mentionne spécialement une petite collection de coléoptères rares en Suède ou nouveaux pour ce pays, envoyée par M. AHLROT, professeur adjoint de lycée à Kalmar, et des exemplaires de *Trochilium apiforme* C. trouvés par M. INDEBETOU, pharmacien, à environ 1,000 pieds (300 mètres) au-dessus de la mer sur une montagne de la Dalécarlie.

M. CHR. AURIVILLIUS montre diverses déformations et monstruosités végétales produites par des insectes, principalement des genres *Cecidomyia* et *Aphis*. MM. WITROCK, professeur et MEVES, ancien conservateur au Musée zoologique, citent en connexion plusieurs faits de l'espèce.

M. LAMPA montre une belle collection de microlépidoptères fixés par du fil d'argent à de petits parallépipèdes de moëlle de bardane (*Lappa tomentosa*) convenable à tous égards et préférable par sa blancheur à la moëlle de sureau (*Sambucus nigra*) ordinairement employée. M. le Dr PALMÉN, professeur agrégé à l'Université d'Helsingfors (Finlande), exprime son avis sur cette méthode et sur d'autres pour la préparation des microlépidoptères.

M. AURIVILLIUS communique de nouveaux détails sur les ravages exercés en 1881 par *Orchestes populi* (FABR.) SCHÖN. au presbytère d'Arbrå dans le Helsingland (Suède du Nord), et sur l'habitat de cet insecte.

M. LAMPA dénonce comme un insecte nuisible, même pour le bois de chêne sec, *Lyctus canaliculatus* FABR. A ce sujet, M. SANDAHL signale l'intérêt pratique qu'il y aurait à joindre aux collections d'insectes nuisibles des échantillons des parties végétales attaquées par eux. M. J. MEVES, employé de l'Administration des Forêts de l'État, mentionne que l'École royale supérieure de sylviculture possède des collections pareilles, quoique à une petite échelle. M. W. MEVES rappelle à ce sujet que des larves et des chrysalides de plusieurs coléoptères, comme p. ex. des *Buprestes*, sont introduites de temps à autre dans le pays avec du bois de travail.

Séance du 14 décembre.

Il est déposé, pour discussion à la prochaine séance, un projet de modification aux Statuts de la Société, portant qu'il y aurait des séances ordinaires le dernier samedi de février, avril et septembre, une séance de clôture le 14 décembre, anniversaire de la fondation de la Société, et une séance du printemps au mois de mai, si possible combinée avec une excursion aux environs de Stockholm. — Le bureau pourra toutefois, s'il y a lieu, fixer d'autres jours pour les séances.

Le bureau actuel est ensuite réélu à l'unanimité. Il se composera donc pour l'année prochaine, comme par le présent, des membres suivants:

Président, M. le professeur O.-TH. SANDAHL; *Secrétaire* M. le Dr CHR. AURIVILLIUS; *Rédacteur* du journal, M. le Dr J. SPÅNGBERG, professeur de lycée; *autres Membres*, MM. K.-FR. THEDENIUS, professeur de lycée et le Dr A.-E. HOLMGREN, professeur à l'école supérieure de sylviculture. Sont nommés *Commissaires vérificateurs* de la comptabilité: MM. H. ENELL, pharmacien et G. HOFGREN, commis caissier.

Le *Secrétaire* communique un aperçu succinct des travaux les plus importants qui ont paru l'année dernière dans le domaine de l'entomologie, et réfère les *Beiträge zur Kenntniss des Baues des Schmetterlings-rüssel*, de W. BREITENBACH (*Fena Zeitschr. f. Naturwissensch.* T. 15, Fasc. I pp. 151—214, 1881).

M. LAMPA réfère la dissertation de W. SCHÖYEN: »*Om nogle for Norges og Skandinaviens Faune nye Lepidoptera*» (Sur quelques Lépidoptères nouveaux pour la Faune de la Norvège et de la Scandinavie), et signale quelques trouvailles pareilles qu'il a faites lui-même en Suède.

Le *Président*, M. SANDAHL, donne un compte-rendu rapide de »*The Report of the Entomologist of the United States Department of Agriculture*, pour 1880, le dernier rapport publié.

M. HOLMGREN donne une conférence sur le *Lophyrus Pini* et sur son genre de vie. Il montre un grand nombre de larves dans leurs cocons, lesquels y sont restées vivantes et sans changement aucun depuis 3 ans; il signale que si un nombre toujours

plus considérable de cocons s'amassaient ainsi dans la terre d'année en année sans éclore sous l'empire des circonstances ordinaires, l'espèce arriverait de la sorte, dans une année réellement favorable à son éclosion, à se présenter subitement par quantités tellement considérables, qu'un observateur superficiel aurait de la peine à comprendre d'où sont venues si subitement ces myriades d'individus.

M. FORSELL, professeur à l'École vétérinaire de Skara, communique qu'une autre espèce du même genre, *L. rufus*, apparut une année (il y a environ 30 ans) en quantités si formidables dans la Vestrogothie, qu'elle détruisit toutes les feuilles des conifères sur de grandes étendues de forêt, mai que, ni avant, ni après, cet insecte nuisible ne s'est montré dans les mêmes localités.

Le *Président*, M. SANDAHL, mentionne, en connexion avec ce qui précède, que *Calosoma Inquisitor* L., qui, en 1851, se trouvait par masses au parc de Drottningholm, près de Stockholm, et qui n'y a pas été revu depuis lors, y a été retrouvé cette année-ci par M. NORDIN, pharmacien, mais seulement en un exemplaire. MM. THEDENIUS et AURIVILLIUS s'étendent ultérieurement sur cette apparition périodique de certains insectes, et qui est aussi le propre de diverses espèces de papillons, parmi lesquels MM. MEWES et HOLMGREN rappellent en premier lieu *Tortrix viridana* L.

Le *Président* annonce que le bureau de la Société a eu pendant l'année 5 séances d'affaires, dans lesquelles il a été procédé entre autres à l'élection de 18 membres nouveaux.

Le nombre des Sociétés qui sont entrées en relation avec la Société entomologique de Stockholm s'est ultérieurement augmenté pendant l'année, et il sera donné une liste spéciale des revues, journaux, etc., reçus, dont la bibliothèque de la Société s'est accrue cette année-ci.

Les 4 fascicules de 1881 du Journal entomologique ont paru.

Le don grandiose fait par l'un des membres honoraires de la Société, M. O.-J. FÄHREUS, ancien conseiller d'État (ministre), de sa collection remarquable de Coléoptères suédois, a été remis à la Société, et est conservé chez son Président.

La séance est close par un Rapport sur la situation financière de la Société.

O.-Th. Sandahl.

Séance du 4 mars 1882.

(P. 7).

Le Résumé du compte-rendu de cette séance sera communiqué dans la dernière livraison de l'année.

RÉSUMÉS

des communications et des mémoires contenus dans cette livraison.

(P. 9 du texte.)

O.-TH. SANDAHL: *Nécrologie de NICOLAS WESTRING.*

Mr le Dr O.-TH. SANDAHL donne la nécrologie du plus âgé des membres de la Société, M. NICOLAS WESTRING, ancien directeur de douane, mort le 28 janvier dernier à plus de 84 ans.

WESTRING avait étudié spécialement l'ordre des Arachnides. Il a publié un ouvrage devenu classique sur les Araignées suédoises: *Araneae Suecicae descriptae a Nicolao Westring*, Gothenbourg 1861, outre diverses dissertations d'une importance plus ou moins grande.

WESTRING était né à Gothenbourg le 13 novembre 1797. Il était membre de l'Académie royale des sciences de Suède et de plusieurs sociétés savantes de la Scandinavie et de l'étranger.

(P. 13 du texte.)

H.-D.-J. WALLENGREN: *Révision des Tipulides de la Scandinavie.*

Continuation depuis l'année précédente (1881).

(P. 30 du texte.)

CHR. AURIVILLIUS: *Orchestes populi* L., comme insecte nuisible.

M. AURIVILLIUS communique que, lors d'une visite faite par lui pendant l'été de 1880 au presbytère d'Arbrå dans le Helsingland moyen (Suède du Nord), il a rencontré l'insecte nuisible mentionné décimant les feuilles du peuplier baume du Canada (*Populus balsamifera*).

(P. 31 du texte.)

SVEN LAMPA: *Hadena unanimitis* TR., trouvée en Suède.

M. LAMPA donne la description de ce papillon inconnu en Suède jusqu'en 1874, et retrouvé l'année dernière dans la province d'Upland (au nord de Stockholm).

(P. 33 du texte.)

W.-M. SCHÖYEN: *Sur le groupe Argus-Ægon du genre Lycæna.*

L'auteur rend compte des résultats de ses recherches sur les formes appartenant au groupe *Lycæna Argus-Ægon*, principalement à l'égard de leurs relations respectives dans la Péninsule scandinave. Ici, comme ailleurs, les deux espèces ont été confondues l'une avec l'autre à une époque antérieure, aussi bien qu'à une époque plus récente. L'auteur considère que le *Papilio Argus* de LINNÉ est, comme WALLENGREN l'a signalé le premier, identique avec l'*Ægon* des auteurs plus récents et non avec leur *Argus*, circonstance confirmée par M'LACHLAN, à Londres, lequel a communiqué que les exemplaires typiques de *Pap. Argus* appartenant à la collection de LINNÉ sont parfaitement identiques avec l'*Ægon* commun en Angleterre. — L'auteur nomme *Argyrognomon* BERGSTR. l'*Argus* des auteurs récents. M. SCHÖ-

YEN a examiné un nombre considérable, non-seulement d'exemplaires scandinaves, mais encore d'autres exemplaires européens de ces papillons, et donne les distinctions caractéristiques suivantes entre ces espèces: Une épine cornée aux tibias antérieurs est tout aussi constante chez *Ægon* (*Argus* L.), qu'elle manque chez *Argyrognomon* (*Argus* AUCT.). Chez *Ægon*, les ailes antérieures sont ou dépourvues de plumules ou d'écaillés capillaires, ou n'en ont que sur une minime étendue de leur surface; *Argyrognomon*, au contraire, en possède en abondance et avec une extension considérable sur la surface des ailes antérieures; il en a même aux ailes postérieures, qui en sont toujours dépourvues chez *Argyrognomon*. Les plumules vésiculaires sont plus oblongues chez *Ægon*, et généralement munies de 8 à 9, parfois cependant d'un nombre plus grand encore de rangées de petites vésicules, tandis que chez *Argyrognomon* ces plumules sont plus arrondies, et offrent au moins de 10 à 12, et assez souvent même un nombre plus grand encore de rangées vésiculaires, circonstance que M. le Dr AURIVILLIUS a déjà signalée, si même il se présente quelques légères différences entre les faits reconnus par M. SCHÖYEN et ceux constatés par M. AURIVILLIUS. La coloration offre en outre chez les deux sexes des caractères faciles à reconnaître, de sorte que dans la plupart des cas l'on n'a pas besoin d'employer les moyens microscopiques mentionnés.

Ægon varie moins dans son aspect qu'*Argyrognomon*, mais l'on a trouvé néanmoins dans plusieurs localités de la Scandinavie une variété du premier qui ne peut être distinguée de *v. bella* H. S. de l'Asie Mineure et de la Perse. *Argyrognomon* offre une variété alpine et arctique, *Ægidion* MEISSN., qui a souvent été confondue avec *Ægon*, même par WALLENGREN, lequel a rapporté l'*Argus Idas* de ZETTERSTEDT à *Ægon*, tandis qu'il appartient en réalité à la variété *Ægidion* d'*Argyrognomon*. La variété *Hypochiona* RBR de STAUDINGER, placée sous *Argus* AUCT. (*Argyrognomon* BERGSTR.), ne s'y rapporte pas, mais bien à *Ægon* (*Argus* L.). L'espèce *dubia* de la Poméranie, créée par SCHULZ et HERING, a été trouvée à Kristiania dans le courant des deux dernières années, et malgré sa différence considérable d'avec *Argyrognomon* tant dans sa grandeur que dans son aspect, se trouve, suivant l'auteur, comme variété dans les mêmes rap-

ports avec la forme typique de l'espèce précitée, qu' *Hypochiona* avec l' *Ægon* typique.

Ægon ne se rencontre en Scandinavie ni aussi loin vers le nord, ni à une altitude aussi considérable dans les Alpes Scandinaves qu' *Argyrognomon*. Des données plus anciennes sur la présence d' *Ægon* dans le Finmark norvégien sont dues à une interprétation fautive d' *Argus Idas* de ZETTERSTEDT. La limite septentrionale d' *Ægon* n'est pas connue avec pleine sûreté; jusqu'ici, on ne l'a pas trouvé au delà du 62°, 50' de lat. nord, tout aussi peu que dans les hautes régions alpines, où il est remplacé par la forme *Ægidion* d' *Argyrognomon*, que l'on y rencontre volant sur toutes les bruyères, de même qu' *Ægon* sur les bruyères des basses plaines et de la Scandinavie tant méridionale que moyenne. — Après un exposé de ce que l'on sait concernant les plantes servant de nourriture aux deux espèces à leur période de larves, à leurs localités de vol suivant les régions, au temps de leur vol, etc., l'auteur prie les lépidoptérologistes de la Scandinavie de rechercher diligemment et d'élever les larves de ces espèces, afin de découvrir la marche de leur développement suivant les conditions attachées à des localités différentes. — En dernier lieu, l'auteur donne le tableau des formes appartenant au groupe, avec leur synonymie.

(P. 63 du texte.)

O.-M. REUTER: *Communications hémiptérologiques.*

M. REUTER communique sous ce titre les espèces suivantes nouvelles pour la Suède:

Pilophorus perplexus D., Strömstad (Suède de l'Ouest).

Globiceps cruciatus REUT., Gotland (Baltique).

» *salicicola* REUT., Laponie.

Dicyphus stachydis REUT., Kinnekulle (montagne de la Vestrogothie).

Psallus Scholzii FIEB., Ångermanland (Suède du Nord).

Agalliaestes Wilkinsonii D. et Sc., Laponie.

Lygus montanus SCHILL., Småland.

Orthotylus diaphanus KIRSCHB., Scanie.

» *flavinervis* KIRSCHB., Helsingborg (Scanie).

» *concolor* KBM, Scanie.

Heterotoma merioptera SCOP., Scanie.

(P. 65 du texte.)

O.-M. REUTER: *Hémiptères hétéroptères de la Finlande et de la Scandinavie.*

M. REUTER donne sous ce titre la continuation de la description systématique de tous les Hémiptères hétéroptères connus de la Finlande et de la Scandinavie.

(P. 81 du texte.)

K.-FR. THEDENIUS: *Sur Cidaria olivata* W. V.

M. THEDENIUS donne des communications sur l'habitat de ce papillon en Suède. Il a été trouvé dans ces derniers temps aux environs de Skeninge (Ostrogothie), au Klinteberg (Gotland) et à Elfkarleby (Upland septentrional).

(P. 83 du texte.)

FR. MEINERT: *Sur les antennes rétractiles d'une larve de diptère, Tanypus.*

M. MEINERT mentionne et décrit les antennes rétractiles des larves de deux Diptères, *Tanypus varius* FR. et *T. monilis* L. Il en donne des figures, à la description latine desquelles (p. 85) nous renvoyons le lecteur.

(P. 87 du texte.)

AUG.-ÉMILE HOLMGREN: *Quelques observations sur Simyra albo-venosa* GOEZE (DE GEER) *et sur un hyménoptère parasite de cette espèce.*

M. HOLMGREN mentionne sous ce titre la découverte du charmant Ichneumonide *Hepiopelmus leucostigmus*, éclos d'une chrysalide de *Simyra albo-venosa* GOEZE (DE GEER).

FINLANDS OCH DEN SKANDINAVISKA HALFÖNS
HEMIPTERA HETEROPTERA

AF

O. M. REUTER.

(Forts. fr. årg. 3, pag. 81.)

bugtade; hemielytra enfärgadt svarta, vid basen tämligen lindrigt utvidgade, men i kanten tillbakaböjda; honans första genitalsegment dubbelt så långt som det andra; sidoloberna i inkanten hopstötande, blott i spetsen fränstående. ♀ $5\frac{3}{4}$ mm. l.

REUT., l. c. 59, 13.

Endast en hona funnen vid Stockholm af WAHLBERG.¹

14. **A. angusticollis** REUT.: mycket lik föregående; svart med abdominalsegmentens bakränder (på öfre sidan) rostfärgade, tibier och tarsernas bas rostbruna; antennernas andra led afsmalnande mot den svagt uppsvullna basen, tredje leden $\frac{3}{7}$ kortare än den andra; ögon mindre utstående än hos föregående; hufvud bakom ögonen tämligen kort hopdraget och med randen lindrigt utböjd, framtill på hvardera sidan med en trubbig, men tydlig tuberkel nära ögat, sido-utskottet tämligen bredt, så långt som ögats diameter, utkanten med en svag tand litet framom ögat, inkanten likformigt bredt urbugtad, pronotum litet smalare än hemielytrernas bas, omkring dubbelt så bredt som långt, sido-

¹ Denna art står ytterst nära *A. aterrimus* FIEB., hvaraf ett exemplar utan angifven fyndort förvarats i F. SAHLBERGS samling bland sådana af *A. lugubris*. Då detta exemplar möjligen är taget i Finland, må det här antecknas att det synes afvika endast genom mot spetsen mindre starkt afsmalnande och mer trubbig scutell samt genom första genitalsegmentets sidolober, hvilkas inre ränder stå från hvarandra i hela deras längd. Jag är icke fullt säker på huru vida dessa båda arter i själfva verket böra anses såsom specifikt skilda.

ränderna ytterst fint crenulerade eller nästan hela, mot spetsen starkt afsmalnande och lindrigt urbugtade, litet nedom midten mot basen parallela; scutellens ränder hvasst uppböjda, men dessa kanter afbrutna strax bakom själfva basen; hemielytra svarta med smutsigt brungula tvärnerver, vid basen mycket lindrigt, men dock tydligt utvidgade; honans första genitalsegment i midten knapt längre än det andra, spetshörnen tandlikt utdragna, sidoloberna till inkantens hela längd fristående. ♀ $5\frac{4}{5}$ mm. l.

REUT., Medd. Soc. F. Fl. Fenn. VII, p. 140.

Blott ett exemplar är funnet i Torneå Lappmark af J. SAHLBERG.

15. **A. crenaticollis** F. SAHLB.: svart, andra antennleden mot basen och benen rostbruna; abdominalsegmentens spetshörn rostfärgade; corium med en stor smutsigt vit fläck ett stycke nedanför basen och med hvitaktiga tvärnerver; antennernas andra led väl lika lång som hufvudet, starkt afsmalnande mot den knölförmiga basen; hufvud med en tydlig tand nära hvardera ögat; pronotum i midten tämligen starkt utvidgadt med starkt afrundade sidor, dessas ränder fint crenulerade, före de trubbiga framhörnen tämligen djupt urbugtade, basen måttligt urbugtad, kölarne raka och parallela; scutell med starkt upphöjda ränder, diskens midt något convex; hemielytra vid basen tämligen lindrigt utvidgade. ♂ $6\frac{1}{2}$ ♀ $7\frac{3}{4}$ mm. l.

F. SAHLB., Mon. 139, 3. REUT., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1872, N:o 5, 58, 11 (nec. FIEB.).

Sällsynt. Sverige: Upland, enl. ex. i WASASTJERNAS samling; Finland: Satakunta, SAHLBERG, Tavastland, WOLDSTEDT, Ryska Karelen, GÜNTHER, Österbotten vid Uleåborg, W. NYLANDER.

16. **A. bimaculatus** REUT.: svart eller svartbrun, antennernas andra led mot basen, abdominalsegmentens bakränder och benen rostfärgade, låren mörka; corium såsom hos föregående; pronoti ränder kring bakhörnen och kölarne mot basen stötande i rostbrunt; antennernas andra led afsmalnande mot basen och nära $\frac{3}{7}$ kortare än hufvudet; detta med en liten tämligen otydlig tuberkel vid hvardera ögat; pronotum såsom hos föregående, men mindre transverselt och med de midtersta kölarne tydligt divergerande mot basen; scutell kortare och bredare än hos föregå-

ende samt med lindrigt uppböjda ränder, hemielytras bas lindrigt dilaterad. ♀ $5\frac{1}{2}$ mm. l.

REUT., l. c., 58, 12.

Några honor äro funna i norra Lappmarken af WAHLBERG och i Småland af BOHEMAN.¹

17. **A. laeviusculus** REUT.: aflång, brun, abdominalsegmentens spetshörn blekgula, tibier och tarser rostfärgade, i spetsen bruna; mycket lik följande, men slätare än någon annan art; afviker genom de mycket finare, helt och hållet svartbruna antennerna, hvilkas andra led afsmalnar likformigt emot den föga tillsvullna basen, genom den något längre tredje leden, som icke är dubbelt kortare än den andra, genom rostrum, som räcker blott till framhöfterna, genom på sidorna starkare utvidgadt pronotum, hvars midtelkölar starkt convergera i midten af disken samt genom icke genömskinande hemielytra med mycket svagare nerver och icke upphöjda, men gulaktiga tvärnerver. $5\frac{1}{4}$ mm. l

REUT., Not. Sällsk. pro F. Fl. Fenn. Förh. XIV, 329, 3.

Endast en hane funnen i Finland i Satakunta (Yläne) i Januari af J. SAHLBERG.

18. **A. lugubris** FALL.: aflång, svart eller svartbrun, tredje antennleden (stundom äfven den andra) i spetsen samt abdominalsegmentens spetshörn hvitgula; ben stötande i brunt; antennernas andra led mot tredje basaldelen tämligen plötsligt och starkt sammandragen; rostrum uppnående nästan midten af mesosternum; pronotum omkring dubbelt så bredt som långt, föga utvidgadt på sidorna, sidoränderna fint crenulerade, framtill urbug-

¹ I F. SAHLBERGS samling förvaras en *Aradus*, som möjligen är funnen i Finland och hvilken står nära till ofvan beskrifna art. För närmare efterforskningar meddelas dess diagnos:

A. simillimus REUT.: rostbrun med abdominalsegmentens bakränder gulaktiga, hemielytra med en randfläck på corium nedanom basen och tvärnerver bleka; afviker för öfrigt genom kortare rostrum, som icke når utöfver frambröset, finare antenner med de två sista lederna något längre och mindre tjocka, pronoti sidor afrundade i mindre stark båge samt genom strukturen af honans abdominal- och genital-segment, i det sjuende ventralsegmentets midtel-lober äro betydligt längre och andra genital-segmentet är högst $\frac{1}{3}$ kortare än det första, under det att detsamma hos *A. bimaculatus* är väl dubbelt så kort som detta; första ventralsegmentets sidolober stöta dessutom i inkanten (förutom i spetsen) tillsammans, hvaremot de hos sist nämnda art i hela sin längd äro fristående. Not. Sällsk. pro F. Fl. Fenn. Förh. XIV, 328, 2.

tade före de något framskjutande framhörnen, baktill föga afrundade, nästan parallela, basen lindrigt urbugtad, kölar nästan parallela; scutell tillspetsad med uppböjda sidoränder; hemielytra med rät sidorand, mörkt genomskinande med svarta längsribbor och äfvenledes svarta ribblikt upphöjda tvärnerver. $5\frac{1}{4}$ —6 mm. l.

FALL., H. Sv. 139, 8. ZETT., Ins. Lapp., 271, 4. SAHLB., Mon. 141, 6. REUT., l. c., 60, 14.

Under barken af tall samt på väggar och plank, särdeles i norra och mellersta delen af området, går ända upp till norra delen af Lappmarken.

ANEURUS CURT.

1. **A. laevis** FABR.: brun eller rostbrun, framtill mörkare; corium kort med hvitaktig midtelbindel, membran stor, brun, glänsande; connexivum ofvantill med en rad aflånga tuberkler; antennernas två första leder ovala, den första tjock, de två sista cylindriska, den sista så lång som de två näst föregående tillsammans. $4\frac{1}{2}$ — $4\frac{3}{4}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 140, 10 (*Aradus*). REUT. l. c. 62, 1.

Sällsynt under barken af *Betula alba*. Sverige: Östergötland, GYLLENHAL och WAHLBERG; Finland: Åbo (?), PIPPINGSKIÖLD, södra Tavastland, v. BONSDORFF, Karelska näset, J. SAHLBERG, Wasa (?), WASASTJERNA.

Fam. V. TINGITIDAE.

Kropp liten med fast chitinskelett, vanligen platt. Hufvud ofta med taggar. Punktögon saknas oftast. Rostrum treledadt och inneslutet i en djup ränna, bildad af nätådriga skifvor på ömse sidor. Antenner fyraledade, de två första lederna korta, tredje leden lång, den sista åter kort, aldrig finare, men ofta tjockare än den tredje. Pronotum oftast delvis, åtminstone på sidorna, nätådrigt, ofta framtill med en nätådrig blåsluk uppsvällning, vanligen baktill förlängdt och i så fall betäckande scutellen och clavus.¹ Hemielytra nätådriga, membran antingen helt och hållet nätådrig eller med ett nätådrigt band vid basen och fyra

nerver, ofta förkortad och starkt reducerad.¹ Ben korta med tvåledade tarser. Framhöfter insänkta i prosterni bakrand. Lefva på växter, hvilkas safter de suga; flere arter äro monophytophager. Ganska många öfvervintra hos oss.

Öfversigt af underfamiljerna:

- 1 (2). Hufvud transverselt, sidoloberna (*juga*) på ömse sidor om clypeus utdragna till två framsträckta horn; antennknölarne tandformigt utstående; rostrallober tämligen smala. Punktögon finnas åtminstone hos de långvingade. Antennernas första led sittande på en fin stjälk, sista leden spolförmig. Pronotum transverselt, vid basen bredt trubbigt afrundadt, icke förlängdt öfver den lilla scutellen. Hemielytra med tydligt afsatt clavus, corium med tre långsnerver; membranen hos kortvingade helt och hållet nätådrig, smal, hos långvingade blott vid basen nätådrig, för öfrigt med fyra fria nerver. — *Piesmina*.
- 2 (1). Hufvud smalare, sluttande mot spetsen och på sidorna icke utvidgadt. Punktögon saknas alltid. Pronotum baktill vinkligt förlängdt och döljande scutellen och den smala, men hos långvingade exemplar mycket tydligt afsatta clavus. Corium med två nerver, af hvilka den ena (brachialnerven) går bredvid clavi sutur och fortsätter sig hos de långvingade bågformigt i membransuturen, den andra (cubitalnerven) åter går bågböjd ungefär genom midten af corium och sammanlöper i spetsen med membransuturen, bildande med denna corii discoidalfält, som i spetsen utsänder en fri nerv; utåt om cubitalnerven ligger corii lateralfält, hvilket rand vanligen är horisontelt membranformigt utbredd;² stundom saknas alla nerver, stundom sammansmälta hos kortvingade exemplar cubitalnerven och membransuturen till en enda med brachialnerven parallel ribba; membranen alltid helt och hållet nätådrig, ej sällan starkt reducerad. — *Tingitina*.

¹ Man har hittills beskrifvit *Tingitidernas* täckvingar, hvilka man onödigtvis gifvit det särskilda namnet *Sagenae*, såsom en afvikelse från de typiska hemielytrerna, i det här clavus, corium och membran icke skulle vara åtskilda (se äfven denna afhandl. i Ent. Tidskr. (1880) p. 115). Hos alla långvingade exemplar finnes dock vid närmare efterseende en särdeles tydligt afsatt, ehuru under pronoti förlängning dold clavus samt ett inre, afskildt, membran motsvarande stycke, som dock sällan är längre än corium, med hvilket det stundom omärkligt sammansmälter.

² Hos *Galeathus*, *Derephysia*, *Dictyonota*, o. a. är denna rand så starkt afsatt, att den inåt synes begränsas af en längsgående nerv; detta är dock endast skenbart och uppkommer af vingarnes grofmaskighet, i det de smånerver, som bilda maskorna, äro lika starka som brachialnerven och maskornas inre, stundom än tjockare, gränser här stå alla i en rät linie, som dock icke bildar en *upphöjd ribba*, liksom de egentliga s. k. nerverna.

Underf. I. *Piesmina* STÅL.

Innefattar endast ett europeiskt slägte:

PIESMA ST. F. & S.

Artöfversigt:

- 1 (2). Pronotum med tre baktill afkortade längskölar, sidor raka. — **P. quadrata.**
- 2 (1). Pronotum framtill med endast två längskölar, sidor urbugtade.
- 3 (4). Pronotum framtill icke sammandraget, sidokanten baktill mycket smal, framtill skiflik med tre rader punkter. — **P. maculata.**
- 4 (3). Pronotum framtill tydligt hopdragen med sidokanten framtill mycket smalare skiflik, visande blott en rad punkter. — **P. capitata.**

1. **P. quadrata** FIEB.: aflångt äggrund; undertill jämte antenner och ben blekgul; ofvan gulgrå, pronotum och hemielytra (förutom vid basen) oftast med talrika tämligen stora svarta fläckar, hvilka i utkanten stå på regelmässiga afstånd från hvarandra; pronoti sidor räta, mot framhörnen skifligt utplattade, själfva framhörnen afrundade; scutell svart med en gul upphöjd knöl i spetsen. $3-3\frac{1}{2}$ mm. l.

J. SAHLB., Christ. Vid. Selsk. Forh. 1880, N:o 9.

På *Chenopodiaceer* vid hafskusten. Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Halland; Norge: Horten, FÖRF., Throndhjem J. SAHLBERG.

2. **P. maculata** ZAP.: aflångt äggrund, tämligen mörkt gulgrå, hufvud svart; pronoti framrand whitaktig; hemielytra vanligen med bruna mer eller mindre tydliga fläckar, vid basen whitaktiga; ben och antenner blekt lergula. $2\frac{1}{2}-3$ mm. l.

Tingis capitata FALL., H. Sv. 150, 14. *Zosmenus anticus* F. SAHLB., Mon. 128, 2.

På *Chenopodiaceer* ej sällsynt. Sverige: Skåne—Öland—Bohuslän—Söderbotten; Norge: Töjen, Hasle; södra och mellersta Finland, nordligast vid Tiudie i Ryska Karelen, J. SAHLBERG. Sällsyntare såsom kortvingad.

3. **P. capitata** WOLFF: mycket lik föregående, men mindre, smalare, mera enformigt och mörkare grå, hemielytra vanligen gråbruna, blott vid basen ljusare, pronotum framtill tydligt smalare med isynnerhet smalare utplattad sidorand. $2\frac{1}{4}-2\frac{1}{2}$ mm. l.

SAHLB., Mon. 128, 1 (*Zosmenus*). *Tingis collaris* ZETT.,
Ins. Lapp. 269, 7 (forte).

På *Chenopodiaceer*. Sverige: Öland, BOHEMAN; Finland:
ungefär samma utbredning som föregående.

Underf. Tingitina STÅL.

Gruppöfversigt:

- 1 (2). Främre låren från basen på öfre sidan plötsligt tilltjocknade och der-
efter afsmalnande mot spetsen. Pronotum utan blåsa i den trubbigt
urbugtade framkanten, sidoränder knappt kölade. Corium convext,
ytterst tydligt reticuleradt med en nästan omärklig längsnerv och myc-
ket smalt afsatt sidorand; membrandelen hos de långvingade tydligt
nätådrig. — SERENTHARIA.
- 2 (1). Lår icke plötsligt tilltjocknade vid basen. Pronotum med en nät-
ådrig apicalblåsa (utom hos *Campylostira*). Corium med tydligt upp-
höjda nerver, inneslutande ett discoidalfält, som i spetsen utsänder en
fri nerv, på hvars yttre sida lateralfältet och dess oftast horisontelt
utvidgade, stundom starkt afsatta sidorand ligger; den på inre sidan
liggande delen åter motsvarar membranen, men bildar ej sällan hos
de kortvingade ett smalt jämbredt fält vid suturen (suturalfältet), i
det membran-suturen och cubital-nerven, hvilka hos de långvingade
exemplaren bågförmigt öfvergå i hvarandra här hopsmultit till en enda
med brachialnerven parallel nerv. — TINGITARIA.

Gruppen Serenthiaria STÅL.

Blott ett europeiskt slägte:

SERENTHIA SPIN.

1. **S. laeta** FALL.: svart, ben rödgula, pronoti framrand
och basal-processen mot spetsen samt hemielytra smutsigt vit-
gula; yttersta spetsen af tredje antennleden och basen af den
fjerde smalt roströda. $1\frac{3}{4}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 151, 15 (*Tingis*).

På *Functus*-arter i södra och mellersta Sverige: Skåne,
Småland, Blekinge, Vestergötland.

2. **S. femoralis** THOMS.: större än föregående, pronoti
framkant ytterst smalt gulaktig, dess basalprocess mot spetsen och
corium något mörkare, lergula, membrandelen med större och

tydligare maskor; ben rödgula, men låren, utom i spetsen, svartbruna; för öfrigt som föregående. $2\frac{1}{2}$ — $2\frac{3}{4}$ mm. l.

THOMS., Op. ent. IV, p. 397 (*Agramma*).

Funnen på *Eriophorum angustifolium* i Finland: Ladoga-Karelen och Karelska näset, J. SAHLBERG, Nyland, ENGSTRÖM.

Gruppen *Tingitaria* STÅL.

Släktöfversigt:

- 1 (10). Rostral-canalen framtill typiskt öppen, i det rostral-loberna här icke sammanstöta. Pronotum framtill merendels bredare än hufvudet med ögonen; dess och corii sidomembran horisontelt utbredd eller lindrigt återböjd, oftast framtill utskjutande på sidan om ögonen. Corii membranösa sidorand skarpt afsatt från sidofältet, maskorna med inranden, som hos de långvingade ofta är förtjockad, ställda i rät linie och bildande en longitudinel sken-nerv. Stinkkörtlarnes mynningar icke skönjbara.
- 2 (7). Pronotum hos våra arter treköladt med hos kortvingade exemplar kortare basalprocess; sidomembranens framhorn rundade eller trubbvinkligna. Corii discoidal och lateralfält icke tak- eller blåsformigt upphöjda, det förra horisontelt, plant eller lindrigt concavt, det senare utåt sluttande. Hemielytra åtminstone i disken opaka; membran hos de kortvingade ofta reducerad till ett smalt suturalfält.
- 3 (6). Antenner fina utan tuberkler; fjerde leden tjockare än tredje.
- 4 (5). Pronoti framkant urbugtad, utan nättådrig blåsa. Corii discoidal-fält böjdt, inåt urbugtadt. — **Campylostira**.
- 5 (4). Pronoti framkant med en urbugtning på hvardera sidan om den nättådriga framskjutande apicalblåsan. Corii discoidal-fält med inranden rak (kortvingade) eller afrundad (långvingade). — **Orthostira**.
- 6 (3). Antenner tjocka med tätt ställda hårbärande små knölar; fjerde leden icke tjockare än tredje. — **Dictyonota**.
- 7 (2). Pronoti sidomembran i spetsen plötsligt framåt starkt vinkligt utdragen, vanligen stor-maskig. Hemielytra glaslika, stormaskiga, discoidal- och lateralfälten långa, före midten tillsammans starkt upphöjda, tak- eller blåsformiga, braehialnerven löpande ungefär genom midten af blåsan icke tjockare än öfriga nätnerver; lateralfältets sidorand starkt och bredt afsatt med stora i en enda rad ställda maskor.
- 8 (9). Hufvud med korta, trubbiga taggar. Pronoti lateralkölar mindre höga (eller inga), sidomembranen med smärre maskor i blandadt två à tre rader. Corii discoidal- och lateral-fält tillsammans takformigt upphöjda, detta senares sidorand hos vår art tvåradigt stormaskig. — **Derephysia**.
- 9 (8). Hufvud hos våra arter med långa och fina taggar. Pronoti sidokölar mycket starkt upphöjda, stormaskiga, musselformigt återböjda,

midtelkölen baktill blåsförmigt utvidgad; sidomembranen med fem till sex stora maskor, blott den första liten, den andra bildande membranens utdragna spets. Corii discoidal- och lateralfält tillsammans blåsligt upphöjda, dettas bredt utplattade horisontela sidorand enmaskig. Alla maskor mycket stora. — **Galeatus.**

- 10 (1). Hufvudets rostral-lober oftast hopstötande i spetsen och derstädes tillslutande rostralfåran. Stinkkörtlarnes mynningar vanligen tydligt markerade af en fåra, i annat fall är pronotum framtill smalt, icke bredare än hufvudet.
- 11(12). Hemielytra breda, glaslika. Corii discoidal- och lateralfält takförmigt eller blåsligt upphöjda, i spetsen icke begränsade, brachialnerven snedtlöpande i blåsan; lateralfältets horisontela sidorand mycket bred och bakom midten än bredare och inåt starkt urbugtad. Pronoti apicalblåsa stor, sidokölarne låga, sidomembranen bred med tämligen små maskor i flere rader. Antenner och ben långa och fina. — **Stephanitis.**
- 12(11). Hemielytra icke genomskinliga, corii discoidal-fält väl begränsadt af ribblikt upphöjda nerver, aldrig jämte lateralfältet uppsvullet, utan horisontelt, plant eller lindrigt concavt. Pronotum framtill småningom afsmalnande med lindrigt upphöjda kölar och liten apicalblåsa.
- 13(18). Corii lateralfält inåt vid spetsen af discoidal-fältet icke vinkligt utvidgadt, lineärt.
- 14(15). Antenner tjocka, cylindriska, de två sista lederna öfverallt lika tjocka. Pronoti kölar svagt upphöjda, sidorandens membran smal, starkt återböjd eller upprät. — **Catoplatus.**
- 15(14). Antenner fina med sista leden tjockare, spölförmig. Pronoti kölar vanligen tydligt sammantryckta, fint nätmaskiga.
- 16(17). Pronoti sidomembran horisontel eller lindrigt återböjd, skiffikt utbredd och försedd med tydliga maskor. — **Tingis.**
- 17(16). Pronoti sidomembran bred, men helt och hållet återböjd och återkastad öfver sidorna af pronotum, berörande dessa i hela sin bredd, convex och oregelbundet reticulerad. Tredje antennleden finare än de öfriga. Stinkkörtlarnes mynningar tydligare. — **Physatochila.**
- 18(13). Corii lateralfält inåt vid spetsen af discoidal-fältet tydligt bredare och vinkladt. Stinkkörtlarnes mynningar icke skönjbara. Pronoti sidomembran och antenner såsom hos föregående släkte. Antennernas tredje led fin. — **Monanthia.**

CAMPYLOSTIRA FIEB.

1. **C. verna** FALL.: aflångt oval, mörkt rostbrun, antenner särdeles mot spetsen finhåriga; pronotum med tre kölar, sidoranden med en serie af sex à sju små maskor och i spetsen inantill med två eller tre större, processen trubbvinklig; hemie-

lytra frånstående i den sinuerade inkanten, corii sidorand kölförmig, blott vid basen och spetsen med små maskor, lateral- och discoidalfälten hvardera med två rader, suturalfältet med en rad maskor, maskorna stora. $1\frac{1}{2}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 147, 9 (*Tingis*).

Under mossa, på stenar o. d. sällsynt i Sverige: Skåne. KJELLBERG, Bohuslän, BOHEMAN, Upsala, HAGLUND.

ORTHOSTIRA FIEB.

Artöfversigt:

Pronotum hos alla våra arter treköladt.¹

- 1 (8). Tredje antennleden vid basen icke plötsligt knölligt uppsvullen.
- 2 (5). Pannans båda taggar icke kortare än första antennleden. Pronoti sidomembran med tre eller fyra rader maskor. Antennernas tredje led icke knölligt tillsvullen vid basen.
- 3 (4). Lergult gråaktig. De utåt om antennbasen liggande taggarne starka och hvassa. Pronoti kölar bakåt något divergerande. — **O. cervina**.
- 4 (3). Svartgrå. De utåt vid antennbasen liggande taggarne helt små och trubbiga, mycket kortare än pannans taggar. Pronoti kölar parallela. — **O. platychila**.
- 5 (2). Pannans taggar mycket kortare än första antennleden. Pronoti sidomembran med en eller två rader maskor; apicalblåsan lindrigt utdragen öfver hjässan. Corii sidorand med blott en rad maskor.
- 6 (7). Tredje antennleden roströd eller rostbrun, något smalare mot spetsen än vid själfva basen. — **O. nigrina**.
- 7 (6). Tredje antennleden svart och alls icke afsmalnande mot spetsen. — **O. macrophthalma**.
- 8 (1). Tredje antennleden plötsligt knölligt uppsvullen vid basen. Pronoti apicalblåsa starkt utskjutande öfver hjässan.
- 9(10). Corii discoidal-fält djupt urhålkadt med fyra rader tämligen stora maskor; suturalfältet (kortvingade) antingen ända till spetsen med två eller i spetsen med tre rader maskor; membranen (långvingade) med talrika maskor, vid själfva basen bilda dessa två rader. — **O. gracilis**.
- 10 (9). Corii discoidalfält plant med fem till sex (sällan fyra) rader små maskor; suturalfältet mot basen med blott en rad maskor. — **O. parvula**.

1. **O. cervina** GERM.: bredt oval (kortvingad), gråaktigt lergul; antenner tämligen tjocka; pronoti sidorand treradigt ma-

¹ De långvingade hafva stor membran med talrika maskor, discoidalfältets inre ribba böjd, de kortvingade endast ett smalt suturalfält med en eller två rader, i spetsen stundom tre rader maskor, discoidalfältets inre ribba rak.

skog; corii suturalfält med två, det plana discoidalfältet med tre till fyra och lateralfältet med tre rader maskor; sidoranden med två rader eller stundom i själfva midten blott en rad större maskor; kortv. $2\frac{1}{2}$, långv. 3 mm. l.

F. SAHLB., Mon. 129, 1. *Tingis cassidea* FALL., H. Sv. 146, 7. ZETT., Ins. Lapp. 269, 4. *Orthostira* id. THOMS., Op. IV, 399, 1.

Bland mossa och under löf på ängsbackar; Sverige: Skåne—Bohuslän—Umeå Lappmark. Finland: ända upp i Kuusamo och i Kantalaks i ryska Lappmarken enligt J. SAHLBERG.

2. **O. platychila**: aflång, svartgrå; hufvudets taggar och antennernas två första leder rostbruna, ben och tredje antennleden (utom i spetsen) rostgula, denna mycket finare än hos föregående; pronoti sidomembran framtill med tre à fyra, baktill blott med två eller t. o. m. en rad maskor, kölarne ganska höga, apicalblåsan starkt framskjutande; corii suturalfält (hos kortv.) med två till tre, discoidal- och lateralfälten med fyra rader maskor, sidoranden med en, endast vid basen två rader (kortv.) eller vid basen och emot spetsen med två rader, i midten ganska bredt med blott en rad maskor (långv.); discoidalfältet betydligt längre än hos föregående och hos kortv. på längden något konvext, maskorna mindre än hos föregående; kortv. $2\frac{2}{5}$, långv. $2\frac{4}{5}$ — $3\frac{1}{4}$ mm. l.

THOMS., Op. IV, 400, 2.

Sällsynt bland mossa och på *Carex*-tufvor på fuktiga lokaler; Sverige: Skåne, THOMSON, Stockholm, FÖRF.; Finland: Åland—Karelen, nordligast i Österbotten och ryska Lappmarken.

3. **O. nigrina** FALL.: svartaktig, ofvan grå; pannan svart, punkterad; pronoti sidomembran med två eller sällan framtill nästan tre rader maskor; corii suturalfält (kortv.) med två till tre, discoidalfältet med fyra till fem rader maskor; membran hos långv. flermaskig, basen med två rader maskor; andra antennleden, tibier och tarser rostfärgade; kortv. ♂ aflång, ♀ omvänt äggformig; kortv. ♂ 2, ♀ $2\frac{1}{2}$, långv. ♀ 3 mm. l.

FALL., H. Sv., 145, 5 (*Tingis*). ZETT., Ins. Lapp. 269, 3 (forte). — *Tingis pusilla* FALL., H. Sv. 146, 8 (kortv.). — *Orthostira cinerea* F. SAHLB., Mon. 130, 3 (kortv.).

Här och der bland mossor i barr- och löfskogar; Sverige: Skåne—Ångermanland. — Finland: Åland—Ryska Karelen; nordligast i Idensalmi enligt J. SAHLBERG.

4. **O. macrophthalma** FIEB.: smalare än föregående, isynnerhet honan, aflångt omvänt äggformig, svart, ofvantill grå; pannan svart och mycket tätare punkterad än hos föregående, pronoti sidomembran med två oregelbundna maskrader, framhörnena icke utdragna; corii suturalfält med två, discoidalfältet med tre till tre och en half rader maskor; maskorna större än hos föregående; tibier och tarser rostfärgade. $2\frac{1}{4}$ — $2\frac{1}{3}$ mm. l.

SAHLB., Mon. 129, 2. *O. cylindricornis* THOMS. Op. IV, 401, 4.

Under mossor och vid gräsrötter tämligen sällsynt; Sverige: Småland, THOMSON, Ångermanland, STÅL; Finland: Åbo län, Finska och Ryska Karelen; Österbotten upp i Kuusamo, Ryska Lapmarken.

5. **O. gracilis** FIEB.: aflångt ägggrund, ofvan grå; frontaltaggar tämligen långa; pronoti kölar bakåt icke divergerande, basalprocessen spetsvinkligt utdragen, sidomembranen med två, sällan delvis tre rader maskor; corii lateralfält med tre till fyra rader maskor; antenner och ben rostfärgade, de förras sista led svart, lår bruna; kortv. $2\frac{1}{4}$ — $2\frac{1}{3}$; långv. $2\frac{3}{5}$ mm. l.

O. biseriata THOMS., Op. IV, 402, 6. *O. recticosta* THOMS. l. c. 402, 7 (den förra kortv., den senare en mellanform mellan denna och den långv.).

Sällsynt på steniga fältbackar bland mossor och gräs; Sverige: Skåne, Gotland, BOHEMAN; Finland: Åland, FÖRF., Finska och Ryska Karelen, J. SAHLBERG.

6. **O. parvula** FALL.: kortare oval (σ^7) eller baktill starkt utvidgad, kort och bredt omvänt äggformig (♀); afviker dessutom från föregående genom något kortare frontaltaggar, baktill något divergerande kölar och mindre långt utdragen basalprocess på pronotum, mycket kortare discoidalfält i corium, hvars lateralfält har fem rader maskor; kortv. $1\frac{3}{5}$ — $1\frac{2}{3}$, långv. 2 mm. l.

FALL., H. Sv. 145, 6 (*Tingis*). THOMS., Op. IV, 401, 5. *Orthostira obscura* F. SAHLB., Mon. 130, 4.

Bland mossa och på sandiga fältbackar mindre sällsynt. Sverige: Skåne—Uppland. Finland: Åbo—Ryska Karelen, nordligast vid Wasa.

DICTYONOTA CURT.

1. **D. crassicornis** FALL.: aflång, svart, nyss kläckta exemplar ljusst lergula med röda ögon; antenner cylindriska med långa hår på småknölarne; antennknölar hvassa, taggrika, divergerande; frontaltaggar mot spetsen convergerande; pronoti sidor, kölar, process och hemielytra hvitaktiga; pronoti sidomembran utbredd, framtill utvidgad med tre eller t. o. m. fyra mask-rader; corii discoidal-fält med tre till fyra, lateralfältet med två till tre rader maskor; sidoranden med två rader eller i midten blott med en rad maskor, hvilket i hög grad varierar. 3 mm. l.

FALL., H. Sv. 147, 10 (*Tingis*). ZETT., Ins. Lapp. 269, 5. SAHLB., Mon. 134, 1. — *D. erythrophthalma* GERM.¹

På fältbackar och hedmark. Sverige: Skåne, Gotland, Öland, Småland, Östergötland, Stockholm. Norge: Töjen, Romsdal. Finland: Åland—norra Karelen. Träffas ej sällan i sällskap med *Lasius niger*.

DEREPHYSIA SPIN.

1. **D. foliacea** FALL.: bröst och pronoti disk svarta, abdomen, alla nerver, ben och antenner lergula, de sista mörka; hemielytra och pronoti breda sidomembran glasklara, denna i framhörnena spetsvinkligt utdragen, disken med tre kölar af enradiga maskor; corii sidorand med två rader maskor, den inre bredare. ♂ $2\frac{4}{5}$, ♀ $3\frac{3}{4}$ mm. l.

FALL., H. Sv., 149, 12 (*Tingis*). SAHLB., Mon. 135, 1.

Ej sällsynt i lundar och på skogsängar bland gräs, enl. GYLLENHAL på *Chrysanthemum leucanthemum*. Sverige: Skåne

¹ Denna art upptages af J. SAHLBERG i En. Hem. Gymn. Fenn. p. 38, 109 såsom distinkt från *D. crassicornis*. Jag har undersökt det af SAHLBERG omnämnda exemplaret, men ser deri fortfarande blott en af de med hänsyn till vingmaskorna många formerna af ofvanstående art.

—Vesterbotten, Ångermanland; Norge: Lysagerkjern; Finland: Åland—södra Karelen, nordligast i Tuovilanlaks i norra Savolax enligt J. SAHLBERG. Någon gång hos *Lasius niger*.

GALEATUS CURT.

1. **G. spinifrons** FALL.: ofvan glasklar, ofläckad, blott med hufvudet och pronoti disk mellan kölarne svart; ben och antenner lergula; nerver svarta, själfva utranden och den genom midten af corii blåsa zigzagformigt löpande brachialnerven lergula; endast den stora apicalcellen af pronoti basalprocess brunskuggad; corii blåsa tämligen låg, fullkomligt glasklar, dess något concava midtermaska smalare, ofta betydligt smalare än den största maskan i den breda, bakom midten inåt urbugtade randmembranen. $3\frac{1}{2}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 148, 11 (*Tingis*). *Tingis affinis* SAHLB., Mon. 136, 2 (nec H. SCH., FIEB.)

I skogslundar, på sandiga lokaler och svedjebackar, enligt J. SAHLBERG på *Hieracium* och *Calluna*, enligt GYLLENHAL på *Solanum dulcamara*. Sverige: Skåne, Gotland, Westergötland, Östergötland, Södermanland, Ångermanland; södra och mellersta Finland, nordligast i Nurmis i norra Karelen enl. J. SAHLBERG.

STEPHANITIS STÅL.

1. **St. Oberti** KOL.: undertill, hufvud och pronoti disk svarta, hemielytra och alla nätmaskiga organ glasklara med gula nerver, två band öfver hemielytra svartgrå och med svarta nerver, det ena nästan tvärgående före midten, det andra snedt löpande från utranden inåt och bildande med det förra ett andreakors; en kort linie i midtelblåsan och midtelnerven i pronoti midtelköl svarta; denna mycket längre än sin höjd och med öfranden bakom den svarta tvärnerven rak och småningom slutande med tre maskor bakom nämnda nerv, sidomembranen med två och en half serie maskor, starkt uppböjda, sidokölar framtill starkt afkortade; tredje leden dubbelt så lång som fjerde, ben och antenner gula. $3\frac{1}{2}$ mm. l.

Tingis Pyri FALL., H. Sv. 149, 13. SAHLB., Mon. 136, 1, nec FABR.

Hufvudsakligen på *Myrtillus nigra*, men enl. GYLLENHAL äfven på *Carduus lanceolatus*, enl. ZETTERSTEDT på *Myrica gale* och enl. J. SAHLBERG på *Ledum palustre*. Sverige: Skåne—Ångermanland; södra och mellersta Finland, nordligast vid Tiudie i Ryska Karelen enl. J. SAHLBERG.

CATOPLATUS SPIN.

C. Fabricii STÅL: äggformig, undertill svart, ofvan rostgul, nätverket sparsamt brunaktigt; hufvud, antenner och ben rost-röda, antennernas sista led brun, tredje leden nästan lika tjock som denna och som den andra leden, två och en half gång så lång som den tredje; pronoti disk convex, punkterad, mörkare rostfärgad, kölar låga, raka, genomlöpande, parallela, sidorand helt och hållet tillbakaböjd, från sidan sedd med två rader maskor, corii sidorand bredt afsatt, till största delen af sin längd med tre rader maskor, discoidalfältet plant. $3\frac{4}{5}$ — $4\frac{1}{3}$ mm. l.

Tingis costata FALL., H. Sv. 143, 1. ZETT., Ins. Lapp. 270, 1. *Monanthia* id. SAHLB., Mon. 132, 2.

Tämligen sällsynt på ängsbackar och vid åkerrenar, vägkanter o. d. Uppgifves lefva på *Chrysanthemum*. Sverige: Skåne, Öland, Gotland, Bohuslän, Westergötland, Södermanland, Upland, Dalarne, Ångermanland, enligt ZETTERSTEDT t. o. m. i Lappland; Finland: Åland, Åbo, Satakunta, Nyland, Karelen, nordligast i Parikkala.

TINGIS FABR., STÅL.

T. cardui LINN.: aflång, utan hår och cilier, undertill och hufvudet svart, ofvan, gulgrå med transversela svarta streck och fläckar på nätverket, af hvilka en bredare strax framom midten af utranden; pronoti kölar och corii brachialnerv samt membranuturen med svart längsstreck; hufvudets små taggar, tredje (och ibland äfven andra) antennleden, tibier och tarser lergula; pronoti sidomembran med tre rader maskor, den förra framtill hopgående med den föga utdragna halsblåsan och i kanten något

afrundad, kölar med en rad maskor, sidokölarne på disken lindrigt bågböjda; corii lateralfält smalt. $3\frac{1}{2}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 143, 2. ZETT., Ins. Lapp. 270, 2 SAHLB., Mon. 131, 1 (*Monanthia*).

Allmän på *Cirsium lanceolatum*. Sverige: Skåne—Lappland. Norge: södra delen, Hallingdal, Odal, Sarpsborg; södra och mellersta Finland.

PHYSATOCHILA FIEB.

1. **Ph. quadrimaculata** WOLFF: ägggrund, glatt, rostfärgad; corii sidorand blott med omkring fjerde basaldelen och bakre hälften genomskinlig med större i två eller vid basen tre rader ställda maskor, före midten deremot bredt och i själfva spetsen smalt opac, rostfärgad och med små täta maskor, liksom corium; pronoti alla tre kölar genomlöpande, parallela, den återkastade sidoranden betäckande endast sidorna; sista antennleden och tarspetsen svarta. $3\frac{1}{2}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 144, 4 (*Tingis*). SAHLB., Mon. 132, 3 (*Monanthia*).

Sällsynt i löfskogar, förnämligast på *Alnus*. Sverige: Skåne, WALLENGREN, Upland, BOHEMAN; Norge: Kongshavn, SIEBKE; Finland: Åbo, Satakunta, Nyland, Tavastland, Finska och Ryska Karelen, hvarest nordligast vid Dvoretz, enl. J. SAHLBERG.

MONANTHIA S. F. & S., STÅL.

Artöfversigt:¹

- 1 (2). Pronoti sidokölar upphörande vid diskens midt och icke berörande den återkastade sidomembranen. — **M. Wolffii** FIEB.
- 2 (1). Pronoti sidokölar hela, framtill förenade med den återkastade sidomembranen.
- 3 (4). Corii sidorand med blott en rad maskor. — **M. Lupuli**.
- 4 (3). Corii sidorand vid basen och nära spetsen med två rader maskor. — **M. Humuli**.

1. **M. Wolffii** FIEB.: ägggrund, svart, tredje antennleden, lårspetsar och tibier lergula; pronoti ränder, kölar och process

¹ Våra arter hafva pronoti sidomembran enkelt tillbakakastad öfver sidorna, icke sinuerad invändigt, och sakna alla blåsor såväl på pronotum som corium.

samt hemielytra, en del nerver på membranen och pronoti process brun, corii discoidalfält med två stora svarta fläckar, sidoranden med en eller kort före spetsen två rader maskor, vaxelvis svart- och gul-maskig; pronoti disk starkt punkterad, kölarne utan maskor. $3\frac{1}{3}$ — $3\frac{1}{2}$ mm. l.

SAHLB., Mon. 133, 4. *Tingis Humuli* FALL., H. Sv. 144, 3 (delvis).

På *Boragineer*, särskildt *Echium vulgare*. Sverige: Skåne, Öland, Kinnekulle. Finland: Yläne i Åbo län, enl. J. SAHLBERG.

2. **M. Lupuli** KUNZE: ägggrund, svart, tredje antennleden och den andras spets, lårspetsar, tibier och tarsernas bas rostgula; pronoti ränder, kölar, process och hemielytra smutsigt grågula, pronoti kölar låga utan maskor, den återkastade sidomem-

(Forts.)

OM

TROCHILIUM MELANOCEPHALUM (DALM.).

AF

CHR. AURIVILLIUS.

Sommaren 1879 fångades vid Bjuf i Skåne af Hr inspektor A. F. CARLSON ett exemplar af en Sesiid, hvilket sedermera skänktes till Riksmusei entomologiska afdelning. Vid en närmare granskning af detsamma fann jag, att det var en hane af den allt sedan DALMANS tid ej inom Sverige återfunna *Trochilium melanocephalum* (DALM.). Det enda förut af PAYKULL tagna exemplaret är en hona och befinner sig likaledes i Riksmusei

entomologiska samling. Hanen af denna art skiljer sig från hanarne af de andra arterna i släktet derigenom att antennerna äro tydligt kammade, och kamgrenarne nå vid antennernas bas en längd af antennernas dubbla bredd. De äro på dessa exemplar gulaktiga liksom själfva antennen.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS SAMMANKOMST DEN 29 APRIL 1882.

Föreningen var inbjuden af Herr Direktören G. HOLMERTZ att hålla denna sammankomst å Kgl. Skogsinstitutet, hvars intresserika till dess verksamhetsområde hörande samlingar förevisades af Herrar lärare vid detta Institut.

Ordföranden helsade Föreningens nyinvalde och för första gången närvarande ledamot Herr F. v. ROTHSTEIN välkommen, och tillkännagaf sedan, att Föreningen sedan sista sammankomsten förlorat en af sina medlemmar Intendenten vid Göteborgs naturhistoriska Museum Herr Prof. och Ridd. A. W. MALM, hvars förtjänster om naturalhistorien i vårt land i korta drag framhöllos. En något fullständigare skildring af den bortgångnes lifsgerning skulle införas i Ent. Tidskrift.

Vidare tillkännagaf Ordföranden, att Entomologiska Föreningen i Stockholm erhållit skriftligt löfte af Enkefru Professorskan C. G. WAHLBERG och hennes dotter Fröken S. WAHLBERG om en donation af 2,000 kronor, hvaraf hälften skall utfalla detta år och andra hälften nästa år, hvilken summa kommer att bilda en särskild fond under namn af »Professor P. F. WAHLBERGS Fond», till minne af denne om naturvetenskapen och särskildt entomologien i vårt land så högt förtjänste man.

Derefter föredrogs följande skrivelse af Herrar CHR. AURIVILLIUS och A. E. HOLMGREN:

»Till Entomologiska Föreningen i Stockholm.

Kammarrådet, Friherre C. A. HERMELIN framställde vid Entomologiska Föreningens sammanträde den 4 Mars detta år förslag derom, att Entomologiska Föreningen skulle på lämpligt sätt söka verka för spridning bland allmänheten af kunskap om skadeinsekters lefnadssätt och utveckling, samt sörja för, att iakttagelser i detta hänseende gjordes på så många och så skilda ställen i vårt land som möjligt.

Då vi på grund af det uppdrag, vi erhållit, att till föreningen inkomma med utlåtande i ämnet, gått att närmare undersöka detta förslag, har det synt oss, att vår uppgift kunde sammanfattas i besvarandet af följande tvenne frågor: 1:o Är spridandet af kunskap bland allmänheten om skadeinsekterna och deras lefnadssätt behöflig och önskvärd? 2:o På hvad sätt kan föreningen i så fall bäst verka för ett sådant mål?

Kunde man anse, att den stora allmänheten och hufvudsakligen den jordbrukande befolkningen i vårt land redan förut genom de insigter, som stå att vinna genom den allmänna skolbildningen, vore tillräckligt hemmastadd med de företeelser inom insektverlden, som möta dem under deras dagliga verksamhet, för att riktigt förstå och bedöma dem, så vore några särskilda mått och steg från föreningens sida obehöfliga. Så långt vår erfarenhet sträcker sig, råder dock bland de flesta en sådan obekantskap med de vanligaste företeelserna inom insektverlden, att den för dem omöjliggör hvarje ändamålsenligt ingripande gent emot de uppträdande skadedjuren. För att väl bekämpa en fiende, måste man känna dess ställning, dess starka och framför allt dess svaga sidor. Den, som ej gör sig reda härför, hugger i vädret och afgår svårligen med seger.

Vi torde näppeligen behöfva anföra några enskilda fall för att bestyrka denna vår erfarenhet, enär vi äro öfvertygade om, att alla föreningens medlemmar dela densamma. Vi vilja endast erinra derom, att för den, som tror på insekternas sjelfalstring — och det göra ännu otaliga i vårt land — är hvarje försök till minskandet af deras antal hardt när en dårskap.

Då vi således med ett obetingadt ja kunna besvara den första frågan, återstår att taga i öfvervägande det sätt, hvarpå föreningen bäst skulle kunna verka för ofvannämnda syfte.

Under den öfverläggning, som med anledning af Friherre HERMELINS förslag egde rum inom föreningen, framhölls, dels att föreningens medlemmar hvar i sin stad borde verka för spridning af behöflig kunskap om skadeinsekterna, dels att efter samma plan genomförda iakttagelser öfver viktiga insekter borde företagas på olika ställen inom landet.

Ehuru vi visserligen icke vilja förringa, hvad föreningens medlemmar hvar för sig kunna åstadkomma för befrämjandet af detta syfte, synes det dock oss vara klart, att det resultat, som på denna väg kan åstadkommas, ej kan blifva synnerligen stort, enär föreningens medlemmar ej kunna hinna till öfver allt och dessutom af en eller annan orsak torde vara förhindrade att uppträda såsom lärare för den stora allmänheten på insektskunskapens område. Hvad som på denna väg skulle kunna åstadkommas, skulle först efter en längre tid blifva märkbart, och då det finnes ett annat sätt, som kan verka hastigare, synes detta oss vara att föredraga.

Föreningen har med stora kostnader börjat utgifvandet af en tidskrift, som redan vetat att häfda sig en plats bland vetenskapliga entomologiska tidskrifter. Detta är ett särdeles glädjande resultat, och föreningen står genom sin tidskrift i lifligt samband med den entomologiska världen i andra land, men det är oss bekant, att detta oaktadt flere af föreningens medlemmar ej känna sig så belättna med densamma, som det vore önskligt. Detta beror

utan tvifvel derpå, att den genom sin vetenskaplighet intager en ståndpunkt, som för dessa personer ej är fullt lämplig. För många, som gerna såge sig ega kunskap om hvardagsinsekternas lefnadssätt, synes den vetenskapliga beskrifningen såsom något onyttigt och obehöfligt, enär han glömmet, att man måste kunna särskilja, för att rätt förstå och ej sammanblanda vidt skilda saker. Oaktadt vi ej kunna annat än varmt värdera allt af sannt vetenskapligt värde, som förekommer i tidskriften, erkänna vi dock gerna, att de, som ej äro nöjda med densamma, hafva rätt för så vidt de önska, att tidskriften *mera än hittills och på annat sätt* egnade sig åt frågan om insekternas lefnadssätt och deras ingripande i den menckliga hushållningen. Kunde »Entomologisk Tidskrift» tillfredsställa detta, utan tvifvel af många kända, behof, på samma gång derf ej öfvergäfvade den vetenskapliga sidan af sin verksamhet, så vore derigenom en väsentlig brist fylld inom vårt lands literatur och på samma gång det bästa svaret gifvet på den andra af de frågor vi uppställt för oss.

Vi tro också att detta lätteligen låte sig göra på följande sätt:

»Entomologisk Tidskrift» utgifves i tvenne skilda och hvar för sig i bokhandeln tillgängliga afdelningar, af hvilka den ena innehåller de vetenskapliga uppsatserna och den andra uteslutande är egnad åt allmänfattliga framställningar af de vanliga insekternas lefnadssätt, utveckling, skada, nytta m. m. dyl., som bör vara af intresse för hvem som helst, som begär att få veta något om, och förstå något af det, som tilldrager sig omkring honom. Genom att redogöra för alla iakttagelser på den praktiska entomologiens område, samt isynnerhet blifva ett organ för Landtbruks-Akademiens Entomolog, borde denna afdelning af tidskriften bättre, än vi på annat sätt finna vara möjligt, kunna verka för det mål, som Friherre HERMELIN framställt för föreningens verksamhet.

Det är klart att en sådan anordning i väsentlig mån skulle fördyra tidskriften, i synnerhet då det torde vara nödvändigt att låta uppsatserna åtföljas af figurer, för att misstag af den i entomologien mindre bevandrade allmänheten ej skulle göras. Föreningen torde på grund deraf draga i betänkande att ingå på vårt förslag. Vi vilja också för vår del tillstyrka detta steg endast under den förutsättning, att de myndigheter, som i närmaste hand hafva att vaka öfver landtbrukets förkofran i vårt land, K. Landtbruks-Akademien och Länens Hushållningssällskaper, visade intresse för saken på så sätt, att de öfvertog ett visst antal af denna del af tidskriften för utdelning till sockenbibliotek m. m. Grundade förhoppningar för ett sådant tillmötesgående från dessa sällskaps sida synas oss vara för handen, så mycket mer som endast på så sätt den stora allmänheten skulle kunna få del af de undersökningar, som årligen göras af Landtbruks-Akademiens Entomolog. Skulle deremot dessa sällskap, hvilka saken närmast rör, mot förmodan ej anse densamma förtjäna någon uppmuntran, nödgas vi för vår del afstå från att tillstyrka föreningen att inlåta sig på denna sak, enär vi allt för väl veta, att den ej låter sig genomföras med de tillgångar, som stå föreningen till buds.

Stockholm den 28 April 1882.

A. E. Holmgren.

Chr. Aurivillius.»

Rörande den gjorda framställningen uppstod ett lifligt meningsutbyte, hvori deltog Hr UNANDER, J. W. SMITT, J. MEVES, THEDENIUS, LAMPA, STOLPE, HOLMERTZ och Ordföranden, hvar under flera olika förslag rörande utgifvandet af en åt praktisk entomologi egnad skrift eller tidskrift framställes. Till sist enades Föreningen om att uppdraga åt Föreningens Styrelse att, när så lämpligen kunde ske, föranstalta om utgifvandet af en tidskrift med praktisk riktning, hufvudsakligen i öfverensstämmelse med den gjorda framställningen.

Med anledning af de i Skogsinstitutets samlingar befintliga bon, tillverkade af myror, höll D:r HJ. STOLPE ett föredrag om insamlandet af individer hörande till denna grupp bland steklarne, och uppmanade Föreningens medlemmar att hvar på sin ort under sommaren insamla myror, enär de svenska arternas utbredning är föga känd. En uppsats härom skulle i tidskriften införas.

Hr A. E. HOLMGREN talade om Bombylidernas lefnadssätt och utveckling, särskildt deras parasitism i äggen af vissa Orthoptera, isynnerhet *Phthiria pulicaria* i *Oedipoda tuberculata*.

Hr HOFGREN visade åtskilliga vackert uppsatta mikrolepidoptera.

Efter sammankomsten voro Föreningens medlemmar inbjudna till en ytterst angenäm och riklig aftonmåltid hos Skogsinstitutets Föreståndare Hr Direktör HOLMERTZ.

O. Th. Sandahl.

FÖRTECKNING ÖFVER SVENSKA MYROR

PRELIMINÄRT MEDDELANDE

AF

HJALMAR STOLPE.

Då jag den 29 April detta år bevistade entomologiska föreningens sammankomst, föll det mig in att söka väcka de närvarande entomologernas intresse för en insektgrupp, som, underligt nog, ej ännu varit föremål för någon allmännare uppmärksamhet i vårt land, nämligen myrorna. Det var en gammal ungdomskärlek, som vaknade till lif under samvaron med de ifriga fackmännen. Jag hade som student, medan jag ännu dref zoologiska studier, med förkärlek egnat några somrar åt studiet af myrorna och jag hade anlagt en samling, som var afsedd att bilda grundvalen för en monografi. Emellertid fördes jag strax sedan jag slutat min akademiska kurs, af omständigheternas makt öfver på det kulturvetenskapliga området, myrsamlingen ställdes å sido och har nu måst stå orörd i öfver tio år, med undantag af att den då och då fått en liten tillökning, när myrorna blifvit allt för närgångna, under det jag varit sysselsatt med att gräfva i vikingatidens grafvar.

Det i en skäligen stor skala insamlade materialet är emellertid för godt att ligga alldeles obegagnadt och det har städse varit min lifliga önskan att kunna återtaga det afbrutna arbetet. Utsigterna dertill äro numera något bättre än förr, och det var äfven i det lilla egoistiska syftet att erhålla andra samlares medverkan, som jag bragte ämnet å bane och meddelade några anvisningar rörande bästa sättet att gå till väga. Då sedermera föreningens sekreterare uppmanade mig att sammanfatta dessa an-

visningar till en liten uppsats i föreningens tidskrift, var jag oförsigtig nog att gifva ett löfte, som jag visserligen ångrade, då han framhöll nödvändigheten af, att jag äfven meddelade ett schema till vägledning vid bestämmandet, men som jag dock olyckligtvis ej kunde taga tillbaka. Att på den korta tiden af ett par dagar, det mesta jag kunde anslå till detta arbete, uppgöra flera så pass invecklade schemata, som här erfordrades, sedan jag ej på årtal egnat ämnet någon närmare uppmärksamhet, skulle tvifvelsutan mött stora svårigheter, och säkerligen hade jag stannat i stöpet, om jag ej till min stora öfverraskning bland mina gamla anteckningar funnit ett bortglömdt, minst 14 år gammalt manuskript, innehållande just sådana schemata, hvilka jag på den tiden uppgjorde åt en af mina närmaste vänner, som lofvat att under sin sommarvistelse på Gotland skaffa mig bidrag derifrån till min myrsamling. Vid närmare granskning har jag funnit, att dessa schemata, sedan de omarbetats till en för boktryck mera lämplig form, böra kunna tjäna till en någorlunda skaplig hjälpreda äfven för andra, som t. ex. på resor under sommaren vilja hafva med sig en summarisk öfversigt, men hvarken vilja eller kunna släpa med sig en skrymmande literatur. Jag har till mönster för uppställningen tagit MAYR's analytiska tabeller (*Die europäischen Formiciden*), dels emedan mitt gamla schema till en del var uppställt i denna form och jag således vann tid, dels emedan denna metod sparar utrymme. Dessutom har jag ej försummat att vid den nya redigeringen begagna äfven nyare arbeten, framför alla FOREL's utmärkta monografi. Deremot har det varit mig omöjligt att hinna genomgå hela det ingalunda obetydliga material, hvarmed min samling under årens lopp ökats. Detta skulle kräft en tid, som för närvarande ej stod mig till buds och skulle omöjliggjort utsläppandet af denna lilla hjälpreda till sommarens början, hvarigenom det närmaste syftet skulle förfelats. Den ordnade delen af samlingen har jag dock vid alla kritiska tillfällen ånyo tagit till råds. Jag reserverar mig uttryckligen mot, att den anspråkslösa uppsatsen må betraktas såsom det definitiva resultatet af mina på en ganska bred bas anlagda studier öfver ämnet. Må den blott gälla för hvad den är, några helt och hållet privata anteckningar, ursprungligen uppgjorda till en icke-entomologs tjänst och nu »tryckta som manuskript», för att göra

en liten tillfällig nytta, fullkomligt motsvarande den, som var deras ursprungliga syfte. Befinnas de i åtskilliga stycken vara efter sin tid, må det ofvan meddelade rörande deras tillkomst ursäkta mig.

Min samling innehåller åtskilligt, som torde komma att hos mig stadga en annan uppfattning af ett och annat, än den vanligen rådande. Jag tror att den svenska myr-faunan skall kunna belysa mer än en dunkel fråga rörande sambandet mellan vissa »arter» och kanske äfven uppvisa former, dem man ej ännu iakttagit i andra land. I denna lilla preliminära uppsats låter jag emellertid alla formerna behålla sin gamla rang af »arter», för att underlätta öfversigten och mera locka till efterspanande af de eljes vanligen så ringaktade »varieteterna».

Hvad som gör ett detaljeradt studium af myrorna så intressant och ur allmän zoologisk synpunkt så viktigt, är just den oändliga rikedom på mellanformer, hvilka uppträda *kolonivis*, med en beständighet, som skulle hedra den gamla goda tidens mest utpräglade s. k. »goda arter». Det mest egendomliga är, att dessa, ofta blott genom nästan omärkliga yttre kännetecken urskiljbara mellanformer, mången gång visa en den mest afgjorda och konstanta olikhet sinsemellan i afseende på sina biologiska, ja jag vore frestad att uttrycka mig, psykologiska förhållanden. Huru ofta ser man icke en form, hos hvilken man blott med yttersta möda kan uppleta, *hvaruti* den i afseende på yttre karakterer skiljer sig från andra, deremot i afseende på lefnadssättet visar en den mest i ögonen fallande olikhet! Den bygger sina bostäder på annat sätt och af annat material, den har, om jag så får säga, ett helt annat sätt att »föra sig», den har ett helt annat temperament, den är lifvigare eller trögare; och dock kan man kanske med bästa vilja i världen knappt upptäcka annan yttre olikhet mellan de olika koloniernas invånare, än att den enas befolkning i *medeltal* tyckes vara något mindre eller större än den andras. Ja det går så långt, att det ibland är vida lättare skilja vissa former från hvarandra genom den lukt de sprida, än att finna något exakt uttryck för den habituella olikheten dem emellan.

Af allt det sagda framgår, att man vid bildandet af en vetenskapligt brukbar myrsamling måste mera vinnlägga sig om att samla

en masse, än inom kanske någon annan insektgrupp. Man bör grundligen brandskatta hvarje koloni, för att riktigt kunna skärpa blicken för det genomgående familjedraget hos dess invånare, och lyckas man ej första gången ertappa alla de nödvändiga representanterna, får man försöka om igen vid en annan årstid eller kanske till och med »nästa år». Det är därför nödigt att föra noggrann bok öfver de kolonier man studerar. Bäst är att genast gifva hvar och en sin nummer, hvilken nummer införas i annotationsboken, jämte nödig vägledning för koloniens återfinnande, och särskildt inlägges i det spritrör, hvari man förvarar hufvudförrådet från hvarje koloni och uppstickes på *hvarje* nål i den torkade afdelningen af samlingen. Endast på detta sätt är det möjligt att kunna hålla reda på hvilka individer, som härstamma från samma koloni, och nödvändigheten deraf behöfver ej särskildt framhållas.

Beträffande konserveringsmetoden, föredrager jag i allmänhet spritkonservering framför torkning på nål. Dock är det skäl i att jämte spritexemplaren alltid hafva en torkad parallelsamling för kontrollering af färgförändringar och i synnerhet af beskaffenheten af behåringen, hvilken dock lider vida mindre men af spritkonserveringen, än man skulle föreställa sig. Vill man vara riktigt trygg i detta afseende, är bäst att i vissa speciella fall förvara några individer i särskilda glaströr, så att de ej skadas genom hoppackning tillsamman.

Det faller af sig själfvt att larver och puppor bäst förvaras i sprit.

De af mig undersökta områdena äro följande: trakten ett par mil omkring Tyrstorp i Kolmoren (vid sjön Glottern), somrarna 1866—71, samt slättlandet omkring Norrköping under samma tid.

Upsala-trakten 1866—70.

Gotland 1870, med understöd af Kongl. Vet. Akademien.

Björkö i Mälaren från 1872.

Stockholmstrakten från 1872.

De viktigaste bidragen, från af mig ej undersökta lokaler, hafva lemnats mig hufvudsakligen af professor L. F. NILSON från Gotland, professor G. LINDSTRÖM från Stora Carlsö, d:r E. HAGLUND från Östergötland, d:r SIGFRID ALMQUIST från Jämtland.

En synnerligen viktig hjälp erhöill jag af framl. professor

CARL STÅL, som tillät mig undersöka samlingen af svenska myror i Riksmusei entomologiska afdelning, och står jag för förnyadt tillfälle dertill i förbindelse hos t.f. intendenten d:r CHR. AURIVILLIUS.

Förutom här uppräknade bidrag har jag från flere andre emottagit smärre bidrag och hembär jag alla, till hvilka jag för denna sak står i förbindelse, min tacksägelse.

Då det vore önskligt, om äfven icke entomologer ville intressera sig för studiet af våra myror, bifogas följande

Förklaring öfver några termer.

Clypeus (hufvudskölden) bildar främre kanten af hufvudet, mellan främsta käkparet och antennerna.

Pannlister, smala uppböjda, utåt fria lister, som börja vid bakre hörnen af **clypeus** och sträcka sig bakåt, antingen parallela, bakåt divergerande eller S-formigt böjda. Antennernas rot är fäst under dessa lister.

Antennerna bestå af skaft (en längre eller kortare led) och

Flagellum af 9—12 leder, af hvilka de sista, som vanligen äro större och tjockare än de andra, kallas

Klubba (t. ex. hos **Solenopsis**, **Stenamma** m. fl.)

Pannfältet, ett fördjupadt, vanligen trekantigt fält bakom clypeus.

Pannränna, en fördjupad längslinie, som går från pannfältet till hjässan.

Pronotum,

Mesonotum och

Metanotum, de tre ryggsköldar, hvaraf öfre delen af thorax består.

Petiolus, de till ett skaft ombildade 1:sta eller 1:sta och andra abdominalsegmenten. Är petiolus blott en led, så bär den vanligen ett uppåtriktadt

Fjäll (*squama petioli*), som lemnar viktiga karakterer för underfam. **Formicidæ**.

Ventralplatta, sista abdominalsegmentets bukskena hos hanarne.

Sporrar sitta vid nedre ändan af skenbenen; för diagnostiken äro i schemata blott mellersta och sista benparens sporrar använda.

Cubitalcell, den stora (enkla eller delade) cellen i framvingarnas midt, omedelbart gränsande till *märket* (den andra, hornartadt förtjockade cellen i vingens framkant).

Af den rika literaturen torde i denna lilla uppsats blott behöfva anföras följande:

1802. LATREILLE, Histoire naturelle des Fourmis. Paris 1802.
 1846. NYLANDER, W., Adnotationes in monographiam formicarum borealium Europæ. (Act. Soc. Sc. Fenn. I. II.) Helsingfors.
 1846. —, Additamentum adnotationum in monogr. etc. (Ibid. T. II.) Helsingfors.
 1850. FÖRSTER, Hymenopterologische Studien. I. Formicariæ. Aachen.
 1852. NYLANDER, Additamentum alterum adnotationem etc. (l. c. T. III.) Helsingfors.
 1852. SCHENCK, Beschreibung nassauischer Ameisenarten. (Jahrbücher des Vereins f. Naturkunde im Herzogthume Nassau. Heft. 8. 1.) Wiesbaden.
 1855. MAYR, Formicina austriaca. (Verhandl. d. Zool. botan. Vereins in Wien. Bd. V. Wien 1855).
 1860. MEINERT, Bidrag til de danske Myrers Naturhistorie. (Kgl. danske Vidensk. Selskabs skrifter, 5:te Rekke, naturv. og mathem. Afdelning, 5:te Bind). Kjöbenhavn.
 1861. MAYR, Die Europäischen Formiciden. Wien.
 1863. ROGER, Verzeichniss der Formiciden-Gattungen und Arten. (Berliner Entomol. Zeitschrift. Jahrg. VII. Anhang). Berlin.
 1863, 1864. SCHENCK, Naturgeschichte der Ameisen und Anleitung zur Bestimmung der nassaischen Arten. (Programme des Gymnasiums zu Weilburg). Weilburg.
 1874. FOREL, Les Fourmis de la Suisse. (Neue Denkschriften der allgem. Schweizer. Gesellschaft f. d. gesamt. Naturwissenschaften). Zürich.

SVENSKA MYROR.

A. Förekomst, lefnadssätt och utbredning.

Camponotus ligniperdus LATR. och

Camponotus herculeanus L. I inhåliga träd, stubbar och under stenar, mossor etc. Allmän öfver hela riket.

Camponotus pubescens FABR. Vistelseort som föregående. Tillhör södra Europa. Är tagen på Öland af BOHEMAN (Riksmuseum), på Gotland enl. NYLANDER.

Tapinoma erraticum LATR. Tillhör södra och mellersta Europa. Lever i jorden, under stenar, på soliga, torra ställen. Träffas ock fritt kringströfvande på ängar etc. Är funnen på Öland (Borghamn) af BOHEMAN (Riksmuseum). Är bekant för sin egendomliga lukt.

Polyergus rufescens LATR. Tillhör södra och mellersta Europa. Gräfver gångar i jorden, hvilka utmynna i ett hål i jordytan. Vistas såväl på ängar som i skogar. Stundom träffar man ingången till boet midt i hårdt trampade gångstigar, t. o. m. körbanor. Rövvar puppor, larver och enligt berättelse äfven utbildade arbetare af **Formica fusca** och **rufibarbis**, hvilka den håller som slafvar, och låter mata sig af dem. Funnen på Öland af BOHEMAN (Riksmuseum).

Formica pressilabris NYL. Sällsynt. Tagen af mig vid Upsala (Slottsbacken, ofvanför badinrättningen). Öland, Småland och Bohuslän af BOHEMAN (Riksmuseum). Bygger på soliga, torra ställen sina små låga stackar af afbitna grässtrån och murkna träbitar. Finnes ock under stenar.

Formica exsecta NYL. Allmän i hagmark. Bygger som föregående.

Formica sanguinea LATR. Allmän. Bygger under och omkring stenar. Stackarna bestå af grofva qvistar och småsten. Är mycket liflig och vildsint. Biter häftigt. Rövvar puppor af **F. fusca** och **rufibarbis** och håller sedan de utkläckta arbetarne som slafvar. Dess egna puppor dels nakna, dels inspunna.

Formica rufa L. Allmän. Bygger höga stackar i barrskogar.

Formica pratensis DE GEER. Allmän på öppna ställen. Bygger låga, platta stackar af grofva qvistar och småstenar. Öfvergår omärkligt i **F. rufa**.

Formica truncicola NYL. Tämlichen sällsynt. Jag har en gång funnit en vingad hona på Upsala gator (¹⁴/₇, 68) och likaledes en hona i Norrköpingstrakten. Skall vara funnen i Stockholmstrakten. Är troligen allmännare. Bygger ej stackar, utan träffas under barken på murkna eller kullhuggna träd, äfven i jorden, sällan under stenar. Älskar varma, för vind skyddade lokaler i skogar etc.

Formica fusca L. Allmän. Bygger i jorden eller i murket trä, utan att hopa stackar. Pupporna nakna eller inspunna. Rövvas af **F. sanguinea** och **Polyergus rufescens**.

Formica gagates LATR. Sällsynt. Ej med säkerhet funnen i Sverige. Funnen i Danmark. Öfvergår i föregående. »Träffas ofta på ekar.» Skall hafva en egendomlig lukt.

Formica cinerea MAYR. Sällsynt. Bor i jorden, under stenar. Öfvergår, likasom föregående, i **F. fusca**.

Formica rufibarbis FABR. Tämlichen allmän. Gräfver gångar i jorden, under stenar, under grästorfven o. s. v. Då hon någon gång uppför en kulle, består denna uteslutande af jord. Lefver stundom i slafveri hos **Form. sanguinea** och **Polyergus rufescens**. — Är mycket liflig och benägen att bitas.

Lasius fuliginosus LATR. Mindre allmän. Själfr har jag tagit den vid Norrköping, i Kolmoren (Tyrstorp och Torshag), på Gotland (Torsborg), på Björkö i Mälaren och vid Upsala. Riksmuseum har den från Småland (BOHEMAN). Bekant för sin egendomliga mysklika lukt,

som är så stark, att den en gång ledt mig till upptäckt af en stor koloni, innan jag ännu sett någon af dess invånare. Bygger i murkna träd och träffas vanligen krypande i massor på stammen af det träd, der den har sitt bo. Boet är synnerligen konstfärdigt byggt i och under stammen. Lefver såväl i barr- som löfskog. Ofta finner man arbetare, hvilkas abdomen är uppsväld som en blåsa.

Lasius niger L. En af de allmännaste svenska myror. Bygger i jorden, under stenar, i stubbar och uppför ofta tufformiga jordkullar.

Lasius alienus FÖRSTER. Betydligt sällsyntare än **L. niger**, hvars lefnadssätt den delar. Af mig funnen i Östergötland (Kolmören) och på Gotland af G. LINDSTRÖM på Stora Carlsö. Träffas stundom hos **Formica sanguinea**.

Lasius mixtus NYL. Tämmligen sällsynt. Af mig funnen vid Upsala, i Stockholm (vingade) och på Björkö i Mälaren. I Dalarne (Söderbärke s:n) af amanuensen H. A. EURÉN. Lefver i jorden under stenar och grästorf. Träffas mest i löfskog.

Lasius umbratus NYL. Sällsynt. Af mig funnen i Kolmören, Korpklint; (svärmade $\frac{19}{7}$, 1869), och vid Upsala (svärmade $\frac{24}{8}$, 1869). Bygger i jorden, under stenar, på gamla murar, alltid på torra, soliga ställen.

Lasius flavus FABR. Allmän öfverallt. Bygger i jordhögar och under stenar.

Solenopsis fugax LATR. Sällsynt. Blott funnen på Öland af BOHEMAN (Riksmuseum). Bor i jorden, under stenar, mera sällan under mossor. Skall vara af ilsket lynne.

Stenamamma nitidula NYL. och

Stenamamma læviuscula FÖRSTER lefva båda i stackarne hos **Formica rufa** och äro icke sällsynta, men väl svåra att få reda på. Jag har funnit dem ungefär lika vanliga och i samma stack, i Kolmören, på Björkö och på Gotland. Båda formerna finnas också bland några ex. tagna i Östergötland af dr EMIL HAGLUND. Man erhåller dem bäst genom sällning. Hanarne äro sällsynta och böra efterspanas. *Vingade* honor äfven tämmligen sällsynta.

Tomognathus sublævis NYL. Sällsynt. En enda individ (arbetare), funnen af mig i en koloni af **Leptothorax tuberum** vid Tyrstorp i Kolmören ($\frac{21}{7}$, 1869). Lefver som parasit eller gäst(?) hos **Leptothorax**-arterna. ♀ och ♂ hittills okända. — (Lätt att igenkänna på sitt stora, nästan rektangulära, baktill urskurna hufvud).

Myrmica lævinodis NYL. Allmän i löfskog (Kolmören, Upland, Gotland), under stenar, bark, i stubbar, under löf, mossor o. s. v. Väljer helst fuktiga lokaler.

Myrmica ruginodis NYL. Allmän. Vistelseort lika med **M. lævinodis**.

Myrmica rugulosa NYL. Sällsynt form. Jag har ej med säkerhet kunnat identifiera den. Funnen i Danmark.

Myrmica sulcinodis NYL. Ej allmän. Synes mest tillhöra bergstrakterna. I Kolmören har jag alltid träffat henne på de högsta ber-

gen, under platta stenar, som ligga kringströdda i den på berghällarna växande hvitmossan, aldrig i dalarna. Äfven för öfrigt i Östergötland och i Upland, alltid på berghällar.

Myrmica lobicornis NYL. Tämligen allmän. Träffas under stenar o. s. v. i likhet med de föregående arterna. Östergötland, Gotland; stora Carlsö (G. LINDSTRÖM).

Myrmica scabrinodis NYL. Tämligen allmän under stenar etc. i löflundar. Östergötland, Gotland o. s. v.

Leptothorax acervorum FABR. Tämligen allmän i skogar, under bark, stenar, mossor etc. Hos denna och följande arter lever **Tomognathus sublævis**.

Leptothorax muscorum NYL. Ej sällsynt. Träffas på samma lokaler, som föregående. Oftast har jag funnit den under mossor, i springorna af vittrande stenar i skogar.

Leptothorax tuberum NYL. Mindre allmän. Träffas ibland i stora samhällen under stenar. Denna och föregående art har jag hittills blott träffat i bergstrakter (Kolmören) och på Gotland. — St. Carlsö (G. LINDSTRÖM).

B. Analytiska tabeller.

Formicariæ.

Första abdominalsegmentet, eller första och andra afsnörda till ett skaft (*petiolus*). Antennerna piskformiga, 10—13-ledade. Hanar och honor vingade, arbetarne utan vingar.

Formicariæ. Petiolus	{ enledad, abdomen tvåledad	{ ej hopsnörd mellan 1:a och 2:dra segmentet ¹ hopsnörd mellan 1:a och 2:a segmentet	I. Formicidæ.
			II. Poneridæ.
			III. Myrmicidæ.

Släkten.

I. Underfam. Formicidæ.

Honor (♀) och *arbetare* (♂).

1. Antennerna fästa ett stycke ofvanför bakkanten af *clypeus*: Pannlisterna S-formigt böjda. Pannfältet otydligt, ungefär 2 gånger så långt, som bredt. (Thorax hos ♀ ofvan bågformigt böjdt, utan inskäring mellan meso- och metanotum; ♂ sakna punktögon. I. **Camponotus** MAYR.

¹ Då *petiolus* är ett metamorfoseradt första abdominalsegment, vore naturligtvis morfologiskt riktigare att här säga »2:a och 3:e», men enligt vedertaget bruk menas här och i det följande med abdomen blott den del deraf, som icke är afsnörd till en vare sig en- eller tvåledad *petiolus*.

- » » fästa i vinkeln mellan pannlisterna och bak-
kanten af clypeus 2.
2. Clypeus skjuter in emellan (förbi) antennhålorna 3.
Clypeus når ej förbi antennhålorna 4.
3. Den vågräta (främre) delen af metanotum skiljd från
den bakre, starkt urhålkade, sluttande delen genom
den på båda sidor till en tagg utdragna, skarpa kan-
ten. Petiolus med tjockt, starkt framåt böjdt fjäll.
♀ vingar med två cubitalceller..... **Hypoclinea** MAYR.
Metanotum hvälfdt, otandadt; dess sluttande yta ej ur-
hålkad. Petiolus 4-kantig, utan tydligt fjäll, betäckt
af den framtill uppsvällda abdomen. ♀ vingar med
en cubitalcell 2. **Tapinoma** FÖRST.
4. Mandiblerna cylindriska, böjda, smala, tillspetsade, utan
tandad tuggkant. Petiolus med ett uppstående, ovalt,
tjockt fjäll..... 3. **Polyergus** LATR.
Mandiblerna platta, med tuggkant 5.
5. Pannfältet tydligt begränsadt. Punktögon tydliga. An-
tennernas 2—5:te flagellarleder längre än de följande
(sista leden undantagen) 4. **Formica** (LIN.)
Pannfältet otydligt. Punktögonen små, otydliga. 2—5:te
flagellarlederna kortare än de följande..... 5. **Lasius** FABR.

Hanar.

1. Vingarna med två cubitalceller. Petiolus kuiformig,
utan fjäll..... **Hypoclinea** MAYR.
Vingarna med en cubitalcell 2.
2. Mandiblerna cylindriska 3. **Polyergus** LATR.
» platta, med tuggkant..... 3.
3. Sista abdominalsegmentets bukskena inskuren i midten,
ända till basen 2. **Tapinoma** FÖRST.
» » ej inskuren i midten 4.
4. Genitalia stora; pannfältet lika långt som bredt, tydligt
begränsadt 4. **Formica** (L.).
» mycket små; pannfältet dubbelt så långt som bredt,
ej tydligt begränsadt 5
5. Antennerna fästa ett stycke ofvan för clypeus; pann-
listerna långa, S-formigt böjda 1. **Camponotus** MAYR.
Antennerna fästa invid bakkanten af clypeus; pann-
listerna korta, bakåt divergerande 5. **Lasius** FABR.

II. Underfam. Poneridæ.

♂ ♀ ♀

- Bakkroppen insnörd mellan första och andra segmentet.
Petiolus bär ett tjockt fjäll..... **Ponera** LATR. (s, str).

III. Underfam. *Myrmicidæ*.

Petiolus utgöres af två, vanligen kulformiga leder.¹

Arbetare.

1. Antennerna 10-ledade. Klubban består af två leder, mycket stora, större än de öfriga lederna af flagellum. Clypeus med två upphöjda längslistor, som i främre kanten framskjuta som två tänder. Metanotum utan spetsiga taggar 6. **Solenopsis** WESTW.
- Antennerna 11—12-ledade. Metanotum med två bakåt eller uppåt riktade spetsiga taggar 2.
2. Bakre leden af petiolus på undersidan med en framåt riktad tagg 3.
- Bakre delen etc. utan tagg 4.
3. Mandiblernas tuggkant tandad. Maxillarpalperna 4-ledade, labialpalperna 3-ledade. Clypeus stor. 7. **Stenamma** WESTW.
- Mandiblernas tuggkant hel, otandad. Maxillarpalperna 5-ledade, Labialpalperna 3-ledade. Clypeus liten 8. **Tomognathus** MAYR.
4. De tre sista antennledningarna tillsammans *kortare* än de öfriga lederna af flagellum tillsammans. — Pro- och mesonotum ej puckelformigt upphöjda; pannfältet bakåt spetsigt; maxillarpalperna 6-ledade; labialpalperna 4-ledade; skenbenssporrarna kamtandade.² 9. **Myrmica** (LATR.)
- De tre sista antennledningarna tillsammans lika långa eller längre än de öfriga flagellarledningarna tillsammans 5.
5. Bakre kanten af clypeus mellan mandibelledgången och pannlisten *ej* uppböjd. Thorax smal, mer än dubbelt så lång som hög. Maxillarpalperna 5-ledade. Labialpalperna 3-ledade 11. **Leptothorax** MAYR.
- Bakre kanten af clypeus, mellan mandibelledgången och pannlisten, uppböjd i form af en upphöjd list, som framtill begränsar antengropen. Thorax kort, hög. Maxillarpalperna 4-ledade. Labialpalperna 3-ledade 10. **Tetramorium** MAYR.

Honor.

1. Antennerna 11-ledade; klubban af två mycket stora leder. Hufvudet för öfrigt som hos arbetarne. Metanotum utan spetsiga taggar. Storlek betydligt större än ♂ 6. **Solenopsis** WESTW.

¹ Då andra petiolarleden är morfologiskt liktydig med segment 1 hos de föregående underfamiljerna (riktigare segment 2: se noten sidan 8), hafva myrmiciderna naturligtvis ett segment mindre än dessa, i den egentliga abdomen.

² De senare karaktererna till skilnad från det sydeuropeiska släktet *Aphægonaster* MAYR (*Atta auctorum*).

- Antenner 11—12-ledade, ej med klubba af två stora leder..... 2.
2. Bakre leden af petiolus på undersidan med en framåt riktad tagg. (Metanotum med två spetsiga taggar) 7. **Stenammas** WESTW.
- Bakre petiolarleden utan tagg på undre sidan 3.
3. Framvingarna med halfdelad cubitalcell. Sporrar kamformiga 9. **Myrmica** (FABR.)
- Framvingarnas cubitalcell ej alls delad; sporrarna enkla..... 4.
4. Maxillarpalperna 5-ledade; labialpalperna 3-ledade. Bakre kanten af clypeus *icke* uppböjd mellan pannlisten och mandibelledgången. Honorna föga större än arbetarne 11. **Leptothorax** MAYR.
- Maxillarpalperna 4-ledade; labialpalperna 3-ledade. Bakre kanten af clypeus uppböjd till en upphöjd list, som mellan pannlisten och mandibelledgången begränsar antenngropen framåt. Honorna 2—3 gånger så stora som arbetarne 10. **Tetramorium** MAYR.

Hanar.

1. Mesonotum med två djupa, bakåt konvergerande linier, som något bakom midten förena sig till en midtfåra, hvilken går till mesonoti bakre kant. Antennerna 12-ledade 6. **Solenopsis** WESTW.
- Mesonotum utan dessa konvergerande linier 2.
2. Vingarna med halfdelad cubitalcell. Antennerna 13-ledade; första flagellarleden kortare än de följande 9. **Myrmica** (LATR.)
- Vingarna med odelad cubitalcell..... 3.
3. Antennerna 12—13-ledade..... 4.
- Antennerna 10-ledade; andra flagellarleden lång, längre än skafvet. Mandiblerna platta, med tandad tuggkant 10. **Tetramorium** MAYR.
4. Clypeus kölad. Mandiblerna tretandade. Pannfältet smalt, djupt. Metanotum förlängdt. Antennerna 13-ledade 7. **Stenammas** WESTW.
- Clypeus ej kölad. Pannfältet otydligt. Metanotum kort. Antennerna 12—13-ledade 11. **Leptothorax** MAYR.

Arter.

I. Underfam. Formicidæ.

1. **Camponotus** MAYR.

Arbetare.

1. Svart, glanslös. Abdomen rikt beklädd med långa utstående ljusa hår; den öfriga kroppen sparsammare behårad. L. 8—13 mm. **C. pubescens** FABR.

- Thorax, petiolus och benen rödbruna..... 2.
2. Främre hälften af första abdominalsegmentet samt flagellum rödbruna. Abdomen för öfrigt svartbrun, glänsande, sparsamt besatt med korta, tilltryckta hår. L. 8—14 mm. **C. ligniperdus** LATR.
- Första abdominalsegmentet helt och hållet svart, eljes färgen lika med föregående art. Abdomen glanslös, rikare besatt med korta, tilltryckta hår. Storlek som föregående **C. herculeanus** L.

Honor.

1. Thorax svart, sällan med en röd fläck på sidorna. Hufvud och abdomen svarta, glanslösa. Benens ledgångar och tarserna rödbruna. L. 13—15 mm. **C. pubescens** LATR.
- Thorax, med undantag af mesonotum och scutellum rödbruna, likaså petiolarfjället och lårbenen..... 2.
2. Främre hälften af första abdominalsegmentet rödbrun; abdomen glänsande, nästan hårlös. L. 16—18 mm. **C. ligniperdus** LATR.
- Första abdominalsegmentet med en liten rödbrun fläck närmast petiolus. Hufvud, thorax och främre tredjedelen af abdominalsegmenten glänsande, de bakre två tredjedelarna matta, besatta med korta tilltryckta hår..... **C. herculeanus** L.

Hanar.

1. Helt och hållet svart. Clypeus och kinderna med spridda fördjupade punkter. Petiolarfjället halfmånformigt urskuret. L. 9—10 mm. **C. pubescens** FABR.
- Svart, mandibelnas spetsar, flagellum, benens ledgångar och tarserna brungula eller rödbruna. Petiolarfjället svagt urskuret..... 2.
2. Vingarna brungula. Fjället grundt urskuret. L. 9—12 mm. **C. ligniperdus** LATR.
- Vingarna ljusare än föregående. Fjället bredt men grundt urskuret. L. 9—11 mm. **C. herculeanus** L.

Hypoclinea MAYR.

Den enda europeiska arten, **H. quadripunctata** L., hvars arbetare och honor äro lätt igenkända på sina fyra hvitgula fläckar på den svarta abdomen (hufvudet svart, thorax och petiolus röda), tillhör södra Europa, men kan möjligen finnas på Öland eller Gotland. Bor i murkna träd.

2. **Tapinoma** FÖRSTER.*Arbetare.*

- Glänsande svart, med tilltryckta fina, hvita hår. Käkar, antenner och ben mörka. L. 2—3,5 mm..... **T. erraticum** LATR.

Honor.

Som arbetarne. Vingarne något dunkla. L. 4,5—5 mm. **T. erraticum** LATR.

Hanar.

Brunsvart. Ventralplattan (hypopygium) smal, dubbelt så lång, som bredden baktill. L. 4—5 mm. **T. erraticum** LATR.

3. **Polyergus** LATR.*Arbetare.*

Brunröd, glanslös. De cylindriska, spetsiga, något böjda öfverkakarna samt pannfältet starkt glänsande. L. 6,5—7 mm. **P. rufescens** LATR.

Honor.

Brunröd, nästan som arbetarne, blott något mera glänsande, isynnerhet hufvudet och mesonotum; postscutellum och thorax, segmentens kanter vanligen svarta. Vingarna brunaktiga, mot spetsen vattenklara. L. 9,5—10 mm. **P. rufescens** LATR.

Hanar.

Svartbrun. Mandiblernas spetsar, de yttre genitalia, benen delvis och antennerna brungulaktiga. Hufvud och thorax matta, glanslösa; fjället och bakkroppen något glänsande. Vingarna vattenklara. L. 7 mm. **P. rufescens** LATR.

4. **Formica** (L.)*Arbetare.*

1. Hjässan och fjället halfmånformigt urskurna 2.
Hjässan och petiolarfjället icke halfmånformigt urskurna..... 3.
2. Maxillarpalperna långa, 6-ledade, nå, lagda bakåt, nästan till nackhålet. Framkanten af clypeus icke uppvikt. Pannfältet glänsande. Petiolarfjället djupt halfmånformigt inskuret. Brunröd, glanslös; abdomen brunsvart. L. 5—7 mm. **F. exsecta** NYL.
Maxillarpalperna korta, 5-ledade, nå föga utom munöppningens bakre kant. Framkanten af clypeus uppvikt; derinnanför en svag insänkning. Pannfältet mycket fint tvärstrieradt, föga glänsande eller matt. Fjället svagt halfmånformigt inskuret. Färg ungefär som föregående. L. 4—6,5 mm. **F. pressilabris** NYL.
3. Framkanten af clypeus i midten djupt inskuren. Pannfältet glanslöst. Brunröd, abdomen brunsvart. L. 6—9 mm. **F. sanguinea** LATR.
Framkanten af clypeus ej inskuren i midten 4.

4. Pannfältet starkt glänsande, glatt eller ytterst fint strierad 5.
Pannfältet matt, fint strierad 8.
5. Hela kroppen glänsande becksvart, sparsamt beklädd med tilltryckta småhår. Abdomen ytterst fint tvärstrierad och föga punkterad. L. 4—7 mm. **F. gagates** Latr.
Kroppen glanslös, thorax röd, med eller utan mörkare fläckar 6.
6. Lifligt roströd, helt och hållet beklädd med korta, uppstående hår. Ögonen håriga. Antennernas spetsar och abdomen, med undantag af främre hälften af första segmentet, brunaktiga. L. 4—9 mm. **F. truncicola** NYL.
Brunröd, hufvud och abdomen svartbruna 7.
7. Ögonen nakna. Pronotum röd eller med en liten svartbrun fläck. L. 6—9 mm. **F. rufa** (L.)
Ögonen håriga. Pronotum med en större svartbrun fläck. Smärre individer nästan helt och hållet svartbruna. L. 4—9 mm. (**F. congerens** NYL.) **F. pratensis** DE GEER.
8. Kroppen tätt beklädd med fina, tilltryckta hår, derigenom grått sidenglänsande. Grundfärgen eljest brunsvart. Antenner, kinder och ben rödaktiga. L. 5—7 mm. **F. cinerea** MAYR.
Kroppen sparsamt beklädd med tilltryckta småhår, ej sidenglänsande..... 9.
9. Brunsvart, mandibler, antenner och ben rödaktiga. Abdomen tätt punkterad (se **F. gagates**). L. 5—7 mm. **F. fusca** (L.)
Roströd med mörkbrun panna, nacke och abdomen, eller brun med kinderna och kanterna af pronotum rödaktiga. Svagt sidenglänsande. L. 5—7,5 mm. (**F. cunicularia** LATR.)..... **F. rufibarbis** FABR.

Honor.

1. Hjässan och fjället djupt halfmånformigt urskurna 2.
Hjässan och fjället ej halfmånformigt urskurna..... 3.
2. Maxillarpalper och clypeus såsom hos arbetarne. Öfre delen af hufvudet, antennerna, thorax ofvanpå bruna, för öfrigt rödaktig, vingarna brunaktiga. L. 7—9 mm. **F. exsecta** NYL.
Maxillarpalperna och clypeus såsom hos arbetarne. Mörkt kastaniebrun eller svart; främre delen af hufvudet, sidorna och undersidan af thorax, petiolus och basen af fjället, låren och ändan af abdomen rödaktiga. Vingarna vattenklara, med brunaktiga nerver. L. 6—7,5 mm. **F. pressilabris** NYL.
3. Clypeus inskuren i midten af framkanten. Pannfältet matt. Brunröd; abdomen svartaktig; öfre delen af

- hufvudet, flagellum, tibierna och tarserna brunaktiga.
 Vingarna brunaktiga. L. 9—11 mm. **F. sanguinea** LATR.
 Clypeus ej inskuren i midten 4.
 4. Pannfältet slätt, starkt glänsande 5.
 Pannfältet matt, fint skulpterad. Abdomen längre än
 bred 8.
 5. Becksvart, lik arbetarne. Abdomen mycket längre än
 bred. L. 9—11 mm. **F. gagates** LATR.
 Thorax röd, med svartbruna fläckar på öfre delarna.
 Abdomen obetydligt längre än bred 6.
 6. Abdomen starkt glänsande, hårlös, svartbrun L. 9—11
 mm. **F. rufa** (L.)
 Abdomen matt, rikt beklädd med tilltryckta hår 7.
 7. Thorax och abdomens öfersida utan uppstående hår.
 Abdomen (förutom främre delen af första segmentet),
 öfre delarna af thorax och hufvudet, svartbruna. L.
 9—11 mm. **F. pratensis** DE GEER.
 Thorax, hufvud och abdomen rikligt besatta med långa,
 utstående hår. Lifligt roströd; pannan, tre längsstreck
 på metanotum eller hela mesonotum och scutellum,
 bakre delen af abdominalsegmenten eller hela abdo-
 men, med undantag af främre $\frac{3}{4}$ af första segmentet,
 svartbruna. L. 9—11 mm. **F. truncicola** NYL.
 8. Abdomen glatt, glänsande, mycket sparsamt beklädd
 med korta tilltryckta hår. Brunsvart, mandibler, an-
 tenner och ben rödbruna. L. 9—10 mm. **F. fusca** (L.)
 Abdomen glanslös, tätt punkterad, rikligt beklädd med
 korta tilltryckta hår och derigenom skimrade i grått 9.
 9. Brunsvart, rikligt behårad; antenner, mandibler, kinder
 och ben rödbruna. L. 9—11 mm. **F. cinerea** MAYR.
 Gulröd till svartbrun; isynnerhet de mörkare individerna
 mycket svåra att skilja från föregående. L. 9—11
 mm. **F. rufibarbis** FABR.

Hanar.

1. Mandiblernas tuggkant 4—5-tandad. Brunsvart, ben och
 yttre könsdelar gulröda. Clypeus inskuren i framkan-
 tens midt. L. 7—10 mm. **F. sanguinea** LATR.
 Mandiblernas tuggkant utan tänder, skärande, framtill
 slutande i en trubbig spets 2.
 2. Hufvudets bakre del och fjället starkt bågformigt ur-
 skurna 3.
 Hufvudets bakre del föga eller icke urskuren 4.
 3. Maxillarpalperna 6-ledade, långa, nå nästan till nackhå-
 let. Ögonen ludna. L. 6—9 mm. **F. exsecta** NYL.
 Maxillarpalperna 5-ledade, korta, nå föga utom mun-

- öppningens bakre kant. Ögonen nakna. L. 5—7,5
mm. **F. pressilabris** NYL.
4. Hufvud och thorax rikt beklädda med utstående borst 5.
Hufvud och thorax nästan utan hår. Kroppen smal 8.
5. Ögonen nakna. Kroppen smal. L. 10 mm. **F. cinerea** MAYR.
Ögonen ludna. Kroppen bred 6.
6. Pannfältet glänsande. Fjället relativt tjockt och kort. **F. truncicola** NYL.
Pannfältet ej glänsande 7.
7. Ögon och abdomen med få utstående hår **F. rufa** L.
Ögon och abdomen med talrika utstående hår. **F. pratensis** DE GEER.
8. Vingarna till midten brunaktiga **F. gagates** LATR.
Vingarna vattenklara eller föga mörka 9.
9. Fjället bredt urskuret **F. rufibarbis** FABR.
Fjället icke urskuret **F. fusca** L.

5. **Lasius** FABR.

Arbetare.

1. Svart, starkt glänsande, blott med spridda, korta, utstående
hår. Mandibler, flagellum och tarser rödaktiga. Benen för
öfrigt och antenskaften bruna. Hufvudet stort, hjertfor-
migt. De tre punktögonen små, men tydliga. L. 4—5
mm. **L. fuliginosus** LATR.
Thorax brun, gulbrun eller gul. Abdomen rikt betäckt med
tilltryckta hår 2.
2. Kroppen brun 3.
Kroppen gul 4.
3. Antennskaft och tibier med utstående hår. L. 3—4 mm. **L. niger** L.
Antennskaft och tibier utan utstående hår. L. 2,5—3
mm. **L. alienus** FÖRST.
4. Öfre sidan af thorax och abdomen sparsamt beklädda med
korta, uppstående hår. Fjället relativt lågt (dock högre
än hos **L. flavus**), med en urskäring i toppen. L. 3,5
—4 mm. **L. mixtus** NYL.
Öfre sidan af thorax och abdomen rikligt beklädd med långa,
uppstående hår 5.
5. Antennskaft och skenben med nästan vinkelrätt utstående
borst. L. 4—5,5 mm. **L. umbratus** NYL.
Antennskaft och skenben utan utstående borst. L. 2—4
mm. **L. flavus** FABR.

Honor.

1. Svart, glänsande. Hufvudet hjertformigt, baktill djupt ur-
skuret. Vingarna till midten bruna. För öfrigt som ar-
betarne. L. 6 mm. **L. fuliginosus** LATR.
Brun eller gulbrun. Abdomen tilltryckt hårig 2.

2. Hufvudet litet, smalare än thorax, ej inskuret baktill. Thorax bred. Abdomen mycket bredare än thorax. Fjället mycket stort i förhållande till arbetarnes 3.
- Hufvudet bredare än thorax, baktill djupt urskuret. Thorax tämligen smal. Abdomen föga bredare än thorax. Fjället mindre stort relativt till arbetarnes 5.
3. Antennskaft och skenben med fina, utstående hår. Vingarna vattenklara. L. 7—10 mm. **L. niger** L.
- Antennskaft och skenben utan, eller nästan utan utstående hår 4.
4. Vingarna vattenklara. Mörkbrun, mandibler, antenner och ben rödgula. Abdomens undersida icke ljusare än öfversidan. L. 7—9 mm. **L. alienus** FÖRST.
- Vingarna till midten brunaktiga. Brun, öfre sidan af hufvud och thorax mörkbrun. Abdomen undertill ljusare än öfversidan. L. 7—9 mm. **L. flavus** FABR.
5. Skenbenen med utstående borst. Öfre sidan af thorax och abdomen rikt besatt med korta borst. Fjället oftast med inskärning. L. 7—8 mm. **L. umbratus** NYL.
- Skenbenen utan utstående borst. Thorax och abdomen ofvan nästan utan borst. Fjället föga eller alls icke urskuret. Rödbrun; munnen, undersidan af hufvud och thorax, metanotum, större delen af fjället och benen rödgula. L. 6—8 mm. **L. mixtus** NYL.

Hanar.

1. Mandiblernas tuggkant skärande, blott med en stor tand framtill 2.
- Mandiblernas tuggkant 5-tandad. Pannrännan alltid tydlig. Vingarna till midten bruna. 5
2. Svart, glänsande; flagellum, benens leder och tarserna gulbruna. Hufvudet baktill urskuret. Abdomen med spridda grofva punkter. Vingarna till midten brunaktiga. L. 4—5 mm. **L. fuliginosus** LATR.
- Svartbrun; flagellum och ben gulbruna. Hufvudet ej urskuret baktill. Abdomen utan grofva punkter 3.
3. Pannrännan otydlig; pannan ofta med ett tvärrintryck. Ögonen mycket fint håriga. Antennskaft och skenben med utstående hår. Vingarna vid basen svagt brunaktiga. (Mandiblerna mycket sällan med antydning till tänder). L. 3—4 mm. **L. flavus** FABR.
- Pannrännan mycket tydlig. Pannan utan tvärrintryck. Vingarna vattenklara 4.
4. Antennskaft och skenben utan utstående hår. Pannan glänsande. L. 3,5—4 mm. **L. alienus** FÖRST.

- Antennskäft och skenben med utstående hår. L. 4--5
 mm. **L. niger** L.
 5. Ögonen nästan kala. L. 4--4,5 mm. **L. mixtus** NYL.
 Ögonen tydligt håriga. L. 3,5--4,5 mm. **L. umbratus** NYL.

II. Subfam. Poneridæ.

Ponera LATR.

Ingen art af detta slägte är funnen i Sverige, men då **Ponera puuc-tatissima** ROG. är funnen i växthus i Köpenhamn och Berlin, torde det vara skäl att på liknande ställen äfven hos oss eftersöka den, eller **P. con-tracta** LATR.

III. Underfam. Myrmicidæ.

6. **Solenopsis** WESTW.

Arbetare.

Gul eller brungul, första abdominalsegmentet vanligen mörkare ofvanpå. Glatt, glänsande, föga punkterad, rikligt beklädd med utstående hår. L. 1,7--2,5 mm. **S. fugax** LATR.

Honor.

Svartbrun, mandibler, antenner och ben gulbruna. Hela kroppen rikligt beklädd med utstående hår och glänsande. L. 6,3--6,5 mm. **S. fugax** LATR.

Hanar.

Svart, glänsande, rikligt beklädd med utstående hår; mandibler, antenner och ben bruna. Mandibler och panna längsstrerade. Clypeus glatt; hufvud, pronotum, metanotum och petiolus fint rynkiga. Mesonotum med spridda grofva punkter. Abdomen glatt. L. 4--4,5 mm. **S. fugax** LATR.

7. **Stenamma** WESTW.

Arbetare.

Antennerna 12-ledade. Flagellum långsamt tilltagande i tjocklek mot spetsen, med 5-ledad klubba. Skaftet så långt som de 7 första lederna af flagellum tillsammans. — Gulröd, abdomen till större delen brun. Starkt glänsande, nästan hårlös. L. 2,5--3,3 mm. **S. nitidula** NYL.

Antennerna 11-ledade. Flagellum hastigt tilltagande i tjocklek mot spetsen, med 3-ledad klubba. Skaftet så långt som

de 8 första lederna af flagellum tillsammans. — Färg och storlek som föregående..... **S. læviuscula** FÖRST.

Honor.

Antenner 11-ledade. Flagellum med 3-ledad klubba, skaftet så långt som de 8 första lederna af flagellum. — Gulröd, pannan, ryggen och till en del sidorna af thorax brunaktiga; abdomen brunsvart. L. 3—3,5 mm. **S. læviuscula** FÖRSTER. Af **S. nitidula**, med 12-ledade antenner, har jag ännu ej träffat exemplar.

Hanar.

Svarthrun. Mandibler, antenner, kanterna af pronotum och fötterna gulbrunaktiga. Föga behårad. Hufvud och thorax fint strierade och nästan matta. Mandiblerna, frambdelen af mesonotum, basaldelen och den sluttande delen af metanotum, petiolus och abdomen glänsande. Antennerna 13-ledade, skaftet kortare än de 3 första lederna af flagellum tillsammans. L. 3,5 mm. **S. nitidula** NYL.

Anm. Att jag i denna preliminära förteckning upptagit NYLANDERS och FÖRSTERS arter som skilda, har mera skett därför, att jag velat, på ett så i ögonen fallande sätt som möjligt, fästa uppmärksamheten på båda dessa formers tillvaro i vårt land och nödvändigheten af deras närmare studerande, än därför att jag är bestämdt öfvertygad om att de anförda karaktererna äro fullt konstanta. Att antalet leder å antennerna kan variera, är en känd sak (jag eger dessutom själf en **Stenamma** med blott 10-ledad antenner!), men då med det olika antalet leder i detta fall följer en konstant olikhet i form, ehuru denna olikhet ej af andra myrmekologer iakttagits, synes mig förhållandet förtjäna uppmärksamhet. Så mycket är visst, att såväl FÖRSTER som MAYR misstaga sig, då de påstå att NYLANDERS uppgift om de 12-ledade antennerna hos hans **nitidula** måste bero på ett skrif- eller observationsfel. Båda de anförda formerna äro hos oss ungefär lika allmänna, såväl på fastlandet som på Gotland. Ännu en annan omständighet bör framhållas. De här efter MAYR och FOREL beskrifna hanarne hafva 13-ledade antenner. Hos det närstående släktet **Leptothorax** är regel, att då ♂ och ♀ hafva 11-ledade antenner, hafva ♂ 12-ledade och då lederna hos ♀ och ♀ äro 12, hafva ♂ 13; således alltid ♂ en led mera än ♀ och ♀, och detta är så karakteristiskt för flertalet europeiska myror, att de enda mig bekanta undantagen finnas inom släkten **Strongylognathus** (♀ ♀ 12 leder, ♂ 10), **Tetramorium** (♀ ♀ 12 leder, ♂ 10), **Solenopsis** (♀ 10 leder, ♀ 11 och ♂ 12) och **Anergates** (♀ och ♂ båda 11 leder). Enligt analogi skulle således de hittills kända **Stenamma**-hanarne med 13-ledade antenner tillhöra formen **nitidula** NYL., emedan det ännu skulle återstå att upptäcka en ♂-form med 12-ledade antenner, som skulle tillhöra formen **læviuscula** FÖRST. Det är härpå jag velat fästa forskares uppmärksamhet.

Om det kommer att visa sig att olikheterna mellan de båda formerna äro konstanta, torde, enligt prioritetslagen, NYLANDERS benämning **nitidula** (af 1846) böra vika för benämningen **S. Westwoodi** STEPH., som redan 1840 tillades hanar med 13-ledade antenner (se WESTWOOD. Introd. class. ins. II. p. 226. T. 86. 11).

8. **Tomognathus** MÅYR.

Arbetare.

Hufvudet stort, nästan rätvinkligt, baktill urskuret. Mandiblerna breda, med skärande, otandad tuggkant. Maxillarpalperna 5-, labialpalperna 3-ledade. Antennerna 11-ledade. Metanotum med två taggar. Andra petiolusleden undertill med ett taggformigt utskott i främre kanten. — Blekt brunröd; abdomen brunaktig. Hufvudet glatt, glänsande; pannan grundt längsstrierad, liksom thorax. Petiolus svagt rynkig. Hela kroppen rikligt beklädd med uppstående grofva hår. L. 3,5—4,5 mm. **T. sublævis** NYL.

9. **Myrmica** LATR.

Arbetare.

1. Antennskaften nära roten svagt bågformigt böjda, utan uppstående tand eller flik 2.
- Antennskaften nära roten knäböjda, vid knäet med en uppstående tand eller flik; klubban 3-ledad 5.
2. Antennskaften nära roten småningom bågformigt böjda; flagellum med 4-ledad klubba. Hufvudets sidor nätmaskiga, maskorna inuti släta, starkt glänsande. Pannfältet glatt, glänsande 3.
- Antennskaften nära basen hastigt bågformigt böjda; flagellum med treledad klubba. Nätmaskorna å hufvudets sidor inuti släta eller korniga. Pannfältet helt eller delvis strieradt på längden 4.
3. Båda lederna af petiolus släta, glänsande, blott med svaga sidorynkor. Taggarna kortare än basaldelen af metanotum. Den fördjupade ytan mellan taggarna, metanotum slät och glänsande. Rödgul, mörkare brun på öfersidan af hufvudet och abdomen. L. 4—4,5 mm. **M. lævinodis** NYL.
- Petoli leder starkt rynkiga. Metanotum tvärstrieradt mellan taggarna, som äro lika långa som basaldelen af metanotum. För öfrigt lik föregående. L. 5—5,5 mm. **M. ruginodis** NYL.
4. Nätmaskorna å hufvudets sidor matta, korniga. Längsstrimmorna bakom pannfältet fina, sammanträngda. Pannfältet glatt, blott längsstrieradt å bakre delen. Metanotum slätt och glänsande mellan taggarna. Rödgul, mör-

- kare brun å hufvudets och abdomens öfversida. L. 3,5—4,5 mm. **M. rugulosa** NYL.
- Nätmaskorna å hufvudets sidor släta, glänsande. Längsstrimmorna bakom pannfältet grofva, tätt sammanträngda. Pannfältet groft strieradt på längden. Metanotum slätt och glänsande mellan taggarna. Brunröd, hufvudets öfre sida och abdomen brunsvarta. L. 5,5—6 mm. **M. sulcinodis** NYL.
5. Antennskaften nära roten böjda i nästan rät vinkel, med en tvärsittande flik. Metanotum mellan taggarna glatt och glänsande; taggarna något kortare än basaldelen af metanotum. Pannfältet såsom hos **M. sulcinodis**. Smutsigt brunröd, benen ljusare. Hufvudets öfversida och bakroppen brunsvarta. **M. lobicornis** NYL.
- Antennskaften böjda som föregående, vid knäet med en sned, låg flik eller en liten tand eller intetdera. Metanotum fint tvärrynkadt mellan taggarna, som äro lika långa med basaldelen af metanotum. Pannfältet oftast glatt, stundom å bakre delen med från pannan nedlöpande strimmor. Petiolus med grofva rynkor. Rödgul, abdomen och hufvudets öfversida mer eller mindre bruna. L. 3,5—5 mm. **M. scabrinodis** NYL.

Honor.

1. Antennskaften nära basen bågformigt böjda, utan utstående flikar eller tand 2.
- Antennskaften nära basen knäformigt böjda, förtjockade vid knäet, med en utstående flik eller tand; klubban treledad 5.
2. Antennskaften småningom bågformigt böjda. Hufvudets sidor nästan glatta, glänsande i nätmaskorna. Pannfältet glatt, glänsande. 3.
- Antennskaften hastigt båg böjda. Hufvudets sidor glatta eller korniga i nätmaskorna. Pannfältet helt och hållet eller delvis längsstrieradt. 4.
3. Taggarna på metanotum korta, så långa som bredden vid basen, fältet mellan dem slätt, glänsande. Petiolus med nästan släta, glänsande léder. Rödgul eller brunaktigt gulröd; öfre sidan af hufvudet och abdomen vanligen dunklare. L. 6,5—7 mm. **M. lævinodis** NYL.
- Taggarna lika långa som basaldelen af metanotum; fältet mellan dem tvärrynkadt. Petiolus groft rynkad, med djupa sidofårer. Färg och storlek som föregående **M. ruginodis** NYL.
4. Hufvudets sidor korniga i de vanliga nätmaskorna. Strimmorna i pannan fina och tätt sammanträngda, gå till en

- del ned på pannfältet. Petiolus snarare kornig, än rynkig. Färgen lik *M. lævinodis*. L. 5,5—6,5 mm. *M. rugulosa* NYL.
- Hufvudets sidor glatta och glänsande inom de vanliga nätmaskorna. Pannstrimmorna grofva och föga sammanträngda. Pannfältet alltid helt och hållet strierad på längden. Petiolus groft rynkig. Brunröd; abdomen och hufvudets öfersida nästan svartaktiga. L. 6,5—7 mm. *M. sulcinodis* NYL.
5. Antennskaften med en tvärsittande flik vid knäet. Metanotum glatt, glänsande mellan taggarna. Rödbrun; öfersidan af hufvudet, thorax och abdomen, med undantag af båda ändarne svartbruna; thorax ibland fläckig. L. 5—6,5 mm. *M. lobicornis* NYL.
- Antennskaften med en liten tand eller en lång uppåt och inåt riktad flik vid knäet. Metanotum tvärryngadt mellan taggarna. Rödgul, med mörkare brunt på hufvudets och abdomens öfersida samt fläckar på thorax. L. 5,5—6,5 mm. *M. scabrinodis* NYL.

Hanar.

1. Antennskaften hälften så långa som flagellum. Klubban 4—5-ledad 2.
- Antennskaften korta, lika långa som de 3 första lederna af flagellum tillsammans 5.
2. Antennskaftens böjning vid basen rätvinklig. 1:sta, 2:dra och 3:dje lederna af flagellum lika långa. L. 5 mm. *M. lobicornis* NYL.
- Antennskaftens böjning vid basen bågformig 3.
3. Pannfältet groft längstrierad. L. 5,5—6 mm. ... *M. sulcinodis* NYL.
- Pannfältet glatt och glänsande 4.
4. Bakre och mellersta skenbenen med talrika utstående långa hår. L. 5,5 mm. *M. lævinodis* NYL.
- Bakre och mellersta skenbenen med tilltryckta, korta hår *M. ruginodis* NYL.
5. Andra leden af flagellum dubbelt så lång som första eller tredje. Tarser, tibier och antenner kort och tilltryckt håriga. L. 5 mm. *M. sp.*
- Andra leden af flagellum lika lång som första eller tredje 6.
6. Tarsernas hår ej långa och talrika, riktade bakåt. L. 4,5—4,7 mm. *M. rugulosa* NYL.
- Tarsernas hår långa, talrika, rakt utstående 7.
7. Håren å flagellum tilltryckta. L. 5,5 mm. *M. sp.*
- Håren å flagellum utstående. L. 5,5—6 mm. ... *M. scabrinodis* NYL.

10. *Tetramorium* MAYR.

Arbetare.

Svart eller svartbrun, stundom gulbrun. Mandibler, flagellum, tarser och benens leder alltid ljusare. Thorax och hufvud

rynligt strierade på längden. Thorax glatt och glänsande mellan strimmorna. Petiolus rynkig. L. 2,3—3,8 mm. **T. cæspitum** L.

Honor.

Brunsvart, glänsande. Mandibler, flagellum, tarser, stundom benen helt och hållet rödgula. Hufvud, pronotum, sidorna af thorax och metanotum strierade. Mesonotum till större delen och scutellum släta, glänsande. L. 6—8, vanligen 8 mm. **T. cæspitum** L.

Honar.

Brunsvart, glänsande. Mandibler, antenner och ben gulaktiga. Hufvud och metanotum strierade; kroppen för öfrigt nästan slät. L. 6—7 mm. **T. cæspitum** L.

11. **Leptothorax** MAYR.

Arbetare.

1. Antennerna 11-ledade 2.
Antennerna 12-ledade 3.
2. Benen med utstående hår. Gulröd eller brunröd; öfversidan af hufvudet, klubbdelen af flagellum och öfversidan af abdomen svartbruna. L. 3,3—3,7 mm. ... **L. acervorum** FABR.
Benen utan utstående hår. Gulröd, öfversidan af hufvudet och abdomen brun. Antennklubban brunaktig. L. 2,8—3 mm. **L. muscorum** NYL.
3. Benen utan utstående hår. Taggarna på metanotum något längre än halfva basdelen deraf. Hjessan utan längsintryck. Thorax fint strierad. Ryggen svagt böjd, utan intryck mellan meso- och metanotum. Gul eller gulröd; antennklubban, öfversidan af hjessan och ett band tvärs öfver abdomen bruna. L. 2,4—3 mm. **L. tuberum** NYL.

Honor.

1. Antennerna 11-ledade 2.
Antenner 12-ledade 3.
2. Benen med utstående hår. Gulröd, öfversidan af hufvudet, antennklubborna och öfversidan af abdomen bruna eller brunsvarta. 3,3—3,7 mm. **L. acervorum** FABR.
Benen utan utstående hår. Gulröd. Öfversidan af hufvud och abdomen brun. Antennklubborna brunaktiga. L. 2,8—3,5 mm. **L. muscorum** NYL.
3. Brun; mandibler, antennskaft och inre hälften af flagellum, undersidan af petiolus och benen gula. Abdomen undertill smutsgul. Taggarna på metanotum långa. L. 2,8—4 mm. **L. tuberum** NYL.

Hanar.

1. Antennerna 12-ledade. Skaftet kortare än den långa andra leden af flagellum. Mandiblerna tämligen smala, korta, utan tänder 2.
- Antennerna 13-ledade, skaftet längre än de icke förlängda andra och tredje lederna å flagellum tillsammans. Mandiblerna med tandad tuggkant 3.
2. Mandibler i framkanten rundade, brunsvarta; hufvud, thorax och abdomen rikligt besatta med långa, utstående, hvita hår. Brunsvart, benen bruna, deras leder och tarserna gulaktiga. L. 4—4,5 mm. **L. acervorum** FABR.
- Mandiblerna med rak tuggkant, i främre hörnet utdragna till en tandlik flik, brungula. Hufvudet ofvan, thorax och abdomen sparsamt besatta med utstående hår. Svartbrun, benen ljusare. L. 3,5 mm. **L. muscorum** NYL.
3. Antennernas andra till och med femte leder dubbelt så långa som tjocka. Mesonotum svagt strierad, men glänsande mellan och på sidorna om de konvergerande linierna. Svartbrun; flagellum, ben och mandibler ljusgula. L. 3 mm. (Ej funnen med koloni)..... **L. sp.**

OM
PARNASSIUS MNEMOSYNE L.

AF

JACOB SPÅNGBERG.

Att fjärilar ofta blifvit träffade på vidt skilda ställen, utan att man lyckas fånga dem på mellan liggande lokaler är en gammal känd sak och torde jag nu vara i tillfälle att lemna ytterligare bekräftelse härpå. Förliden sommar fångades nämligen på Alnön nära sågverket Eriksdal, ungefär $1\frac{1}{2}$ mil norr om Sundsvall, den dittills icke norr om Upland funna dagfjärilen Parnassius Mnemosyne i 2:ne exemplar. Då arten första gången blef funnen i Upland var det ock på en ö. Han tyckes således såsom andra sydbor föredraga kusten framför det inre af landet, der temperaturen alltid är lägre.

Stockholm i Juli 1882.

ENTOMOLOGISKA MEDDELANDEN FRÅN SOCIETAS' PRO
FAUNA ET FLORA FENNICA SAMMANTRÄDEN
ÅREN 1880 OCH 1881

AF

O. M. REUTER.

Då det säkert äfven för entomologer i nordens öfriga länder torde vara af intresse att följa med den entomologiska verksamheten i Finland, har under tecknad här nedan sammanställt de meddelanden, hvilka på Societas' pro fauna et flora fennica sammanträden blifvit gjorda under den tid, denna tidskrift existerat, och skall äfven framdeles redogöra hvarje år för de derunder på nämnda möten hållna föredrag. Societeten lemnar visserligen i tryck meddelanden från förhandlingarne vid sina möten, men dessa utkomma vanligen flera år efteråt, och jag har dessutom här för större öfversigtlighets skull ordnat resp. notiser i systematisk följd, så att äfven detta referat icke torde böra anses öfverflödigt.

Hymenoptera.

Den 6 Mars 1880 företedde hr REUTER några särdeles sirliga kokonger af en Cimbicid, inneslutande lefvande larver och funna af hr BORGSTRÖM i större antal vid Forssa under fodret af en rock uti ett boningsrum. Den 10 April meddelades att numera en imago utkrupit och befunnits vara *Clavelaria amerinae* LINN., hvarvid omnämndes att kokongens gummihvita färg icke fullt öfverensstämde med ANDRÉS beskrifning derpå i *Spec. d. Hymen. d' Eur.* Föredragaren hade äfven förr observerat att kokongens färg icke alltid är konstant, i det han för flera år sedan iakttagit att en *Cimbex*-larv, sedan den af en fjärl-larv beröfvats sin röda kokong, började spinna en ny sådan af gummihvit färg.

Den 16 November 1880 förevisade hr ENWALD exemplar af den för Finland nya *Bombus hyperboreus* SCHÖNH., hvaraf han fångat hanar, honor och arbetare på *Castilleja pallida* och *Geranium sylvaticum* vid Svjätinos på norra kusten af Rysk-Lappska halfön.

Lepidoptera.

Den 7 Februari 1880 förevisade hr SAHLBERG en Noctuid, sannolikt en varietet af den hittills i Finland icke anträffade, men i södra Sveriges bokskogar lefvande *Xanthia aurago*, funnen nära Helsingfors af friherre v. BONSDORFF.

Den 5 Februari 1881 företedde hr SAHLBERG för några år sedan vid Kolva i Yläne (Satakunta) tagna exemplar af *Melitaea dictynna* ESP., hvilken dagfjäril icke förut varit observerad i Finland.

Coleoptera.

Den 7 Februari 1880 anmäldes af hr SAHLBERG *Stenostola ferrea* SCHR. (*Cerambycidae*) såsom ny för finska faunan; tre exemplar hade tagits under häfning i gräset nära Helsingfors af BONSDORFF.

Den 16 November 1880 förevisade hr SAHLBERG tvänne för vetenskapen nya arter, tagna af honom i djup granskog. Den ena, *Zilora elongata* N. SP., afvikande från *Z. ferruginea* PAYK. genom mera långsträckt kropp med starkare utstående och spetsigare bakhörn på prothorax, hvars öfre sida visade en mycket finare och tätare punktur, togs i Augusti i Teisko kapell (Tavastland) under barken af en torr granstam i sällskap med *Pytho abieticola* J. SAHLB., för några år sedan upptäckt i Ruovesi. Den andra arten, *Agathidium bicolor* N. SP., står mycket nära *A. seminulum*, men afviker bland annat genom mörk antennklubba samt mycket kort och otydlig suturalstrimma på täckvingarne; hittills är den funnen under barken af barrträd i Ruovesi, Idensalmi och Yläne.

Den 4 December 1880 företeddes af hr SAHLBERG trenne för vår och tillika Europas fauna nya skalbaggar, hvilka under sommaren blifvit funna af hr ENWALD i östra och norra delarne af Ryska Lappmarken, nämligen *Feronia* (*Pseudocryobius*) *infima* MÄKL., förut funnen talrik vid nedra Jenisej i Sibirien; den från norra Sibirien hittills bekanta *Haliphus sibiricus* MOTSCH. och slutligen en ny art af släktet *Bradycellus*, stående nära *Br. Deutschii* SAHLB., men väl skild genom mindre storlek och mörkare färg, äfvensom genom hvälfda mellanrum mellan täckvingarnes strimmor, åt hvilken vid Ponoj funnen art föreslogs namnet *Br. Enwaldi*.

Vid samma möte framlade friherre A. v. BONSDORFF ett i Parikkala socken funnet exemplar af den för Skandinaviska halfön främmande, men i Finland förut i Karelen tagna *Mordella perlata* SULZ.

Den 5 Februari 1881 förevisade och anmälde hr SAHLBERG några för den finska faunan nya arter, bland hvilka isynnerhet intressant en förut obeskrifven Scydmaenid, *Neuraphes coronatus* N. SP., utmärkt (åtminstone hanen) genom en uppstående spetsig knöl på hjässan. Vidare hade hr ENWALD i Ryska Lappmarken upptäckt fyra för faunan nya Staphylinider, nämligen *Stenus incanus* ER., *St. sibiricus* J. SAHLB., *Atheta frigida* J. SAHLB. och *Mniusa incrassata* REY. Friherre A. v. BONSDORFF hade till samlingen inlemnat ett exemplar af den utmärkte Dytisciden

Cybister virens MÜLL., taget af hr A. v. COLLAN antingen på Karelska näset eller i Ingermanland; arten hade icke veterligen blifvit återfunnen i norra Europa, sedan DE GEER i tiden tog den i södra Sverige. Slutligen förevisades ett exemplar af *Carabus Menetriesi* FISCH., taget vid Svir-floden af hr A. GÜNTHER.

Den 29 Oktober 1881 föredatte hr SAHLBERG tvänne af honom senaste sommaren i Ladoga-Karelen funna arter, hörande till inom Finland hittills icke iakttagna genera. Den ena, *Ancylophorus Wagenschieberi* KIESW. (Staphylinidae), afvikande från *Quedius* genom brutna antenner och annan bröst-byggnad, var tagen i flera exemplar på gungfly vid Hepolampi träsk i Jaakimvaara (inom Sverige blott på ett ställe i Skåne). Den andra arten, *Triarthron Märkelii* SCHM. (Anisotomidae), skiljande sig från *Hydnobius* genom treledad antennklubba och hanens egendomliga bakben, var tagen i djup granskog i Meriä ödemark af Jaakimvaara socken samt förut funnen endast i Sachsiska Schweiz och på ett par andra ställen i mellersta Europa.

Friherre A. v. BONSDORFF förevisade vid samma möte en för finska samlingen ny skalbagge, *Pachyta marginata* FABR. från Salmis socken i Ladoga Karelen.

Den 3 December 1881 redogjorde hr SAHLBERG för ett nytt fall af sekundära hanlika könskarakterer hos Dytisciderna, nämligen hos hanen af *Hydroporus pectoralis* J. SAHLB., hvilken har hela bröstmidten samt insidan af höfter och lår-ringar tätt beklädda af en hårfilt, som tvifvelsutan står i samband med kopulationen, i det bröstens hårludd helt och hållet passar in på suturen af honans täckvingar.

Vidare omnämde föredragaren, att herr BEDEL i sin fauna öfver Seine-Bassinens Coleoptera (*Ann. Soc. ent. France*) anför *Hydroporus bilineatus* såsom hane af *granularis*, på grund deraf att han ej funnit några honor af den förre. Herr SAHLBERG ådagalade emellertid, att båda arterna äro väl skilda, ehuru de båda könen icke blifvit nog väl bestämda. Hanen af *H. granularis* afviker från honan genom obetydligt bredare och kortare framtarser samt längre klor med en liten tand i midten. Hanen af *H. bilineatus* åter karakteriseras derigenom att framtarsernas enä klo är nästan dubbelt så lång som den andra. Föredragaren förmodade, att den förre arten alls icke förekommer i Seine-gebitet, utan att en mörk varietet af den senare blifvit antagen såsom denna.

Hemiptera.

Den 10 April 1880 anmälde hr REUTER 7 för Finland nya Psylloder, nämligen *Psyllopsis discrepans* FLOR och *Psylla ulmi* FRST. från Åbo, *Ps. rhamnicola* SCOTT, tagen på *Rhamnus cathartica* på Åland, *Ps. iteophila* Löw., *Ps. stenolabis* Löw., funna i Pargas nära Åbo, den senare äfven i Kyrkslätt i Nyland, *Trioza striola* FLOR från Åbo och *Tr. chrysanthemii* Löw från Kyrkslätt. Af särskildt intresse voro Psyl-

lopsis discrepans, dittills tagen blott vid Montpellier i södra Frankrike, och *Psylla rhamnocola*, förut funnen blott på ett ställe i Britanien.

Den 16 November 1880 förevisade hr SAHLBERG ett exemplar af den intressanta *Saldia alpicola* J. SAHLB., först upptäckt på högsta toppen af Båtfjället vid Saltdalen i Norge sommaren 1879 och nu funnen vid Svjätöinos på norra kusten af Rysk-Lappska halfön af hr ENWALD.

Den 1 Oktober 1881 anmälde och företedde hr REUTER tvänne för den finska faunan nya hemiptera, näml. *Trioza circii* F. LÖW, nyligen beskrifven från de österrikiska fjällens subalpina region och funnen i Torneå Lappmark af hr A. PALMÉN, samt *Pediopsis tilixæ* GERM., tagen af hr REUTER på lind nära Åbo, i sällskap med *Lygus cervinus* MEY., en art, hvilkens förekomst inom landet hittills varit mycket tvifvelaktig.

Den 29 Oktober 1881 framlade herr REUTER qvistar af *Sorbus*, ytterst tätt besatta med millioner af en liten Coccid, *Chionaspis salicis* L., enligt d:r SIGNORET, som likväl i sin monografi öfver Cocciderna anför arten endast från *Salix alba* och *viminalis*. De företedda Cocciderna voro till största delen genomborrade, enligt föredragarens förmodan af larverna till *Chilocorus renipustulatus* SCRIBA, af hvilken Coccinellid tvänne gyttningar med pupphudar qvarsutto på qvistarne.

Thysanoptera.

Den 7 Februari 1880 redogjorde hr REUTER för de hittills kända finska arter af denna grupp, uppgående till inemot 40 och förelade första häftet af ett arbete öfver desamma, innefattande familjen *Tubulifera* med tolf arter.

Den 10 April 1880 förevisade densamme en liten särdeles vackert tecknad art af ett för Finland nytt genus, nämligen *Heliethrips Dracaenae* HEEG., beskrifven från orangerier i Wien och nu funnen i boningsrum i Helsingfors af hr B. WASASTJERNA.

Collembola.

Den 10 April 1880 förevisade hr FAUST en ofantlig mängd i sprit förvarade exemplar af en *Isotoma*-art, hvilka anträffats af hr U. COLLAN i oerhörda massor krypande på snön i Januari månad invid Toppjoki i Halikko socken nära Åbo.

Thysanura.

Den 13 Maj 1880 förevisade hr SAHLBERG invid Stansviks grufvor på Degerö nära Helsingfors tagna exemplar af *Machilis polypoda* LINN., förut veterligen icke tagen i Finland, samt omnämde såsom öfriga kända finska arter *Lepisma sacharina* LINN. (nordligast funnen i Ryska Lappmarken) och *Campadea Staphylinus* WESTW. (nordligast anträffad i Yläne i Satakunta).

NEKROLOG.

August Wilhelm Malm.

Den 5 Mars detta år bortgick med döden Professor Fil. Doktor AUGUST WILHELM MALM, en af vårt lands ifrigaste och mest idoge naturforskare, visserligen icke i så unga år, men dock ej så gammal, att han ännu icke skolat kunna uträtta mycket. Under den långa tid, allt sedan den 1 Januari 1848, MALM var intendent vid Göteborgs Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhällets naturhistoriska museum förstod han ständigt att rikta dess samlingar och på ett smakfullt och planmässigt sätt ordna dessamma. Redan 1840, 2 år efter att hafva vid 17 års ålder i Lund aflagt studentexamen, begaf han sig till Stockholm för att der studera vid riksmuseets zoologiska afdelning, under hvilken tid han naturligtvis erhöll många goda ingifvelser, som sedermera vid skötandet af hans intendantsbefattning kom honom till gagn.

Närmaste tiden derefter använde MALM på resor i naturhistoriskt syfte, i det han undersökte vårt lands både nordligaste och sydligaste provinser ända till dess han blef kallad att sköta den plats, han till sin död innehade. Åt undervisningen egnade han ock sina krafter: så var han sedan 1851 lärare vid realgymnasium i Göteborg i zoologi och vikarierade för lektorn i naturvetenskap dersammastädes vårterminerna 1860 och 1868. Under åren 1856—67 var han tillika tillsyningsman öfver Göteborgs och Bohus läns fiskerier. Äfven i utlandet har MALM sökt tillvinna sig ökad insigt inom sitt fack, i det han företagit ålskilliga naturhistoriska resor såsom till Skotland, England, Frankrike och Belgien år 1861, och sommaren 1868 till Danmark. Derjämte

var han en den ifrigaste vän af naturforskaremöten och deltog i de efter 1860 hållna skandinaviska naturforskaremötena. Vid så väl de allmänna som de särskilda sektionernas sammankomster deltog MALM genom föredrags hållande och i de allmänna diskussionerna, hvarom de om nämnda möten utgifna förhandlingar vittna.

Erkännande för sitt arbete rönt MALM från alla håll; af flera så väl in- som utländska lärda sällskap kallades han till ledamot; af Kongl. universitetet i Breslau blef han den 7 April 1876 hedrad med kallelse till Filosofie Doktor och af sin egen monark har han erhållit riddaregraden af Kongl. vasaorden jämte professors namn, heder och värdighet.

Ja man torde utan öfverdrift kunna säga, att Professor MALM har inlagt synnerligen stora förtjänster om Göteborgs museum i synnerhet genom sitt sällsporda samlarenit, genom sitt intresse för vårt lands fauna och genom sin smak att på ett prydligt sätt anordna de till museet skänkta eller genom köp förvunna naturalsterna.

Hans författareverksamhet var ock mycket stor och har han deri nedlagt mången god tanke och månet viktigt resultat af sina på god observationsförmåga grundade forskningar, om ock han stundom genom en viss ensidighet kom i strid med härskande åsigt. Dels hafva vi af honom särskilda utgifna arbeten, bland hvilka jag torde få erinra om »Några blad om hvaldjur i allmänhet och Balænoptera Carolinæ i synnerhet, Göteborg 1866», hvilket arbete på sin tid tilldrog sig stor uppmärksamhet och blifvit öfversatt till såväl tyska som franska språken; i »En vinter och tvenne somrar bland fjellen, eller resa i Skandinaviens nordligaste Lapp- och Finnmarker, Göteborg 1851», lemna oss förf. en mycket läsvärd skildring af dessa af så få besökta trakter af vårt land; »Göteborgs och Bohus läns fauna. Rygggradsdjuren. Med flera planscher. Utgifven med understöd af statsmedel. Göteborg 1876» är ett digert arbete på 674 sidor och lemna oss många viktiga bidrag till kannedomen om djurlifvet i Bohus län. En mängd skrifter har MALM utgifvit och låtit trycka i Kongl. Svenska Vetenskapsakademiens handlingar och förhandlingar, i Naturhistorisk Tidskrift, utdgifvet af HENRIK KRÖYER, i Göteborgs Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhälles handlingar.

gar, i förhandlingar vid de Skandinaviska Naturforskarnes möten, i tidskrift för Teknologi, utgifven af G. R. DAHLANDER och A. W. EWERT, i Kongl. Landbruksakademiens handlingar och tidskrift m, fl. st.

Mångsidiga voro MALMS naturhistoriska studier och står äfven entomologien i tacksamhet för hans verksamhet och flit. Han var en varm vän af silkesodlingens framåtgående i vårt land, för hvilken sak han äfven verkade genom särskilda småskrifter. Såsom ett af MALMS viktigare arbeten inom entomologiska området är utan tvifvel »Anteckningar öfver Syrphici i Skandinavien och Finland, med särskildt afseende på de arter och former, hvilka blifvit funna i Göteborgs och Bohus län [*Göteborgs Kongl. Vetenskaps- och Vitterh.-Samh. handl., ny tidsföljd, häft. 8 (1863)*], hvilket arbete utgör ett godt och välkommet tillägg till vår dipterologiska literatur. Vidare torde förtjäna att nämnas en liten uppsats af MALM, införd i förhandlingar vid det skandinaviska naturforskarnes nionde möte i Stockholm 1863 under titel: »Några ord med anledning af Prof. BOHEMANS föredrag om parning mellan insekter af olika arter», i hvilken uppsats förf. uttalar sin åsigt om arternas uppkomst, enär han säger: »Jag tror mig sjelf hafva funnit, att äfven t. ex. klimatiska förhållanden, såsom olika årstider, i sinom tid kunna blifva orsak till framkallandet af olika former, hvilka, enligt min åsigt, icke desto mindre få anses som goda arter» och belyser detta med några exempel hemtade från egen erfarenhet.

MALM var gift med CAROLINE MATHILDE CHRISTENSEN och egde med henne 2:ne barn, af hvilka sonen AUGUST HUGO är filosofie doktor och en tid varit lärare vid realgymnasium i Göteborg; dottern ANNA CAROLINA EMERENTIA dog redan i spädd ålder.

Stockholm i Juli 1882.

Jacob Spångberg.

RÉSUMÉS.

(P. 105 du texte.)

O.-M. REUTER: *Hémiptères hétéroptères de la Finlande et de la Scandinavie.*

M. REUTER donne sous ce titre la continuation de la description systématique de tous les Hémiptères hétéroptères connus de la Finlande et de la Scandinavie.

(P. 121 du texte.)

CHR. AURIVILLIUS: *Sur Trochilium melanocephalum* (DALM.)

L'auteur communique que ce représentant de la famille des Sésiïdes, a été trouvé, en été 1879, à Bjuf, Scanie méridionale, découverte remarquable par la circonstance qu'on ne l'avait pas rencontré en Suède depuis le temps de DALMAN.

Séance du 29 avril 1882.

(P. 123 du texte.)

Le Résumé du compte-rendu de cette séance sera communiqué dans la dernière livraison de l'année.

(P. 127 du texte.)

HJ. STOLPE: *Liste des fourmis suédoises (communication préliminaire).*

L'auteur donne sous ce titre la description systématique de toutes les fourmis jusqu'ici connues en Suède, et prie tant les

entomologistes que les profanés dans cette science, de contribuer, par un collectionnement zélé de ces insectes, à augmenter la connaissance ultérieure des espèces qui se trouvent en Suède, et de fournir, dans la mesure du possible, des matériaux sur la vie si curieuse des insectes en question.

(P. 152 du texte.)

J. SPÅNGBERG: *Sur Parnassius Mnemosyne* L.

Ce papillon a été trouvé l'année dernière à la latitude septentrionale élevée de l'île d'Alnö (env. 62°,15' LN.), près de Sundsvall, dans le Medelpad (gouvernement d'Hernösand). Jusqu'ici, on ne l'avait pas rencontré plus haut qu'en Upland (env. 60°,30' LN.).

(P. 153 du texte.)

O.-M. REUTER: *Communications entomologiques des séances de la »Societas pro fauna et flora fennica, pendant les années 1880-1881«.*

M. REUTER donne un court résumé des travaux de la Société précitée dans le domaine de l'entomologie pendant les années 1880-1881. Les personnes qui désireront en prendre connaissance, voudront bien consulter les Mémoires mêmes de la société finlandaise.

(P. 157 du texte.)

J. SPÅNGBERG: *Nécrologie d'AUGUST-WILHELM MALM.*

L'auteur consacre quelques pages à la nécrologie de l'un des membres de la Société, le professeur AUGUST-WILHELM MALM, intendant du musée de Gothembourg.

Versé dans presque toutes les branches de la science zoologique, M. MALM s'était aussi occupé de l'entomologie, et cette dernière lui doit entre autres un travail: *Anteckningar öfver Syrphici i Skandinavien och Finland* (Notes sur les Syrphici de

la Scandinavie et de la Finlande), inséré dans les *Mémoires de la Société royale des sciences et belles-lettres de Gothembourg, nouvelle série, fasc. 8, 1863* (Göteborgs Kongl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhällets handlingar, ny följd, häft. 8, 1863), travail qui constitue une addition bienvenue et excellente à la littérature diptérologique suédoise. Il y a lieu d'ajouter à ce travail une dissertation de MALM, insérée dans les Comptes-rendus de la 9me séance de la Société des naturalistes scandinaves à Stockholm, en 1863, et intitulée: »*Några ord med anledning af Prof. BOHEMANS föredrag om parning mellan insekter af olika arter*» (Quelques mots par rapport au discours de M. le professeur BOHEMAN sur l'accouplement entre insectes de diverses espèces). M. MALM exprime dans cet opuscule sa manière de voir sur la naissance des espèces, disant avoir constaté lui-même par l'expérience que, p. ex., les circonstances climatologiques, comme des saisons différentes, peuvent donner avec le temps naissance à des formes différentes, qui, selon lui, n'en doivent pas moins être considérées comme »de bonnes espèces«.

M. MALM, né en 1821, est mort à Gothembourg le 5 mars de cette année. Il laisse un fils, M. AUGUST-HUGO MALM, Dr en philosophie, professeur à l'école industrielle (*realgymnasium*) de Gothembourg.

FINLANDS OCH DEN SKANDINAVISKA HALFÖNS HEMIPTERA HETEROPTERA

AF

O. M. REUTER.

(Forts. fr. årg. 3, pag. 121.)

branen mycket bred, den obetäckta delen af disken smal, punkterad, corii sidorand med en rad små reguliera maskor, en del af nerverna bruna, diskfältet med spetsen och en fläck vid midten af brachialnerven svarta. 3 mm. l.

På tufviga sumpiga lokaler i lundar. Endast funnen inom östra Finland, i Ryska Karelen af J. SAHLBERG.

3. **M. Humuli** FABR.: äggformig, svart, antenner (utom sista leden) och benen helt och hållet rostgula; pronotum helt och hållet, äfven i disken, samt hemielytra grågula, membranen ställvis med bruna nerver, corii brachialnerv med två svarta streck; sidorandens nerver bruna; pronoti kölar utan maskor. 3 $\frac{1}{2}$ mm. l.

Tingis Humuli FALL., H. Sv. 114, 3 (partim).

På *Myosotis palustris* och *lingulata*. Sverige: Skåne, Småland, Kinnekulle, Östergötland, Stockholm. Finland sällsynt: Tavastland och Karelska näset, J. SAHLBERG.

Fam. VI. HEBRIDAE.

Kropp liten med läderhårdt chitinskelett, undertill betäckt med kort, för vatten ogenomtränglig, åtsittande pubescens. Hufvud äggrundt, lutande, med små ögon och två oceller. Rostrum fyr-ledadt med basen dold i en ränna, bildad på hufvudets undre sida af de höga rostral-loberna. Antenner med fem tydliga leder. Pronotum framtill afsmalnande. Scutell tydlig, i spetsen

afrundad. Hemielytra med aflångt triangulärt corium, men clavus hinnartad, likasom membranen, och öfvergående i denna; stundom rudimentära. Bröstet med midtelfåra. Höfter frånstående. Ben måttligt långa. Tarser två-ledade med klor i spetsen. — Lefva på vattenväxter, vid stränder af stillastående vatten och löpa med färdighet på vattenytan.

Släktöfversigt:

Ögon korniga. Rostrum nående till bakhöfterna. Antenner fästade långt nedom ögonen med första och andra lederna korta, de öfriga tunnare, tredje längst. Pronotum intryckt på tvären. — HEBRUS.

HEBRUS CURT.

1. **H. pusillus** FALL.: brunsvart eller brun, matt, antennernas första led, rostrum och ben rostfärgade; hemielytra med en basalfleck på clavus och tre fläckar på membranen, två transversela och en längsfläck före spetsen, hvita; första antennleden nästan dubbelt så lång som ögats diameter, skjutande långt ut öfver hufvudets spets. 2 mm. l.

FALL., H. Sv. 65, 27 (*Lygaeus*). SAHLB., Mon. 127, 1. J. SAHLB., Not. F. Fl. Fenn. XIV, 266, 1.

Tämligen sällsynt på *Lemna* o. a. vattenväxter. Sverige: Småland, Westergötland, Södermanland. Finland: Åland—Ryska Karelen.

2. **H. ruficeps** THOMS.: brunsvart, matt, hufvud, antenner, pronotum och fötter rödgula; pronotum stundom rödbrunt eller brunt, i midten bredt svartaktigt; clavus vid basen obestämdt hvitaktigt, membranen rökfärgad; vanligen äro hemielytra starkt förkortade, bildande ett litet ovalt innantill hvitaktigt fjäll; första antennleden föga längre än ögats diameter och föga skjutande ut öfver hufvudspetsen. 2 mm. l.

THOMS., Op. ent. IV, 395. J. SAHLB. l. c. 266, 2.

Sällsynt; lefver hufvudsakligen i *Sphagnum*-mossar och erhålles bäst genom sållning eller skakning af mosstufvorna. Sverige: Skåne, THOMSON, Öland, BOHEMAN. Finland: Åbo skärgård, FÖRF., Nyland, Tavastland, Ladoga Karelen, J. SAHLBERG.

Fam. VII. HYDROMETRIDAE.

Kropp hård, undertill betäckt af kort, åtsittande, silkesartad, för vatten ogenomtränglig pubescens. Antenner fyraledade. Corium, clavus och membran icke tydligt åtskilda och af nästan likartad consistens. Connexivum starkt uppböjdt, kantande abdomen. Inga eller otydliga stinkkörtelöppningar på metasternum. Tarsar två- eller tre-ledade med klorna vanligen (icke hos *Mesovelina* och *Hydrometra*) fästade före sista ledens spets, utan några klodynor.¹ — Lefva på vattenytan, der de löpa kring med stor snabbhet efter rof.

Öfversigt af underfamiljerna.²

- 1 (2). Höfter samstående. Pronotum baktill icke förlängdt öfver scutellen, med en tvärfåra, som delar det i två ungefär lika stora lober. Oceller stora. Antenner och ben fina, de förra med andra leden kortare än de öfriga. Klor mycket små, spets-sittande. Hemielytra saknas (hos våra exemplar). — *Mesoveliina*.
- 2 (1). Bakhöfter vidt fränstående, sido-sittande. Pronotum baktill triangulärt förlängdt och helt och hållet täckande scutellen (blott hos *Hydrometra* är denna något synbar). Klor vanligen fästade före tarsspetsen.
- 3 (4). Hufvud mycket aflångt, horisontelt, nästan cylindriskt, framtill tillsvulladt. Ögon belägna ungefär i midten af hufvudets sidor, långt från pronoti framkant. Tredje antennleden längst. Klor spets-sittande. — *Hydrometrina*.
- 4 (3). Hufvud kort, lutande och framåt afsmalnande. Ögon invid pronoti framkant. Vanligen den första antennleden längst. Klor framför tarsspetsarna.
- 5 (6). Bakfötter vanligen icke mycket längre än framfötterna. Rostrum tredledadt. Mellanhöfterna stående ungefär lika långt från fram- som från bakhöfterna. — *Velina*.
- 6 (5). Bakfötter och isynnerhet mellanfötterna mycket förlängda, mångfaldt längre än framfötterna: Rostrum fyraledadt. Mellanbrösten mycket långt, fram- och bakbrösten mycket korta, hvarigenom mellanhöfterna blifva långt aflägsnade från framhöfterna, men starkt närmade till bakhöfterna. — *Gerridina*.

¹ Så benämnes ett hinnlikt bihang, som oftast förefinnes emellan de båda klorna.

² Dessa erbjuda sinsemellan så stor olikhet, att de måhända rättast förtjänade att betraktas såsom egna familjer. Underf. *Mesoveliina* står fam. *Hebridae* ganska nära och kunde till följd af vissa karaktärer förenas med denna lika väl som med *Hydrometridae*.

Underf. **Mesoveliina.**

Släktöfversigt:

Kropp lancettformig, ofvan nedplattad, undertill convex. Ögon klotrunda, icke vidrörande pronoti spets. Rostrum treledadt. Första antennleden längst, något böjd. Pronoti sidor okantade. Tarsar treledade med basal-leden mycket kort. — MESOVELIA.

MESOVELIA M. & R.

1. **M. furcata** M. & R.: olivfärgadt gul, likasom fernissad, alla tvärsuturer, hufvud med två längsstreck, fyra punkter framtill och clypeus, thoracal och åtminstone de främre dorsalsegmenten med två discoidal-långsband samt spetsarne af antennlederna, tibierna och tarserna svartaktiga; lårens bakkant och tibierna med fina taggar; vanligen (hos oss alltid) icke ens spår till vingar. $3-3\frac{1}{2}$ mm. l.

Mesovelia Parra J. SAHLB., Not. Soc. F. Fl. Fenn. XIV, 260, 1.

I träsk och dammar på *Nymphaea*, *Nuphar*, *Potamogeton* o. s. v. Hittills funnen endast i Finland: Ryska och Finska Karelen, Savolax (nordligast i Idensalmi), Tavastland, Nyland och Satakunta, J. SAHLBERG; Åbo skärgård (äfvén vid stränderna af brackvattenvikar) och Åland, FÖRF.

Underf. **Hydrometrina.**

Släktöfversigt:

Kropp lineär. Oceller saknas. Rostrum fint, icke fullt räckande till hufvudets bas, treledadt. Första antennleden kortare än de öfriga. Ben ytterst fina, tarsar treledade, första leden ytterst kort. — HYDROMETRA.

HYDROMETRA LATR.

1. **H. stagnorum** LINN.: brunsvart, hufvudets spets, rostrum, utom i spetsen, antennernas bas, ben och connexivum rostfärgade, knän, tibiernas spets samt tarsar svarta; hemielytra lineära med två svarta längsnervar, tecknade med otydliga gula fläckar, men vanligen ytterst korta, lineära, bruna, knappt längre än metanotum. $7\frac{1}{2}-8\frac{1}{2}$ mm. l.

LINN., F. SV. 971 (*Cimex*). FALL., H. SV. 162, 1 (*Emesa*).
 J. SAHLB., l. c. 268, 1 (*Linnobates*). — *Cimex acus* DE GEER,
 Mém. III, 332, 40.

Sällsynt vid sjöstränder; löper tämligen snabbt på vattnet,
 men går långsamt på land. Sverige: Skåne; Finland: Ryska
 Karelen vid Svir, Ladoga-Karelen, södra Savolax, Tavastland
 och enl. J. SAHLBERG äfven i södra Österbotten.

Underf. Veliina.

Släktöfversigt:

- 1 (2). Kropp liten. Första antennleden mycket lindrigt böjd, kortare än
 den fjerde, som är längst. Alla tarser tvåledade. Mellersta tibierna
 icke hårfransade. Baklår hos båda könen oväpnade. — MICROVELIA.
 2 (1). Kropp medelstor. Första antennleden längst, bågböjd. Alla tarser
 tredade, men första leden mycket kort. Mellersta tibierna baktill
 starkt hårbräddade. Baklår hos ♂ med två taggar. — VELIA.

MICROVELIA WESTW.

1. **M. Schneideri** SCHOLZ: svart, tätt silkesluden, pronoti
 apicalring och ögonkretsen silfverludna; första antennleden, utom
 i spetsen, rostrum mot basen, höfter, lårningar och lår från ba-
 sen utöfver midten blekgula, ben och antenner utåt bruna; he-
 mielytra med två basallinier, två småfläckar bakom midten och
 ett stort discoidalfält hvitaktiga, detta med en svart midtlinie;
 det punkterade pronotum och connexivum svarta. 2—2½ mm. l.

J. SAHLB., Medd. Soc. F. Fl. Fenn. I, p. 89. *Hydroessa*
pygmaea THOMS., Op. ent. IV, p. 394 (nec DUF.).

På stillastående vatten. Sverige: Lund, THOMSON. Fin-
 land: vid Åbo, FÖRF., Ryska och Finska Karelen, Lappland
 (Muonioniska)¹, J. SAHLBERG.

VELIA LATR.

1. **V. currens** FABR.: svartbrun, opac, pronotum ofta rost-
 brunt, tätt och fint brun-pubescent; mellan- och bakbröstets rän-

¹ De af J. SAHLBERG i hans Enum. Hem. Gymn. Fenn. från Lappland
 anförda exemplaren af *Hebrus pusillus* tillhöra enligt SAHLBERGS senare un-
 dersökningar icke denna art, utan *Microvelia Schneideri*.

der här och der, connexivum och bukens midt gula, hvarje segment af connexivum med svart fläck i bakranden, två aflånga snedställda fläckar nära pronoti spets och andra vid de första dorsalsegmentens sidor silfver-håriga; vanligen vinglös; hos de vingade äro hemielytra tecknade med en liten hvit linie i basalhörnet samt en aflång fläck vid första discoidalältets bas och två mindre rundade fläckar äfven hvita, den förra i midten, den andra före elytras spets. $6-6\frac{1}{2}$ mm. l.

FALL., H. Sv. 160, 2 (*Hydrometra*). J. SAHLB., Not. Skpts F. Fl. Fenn. XIV, 263, 1.

Sällsynt på bäckar med forsande vatten, lever i sällskap. Sverige: Skåne, Småland, Vestergötland, Bohuslän. Finland: Ryska och Finska Karelen, nordligast i Kirjavalaks, J. SAHLBERG.

Underf. Gerridina.

Släktöfversigt:

Kropp smal, aflång. Ögon stora, klotformiga, vidrörande pronoti framkant. Oceller knapt skönjbara. Hemielytra med starka längsnerv. Tarser tvåledade, klor små; framtarser mycket kortare och tjockare än de öfriga. Hemielytra ofta förkortade eller inga. — GERRIS.

GERRIS FABR., LATR.

Artöfversigt:

- 1 (2). Antenner litet längre än halfva kroppen, första leden kortare än andra och tredje tillsamman. Mellanlår tydligt kortare än baklåren. Sjette abdominalsegmentets bakhörn utskjutande i en lång tagg. — **G. rufoscutellata**.
- 2 (1). Antenner knapt så långa som hufvud och pronotum tillsammans. Mellanlår lika långa som eller längre än baklåren.
- 3 (6). Sjette abdominalsegmentets bakhörn utdragna i en lång hvass tagg. Första antennleden tydligt längre än andra och tredje tillsamman.
- 4 (5). Sjette abdominalsegmentets utdragna bakhörn uppnående eller öfver-skjutande genitalsegmentens spets. Pronoti yttre sidorand (från sidan sedd) i de bakre två tredjedelarne med en gul linie. — **G. paludum**.
- 5 (4). Sjette abdominalsegmentets utdragna bakhörn icke nående till genitalsegmentens spets. Pronoti sidorand utan gul linie. — **G. najas**.
- 6 (3). Sjette abdominalsegmentets bakhörn mindre långt och spetsigt utdragna, blott tandformigt utskjutande. Första antennleden kortare än eller lika lång som andra och tredje tillsamman.

- 7(10). Mellersta tarsernas andra led endast omkring dubbelt längre än den första.
- 8 (9). Baktarsernas andra led omkring $\frac{2}{5}$ —nästan $\frac{1}{3}$ kortare än den första. Antenner gulaktigt rostfärgade, sista leden och spets hälften af den näst sista bruna. Hanens sju ventralsegment i spetsen rundadt urbräddadt. — **G. aspera.**
- 9 (8). Baktarsernas andra led nästan dubbelt kortare än den första. Antennernas tre första leder helt och hållet gulaktigt rostfärgade. Hanens sju ventralsegment¹ i spetsen rundadt urbräddadt, men dessutom yttermera i sjelfva midten rundadt urbugtadt. — **G. thoracica.**
- 10 (7). Mellersta tarsernas andra led tredubbelt eller än mer längre än den första. Hanens genitalsegment såsom hos föregående art.
- 11(14). Baktibier och tarser tillsammans lika långa som eller nästan något längre än mellantibierna.
- 12(13). Baktarsernas andra led dubbelt kortare än den första. Framlår med två sneda mot basen afkortade svarta längsstreck, ett yttre och ett inre. Hanens buk övöpnad, honans i midten med två breda gula längsband. — **G. lacustris.**
- 13(12). Baktarsernas andra led mindre än dubbelt kortare än den första. Framlår svarta, blott i yttersta basen rostfärgade. Hanens sju ventralsegment beväpnadt med två höga framåt riktade tuberkler; honans buk helt svart. — **G. odontogaster.**
- 14(11). Baktibier och tarser tillsammans omkring $\frac{1}{4}$ kortare än mellantibierna. Baktarsernas andra led omkring $\frac{2}{5}$ kortare än den första. Hanens buk övöpnad, honans helt svart. — **G. argentata.**

1. **G. rufoscutellata** LATR.: svart eller olivbrun, undertill tätt gulaktigt silfverpubescent, antennernas tre första leder, rostri tredje led bakom midten, pronotum, hemielytra, en fläck framför höftskålarne och ben roströda; pronotum framtill, med undantag af en längsline, randen bakom sidohörnen och vingnerverna svarta; buk ofta längs midten rödaktig. 13—17 mm. l.

STÅL, Öfv. Vet. Ak. Förh. 1868, 396, 1 (*Limnoporus*). J. SAHLB., Not. Sällsk. F. Fl. Fenn. XIV, 250, 1 (*Hydrometra*). *Hydrometra lacustris* FALL., H. Sv. 159, 1 (partim).

Ej sällsynt på stillastående eller långsamt rinnande vatten, särdeles i skogskärr. Sverige: Skåne—Norrländ. Norge: Ryndbjerg, Eidskogen, Odalen. Finland: ända upp till Kantalaks i Ryska Lappmarken.

2. **G. paludum** FABR.: svart, undertill tätt blekt silfverpubescent, en midtlinie på pronoti framlob, en line på hvarje

¹ I mina Nya Bidr. till Åbo och Ålands skärgårds Hemipterfauna (Medd. Soc. pro F. Fl. Fenn. V, p. 192) står genom skriffel »Mas segmento genitali» i. e. *sexto ventrali*.

sida om bakloben, fläckar framför höfterna, sista ventralsegmentets bakrand och en fin linie längs connexivi utrand rödgula; ben och antenner svarta; pronoti framhorn tuberkelformigt upphöjda; buk lindrigt kölad, särdeles hos hanen; baktarsernas första led dubbelt längre än den andra. 12—14 mm. l.

J. SAHLB., l. c. 251, 2. *Cimex najas* DE GEER, Mém. III, 311, T. XVI, spec. alatum, sec. sp. typ.

Sällsynt. Sverige: Skåne, WALLENGREN, Östergötland, HAGLUND. Finland: Åbo skärgård i en hafsvik, FÖRF., Nyland, JUSLIN, Södra Karelen och nordligast vid Teisko i Tavastland, J. SAHLBERG.

3. **G. najas** DE GEER, auct.: lik föregående, men afviker genom gråaktig, finare pubescens på undre kroppssidan, betydligt kortare bakhörn på sjette abdominalsegmentet, kortare genitalsegment, tjockare antenner, pronoti framhorn afrundade och icke framskjutande, icke kölad buk, samt genom baktarserna, hvilkas första led är blott $\frac{1}{3}$ längre än den andra; pronoti gula sidolinie saknas, men på mesosternum finnes en gul fläck. 13—16 mm. l.

DE GEER, Mem. III, 311, 39; T. XVI, ff. 8—11 (*Cimex*), spec. aptera. STÅL, l. c. 396 (*Hygrotrechus*). J. SAHLB. l. c. 252, 3 (*Hydrometra*). *Hydrometra lacustris* FALL., H. Sv. 159, 1 (partim). *H. paludum* ZETT., Ins. Lapp. 281, 1. *H. aptera* BOH., Öfv. Vet. Ak. Förh. 1852, 79, 38.

Här och der i södra Sverige: Skåne, Småland, Öland; i sydöstra Finland allmän, nordligast i Savolaks, Tavastland, J. SAHLBERG, Österbotten, WASASTJERNA. — Vanligen vinglös.

4. **G. aspera** FIEB.: svart, undertill silfvergrå, pronotum med en linie framtill och största delen af disken, hufvudets spets, antenner utöfver midten, rostri tredje led bakom midten, en smal strimma nedanför pronoti sidorand sträckande sig framåt ända till spetsen, ett streck framför framhöfterna, en fin linie på yttresidan af bakre höfterna, abdomens sidorand (undertill smalt) och benen rödgula; främsta lårringarne, en bred strimma på utsidan af framlåren och bakhöfterna ofvantill svarta; buk fint fårad på midten och tecknad med längslinier af fin silfverpubescens. 10—11 mm. l.

STÅL, l. c. 397, 2 (*Limnotrechus*). J. SAHLB., l. c. 254, 5 (*Hydrometra*). *Hydrometra lacustris* var. c ZETT., Ins. Lapp. 282, 2.

På stående och rinnande vatten, äfven i hafsvikar. Sverige: Stockholm, Ångermanland, Torneå Lappmark; nordenfjeldske Norge vid Innsö, J. SAHLBERG; Finland: hela området ända upp i Lappmarken, der den mestadels är vinglös.

5. **G. thoracica** SCHUMM.: lik föreg., men antenner, utom sista leden, rostgula; fläckarne framför framhöfterna större och likaså en gul fläck på bakre höftpannorna; pronoti disk baktill lifligare rostgul,¹ strecket på undre sidan af sidoranden framtill afbrutet; connexivum undertill bredare rostgult; buk på längden fint kölad utan silfverludna längslinier; kropp tämligen parallel, icke starkt utvidgad vid bakhöfterna, hanens sjetta ventralsegment icke på längden intryckt;² täckvingarne någon gång hvitaktiga emellan nerverna. 10—11 mm. l.

STÅL, l. c. 397, 1 (*Limnotrechus*). J. SAHLB., l. c. 253, 4 (*Hydrometra*). *Hydrometra lacustris* var. b ZETT., Ins. Lapp. 282, 2 (verisim. = var. *fuscinatorum* mihi).

Sällsynt. Sverige: Bohuslän, Östergötland?, Skåne? Norge: Christiania, Sell, Dovre, Modum. Finland: Åland och Åbo skärgård, FÖRF., Helsingfors, J. SAHLBERG.

6. **G. lacustris** LINN.: svart, en liten spetslinie på pronotum, en före midten afbruten linie på ömse sidor under sidoranden, en fläck på ömse sidor om hufvudets spets, prosternum framför höfterna, bakre höftpannorna undertill, abdomens rand och benen gula; en aflång fläck på främsta lårringarne och två strimmor på framlåren svarta; honans buk i disken gul med en svart längslinie i midten. 8—10 mm. l.

LINN., F. Sv. 257, 970 (*Cimex*). FALL., H. Sv. 159, 1 (*Hydrometra*) partim. ZETT., Ins. Lapp. 282, 2 (id. var. a). J. SAHLB., l. c. 255, 6 (id.). STÅL, l. c. 397, 3 (*Limnotrechus*). — *Cimex najas* DE GEER, l. c. partim.

¹ Stundom är denna likväl helt svart eller blott i midten smalt olivbrun och strecket under sidoranden framtill mycket förkortadt, var. *fuscinatorum* REUT. (Medd. Soc. F. Fl. F. V, 191). Från Ålands yttre skärgård.

² De två senaste karaktererna skilja denna från *G. Costae* H. S., en art, som måhända finnes äfven inom vårt gebit, då den i Britanien går ända upp i Orkneyöarne.

Allmän öfver hela området ända upp i Lappmarken. Ofta äro täckvingarne förkortade, knapt nående till fjerde dorsalsegmentets spets, och flygvingarne inga.

7. **G. odontogaster** ZETT.: svart; thorax såsom hos föreg.; prosternum med ett streck på hvardera sidan framför höfterna, abdomens sidorand (smalt), framhöfter och lårringar, dessa med undantag af en fläck undertill, framlårens bas, bakhöfter och lårringar undertill samt baklår gulaktiga, dessa ofvan bruna; honans buk svart. $7-8\frac{1}{3}$ mm. l.

ZETT., Ins. Lapp. 282, 3 (*Hydrometra*). J. SAHLB., l. c. 257, 7 (id.). STÅL, l. c. 398, 4 (*Limnotrechus*).

På stillastående och långsamt rinnande vatten, äfven vid hafskusterna; hela Sverige och Finland längst upp i Lappmarken, der den vanligen är kortvingad med täckvingarne knapt uppnående andra dorsalsegmentets bas. Norge: Dovre, Finmarken.

8. **G. argentata** SCHUMM.: mycket lik föregående, men än mindre, abdomens gula sidorand framtill afsmalnande och afkortad, framlåren vid basen blott innantill gula, baklåren ofvan helt svarta, bakre höfterna helt svarta eller någon gång undertill i spetsen gulaktiga; baktibier och -tarser kortare, hanens buk övöpnad; stundom saknas pronoti spetslinie. $6-7\frac{1}{2}$ mm. l.

STÅL, l. c. 398, 5 (*Limnotrechus*). J. SAHLB., l. c. 258, 8 (*Hydrometra*).

Sällsynt. Sverige: Stockholm, STÅL, Östergötland, HAGLUND; Finland: södra Tavastland, Nyland, s. Savolax, Karelen, ända upp vid Tiudie i Ryska Karelen, J. SAHLBERG.

(Forts.)

FÖRTECKNING PÅ DE EPHEMERIDER SOM
HITTILLS BLIFVIT FUNNA PÅ SKAN-
DINAVISKA HALFÖN

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Såsom Neuroptera i allmänhet hafva af Skandinaviens entomologer blifvit förbisedda, så har det äfven och kanske i högsta grad varit fallet särskildt med familjen *Ephemeridæ*. De enda upplysningar vi hafva erhållit om de arter af denna familj, som vår halfö fostrar, innehållas dels i LINNÉS *Fauna Svecica*, dels i ZETTERSTEDTS *Insecta Lapponica* och dels i STRÖMS afhandling uti *Nye Samling af det Kongl. Danske Videnskabers Selskabs Skrifter* 2 Del. 1783. Det har derfor synts oss icke böra sakna intresse att här meddela, hvad vi utöfver nämnda uppgifter hafva oss bekant om dessa insekters utbredning inom vår halfö. Våra uppgifter stödjade sig dels på våra egna iakttagelser i Skåne och Blekinge, dels på meddelade exemplar från Norge af SIEBKE i lifstiden och senäst af SCHÖYEN, hvilken senare haft godheten att tid efter annan sända oss de insamlingar af Neuroptera, som han gjort under sina entomologiska resor. Men derjämte sammandraga vi här nedan äfven de uppgifter, som finnas uti ZETTERSTEDTS och STRÖMS ofvan nämnda arbeten. Likaledes hafva Herrar Lektor SPÅNGBERG och Apotekare HAMNSTRÖM haft godheten sända ett och annat exemplar.

LINNÉ beskref 1761 i sin *Fauna Svecica* 9 hithörande arter, af hvilka likväl tvänne (*E. bioculata* och *fuscata*) sammanfalla, så att det af honom från halfön kända artantalet endast är 8. En

af dessa arter är likväl ännu alldeles okänd (*E. culiciformis*) och en annan (*E. vespertina*) är oviss. Af hans arter känna vi sålunda med säkerhet endast följande 6: *E. vulgata*, *bioculata*, *horaria*, *diptera*, *nigra* och *mutica*.

STRÖM beskref 1783 från det nordanfjäldska Norge följande 4 arter: *E. leucophthalma*, *caudata*, *bioculata* och *ciliata*, af hvilka *E. bioculata* är den liknämninga LINNÉ'S art och *E. ciliata* är den samma som nyss nämde författares *E. mutica*, men de återstående tvänne voro nya för halföns fauna, ehuru de redan förut erhållit andra artnamn och af ZETTERSTEDT ej blifvit uppräknade bland de för honom såsom skandinaviska kända.

ZETTERSTEDT uppräknar eller beskriver 1839 i *Ins. Lapp.* 14 arter såsom skandinaviska, nämligen: *E. vulgata*, *marginata*, *hyalinata*, *halterata*, *vespertina*, *brevicauda*, *venosa*, *vitreata*, *bioculata*, *culiciformis*, *fuscata*, *horaria*, *nigra* och *diptera*. Af dessa äro likväl, såsom redan nämts, de Linneanska namnen *E. bioculata* och *fuscata* synonymmer, men äfven de båda Zetterstedtska arterna *E. hyalinata* och *halterata* sammanfalla med hvarandra, hvaraf följer att endast 12 af de 14 uppräknade arterna återstå såsom själfständiga. Härvid är likväl derjämte att märka, att ZETTERSTEDT'S *E. culiciformis* är lika apokryfisk som den liknämninga Linneanska arten. Utan tillgång till originalexemplar är det nämligen omöjligt att afgöra, hvad ZETTERSTEDT åsyftat med sin art. Således känna vi af hans arter ej mer än 11, hvaraf de 5 voro nya för faunan. Då nu härtill läggas de 2 af STRÖM beskrifna arterna, hvilka liksom STRÖM'S arbeten voro okända för ZETTERSTEDT, utgör det från halfön kända artantalet 13. Nedan stående förteckning lägger till detta antal 8, så att vi från vår halfö känna nu med säkerhet 21 arter, utom de ofvan nämnda ovissa.

Ehuru detta antal ganska säkert kommer betydligt att ökas, när familjens arter blott hunnit att tillvinna sig större uppmärksamhet från våra Entomologers sida, är redan nu en jämförelse med hvad vi om samma familj känna från andra länder ej alldeles utan intresse. England, som i detta afseende ostridigt är det noggrannast undersökta land i Europa, eger 37 hithörande arter. Schweiz kommer närmast derefter med 30, norra och mellersta Tyskland med 25, Frankrike med 22, Ärkehertigdömet Österrike

med 17 och Spanien med 16 arter. Från östra Europa är så litet om familjen känt, att ingen jämförelse dermed kan ske.

I alla nyss uppräknade länder förekomma följande 7 af våra arter: *Ephemera vulgata*, *Leptophlebia cincta*, *Cænis brevicauda*, *Cloeon dipterum* och *russulum*, *Heptagenia sulphurea* och *venosa*, hvaremot följande 6 saknas i Österrike och äro blott anmärkta i England, Schweiz, Tyskland, Frankrike och Spanien, nämligen: *Ephemera danica*, *Leptophlebia marginata*, *Cænis horaria*, *Centroptilum luteolum*, *Baetis bioculatus* och *muticus*. I England och Spanien saknas åter *Ephemera glaucops* och *Heptagenia fluminum*, hvilka likväl uppgifvas såsom tillhörande Schweiz, Tysklands och Österrikes faunor. I England, Schweiz och Frankrike förekommer *Ephemera lineata*, hvaremot *Heptagenia colorata* tillhör England, Schweiz och Österrike. Gemensamt med vår halfö har vidare England ensamt *Baetis phæops* och *niger*, samt England och Schweiz *Leptophlebia fusca*.

Således eger vår halfö gemensamt med England 18, med Schweiz 18, med Tyskland 15, med Frankrike 14, med Österrike 10 och med Spanien 12 arter.

Utom Europa förekomma af våra arter *Leptophlebia marginata* och *Baetis bioculatus* äfven i norra Amerika, *Cloeon russulum* i norra China samt *Cloeon dipterum* i Egypten.

Baetis vitrata och *Heptagenia borealis* synas uteslutande tillhöra den högre Norden af vår halfö. Åtminstone hafva de hittills icke blifvit anmärkta annorstädes än i Norska Finmarken.

EPHEMERA (LIN.)

E. vulgata L. (*E. communis* RETZ) förekommer under Maj och Juni i hela Sverige, åtminstone ända in i södra Lappmarken. Inom Norge är den anmärkt vid Grundset i Österdalen och i Krydsherred (SIEBKE).

E. lineata EATON (*E. danica* PICT.). Under Juni och Juli månader funnen vid Ifösjön och Ringsjön i Skåne.

E. danica MÜLL. (*E. hispanica* RAMB.). Skall enligt PICTET och EATON förekomma i Lappland. Från Skandinavien ej sedd af FÖRF.

E. glaucops PICT. Under Juli månad vid Ringsjön i Skåne.

LEPTOPHLEBIA WESTW. EATON.

L. marginata L. ZETT. under Maj—Juli tämligen allmän från Skåne, åtminstone in i södra Lappmarken.

L. cincta RETZ (*E. albipennis* FABR., *E. hyalinata* och *halterata* ZETT.) förekommer genom hela Sverige, samt inom Norge i Finnmarken (ZETT.), vid Elvenæs i Sydvaranger och vid Jerkin (SCHÖYEN).

L. fusca CURT. (*E. vespertina* ZETT. *Potamanthus brunneus* PICT.). Under Juni—Augusti i Skåne (FÖRF.) samt i Småland och Lappland (ZETT.).

Obs. Till detta slägte torde äfven höra *E. vespertina* LIN., hvilken skall enligt LINNÉS uppgift talrikt förekomma vid »fluvium Sätthælla» i Småland, men ännu är okänd. Troligen är den subimago till någon redan känd art och sannolikt till närmast föregående.

CÆNIS STEPH. EATON.

C. brevicauda FABR. ZETT. (*C. grisea* PICT., *E. macrura* STEPH.) vid Ifösjö i Skåne, samt enligt ZETTERSTEDT i Westergötland, på Öland och i Torneå Lappmark.

C. horaria L. (*C. dimidiata* STEPH. EATON). Skåne vid Ringsjön sparsamt.

CLOEON LEACH.

C. dipterum L. EATON. Vid Ifö och Lebra sjöar i Skåne samt Byasjö i Blekinge under Juni—Augusti. Inom Norge vid Bodö (SCHÖYEN).

C. russulum MÜLL. (*E. pumila* RAMB.) vid Ifösjö nära Knuthuset i vestra Ljungby socken i Skåne under Juli månad.

CENTROPTILUM EATON.

C. luteolum MÜLL. EATON (*E. caudata* STRÖM) vid Byasjö i Blekinge; inom Norge nordanfjelds (STRÖM) och vid Alten (EATON).

BAETIS LEACH.

B. bioculatus L. STRÖM. ZETT. EATON (*E. fuscata* L.) under sommarmånaderna i hela Sverige, åtminstone upp i södra Lappmarken. Inom Norge i Drivdalen och Sydvaranger (SCHÖYEN), men för öfrigt äfven i Norge den allmännaste arten enligt STRÖM.

B. phæops EATON (*C. verna* PICT.) vid Hammerfest och Alten i Norge enligt EATON.

B. muticus L. (*E. striata* L., *B. pumila* EATON., *E. ciliata* STRÖM) Amunds å vid Årup i Skåne under Juni—Juli. I Norge enligt STRÖM.

B. niger L. EATON. Funnen i Skåne vid samma tid och på samma ställe som föregående art.

B. vitreatus ZETT. Enligt ZETTERSTEDT vid Bossekop i Finmarken under Augusti månad. SCHÖYEN har sändt ett exemplar från Sydvaranger, som otvifvelaktigt tillhör denna art, hvilken ej kan identifieras med någon annan beskrifven Baetis-art. EATON har sammanfört ZETTERSTEDTS art med *Leptophlebia cincta*, dit den alls icke kan höra.

Obs. Till detta slägte hörer sannolikt äfven LINNÉS *E. culiciformis*, men vi hafva ännu ej sett någon art, som kan identifieras med LINNÉS beskrifning. Samma är förhållandet med den beskrifning ZETTERSTEDT gifver å sin liknämninga art, ehuru han säger, att hans art skall vara tämligen allmän.

HEPTAGENIA WALSH. EATON.

H. semicolorata CURT. vid Sydvaranger i Norge af SCHÖYEN.

H. borealis EATON emellan Kautokeino och »Karasvando» (= Karesuando?) i Finmarken enligt EATON.

H. sulphurea MÜLL. (*H. elegans* EATON., *E. leucophthalma* STRÖM) vid Ifösjö i Skåne under Juli, samt vid Aaset och Grundset i Norge (SIEBKE); äfven nordanfjelds enligt STRÖM.

H. fluminum PICT. vid Carlshamn i Blekinge. Inom Norge vid Fokstuen och Kongsvold (SCHÖYEN).

H. venosa FABR. ZETT. EATON vid Ifösjö och Ringsjön i Skåne, samt enligt ZETTERSTEDT ända in i Lappland och Finmarken; dessutom inom Norge funnen vid Aaset, i Österdalen vid Aastaelv (SIEBKE) samt vidare vid Hönefos och Næs.

NOVÆ HYMENOPTERORUM SPECIES DESCRIPTÆ

A

G. FR. MÖLLER.

Tenthredinetæ.

1. **Nematus viridissimus.** Viridis, apice mandibularum, antennarum basi superne, macula ocellari, verticis minuta et tribus majoribus mesonoti, scutelli apice, macula parva semilunari segmenti primi margineque terebræ nigris. Cellula tertia submarginalis postice quam antice duplo latior. Cerci terebra breviores; unguiculi bifidi. ♀. Long. 10 m.m.

N. curtispinæ (THOMS.) affinis, sed corpore majore et latiore, antennis longioribus, colore post mortem virescente nec in flavo vergente, abdomine absque vitta dorsali, cercis brevioribus formaque cellulæ tertiæ submarginalis distinctus.

Funnen på Al i Skrifvaremöllan vid Tvedörra lägerplats, Juni 1880.

Pteromalidæ.

1. **Torymus Glechomæ.** Viridis, vertice nitido cum scapulis et epimeris mesothoracis aureis; scapo antennarum, ventre, fascia abdominis basali lata pedibusque flavis, trochanteribus posticis basi viridibus. Tibiæ calcari interiore metatarsi medium haud attingente. Terebra corporis longitudine. ♀. Long. 3 m.m.

T. cingulato (NEES) simillimus, sed corpore minore, vertice aureo-nitido subtilius punctato, fascia abdominali latiori, trochanteribus posticis basi tantum viridibus et victu alio certe distinctus.

Utkläckt som parasit på *Cynips Glechomæ* (LIN.) ur galler på stänglarne af *Glechoma hederaceum*, April 1882.

2. **Arthrolytus puncticollis.** Nigro-æneus, scutello obscure purpurascente, scapo antennarum pedibusque partim rufescentibus, abdominis basi viridi, nitido; thorax subtilissime alutaceus punctis majoribus parce impressis; alæ hyalinæ; antennæ flagello tenui. ♂♀. Long. 1.5—3 m.m.

Mas: corpore sæpissime minore, antennis longioribus et tenuioribus, flagelli articulis pube albida adpressa vestitis.

Arth. albiscapo (THOMS.) affinis, sed antennis tenuioribus, alis immaculatis præcipueque punctura thoracis insigni bene distinctus.

Lefver som parasit på *Anobium paniceum*.

Ett kasseradt af Anobii-larver genomborradt parti af Radix Iridis florentinæ tillvaratogs sistlidne April för undersökning af larvernes utveckling. Den 13 i samma månad framkröp ur ett af borrhålen en liten Pteromalinhona af underslägtet Arthrolytus (THOMS.), hvilken i flera hänseenden var olik förut kända arter. Den 23 April visade sig den första lille hanen och under återstoden af månaden kläcktes sparsamt små hanar och honor. Under Maj—Juli framkommo begge könen talrikare och i mera utbildade former. I Augusti utkläcktes de största honorna; der-efter aftog frequensen allt mera till den 10 September, då de sista parasitsteklarne observerades.

Proctotrupidæ.

1. **Proctotrupes bistriatus.** Niger, nitidulus, tenuiter fusco-pubescentis, abdominis apice, basi terebræ, genubus, tibiis et tarsis rufopiceis; mesonotum bistriatum, striis fere parallelis, basin haud attingentibus; metathorax rugose-punctatus, carina media tenui; alæ subfumatæ, area radiali minutissima lineari, ramo substigmaticali elongato, fumato; tibiæ calcaribus rectis; terebra compressa, tenuis, apice incurva, abdominis longitudine. ♀. Long. 5 m.m.

Pr. Gravidatori (LIN.) proximus, sed præter alias notas thorace bistriato bene distinctus.

Funnen i Skåne å Kempinge Ljung, Augusti 1880.

2. **Proctotrupes foveolatus.** Nigro-piceus, nitidulus, tenuiter pubescens, pedibus squamulisque alarum flavis; terebra antennisque fuscotestaceis; metathorax lævigatus carina media tenui elevata foveolaque basali subquadrata sat profunde impressa; alæ stigmatate crasso testaceo, areola magna triangulari, nervo substigmaticali brevissimo; tibiæ calcaribus rectis; terebra tenuis abdomine triplo brevior. ♂♀. Long. 3 m.m.

Ab affinibus metathorace foveolato sat distinctus.

Funnen i Skåne å Kempinge ljung, Augusti 1869 och September 1874.

BIDRAG TILL KÄNNEDOMEN OM PARASITLIFVET I GALLÄPPLEN OCH DYLIKA BILDNINGAR

AF

G. FR. MÖLLER.

Uti sitt arbete: *Die Ichneumonen der Forstinsecten*, B. II, s. 217 & 219, gifver RATZEBURG en förteckning öfver alla parasiter, som TISCHBEIN, NÖRDLINGER, REISSIG, m. fl. fått kläckta ur galler af *Cynips*- och *Nematus*-arter. — Då emellertid innehållet är mycket ofullständigt hvad vår Fauna beträffar, vill jag härmed lemna en förteckning öfver de parasiter och inquiliner, hvilka jag iakttagit under flera års fortsatta undersökningar af dylika gallbildningar.

Vid bestämmandet af arterna har jag uteslutande följt THOMSONS *Hymenoptera Scandinaviae* och *Opuscula entomologica*.

1). Ur galläpplen af *Cynips folii* L., insamlade i Skåne, September 1868, kläcktes:

1869. Mars. *Torymus viridissimus* BOH. ♂♀ (parce)
» » » *cingulatus* NEES, ♂♀ (modice)
» » » *flavipes* WALK. ♀ (unica)
» April. *Synergus vulgaris* HART. ♂♀ (modice)
» Maj. *Eurytoma appendigaster* DALM. ♀ (unica)

2). Ur galläpplen af *Cynips longiventris* HART., insamlade i Skåne, September 1875, kläcktes:

1876. Maj. *Torymus nigricornis* BOH. ♀ (unica)
» » *Syntomaspis cyanea* BOH. ♂♀ (modice)
» » *Synergus nervosus* HART. ♂♀ (copiose)

1876. Maj. *Platytermus fasciculatus* THOMS. ♂♀ (modice)

» » *Decatoma biguttata* SVED. ♀ (parce)

3). Ur galläpplén af *Cynips terminalis* L., insamlade i Blekinge, Juli 1876, kläcktes:

1876 ¹³⁻¹⁸/₇ *Torymus viridissimus* BOH. ♂♀ (copiose)

» ¹³⁻²²/₇ *Synergus facialis* HART. ♂♀ (modice)

» ¹⁴⁻²²/₇ *Decatoma biguttata* SVED. ♀ (modice)

» ¹⁹⁻²⁰/₇ *Torymus euchlorus* BOH. ♂♀ (parce)

» ²²/₇ » *cingulatus* NS. ♀ (unica)

» ²⁵⁻²⁸/₇ *Platytermus simplex* THOMS. ♂♀ (parce)

» ²⁸⁻³⁰/₇ *Cecidostiba truncata* THOMS. ♂♀ (parce)

» ³⁰/₇ *Megastigmus dorsalis* FAB. ♂ (unicus)

1877 ²⁰/₂-²⁵/₃ *Olinx gallarum* L. ♂♀ (copiosissime)

» ⁷⁻²⁴/₃ *Syntomaspis saphirina* BOH. ♂♀ (copiose)

» ⁹⁻¹⁴/₃ *Megastigmus dorsalis* FAB. ♂♀ (parce)

» ¹⁰⁻¹⁵/₅ *Eupelmus urozonus* DALM. ♂♀ (parce)

» ¹²⁻²⁶/₅ *Cecidostiba rugifrons* THOM. ♂♀ (modice)

4). Ur galläpplén af *Cynips terminalis* från Öland, tagna i September 1876, kläcktes:

1877 ²⁰/₂-⁷/₄ *Syntomaspis saphirina* BOH. ♂♀ (copiosissime)

» ¹⁶⁻²⁰/₃ *Pimpla inanis* GRAV. ♂ (parce)

» ¹⁶/₃-³/₇ *Megastigmus dorsalis* FAB. ♂♀ (modice)

» April. *Synergus nervosus* HART. ♂♀ (copiose)

» » *Tortrix* (? *Grapholitha puncticostana* Wk.) (parce)

» » *Cecidostiba rugifrons* THOMS. ♂♀ (modice)

» » *Larvæ Balanini villosi* FAB. (copiose)

» » *Eurytoma intermedia* THOM. ♂♀ (modice)

» Maj. *Eupelmus urozonus* DALM. ♂♀ (copiose)

» » *Cecidomyia longicornis* L. ♂ (parcius)

» » *Cecidostiba truncata* THOMS. ♂♀ (parce)

» » » *collaris* THMS. ♂♀ (modice)

» » *Eupelmus azureus* RATZ. ♂♀ (parcius)

» Juni. *Tetrastichus terminalis* TH. ♀ (modice)

Anm. De här förekommande små fjärilar och myggor äfvensom coleopterlarverna äro inquiliner. Den lilla Pimplan har sannolikt kläckts såsom parasit på Tortriciden liksom antagligen *Tetrastichus* från *Cecidomyia*, i analogi med dess samsläginge *Oxymorpha*, som lefver parasitiskt på *Ceci-*

domyia Fagi. Eupelmerna hafva måhända lefvat som snyltgäster i Curculion-larverna.

5). Ur galläpplen af *Cynips gemma* L. från Skåne, hösten 1876, kläcktes:

1877. Mars. Synergus vulgaris HART. ♂♀ (copiose)
 » » Olinx gallarum L. ♂♀ (copiose)
 » » Syntomaspis saphirina BOH. ♂♀ (copiose)

6). Ur galläpplen af *Cynips (Spathogaster) baccarum* L., samlade i Skåne under April och Maj 1876—79, kläcktes:

1876. Maj. Synergus apicalis HART. ♂♀ (parce)
 » » Figites Anthomyiarum BOUCHÉ. ♀ (unica)
 1877. Juni. Torymus viridissimus BOH. ♂♀ (copiose)
 » » Amblymerus crassicornis THOM. ♀ (parcius)
 » » » pedunculi THOM. ♀ (d:o)
 1879. Mars. Olinx fulvicrus THOM. ♀ (modice)
 » April. Synergus thaumacerus DALM. ♂ (unicus)
 » Juli. Torymus viridissimus BOH. ♂♀ (copiose)
 » » Eutelus heterotomus THOM. ♂ (unicus)
 » » Synergus vulgaris HART. ♂♀ (copiose)
 » » Eutelus collaris THOM. ♂♀ (modice)
 » » Platytermus fasciculatus THOM. ♀ (parce)
 » » Ormyrus Gastris BOH. ♂ (modice) ♀ (parce)

7). Ur galläpplen af *Cynips (Trigonaspis) crustalis* HART., samlade i Skåne, April 1878 och 79, kläcktes:

1878. Juni. Synergus thaumacerus DALM. ♂♀ (copiose)
 1879. April. Syntomaspis fastuosa BOH. ♂♀ (copiose)
 » Juli. Synergus thaumacerus DALM. ♂♀ (modice)

Ann. 1878 i slutet af April framkommo rätt många Trigonaspis-individer af begge könen, enär Synergus utrotat Syntomaspis; 1879 framkom ingen enda Trigonaspis, enär den blifvit utrotad af Syntomaspis, hvars parasit Synergus nu var tillstädes i ringare antal.

8). Ur galler af *Cynips (Andricus) inflator* HART. från Skåne, April 1877, kläcktes samma månad:

Synergus (Sapholytus) connatus HART. ♀ (parce)

9). Ur galler af *Cynips (Andricus) curvator* HART., samlade i Skåne, Juni 1870, kläcktes:

1879. Juli. Platytermus fasciculatus THOM. ♂♀ (modice)

10). Ur galler af *Cynips (Andricus) ramuli* L., från Skåne, Juni 1881, kläcktes:

1881 $\frac{11-21}{7}$ Olinx gallarum L. ♂♀ (copiose)

» $\frac{21-23}{7}$ Eutelus tibialis WALK. ♀ (modice)

» $\frac{26}{7}$ Decatoma incrassata THOM. ♀ (unica)

11). Ur galler af *Cynips (Aulax) Glechomæ* L., från Skåne, kläcktes:

1882. April. Torymus Glechomæ N. SP. ♀ (2 ex.)

12). Ur galler (på Hieracium umbellatum) af *Cynips (Aulax) foveiger* THOM., kläcktes:

1882. Decatoma submutica THOM. ♂♀ (copiose).

13). Ur galler (Bedeguar) på Rosa canina, insamlade i Skåne under Mars 1881 och April 1882, kläcktes:

1881 $\frac{28}{5}-\frac{20}{7}$ Cynips (Rhodites) Rosæ L. ♂ (parce) ♀ (copiose)

» $\frac{25}{5}-\frac{2}{7}$ Ortopelma luteolator GRAV. ♂♀ (copiose)

» $\frac{30}{5}-\frac{10}{6}$ Habrocytus Bedeguaris THOM. ♂♀ (parce)

» $\frac{6}{6}-\frac{22}{7}$ Torymus Bedeguaris L. ♂♀ (parce)

1882 $\frac{20}{4}-\frac{17}{6}$ Ortopelma luteolator GRAV. ♂♀ (copiose)

» $\frac{22}{4}-\frac{17}{6}$ Torymus Bedeguaris L. ♂♀ (copiose)

» $\frac{8}{5}-\frac{17}{6}$ Eurytoma pubicornis BOH. ♂♀ (modice)

» $\frac{10}{5}-\frac{25}{6}$ Rhodites Rosæ L. ♀ (parce)

» $\frac{10}{5}-\frac{17}{6}$ Aulax Brandti RATZ. ♂♀ (copiosissime).

14). Ur ansvällningar på grenarne af *Salix Caprea*, insamlade vid Stehag i Skåne under Mars 1881 och April 1882, kläcktes:

1881 $\frac{8-13}{5}$ Nematus viduatus ZETT. ♂♀ (parce)

» $\frac{10-26}{5}$ Pimpla inanis GRAV. ♂ (parce)

» $\frac{12-26}{5}$ » vesicaria RATZ. ♂ (modice) ♀ (unica)

» $\frac{16-19}{5}$ » brevicornis GRAV. ♂♀ (modice)

» $\frac{20}{5}-\frac{30}{6}$ Nematus Pentandræ DE GEER. ♂♀ (copiose)

» $\frac{27-31}{5}$ Pimpla mandibularis GRAV. ♂♀ (parce)

» $\frac{1-11}{6}$ Limneria chrysosticta GRAV. ♂♀ (copiosissime)

» $\frac{2}{6}-\frac{27}{7}$ Habrocytus Capreæ L. ♂♀ (d:o)

» $\frac{3}{6}$ Sympiezus sericeicornis NEES. ♂ (unicus)

» $\frac{20}{6}-\frac{8}{7}$ Eurytoma Salicis THOM. ♂♀ (copiose)

1882 $\frac{10-20}{4}$ Nematus Pentandræ DE G. ♂♀ (copiose)

» $\frac{22}{4}-\frac{2}{5}$ Limneria chrysosticta GRAV. ♂♀ (d:o)

» $\frac{6}{5}-\frac{28}{6}$ Eurytoma Salicis THOM. ♂♀ (d:o)

» $\frac{15}{5}-\frac{16}{6}$ Habrocytus Capreæ L. ♂♀ (parce).

En del arter af släktet *Torymus* samt släktena *Syntomaspis* och *Megastigmus* äro konstanta parasiter i galläpplen på ek, liksom *Ortopelma* och *Torymus Bedeguaris* i rosengaller och *Limneria chrysosticta* i vidjegaller. Släktena *Synergus*, *Eurytoma* och *Decatoma* äro samtliga dubbelparasiter, d. v. s. de angripa i sin ordning galläpplebildarnes snyltgäster och förstöra dem. De öfrige *Pteromaliner* (*Eutelus*, *Platytermus*, *Habrocytus* et ct.) äro troligen äfven dubbelparasiter. Hvad *Aulax Brandti*, som ofta förekommer så talrikt i *Bedeguarer*, deremot angår, kan den väl svårigen betraktas såsom parasit, då alla öfriga inom släktet bilda galläppleliknande ansvällningar på växternas grenar eller lefva i utsvälda frökapslar, utan får väl antagas vara inqvilin eller möjligen sambyggare med *Rhodites Rosæ*.

De ur 1881 års vidjegaller kläckte *Pimpler*na hafva antagligen alla lefvat parasitiskt på den större *Nematus viduatus*.

SYNONYMISKA ANMÄRKNINGAR TILL NORDISKA COLEOPTERA

AF

JOHN SAHLBERG.

Under ett kort besök i Stockholm har jag genom professor A. E. NORDENSKIÖLDS tillmötesgående varit i tillfälle att granska den samling af Coleoptera, som blifvit hemförd af 1875 års nordiska expedition från Finnmarkens nordkust, från Novaja Semlja och Waigatsch samt från åtskilliga orter vid floden Jenissej i Sibirien, och hvilken blifvit bearbetad af professor FR. W. MÄKLIN, hvilken utgifvit tränne afhandlingar: *Diagnoser öfver några nya sibiriska insektarter*, införd i Öfvers. af finska Vet.-Societ.'s förh. 1876—1877; *Ytterligare diagnoser öfver nya sibiriska Coleopterarter* i samma tidskrift 1880 samt *Coleoptera, insamlade under den Nordenskiöldska expeditionen 1875 på några öar vid Norges nordvestkust, på Novaja Semlja och ön Waigatsch samt vid Jenissej i Sibirien*, införd i Kongl. svenska Vetenskaps-Akademiens Handlingar, Band 18, 1881. Då jag härvid funnit några oriktiga bestämningar, som kunde blifva vilseledande, anhåller jag att uti Entomologisk Tidskrift få plats för följande anmärkningar:

I. *Till de från Norges nordkust medförda arterna.*

»38.¹ **Othius melanocephalus** GRAV.» är en varietet af *O. lapidicola* KIESENW., hvilken art har en ganska stor utbredning inom nordligare delen af Norge och Finland, samt i fjälltrakter, åtminstone i nordligare Norge, är mycket varierande till färgen.

¹ Numrorna äro de, som förekomma i MÄKLINS senaste arbete, hvilket omfattar äfven de tvänne tidigare uppsatserna.

Den rätta *O. melanocephalus* GRAV. har jag ej tagit norr om 60:de breddgraden.

»39. **Othius myrmecophilus** KIESENW.» är äfven *O. lapidicola* KIESENW. Den rätta *O. myrmecophilus* KIESENW., hvilken lätt igenkännes på de intryckta punkternas ställning på prothorax, har jag inom nordligare Norge funnit vid Innsö i Wærdalen samt i Namdalen.

»41. **Lathrobium elongatum** L.» är *L. boreale* HOCH. = *L. geminum* KRAATZ.

»50. **Simplocaria semistriata** FABR.» är *S. metallica* STURM.

II. *Till de på Novaja Semlja och Waigatsch funna arterna.*

»6. **Feronia (Platysma) infima** MÄKL.» är = *F. (Pseudocryobius) arctica* J. SAHLB. MÄKLINS benämning har blifvit ändrad för att undvika förvexling med *Feronia infima* CHAUD. *Mem. de genre Feronia, Abeille V, 253, 42* (1868).

»7. **Cyrtonotus alpinus** FABR.» är *C. caligatus* PUTZ, hvilken ej är sällsynt inom den arktiska delen af vestra Sibirien, der jag icke funnit den rätta nordskandinaviska *C. alpinus*.

»9. **Agabus subquadratus** MOTSCH.» är *A. (Gaurodytus) nigripalpis* J. SAHLB. Den rätta *A. subquadratus* MOTSCH., hvars typexemplar jag varit i tillfälle att granska vid ett besök i St. Petersburg på dervarande Vetenskaps-Akademis museum, är en vidt skild art, näml. *A. adpressus* AUBÉ.

»12. **Cylletron (?) hyperboreum** MÄKL.» Exemplaret var olyckligtvis så skadadt, att det ej kunde närmare undersökas, men syntes mig helst böra föras till släktet *Coryphium* STEPH.

III. *Till de i Sibirien, hufvudsakligast vid floden Jenis-sej, anträffade arterna.*

»8. **Carabus aeruginosus** (BOEBER) FISCHER et var. **Car. aereus** (BOEBER) FISCHER.» Alla exemplaren höra till *C. aereus* FISCH., hvilken till färg och skulptur är mycket varierande, men synes mig vara väl skild från den rätta *C. aeruginosus* FISCH., MORAW. isynnerhet genom antennbildningen hos hanen och genom kroppsformen.¹

¹ I sammanhang härmed må nämnas, att den *Carabus*-art, som af herr BERGROTH medfördes från nordligaste Ural och af mig (*Nordv. Sibir. Insekt-*

»14. **Dromius quadricollis** MORAW.» bör heta *Dr. quadraticollis* MORAW.

»19. **Sphodrus (Pseudotaphoxenus) Tilesii** (BOEBER) FISCH.» är *Sph. (Ps.) dauricus* FISCH.

»44. **Feronia (Platysma) gelida** MÄKL.» är *F. (Pseudocryobius) Ochotica* F. SAHLB.

»50. **Celia interstitialis** (ESCHSCH.) DEJ.» Jämte den rätta *C. interstitialis* DEJ. stå under detta namn äfven några exemplar af *C. erratica* DUFT.

»56. **Cyrtonotus torridus** ILLIG.» är *C. dauricus* MOTSCH., J. SAHLB.

»57. **Cyrtonotus alpinus** FABR.» är *C. caligatus* PUTZ.

»61. **Harpalus optabilis** (FALDERM.) DEJ. var.?» är *H. aequicollis* MOTSCH., hvaraf jag sett ett typiskt exemplar i ryska entomologiska föreningens i Petersburg samling.

»62. **Acupalpus limbatus** (GEBLER?) MOTSCH.» är *Dichirotrichus angustulus* J. SAHLB. Den rätta *A. limbatus* GEBL. är mig icke bekant, men att döma af de korta beskrifningarna, som äro uppgjorda af GEBLER och MOTSCHULSKY, kan den ej gerna hafva någon likhet med min art, hvilken utmärker sig genom så tydlig punktur och behåring, att ej någon entomolog torde kunnat förbise dem.

»71. **Bembidion (Pcryphus) crenulatum** F. SAHLB.» är *B. (P.) Fellmanni* MANN., hvilken art förekommer talrikt vid nordligaste Jenissej, der jag förgäfvdes eftersökt den rätta *B. crenulatum* F. SAHLB.

»75. **Bembidion (Notaphus) obliquum** STURM. var. **fasciatum** MOTSCH.» är *B. adustum* SCHAUM.

»88. **Agabus subquadratus** MOTSCH.» Under detta namn stå exemplar såväl af *A. (Gaurodytes) nigripalpis* J. SAHLB., som af *A. (G.) Thomsonii* J. SAHLB., hvilka hvardera synas mig vara väl skilda arter och genom kroppsformen genast igenkännas och betydligt afvika från *A. (G.) congener* PAYK., af hvilken art SHARP synes vilja anse dem såsom varieteter eller racer (SHARP. *On fauna, Coleoptera* 6, 12) upptages under namn af *C. Chadoiri* GEBL. enligt undersökningar, verkställda af doktorerna HAGLUND och KRAATS, är en från sistnämnda väl skild art och bör hänföras till den från Kamtschatka beskrifna *C. truncaticollis* ESCHSCH.

aquatic carnivorous Coleoptera 512, 706 et 707). Af den rätta *A. subquadratus* MOTSCH. finnes deremot intet exemplar i den medförda samlingen.

» 89. **Agabus altaicus** GEBL. *var.?* **cincticollis** MÄKL.» är *A. (G.) Erichsoni* HAR. *var.*

» 101. **Oxypoda exortiva** MÄKL.» Exemplaret, som är något illa konserveradt, synes mig tillhöra *O. verecunda* SHARP.

» 106. **Homalota melanocera** THOMS.» är *H. (Atheta) frigida* J. SAHLB.

» 115. **Homalota pygmaea** GRAV.» är *H. (Acrotona) aterima* GRAV.

» 122. **Tachyporus solutus** ER.» är *T. abdominalis* GYLL.

» 126. **Mycetoporus Reichei** PANDELLÉ» är endast *M. brunneus* MARSH. = *M. lepidus* GRAV.

» 127. **Quedius limbatus** HEER.» Under detta namn står äfven *Raphirus Jeniseensis* J. SAHLB.

» 131. **Philonthus umbratilis** GRAV.» är *Ph. varius* GYLL.

» 134. **Philonthus albipes** GRAV.» Exemplaret från Worogovo är *Ph. debilis* ER.

» 140. **Lathrobium elongatum** L.» är *L. fulvipenne* GRAV.

» 144. **Lathrobium limitatum** MÄKL.» är en mig obekant art med grof punktur, som torde höra till släktet *Medon* STEPH.

» 149. **Stenus inspector** MÄKL.» är *St. Juno* FABR. ♀.

» 152. **Stenus atratulus** ERICHS.» Det första exemplaret är *St. sibiricus* J. SAHLB., de öfriga *St. nitidus* LAC.

» 153. **Stenus vafellus** ER.» Illa konserveradt, troligen äfven *St. sibiricus* J. SAHLB.

» 154. **Stenus borealis** MÄKL.» är *St. littoralis* THOMS.

» 155. **St. carbonarius** GYLL.» är *St. buphthalmus* GRAV.

» 157. **Bledius vilis** MÄKL.» är *Bl. subterraneus* ER.

» 161. **Olophrum limbatum** MÄKL.» är en varietet af *O. consimile* GYLL.

» 163. **Mannerheimia affinis** MÄKL.» är *M. arctica* ER.

» 164. **Mannerheimia confusa** MÄKL.» är samma art.

» 165. **Mannerheimia saginata** MÄKL.» är äfvenledes *M. arctica* ER.

» 170. **Homalium langvidum** MÄKL.» är *H. septentrionis* THOMS.

HEMIPTEROLOGISKA MEDDELANDEN

II

AF

O. M. REUTER.

I Entomologisk Tidskrifts innevarande årgång (1882), pag. 63—64, har Red. haft artigheten under särskild titel publicera »hemipterologiska meddelanden» af mig, hvilka ursprungligen i all anspråkslöshet delgåfvos henne, för att någon gång under tidens lopp sammanställas med öfriga liknande smärre meddelanden beträffande Skandinaviens fauna. Ur denna författarens af-sigt bör äfven förklaringen sökas till den brefstil, i hvilken de berörda meddelandena äro hållna, i det författaren under andra förhållanden hade gifvit sin uppsats en mer vetenskaplig form.

I nämnda meddelanden förekommer tyvärr ett skriffel, hvilket gör den notis, hvori detta insmugit sig, obegriplig. Jag begagnar mig därför af tillfället att rätta detsamma.

Globiceps cruciatus REUT. säges nämligen af FIEBER vara beskrifven under namn af *quadrifasciatus*, hvilket bör heta *flavomaculatus*. De fyra i Sverige funna *Globiceps*-arternas synonymi gestaltar sig nämligen sålunda:

1. ***Globiceps flavomaculatus*** FABR., sec. spec. typ. in Mus. Havn. a me examinata. (= *flavomaculatus* FALL., F. SAHLB., REUT. in Rev. crit. Caps. p. 117, = *selectus* FIEB., REUT. Medd. Soc. F. Fl. Fenn. V, p. 174). Allmän på åtskilliga örter.

2. ***Globiceps cruciatus*** REUT., Öfv. Finska Vet. Soc. Förh. XXI, 36, 10 (= *flavomaculatus* FIEB., REUT. in Medd. Soc. F. Fl. Fenn. l. c., nec in Rev. crit. Caps.). Gotland; lever på smärre *Salices*.

3. **Globiceps salicicola** REUT., Medd. Soc. F. Fl. Fenn. l. c. (= *flavomaculatus* Var. 1 F. SAHLB., = *fulvipes* REUT. in Rev. crit. Caps. p. 118, nec SCOP.). Lappmarken, Finland, på smärre *Salices*.

4. **Globiceps dispar** BOH. Sällsynt bland gräs.

Beträffande dessa arters nomenklatur, får jag för öfrigt hänvisa till Medd. Soc. F. Fl. Fenn. l. c. Här bör blott tilläggas, att, sedan jag sett FABRICII typexemplar och funnit dem tillhöra samma art, som FALLÉNS och F. SAHLBERGS *flavomaculatus*, jag numera ansett mig för denna böra bibehålla det ursprungliga Fabricianska namnet, om än alla dessa författares diagnoser lika väl kunna tolkas på båda arterna (*flavomaculatus* och *cruciatu*s) och först FIEBER långt senare uppvisat de särskiljande karaktärerna. De af både FALLÉN och SAHLBERG uppgifna fyndorterna utvisa nämligen tydligt nog hvilken art i beskrifningarna afses; och då *cruciatu*s (FIEBERS *flavomaculatus*) alls icke förekommer i dessa trakter, bör således FALLÉNS och SAHLBERGS art med prioritetens rätt bibehålla namnet *flavomaculatus*, enär äfven FABRICII egna typer visat sig tillhöra denna. Namnet *selectus* FIEB. bortfaller sålunda helt och hållet.

Angående karaktärerna för dessa arter, hänvisar jag till den snart utkommande tredje delen af mina »Hemiptera Gymnocerata Europae», der de äro vidlyftigt behandlade.

Den femte arten, som anförts under genus *Globiceps*, nämligen *flavoquadrinaculatus* DE GEER (= *flavonotatus* BOH.), är, såsom jag tidigare uppvisat på annat ställe (Ent. Monthl. Mag. XV, p. 113), alls ingen *Globiceps*, utan en *Cyllocoris*.

Dicyphus pallidus HERR. SCHÄFF. har inkommit i den skandinaviskt-finska faunan, på grund deraf att FIEBER såsom synonym till denna art anført *Capsus constrictus* BOH. Jag har emellertid numera lärt mig känna den äkta *Dicyphus pallidus* H. SCH., hvilken förekommer på *Stachys sylvatica* i mellersta och sydliga Europa, och funnit att den är en helt annan art, hvarför vår art bör erhålla namnet *constrictus*.

De svenska arterna af detta slägte äro sålunda följande:

1. **Dicyphus constrictus** BOH. (= *pallidus* REUT. (sec. FIEB.) in Rev. crit. Caps. 112, 3, = *pallidus* THOMS., Op. ent.

435, 59, nec HERR. SCHÄFF.). På *Melampyrum*, *Symphytum*, *Rubus idaeus*, sällsynt.

2. **Dicyphus errans** WOLFF (= *Capsus collaris* FALL.).

På *Urtica?*, etc. sällsynt.

3. **Dicyphus stachydis** REUT. (= *Capsus collaris* FLOR nec FALL., = *errans forma brachypt.* REUT. in Rev. crit. Caps., p. 112). Kinnekulle, lefver på *Stachys*.

4. **Dicyphus globulifer** FALL. Sällsynt.

Jag vill icke heller för en framställning af dessa arters karaktärer upptaga tidskriftens utrymme, då de snart nog komma att publiceras i tredje tomen af »Hemiptera Gymnocerata Europae» och, i likhet med de för *Globiceps*-arterna, i sinom tid ingå i min påbörjade bearbetning af Finlands och den Skandinaviska halföns Hemiptera Heteroptera. Hufvudsyftet med detta meddelande har varit att från vår fauna utmönstra en art, *D. pallidus* H. SCH., hvilken orätt införts i densamma.

Under namn af *Anthocoris nemoralis* FABR. har i vår fauna inregistrerats en art, hvilken emellertid icke är den rätta, af FABRICIUS beskrifna. Den art, hvilken jag i Öfv. Vet. Ak. Förh. 1871, p. 420, vägledd af F. SAHLBERGS typer, beskrifvit under namn af *A. nemoralis*, afviker nämligen från den i mellersta Europa allmänna Fabricianska arten af samma namn genom de mycket svagare membrannerverna, hvilka mot inkanten blifva allt otydligare, så att den fjerde (som hos *A. nemoralis* FABR. ligger parallel tätt utmed den tredje och är lika tydlig som denna), nästan alldeles försvunnit, äfvensom derigenom att den fernissartade glansen på cuneus sträcker sig inåt endast till den genom cuneus gående längsnerven, icke ända till cunei inrand. Slutligen är färgen mer konstant. Jag kallar denna art, som är den allmänna hos oss, *A. confusus*. Af den äkta *A. nemoralis* FABR. har jag sett endast två skandinaviska exemplar, tagna af BOHEMAN på Gotland och förvarade i Riksmuseum.

Under mitt senaste besök derstädes sista sommaren fann jag äfven bland den vanliga *A. sylvestris* LINN. (= *nemorum* LINN.) en för Sverige visserligen redan af DE GEER anförd, men af senare författare förbisedd art, *A. gallarum Ulmi* DE GEER, (enligt typexemplar icke hörande till *A. nemoralis*, utan = *A. pratensis* HAHN, FIEB. nec FABR.; *A. pratensis* FABR. = *sylvestris* LINN.)

sec. sp. typ.). Exemplaren äro från Stockholm. Arten är af mig närmare beskrifven i Medd. Soc. F. Fl. Fenn. V, p. 183. FALLÉN har måhända i sina Hem. Svec. sammanblandat alla tre, *nemoralis* FABR., *confusus* m. och *gallarum ulmi* DE GEER. För öfrigt får jag hänvisa beträffande ofvanstående arter till en uppsats öfver de europeiska *Anthocoris*-arterna, införd i Medd. F. Fl. Fenn., IX, der deras nomenklatur och artkaraktärer utredas.

I två särskilda uppsatser, hvilka snarligen skola inlemnas till Tidskriftens redaktion, skall jag meddela beskrifningar på två nya Hemipterarter från Sverige, nämligen på den i mina förra meddelanden berörda, af THOMSON på Öland funna nya Anthocoriden, *Piezostethus Thomsoni* n. sp. och på en ny *Idiocerus*, tagen af BOHEMAN i Dalarne, och hvilken jag kallat *I. Spångbergi* n. sp.

Slutligen har jag att nämna att dr F. Löw i Wien genom bref underrättat mig att aflidne FRAUENFELD från sin resa i Norge medfört en för Skandinavien ny Psyllod, *Trioza dispar* F. Löw, funnen af honom vid Christiania, hvarest han äfven tagit den inom vårt faunagebit förut endast i Skåne observerade *Psylla buxi* LINN.

Helsingfors den 12 November 1882.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS SAMMANKOM-
STER DEN 30 SEPT. OCH 14 DEC. 1882.

Den Entomologiska Föreningen hade sin första sammankomst under hösten den 30 September å Hôtel Phœnix. Sedan ordföranden professor O. SANDAHL helsat de närvarande, bland hvilka äfven befunno sig medlemmar från landsorten, och anmält inväljandet i föreningen af flere inländska och utländska ledamöter, förevisade d:r CHR. AURIVILLIUS en samling vackra och sällsynta fjärilar från Gaboon i vestra Afrika, hemförda af Föreningens medlem hr F. G. THEORIN, som under många år vistats i dessa nästan rätt under eqvatorn belägna trakter och nu är på besök i fäderneslandet. D:r A. påpekade den egendomliga form, som många af de förevisade dagfjärilarne ega, särskildt den ytterst sällsynta *Papilio Antimachus*, hvaraf ett exemplar fans i samlingen, hvilken fjäril genom sina långsträckta framvingars form och längd nästan erinrar om en skymningsfjäril af Sphinx-familjen samt är, hvad afståndet mellan vingspetsarne beträffar, den största kända dagfjäril (*Antimachus*).

Bland de förevisade fjärilarne förekommo flere exempel på »härkning» eller »förklädnad», i det fjärilarne af en grupp antagit förvillande likhet med fjärilar af en helt annan grupp, hvilka sistnämnda genom sin obehagliga lukt och sannolikt äfven vidriga smak icke förtärdes af insektätande fåglar. Genom att antaga lika form, färg och teckning med dessa senare slags fjärilar kunna således andra icke illaluktande eller vidrigt smakande fjärilar undslippa sina fienders rofgirighet. D:r A. framhöll derjämte det egna förhållandet, att endast ytterst sällan någon hona finnes bland de fjärilsamlingar man erhållit från Afrikas varmaste delar. Detta torde antagligen bero derpå, att honorna i allmänhet icke flyga omkring i luften, utan äro mera tröga och sitta

stilla på trädstammar eller i löfverk och derigenom undgå samlarnes uppmärksamhet.

Konservator W. MEVES redogjorde sedan för sina entomologiska utflykter på Öland under den förflutna sommaren och föreslode en del af sin ytterst rika fångst af nattfjärilar, åt hvilken fjärilsgrupp han särskildt riktat sin uppmärksamhet. Fångsten hade egt rum med tillhjälp af torkade äpplebitar, uppblöta i en för ändamålet beredd blandning af jäst svenskt öl med socker eller honing och bemängdt med något konjak och salpetereter. På sådant sätt preparerade äpplebitar hade uppträdts på segelgarnsstumpar och upphängts såsom lockbete här och der å trädgrenar och dylikt å lämpliga lokaler vid skymningens inbrytande. Nattfjärilar infunno sig snart i stor mängd och slogo ned på lockbetet samt infångades i håf på vanligt sätt och dödades mycket hastigt genom att intagas ur håfven i glasburkar, hvilka voro fyllda med döfvande ångor af t. ex. cyankalium, kloroform, eter o. s. v. Konservator M. hade på detta sätt lyckats insamla hela serier af varieteter af sällsynta fjärilar, alla i välbehållna exemplar. Flere ledamöter, såsom lektor THEDENIUS, kassör HOFGREN, konservator LAMPA, d:r AURIVILLIUS och ordföranden, meddelade sedan sin erfarenhet om de olika sätten för samlandet af nattfjärilar, och hr LAMPA framföll särskildt fördelen af att begagna väl konstruerade burar för fjärilsfångst, genom hvilka man kunde erhålla sådana fjärilar, som flögo sent frampå natten, helst man icke gerna själf kunde natt efter natt vaka för att inhösta skörden på äpplebitar. Hr L. betonade det önskvärda i, att i alla trakter af vårt land fjärilsfångst anordnades på rationellt sätt. Endast derigenom vore det möjligt att få en någorlunda fullständig kännedom om den svenska fjärilsfaunan, och på detta sätt kunde man erhålla viktiga bidrag till utredandet af fjärilarnes biologiska förhållanden.

D:r AURIVILLIUS visade och redogjorde sedan för en af honom och hr LAMPA från Åreskutan hemförd sällsynt skalbagge *Pteroloma Forströmi*, hvilken endast lefver invid fjällbäckar under mossor, som ständigt hålles fuktig af vattenstänk.

Entomologiska Föreningen firade torsdagen den 14 December på hotel W. 6 tredje årsdagen af sin stiftelse. Till styrelseledamöter utsågos de samme, som under sista året haft detta

förtroendeuppdrag, nämligen: Professor O. TH. SANDAHL, ordförande; d:r CHR. AURIVILLIUS, sekreterare; lektor J. SPÅNGBERG, tidskriftens redaktör; lektorerna K. F. THEDENIUS och A. E. HOLMGREN samt hr konservator SVEN LAMPA. Kanslisekreteraren S. NORDSTRÖM och hr G. HOFGREN valdes till revisorer af Föreningens räkenskaper. Sedan ordföranden derpå i korthet redogjort för Föreningens verksamhet under senaste året samt omnämmt, att boksamlingen ökats med inemot 200 band, skänkta af omkring 40 sällskap samt flera enskilda personer, höll d:r AURIVILLIUS föredrag om sköldlössen eller cocciderna. Föredraganden fäste sig i synnerhet vid de arter, som i våra växthus eller i det fria åstadkomma skada på odlade växter samt trädplanteringar. Dessutom lemnades en öfversigt öfver, hvad senaste tidens undersökningar bringat i dagen med afseende på de i ekonomiskt hänseende viktiga arter, som lemna färgämnen samt gummilacca. Föreningens ledamot hr F. v. ROTHSTEIN hade särskildt undersökt en på *Acacia* lefvande art, hvaraf exemplar i alla stadier jämte teckningar förevisades. För öfrigt visades exemplar af många svenska samt en del viktiga utländska former. Hr HOFGREN framlade en särdeles rik samling af små tineider, samlade i Stockholmstrakten samt på ett ändamålsenligt sätt konserverade. Hr LAMPA förevisade slutligen en samling nattfjärilar från Tyskland såsom prof på huru dessa djur bäst skola prepareras och försändas. Föreningen hade nöjet att i sin krets helsa välkommen hr F. THEORIN, som, bosatt vid Gaboon på Afrikas vestkust, nu en tid varit på besök i fäderneslandet och hemfört intressanta samlingar från dessa aflägsna trakter.

Till sist anhåller jag få lemna förteckning på den tillökning som kommit Föreningens bibliotek till godo på den senaste tiden.

AUGSBURG, Naturhistorischer Verein. Bericht 25, 26. 1879, 1880.¹

AURIVILLIUS, CHR., Recensio critica Lepidopterorum Musei Ludovicæ Ulricæ, quæ descripsit Carolus a Linné. Stockholm, 1882, 4:o, 183 pag., tab. I col. Af Författaren.

BERGSTRÄSSER, J. A. B., Nomenclatur und Beschreibung der Insecten etc. Jahrg. 3. Hanau, 1779, tab. 49—72. Af Prof. O. SANDAHL.

BERLIN, Entomologischer Verein (Deutsche Entomol. Gesellschaft). Zeitschrift Jahrg. 24, 1880; 25, 1881.

¹ Der ingen särskildt gifvare finnes nämnd äro böckerna skänkta af vederbörande sällskap eller författare.

- BONN, Naturhistorischer Verein der Preussischen Rheinlande und Westfalens. Verhandlungen. Jahrg. 37: 2, 1880; 38: 1, 2, 1881. 1, 1882.
- BOSTON, Society of Natural History. Proceedings Vol. 20: 4. 1881; 21: 1.—1881.
- BRANDEN, C. VON, Revue Coleopterologique. Année 1. N:o 1, 2. 1881.
- BREMEN, Der naturwissenschaftliche Verein. Abhandlungen. Bd. 7: 1—3. Beilage 8. 1880—82.
- BRESLAU, Der Verein für schlesische Insektenkunde. Zeitschrift f. Entomologie. Heft. 8. 1881.
- BRÜNN, Der naturforschende Verein. Verhandlungen. Band. 18, 19. 1879—80. + Katalog der Bibliothek des Vereins. 1 Supplementheft.
- BRUXELLES, Société Entomologique de Belgique. Annales. Tome 23, 24. 1880. Comptes-Rendus des Séances. 1880 p. 1—236; 1881 p. 1—159; 1882 n:o 14—21, 23, 24, 25.
- , Assemblée générale extraordinaire pour la commémoration de la fondation de la Société. Bruxelles 1880. 8:o. 14 pg.
- , Statutes révisés en assemblée générale du 25 Septembre 1865. Bruxelles 1882. 8:o. 14 pg.
- , L'Académie royale des Sciences. Bulletins (2) Tom. 50. 1880. Annuaire Tom. 47. 1881.
- BUCHANAN-WHITE, The Scottish Naturalist N:o 41—48. 1881—82.
- BUENOS-AYRES, Academia Nacional de Ciencias exactas. Actas Tom. 3: 1, 2. 1877, 1878.
- CASSEL, Der Verein für Naturkunde. Bericht 28. 1881.
- COMSTOCK, J. H., Guide to practical work in Elementary Entomology. Ithaca 1882. 8:o. 35 pg. Af Författaren.
- , Report on Insectes injurious to sugar cane. Washington. 1881. 8:o. 11 p.
- , Report of the Entomologist of the united States Department of Agriculture for the year 1880. Washington. 1881. 8:o. p. 235—373, 24 tab. Från Department of Agriculture of Un. States.
- CORDOBA, Academia Nacional de Ciencias de la República Argentina. Boletin Tomo 3: 4; 4: 1. 1881. Expedition al Rio Negro. Entrega 1 Zoologia. 1881. 4:o.
- DOLLFUSS, A., Feuille des Jeunes Naturalistes. N:o 121—146. 1880—82.
- DORPAT, Naturforscher Gesellschaft. Sitzungsberichte. Band 5: 3. 1880; 6: 1. 1881.
- FÄHRÆUS, O. M., Utredning af frågan om national-belöning åt CARL VON LINNÉ vid 1760—62 års riksdag Stockholm. , 8:o. p. 289—310.
- , Coleoptera Caffrariæ. 1: Heteromera, 2: Curculionides, 3: Brenthidæ etc. 4: Scolytidæ etc. 5: Longicornia. Holmiæ. 1870—72. 8:o. 5 partes.
- , Om arternas härledning i djurriket. Stockholm. 1874. 8:o. p. 403—435.
- , Om transformationsteoriens stöd af embryologiska iakttagelser. Stockholm 1877. 8:o. 16 pg. (Separ.)

- FIRENZE, Società Entomologica Italiana. *Bulletino* Anno 12: 4; 13: 1—4; 14: 2—4; 15: 1. 1880—83.
Resoconti delle Adunanze. 1881.
- FRANKFURT A. MAIN, Senckenbergische naturforschende Gesellschaft. Bericht 1880—81.
- GENOVA, Museo Civico. *Annali* Vol. 15—17. 1879—81.
- GRAVENHAGE, Nederlandsche Entomologische Vereeniging. *Tijdschrift voor Entomologie*. Deel 23: 1—3; 24: 1—4; 25: 1—4.
———, Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in Neerlandsche-Indie. *Natuurkundig Tijdschrift voor Nederlandsche-Indië*. Deel 40. 1881.
- GRAZ, Der naturw. Verein des Steiermarks. *Mittheilungen*. Jahrg. 1880, 1881.
- GREIFSWALD, Der naturw. Verein von Neu-Vor-Pommern und Rügen. *Mittheilungen*. Jahrg. 13. 1882.
- HALLD'N, A. P., *Ett och annat om Biskötsel*. Stockholm. 1880. 8:o. 48 pg.
Af Prof. O. SANDAHL.
- HANSEN, H. J., *Faunula Insectorum Færøensis*. Kiöbenhavn. 1881. 8:o p. 229—280.
- HELSINGFORS, Societas pro Fauna et Flora Fennica.
Meddelanden. Häftet 6—8. 1881.
- HERBST, J. W., *Natursystem. Schmetterlinge*. Tab. 97—153. (Utan text).
Af Prof. O. SANDAHL.
- HERMANN, O., *Sprache und Wissenschaft*. Budapest. 1881. 8:o. 13 pg. (Separ.)
- HEYDEN, L. v., *Catalog der Coleopteren von Sibirien*. Berlin 1880—81. 8:o. 112 pg.
- HISINGER, EDV., *Öfversigt af Finlands hittills kända Orthopterer*. Helsingfors. 1858. 8:o. 35 pg. tab. 1.
———, *Bidrag till kännedom om Finlands Libellulider*. Helsingfors. 1861. 8:o, p. 111—121.
- HOFMAN, E. und W. STEUDEL, *Verzeichniss württembergischer Kleinschmetterlinge*. Stuttgart. 1881. 8:o p. 143—262.
- INNSBRUCK, *Naturwissenschaftlicher medizinischer Verein*. *Berichte*. Jahrg. 1—12. 1870—82.
- KARLSRUHE, *Naturwissenschaft. Verein. Verhandlungen*. Heft. 8. 1881.
- KATTER, F., *Entomologische Nachrichten*. Jahrg. 7. 1881. 8:o. Heft. 1—14.
- KÖNIGSBERG, *Physikalische Oekonomische Gesellschaft*. *Schriften*. Jahrg. 20—22. 1879—1882.
- LAMPA, SVEN, *Catalogus Lepidopterorum Scandinaviæ*. Pars 1. Westerås 1877. 16 pg.
- KRAATZ, G., *Entomologische Monatsblätter*. Heft. 3. 1880.
- LAUSANNE, *Société Vaudoise des sciences naturelles*.
Bulletin Vol. 17 N:o 85, 86; Vol. 18 N:o 87. 1881—82.
- ST. LOUIS, *Academy of Science*. *Transactions* Vol. 4: 2. 1882.
- LUXEMBOURG, *L'Institut Royal Grand. Ducal*. *Publications* Tome. 18. 1881.
- MADRID, *Sociedad Espanola de Historia Natural*. *Anales* Tomo 11: 1. 1882.
- MÄKLIN, FR. W., *Coleoptera insamlade under den Nordenskiöldska Expeditionen*.

- nen 1875 på några öar vid Norges Nordvestkust, på Novaja Semlja och ön Waigatsch samt vid Jenissej i Sibirien. Stockholm 1881. 4:o. 48 pg.
- MALM, A. W., Anteckningar öfver Syrphici i Skandinavien och Finland. Göteborg. 18 . 8:o. 81 pg.
- , Om de Skandinaviska Arterna af familjen Petromyzontidæ. 8:o. p. 85—93.
- , Nya fiskar, kräft- och blötdjur för Skandinaviens Fauna. 8:o. p. 99—112 (ofullst.).
- , Göteborgs och Bohusläns Fauna, Rygggradsjuren. Göteborg. 1877. 8:o. 674 pg. 9 Taf.
- MEIGEN, J. W. och LOEW, H., Systematische Beschreibung der bekannten Europäischen zweiflügeligen Insekten. Theil 1—10. Halle 1851—1873. 8:o. Af Professor O. TH. SANDAHL.
- MODENA, Societá dei Naturalisti. Annuario Anno 15: 1—3. 1881.
- MOSCOU, Societé Imperial des Naturalistes. Bulletin. 1880: 3, 4; 1881. 1—4; 1882: 1. Table générale et systematique des Matières contenues dans les premiers 56 Volumes. Moscou, 1882. 8:o. 110 pg.
- NEUCHATEL, Societé des Sciences Naturelles. Bulletin Tome 12: 1—3. 1880—82.
- NEW HAVEN, The Connecticut Academy of Art and Sciences. Transactions Vol. 4: 2; Vol. 5: 2. 1882.
- NICKERL, O., Zprava o Hmyzu. Roku 1879. 1880. Praze, 1880—81 8:o. 2 Hft.
- NORDSTRÖM, SIMON, Om dagmaskens betydelse för växtligheten. Stockholm 1881. 8:o. 16 pg. (Separ.).
- ODESSA, Sapiskij novorassijskovo. Tome 6: 1, 2. 1879—80; Tome 7: 2. 1881.
- PRAG, Königl. Böhmische Gesellschaft der Wissenschaften. Sitzungsberichte 1880. Jahresbericht 1880.
- PRESBURG, Verein f. Natur- und Heilkunde. Verhandlungen. Heft. 3—4. 1880—81.
- REUTER, O. M., Ad cognitionem Heteropterorum Africæ occidentalis. Helsingforsæ. 1882. 8:o. 43 pg. (Separ.).
- , Acanthosomina et Urolabidina nova et minus cognita. Berlin. 1881. 8:o. p. 67—86.
- , Analecta Hemipterologica. Berlin. 1881. 8:o. p. 155—196.
- , Om anomala copulationsförhållanden hos insekterna. Helsingfors. 1880. 30 pg. (Separ.).
- , *Heegeria* nov. gen. Alydinatorum Europæorum. Wien 1881. 8:o pg. 4 tab. 1. (Separ.).
- , En ny art *Aradus* från Lappland. 1881. p. 139—143.
- , Ad cognitionem Reduviidarum mundi antiqui. Helsingforsæ. 1881. 4:o. 71 pg.
- , Monographia generis *Oncocephalus* KLUG. Helsingforsæ. 1882. 4:o. 86 pg. tab. 3.
- , Om myrornas s. k. instinkt med särskild hänsyn till de nyaste undersökningarne rörande desamma. Helsingfors. 1882. 8:o. 29 pg.

- RIGA, Naturforscher Verein. Korrespondenzblatt. Band 24. 1881.
- RILEY, C. V., Entomology in American Naturalist for March, Juni, July, August, September, 1882. 5 N:o. 8:o.
- ROMA, Accademia dei Lincei. Atti Vol. 6: 2—14. 1881—82.
- SAHLBERG, JOHN, Bidrag till det Nordenfjeldske Norges insektfauna. Christiania. 1880. 8:o. 13 pg.
- , Enumeratio Hemipterorum Gymnoceratorum Fenniae. 1881. 8:o. 109 pg.
- , Bidrag till nordvestra Sibiriens Insektfauna. Coleoptera. I. Stockholm. 1880. 4:o. 113 pg. 1 tab.
- SCHÆFFER, J. CH., Der fischförmige Kiefenfuss. Regensburg 1754. 4:o. 20 pg. tab. 1.
- , Der Afterholzbock. Regensburg 1755. 4:o. 20 pg. tab. 1.
- , Die Armpolypen. Regensburg 1754. 4:o. 84 pg. tab. 3.
- , Die Egelschnecken in den Lebern der Schafe. Regensburg 1753. 46 pg. tab. 1. Af Professor O. TH. SANDAHL.
- SCHÖYEN, W. M., Lepidopterologiske Undersøgelser i Romsdals Amt sammen 1880. Christiania 1881. 8:o. 54 pg. (Separ.).
- , Om nogle for Norges och till dels ogsaa for Skandinaviens Fauna nye Lepidoptera. Christiania 1881. 8:o. 11 pg. (Separ.).
- SIGNORET, V., Description d'un genre nouveau et de quelques espèces du groupe des Tettigonides. — Rev. et Mag. Zool. 1850. n:o 5. p. 1—8. tab.
- , Monographie du genre Corizus. — Ann. Soc. Ent. Fr. (3) Tom. 1858. p. 75—105.
- , Faune des Hémiptères de Madagascar. 2:o Partie Hétéroptères. — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 1860. p. 917—972. 2 tab. col.
- , Quelques espèces nouvelles d'Hémiptères de Cochinchine. — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 2 1862. p. 123—126. fig. color. (Taflan innehåller figurer till uppsatser af BIGOT och BELLIER.)
- , Description d'Hémiptères nouveaux de Jurimaquas et Magabamba (Perou). — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 2 1862. p. 579—588. tab. 1.
- , Notice sur un Homoptère peu connu. (*Periphyllus*). — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 7 1867. p. 371—380. tab. 1.
- , Essai monographique sur les Aleurodes. — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 7 1867. p. 369—402. tab. 2.
- , *Phylloxera vastatrix*, Hémiptère-Homoptère de la famille des Aphidiens, Cause prétendue de la maladie actuelle de la vigne. — Ann. Soc. Ent. Fr. (4) Tom. 9 1869. p. 549—596. tab. 1.
- , Quelques observations nouvelles sur le *Phylloxera vastatrix*. — Bull. Soc. Ent. Fr. (5) Tom. 1. 1870 p. (1—4.)
- , Note sur le *Phylloxera*. — Bull. Soc. Ent. Fr. (5) Tom. 4 1873. p. 3—8.
- , Essai sur les Jassides STÅL, FIEB. et plus particulièrement sur les Acocephalides PUTON. — Ann. Soc. Ent. Fr. (5) Tom. 9 1878. p. 47—92, 259—280. tab. 4.

- SIGNORET, V., 1: Description de quelques espèces nouvelles du genre *Macharota*. 2: Deux Espèces nouvelles du genre *Stenocephalus*. 3: Une nouvelle espèce du genre *Hyalisthes*. 4: Espèces de Coccides. 5: *Aëpophilus Bonnairei*. 6: *Spondylia sp.*, Genre nouveau. 7: Espèces des Cydnides. — Bull. Soc. Ent. Fr. 1879.
- , Genre *Aëpophilus*. — Tijdschr. v. Entomol. Grarenh. T. 23. Separ. p. 3 tab. 1 col.
- SPARRE-SCHNEIDER, J., Entomologiske undersøgelser i Søndre Bergenhus Amt. Christiania 1879. 8:o. 12 pg. (Separ.)
- , Lepidopterologiske Bidrag till Norges arktiske Fauna. Tromsø. 1880. 8:o. 43 pg. (Separ.)
- , Bidrag till kundskaben om Norges Lepidopterfauna. Christiania 1881. 8:o. 21 pg. (Separ.)
- , Oversigt over de i Nedenæs amt bemærkede Lepidoptera. Christiania 1882. 8:o. 129 pg. (Separ.)
- STETTIN, Entomologischer Verein. Stettiner Entomol. Zeitung. Jahrg. 41—43: 1—9. 1880—82.
- STOCKHOLM, Föreningen till Biskötselns främjande inom Stockholms län. Berättelse om sammanträdena den 22 April, 21 Oktober 1880, 5 April 1881, 5 Maj 1882 och det 4 Häft.
- STÅLHAMMAR, Svensk Bi-tidning för år 1880. 8:o. N:o 1—9.
- SWINTON, A. H., Insect Variety. Its propagation and distribution. London 1881. 8:o. 326 pg.
- TROMSÖ Museums Aarshefter. 4. 1881.
- WASHINGTON, Smithsonian Institution. Report of the board of Regents for 1880.
- WESTHOFF, FR., Die Käfer Westfalens. Bonn. 1881. 8:o. 1. II Abtheil. 323 pg. Från Naturh. Ver. d. Preuss. Rheinl.
- WESTRING, N., Bidrag till Historien om Insekternes stridulationsorganer. — (Krøyer Naturh. Tidsskr. 2 Ræk. 1. p. 57—). Separat 1: 1844. p. 1—13. 2: 1845 p. 1—12.
- , Förteckning öfver de till närvarande tid kända i Sverige förekommande Spindelarter utgörande ett antal af 253, deraf 132 äro nya för den svenska Faunan. Göteborg. 1857. 8:o. 62 pg. (Interfolierad och med anteckningar af förf.)
- , Beskrifning på Stridulations-Organer hos släktena *Pachycoris* och *Scutellera* af insektordningen Hemiptera. Göteborg. 1858. 8:o. 13 pg. (Separ.) 2 ex.
- , Anvisning att ändamålsenligt insamla och conservera Arachnider. Göteborg. 1858. 8:o. 15 pg. (Separ.)
- , Araneæ Suecicæ descriptæ. Gothoburgi. 1861. 8:o. 615 pg.
- , Summarisk Öfversigt af Götheborgstraktens Coleopterfauna samt beskrifning öfver *Scolia melanoptera* KLUG. Göteborg. 1868. 8:o. 15 pg. (Separ.) 2 ex.

- WESTRING, N., Bemerkungen über die arachnologischen Abhandlungen von Dr. T. THORELL unter dem Titel. 1:o On European Spiders Part 1, 2. Upsala 1869—70. 2:o Remarks on Synonymes of Eur. Spid. Upsala. 1870—73. Gothenburg. 1874. 8:o. 68 pg. (Separ.)
- WIEN, Zoolog.-Botan. Gesellschaft. Verhandlungen, Band 30, 31, 1881, 1882.

O. Th. Sandahl.

RÉSUMÉS.

(P. 163 du texte.)

O.-M. REUTER: *Hémiptères de la Finlande et de la Scandinavie.*

M. REUTER continue sous ce titre la description systématique de tous les Hémiptères connus de la Finlande et de la Scandinavie.

(P. 173 du texte.)

H.-D.-J. WALLENGREN: *Liste des Éphémérides trouvés jusqu'ici dans la Péninsule scandinave.*

L'auteur communique, après une courte introduction historique, des données exactes sur l'habitat des 21 espèces d'Éphémérides trouvées en Scandinavie jusqu'à ce jour. La comparaison avec l'extension de ces mêmes espèces dans les pays voisins donne les résultats suivants:

L'Angleterre, la Suisse, l'Allemagne du Nord et moyenne, la France, l'Autriche et l'Espagne ont 7 de nos espèces scandinaves, savoir: *Ephemera vulgata*, *Leptophlebia cincta*, *Cœnis brevicauda*, *Cloeon dipterum* et *russulum*, *Heptagenia sulphurea* et *venosa*. Les 6 espèces qui suivent manquent en Autriche et n'ont été signalées que pour l'Angleterre, la Suisse, Allemagne, la France et l'Espagne, savoir: *Ephemera danica*, *Leptophlebia marginata*, *Cœnis horaria*, *Centroptilum luteolum*, *Baetis bioculatus* et *muticus*. Ni l'Angleterre ni l'Espagne ne possèdent *Ephemera glaucops* et *Heptagenia fluminum*, indiquées comme appartenant aux faunes de la Suisse, de l'Allemagne et de l'Autriche. *Ephemera lineata* se rencontre en Angleterre, en Suisse et en France, tandis que le type *Heptagenia colorata* appartient à l'Angleterre, la Suisse et

l'Autriche. Enfin, l'Angleterre seule possède les types *Baetis phæops* et *niger*, l'Angleterre et la Suisse *Leptophlebia fusca* en commun avec notre péninsule. Ainsi, notre péninsule possède 18 espèces en commun avec l'Angleterre, 18 avec la Suisse, 15 avec l'Allemagne, 14 avec la France, 10 avec l'Autriche et 12 avec l'Espagne.

Hors de l'Europe, on rencontre, de nos espèces, *Leptophlebia marginata* et *Baetis bioculatus* dans l'Amérique du Nord, *Cloeon russulum* dans la Chine septentrionale, et *Cloeon dipterum* en Égypte.

Baetis vitrata et *Heptagenia borealis* appartiennent exclusivement à l'extrême nord de notre péninsule. On ne les a du moins rencontrés jusqu'ici que dans le Finmark norvégien.

(P. 179 du texte.)

G.-FR. MÖLLER: *Contribution à la connaissance de la vie parasitaire dans les noix de galle et autres formations de l'espèce.*

L'auteur donne sous ce titre la liste des parasites que, pendant une suite d'années, il a réussi à faire éclore principalement de noix de galle produites par des Cynips. Cette contribution de M. MÖLLER est d'autant plus intéressante, que jusqu'ici notre littérature n'a été rien moins que riche dans cette branche de la science entomologique.

(P. 187 du texte.)

JOHN SAHLBERG: *Remarques synonymiques sur les Coléoptères du Nord boréal et arctique.*

Pendant un séjour à Stockholm, l'auteur a été, grâce à la bienveillance de M. le professor A.-E. NORDENSKIÖLD, mis à même d'étudier critiquement la collection de Coléoptères rapportés, par l'expédition arctique de 1875, des côtes septentrionales du Finmark (Norvège), de la Nouvelle-Zemble, de l'île de Waigatsch, ainsi que de plusieurs points du Jéniséi. Ces matériaux ont été travaillés par M. le professeur FR.-W. MÄKLIN, qui en a fait le sujet des trois mémoires suivants: »Diagnoser öfver några nya sibiriska insektarter» (*Diagnoses de quelques nouvelles*

espèces d'insectes sibériens), insérées dans le Compte-rendu (*Öfversigt*) des travaux de la Société des sciences de Finlande, 1876—1877; »Ytterligare diagnoser öfver nya sibiriska Coleopterarter» (*Diagnoses ultérieures sur de nouvelles espèces de Coléoptères sibériens*), insérées dans les mêmes mémoires pour 1880; »Coleoptera insamlade under den Nordenskiöldska expeditionen 1875 på några öar vid Norges nordvestkust, på Novaja Zemlia och ön Waigatsch (*Coléoptères recueillis, pendant l'expédition de Nordenskiöld en 1875, sur quelques îles des côtes nord-ouest de la Norvège, sur la Nouvelle-Zemble et l'île de Waigatsch, ainsi que sur les rives du Jénisèï, en Sibérie*), travail inséré dans les »Mémoires de l'Académie royale des sciences de Suède» (*Kongl. svenska Vetenskaps-Akademiens Handlingar*), T. 18, 1881.

Le résultat de l'examen critique de M. SAHLBERG a été les rectifications suivantes aux déterminations de M. MÄKLIN:

I. *Espèces venant des côtes septentrionales de la Norvège:*

»38. **Othius melanocephalus** GRAV.» = variété de *O. lapidicola* KIESENW.

»39. **Othius myrmecophilus** KIESENW.» = *O. lapidicola* KIESENW.

»41. **Lathrobium elongatum** L.» = *L. boreale* HOCH. = *L. geminum* KRAATZ.

»50. **Simplocaria semistriata** FABR.» = *S. metallica* STURM.

II. *Espèces trouvées à la Novaja-Semlja et dans l'île de Waigatsch:*

»6. **Feronia (Platysma) infima** MÄKL.» = *F.* (*Pseudocryobius*) *arctica* J. SAHLB.

»7. **Cyrtonotus alpinus** FABR.» = *C. caligatus* PUTZ.

»9. **Agabus subquadratus** MOTSCH.» = *A.* (*Gaurodytus*) *nigripalpis* J. SAHLB.

»12. **Cylletron (?) hyperboreum** MÄKL.» = *Coryphium* (?) STEPH.

III. *Espèces rencontrées en Sibérie, principalement le long du Jénisèï:*

»8. **Carabus aeruginosus** (BOEBER) FISCHER et var. **Car. aereus** (BOEBER) FISCHER.» = *C. aereus* FISCH.

- » 14. **Dromius quadricollis** MORAW.» bör heta Dr. quadraticollis MORAW.
- » 19. **Sphodrus (Pseudotaphoxenus) Tilesii** (BOEBER) FISCH.» = Sph. (Ps.) dauricus FISCH.
- » 44. **Feronia (Platysma) gelida** MÄKL.» = F. (Pseudocryobius) Ochotica F. SAHLB.
- » 50. **Celia interstitialis** (ESCHSCH.) DEJ.» = C. interstitialis DEJ. et C. erratica DUFT.
- » 56. **Cyrtonotus torridus** ILLIG.» = C. dauricus MOTSCH., J. SAHLB.
- » 57. **Cyrtonotus alpinus** FABR.» = C. caligatus PUTZ.
- » 61. **Harpalus optabilis** (FALDERM.) DEJ. var. ?» H. aequicollis MOTSCH.
- » 62. **Acupalpus limbatus** (GEBLER?) MOTSCH.» = Dichotrichus angustulus J. SAHLB.
- » 71. **Bembidion (Peryphus) crenulatum** F. SAHLB.» = B. (P.) Fellmanni MANN.
- » 75. **Bembidion (Notaphus) obliquum** STURM. var. **fasciatum** MOTSCH.» = B. adustum SCHAUM.
- » 88. **Agabus subquadratus** MOTSCH.» = A. (Gaurodytes) nigripalpis J. SAHLB. et A. (G.) Thomsonii J. SAHLB.
- » 89. **Agabus altaicus** GEBL. var. ? **cincticollis** MÄKL.» = A. (G.) Erichsoni HAR. var.
- » 101. **Oxypoda exortiva** MÄKL.» = O. verecunda SHARP.
- » 106. **Homalota melanocera** THOMS.» = H. (Atheta) frigida J. SAHLB.
- » 115. **Homalota pygmaea** GRAV.» = H. (Acrotona) aterrima GRAV.
- » 122. **Tachyporus solutus** ER.» = T. abdominalis GYLL.
- » 126. **Mycetoporus Reichei** PANDELLÉ» = M. brunneus MARSH. = M. lepidus GRAV.
- » 127. **Qvedius limbatus** HEER.» = O. limbatus HEER et Raphirus Jeniseensis J. SAHLB.
- » 131. **Philonthus umbratilis** GRAV.» = Ph. varius GYLL.
- » 134. **Philonthus albipes** GRAV.» = Ph. debilis ER.
- » 140. **Lathrobium elongatum** L.» = L. fulvipenne GRAV.
- » 144. **Lathrobium limitatum** MÄKL.» espèce inconnue du genre Medon STEPH.

- » 149. **Stenus inspector** MÄKL.» = St. Juno FABR. ♀.
 » 152. **Stenus atratulus** ERICHS.» = St. sibiricus J. SAHLB.
 et St. nitidus LAC.
 » 153. **Stenus vafellus** ER.» = St. sibiricus J. SAHLB. (?)
 » 154. **Stenus borealis** MÄKL.» = St. littoralis THOMS.
 » 155. **St. carbonarius** GYLL.» = St. buphthalmus GRAV.
 » 157. **Bledius vilis** MÄKL.» = Bl. subterraneus ER.
 » 161. **Olophrum limbatum** MÄKL.» = O. consimile GYLL.
 var.
 » 163. **Mannerheimia affinis** MÄKL.» = M. arctica ER.
 » 164. **Mannerheimia confusa** MÄKL.» = M. arctica ER.
 » 165. **Mannerheimia saginata** MÄKL.» = M. arctica ER.
 » 170. **Homalium languidum** MÄKL.» = H. septentrionis
 THOMS.

(P. 191 du texte.)

O.-M. REUTER: *Communications hémiptérologiques.*

L'auteur donne un exposé de la synonymie et de la nomenclature des espèces suédoises de *Globiceps* et de *Dicyphus*, en signalant spécialement que le *Dicyphus* introduit dans la faune suédoise sous le nom de *pallidus* H. S., n'est pas identique à ce dernier, mais une espèce parfaitement distincte, *D. constrictus* BOHEMAN.

Anthocoris nemoralis FABR., AUCT., comprend deux espèces, le vrai *nemoralis* FABR., trouvé en Suède seulement à Gotland, et une nouvelle espèce; *A. confusus*, la plus commune dans le Nord scandinave. Cette dernière se distingue entre autres par les nervures beaucoup plus faibles de la membrane, nervures devenant surtout toujours indistinctes vers le bord intérieur de celle-ci, ainsi que par l'éclat de vernissure du cuneus, qui ne va pas plus loin que jusqu'au nerf longitudinal de cet organe.

Anthocoris gallarum Ulmi DE GEER (sec. sp. typ. = *pratensis* HAHN, FIEB, nec FABR.), négligé depuis l'époque de DE GEER par les auteurs suédois, a été, à une époque plus récente, trouvé à Stockholm par BOHEMAN.

L'auteur mentionne deux Hémiptères non décrits jusqu'à ce jour, trouvés en Suède, savoir *Piezostethus Thomsoni* n. s., et *Idiocerus Spångbergi* n. s., dont il promet des descriptions plus détaillées.

Enfin, M. REUTER communique que *Trioxa dispar* F. Löw, Psylode nouveau pour la Scandinavie, a été trouvé à Christiania par FRAUENFELD, lequel y a découvert aussi *Psylla buxi* L., qui jusqu'ici n'avait été rencontré dans la Péninsule scandinave qu'en Scanie.

BULLETIN

des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1882.

Séance du 4 mars 1882.

Le président, M. le professeur O. SANDAHL, souhaite la bienvenue à la Société, et annonce que la séance n'a pu être tenue à la date fixée par les statuts, »le dernier samedi de février», vu que l'un des vérificateurs (réviseurs) a été empêché par un voyage de prendre part à la vérification avant la semaine dernière.

L'assemblée adopte les modifications suivantes aux §§ 2 et 10 des Statuts de la Société, déposées sur le bureau depuis la dernière séance:

§ 2. La Société a ses séances ordinaires le dernier samedi des mois de février, avril et septembre. Il est tenu en outre une séance le 14 décembre, anniversaire de la fondation de la Société, et une séance en mai, au jour fixé dans la séance précédente, cette séance de mai combinée, si possible, avec une excursion aux environs de Stockholm.

Le Bureau pourra néanmoins, s'il y a lieu, fixer d'autres jours pour les séances.

§ 10. — — — — — la réunion de décembre — — — — —.

Le président consacre ensuite quelques mots à la mémoire de l'un des membres de la Société, M. NICOLAS WESTRING, ancien directeur de douane, mort à Gothembourg le 18 juillet dernier. (Voir, pp. 9—12, la biographie de M. WESTRING, et p. 99 un ré-

sumé en français de cette biographie.) Enfin, M. SANDAHL annonce que la Société a reçu, de la *Société Impériale des Naturalistes de Moscou*, l'invitation de prendre part, le 14 mai de cette année, au cinquantième anniversaire du doctorat de son vice-président, M. le conseiller d'état CH. RENARD. Le Bureau est chargé de répondre à cette invitation par une lettre de félicitations au nom de la Société.

Lecture est faite du rapport de vérification et décharge est accordée avec remerciements au Bureau et au Caissier pour la gestion de 1881.

La proposition faite, à la précédente séance, par M. le conseiller à la cour des rentes (*Kammarrätten*), baron HERMELIN, et déposée sur le bureau à cette même séance, proposition concluant à ce qu'il plût à la Société d'examiner les voies et moyens à l'effet de recueillir des observations sur les insectes nuisibles et leur genre de vie, est mise en délibération, et donne lieu à une discussion à laquelle prennent part MM. HERMELIN, AURIVILLIUS, HOLMGREN, HOLMERZ, J. MEVES et le président. Après que plusieurs orateurs ont signalé l'importance et la nécessité de procéder à des observations pareilles d'après un plan déterminé d'avance et sur un aussi grand nombre de lieux que possible, ainsi que ce qu'il y aurait de désirable à ce que ces observations fussent, à l'instar des observations météorologiques et phénologiques déjà organisées sur la totalité du pays, accueillies avec intérêt et financièrement appuyées par les Sociétés économiques, MM. le professeur A.-E. HOLMGREN, entomologiste de l'Académie d'agriculture et le Dr CHR. AURIVILLIUS, secrétaire de la Société sont chargés de soumettre à la prochaine séance un projet détaillé sur l'organisation de recherches de l'espèce.

M. le professeur THEDENIUS montre et décrit un papillon nouveau pour la Suède, *Cidaria olivata* BKH., trouvé par M. le Dr NERÉN et plusieurs autres personnes, et appartenant à la section des *Géomètres*.¹

M. Sv. LAMPA signale ensuite un papillon de nuit nouveau pour la faune suédoise, *Hadena unanims*, trouvé, l'été dernier, par M. le conservateur G. KOLTHOFF.²

¹ Voir page 81, et Résumé français, p. 103.

² Voir page 31, et Résumé français, p. 100.

M. le D^r CHR. AURIVILLIUS montre trois espèces du genre *Tephritis* LATR. et communique divers renseignements sur leur genre de vie.

Séance du 29 avril 1881.

M. G. HOLMERZ, directeur de l'École royale supérieure de sylviculture (*Kgl. Skogsinstitutet*) à Stockholm, avait invité la Société à se réunir dans cet établissement, dont les intéressantes collections sont montrées aux assistants par MM. les professeurs de l'École.

Le président, M. le professor O. SANDAHL, souhaite la bienvenue à un membre récemment élu, et présent à la séance, M. F. VON ROTHSTEIN. Il annonce ensuite que, depuis sa dernière réunion, la Société a perdu l'un de ses membres, M. le professeur A.-W. MALM, Intendant du Musée d'histoire naturelle de Gothembourg. M. SANDAHL signale en quelques traits rapides les mérites du défunt dans le domaine de l'histoire naturelle de la Suède. Une description un peu plus complète de sa vie et de ses oeuvres sera donnée dans le Journal d'entomologie.¹

Le Président annonce ensuite que la Société a reçu, de Madame veuve C.-G. WAHLBERG et de sa fille, Mademoiselle S. WAHLBERG, la promesse écrite d'une donation de 2,000 couronnes en mémoire de leur mari et père, M. le défunt professeur WAHLBERG. Cette somme, dont la moitié sera remise cette année et la moitié l'année prochaine, servira à former un fonds spécial sous le nom de »Fonds du professeur P.-F. Wahlberg» (*Professor P. F. Wahlbergs Fond*), en souvenir de cet homme qui a si bien mérité des sciences naturelles et spécialement de l'entomologie dans notre pays.

Il est procédé à la lecture et à la discussion du rapport soumis à la Société par MM. CHR. AURIVILLIUS et A.-E. HOLMGREN, désignés dans la séance précédente par l'assemblée pour l'examen du projet de M. le baron HERMELIN (voir page 123).

Les conclusions émises par les rapporteurs après l'examen de la question, sont les suivantes:

¹ Voir page 157, et Résumé français, p. 161.

»Publication du Journal d'entomologie en deux parties distinctes, mises en vente chacune à part dans les librairies. L'une contiendrait les travaux scientifiques, et la seconde serait exclusivement réservée à des exposés populaires de la vie, du développement, de l'utilité, de la nocuité, etc., des insectes: en un mot de toutes les choses propres à intéresser les personnes désirant savoir et comprendre quelque chose de ce qui se passe autour d'elles. En rendant compte de toutes les observations dans le domaine de l'entomologie pratique, et surtout en devenant un organe de l'entomologiste de l'Académie royale d'agriculture, cette section du Journal répondrait le mieux aux vœux formulés par l'auteur de la proposition.

D'autre part, une mesure pareille serait de nature à entamer très sensiblement les ressources financières de la Société. On ne pourrait dès lors songer à son adoption que dans le cas où l'Académie d'agriculture et les Sociétés économiques du pays voudraient s'intéresser à la question en achetant un certain nombre d'exemplaires de cette section pratique pour les distribuer par paroisse. Dans le cas où les corps mentionnés ne croiraient pas devoir le faire, MM. AURIVILLIUS et HOLMGREN concluent au rejet de la proposition, rejet qu'ils fondent exclusivement sur la question financière. Le rapport est daté du 28 avril 1882».

La lecture du rapport est suivie d'une discussion très vive à laquelle prennent part MM. UNANDER, J.-W. SMITT, J. MEVES, THEDENIUS, LAMPA, STOLPE, HOLMERZ et le président, M. SANDAHL, et dont le résultat est de charger le Bureau de prendre, en temps utile, les mesures nécessaires pour la publication d'un journal d'entomologie pratique, en principale conformité des conclusions du rapport.

Prenant pour point de départ les nids de fourmis conservés dans les collections de l'École de sylviculture, M. le Dr HJ. STOLPE fait un discours sur le collectionnement d'individus appartenant à ces insectes, et prie les membres de la Société de bien vouloir recueillir des fourmis pendant l'été, avec annotation scrupuleuse des localités, vu que l'extension des espèces suédoises est encore peu connue. Il est décidé de publier à cet effet un appel dans le Journal.

M. A.-E. HOLMGREN parle du genre de vie et du développement des Bombylides, et spécialement de leur parasitisme dans les oeufs de certains Orthoptères, surtout de *Phthiria pulicaria* dans ceux d'*Oedipoda tuberculata*.

M. HOFGRÉN montre plusieurs microlépidoptères piqués avec une élégance toute spéciale.

La séance terminée, M. le directeur HOLMERZ invite les membres présents à un souper des plus agréables.

Séance du 30 septembre 1882.

Cette séance a lieu à l'«Hôtel Phoenix», à Stockholm.

Le président, M. O. SANDAHL, souhaite la bienvenue aux membres présents, dont quelques-uns appartiennent à la province, et annonce l'admission, dans la Société, de plusieurs membres tant étrangers que nationaux.

M. CHR. AURIVILLIUS montre une collection de Lépidoptères beaux et rares, provenant du Gabon, dans l'Afrique occidentale, et rapportés en Suède par l'un des membres de la Société, M. F.-G. THEORIN, qui a passé plusieurs années dans ces régions presque équatoriales, et qui fait actuellement une visite au pays. — M. AURIVILLIUS signale la forme toute particulière qu'offrent plusieurs des papillons diurnes montrés à l'assemblée, principalement *Papilio Antimachus*, d'une excessive rareté, dont un exemplaire se trouve dans la collection. Par la forme et la longueur des ailes antérieures, il rappelle presque un papillon crépusculaire de la famille des Sphinx, et c'est en outre le plus grand papillon diurne connu par rapport à la distance entre les sommets des ailes.

Il se trouve, parmi les Lépidoptères de la collection, plusieurs exemples de «simulation» ou de «déguisement», en ce que des papillons d'un groupe ont pris une ressemblance fourvoyante avec des papillons d'un tout autre groupe qui, grâce à son odeur désagréable et probablement aussi à son goût repoussant, est rejeté par les oiseaux insectivores. En adoptant la forme, la couleur et le dessin de ces dernières espèces de papillons, d'autres espèces dont ni l'odeur ni le goût ne répugnent, peuvent échap-

per de la sorte à la rapacité de leurs ennemis. M. AURIVILLIUS signale en outre le fait curieux que l'on ne trouve que très rarement des femelles dans les collections de Lépidoptères venues des régions les plus chaudes de l'Afrique. Ce fait est probablement dû à la raison qu'en général les femelles ne volent pas, mais que, moins vives de leur nature, elles se tiennent sur les troncs des arbres ou dans le feuillage, échappant ainsi à l'attention des collectionneurs.

M. W. MEWES, ancien conservateur au Musée de l'État, rend compte de ses excursions entomologiques dans l'île d'Öland (Baltique) pendant l'été dernier, et montre une partie de sa récolte excessivement riche en papillons nocturnes, groupe sur lequel il avait tout particulièrement dirigé son attention. La capture avait eu lieu à l'aide de quartiers de pommes sèches, trempés dans un mélange de bière suédoise fermentée et de sucre ou de miel, ainsi que d'un peu de cognac et d'éther muriatique. Les quartiers de pomme ainsi préparés avaient été passés sur des bouts de ficelle, et, à l'arrivée du crépuscule, suspendus, dans des localités convenables, comme amorce à des branches d'arbres et à d'autres objets. Les papillons se présentaient bientôt en nombre considérable, et se jetaient sur l'appât. On les prenait alors à la façon ordinaire avec une coiffe, et on les tuait très rapidement en les faisant passer, depuis la coiffe, dans des bocaux de verre remplis de vapeurs asphyxiantes de chloroforme, d'éther, etc. M. MEWES avait réussi par ce procédé à recueillir des séries entières de variétés de papillons rares, tous en exemplaires bien conservés.

Plusieurs membres, parmi lesquels MM. THEDENIUS, HÖFGREN, LAMPA, AURIVILLIUS et le président, M. SANDAHL, communiquent les résultats de leur expérience sur les divers modes de capture des papillons nocturnes, et M. LAMPA signale spécialement les avantages attachés à l'emploi de cages bien construites permettant d'obtenir les papillons volant tard dans la nuit, d'autant que l'on ne peut guère veiller pendant toute une longue suite de nuits pour recueillir la moisson faite sur des quartiers de pommes. M. LAMPA montre ce qu'il y aurait de désirable à ce que, dans toutes les parties du pays, la récolte des papillons fût organisée d'une façon rationnelle. C'est seulement par là

qu'il sera possible de parvenir à une connaissance quelque peu complète de la faune lépidoptère suédoise, et d'obtenir des matériaux utiles pour l'étude des conditions biologiques de ses représentants.

M. AURIVILLIUS montre et décrit un Coléoptère très rare, *Pteroloma Forströmi*, rapporté par lui et M. LAMPA de l'*Åreskutan* (montagne du Jämtland), et qui vit exclusivement au bord des ruisseaux alpestres, sous la mousse tenue constamment humide par l'éclaboussement de l'eau.

Séance du 14 décembre 1882.

La Société célèbre à l'Hôtel W. 6 (Stockholm) le 3me anniversaire de sa fondation.

Il est procédé à la nomination du Bureau de 1883. Tous les membres actuels sont réélus, savoir: MM. O.-TH. SANDAHL, président; CHR. AURIVILLIUS, secrétaire; J. SPÅNGBERG, rédacteur du journal; K.-F. THEDENIUS, A.-E. HOLMGREN et SVEN LAMPA, membres du Bureau. Sont désignés comme vérificateurs de la comptabilité: MM. S. NORDSTRÖM et G. HOFGREN.

Le Président, M. SANDAHL, lit un exposé succinct de l'activité de la Société pendant l'année. Il mentionne en outre que la bibliothèque s'est augmentée d'à peu près 200 volumes, donnés par environ 40 sociétés savantes et plusieurs particuliers.

M. le D^r CHR. AURIVILLIUS tient une conférence sur les Coccidées, en s'attachant principalement aux espèces qui, dans nos serres chaudes et en plein air, nuisent aux végétaux cultivés et aux plantations d'arbres. Il donne ensuite un aperçu des découvertes que les recherches les plus récentes ont fournies par rapport aux espèces économiquement importantes d'où l'on tire des matières colorantes et la gomme laque. L'un des membres de la Société, M. F. VON ROTHSTEIN, a spécialement étudié une espèce qui vit sur l'*acacia*, et dont des exemplaires à toutes les phases de développement ainsi que des dessins sont montrés à la Société. Celle-ci est en outre mise à même de voir des échantillons d'un grand nombre de types suédois et d'une certaine quantité de types étrangers intéressants.

M. HOFGREN montre un riche collection de petites Tinéides recueillies dans la région de Stockholm, et conservées d'une manière particulièrement convenable.

M. LAMPA fait voir à la Société une collection de papillons nocturnes de l'Allemagne, comme spécimen de la meilleure manière de préparer et de transporter ces insectes.

La Société a dans cette séance, le plaisir de voir au milieu d'elle M. F. THEORIN, qui, domicilié au Gabon, dans l'Afrique occidentale, fait depuis quelque temps un séjour dans sa patrie, où il a rapporté d'intéressantes collections de ces régions lointaines.

ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

FJÄRDE ÅRGÅNGEN

1883

.

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1883

INNEHÅLL.

AURIVILLIUS, CHR., Anteckningar om några Skandinaviska fjärilar	Sid. 33
———, Svensk-norsk entomologisk literatur 1882	» 110
———, Insecta a viris doctissimis Nordenskiöld illum ducem sequen- tibus in insulis Waigatsch et Novaja Semlia anno 1875 col- lecta. — Lepidoptera	» 191
BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1882	» 112
GADAMER, H., Meddelande	» 38
HOFGREN, G. och NORDSTRÖM, S., Revisionsberättelse	» 4
HOLMGREN, AUG. EMIL, En parasit hos <i>Saturnia Pavonia</i> L.	» 29
———, Insecta a viris doctissimis Nordenskiöld illum ducem sequen- tibus in insulis Waigatsch et Novaja Semlia anno 1875 col- lecta. — Hymenoptera et Diptera	» 139
LAMPA, SVEN, För larvuppfödare.....	» 62
———, Anteckningar om sällsyntare svenska Lepidoptera	» 125
MÖLLER, G. FR., Bidrag till Sveriges Hymenopter-fauna.....	» 91
NORDIN, ISIDOR, Anteckningar öfver Hemipterer	» 133
REUTER, O. M., Två nya <i>Piezostethus</i> -arter från Sverige och Finland	» 135
SANDAHL, O. TH., Entomologiska Föreningens sammankomst den 24 Februari, 28 April och 3 Okt. 1883	sid. I, 59, 123
———, Nekrolog öfver F. W. MÄKLIN.....	» 6
———, Entomologien använd i rättsmedicinens tjänst	» 39
———, Smärre entomologiska meddelanden	» 45
———, Nekrolog öfver NILS EDVARD FORSELL.....	» 97
SANDBERG, G., Iakttagelser over arktiske Sommerfugles metamorphoser	» 9
———, Om en varietet af <i>Argynnis pales</i> S. V.	» 129
———, Om en for Norges fauna og Regio Arctica ny Rhopalocer	» 131
SPARRE-SCHNEIDER, J., Fortsatte Bidrag til Kundskaben om Sydvaran- gers Lepidopter-fauna (med en karts-kisse)	» 63
SPÅNGBERG, JACOBUS, Species novas generis <i>Gyponæ</i> quæ in museo zoologico cæsar. vindobonensi asservantur	» 101
THEDENIUS, K. FR., En för Sverige ny mätarefjäril.....	» 89
WALLENGREN, H. D. J., Skandinaviens arter af Tineldgruppen Li- thocolletidæ (STAINTE)	» 195
———, Skandinaviens Micropterygides	» 213

RÉSUMÉS.

AURIVILLIUS, CHR., Annotations sur quelques espèces de Lépidoptères scandinaves.....	Sid.	55
HOLMGREN, A.-E., Un parasite de <i>Saturnia Pavonia</i> L.....	»	55
LAMPA, SVEN, Pour les éleveurs de larves	»	117
———, Notes sur des Lépidoptères suédois d'une certaine rareté ...	»	223
MEGNIN, Une application de l'entomologie à la médecine légale.....	»	57
MÖLLER, G.-F., Contributions à la faune hyménoptérologique de la Suède	»	120
NORDIN, I., Notes sur les Hémiptères	»	225
REUTER, O.-M., Deux nouvelles espèces de <i>Piezostethus</i> de la Suède et de la Finlande	»	226
SANDAHL, O.-TH., Bulletins des séances des 24 février, 28 avril et 3 octobre 1883, de la Société entomologique de Stockholm 49, 114, 222		
———, Nécrologie d. F.-W. MÄKLIN	»	51
———, Petites communications entomologiques.....	»	57
———, Nécrologie de NILS EDWARD FORSELL	»	120
SANDBERG, G., Observations sur les métamorphoses des Lépidoptères arctiques	»	52
———, Sur une variété d' <i>Argynnis Pales</i> S. V.	»	224
———, Sur un Rhopalocère nouveau pour la Norvège et la région arctique	»	225
SPARRE-SCHNEIDER, J., Contributions ultérieures à la connaissance de la Faune Lépidoptère du Syd-Varanger. (Avec un croquis de carte.)	»	117
SPÅNGBERG, J., Species novas generis <i>Gyponae</i> etc.	»	122
THEDENIUS, K.-FR., Géomètre nouveau pour la Suède	»	119
WALLENGREN, H.-D.-J., Espèces scandinaves du groupe Lithocollérides (STAIN) de la famille des Tinéides	»	226
———, Microptérygides de la Scandinavie.....	»	228

DE SÄRSKILDA HÄFTENAS INNEHÅLL.

Häft. 1.

SANDAHL, O. TH., Entomologiska Föreningens sammankomst den 24 Februari 1883.....	»	I
HOFGREN, G. och NORDSTRÖM, S., Revisionsberättelse	»	4
SANDAHL, O. TH., Nekrolog öfver F. W. MÄKLIN.....	»	6
SANDBERG, G., Iakttagelser öfver arktiske Sommerfugles metamorphoser	»	9
HOLMGREN, AUG. EMIL, En parasit hos <i>Saturnia Pavonia</i> L.	»	29
AURIVILLIUS, CHR., Anteckningar om några Skandinaviska fjärlarter	»	33
GADAMER, H. Meddelande	»	38

SANDAHL, O. TH., Entomologien använd i rättsmedicinens tjänst ... Sid.	39
———, Smärre entomologiska meddelanden	» 45
Utnämning	» 48

RÉSUMÉS.

SANDAHL, O.-TH., Bulletin de la séance du 24 février 1883, de la Société entomologique de Stockholm.....	» 49
———, Nécrologie de F.-W. MÄKLIN	» 51
SANDBERG, G., Observations sur les métamorphoses des Lépidoptères arctiques	» 52
HOLMGREN, A.-E., Un parasite de <i>Saturnia Pavonia</i> L.	» 55
AURIVILLIUS, CHR., Annotations sur quelques espèces de Lépidoptèresscandinaves.....	» 55
MEGNIN, Une application de l'entomologie à la médecine légale	» 57
SANDAHL, O.-TH., Petites communications entomologiques ...	» 57
Nomination	» 57

Stadgar för den Entomologiska Föreningen i Stockholm	Sid. I, II
Den Entomologiska Föreningens i Stockholm ledamöter den 1 April 1883	» III—VIII

Häft. 2.

SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningens sammankomst den 28 April 1883	Sid. 59
LAMPA, SVEN, För larvuppfödare.....	» 62
SPARRE-SCHNEIDER, J., Fortsatte Bidrag til Kundskaben om Sydvarangers Lepidopterfauna (med en kartskisse).....	» 63
THEDENIUS, K. FR., En för Sverige ny mätarefjäril.....	» 89
Entomologiska Föreningens vårsammankomst	» 90
MÖLLER, G. FR., Bidrag till Sveriges Hymenopter-fauna	» 91
SANDAHL, O. TH., Nekrolog öfver NILS EDWARD FORSSELL	» 97
SPÅNGBERG, JACOBUS, Species novas generis <i>Gyponæ</i> quæ in museo zoologico cæsar. vindobonensi asservantur	» 101
AURIVILLIUS, CHR., Svensk-norsk entomologisk literatur 1882.....	» 110
BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1882	» 112

RÉSUMÉS.

SANDAHL, O.-TH., Séance de la Société entomologique, du 28 avril 1883.....	» 114
LAMPA, SVEN, Pour les éleveurs de larves.....	» 117
SPARRE-SCHNEIDER, J., Contributions ultérieures à la connaissance de	

la Faune Lépidoptère du Syd-Varanger. (Avec un croquis de carte.)	Sid. 117
THEDENIUS, K.-FR., Géomètre nouveau pour la Suède.....	» 119
Réunion du printemps de la Société entomologique.....	» 119
MÖLLER, G.-F., Contributions à la faune hyménoptérologique de la Suède	» 120
SANDAHL, O.-TH., Nécrologie de NILS EDWARD FORSSELL	» 120
SPÅNGBERG, J., Species novas generis <i>Gypona</i> etc.	» 122

Häft. 3 och 4.

SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningens i Stockholm sammankomst den 3 Oktober 1883	» 123
LAMPA, SVEN, Anteckningar om sällsyntare svenska Lepidoptera.....	» 125
SANDBERG, G., Om en varietet af <i>Argynnis pales</i> S. V.....	» 129
——— Om en for Norges fauna og Regio Arctica ny Rhopalocer...	» 131
NORDIN, ISIDOR, Anteckningar öfver Hemipterer	» 133
REUTER, O. M., Två nya <i>Piezostethus</i> -arter från Sverige och Finland	» 135
HOLMGREN, AUG. E., Insecta a viris doctissimis Nordenskiöld illum ducem sequentibus in insulis Waigatsch et Novaja Semlia anno 1875 collecta. — Hymenoptera et Diptera.....	» 139
AURIVILLIUS, CHR., Ibid. Lepidoptera	» 191
WALLENGREN, H. D. J., Skandinaviens arter af Tineidgruppen Lithocolletidæ (STAIN).....	» 195
———, Skandinaviens Micropterygides	» 213

RÉSUMÉS.

SANDAHL, O.-TH., Séance du 3 octobre 1883	» 222
LAMPA, S., Notes sur des Lépidoptères suédois d'une certaine rareté	» 223
SANDBERG, G., Sur une variété d' <i>Argynnis Pales</i> S. V.	» 224
———, Sur un Rhopalocère nouveau pour la Norvège et la région arctique	» 225
NORDIN, I., Notes sur les Hémiptères.....	» 225
REUTER, O.-M., Deux nouvelles espèces de <i>Piezostethus</i> de la Suède et de la Finlande	» 226
WALLENGREN, H.-D.-J., Espèces scandinaves du groupe Lithocolletides (STAIN) de la famille des Tinéides	» 226
———, Microptérygides de la Scandinavie.....	» 226

STADGAR
FÖR
DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN
I
STOCKHOLM.

Antagna den 14 December 1879, med ändringar och tillägg antagna
den 4 Mars 1882 och den 24 Februari 1883.

§ 1.

Den Entomologiska Föreningens uppgift är att efter bästa förmåga söka främja det entomologiska studiet i vårt land samt att åstadkomma ett samband mellan entomologiens idkare, vänner och gynnare.

§ 2.

Föreningen håller ordinarie sammankomst den sista lördagen i Februari, April och September. Dessutom hålles sammankomst den 14 December, årsdagen af Föreningens stiftande, samt under Maj månad å dag, som särskildt bestämmes vid en föregående sammankomst, helst i samband med en utflykt i Stockholms omgifningar. Dock vare det Styrelsen obetaget, att, då omständigheterna så föranleda, bestämma andra dagar för sammankomsterna.

§ 3.

Å sista sammankomsten hvarje år väljes med sluten omröstning styrelse, bestående af ordförande, sekreterare, tidskriftens redaktör samt tvänne ledamöter af föreningen. Dessutom utses bland föreningens ledamöter en suppleant, som vid ordinarie ledamots frånvaro, efter kallelse i styrelsen inträder. Styrelsen utser inom sig kassaförvaltare. I händelse af förfall för ordföranden, fullgöres hans åliggande af den ene föreningsledamoten i styrelsen. Styrelsen eger ej att fatta beslut med mindre än tre ledamöter äro närvarande.

§ 4.

Mom. a. Till föreningens kassa inbetalar hvarje ledamot vid årets början en årsafgift af **sex** kronor.

Mom. b. Ledamot, som till en fond, benämnd »Ständiga Ledamöters Fond», erlägger Ett Hundra Kronor är från årsafgift befriad. Denna fond skall särskildt bokföras och endast räntan af densamma till föreningens utgifter användas.

§ 5.

För granskning af föreningens räkenskaper utses vid årets sista sammankomst två revisorer.

§ 6.

Vid sammankomsterna böra föredrag hållas och kortare meddelanden eller redogörelser för iakttagelser och rön inom in-sektverlden lemnas, hvarjämte entomologisk litteratur refereras.

§ 7.

Föreningen föranstaltar utgifvandet af en **Entomologisk Tidskrift**, hvars redaktör och ansvarige utgifvare på öfligt sätt af föreningen utses. Tidskriften bör utkomma i tvångfria häften (önskningsvis fyra häften om året, om tre ark i hvardera) och utdelas kostnadsfritt till hvarje ledamot, som erlagt årsafgiften. Skulle redaktören finna en för tidskriften ämnad artikel för ändamålet olämplig, underställes densamma styrelsens ompröfning, och skall dess beslut lända till efterrättelse.

§ 8.

Till ledamot af föreningen antages af styrelsen, efter skriftligt förslag af någon föreningens medlem, in- eller utländsk person, som teoretiskt eller praktiskt sysselsätter sig med entomologi eller har intresse för eller på något sätt gynnar entomologiens studium. På framställdt förslag af styrelsen kallar föreningen hedersledamöter.

§ 9.

Öfver föreningens medlemmar skall af sekreteraren föras matrikel.

§ 10.

Förslag till ändring af dessa stadgar bör väckas på December-sammankomsten och afgöras på nästa års första sammankomst.

DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS I STOCKHOLM
LEDAMÖTER DEN 1 APRIL 1883.

Den Entomologiska Föreningens Styrelse:

- SANDBL, OSKAR THEODOR, M. D., Professor; Klara Strandgata 4. Stockholm. Ordförande och Kassaförvaltare.
AURIVILLIUS, PER OLOF CHRISTOPHER, F. D., Professor, Intendent vid Riksmusei Entom. Afdeln.; Vet. Akademien, Stockholm. Sekreterare.
SPÅNGBERG, JACOB, Lektor, Gefle. Tidskriftens redaktör.
THEDENIUS, KNUT FREDRIK, Lektor; Qvarngatan 34, Stockholm.
HOLMGREN, AUGUST EMIL, Lektor; Artillerigatan 24, Stockholm.
-

- LAMPA, SVEN, Konservator; Drottninggatan 19, Stockholm. Suppleant.

Hedersledamöter:

- FÅHRÆUS, OLOF IMMANUEL, F. D., R. o. K. af K. M. O., f. d. Statsråd; Norrmalmsgatan 12, Stockholm.
REGNELL, ANDERS FREDRIK, M. o. F. D., K. W. O., R. N. O. o. St. O. O., Caldas, Minas Geraes, Brasilien.

Ständiga Ledamöter:

- Aurivillius, Per Olof Christopher*, F. D., Professor. Vet. Akad. Sthm.
Holmgren, August Emil, Lektor vid Kgl. Skogsinstitutet; Artillerigatan 24, Sthm.
Lampa, Sven, Konservator; Drottninggatan 19, Sthm.
Meves, Wilhelm, Konservator, R. W. O.; Kammakaregatan 35, Stockholm.
v. Platen, Carl Baltsar Ernst, Öfverste-Kammarjunkare, Skattm. vid K. M. O., K. N. O. 1:a kl. m. m. Grefve; Vestra Trädgårdsgatan 17, Stockholm.
Sundahl, Oskar Theodor, M. D., Professor; Klara Strandgata 4, Sthm.
Spångberg, Jacob, F. D., Lektor; Gefle.
Theorin, Fritz G., Hr.; Eloby (West Coast of Afrika).

Ordinarie Ledamöter i Sverige, Norge,
Danmark och Finland:

- Adlerz, Gottfrid Agathon*, Student. Östgöta Nation, Upsala.
Ahlrot, Albert Julius, F. K., Adjunkt. Kalmar.
Ammitzböll, Ivar, M. D. Kristianstad.
Andersson, Carl Gustaf, Kommissionslandtmätare. Säter.
Andersson, N. L., F. K., Umeå.
Ankarcrona, Jakob Wilhelm, Revisor; Hessleborg, Lyckeby.
Aréen, Edvard Gustaf, M. D., Lasarettsläkare; Borgholm.
Arrhenius, Johan, F. D., Professor; Mäster Samuelsgatan 43. Sthm.
Aurivillius, Carl Wilhelm Samuel, F. D.; Upsala.
Bandelin, M. J., Kanslisekreterare; Nybrogatan 22, Sthm.
Barnekow, Fabian, Friherre; Ströo.
Benzon, Alfred, Apotekare; Köpenhamn.
Berg, Christian, Apotekare; Eriksberg, Sthm.
Berggren, Robert, Grosshandlare; Mälartorget 13, Sthm.
Bergroth, Ewald, F. D.; Lilla Robertsgatan 11, Helsingfors.
Björkegren, Carl Johan, F. K., Amanuens i Statistiska Byrån; Sthm.
Bolinder, Anton, Fabrikör; Sturegatan 18, Sthm.
Bonsdorff, A., Friherre; Helsingfors.
Bonsdorff, E. Julius, Statsråd; Salo, Uskela, Koskis, Finland.
Bovallius, Carl Erik Alexander, F. D., Docent; Upsala.
Budde-Lund, Gustav, Kand., Köpman, Reventlowsgade, Köpenhamn.
Carlsson, Axel F., Kassör; Stabbarp, Eslöf.
Carpelan, Gustaf Theodor, Apotekare, e. o. adj. vid Vet.-Inr. i Brogården, Skara.
Cederström, Carl Gustaf, F. o. M. D., Friherre, Badintendent; Strömstad.
Coyet, Carl Salomon, Löjtnant; Rönneholm, Stehag.
Coyet, Gustaf Johan, Possessionat; Torup, Klågerup.
Dahlgren, Erik Wilhelm, Amanuens; Handtverkaregatan 4, Sthm.
Dahm, Oscar Elis Leonhard, F. D., Rektor; Kalmar (Jakobs Bergsgatan 19, Sthm.)
Dalin, August, Tandläkare; Drottninggatan 19, Sthm.
Edgren, Per Adolf, M. D., f. d. Fältläkare; Södra Humlegårdsgatan 10, Sthm.
Eggertz, Carl Magnus Uno, F. D., Lektor; Karlskrona.
Ekeberg, Hans Jonas, Apotekare; Göteborg.
Ekman, Fredrik Laurents, F. D., Professor; Drottninggatan 95 A, Sthm.
Enell, Henrik, Apotekare; Alingsås.
Enwald, R., Magister, Helsingfors.
Eriksson, Jakob, F. D.; Hötorget 11, Sthm.
Floderus, Manfred Mustafa, F. D., Rektor; Upsala.
Forssell, Abraham, Intendent vid Landtbruksakademiens Experimental-fält; Sthm.
Forssell, Nils Edward, M. D., Professor; Skara.

- Forsstrand, Carl Wilhelm*, F. D., Amanuens; Linnégatan 58, Sthm.
- Frykman, Johan Gabriel*, M. D., Stadsläkare; Karlshamn.
- Gadamer, H.*, Jägmästare; Råslätt, Jönköping.
- Goës, Axel Theodor*, M. D.; Visby.
- Guinchard, Otto*, Kontorist; St. Nygatan 2, Stockholm.
- v. Hackwitz, Gustaf Olof David*, F. K., Adjunkt.
- Haglund, C. J. Emil*, M. D.; Norrköping.
- Haij, Julius Bernhard*, Student; Upsala.
- Hannström, C. O.*, Apotekare; Hesselholm.
- Hansen, H. J.*, Kand. Fil., Konservator; Zool. Mus., Köpenhamn.
- Hansson, Carl August*, Konservator; Strömstad.
- Hartman, Robert*, F. D., Adjunkt; Gefle.
- Hemberg, Eugén*, Jägmästare; Koberg, Uppehärads (Elfsborgs Län).
- Hermelin, Carl Alfons*, Friherre, Kammarråd; Mäster Samuelsgatan 52, Sthm.
- Hisinger, Edward*, Friherre; Brödtorp, Karis, Finland.
- Hofberg, Herman*, F. D.; Sibyllegatan 24, Sthm.
- Hofgren, Gottfrid*, Kassör; Norrtullsgatan 19, Sthm.
- Holmerz, Conrad Georg Gottfrid*, Direktör; Skogsinstitutet, Sthm.
- Hultgren, John*, v. Häradshöfding; Örebro.
- Indebetou, Conrad*, Apotekare; Avesta.
- Iverus, Ivar Danielsson*, Adjunkt; Linköping.
- Jacobson, Charles*, Kanslist; Munklägersgatan 11, Sthm.
- Johansson, Carl Hans*, Lektor; Westerås.
- Jonsson, Johan*, F. K., Önnestad (Skåne).
- Juël, Oscar*, Student; Sthm.
- Kinberg, Johan Gustaf Hjalmar*, M. o. F. D., Professor; Veterinärinstitutet, Stockholm.
- Kindberg, Nils Conrad*, F. D., Lektor; Linköping.
- Kolthoff, Gustaf*, Konservator vid Zool. Mus.; Upsala.
- Källström, Anders Ernst Theodor*, Apotekare, l:e Assistent vid Farm. Institutet; Sthm.
- Lewenhaupt, Adam*, Grefve; Sjöholm, Katrineholm.
- Lälljeborg, Wilhelm*, F. D., Professor emeritus; Upsala.
- Lindahl, Wilhelm*, Auditör; Karlskrona.
- Lindeqvist, Carl*, Kandidat; Rönnemölla, Hasslebro.
- Lindgren, Erik*, Direktör; Landtbruksakademiens Experimentalfält, Albano, Sthm.
- Littorin, S. H.*, Godsegare; Bjertorp, Wara.
- Ljungqvist, Knut Ottonin*, Bruksegare; Vestra Trädgårdsgatan 11 B., Sthm.
- Lovén, Christian Otto*, M. D., Professor; Garfvaregatan 1, Sthm.
- Lovén, Fredrik*, F. D., Jägmästare; Klara Strandgata 6, Sthm.
- Luhr, A. E.*, Possessionat; Springsta, Westerås.
- Lundahl, Carl Gustaf*, Handlande; Munkbron 1, Sthm.
- Lundberg, J. Bernhard*, Komminister; Stenum, Axvall.

- Lundberg, Nils Rudolf*, F. D., Fiskeriintendent; Reparebansgatan 16, Sthm.
- Lundell, P. M.*, F. K., Sturegatan 9, Sthm.
- Lundqvist, P. F.*, M. K.; (Stockholm?)
- Lübeck, Henrik Gustaf*, Kammarförvandt; Karlskrona.
- Löwegren, Georg*, Direktör; Göteborg.
- Mankell, Otto August*, Arkitekt; Artillerigatan 18, Sthm.
- Meinert, Fredrik*, F. D.; Zool. Museum, Köpenhamn.
- Meves, Geory Andreas Fredrik Adolf Julius Seelhorst*, Revisor, t. f. Föredragande i Domänstyrelsen; Storgatan 30 B., Stockholm.
- Moö, Nils Green*, Bot. Gartner; Töjen, Kristiania.
- Mortonson, Anders Samuel*, M. K.; Upsala.
- Möller, Carl*, Possessionat; Wedelsbäck, Stehag.
- Möller, Gustaf Fredrik*, M. D., Förste Bataljonsläkare; Trelleborg.
- v. Möller, Petter*, Ryttmästare, Godsegare; Norrmalmstorg 1 B, Sthm.
- Nerén, Carl Harald*, M. D., Regementsläkare; Skenninge.
- Neuman, Carl Julius*, F. D., Adjunkt; Skara.
- Neijber, Oskar*, M. D., Provinsialläkare; Ronneby.
- Nordenskiöld, Adolf Erik*, F. D., Professor, Friherre; Drottninggatan 94, Sthm.
- Nordenström, Henning*, M. D., Provinsialläkare; Linköping.
- Nordin, Isidor*, Apotekare; Drottningholm.
- Nordström, Simon*, F. D., Kanslisekreterare; Riddaregatan 34 A, Sthm.
- Norling, Thure*, Godsegare; Brunsgatan 10, Sthm.
- Norlund, Carl Fredrik*, Grosshandlare; Drottninggatan 19, Sthm.
- Palmén, J. A.*, F. D., Professor; Helsingfors.
- Pettersson, Carl P. J.*, Possessionat; Häslöf, Fjärdingslöf.
- Pihl, Axel*, Direktör; Rosendal, Sthm.
- Pontén, Jonas Otto*, M. D., Lektor; Strengnäs.
- v. Porath, Carl Oscar*, F. D., Adjunkt; Jönköping.
- v. Post, Hampus Adolf*, F. D., Professor; Ultuna, Upsala.
- Reuter, Odo Morannal*, F. D., Professor; Helsingfors.
- Roth, C. D. E.*, Konservator vid Zool. Mus. i Lund.
- v. Rothstein, F.*, Possessionat; Greffthuregatan 57, Sthm.
- Sahlberg, Johan*, F. D., Professor; Helsingfors.
- Sandberg, Georg*, Sognepräst; Sydvaranger. Finmarken, Norge.
- Sandin, J. E.*, Bankbokhållare; Göteborg (Skandin. Banken).
- Schiötte, Ig. Ch.*, Professor; Zool. Museum, Köpenhamn.
- Schöyen, W. M.*, Kandidat; Oscarsgade 25, Kristiania.
- Setterblad, Svante Gustaf Theodor*, M. D., Förste Bataljonsläkare; Brunkebergstorg 12, Sthm.
- Silfverling, A.*, Kaptän; Östersund.
- Sjögren, Carl Magnus*, Skogsinspektör, Jägmästare; Hästholmen.
- Smith, Lars Olsson*, Grosshandlare; Blasieholmen 4, Sthm.
- Smitt, Johan Wilhelm*, Generalkonsul; Kungsholmen, Trädgårdsgatan 13, Sthm.

- Sondén, Carl Mårten*, M. D., Sjukhusläkare; Svartmangatan 24, Sthm.
- Sparre-Schneider, Hans Jacob*, Konservator vid Museum i Tromsø, Norge.
- Stenberg, Isak Ludvig*, F. D., Lektor; Malmö.
- Stenström, Georg*, Studerande; Gårdsjö, Bergvik.
- Stolpe, Knut Hjalmar*, F. D., Amanuens;
- Storm, Wilhelm Johan*, Konservator vid Museet i Throndhjem.
- Ströhm, Svante Gustaf Magnus*, Kollega; Oscarshamn.
- Stuxberg, Anton*, F. D., Intendent vid Museum i Göteborg.
- Sörensen, William*, Kand., Mag.; Zool. Museum; Köpenhamn.
- Tengström, J. M. J. af*, M. D., Provincialläkare; Lojo, Finland.
- Thedenius, Hugo*, Apotekare; Tanum.
- Thedenius, Knut Fredrik*, Lektor; Qvarngatan 34, Sthm.
- Theel, Johan Hjalmar*, F. D., Docent; Upsala.
- Thorell, Tamerlan*, F. D., Professor; Museo Civico, Genova.
- Tiselius, Gustaf August*, F. D., Kollega; Ålandsgatan 3, Sthm.
- Torpadic, Reimers Carl Hjalmar*, Löjtnant; Göteborg (Generalstaben Sthm).
- Tranberg, Gustaf*, Jägmästare; Söderbrunn, Albano, Sthm.
- Trafvenfelt, R. L.*, M. F. K.; (Strengnäs) Sthm.
- Trolander, A. S.*, Farmacie Studiosus; Farm. Inst., Sthm.
- Trybom, Arvid Filip*, F. K., Fiskeriassistent; Lund.
- Tullberg, Tycho*, F. D., Professor; Upsala.
- Unander, Ferdinand*, F. D., Landtbruksakademiens Sekreterare; Riddaregatan 30, Sthm.
- Ulriksen, Fredrik*, Direktör; Alnarp, Åkarp.
- Wachtmeister, Axel Fredrik*, Öfverste-Kammarjunkare, Grefve; V. Trädgårdsgatan 13, Sthm.
- Wallengren, Hans David Johan*, Kyrkoherde; Farhult, Höganäs.
- Varenius, Anders*, Jägmästare; Drottninggatan 27, Sthm.
- Varenius, B.*, Posttjensteman; Nygatan 56, Malmö.
- Wasästjerna, Björn*, Student; Helsingfors.
- Wermelin, J. H.*, Jägmästare; Norrmalmstorg 1, Sthm.
- Westerlund, Carl Agardh*, F. D., Kollega; Ronneby.
- Westerlund, Ernst*, M. D., Bataljonsläkare; Enköping.
- Wetterhall, Johan Erland Wilhelm*, F. K., Sundsvall.
- Wetterstrand, O. G.*, M. D., Distriktläkare; Stora Badstugatan 30, Sthm.
- Wijkström, O.*, F. K.; Stockholm.
- Wikström, Ernst*, Student; Trossnäs, Edsvalla.
- Wiström, Johan Alfred*, F. D., Adjunkt; Hudiksvall.
- Wittrock, Veit Brecher*, F. D., Professor; Bergiiilund, Sthm.
- Wrangel v. Brehmer, Helmuth*, Hofjägmästare, Friherre; Toppeladugård, Klågerup.
- Wrangel v. Brehmer, Tönnes*, Ryttmästare, Friherre; Häckeberga, Börringe.
- Wrangel v. Brehmer, Wollmer*, Kammarjunkare, Friherre; Hyby, Klågerup.
- Wängdahl, Adolf*, Bruksegare; Hammar, Askersund.

Utländske Ledamöter:

- Berg, Carlos*, Professor; Buenos Ayres.
Bolivar, Ignacio, Professor; Madrid.
Brauer, Friedrich, Professor; Wien.
Brunner v. Wattenwyl, C., K. K. Ministerial-Rath; Wien.
Distant, William Lucas, Esq.; London.
Dohrn, C. A., Doctor; Stettin.
Gestro, Rafaëlo, Doctor, Museo Civico; Genova.
Horwarth von, Doctor; Budapest.
Löw, Franz, Doctor; Wien.
Mc Lachlan, Robert, Esq.; London.
Mayr, Gustav, Professor; Wien.
Puton, A., Doctor; Remiremont, Departement Vosges, Frankrike.
Rogenhofer, Alois Fr., Custos d. Zool. Mus., Wien.
Saunders, Edward, Esqu.; London.
Signoret, Victor, Doctor; Paris.
Staudinger, Otto, Doctor; Blasewitz bei Dresden.
Strasser, Felix, Rentier, 9 Fürstenstrasse, München.
Woldstedt, F. W., Konservator, Zool. Mus. Kejsersl. Vet. Akad. i St. Petersburg.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS SAMMANKOMST DEN 24 FEBRUARI 1883.

Den ofvannämnda ordinarie sammankomsten, den första för året, hölls å Hôtel Phœnix, under Prof. SANDAHL'S ordförandeskap. Densamma var ganska talrikt besökt, äfven af landsortsledamöter. Ordföranden helsade Föreningen och uttalade sina glada förhoppningar rörande densammas framtid, grundade på den erfarenhet, som de tre förflutna åren af Föreningens tillvaro lemnat. Vål hade Föreningen genom döden och äfven af andra anledningar under det föregående året förlorat några ledamöter, men ett större antal nya medlemmar hade tillkommit, så att Föreningen icke obetydligt vuxit.¹ Särskildt hade Föreningen att beklaga bortgången af dess framstående ledamot Zool. Prof. vid Universitetet i Helsingfors F. W. MÄKLIN, som afled derstädes den 8 sistlidne Januari.²

Sedan protokollet från föregående sammankomst blifvit uppläst och godkänt, antog Föreningen det hvilande förslaget till ändring i stadgarna, innehållande följande tillägg till § 4: »Ledamot af Föreningen, som till en fond, benämd *Ständiga Ledamöters Fond*, erlägger Ett Hundra kronor, är från årsafgift befriad. Denna fond skall särskildt bokföras och endast årliga räntan af densamma till Föreningens utgifter användas.»

Ordföranden anmälde, att Fru Professorskan WAHLBERG den 16 December 1882 till Föreningen öfverlemnade första hälften, 1000 kronor, af det kapital hon och hennes dotter så högsinnadt donerat till Föreningen för att bilda »Prof. P. F. Wahlbergs Fond» till ära åt hans minne och befrämjande af Föreningens ändamål.

¹ Förhållandet härmed kan närmare inhemtas af den ledamotsförteckning, som finnes bifogad detta häfte af Tidskriften.

² Prof. F. W. MÄKLIN'S minnesruna finnes införd i Tidskriftens föreliggande häfte.

Derefter föredrogs berättelsen om anställd granskning af Föreningens förvaltning och räkenskaper för år 1882, afgifven af herrar revisorer, Kanslisekreteraren Dr S. NORDSTRÖM och Kas-sören G. HOFGREN. Föreningen beviljade, enligt revisorernas förslag, full ansvarsfrihet åt Styrelsen och Skattmästaren för 1882 års förvaltning.¹

Ordföranden tillkännagaf att Styrelsen sedan sista sammankomsten till ledamöter i Föreningen inkallat Amanuensen vid Farm. Inst. hr ERNST KÄLLSTRÖM och Friherre TÖNNES WRANGEL VON BREHMER, på förslag af ordf., samt Grosshandl. hr O. GUINCHARD, på förslag af hr Lektor HOLMGREN.

Sekreteraren, Dr AURIVILLIUS, höll sedermera föredrag om insektslifvet i hålor och grottor och förevisade flera af de för dylika lokaler i Amerika och Europa egendomliga och mest utmärkande formerna. Ordföranden nämde, att han vid besök i den bekanta Adelsbergergrottan väl varit lycklig att der påträffa flera exemplar af der lefvande små snäckor, arter af släktet *Carychium*, men vid det tillfället icke lyckades ertappa några insekter, hvaremot han i tempelgrottorna vid Abu-Simbul i Nubien fått några få specimina af grottskalbaggar, hvilka dock olyckligtvis blifvit förstörda af en i samma förvaringslåda insatt *Ateuchus sacer*, som ansågs vara dödad, men vaknat till lif igen och anstält på en enda natt förskräckliga härjningar bland lådans innehåll.

Ordföranden refererade i korthet efter *Le Naturaliste* ett i Paris inträffadt rättsmedicinskt fall, der entomologien varit till hjälp åt rättsmedicinen i och för bestämmandet af den tid, som antagligen förflutit mellan påträffandet af ett i en låda inlagdt lik af ett barn och barnets död.² I sammanhang härmed uppstod diskussion om det mer eller mindre sannolika i det allmänna antagandet, att »likmaskar» eller insektslarver förtära liken i våra kyrkogårdar. Diskussionen ledde till det resultat, att denna allmänt utbredda åsigt saknar all verklig grund, helt enkelt af det skäl, att de flugor och skalbaggar samt akarider, hvilka själfva eller genom sina larver förtära i fria luften liggande lik, alls icke kunna framtränga till de i täta kistor inneslutna och 6 fot ned i jorden begrafna döda kropparna.

¹ Revisionsberättelsen är bilagd detta häfte af Tidskriften.

² Referatet är infördt i Tidskriftens föreliggande häfte.

Ordföranden omnämde sedan, att Föreningens medlem hr Kommissionslandtmätaren C. G. ANDERSSON funnit en stekel, hvilken såsom larv léfde parasitiskt i larver och puppor af *Saturnia Pavonia* L. Lektor HOLMGREN hade bestämt de sex sända exemplaren af stekeln att vara honor af *Spilocryptus fumipennis* GRAV. Denna stekel var icke förut känd såsom parasit i nämnda fjärl. En uppsats härom af Lektor HOLMGREN skulle i Tidskriften inflyta.

Hr Apotekaren I. NORDIN från Drottningholm förevisade en vacker samling af Hemiptera, tagna af honom under sistlidne sommar å Lofön, förnämligast i Drottningholms omgifningar. Ett meddelande om de sällsyntare och för denna del af Sverige nyfunna arterna skulle i Tidskriften införas.

Hr Konservator W. MEVES demonstrerade flere för vårt land nya fjärlarter och lofvade att för dem närmare redogöra i Tidskriften.

Ordföranden visade en af Målaremästaren hr JOHAN RUDOLPHI i Delsbo till Föreningen förärad samling af fjärlar och andra insekter, som hr RUDOLPHI samlat i Lappland och södra Norrland. Bland dessa funnos två för Sverige nya fjärlar: *Psyche (Trichopsyche) hirsutella* HBN. och en vacker varietet af *Brephos Nothum* HBN. Dr AURIVILLIUS skulle redogöra för dessa vackra fynd.

Hr Lektor A. E. HOLMGREN, som var hindrad att själf närvara, hade skriftligen meddelat, att hr Grosshandl. O. GUINCHARD under metning af fisk i den isbelagda Råsta-sjön den 18 Febr. d. å. fått upp jämte fisken ett lefvande exemplar af *Ranatra linearis* L.

Till ledamöter af Föreningen invaldes på förslag af herr Grefve ADAM LEWENHAUPT, som var vid sammankomsten närvarande, Öfverste-Kammarjunkaren m. m. m. Grefve CARL VON PLATEN och Öfverste-Kammarjunkaren m. m. Grefve AXEL WACHTMEISTER.

Oskar Th. Sandahl.

REVISIONSBERÄTTELSE.

Undertecknade, som vid Entomologiska Föreningens sammanträde den 14 sistlidne December utsågo att revidera Föreningens räkenskaper för år 1882, hafva denna dag granskningen verkställt och dervid funnit kassans ställning vara som följer:

Debet.

Behållning vid årets början:		
Regnellska fonden	2,000: —	2,000: —
Inkomster:		
Under året inbetalda årsafgifter:		
10 st. för 1880	60: —	
34 » 1881	204: —	
125 » 1882	750: —	
1 utländsk	<u>7: 20</u>	1,021: 20
Under året influtna räntor		123: 60
För året uppbyren behållning å försålda exemplar af tidskriften.....		145: 25
Tillfälliga bidrag (öfverbetalning af hr A. Bolinder vid årsafgiftens erläggande) ...		
	<u>4: —</u>	1,294: 05
Donation af Professorskan G. Wahlberg (mottagen vid årets slut)		1,000: —
Skuld vid årets slut till Professor Sandahl		<u>1,163: 68</u>
		Summa kr. 5,457: 73

Kredit.

Skuld vid årets början till Professor Sandahl		1,144: 55
Utgifter:		
För framställandet af 1882 års årgång af tidskriften:		
Tryckning, papper och häftning		
m. m.	1,155: 10	
Träsnitt	<u>62: —</u>	1,217: 10
Utsändning af tidskriften till in- och utlandet, brefporto m. m.		
	70: 33	
Diverse utgifter (inventarier m. m.).....	<u>25: 75</u>	1,313: 18
		Transp. 2,457: 73

Transp. 2,457: 73

Behållning vid årets slut (förutom kvarliggande exemplar af tidskriften och resterande årsafgifter):

Regnellska fonden.....	2,000: —	
Wahlbergska »	1,000: —	3,000: —

Summa kr. 5,457: 73

Angående Tidskriften må nämnas, att framställningskostnaden af årgången 1882, jämförd med motsvarande kostnader för årgångarne 1880 och 1881, finnes understiga dessa med i medeltal 423 kr. 94 öre. Denna betydliga besparing härleder sig hufvudsakligast deraf, att under året hvarken förekommit utgifter för öfversättningar eller för planscher.

Inventarierna, som vid årets början utgjordes af en samling fångstredskap, bokförda till 32 kr. 42 öre, hafva under året ökat med 2 stålskifvor för skärning af bibliotekets sedelkatalog, till pris af 2 kronor, samt med annan materiel för nämde katalog och årsafgiftsblanketter.

Till behållningen vid årets slut höra, ehuru ej af oss inräknade i ofvanstående räkenskapsammandrag, äfven de resterande årsafgifterna, hvilka uppgingo till följande antal och belopp:

För 1880:	8 st. eller kr.	48
» 1881:	18 » » »	108
» 1882:	38 » » »	228

Summa: 64 st. eller kr. 384.

Räkenskaperna äro befunna i god ordning och med tillhörande verifikationer försedda, hvadan vi på grund af sålunda verkställd granskning tillstyrka Entomologiska Föreningen att bevilja Styrelsen full ansvarsfrihet för dess förvaltning under år 1882.

Det är oss slutligen en angenäm pligt att *dels* fästa uppmärksamheten dervid, att professor Sandahl, jämte det att han säkerligen bestridt åtskilliga ej Föreningen påförda utgifter, låtit sin betydliga fordran kvarstå utan ränta, *dels* framhålla den stora förbindelse hvori Föreningen står såväl till sin arbetschef, som till Styrelsen i dess helhet, för det oförtrutna och uppoffrande nit, hvarmed Föreningens angelägenheter vårdats.

Stockholm den 22 Februari 1883.

Gottfried Hofgren.

Simon Nordström.

NEKROLOG.

F. W. Mäklin.

Den Entomologiska Föreningen i Stockholm har att beklaga förlusten af en bland sina mera framstående medlemmar. Den 8 Januari 1883 på morgonen aflid nämligen i Helsingfors efter några dagars sjukdom professorn i zoologi vid universitetet derstädes, d:r FREDRIK WILHELM MÄKLIN, i en ålder af 61 år.

Den hädangångne, som var född i Joutseno socken 1821, blef student 1839 samt, efter en 1847 företagen naturhistorisk forskningsresa till nordöstra Finland och Kuusamo lappmark, filosofie kandidat år 1849, filosofie licentiat 1853 och docent i zoologi 1855. Derunder hade han 1853 företagit en ny resa till norden, hvilken denna gång gälde vestra Lappland, och 1856 besökte han i vetenskapligt ändamål åländska skärgården. Sedan han år 1859 utnämns till e. o. professor i zoologi, förestod han under åren 1860—1866 flerfaldiga gånger professuren i samma vetenskap, under de resor dåvarande innehafvaren af nämde lärostol A. v. NORDMANN företog dels inom eget land, dels till utlandet. Likaså blef MÄKLIN, som emellertid åren 1861—62 gjort tvänne resor till Sverige och kontinenten, särskildt för studier å dervarande museer, efter NORDMANNS år 1866 inträffade död förordnad att uppehålla den zoologiska professuren, och sedan han 1867 speciminerat för densamma, utnämndes han sistnämnda år till ordinarie professor i zoologi.

På denna plats har han kvarstått, tills han nu bortrycktes af döden, och med samvetsgrannhet och intresse har han derunder verkat för sin vetenskap. Särskildt inom insektsafdelningen Coleoptera har han arbetat med framgång och derigenom

lyckats göra sitt namn känt äfven af främmande forskare. Också hade han under sin lefnad rönt erkännandet, att få sig uppdragen den vetenskapliga bearbetningen af åtskilliga coleoptersamlingar, som hopbragts af andra. Sålunda hade han i ett af den celebre entomologen grefve K. K. MANNERHEIM utgifvet arbete om det ryska Nordamerikas skalbaggsfauna beskrifvit omkring 100 nya arter, och prof. NORDENSKIÖLD hade anförtrott honom bestämmandet af en del samlingar, som hemförts från NORDENSKIÖLDs första Jenisej-expedition. — Jämte det MÄKLIN såsom specialist gjorde vetenskapen gagn, har han äfven inlagt stora förtjänster om ordnandet af universitetets zoologiska museum.

På senare tider sysselsatte sig MÄKLIN jämväl med arbeten, som berörde den Darwinska descendensteorien, men denna allt reformerande lära på den naturvetenskapliga forskningens gebit fann i MÄKLIN en bestämd motståndare, som nitiskt sökte samla alla inkast mot denna teoris hållbarhet.

MÄKLIN var ledamot af den Entomologiska Föreningen i Stockholm allt ifrån dess stiftande. Sin välvilja emot Föreningen visade han bland annat genom att förära densamma ett större antal af sina utgifna zoologiska arbeten. En förteckning öfver MÄKLINs zoologiska arbeten meddelas här, dock utan anspråk på att vara fullständig. Tidsomständigheterna hafva hindrat ankomsten från Helsingfors af en fullständig sådan.

Novæ in Fauna Fenn. Coleopterorum Species descriptæ a Fredrico Guiljelmo Mæklin. (Extr. du Bull. de la Société Imp. d. Natur. de Moscou T. XVIII. 1845.)

Coleoptera mirmecophila Fennica. (Extr. d. Bull. d. la Soc. Imp. d. Natur. de Moscou T. XIX 1846.)

Die Arten der Gattung *Acropteron* PERTY, monograf. dargest. (Acta Societat. Scient. Fenn. [1862].)

Zur Synonymie einiger Nordischer Käferarten. (Föredr. d. 7 Apr. 1862 i Finsk. Vet. Soc.)

Brasilianische Arten der Gattung *Statira* LATR. (Föredr. d. 7 Apr. 1862 i Finska Vet. Soc.)

Bemerkungen über einige v. FABRICIUS beschriebenen *Helops*-arten (d. 9 Febr. 1863).

Die Gattung *Præogena* u. deren Repräsentanten (d. 9 Febr. 1863).

Mexicanische Arten der Gattung *Statira* LATR. (d. 13 April 1863).

Den ornitologiska nomenklaturen (d. 13 Apr. 1863).

Om blinda djur (d. 21 Sept. 1863).

Förmodade bastarder bland fiskarna (d. 18 Jan. 1864).

- Iktyologiska notiser (d. 15 Febr. 1864).
 Om Hjortarter från Marianerna (d. 14 Mars 1864).
 Darwins teori om uppkomsten af djur och växtarter (Föredr. på Finska Vet. Societetens års- och högtidsdag d. 29 April 1864).
 Om uppkomsten af mjöldrygor, *Secale Cornutum* (d. 23 Maj 1864).
 Om de tama fårrasernas hybrida uppkomst (d. 19 Sept. 1864).
 Iktyologiska anteckningar, gjorda i Helsingfors om sommaren 1864 hufvudsakligen till utrönande af fiskarnes årliga tillväxt i längd (d. 12 Dec. 1864).
 Om vivipara dipterlarver (d. 16 Okt. 1865).
 Om *Strepsiptera* och deras förekommande i Finland (d. 22 Jan. 1866).
 Några notiser om *Bison europæus* (1866?).
 Några notiser om *Chlamydotis Macqueenii* HARDW. & GRAY.
 Ytterligare en albinosvarietet af den vanliga skatan *Corvus pica* LINNÉ (1873?).
 Några anmärkningar beträffande Finlands Fauna (1874?).
 Meddelanden beträffande några till Universitetets Zoologiska Museum inlemnade föräringar (1874?).
 Om *Corvus Frugilegus* L. och dess förekomst i flera skilda trakter af Finland under loppet af denna vinter (1874?).
 Ytterligare om hvita varieteter eller s. k. albinos af *Garrulus Glandarius* L. (1874?).
 Diagnoser öfver några nya sibiriska insekterarter (F. V. Soc. Förh. XIX, X 1876—77).
 Nya arter af släktet *Poecilestus* BLANCH. (F. V. S. Förh. XX (1877—78).
 Några bidrag till kännedom af släktet *Tabanus* DEJ. CAT. (F. V. S. Förh. XX 1877—78).
 Diagnoser öfver förut obeskrifna *Statira*-arter från Nya Granada (F. V. S. Förh. XX 1877—78).
 Skilnaden mellan varg- och räfungar. FABRICII och ERICHSONS *Statira*-arter (båda i F. V. S. Förh. XXI 1878—79).
 Ytterligare diagnoser öfver några nya sibiriska Coleopterarter (F. V. S. Förh. XXII 1879—80).
 Coleoptera, insamlade under den Nordenskiöldska expeditionen 1875 på några öar vid Norges Nordvestkust, på Novaja Semlja och ön Waigatsch samt vid Jenisej i Sibirien (K. Sv. V. A. Handl. B. 18, Sthm 1881).

Oskar Th. Sandahl.

IAGTTAGELSER OVER ARKTISKE SOMMERFUGLES METAMORPHOSER

AF

G. SANDBERG.

Iagttagelsen af Dyrelivet inden den arktiske Region af vor Verden har sin største Interesse, da disse Egne endda forholdsvis har været saa lidet undersøgte af Forskere. Vistnok har enkelte Dele af samme navnlig, vort *skandinaviske* Norden, ved egne og fremmede, især tyske, Videnskabsmænd været adskilligt be- reiste, hvorved værdifuldt Material har været indsamlet og bear- beidet for Faunaen; men Undersøgelserne har naturligvis langt fra kunnet blive udtømmende ved disse korte og uregelmæssige Be- søg. Gjælder dette det rent faunistiske, saa gjælder det desto mere paa *Biologiens* Omraade, hvor et tilfredsstillende Resultat kuns kan opnaaes gennem Erfaringer støttede til længere Tids vedhaldende Iagttagelser af Livsytringerne paa nært Hold. Men dertil har der kuns været saare liden Anledning, og hvor Anled- ningen vel har kunnet være tilstede, har det skortet paa Interesse og Sagkundskab. Det eiendommelige Liv, der rører sig inden den arktiske Dyreverden, foreligger derfor fremdeles for Forsk- ningen som en lidet bearbejdet Rydningsmark, og vil der endda hengaa Menneskealdre, inden noget væsentligt kan siges at være udrettet paa dette Feldt. — Som et lidet Bidrag i denne Ret- ning fremkommer nærværende Notitser fra Studiet af det arktiske Sommerfuglliv, der har sysselsat mig i ledige Stunder under mit næsten 12-aarige, stadige Ophold som Embedsmand i *norsk Fin- marken*. Af nye, for videnskaben hidtil ukjendte Forvandlinger indeholder disse Optegnelser Iagttagelser af alle Udviklingsstadier

vedrørende følgende rent arktiske og arktisk-alpine Arter, nemlig: *Oeneis Bore* SCHN., *Erebia Lappona* ESP., *Agrotis Speciosa* HB. og *Crambus Furcatellus* ZETT.; fremdeles Notitser om Larven og Puppen af en Art *Eriogaster* samt af den antagne *Anarta Lapponica* THBG.; ligesaa om Larven af *Argynnis (Freja?)* samt om Pupperna af *Anarta Melaleuca* THBG. og *Eupithecia Hyperboreata* STDGR. Resten omhandler, foruden en del arktiske, tillige boreale og sydligere Arters fra før af kjendte Metamorphoser, med de nødvendige supplerende Bemærkninger og Rettelser samt de Notitser, hvortil Arternes Forekomst paa arktisk Grund maatte give Anledning, navnlig med Hensyn til Flyvetid, de forskjellige Udviklingsstadiers Varighed o. s. v. Ialt omhandles i det følgende 20 Forvandlinger, næsten alle fra *Sydvaranger*, Norges nordøstligste Landsdel paa Grændsen mod de *finske* og *russiske Lappmarker* og under en Polhöide af 69—70° nordlig Bredde.

Som almindelig Regel for Insektlivets Fremtræden i Höinorden, sammenlignet med Forholdet i sydligere Trakter, gjælder saavel den gennemgaaende Fattigdom paa Arter, som ogsaa den forholdsvis lange Tid hver Art bruger til Fuldendelsen af sin Metamorphose. Den korte Sommer og den ofte kolde og raa Luft, endog paa denne blidere Aarstid, saasnaart barske Vinde fra Ishavet aander ind over Landet, sinker med Nödvendighed Udviklingen, saa at mange Arter, der i det sydlige *Skandinavien* har sin Flyvetid om Hösten eller sent ud paa Sommeren, heroppe flyver om Vaaren eller Sommeren efter, og Metamorphosens Varighed saaledes hos os bliver dobbelt saa lang som sydpaa. Uden Tvivel har de aller fleste Arter her nord en toaarig Forvandling; af Sommerfugle med eetaarig Forvandling kan anføres *Vanessa Urticæ* LIN., *Notodonta Dromedarius* LIN. og *Plutella Cruciferarum* ZETT. samt vel ogsaa *Acronycta Auricoma* S. V. og *Selenia Bilunaria* ESP. — *Endrosis Lacteella* S. V., der baade Sommer og Vinter som Imago forekommer almindelig inde i Husene, har sandsynligvis to Aarskuld.

Men tar det hos os lang Tid ud, inden Sommerfuglen naar det sidste Stadium af sin Udvikling, saa er Flyvetidens Varighed paa den anden Side desdo kortere. Naar de enkelte stille, solglade Dage ved Höisommerstid lyser over Midnatsolens Land med ufordunkelt Glands hele Dögnet igjennem og samler Udvik-

lingen i Naturen som i et eneste, levende Brændpunkt, da hæster alt Liv ud forat nyde den korte, forsvindende Livslyst. Man kan da her nord, hvor Lokaliteterne forøvrigt er gunstige for Produktionen, iagttage langt større Masser af Sommerfugle i Rørelse paa een Gang, end Tilfældet er nogetsteds sydpaa, hvor Udviklingen af Livet ikke er saa intens. Tidligst paa Aaret flyver følgende Arter: *Vanessa Urticæ* LIN., *Asphalia Flavicornis* LIN., var. *Finmarchica* SCHÖYEN, *Xylina (Ingrica?)* H. S., *Brephos Parthenias* LIN., *Biston Lapponarius* BOISD., *Ploseria Pulverata* THBG., *Selenia Bilunaria* ESP. og *Semioscopis Avellanella* HB. Af disse udklækkes *Vanessa Urticæ* senhøstes (i September Maaned) og overvintrer som Imago, hvilket vistnok ogsaa maa være Tilfældet med flere andre af de nævnte saasom *Xylina*, *Biston* og *Asphalia*, der ved indtrædende mildt Veir allerede viser sig i Slutningen af April og Begyndelsen af Mai eller midt i dybeste Vintertid, idét Vaaren hos os sjelden indfinder sig för i sidste Halvdel af Juni Maaned.

1. *Oeneis Bore* SCHN.

Ægget marmorhvidt, cylindrisk, riflet efter Længden. *Larven* finlodden, lys gulbrun med mørkere Linier, hvoraf en smal, afbrudt Dorsallinie og en bredere langs hver Side. Hovedet kuglerundt, lidet i Forhold til Kroppen, graagult med 6 mørke, langsgaaende Striber og sorte Öine. Aandehullerne af Kroppens Farve; denne trind, afsmalende mod Enden, med hvælvet Ryg og tilspidset Anus. Længde 35 mm. Larven nærer sig af forskellige *Gramineer* og er af Natur yderst træg; ved Beröring trækker den sig sammen og ligger længe ubevægelig. Den overvintrer to Gange og undergaar sin Metamorphose i Mai Maaned i sit Vinterleie mellem Græsrodde under Sand eller lös Jord. Den er meget udsat for Angreb af Snyltehvepse.

Den vakkert tegnede *Puppe* er kort og tyk med lange og brede Vingskeder, der ligesom Thorax er af lysegrön Farve. Abdomen lys rödgul med mørke Punkter og en lysegrön Linie langs Ryggen samt en mattere af samme Farve langs hver Side. Punkterne i Nærheden af Midtlinien er ordnede to og to paa hvert Segment, Analtaggen kort og but, Hovedregionen paa hver

Side med en kulsort, glindsende, halvmaaneformigt krummet Streg. Puppen, der som hos alle *Satyroider* er stiv og ubevægelig og ved Beröring intet Livstegn viser, angribes af Parasiter af en anden og større Art end Larvens. Den giver Sommerfugl efter 5—6 Ugers Forløb. Forvandlingen har hidtil været ukjendt.

Denne rent arktiske Art, der ikke er iagttaget söndenfor en Polhöide af 68—69° nordlig Bredde, er förste Gang paavist paa norsk Grund af Dr O. STAUDINGER i 1860 gjennem et Par Exemplar fra *Kautokeino* i norsk *Finmarken*. Senere fandtes Sommerfuglen af mig i 1875 i Mængde paa *Jakobselv*s sandige Lavland lige ved Havkysten samt ligeledes talrig langs *Neidenelv*s nedre Löb, ved *Skogerönæs*, en Mil længere ude, og enkeltvis paa Fjeldene omkring *Kirkenæs*. I russisk *Lapland* paa Strækningen mellem *Jakobselv* og *Kola* er Arten en af de almindeligst forekommende Sommerfugle, men er endda ikke observeret paa den norske Kyst vestenfor *Varangerfjorden*. Den har saaledes en mere östlig polar Udbredelse.

Larven fandtes förste Gang den 15:de Mai 1880 et 10 Mm. langt, overvintret Exemplar i en vissen Græstue paa *Jakobselv*s törrre Sandbanker, hvor ogsaa senere paa Aaret en anden, næsten fuldvoxen af samme Sort toges. Som det var at vente af Sommerfuglens hyppige Forekomst paa græsrigge Steder, nærrede Larven sig af forskjellige Græsarter, navnlig *Festuca Ovina*, hvoraf Lavlandet overalt er bevoxet. Den i W. M. SCHÖYENS »Oversigt over de i Norges arktiske Region hidtil fundne Lepidoptere» pag. 163 udtalte Formodning, stöttet til Iagttagelser af Professor i *Buenos Ayres* C. BERG ved en anden Art af samme Slægt, at *Bore* under sin Larvetid vilde være at söge paa *Lavarter*, har saaledes vist sig ikke at holde stik. De tagne Larver var henimod Slutningen af August fuldvoxne og ophörte at spise samt hensank i en lethargisk Tilstand; men da de ikke viste Tegn til Forpupning, nedgravede sig sidst i September begge i en liden Kasse i Jorden for Vinteren. Den 15:de Mai næste Aar hævedes Vinterkvarteret, og fandtes da den ene af Larverne död, medens den anden syntes at befinde sig i bedste Velgaaende og kröb forholdsvis livlig omkring uden dog at ville tage nogen Næring til sig. Desværre var Velbefindendet dog kuns tilsykeladende, idet Dyret paa et tidligere Stadium af sin Larvetilstand

havde været anstukket af en liden Parasithveps, hvis Larver den 23:de Mai var færdige til Forpupning og nu ved gjennem Værtens Sider at skaffe sig Adgang til det frie endelig gav det ulykkelige Offer for slet lønnet Gjæstfrihed Banesaaret. Forpupningen af de smaa Larver gik raskt for sig, og snart var den store omgivet af c:a 50 Stkr. hvidgraa Kokonger, der efter 5 Ugers Forløb gav Imago de sidste Dage af Juni. Al videre Forhaabning til de tagne Larver var imidlertid tilintetgjort ved disses dødelige Afgang, og lykkedes det mig ikke at opdrive nye för Vaaren næste Aar, da jeg i Mai Maaned besøgte *Jakobselv*. Larven fandtes da i Mængde liggende i det visne Græs, saa jeg i Löbet af nogle Timer havde indsamlet henved 50 fuldvoxne Exemplarer, men desværre ikke et eneste brugbart, idet de samtlige bar Mærker efter at have herbergeret Vinterlogerende, som nu i Form af smaa Dynger paa 46—54 Stkr Snyltehvepskokonger, alle af samme fra för af kjendte Arter, var afsatte omkring i Græsset. Nogle af Værterne havde under Processen sat Livet til, andre var undslupne med Livet; men al videre Udvikling var dermed standset, og senest inden 8 Dage indtraadte Döden. Af den Omstændighed, at ikke et eneste uskadt Individ blandt saamange Larver var at finde, sluttede jeg, at Puppebiet maatte være under Jorden, og at Larven om Vaaren kuns tvunget af Nödvendigheden i de nævnte presserende Forretningar forlod sit Kvarter paa Udflugter til Ovenverdenen. De indsamlede Parasitkokonger gav den 20:de Juni de förste Hvepse, hvis Forpupning altsaa maa have foregaaet omkring Midten af Mai. Disser Værte maa fölgelig have vaagnet af Vintersövn i Begyndelsen af Mai, hvorefter deres Forpupning, om alt havde været i Orden, antagelig skulde været tilendebragt i Löbet af de næstpaafölgende 14 Dages Tid. Mine ivrige Efterforskninger efter Puppen var imidlertid længe forgjæves, indtil det endelig den 25:de Mai lykkedes mig at opgrave en. Den laa lös i Sandet skjult under Rödderne af en Græstue. Forvandlingen var nylig foregaaet, hvilket fremgik af den ganske friske Larvehud, der endnu hang ved Analtaggen og ved sit karakteristiske Udseende, navnlig ved de fremtrædende 6 mørke Striber paa Hovedets Hemisphærer, tilstrækkelig godtgjorde Identiteten med de fra för af kjendte. Puppen gav den 24:de Juni næstefter Sommerfuglen af *Oen. Bore*

i et smukt Hanexemplar, efter at Vingeskederne de 4—6 forudgaaede Dage havde antaget en mørk gulgraa, tilsidst næsten blaasort Farve. Endnu en anden Puppe af samme Art fandt jeg den 31:te Mai liggende lös ovenpaa Græsset, men af en brunagtig Farve, hvilket gav Formodning om, at den havde taget Skade. Den gav heller ingen Sommerfugl, men derimod den 17:de og 18:de Juni næstefter 3 Stkr. Snyltehvæpse af en anden, betydelig større Art en Larvens.

2. *Erebia Lappona* ESP.

Larven. Hovedet lidet, kuglerundt, sort. Kroppen trind, afsmalende fortil, men især stærkt bagtil, fint sortlodden, Farve græsgrön med en sort, fortil afbrudt Dorsallinie og en anden, bestaaende af sorte Flekker, langs hver Side. Aandehullernes Periferi sort. Anus tospidset. Længde 25 Mm. Larven er af Natur træg, trækker sig ved Beröring sammen som Sneglen, overvintrer og forpupper sig om Vaaren i Mai eller Juni Maaned. *Puppen* er mindre og smalere end *Oen. Bores*. Thorax og Vingeskeder mørkegrönne. Abdomen skidden gulbrun med stærk Punktering. Langs Ryggen en smal, rödbrun Linie og paa hver Side to, bestaaende af Flekker af samme Farve. Ingen Analtag. Hovedregionen, som hos *Bores* Puppe, tegnet med to sigdformigt eller halvmaaneformigt krummede, kulsorte, glindsende Streger, en paa hver side af Mundpartiet. Puppen er ubevægelig, Forvandlingen hidtil ukjendt.

Arten, der er arktisk-alpin, forekommer i det *sydlige Norge* sjelden i de subalpine Regioner, men er i *Finmarken* en af de almindeligste Lavlandssommerfugle, der saavel optræder inde i Landet, som ude ved Kysterne af Ishavet, forskjellig fra dens arktiske Slægtninge, *Disa* og *Medusa*, der alene tilhörer Indlandet og Fjorddistrikterne. I 1874 udklækkede jeg Sommerfuglen af en i *Skjervö* erholdt Puppe; senere fandt jeg 2:den Juni 1882 Larven i et fuldvoxent, overvintret Exemplar paa *Jakobselvns* græsbevoxe Sandbanker, hvor Sommerfuglen fra Slutningen af Juni og Begyndelsen af Juli flyver i Mængde sammen med *Oen. Bore*. Larven laa mellem det visne Græs af *Festuca*, der rimegligvis udgjör Dyrets Foder, men vilde ingen Föde tage til sig.

Den forvandlede til Puppe den 11:te Juni efter en Uges Tid at have henligget ubevægelig, snegleformigt sammentrukket paa Siden, men døde ikke mange Dage efter Forpupningen, idet ogsaa denne Art fra Larvestadiet havde medbragt Parasiter. Maaske kan denne Omstændighed have været Aarsagen til, at Larven har forladt sit Leie under Sandet, hvor den sandsynligvis, efterat have tilbragt Vinteren, undergaar sin Forvandling, og begivet sig op i det frie. Larvens Farve er ikke saa afstikkende som *Oen. Bore*s, hvorfor den vel heller ikke i samme Grad som denne er udsat for sine smaa Dödsfienders Efterstræbelser; men dens store naturlige Træghed og Indolence i Forbindelse med dens Tilhold paa særdeles iönefaldende Steder i det frie gjør, at den ofte i længere Tid kan komme til at indtage stærkt blottede Stillinger og saaledes lettelig opdages af de paatrængende Gjæster. Da Sommerfuglen, ligeledes i Lighed med *Oen. Bore*, flyver tungt og er let at fange, turde det være et Spørgsmaal, om den naturlige Tungvindthed hos begge Arters saavel Larver som Imagoer kan være grundet i en »psychologisk Forbindelse» mellem de to Udviklingsstadier. Ganske vist existerer der dog ingen almindelig gjældende Regel i saa Maade, da man har Exempler nok paa det omvendte Tilfælde fra andre Arters Metamorphoser.

3. *Argynnis* (Freja?) THBG.

Larven: Hovedet lidet, fint haarbesat, sort. Kroppen kort og bred, nögen, af Farve graaviolet. Hvert Segment besat med 6 gule eller gulgrønne, sorthaarede Torne. Desuden et Par Hals-torne, der er rettede fremad. Aandehullerne glindsende sorte. Abdominalfödderne og sidste Par Födder rödgule, krandsede med en Besætning af korte, sorte Börster. Forvandlingen ukjendt.

Den 26:de September 1880 fandt jeg paa en tör Lyngbakke ovenfor den store Myr ved *Kirkenæs* den ovenfor beskrevne, endda ikke fuldvoxne, c:a 20 Mm. lange *Argynnis*-larve, ifærd med at gaa i Vinterkvarter, da den havde ophört at tage Næring til sig. Larven blev for Vinteren nedgravet i Jorden i en Potte og klarere paa denne Maade Overvintringen særdeles vel, saa at den befandt sig i bedste Velgaaende, da jeg den 28:de April næste Aar, desværre altfor tidligt, hævdede Vinterkvarteret og tog den

ind i varmt Hus. Efter nogle Dages Forløb skiftede den Hud og levede siden flere Uger, indtil den endelig døde af Mangel paa passende Næring, der paa den Tid endda ikke var at opdrive. De lavere dicotyledone Urter, der udgjør Larverne af denne Slægts Næring, er der paa vore Kanter ikke Adgang til för mod Slutningen af Juni, paa hvilken Tid altsaa Larven efter Overvintringen paany skulde tage fat paa sit Foder. Heraf fremgaar med Sikkerhed, at Forvandlingen ikke kunde være tilendebragt dette Aar, da samtlige nordlige *Argynnis*-arters Flyvetid falder i Juni eller senest i Juli Maaned. Den omhandlede Larves Metamorphose har saaledes antagelig været toaarig. — Vanskeligere blir Spørgsmaalet om, til hvilken Art denne Larve rettest skulde være at henføre, et Spørgsmaal der neppe med fuld Sikkerhed vil kunne besvares. Det er dog ikke rimeligt, at en allerede efter første Overvintring saapas tilvoxet Larve har tilhört en mindre Art af de i Trakten omkring *Kirkenæs* forekommende *Argynnis*-arter. Disse er *Aphirape*, *Euphrosyne*, *Pales* og *Freja*, hvis Forvandlinger er kjendte for de to förstnævntes Vedkommende. Idet Valget saaledes blir mellem *Pales* og *Freja*, der begge forekommer paa den samme Lokalitet, hvor den omhandlede Larve fandtes, vil alt tale for sidstnævnte, rent arktiske Art, der baade er den störste, flyver tidligt paa Vaaren og tillige her er den almindeligste. Under enhver Omstændighed passer Beskrivelsen af Larven ingenlunde paa den af SCHIFFERMÜLLER ifølge TREITSCHKE i övre *Österrige* paa Bladene af *Viola montana* fundne *Argynnis*-larve, der ansees at have tilhört Arten *Pales*.

4. *Arctia Qvenselii* PAYK.

Til Fulstændiggjørelse af den af WILDE i »Die Raupen Deutschlands» givne Beskrivelse af denne Arts Larve meddeles her fölgende Notitser efter mine Iagttagelser af en hel Del Larver fundne i *Jakobselv* paa den russiske Grændse, lige ved Ishavets Kyster: Længde 25—30 Mm. Hovedet lidet, sort med et tæt haarbesat Nakkeskjold. Ryg og Sider sorte med en af hvide Prikker og Streger i Afvexling dannet fortløbende Dorsallinie. Bugen mørk graabrun. Huden med Rader af blanke Vorter, der er tæt besatte med Haar. Vorterne er paa Ryggen

og Siderne fra fjerde Led forfra store og kuglerunde og af Farve sorte, undtagen det næstøverste Rad samt det øverste Par paa Analsegmentet, der er rødbrune. Vorterne strækker sig paa de fodbærende Segmenter indtil Födternè, paa de andre omkredser de hele Ringens Periferi; deres Antal er: Paa første Segment 6, andet og tredie 8, fjerde og femte 14, sjette til niende 10, tiende og ellefte 14, tolvte 8. Desuden bærer hvert Segment, fra fjerde til ellefte, øverst oppe paa Ryggen 4 bitte smaa, tætstillede Vorter. Haarbedækningen er kort og børsteformig, tiltagende i Længde mod Anus, af Farve under og paa Siderne rødbrun, oventil sort.

Fra dette Larvens normale Udseende har jeg dog fundet endel Afvigelser i Henseende til Farve og Tegning: Saaledes har nogle Individer det hvide Midtbaand fra Nakkeskjoldet indtil fjerde Led bestaaende af en sammenhængende, fin Linie, der senere fortsættes i Prikker og Streger; hos endel er alt Tegn til Midtlinie næsten udslettet; hos andre igjen bestaar den kun af Prikker; stundom bemærkes paa begge Sider af Midtlinien enkelte hvidgule, uregelmæssigt formede Flekker; hos nogle er Haarbedækningen overalt af rødbrun Farve; endel har samtlige Vorter oventil mere eller mindre gulbrune; hos enkelte begynder de gule Vorter først med fjerde Segment, hos andre lige fra første o. s. v. Larven er af Naturel livlig og var og ruller sig sammen ved mindste Berøring eller pludseligt Lysskifte; den overvintrer to Gange, forpupper sig om Vaaren i Juni Maaned i et løst Spind mellem Græs eller Lyng nær Jordens Overflade og giver Imago efter en Maanedes Puppehvile. Sit Vinterleie paa Jorden mellem Græs, Lyng etc. forlader Larven altid om Vaaren og vanker ligesom de andre af Slægten urolig omkring en Tid för Forpupningen. Paa Grund af dens afstikkende Farve mod det afblegede Græs eller den hvide Sand har den ei været vanskelig at opdage, naar den paa varme Solskinsdage om Vaaren foretar sine Vandringer.¹ Höist mærkværdigt er det, at man af denne Art aldrig paatræffer fuldvoxne, toaars Larver sammen

¹ Larven lever paa Græsset af Flatbælg (*Lathyrus*), der i stor Mængde voxer paa Sandbankerne ved *Jakobselv*. Den tager ikke Føde til sig efter sidste Overvintring om Vaaren för Förpupningen, der indtræffer først i Juni Maaned.

med de halvvoxne, aarsgamle, eller at det intetsteds er lykkedes denne Art, som de mange andre toaarige, at komme á jour med den aarlige Produktion af Sommerfuglen. Dette Faktum, der for mit Vedkommende stötter sig til Aarrækkers Iagttagelser af Arten i dens arktiske Forekomst, stadfæster Prof. H. FREY ogsaa for dens Optræden i *Schweitz*, hvor den ligesom hos os kuns har været at finde hvert andet Aar.

Sommerfuglen er i sin Hovedform ægte alpin og forekommer paa *Alperne* i en Höide af 2,000—2,500 Meter over Havet. Varieteten *Gelida MÖSCHLER* er derimod ren arktisk og fundet i *Labrador* i *Nordamerika* samt paa *europæisk Grund* hidtil alene paa de her anførte Lokalteter i *Finmarken*.

5. *Trichiura Cratægi* LIN.

Denne Arts i Udseende saa høist varierende Larve optræder paa arktisk Grund i to fuldkommen forskjellige Former, hvoraf Beskrivelser her følger: *a.* Hovedet sort. Ryggen sorteblaa med bred melkevid, sortmeleret Indfatning samt rødbrune Ledföininger. Langs Ryggen to Rader sorte Haarpensler, siddende paa hver sin store, rødbrune Vorte. Hver Side med to langslöbende, tætstillede, smale, rustgule Linier. Farven under Bugen graasort, Bug- og Analfödder rødbrune. Haarbedækningen oventil tynd, under og paa Siderne tættere, gulgraa, blöd. Længden 40—45 Mm.

b. Hovedet glindsende sort. Kroppen flöiellsort, aldeles manglende de rødbrune Vorter og den hvide Indfatning, men med fremtrædende Haarknipper langs Ryggen. Hvert Segment, fra andet til ellefte, oventil paa hver Side prydet med to höigule Tverstreger, hvoraf den forreste er mindre, den bagerste længere, uden dog at gaa sammen med den modstaaende over Ryggen. Langs Siderne, strax ovenfor Födderne, en Række ganske smaa, haarbesatte, brungule Vorter. Abdominalföddernes Indside rödgule. Haarbedækningen sparsom, af Farve perlegraa. Længden 35—40 Mm.

Af begge Larveformer er flere Individier tagne, *a* især i de indre Distrikter, *b* nærmere Havet, saasom paa *Kirkenæs*, *Elvenæs* og i *Jarfjord*. Sidste Form har det kuns engang lykkedes at faa klækket, nemlig af Konservator SCHNEIDER i *Tromsö* i et forkröblet og ubrugbart Exemplar af Sommerfuglen; derimod har

jeg selv af den almindeligere forekommende Form *a* Klækket flere vakkre Par af Varieteten *Ariæ* HB. Forvandlingen er to-aarig og sidste Overvintring i Puppestadiet. Forpupningen foregaar meget tidligt om Hösten, ofte allerede i förste Halvdel af August Maaned; men det hænder aldrig hos os, som i sydligere Egne, at Arten alt om Hösten giver Imago. Puppen er efter 14 Dages Tid færdig i Kokongen, som er fæstet til en Kvist eller et Blad paa Larvens Næringsplante, *Betula alba* og *nana*, *Salix* m. fl. Puppen er af Farve *lysebrun* (ikke, som jeg har seet anført *sortbrun*) med lidt mørkere Vingeskeder. Abdomen but med en vorteformig med korte og stive Börster tæt besat Analtag. Langs Ryggen löber en mörk, utydelig Linie. Kokongens Beskaffenhed har jeg hverken fundet pergamentartet, som hos Slægten *Bombyx* ialmindelighed, eller, som af WALLENGREN anført for Slægten *Trichiura*, *bestaaende af Silke*, ligesom jeg heller ikke har fundet Farven svarende til dennes Opgave, nemlig *gulagtig* eller *hvidagtig*. Samtlige af mig iagttagne Kokonger af denne Art har været *haarde og spröde*, dannede af en *gummiartet Vædske* med Indblanding af forskjellige fremmede Bestanddele og af en *sortagtig* Farve. Puppen, som indtaget i varmt Rum om Vaaren giver Imago efter omkring 6 Ugers Forløb, er i Forhold til Larven og Sommerfuglen meget liden og Kokongen trang. Med Udklækningstiden antar Puppen over det hele en mörkbrun eller violetagtig Farve. Efter at Puppeskallet er brustet og Sommerfuglen har frigjort sig i Kokongen, baner den sig Vei gennem dennes Væg ved Hjælp af en tynd, vandklar Vædske, der udsiver gennem Dyrets Munddele og ved Beröring med Kokongvæggen destruerer denne.

Hovedformen af denne Art forekommer, skjönt ikke almindelig, i det sydlige *Norge*, men er aldrig observeret paa arktisk Grund. Varieteten *Ariæ* har hidtil kuns været kjendt fra *Alperne* og de *schlesiske* Bjerge og vides intet andetsteds end i *Sydvaranger* observeret inden den arktiske Region.

6. *Eriogaster* SP. GERM.

I Slutningen af Juli 1880 fandtes paa *Betula* i Præstegjældets indre Distrikter en Larve af en *Bombycid*, der allerede den 2:den August indspandt sig til Puppe, men desværre ingen Som-

merfugl gav, da Puppen døde Hösten næste Aar. Om Larvens og Puppens Udseende har jeg noteret følgende:

Larvens Hoved rundt, sort. Kroppen lang og smal, af Farve graa med store, rödgule, parvis siddende haarbærende Vorter langs Ryggen og Tverstriber af samme Farve. Haarbedækningen gulgraa, sparsom. Længden c:a 45 Mm.

Puppen langagtig ægformig, tilspidset mod Enden. Farven mørkebrun, Abdomen under og paa Siderne rödbrun. Analenden haarbesat uden Cremaster. Kokongen fæstet til et Blad eller en Kvist paa Næringsplanten, rummelig, oval af Form, læderagtig, tynd og seig, graasort af Farve.

Efter Overvintringen blev Puppen indtaget i varmt Rum tidligt næste Vaar, da den fandtes frisk og livlig; men uagtet al anvendt Omhu ved Behandlingen døde den, som sagt, efter 4 Maaneders Förløb. Den har vistnok været at henføre til en Art af Slægten *Eriogaster*, hos hvem Puppethiden, som bekjendt, er höist uregelmæssig, og hvis Klækning som Følge deraf saa sjelden har lykkedes.

7. *Saturnia Pavonia* LIN.

Af denne vakkre Art, der uden endda at kjendes i nogen Varietet, er udbredt over hele *Europa* og forekommer saavel paa Lavlandet som i en betydelig Höide over Havet, toges senhöstes 1881 paa *Betula* ved *Kobbervik* och i *Langfjorddalen* fire Larver, hvoraf ialfald de to havde gennemgaaet 4:de Hudskifte, at dömmе efter Störrelsen og Farven. De fortærede med Graadighed sit Foder og voxte hurtigt, saa at de to störste snart var færdige til Forpupningen, der foregik den 7:de Oktober. De to andre naaede derimod ei til Puppestadiet, men gik snart i Vinterdyale. Udpaa Vinteren døde samtlige saavel Pupper som Larver; men Resultatet syntes dog at have vist, at ikke alle Larver af Arten paa vore Höider naar sin fulde Udvikling för Vinterens Komme, men at nogle overvintrer og fortsætter Udviklingen næste Vaar.

8. *Notodonta Dromedarius* LIN.

Til det af WALLENGREN noterede angaaende denne Arts Metamorphose har jeg kuns for Puppens Vedkommende at til-

föie, at jeg sjelden har fundet Forholdet med Analendens Apendixer saaledes, som af ham anført, nemlig med to større og to mindre Torne. Som oftest har der paa nævnte Sted været flere smaa, med fine Börster besatte Fremstaaenheder, tildels har der endog været en enkelt, vorteformig Cremaster.

Forpupningen foregaar om Hösten. Kokongen anbringes som oftest i Jordens Overflade under et nedfaldt Blad, i Form af en temmelig rummelig, limet Hule. Indtaget i varmt Rum om Vaaren giver den Sommerfuglen allerede efter 25—26 Dages Forløb. Da Larven er overordentlig graadig og voxer hurtigt, gaar det snart med Forvandlingen, saa at den, udklækket af Ægget i Midten af Juli Maaned, allerede mod Slutningen af August, eller efter 5—6 Ugers Forløb, er færdig til Indspinding. Metamorphosen er saaledes hos os eetaarig; men i det sydlige *Norge* skal Sommerfuglen have 2 Generationer om Aaret.

Som Larve er Arten taget af vor fortjenstfulde Entomolog Kand. SCHÖYEN i *Karasjok* samt af mig i de indre Distrikter af *Sydvaranger*, og har det lykkedes mig at udklække tre Hunexemplarer, der alle var noget mindre og mørkere farvede end sydligere Individuer. Forøvrigt er Forekomsten saa langt mod nord mærkelig, da dens egentlig Hjem jo er *Mellemeuropa*, og den endog i det *sydlige Skandinavien* sjelden er observeret. I følge TENGSTRÖM skal den ogsaa forekomme i de *finske Lapmarker*.

9. *Cymatophora Duplaris* LIN.

Af denne Art fandtes Larven den 20:de August 1880 paa *Kobbervik*, mellem to löst sammenspundne Birkeblade, fuldvoxen og færdig til Forpupning, men blev desværre et Offer for Snyltehvespe af en liden, til *Pteromalinerne* henhørende Art. Da Sommerfuglens Flyvetid falder langt ud i Juli Maaned, er det ikke rimeligt, at Larven allerede det første Aar blir færdig til sin Forvandling, men er denne efter al Sandsynlighed herope toaarig.

Sommerfuglen, der er almindelig i det sydlige *Skandinavien* og holder sig i Lavlandet, vides för kuns een Gang at være taget paa arktisk Grund, nemlig af Prof. ZETTERSTEDT, der fandt den ved *Björkvik* i *Nordland*.

10. *Acronycta Auricoma* S. V.

En Larve af denne Art, der den 21:de August fandtes paa *Betula*, undergik den 27:de samme Maaned sit sidste Hudskifte og inspandt sig 14 Dage senere i en Kokong af Blade, fæstet til en Kvist og indvendig fodret med et fint Silkespind, hvori den 10 Dage derefter forpupede sig, men desværre døde i Løbet af Vinteren. Larven, der neppe var 20 Mm. lang, gav en forholdsvis meget stor Puppe, idet dennes Længde udgjorde 16 Mm. — Da Sommerfuglen flyver temmelig tidligt paa Aaret (SCHNEIDER tog den den 10:de Juli 1882 i et allerede noget affløiet Expl. ved *Bos-jaure* i det indre af *Sydvaranger*) og Forpupningen foregaar senhøstes, er Metamorphosen hos os muligens eetaarig. I *Mellemeuropa* skal Arten forekomme i 2 Generationer om Aaret.

11. *Pachnobia Carnea* THBG.

Til de af Dr. STAUDINGER i »Stettiner Entom. Zeitung» for 1861, pag. 367—368 meddelte Oplysninger om denne Arts Forvandling er der kuns lidet at tilføie. Larven, som er meget polyphag og lever paa *Vaccin. Myrtillus* og *uliginosum*, *Betula*, *Alchemilla* etc., opnaar om Hösten ved første Overvintring en Længde af 15—18 Mm. Efter anden Overvintring forpupper den sig henimod Midten af Juni i et fint Spind af Bladrusk eller Jord i Vinterleiet under Mosen paa tørre Steder. Af endel efter sidste Overvintring ved Midten af Mai i varmt Rum indtagne Larver vilde de fleste ingen Næring tage til sig, medens dog etpar med største Begjærlighed fortærede friske Rosenblade fra Blomsterpotten og vedblev dermed i 14 Dage, hvorved Forvandlingen udsattes en tilsvarende Tid. Tör man antage, at den samme Trang til Næring vilde have været tilstede hos disse Individier ogsaa i fri Tilstand, synes det altsaa rimeligt, at nogle Larver forlader sit sidste Vinterleie om Vaaren forat söge Föde hvorved Forpupningen og Klækningen indtræder noget senere paa Aaret.

Denne ægte arktisk-alpine Art, der er fundet i *Labrador*, paa *Dovre fjeld* samt ifølge Meddelelse fra Naturaliehandler WATKINS ogsaa paa de *skotske Höifjelde*, er i *Östfinmarken* særdeles almin-

delig og er af SCHNEIDER endog taget paa *Vardö*. I *Sydvaran-ger* har jeg foruden Sommerfuglen ogsaa fundet Larven i Mængde om Vaaren i Vinterleiet, saavel halv- som fuldvoxne Individuer.

12. *Agrotis Hyperborea* ZETT.

Artens Forvandling er beskrevet af STAUDINGER i »Stettiner Entom. Zeitung» for 1861, pag. 362—363. Som supplerende Bemærkninger har jeg for *Larvens* Vedkommende at tilføie, at Kroppens sædvanlig rødlig graa Grundfarve stundom varierer i det gule eller grønlige. De sorte Streger paa begge Sider af Midtlinien danner med denne og de sorte Punkter i Leddene langs Ryggen en fortløbende Række mørke, gaffelformige Marmoreringer, hver med 3 fremadvendte Grene, hvorimellem Grundfarven viser sig som 2 og 2 lysere Flekker paa hvert Led.

Larven er meget polyphag og lever paa lavere og højere Planter: *Vaccin. Myrtillus* og *uliginosum*, *Vicia*, *Lathyrus maritimus*, *Alchemilla* etc. Et overvintret og tidlig i Stuen indtaget Individ nærrede sig 3 Maaneder, medens det endnu var vinterligt udenfor og ingen Adgang til den naturlige Føde, af Rosenblade fra Blomsterpotten og opnaaede, saaledes fodret, sin fulde Udvikling. Larven overvintret 2 Gange, første Aar 10 Mm. lang, andet Aar fuldvoxen og forblir sædvanligvis i sit Vinterleie ved Forpupningen om Vaaren. Nogle begir sig dog paa Vandring forat søge Næring, hvorved Larvestadiet kan forlænges noget; ja det hænder endog ved Svækkelse i Væksten, at enkelte Individuer efter anden Gangs Overvintring atter tilbringer en Sommer i Larvestadiet og forpupper sig om Hösten, hvorved Sommerfuglen udkommer tidligt Vaaren efter, og Forvandlingen fölgelig blir treaarig. Saaledes fik jeg Sommeren 1881 af Opsynsmand OLSON i *Jakobselv* en overvintret Larve af denne Art, taget paa *Lathyrus*, hvilken gjennemgik sine Hudskifter og samme Höst havde naaet sin fulde Legemslængde, men efter anden Gangs Overvintring næste Vaar fandtes afmagret og svag. Den vedblev nu i hele tre Maaneder at spise (Rosenblade) og opnaaede derved et godt Huld, inden den endelig forpuppede sig og gav Imago i August Maaned. Larven skiftede hele sidste Sommer ikke en eneste Gang Hud. En lignende Efternöler af denne

Art har det vel været, jeg den 23:de August 1878 fandt paa *Vaccinium*. Den forpuppede sig den 10:de September og laa Vinteren over som Puppe. Larven spiser lidet ad Gangen. Den fortærer sit Foder om Natten og ligger om Dagen sammenrullet efter Siden, skjult under Foderplantens Blade.

Denne ægte arktisk-alpine Art er almindelig i hele *Finmarken*, hvor den stiger ned paa Lavlandet og gaar helt ud til Kysterne af Ishavet.

13. *Agrotis Speciosa* HB.

Af denne sjeldne, alpine Sommerfugl, der i sin arktiske Varietet flyver almindelig paa Fjeldene omkring *Kirkenæs* i Juli Maaned, har Forvandlingen hidtil, saavidt vides, været ukjendt. Jeg fandt *Larven* Sommeren 1881 paa *Vaccin. Myrtillus* og Vaaren efter i Mængde paa tørre Tuer under Mose, hvor den overvintrede i Selskab med Larven af *Agrotis Hyperborea*, *Pachn. Carnea*, diverse *Dipterlarver* og andre fredelige Medlogerende. Paa samme Lokaliteter fandtes omkring Midten af Juni *Puppen*, der gav Imago i første Halvdel af Juli. *Speciosas* Larver og Pupper er, ligesom Sommerfuglen, gennemgaaende noget større end *Hyperboreas*; men forøvrigt har jeg mellem de to Arters saavel Larver som Pupper *ingen Forskjel kunnet opdage*, omendskjønt jeg til Sammenligning paa een Gang har havt for mig en Mangfoldighed af Exemplarer i begge de anførte Stadier af Arternes Udvikling. Det gulbrune, mørkt marmorerede Hoved, Kroppens graa, gule eller rødlig Grundfarve, de stærke sorte Punkteringer og gaffelformige Schatteringer langs Ryggen hos *Larven*, samt hos *Puppen* den lys kastaniebrune Farve, ja ligetil de 4 fine Kroge paa den temmelig tynde Cremaster, alt udviser nøiagtigt det samme Forhold hos den ene som hos den anden Art. — Der gives som bekjendt Slægter inden *Noctuerne*, som f. Ex. *Acronycta*, hvor de forskjellige Arters saavel Larver som Pupper afviger paafaldende i Udseende, og paa den anden Side atter andre, hvis Arter udviser betydelig indbyrdes Lighed; men at der mellem to Arter i disse Udviklingsstadier ingensomhelst Forskjel lader sig paavise, hører dog til Særsyn i Naturen. SCHNEIDER anfører i sin »Oversigt over de i *Nedenæs* Amt bemærkede *Lepi-*

doptera» et analogt Tilfælde, nemlig mellem Arterne *Popularis* og *Cæspitis* af Slægten *Neuronia*. Man maatte i saadanne Tilfælder antage begge for een og samme Art, hvis ikke, saasom ialfald Tilfælde er mellem *Hyperborea* og *Speciosa*, begge Arters udviklede Insekter i Udseende afveg saa betydeligt fra hverandre. Derfor maa det være *Imagos* Udseende, som bestemmer Arten, uanseet den mere eller mindre fremtrædende Lighed eller Ulighed paa de andre Stadier af Dyrets Udvikling, hvorfor de nævnte Tilfælder ei kan opfattes anderledes end som ret mærkelige Vidnesbyrd om, at ogsaa Naturen en Gang imellem kan blive træt af at variere.

14. *Anarta Melaleuca* THBG.

Af denne interessante, arktisk-alpine Slægt, hvoraf kuns en enkelt Art tilhører Lavlandsfaunaen, er Forvandlingen kuns kjendt for etpar Arters Vedkommende. Hösten 1881 fandt jeg Puppen af *Melaleuca* under Mose, indspundet for Vinteren i et löst Spind af Jordpartikler, paa Steder, hvor *Vaccin. Myrtillus* voxte almindelig. Den gav Imago efter en Maanedes Forløb. Puppen, der i Forhold til Sommerfuglen er meget liden, er af Farve glindsende sort med 3 gule Ringe om Abdomen og med 2 udad og opad krummede, stærke Torne paa den tvert afskaarne Abdominalende. Længde 10 Mm. Den er livlig og meget ömfindtlig for Berörelse. *Melaleuca* er en af sin höinordiske Slægts almindeligste Repræsentanter og flöi fornemmelig sidste Sommer i tallös Mængde i de indre Distrikter af dette Præstegjæld.

15. *Anarta (Lapponica?)* THBG.

Larven: Hovedet rödgult med fine sorte Dobbeltstreger. Kroppen langstrakt, smal, af Farve under og paa Siderne graaagtig, Ryggen kanelbrun med en fin lys langsgaaende Linie efter hver Side og en af sorte Punkter bestaaende Midtlinie. Mellem Linierne fra 4:de Segment langs Ryggen en Række af mørke Skraastreger, som forover støder sammen med Midtlinien i Vinkler. Længde c:a 30 Mm. Larven, som er livlig og vedrört ruller sig sammen, lever paa *Vaccin. Myrtillus* samt *Betula*.

Den fortærer sit Foder om Natten og hviler om Dagen. Puppen er glindsende kulsort, med 3 brede, gule Ringe om Abdomen. Analtaggen ret, besat med 3 smaa Spidser, hver med en fin Börste. Den er yderst livlig og ömfindtlig for Beröring. Forpupningen foregaar tidligt paa Hösten i et fint Spind under Jordens Overflade. Forvandlingen er sandsynligvis toaarig.

Larven fandtes af mig Sommaren 1879 paa *Kirkenæs* i et overvintret Exemplar, der den 15:de Augusti indspandt sig til Puppe, men desværre döde i Löbet af Vinteren. Som man ser, ligner Beskrivelsen WILDES i »Raupen Deutschlands» af *An. Cordigera* THBG., men afviger dog i saa væsentlige Stykker fra denne, navnlig ved Farven af de langslöbende Linier samt Skraastregernes Stilling til Midtlinien, at den ikke vel lad sig læmpe paa nævnte Art, som desuden hidtil aldrig har været observeret omkring *Kirkenæs*. Med Sikkerhed at afgjøre, til hvilken Art den her beskrevne Larve og Puppe henhörer er ikke muligt; dog har jeg antaget det at være *Lapponica*, da denne og *Melaleuca* er de eneste *Anarta*-arter, som hidtil er iagttagne paa de forövrigt saa vel undersøgte Lokalteter ved *Kirkenæs*.

16. *Selenia Bilunaria* ESP.

Denne fra *Europas* boreale Egne saa vel kjendte Art, der ogsaa er fundet i Mængde paa etpar Steder indenfor vor arktiske Region, tog jeg som *Larve* 10:de September 1880 paa *Betula* ved *Kobbervik*. Den forpuppede sig 14 Dage senere og gav midt paa Vinteren Sommerfuglen i et lidet Hunexemplar efter i 25 Dage at have ligget inde i varmt Rum. Den lysebrune Puppe var forsynet med en vorteformig, but Cremaster, besat med 2 stive Börster samt 6 fine Kroge, hvoraf de 4 inderste og længste var udad-, de 2 yderste indadkrökte.

Da Sommerfuglen her flyver allerede i Mai Maaned, og Forpupningen foregaar saa sent paa Hösten, er Forvandlingen sandsynligvis eetaarig.

17. *Cidaria Dilutata* S. V.

Sommeren 1880 fandt jeg i *Tanen* paa *Betula* Larven, der af Dr. STAUDINGER för er taget i Alten.

Denne overalt heroppe saa almindeligt forekommende Sommerfugl udklækkes af Puppen i September og flyver ofte til lige ind i Oktober Maaned, saa at den af alle her forekommende Arter er senest paafærde mod Vinteren. Arten synes at overvintre som Æg, der udklækkes tidligt næste Vaar, saa at Forvandlingen ikke usandsynlig kan være eetaarig.

18. *Eupithecia Hyperboreata* STGR.

En *Puppe* af denne Art, der opdagedes af STAUDINGER og WOCKE i *Allen* 1860, men hvis Metamorphose har været ukjendt, tog jeg den 9:de Juli 1881 paa *Juniperus*, der saaledes ligesom hos *Sobrinata* formodentlig udgjör Larvens Næring. Puppen var lysegrön af Farve med gulagtige Vingeskeder og laa indsvöbt i et fint Spind, fæstet til en Gren. Sommerfuglen som er rent arktisk, er hos os yderst almindelig.

19. *Crambus Furcatellus* ZETT.

Larven: Kroppen slank og glat, noget fladtrykt, uden Haarbedækning og af Farve lysegraa med brungraa, skjoldformige, blanke Vorter, 4 paa hvert Segment. Hovedet stort og af samme Bredde som Kroppen, glindsende sort og forsynet med kraftige Kjæver. Af Födderne, 16 i Antalet, er det bagerste Par ikke indrettet til under Gangen at omfatte Gjenstandene, hvorfor Dyret med ligestor Lethed bevæger sig baglængs som fremover. Kroppens Længde 25 Mm. Larven kommer aldrig for Dagens Lys, men lever i selvgjorte Gange under Mose, der formodentlig udgjör dens Næring. Deri forpupper den sig ogsaa om Vaaren i en med fint Silkespind udforet, rummelig Gang. Den er af Naturen livlig og hidsig og værger sig, naar den beröres, ved at bide rasende omkring sig.

Puppen er cylindrisk, glindsende. Thorax og Abdomen mörk graabrun, Vingeskederne gulbrune, 3 Ringe om Abdomen samt et smalt Parti paa begge Sider af Bryststykket okergule. Analtaggen konisk tilspidset, glat. Længden 10 Mm.

Imago udkommer i Juli, en Maaned Tid efter Forpupningen. Puppen synes ligesom Larven at være ömfindtig for Lys.

Den er yderst livlig. Ved at forstyrres i sin Bolig bevæger den sig raskt fremad i Gangen, idet den slaar ned med Abdomen og stemmer Analtaggen mod Gangens Silkevægge. Paa denne Maade arbejder den sig ogsaa under Klækningen ud af Larvegangen og op i det frie.

Af denne alpine og höinordiske Art, der synes at have sit rette Hjem i de goldeste Kystegne samt inde i Landet kuns paa de höieste Fjelde, har SCHNEIDER taget Sommerfuglen endog paa *Vardö* samt paa Höifjeldene omkring *Tromsö*. Larven fandt jeg den 30:de Mai 1882 i *Jakobselv*. Den forpuppede sig den 21:de Juni og udkom den 17:de Juli i et noget forkröblet, men vel kjendeligt Hunexemplar. Forvandlingen har hidtil været ukjendt.

20. *Plutella Cruciferarum* ZELL.

Arten, der har en vid Udbredelse og endog forekommer paa *Spitsbergen*, flyver hos os almindelig fra Midten af Juni udover Sommeren og overvintret som Puppe. I milde og langvarige Efteraar hænder det stundom, at endel Pupper gir Imago i September eller Oktober, og at Sommerfuglen saaledes flyver i andet Aarskuld.

EN PARASIT HOS SATURNIA PAVONIA L.

AF

AUG. EMIL HOLMGREN.

Den 12 Augusti 1880 fann ingenjören C. G. ANDERSSON på det 3,000 fot höga Långfjället i Dalarne åtskilliga kokonger tillhörande ofvannämnda fjärl, hvilka voro fästa på låga buskar af *Betula nana* och *Empetrum nigrum*; men alla dessa kokonger voro tomma eller gömde blott några fragmenter efter larver och puppor, utom en af dessa, som syntes innehålla något främmande ämne. De hemtogos emellertid och förvarades i en liten ask. Året derpå i Maj kom hr ANDERSSON tillfälligtvis att öppna denna ask och fann då helt oväntadt flera stycken döda, fullt utbildade parasitsteklar liggande på dess botten. Vid efterseende visade det sig att steklarna hade framkommit ur ofvan nämnda kokong, hvilken till större delen var uppfylld med en fintrådig, mosslik och till färgen hvit spånad, i hvilken funnos flera små runda hål, hvarigenom steklarna utkrupit.

Inseende det vetenskapliga intresse, som detta fynd borde ega, visade hr ANDERSSON den omtanken att till Entomologiska Föreningens ordförande, prof. SANDAHL, öfversända såväl steklarna, som den kokong, ur hvilken de blifvit kläckta. Då jag nu fått i uppdrag att till arten bestämma dessa steklar och för öfrigt rörande de samma meddela hvad som synts mig vara värdt att lägga märke till, så får jag härmed aflemna följande notis, som måhända torde förtjena en plats i Entomologisk Tidskrift.

De af hr ANDERSSON öfversända steklarna voro 6 till antalet, alla honindivider och tillhörande en och samma art, nämligen:

Spilocryptus fumipennis GRAVENHORST.

Cryptus fumipennis GRAV. Ichn. Europ. II. 601, 120. —
Spilocryptus fumipennis THOMS. Opuscula ent. V. 503, 3.

Denna art är förut funnen i Tyskland samt hos oss vid Torekov i Skåne och vid Stockholm. Med all sannolikhet har den en mycket vidsträckt utbredning, men är troligen icke så sällan förväxlad med närstående arter, isynnerhet med *incubitor* och *migrator*, hvilka båda icke äro sällsynta i våra södra och mellersta landskap. Den, som enligt vårt förmenande bäst lyckats utreda dessa arter, är C. G. THOMSON i Lund, emedan han grundat sina bestämningar på konstanta karakterer, hemtade från de särskilda kroppsdelarnas form och skulptur, då de äldre auktorerna deremot fäst afseende hufvudsakligen endast vid färgen, som, isynnerhet hos hanarna, är underkastad tämligen betydlig variation. I det af THOMSON uppställda slägtet *Spilocryptus* beskriver han, jemte de 3 ofvannämnda, äfven 9 andra arter, af hvilka 4 äro för vetenskapen nya. Sannolikt kan en del af dessa arter hänföras till det af FOERSTER nybildade slägtet *Gambus*, men kännetecknet för det samma är i hans lilla afhandling: »*Synopsis der Familien und Gattungen der Ichneumoniden*» så kort och lättvindigt affattadt, att man svårigen dermed kan komma till någon fullt afgörande bestämning, isynnerhet som ingen art såsom släggtyp är angifven. För den skull anser jag, att det Thomsonska släggnamnet *Spilocryptus* bör bibehållas, ehuru väl det blifvit senare uppställt och följaktligen, enligt gängse bruk, bort byttas mot det äldre.

Jag tillåter mig uppräknat de inom vårt land funna arterna af *Spilocryptus* och vid hvar och en af dem, för så vidt det nämligen är känt, anföra den insekt, hos hvilken de under larvstadiet lefva såsom parasiter.

Spil. incubitor STRÖM. — *Cimbex variabilis*.

» *migrator* GRAV. — *Bombyx* (*Cerura*) *erminea*.¹

» (*Gastropacha*) *quercus*.

Zygæna peucedani.¹

Noctua (*Plusia*) *moneta*.

» *fumipennis* GRAV. — *Bombyx* (*Saturnia*) *pavonia*.

» *tibialis* THOMS.

¹ Denna art finnes icke hos oss.

Spil. zygænarum THOMS. — *Zygæna filipendulæ*.

» *dispar* THOMS. (= *pygoleucus* GRAV. ♂ och *Pezomachus abbrevitor* FABR. ♀).

» *nasutus* THOMS.

» *ornatus* GRAV. — *Zygæna peucedani*.¹

» *tricolor* GRAV.

» *adustus* GRAV.

» *ornatulus* THOMS.

» *grossus* GRAV.

Häraf framgår således, att man ännu icke har sig bekant, hvarest de flesta arterna hålla till under sin larvperiod, i följd hvaraf vetenskapen måste stå i tacksamhetsskuld hos hvar och en, som lemnar bidrag till utredandet deraf. Särskildt tager jag mig här friheten uppmana våra många fjärilsamlare att vid fjärilspuppors kläckning eller larvers uppfödande taga noga vara på de parasiter, som ofta dervid framkomma; ty icke sällan kunna dessa vara af vida större vetenskapligt intresse än sjelfva fjärilarna. Äfven i växtätaresteklarnas larver lefva ett betydligt antal parasitsteklar, som efter en längre eller kortare tids förlopp kläckas ur kokongerna och väl förtjena att tillvaratagas. I tidskriftens föregående häfte se vi dessutom hvilken vacker skörd af parasitsteklar kommit d:r MÖLLER till del från af honom insamlade och på ett ändamålsenligt sätt förvarade gallknölar. Sådana gallknölar anträffas ofta på växterna och hysa inom sig de små insekter, hvilka varit orsaken till deras uppkomst, samt derjemte äfven dessas parasiter. Det är vid kläckningen af de senare man iakttagit den högst egendomliga, dubbla parasitism, som väckt så mycken uppmärksamhet inom entomologien. Dessutom kan tillvaratagandet och den sorgfälliga granskningen af de små parasitsteklarna leda äfven till ett beaktansvärdt praktiskt resultat, enär man vid pågående insektshärjningar derigenom kan sättas i tillfälle att med tämlig noggranhet bestämma såväl insektshärjningens intensitet i det hela taget, som dess varaktighet. Vid många tillfällen kan detta varda af stor vigt både för skogshushållningen, landtbruket och trädgårdsodlingen, och jag vill därför i en annan uppsats redogöra för hur man vid dessa bestämningar bör gå till väga.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR
ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Från Hr Statsrådet m. m. O. I. Fåhræus:

Le Naturaliste. 4me Année, 1882, N:o 6—11; 13—21; 23—24.
» » 5me » 1883, N:o 25—29.

Från Accademia dei Lincei (Roma):

Atti. Anno CCLXX (1882—83). Ser. III. Transunti Vol. VII. Fascicolo
I—IV.

Från Boston Society of Nat. History:

Proceedings. Vol. XX. Part IV Januari—April 1880.
» » XXI. Part I Mai—December 1880.
» » » Part II December 1880—October 1881.
» » » Part III October 1881—Januari 1882.

Från Cambridge Entomological Club (Mass. U. S. A)

Annual Reports för 1882.
Psyche. Vol. 3. N:o 100. Augusti 1882.

Från Société Entomologique de Belgique:

Comptes-rendus des Séances. Ser. III. N:o 26—27. (Dec. 1882). N:o 29,
30 (Febr. Mars 1883). (N:o 28 Janv. 1883 n'est pas reçu).

Från "The Editor of Science", Cambridge. Mass. U. S. A.:

Science. Vol. 1. N:o 1. Febr. 9. 1883.

Från J. Henry Comstock (The Departement of Agriculture.
Washington 1881.)

Report on insects for the Year 1881, by J. Henry Comstock.

Från Die Senckenbergische Naturforschende Gesellschaft:

Bericht 1881—1882. Frankfurt a. M. 1882.

Från Die Naturforscher-Verein zu Riga:

Korrespondenzblatt. XXV.

Från Die Naturwissenschaftliche Gesellschaft Isis in Dresden:

Sitzungsberichte und Abhandlungen. Jahrg. 1882 Jan.—Juni.

(Forts. sid. 38.)

ANTECKNINGAR OM NÅGRA SKANDINAVISKA FJÄRILARTER

AF

CHR. AURIVILLIUS.

1.

I en uppsats om sekundära könskarakterer hos nordiska dagfjärilar¹ har jag bland annat äfven redogjort för de egendomliga fjäll, s. k. *hanfjäll*, som förekomma hos en stor del af våra dagfjärilar.

Hos slägtet *Erebia* hade jag då ej lyckats upptäcka några hanfjäll, men sedan jag nu blifvit i tillfälle att undersöka några nykläckta exemplar af *E. ligea*, har jag funnit, att hos hanen till denna art verkligen förekomma små fläckar af hanfjäll. Dessa hanfläckar bilda på framvingen en tvärgående rad, som sträcker sig från dorsalkantens midt genom fälten 1a, 1b, 2, 3, 4 och 5. Om man en gång fått syn på dem, torde man äfven med blotta ögat utan synnerlig svårighet kunna återfinna dem hos de flesta exemplar. De skilja sig nämligen från vingens mörka grundfärg genom en vida starkare, något gråaktig glans, som dock endast framträder fullt tydlig vid en viss belysning. Om ett exemplars grundfärg är urblekt eller de hanfläckarne omgifvande mörka fjällen afnötta synas hanfläckarne endast med svårighet och kunna lätt förbises. Äfven om man afskrapar vingfjällen är det ganska lätt att ej märka hanfjällen, enär de äro mycket fåtaliga och förekomma på en mycket liten yta.

Hanfjällen äro normala tofsfjäll, omkrång 0,4 m.m. långa med basen 0,025—0,03 m.m. bred. Från basen afsmalna de

¹ Bihang till K. Sv. Vet. Akad. Handlingar, Bnd 5 N:o 25.

jämt uppåt till $\frac{2}{3}$ af sin längd, hvarefter de äro trådsmala. Tofsen är 0,05—0,06 m.m. lång, tämligen gles med 8—10 grenar på hvarje sida. Basen är djupt, men smalt inskuren, så att den något påminner i detta fall om hanfjällen hos *Pieris brassicae*, ehuru inskärningen der är vida bredare. Genom denna inskärning skilja sig hanfjällen hos *Erebia ligea* lätteligen från hanfjällen hos andra nordiska Satyrider. Om man rengör vingen från fjäll synas ej några märken efter hanfläckarne, och man kan endast vid mycket noggrann undersökning iakttaga fästpunkterna för hanfjällen, strödda här och der mellan raderna för de vanliga fjällen. Jag har undersökt exemplar från Lappland, Helsingland, Upland, Skåne och Tyskland samt funnit dem alla lika med afseende på hanfläckar och hanfjäll, ehuru de för öfrigt kunnat vara olika till färgteckning och storlek.

Den mycket närstående och understundom med *E. ligea* förblandade tyska arten *E. Euryale* ESP. visar emellertid ett annat förhållande. Ehuru den ej enligt min tro tillhör Skandinavien, vill jag dock i korthet redogöra för den samma här och det så mycket heldre, som den varit uppgifven såsom skandinavisk.¹

Betraktar man hanens framvingar med oväpnadt öga eller med ett förstoringsglas, så visa sig i intetdera fallet några hanfläckar, men afskrapar man fjällen på de ställen der hanfläckarne finnas hos *E. ligea* och lägger dem under mikroskopet, så finner man, att äfven här förekomma hanfjäll, ehuru långt färre till antalet än hos *E. ligea*.

Hanfjällen hos *E. Euryale* äro till form och byggnad ganska lika de nyss beskrifna, men skilja sig genast genom sin storlek och genom tofsens relativa längd. De äro nämligen ej mer än 0,19—0,21 m.m. långa, omkring 0,02 m.m. breda vid basen samt försedda med en tofs af omkring 0,045 m.m. Då de vingfjäll, som omgifva hanfjällen här så väl som hos *E. ligea*, nå en längd af omkring 0,35 m.m., så är det klart, att de skola alldeles täcka öfver och dölja de få och kortare hanfjällen. Deraf förklaras således, att inga hanfläckar synas. De sex individer af *E. Euryale*, som jag varit i tillfälle att undersöka, hafva haft han-

¹ LAMPA, S., Catalogus Lepidopterorum Scandinaviæ. Westerås 1877, Sid. 2.

fjällen fullkomligt lika stora, och jag har ej märkt några öfvergångar till dem hos *E. ligea*, lika litet som jag hos den sednare funnit några små hanfjäll, som liknat dem hos *E. Euryale*. Det synes därför vara tämligen säkert, att man i denna omständighet har ett nytt och ingalunda ovigtigt skiljemärke mellan de båda arterna. Denna skilnad bör isynnerhet blifva af nytta vid afgörandet af den plats, som åtskilliga till dessa arter hänförda varieteter böra intaga.

Det är ej min mening att här ingå i en närmare utredning af dessa båda arter, och det är till och med obehöfligt, enär jag har mig bekant, att min vän konservator J. SPARRE-SCHNEIDER i Tromsö har för afsigt att göra det och i det syftet samlat ett större material, än som för närvarande står mig till buds. I sammanhang med ofvanstående må blott framhållas, att alla skandinaviska exemplar, som jag sett, äfven ex. från Dovre, sända af kand. SCHÖVEN såsom *E. Euryale*, afgjordt tillhöra *E. ligea*.

Hvad ofvan anförts, kan i korthet jemte öfriga karakterer sammanfattas sålunda:

Erebia Ligea L.

Hanfläckar *tydliga*.

Hanfjäll omkring 0,4 m.m. långa, med spetsarne uppskjutande ofvan de omkringliggande fjällen.

Fransarnes ljusa fläckar *större* än de mörka.

Framvingarnes utkant svagt böjd.

Den röda färgen i disken på framvingarnes undre sida kan deremot förekomma hos båda arterna.

Bland varieteter vill jag endast omnämna var. *Jenisseiensis* TRYB., som afviker från de andra genom att fullständigt sakna hanfjäll. *E. Euryale* var. *ocellaris* STAUD. från Tyrolen, som till teckningen mycket liknar *Jenisseiensis*, har deremot hanfjäll, som närmast likna dem hos *Euryale*, men äro tydligt längre, 0,25—0,29. Hanfläckar märkas dock ej.

Erebia Euryale ESP.

Hanfläckar *saknas*.

Hanfjäll 0,19—0,21 m.m. långa, täckta af de närsittande vingfjällen.

Fransarnes ljusa fläckar *mindre* än de mörka.

Framvingarnes utkant starkt rundad.

Det är en känd, ehuru ännu föga undersökt sak, att många af våra fjärilar afsöndra en egendomlig lukt. Denna lukt anses af den tyske naturforskaren FRITZ MÜLLER härröra från de s. k. hanfjällen, hvilka han därför kallar för »luktfjäll». Bland högnordiska arter brukar i detta fall omnämnas *Oeneis Norna*, hos hvilken SCHILDE¹ under sin resa i Finska Lappmarken iakttog en fin mysklik lukt. Under en resa i Jämtland förliden sommar påträffade jag och hr. SVEN LAMPA denna art i rätt stor mängd. Vi iakttog då, att om man håller näsan mellan vingarnes öfre sida hos hanen förnimmes en rätt angenäm och tämligen stark lukt. Förfar man på samma sätt med honan märkes alldeles samma lukt, ehuru något svagare. Hanen af *Pieris Napi* afsöndrar deremot en obehaglig lukt, som jag ej kunnat märka hos honan. Deremot har jag hvarken hos hanen eller honan af *Pieris brassicae* kunnat förmärka någon luktafsöndring.

Dessa fakta synas mig ej tala synnerligen för, utan snarare mot den Müllerska teorien, ty föga sannolikt är det väl, att samma lukt, som hos hanen till *Oe. Norna* skulle komma från hanfjällen, hos honan skulle uppstå från något annat håll, ty från hanfjäll, kan den hos henne ej komma, enär hon liksom alla andra honor saknar dylika. Likaledes vore det underligt, om hanfjällen skulle sprida en stark och tydlig lukt hos *P. Napi* men ej hos *P. brassicae*, ehuru de hos den sednare äro ännu större och talrikare. Många iakttagelser i denna sak vore emellertid behöfliga, och jag tillåter mig därför uppmana tidskriftens läsare att göra sådana hvar på sitt håll. Att undersöka insekterna med luktorganet är en ny metod, som förtjenar uppmuntran och helt säkert skall medföra nöje för den, som vill syssla dermed och tillika sannolikt bidra till att lösa några af de många gåtor, som ännu möta oss öfverallt inom insektverlden.

2.

Uti en liten samling insekter från Delsbo i Helsingland, skänkta till Entomologiska Föreningen af den flitige samlaren derstädes, målaremästaren J. RUDOLPHI, har jag påträffat ett par arter, som förtjena att särskildt omnämnas.

¹ Stett. Entomol. Zeit. B. 34. 1873. p. 182.

Den ena är en hane af *Psyche (Trichopsyche) hirsutella* HÜBN. (= *fusca* HAW., WALLENGR.). Denna art är ej förut anmärkt såsom svensk, men funnen i Norge på Dovre samt äfven upptagen i WALLENGRENS arbete, ehuru då ännu ej funnen i Skandinavien. Någon beskrifning kan därför ej nu behöfvas, utan jag vill blott påpeka såsom tillägg till hvad WALLENGREN nämner, att bakkroppen ej når till bakvingarnes anahörn, och att framvingarne äro hvardera 13 m.m. långa.

Hr RUDOLPHI skrifver om den samma: »Jag fann flera exemplar flygande på en skogsäng i Juni 1882.»

Den andra är en synnerligen vacker *Brephos*-form, som väl tillhör *B. Nothum* HÜBN., ehuru den till färgen något afviker från tyska exemplar. Basalfältet är gråblått och utåt begränsadt af den rent svarta första tvärlinien, som står mycket snedare än hos *B. Parthenias*. Den inre hälften af midtfältet är rent svart och således ej skild från den första tvärlinien, den yttre hälften åter gråblå liksom basalfältet. Gränslinien mellan midtfältets båda halvvor är parallel med första tvärlinien och nästan rät. Den andra tvärlinien står deremot mera upprät, hvarigenom den gråblå delen af midtfältet blir bredare mot vingens framkant och smalare mot bakkanten. Bakvingarnes gula färg är densamma som hos *B. Parthenias*. Framvingarnes fransar äro något skäckiga, bakvingarnes deremot enfärgade. Denna art uppgifves af WALLENGREN såsom funnen i Östergötland. På Riksmuseum finnes emellertid intet svenskt exemplar.

Om artens lefnadssätt skrifver hr RUDOLPHI: »Denna art framkom en vecka sednare (d. 24 April 1882) än *Parthenias*, flög lägre och mera sakta samt uppehöll sig envist tillsammans med andra liknande exemplar, sittande på sälgblommor.» Detta stämmer med uppgifterna från Tyskland, om att larven lever på *Salix*-arter, hvaremot *B. Parthenias* som bekant håller sig till björk.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR
ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

(Forts. fr. sid. 32.)

Från M. Adrien Dollfus:

Feuille des jeunes naturalistes. XIIIme Année N:o 147, 148, 149.

Från Der Naturwissenschaftl. Verein für Steiermark:

Mittheilungen. Jahrg. 1882.

Från Prof. O. T. Sandahl:

Några anmärkningar rörande Intendentsbefattningen i Entomologi vid Riksmuseum af C. G. THOMSON.

Till Kongl. Vetenskaps-Akademiens Sekreterare; svar på THOMSONS Anm. af CHR. AURIVILLIUS.

Med anledning af Adj. C. G. THOMSONS »Några anmärkningar rörande Intendentsbefattningen i Entomologi vid Riksmuseum» af S. LOVÉN.

Från Herr Konservator C. A. Hansson, Strömstad:

Bidrag till kännedomen om det lägre djurlifvet vid norra Bohusläns kust. Af CARL AUG. HANSSON. (Separatafr. ur K. V. A. Öfvers. af Förh.)

Anteckningar om norra Bohusläns Rätvingar. Af CARL AUG. HANSSON. (Separatafr. ur K. V. A. Öfvers. af Förh.)

MEDDELANDE.

Till den ibland Smärre Meddelanden Årg. 1881, sid. 211 af Hr Jägmästaren GADAMER (Råslätt, Jönköping) lemnade förteckning öfver fyndorter för en mängd sällsynta skalbaggar har Hr GADAMER sedermera meddelat följande tillägg:

Calosoma reticulata FABR., nära Trolle-Ljungby. (»Uppgifves af äldre Faunister såsom funnen i södra Sverige, men har mig veterligen, ej på senare tider påträffats». Thoms. Coleoptera I, 174.)

Crioceris 12-punctata LIN. (GEOFFR.), vid Bäckaskog i Skåne. (»Uppgifves af LINNÉ såsom funnen på sparris». Thoms. Coleoptera VIII, 139.)

C. asparagi LIN. (GEOFFR.) äfven vid Bäckaskog. (Sällsynt; funnen på Sparris.» Thoms. Coleoptera VIII, 139.)

ENTOMOLOGIEN ANVÄND I RÄTTSMEDICINENS TJENST.

I den franska tidskriften *Le Naturaliste*, n:o 27 för den 1 Februari 1883, finnes intagen en artikel med rubrik: *Une application de l'Entomologie à la Médecine légale* af M. MEGNIN, hvilken artikel förtjenar den största uppmärksamhet, såsom visande det oväntade gagn, som entomologisk kunskap har kunnat göra i ett inträffadt rättsmedicinskt fall.

För några månader sedan omtalade alla tidningar i Paris ett sorgligt fynd, som man gjort i ett rum, hvilket någon tid förut varit bebodt af en fallen kvinna. Fyndet bestod i ett fullkomligen hoptorkadt lik af ett barn om sex eller sju års ålder. Kort derefter blef en kvinna med namnet ROBERT häktad och hon bekände, att liket ifråga var af hennes son, som enligt hennes uppgift afidit genom sjukdom 18 månader förut. Hon tillade, att emedan hon försummat att i rätt tid anmäla dödsfallet hos vederbörande myndighet, hade hon icke vågat begära likets jordande.

Det ifrågavarande liket fördes till likhuset (La Morgue) och prof. BROUARDEL fick uppdrag att, så vidt möjligt kunde vara, undersöka dödsorsaken och bestämma den sannolika tiden för dödsfallets inträffande, för att kunna kontrollera berättelsen af kvinnan ROBERT, som emellertid var anklagad för barnamord eller åtminstone för uraktlåtenhet att ställa sig till efterrättelse lagens föreskrifter rörande liks jordande.

Prof. BROUARDEL fäste sin uppmärksamhet vid det förhållandet, att i de tygstycken, hvilka omgäfvö liket, likasom äfven i dess inelfshåligheter funnos en stor massa lemningar efter insekter, och den tanken föll honom in, att dessa lemningar möjligen skulle kunna erbjuda värdefulla ledningar till att lösa åt-

minstone någon del af de framställda frågorna. Han begärde därför, att M. MEGNIN, en känd entomolog, skulle anmodas att undersöka och gifva utlåtande om den rol, som insekterna haft att utföra, och möjligen i samband dermed söka bestämma den sannolika tid, som insekterna behöft för att förvandla den unge ROBERTS lik till den mumie, som nu förelåg. M. MEGNIN åtog sig denna undersökning och afgaf rörande densamma och det resultat, hvartill han kom, följande rapport:

»Liket af den unge ROBERT, torkadt och mumifieradt, hvilar »i en dubbel låda, liknande de lådor, som man begagnar till »försändning af aromatiska tvålsorter. Lådan är för kort för hans »växt, hvarför hans ben äro sammanvikta och korslagde i samma »ställning, som skräddare bruka med dem intaga, då de sittande »på ett bord förrätta sitt arbete. Bålen är beklädd med en ylle- »väst, och det öfriga af kroppen inveckladt i tygstycken, som äro »rester af en gammal kjortel och af en gammal fruntimmersregn- »kappa. Då man uppvecklar dessa tygstycken, finner man, att »de äro sammanklibbade af en intorkad gelatinös vätska, af hvil- »ken de varit genomdränkta. Man förvånas härvid öfver den »oräkneliga mängden af kokonger eller puppor af flugor (dipterer), »som nu kommer i dagen. Hvarje veck är fylldt af sådane och »de äro ordnade sida vid sida likasom cellerna i biens vaxkakor; »deras stora antal måste uppskattas till flera tusen. De allra »flesta af dessa kokonger äro tomma, hvilket angifver att full- »bildade insekter kommit fram ur dem. Emellertid finnas »några som ännu innehålla döda puppor och äfven några med insek- »ter färdiga att utträda ur sina kokonger. Det lyckas således »att bestämma arten och man finner, att de större kokongerna »bildats af *Sarcophaga laticrus* MEIG och de mindre af *Lucilia »cadaverina* MACQ. (*Pyrellia* MEIG.) Vi skola längre fram se »hvilka upplysningar man kan erhålla genom närvaron af dessa »qvarlefvor af de nämnda flugorna.

»Mumien, befriad från sina beklädnader, visar hudbetäck- »ningarne liksom limmade vid benen till följd af hoptorkandet »och det nästan fullständiga försvinnandet af muskelsubstansen, »hvilken för öfrigt synes hafva varit högst litet utvecklad. Krop- »pens yttre betäckningar äro till en stor del förstörda. De äro »dels genomborrade med en massa hål, liknande dem i ett finare

»durkslag, dels ersatta, i en stor utsträckning, af ett gulaktigt, »pulverformigt ämne. Större delen af bensystemet är blottadt från »hud och muskler och i stället betäckt med ett slags damlikt »pulver, som under mikroskopet finnes helt och hållet bestå »af lemningar — de tomma ombytta hudarne — af en acarus- »art, *Tyroglyphus longior*, samt deras ekskrementer.

»Hvad likets inelfvor beträffar, så finnas de icke mera till, »utan äro ersatta af en svartaktig massa, i små klumpar, med »en genomträngande lukt af gammalt vax. Det inre af hufvud- »skålen är likaledes fylldt af en groft pulverformig, svartaktig »massa med små glänsande flittror bildade af kolestearin-kristal- »ler. I dessa massor, synnerligen den, som uppkommit af hjer- »nan, ser man ytterligare en stor mängd af ofvannämnda flugors »kokonger och dessutom puppkokonger af insekter, hörande till »en annan ordning. De äro af två slag, med afseende på stor- »leken, och kännas lätt igen såsom varande qvarlefvor af *Der- »mestes* och *Anthrenus*. Genom noggrant eftersökande påträffas »ett par döda fullvuxna individer, hvarigenom arten kunde be- »stämmas till *D. lardarius* L. och *A. museorum* GYLL. Det är »dessa insekter och deras larver, hvilka hafva borrar de ofvan- »nämnda små hålen i olika riktningar genom betäckningarne eller »genom den organiska massa, som ännu finnes å några ställen »under desamma.

»En del af den hårbeklädda huden med ännu qvarsittande hår »är så att säga späckad med oerhördt stor ohyra och dess ägg; »hvarje hår är såsom ett spett fullsatt med *gnetter*» (ägg af huf- »vudlusen), »och de fullvuxna individerna af arten *Pediculus ca- »pitis* L. hafva uppnått en märkvärdig utveckling. Denna ohyras »död är samtidig, på några dagar när, med ifrågavarande barns, »ty dessa parasiter kunna icke föröka sig på andra än lefvande »kroppar och kunna icke lefva på kadaver.

»Se här de upplysningar, som vi kunnat hemta af det före- »gående rörande den tid, som antagligen måste hafva förflutit »efter barnets död.

»Då ett lik är utsatt för luftens fria tillträde, angripes det »hastigt af en massa insekter, hvilka komma för att lägga sina »ägg på dess yta och isynnerhet i ingångarne till den döda krop- »pens naturliga mynningar. De ur äggen kläckta larverna ge-

»nomtränga liket i alla riktningar för att nära sig af dess vät-
 »skor och framförallt verkställa dess tillintetgörelse. På detta
 »sätt verksamma äro framför andra Sarcophagernas grupp bland
 »flugorna och somliga skalbaggar, af hvilka vissa arter tränga in
 »t. o. m. under huden, såsom arterna af släktet *Silpha*. Flug-
 »larverna, vanligen af allmänheten kallade köttmaskar eller lik-
 »maskar, samt skalbaggs-larverna äro tillräckliga för att nästan
 »helt och hållet uppsuga likets vätskor och bringa detsamma nära
 »nog till ett skelett, ännu genomträngdt af de feta syror, som
 »äro kända under namn af *lik-fett*. Nu inställa sig *Dermestes*-
 »larverna, hvilka förtära, intill sista spåret, allt hvad som finnes
 »af fett. Då *Dermestes* slutat sitt arbete och liket blifvit redu-
 »ceradt till liksom en mumie, så blifva de torkade organiska de-
 »larne, senorna, huden och de muskelpartier, som sparats af fö-
 »regångarne, angripna af *Anthrenus*-arter och akarider af släktet
 »*Tyroglyphus*, hvilka lefva i affall efter andra och hvilka uppträda
 »i myriader och bringa till ett pulver allt hvad som återstår af
 »organiskt ämne ända intill benen.

»I förevarande fall var liket icke öppet utsatt för luftens
 »fria tillträde, men lådan, som omslöt detsamma, hade bräderna
 »illa sammanfogade, så att mellan dem funnos springor af åt-
 »minstone 2 millimeters bredd. Häri ligger orsaken till det för-
 »hållandet, att de stora likätande skalbaggarne och de stora ar-
 »terna af flugsläktena *Calliphora*, *Sarcophaga* och äfven *Lucilia*
 »icke hade kunnat intränga i lådan. Endast två små arter af
 »dipterer, *Sarcophaga laticrus* och *Lucilia cadaverina* hafva lyc-
 »kats intränga till liket, och det är deras oräkneliga larver, al-
 »strade i flera generationer, hvilka hafva börjat förstörelsearbetet
 »å liket efter unge ROBERT, och kvarlemnad dessa otaliga pupp-
 »omhöljen, af hvilka tygstyckena äro uppfyllda. Larverna af dessa
 »flugor utveckla sig ganska hastigt, i det att mindre än en må-
 »nad är tillräcklig tid för dem för att uppnå puppstadiet, och i
 »det närmaste samma tid behöfves sedan för flugans fullkomliga
 »utveckling. En generation har sålunda en tillvaro af sex vec-
 »kor eller två månader och afkomman förökar sig enligt en sti-
 »gande geometrisk progression, hvilket förklarar den oräkneliga
 »mängden af tomma larvhudar, som de efterlemnad. Denna för-
 »ökning har sannolikt egt rum under flera månader. Härvid

»bör ihågkommas, att dessa insekter äro i verksamhet endast under den vackra årstiden; när kölden kommer, afstanna deras metamorfoser. Uti de tygstycken, som omgäfvos liket, voro alla flugpupporna tomma, med undantag af några få exemplar, hvilka innehöllo döda individer, hvilkas utveckling icke kan hafva hämmats af annat än kölden. Vi kunna af detta sakförhållande sluta till att de köttätande fluglarverna hafva varit i verksamhet under en hel varmare årstid (vår, sommar och höst), och att vid vintrens ankomst deras arbete var i det närmaste slutadt.

»Under vintren har det varit en tid af hvila för dödens arbetare.

»Vid vårens återkomst har liket, som nu var beröfvadt sina vattenhaltiga vätskor, blifvit angripet af *Dermestes*, efter hvilken skalbagge qvarlevorna äro rätt ansevärdiga. Man vet att *Dermestes lardarius* tillbringar 4 månader i larv- och pupptillstånd innan han omvandlas till fullständig insekt. Förtärandet af likets fett har sålunda blifvit fullbordadt på 4 eller 5 månader. Derefter hafva anthrenerna och akariderna af släktet *Zyroglyphus* anländt. Hela den pulverformiga massan, som öfvertäcker de olika kroppsdelarne, är uteslutande sammansatt af dessa djurs qvarlevor, uppkomna genom deras successiva hudombyten, af deras döda kroppar, deras larver och deras ekskrementer. Några månader hafva ytterligare varit nödvändiga för frambringandet af dessa talrika generationer af akarider. En vacker eller varm årstid i sin helhet har ytterligare åtgått för arbetet af *Dermestes*, *Anthrenus* och akariderna.

»Alltså hafva två på hvarandra följande vackra årstider förlupit sedan gossen ROBERT'S död inträffade, hvilken tidpunkt sålunda går tillbaka minst 18 månader eller 2 år.

»Närvaron af myriader ohyra (*Pediculus capitis*) i håret har icke lemnat någon ledning för bestämmandet af tidpunkten för gossens död, men detta sakförhållande bevisar, att det arma, olyckliga barnet har saknat äfven den mest elementära vård under de sista veckorna af sitt lif; att han varit aldeles öfvergifven och bokstafligen uppäten af ohyra.»

Qvinnan ROBERTS sjukdom och död i fängelset hindrade fullföljandet af den anklagelse som var riktad mot henne. Emellertid visar M. MEGNINS med skarpsinnighet verkställda undersök-

ning och öfver densamma afgifna utlåtande, hvilka tjenester studiet af insekternas arter och lefnadssätt kan göra äfven åt rättsmedicinen. Man hör ofta nog den förebråelsen göras mot dem, som idka studier inom naturvetenskaperna, att dessa studier äro ofruktbara, gagnlösa, såsom icke medförande någon praktisk nytta, och detta gäller isynnerhet den deskriptiva sidan af vetenskapen. Men man besinnar icke härvid, att det är nödvändigt i första rummet att kunna från andra arter särskilja de naturföremål t. ex. insekter, hvilkas lif och vanor, skada eller nytta man vill taga reda på, så att man icke genom sammanblandning af olika arter kommer till origtigt resultat, som sedan kan gifva anledning till vilseledande slutsatser. Det är således klart, att den »torra» beskrifningen af insekter äfven är nödvändig, såsom det första steget i studierna, om ock sedermera undersökningen af insekternas biologiska förhållanden är långt intressantare och af den största vikt. Detta är en sanning som icke nog ofta kan framhållas.

Oskar Th. Sandahl.

SMÄRRE ENTOMOLOGISKA MEDDELANDEN.

Från Entomologiska Föreningens åldrige medlem Hr Överfältläkaren P. A. EDGREN — som nu ingått i sitt 81:sta lefnadsår och som under yngre dagar samlat insekter å Billingsens sluttningar i trakten omkring Sköfde samt i sällskap med den frejdade C. J. SCHÖNHERR å dennes egendom Sparresäter, belägen i en skogrik trakt i närheten af den långa Lerdalasjön omkring 2 mil från Skara — hafva följande uppgifter erhållits rörande fyndorter af några mindre allmänt förekommande insekter.

Trichius eremita GYLL. Vid Ingasäter på norra sluttningen af Billingsberget fångades under flera år exemplar i en ek-äng, dock aldrig mer än högst 2 individer hvarje gång, i Augusti.

Anacæna globulus THOMS. togs på is i Kullagärdet vid Sköfde den 31 Dec. 1839.

Ilybius uliginosus ERICHS. Många exemplar togs på is i Pingstängen vid Sköfde den 12 Januari 1837.

Allecula morio FABR. träffades hvarje år i Augusti månad ett och annat exemplar krypande på barken å en ek vid Sparresäter. Eken var multnad inuti och ihålig. Då man upphemtade det multnade trägruset inuti eken, fann man en mängd fragmenter af denna *Allecula*, men aldrig något oskadadt eller lefvande exemplar.

Rhipiphorus paradoxus FABR. Ett exemplar togs i Augusti 1840 på flustret af en bikupa vid Sparresäter.

Platyrrhinus latirostris CLAIV. (*Anthrabus* GYLL.) togs en gång vid Kölns prestgård i Wermland under Augusti månad.

Leptura ruficornis (LIN.) FABR. förekom hvarje år i Augusti, ej sällsynt på den numera rifna muren kring Sköfdes kyrka, å *Saxifraga tridactylites* L., som der växtè ymnigt.

Colias Palæno L. förekom tämligen allmän under Juli och Augusti i Pingstängen vid Sköfde, men sedan ekskogen borthugits och ängen odlats, har denna fjärl der försvunnit.

Acherontia Atropos L. har flera gånger tagits (en gång å en potatissäng) å norra sluttningen af Billingen, såsom vid Ingasäter.

Sesia sphegiformis FABR., ett enda exemplar fångades på en asp i gräshagen vid Sköfde under Augusti månad.

Hepialus sylvinus FABR. och *H. Velleda* HB. togos i Juli i Ekskogen vid Sköfde.

Anisopteryx æscularia SCHIFF. (? *Fidonia fagaria* THBG.) fångades åtskilliga gånger, men alltid med flera års mellantid å gamla kyrkogården vid Sköfde, der några hästkastanjer funnos. Behöfver denna fjäril manne mer än ett år för sin metamorfos?

Fidonia limbaria FABR. (*F. auroraria* HBN.) togs en gång vid Åmål på en sank äng utmed Stadsmossen. SCHÖNHERR fann en gång denna fjäril i mängd en Augusti-morgon å en sidländ äng vid Sparresäter, der denna vackra »Phalæna» svärmade bland starrgräset. Han fångade många exemplar, men då han dagen derpå återvände till fångststället, voro alla fjärilar försvunna och han såg denna art aldrig mer, hvarken förut eller efteråt.

Tabanus tarandinus L., tagen bland ljungen vid Carlsborgs fästning i Juli månad.

T. plebejus L. allmän under Augusti å betesmarker vid Sköfde.

Penthetria holosericea MEIG. togs på Vetterns strand vid Alm-näs ej långt från Hjo, under Augusti månad.

Chionea araneoides DALM., tagen en enda gång under vintren på snön under enbuskar i Prästgårdshagen vid Sköfde.

En *Podura* förekom ibland vid töväder på snön i skogsmark i Vestergötland och kallades af allmogen »snöloppa».

Herr Kandidaten ALB. SAM. MORTONSON undersökte förliden sommar (1882) Coleopterfaunan på Öland och har af de derstädes gjorda fynden välvilligt förärat Föreningen följande sälsynta skalbaggar. Siffrorna beteckna antalet förärade exemplar af hvarje art. *Anchomenus uliginosus* ERICHS. (1), *A. livens* GYLL. (2), *A. lugens* DUFT. (1) *Badister unipustulatus* BON. (2) *B. peltatus* PANZ. (1) *Ophonus azureus* FABR. (4), *O. puncticollis* DUFT. (4), *Stenolophus dorsalis* FABR. (3), *St. exiguus* DEJ. (3). Den sista arten är ej upptagen i THOMSONS Skandinavians Coleoptera, i hvilket ar-

bete slägtet skrives *Stenelophus*, sannolikt ett tryckfel. SEIDLITZ i sin Fauna Baltica uppgifver *St. exiguus* såsom tillhörande Sverige. *Tasgius arter* GRAV. (1), *Philonthus punctus* GRAV. (4), *Acrognathus mandibularis* GYLL. (1), *Osmoderma eremita* (L.) SCOP. (*Trichus* GYLL.) (1), *Colydium filiforme* FABR. (1), *Teredus nitidus* FABR. (2). »Denna art uppgifves af PAYKULL såsom funnen under barken af utgångna träd i södra Sverige», heter det i THOMSONS Skand. Coleoptera. *Molytes coronatus* LATR. (2), *Erirehinus pillumnus* SCHÖNH. (2), *Apion dissimile* GERM. ♂ (1), *A. subulatum* KIRBY. (1), *Tomicus villosus* FABR. (1), *Rhizobius nigriventris* THOMS. (2) och *Coccinella magnifica* REDT. (2), förut funnen endast å Dovre och i Lappland.

Herr Apotekaren I. NORDIN å Drottningholm förevisade vid Föreningens sammankomst den 24 sistlidne Febr., såsom i redogörelsen för densamma är nämndt, en vacker samling af *Hemiptera Heteroptera* från Lofön, synnerligast från Drottningholms omgifningar. Bland arterna i denna samling torde följande förtjäna att särskildt omnämnas, emedan de antingen icke vèterligen förut äro tagna i Mälardraget eller endast sparsamt der förekomma. *Shirus Morio* L., 2 ex. på *Lamium album* i slottsparken vid Drottningholm; *Tritomegas biguttatus* L., ej sällsynt på *Lamium album*; *Peribalus vernalis* WOLFF, 2 ex. på *Alliaria officinalis* i slottsparken; *Pentatoma juniperina* L., sparsamt å *Juniperus* på Lofön; *Cimex bidens* L., 3 ex. på *Acer platanoides* i slottsparken; *Acanthosoma hæmorrhoidale* L., 1 ex. på *Pyrus communis* i slottsparken; *Verlusia quadrata* FABR., 4 ex. vid Bryggaregården (Drottningholm); *Syromastes marginatus* L., 3 ex. bland gräs i slottsparken; *Dasycoris pilicornis* BURM., d. 29 Maj 1882 3 ex. bland *Medicago falcata* vid vägen till Lofö kyrka; d. 6 Aug. 1882 togos 3 ex. imagines och 1 ex. nympa i Bryggaregården på *Trifolium* och *Ervum*; *Alydus calcaratus* L., ej sparsamt bland *Trifolium* och *Ervum* i Bryggaregården; *Corizus parumpunctatus* SCHILL., Bryggaregården ej sparsamt; *Myrmus miriformis* FALL., tillsammans med näst föregående; *Lygæus equestris* L., ganska allmän på *Cynanchum* i Bryggaregården; *Nysius Jacobee* SCHILL., allmän vid Bryggaregården; *Ischnorhyncus Resedæ* PANZ, på gräs

ej sällsynt i slottsparken. — Af *Gastrodes abietis* L. erhöles i Jan. 1882 endast 2 exemplar ur mellan 3 och 4 hundra kottar af *Abies excelsa*, hvilka hemtagits och förvarades på lämpligt sätt i vanlig rum-temperatur. Denna hemipter synes sålunda på Lof-ön, för det året åtminstone, icke hafva förekommit i större mängd, utan snarare mycket sparsamt. Denna iakttagelse lemna således icke något stöd för KÖLREUTERS förmodan, att denna skinnbagge skall såsom födoämne vara af någon större betydelse för korsnåbbarne. Förhållandet kan dock vara annorlunda i de trakter der denna skinnbagge möjligen förekommer ymnigare.

Oskar Th. Sandahl.

UTNÄMNING.

Intendentsbefattningen vid det Naturhistoriska Riksmuseets Entomologiska Afdelning har, såsom bekant, sedan Prof. STÅLS år 1878 inträffade död uppehållits genom förordnanden, senast af Dr. CHR. AURIVILLIUS. Detta interimförhållande har nu upphört. Kongl. Vetenskapsakademien har nämligen den 14 sistlidne Februari med alla afgifna röster godkänt den Zoologiska klassens enhälliga förslag rörande återbesättandet af denna Intendentsplats samt sålunda kallat och utnämnt Fil. Dr. PER OLOF CHRISTOPHER AURIVILLIUS till Intendent vid det Naturhistoriska Riksmuseets Entomologiska Afdelning.

På K. Vetenskaps-Akademiens årshögtidsdag den 31 sistlidne Mars höll Professor AURIVILLIUS ett särdeles intressant föredrag om nyare iakttagelser ur insektverlden, fördelat i två afdelningar: 1. Om galläpplesteklarnes utveckling: 2. Om insekternas sinnesorgan.

RÉSUMÉS.

(P. 1 du texte.)

O.-TH. SANDAHL: *Bulletin de la séance du 24 Février 1883 de la Société entomologique de Stockholm.*

Le Président, M. le professeur O. SANDAHL, souhaite la bienvenue à l'assemblée, très considérable, et exprime ses meilleures espérances en faveur de la prospérité de la Société, qui s'est augmentée en nombre pendant les trois dernières années, malgré les pertes qu'elle a faites par la mort ou par d'autres raisons.

La Société entomologique de Stockholm déplore à ce moment-ci le décès de M. FRÉDÉRIC-GUILLAUME MÄKLIN, professeur de zoologie à l'université d'Helsingfors (Finlande), mort, après une maladie très courte, à Helsingfors le 8 Janv. 1883, à l'âge de 61 ans. Le président énumère les mérites de M. MÄKLIN dans la science zoologique (voir p. 3 de cette livraison).

L'assemblée adopte l'addition suivante au § 4 des Statuts de la Société, déposés sur le bureau depuis la dernière séance.

»§ 4, alinéa *b*. Les membres de la Société qui payeront en une fois 100 couronnes de Suède (140 francs), seront libérés de la souscription annuelle de 6 couronnes. Ces 100 couronnes seront versées à un fonds, nommé »Ständiga Ledamöters Fond» (le fonds des membres perpétuels), lequel sera administré séparément et dont les intérêts seuls seront affectés aux besoins de la Société.»

Le Président annonce que la Société a reçu, le 16 Décembre 1882, de Mme veuve C.-G. WAHLBERG, selon la promesse donnée, 1,000 couronnes de Suède (1,400 frs), la première moitié de la somme qui constituera »le Fonds du professeur P.-F. Wahlberg».

Lecture est faite du rapport de vérification et décharge est accordée avec remerciements au Bureau et au Caissier pour la gestion de 1882.

Le Président annonce que, depuis la dernière séance, le Bureau a admis comme membres de la Société:

M. ERNST KÄLLSTRÖM, pharmacien examiné, aide-laborateur à l'Institut de pharmacie;

M. le baron TÖNNES WRANGEL VON BREHMER, propriétaire (tous les deux présentés par le Président); et

M. O. GUINCHARD, négociant à Stockholm, présenté par M. A.-E. HOLMGREN.

Le Secrétaire, M. le Dr. CHR. AURIVILLIUS, donne une conférence sur «la vie des insectes dans les grottes et les cavernes», et montre plusieurs insectes spéciaux à des localités pareilles de l'Europe et de l'Amérique du Nord. Le Président mentionne qu'il a trouvé jadis, dans les grottes du temple antique creusé dans les roches d'Abu-Simbul en Nubie, quelques coléoptères du même groupe; malheureusement, un individu revenant à la vie de *Ateuchus sacer* déposé dans la même caisse d'insectes, avait, pendant une seule nuit, massacré tous ces coléoptères et presque tous les autres insectes de la caisse.

Le Président donne ensuite le résumé succinct d'un article publié dans le n° 27 de cette année du Journal «Le naturaliste», et intitulé: «*Une application de l'entomologie à la médecine légale*» par M. MEGNIN.

En connexion avec ce résumé, l'assemblée discute la question de savoir si les larves de mouches et d'autres insectes (les «vers de cadavres», suéd. «likmaskar») peuvent dévorer et anéantir les corps ensevelis dans nos cimetières. Le résultat de la discussion est que cette croyance populaire n'a pas de raison d'être.

Le Président montre quelques exemplaires d'un Hyménoptère, déterminé par M. A.-E. HOLMGREN comme *Spilocryptus fumipennis* THOMSON. Cet insecte a été trouvé par M. C.-G. ANDERSON à Säter (Dalécarlie), sur le mont «Långfjället». C'est un parasite des larves et des cocons de *Saturnia Pavonia* L., nouveau pour ce papillon.

M. I. NORDIN, pharmacien, montre une collection d'Hémiptères faite aux environs du château royal de Drottningholm, situé sur l'île de Lofön (Mälar). M. NORDIN a trouvé plusieurs hémiptères très rares qui n'avaient été observés jusqu'ici que dans des provinces plus méridionales de la Suède.

M. W. MEVES montre plusieurs espèces de Lépidoptères nouvelles pour la Suède, la plupart trouvées par lui l'été dernier dans l'île d'Öland.

Le Président fait voir une collection de Lépidoptères et d'autres insectes recueillis par M. JEAN RUDOLPHI, peintre de bâtiment, dans la Laponie et aux environs de Delsbo (province de Helsingland). Dans cette collection se trouve un papillon, *Psyche (Trichopsyche) hirsutella* HB., nouveau pour la Suède et une belle variation de *Brephos Nothum* HBN.

M. A.-E. HOLMGREN mentionne par lettre que M. O. GUINCHARD a, pris, le 18 Février 1883, un exemplaire vivant de *Ranatra linearis*, pendant que M. GUINCHARD était occupé à pêcher sur le lac glacé de Råstad, à quelques lieues de Stockholm.

La Société admet au nombre de ses membres MM. les comtes CARL VON PLATEN et AXEL WACHTMEISTER, présentés par M. le comte ADAM DE LEWENHAUPT, qui assiste à l'assemblée.

(P. 6 du texte.)

O.-TH. SANDAHL: *Nécrologie de F.-W. MÄKLIN.*

M. FREDRIK WILHELM MÄKLIN, professeur de zoologie à l'Université d'Helsingfors (Finland), est mort le 8 Janvier 1883 à l'âge de 61 ans. Après des études solides et des voyages scientifiques très étendus, il fut nommé professeur « extraordinaire » de zoologie en 1859, puis professeur ordinaire dans la même matière en 1867, à la mort de son prédécesseur, M. le professeur A. v. NORDMAN. M. MÄKLIN s'est beaucoup occupé des Insectes, spécialement des Coléoptères, et il a décrit la plupart des Coléoptères trouvés dans les régions arctiques de la Russie et de la Sibérie occidentale pendant les expéditions du baron NORDENSKIÖLD. M. MÄKLIN était un antagoniste des théories de M.

CHARLES DARWIN, et il a lutté contre ces idées dans un discours publié à la fête anniversaire de la Société des Sciences de Finlande le 29 Avril 1864.

La nécrologie est suivie d'une liste des publications de M. MÄKLIN.

(P. 9 du texte.)

G. SANDBERG: *Observations sur les métamorphoses des Lépidoptères arctiques.*

L'auteur donne l'histoire du développement de 20. Lépidoptères arctiques, les métamorphoses de la plupart de ces papillons étant restées inconnues jusqu'ici. Les observations de l'auteur ont été faites dans le *Sydvaranger*, l'extrême région de la Norvège vers le nord-est, tout près des limites lapones de la Finlande et de la Russie, sous le 69°—70° de lat. sept. Dans la règle, les métamorphoses des Lépidoptères exigent sous ces hautes latitudes un temps très long, fort souvent 2 ans et parfois 3 ans; mais la période pendant laquelle le papillon parfait peut voler et jouir de la vie, est au contraire excessivement courte dans ce pays du soleil de minuit. La vie est alors concentrée, comme au foyer d'un miroir ardent, dans cette lumière non interrompue d'un soleil qui a oublié de se coucher. Il faut observer que le printemps commence dans ces régions rarement avant la dernière moitié de juin. Les métamorphoses des Lépidoptères suivants sont ensuite décrites.

1. *Oeneis Bore* SCHN. Le développement (auparavant inconnu) exige 2 ans.

2. *Erebia Lappona* ESP. La métamorphose, décrite ici pour la première fois, dure 1 an.

3. *Argynnis (Freja?)* THBG. La durée du développement, inconnu jusqu'ici, comprend vraisemblablement deux ans.

4. *Arctia Qvenselii* PAYK. C'est un fait des plus remarquables que l'on ne trouve jamais des larves de deux ans complètement développées parmi les larves à moitié développées d'un an, vu que cette espèce n'a jamais réussi à sortir, — comme plusieurs autres à développement d'une année, — avec la production

annuelle de ce papillon. L'auteur a observé le fait dans ces régions arctiques pendant une longue suite d'années, et M. le professeur FREY constate aussi que le papillon mentionné ne se rencontre en Suisse que tous les deux ans. La variation *gelida* MÖSCHEN existe au Labrador, en Amérique, et, en Europe, seulement sur les bords du *Jakobselv* dans le *Finmarken*, province arctique de la Norvège.

5. *Trichiura Cratægi* LIN. A deux formes: *a*, qui se rencontre dans les localités éloignées de la mer, et qui présente une variation spéciale, nommée *v. ARIÆ*, trouvée auparavant seulement sur les Alpes de la Suisse et sur les montagnes de la Silésie; *b*, qui habite les régions plus rapprochées de la mer. — L'auteur constate que les cocons sont *durs* et *fragiles* (non tenaces comme du parchemin, ni composés de soie); ils sont *noirâtres* (jamais *jaunâtres* ni «*blanchâtres*»), et formés au moyen d'un liquide gommeux durci et mélangé de détritits d'origine différente. Quand le papillon va sortir de son enveloppe, les parois du cocon sont mouillées et dissoutes au moyen d'un liquide translucide comme de l'eau, secrété par les organes buccaux de l'imagé.

6. *Eriogaster* Sp. GERM. Métamorphose de deux ans.

7. *Saturnia Pavonia* L. Le développement s'achève d'ordinaire pendant un an, mais peut aussi durer environ deux ans.

8. *Notodonta Dromedarius* L. Cette espèce a un développement fort rapide, qui s'accomplit en un an à Sydvaranger. Dans les régions méridionales de la Norvège, ce papillon a deux générations annuelles.

9. *Cymathopora duplaris* L. La période d'apparition de ce papillon tombe sur la plus grande partie de juillet, et comme la larve a été trouvée le 20 août, prête à devenir chrysalide, il est vraisemblable que la métamorphose exige un temps de deux ans.

10. *Acronycta auricoma* S. V. Le papillon vole déjà de bonne heure pendant l'été, et la chrysalide dans sa coque toute récente se rencontre vers la fin de l'automne; il est donc possible que le développement de cette espèce n'exige qu'un an. Dans l'Europe centrale elle donne deux générations par an.

11. *Pachnobia carnea* THBG. La larve, polyphage à un haut degré, a deux hibernations. Après la dernière, elle se trans-

forme en chrysalide au milieu de juin. La métamorphose s'étend donc sur une période de deux ans.

12. *Agrotis hyperborea* ZETT. Dans la règle, métamorphose de deux ans, mais parfois, grâce à des circonstances de nature à retarder le développement, certains individus peuvent étendre leur métamorphose jusqu'à trois ans.

13. *Agrotis speciosa* HB. Le développement de cette espèce, jusqu'ici inconnu, dure deux ans; la larve est parfaitement semblable à celle d'*Agrotis hyperborea* ZETT., seulement un peu plus grande, quoique les images de ces deux espèces soient très différentes.

14. *Anarta melaleuca* THBG. Les métamorphoses des espèces de ce genre arctique alpin si intéressant, sont inconnues, sauf pour deux ou trois espèces. L'auteur a trouvé la chrysalide de *melaleuca* au voisinage de l'airelle myrtille (*Vaccinium Myrtillus* L.) pendant l'automne de 1881. Elle était enveloppée pour l'hiver d'un fil très mou rempli de particules du sol. Le papillon sort au bout d'un mois. La chrysalide est d'un noir luisant avec 3 anneaux jaunes autour de l'abdomen. L. 10 mm.

15. *Anarta (lapponica?)* THBG. La métamorphose prend vraisemblablement deux ans.

16. *Selenia bilunaria* Esp. Il est probable que le développement s'achève en un an.

17. *Cidaria dilutata* S. V. L'image de cette espèce se développe de la chrysalide au mois de septembre et vole encore en octobre, le dernier de tous les papillons précédant l'hiver dans ces régions arctiques. L'auteur pense que ce Lépidoptère dépose alors des oeufs qui constituent le réceptacle d'hibernation de cette espèce, et d'où les larves éclosent au printemps suivant; la métamorphose serait donc annuelle.

18. *Eupithecia hyperboreata* STDGR. La chrysalide se trouve sur le genévrier (*Juniperus*), qui vraisemblablement sert à la nourriture de la larve de cette espèce, comme à celle de *sobrinata*. La chrysalide est d'un vert clair avec des enveloppes pour les aîles jaunâtres.

19. *Crambus furcatellus* ZETT. Développement inconnu jusqu'ici. La larve ne se présente jamais à la lumière du jour. Elle vit dans des tunnels qu'elle a creusés sous la mousse qui

vraisemblablement lui donne sa nourriture. Au printemps, elle se transforme en chrysalide dans un tunnel plus large et pourvu de tapis soyeux. La larve est très vive et fort irritable. Quand on la touche, elle mord avec fureur dans toutes les directions. La chrysalide est aussi très sensible. Irritée, elle se meut assez vivement dans le tunnel en pressant l'épine anale contre les parois de soie.

20. *Plutella cruciferarum* ZETT. Est très répandue, et habite même le *Spitzberg*. Elle fait son hibernation comme chrysalide et elle est très commune sous la forme de papillon depuis le milieu de juin pendant tout l'été. Quelquefois il arrive, si l'automne est très doux, que quelques chrysalides opèrent leur dernière transformation en septembre ou en octobre.

(P. 29 du texte.)

A.-E. HOLMGREN: Un parasite de *Saturnia Pavonia* L.

M. C.-G. ANDERSSON, arpenteur géomètre habitant Säter, Dalécarlie, a trouvé sur le Långfjället, dans cette province, quelques cocons de *Saturnia Pavonia* L. La plupart étaient vides, mais un était infecté d'un hyménoptère parasite. Cet hyménoptère, examiné par M. A.-E. HOLMGREN, a été déterminé par lui comme *Spilocryptus fumipennis* THOMS., qui jusquici n'était pas connu comme déposant ses oeufs chez ce papillon. On n'a pas encore constaté l'habitat de la plupart des *Spilocryptes* à l'état de larves, et l'auteur appelle l'attention sur la nécessité de faire des observations concernant le développement des Hyménoptères parasites, qui très souvent jouent un rôle indirect dans l'économie de l'homme.

(P. 33 du texte.)

CHR. AURIVILLIUS: *Annotations sur quelques espèces de Lépidoptères scandinaves.*

Dans un autre ouvrage: »Sur les caractères sexuels secondaires» (K. W. A. Handl. [Mém. de l'Acad. des Sciences], T. 5,

n:o 25), l'auteur a décrit les écailles ou »plumules» du mâle, qui se trouvent chez un grand nombre de papillons diurnes. A cette époque, les plumules du mâle étaient inconnues chez le genre *Erebia*; mais, pendant l'été dernier, l'auteur a réussi à découvrir des plumules semblables chez *Erebia Ligea*, en examinant des individus qui venaient de sortir des chrysalides. Ces plumules forment chez le mâle de petites taches disposées en une ligne transversale depuis le bord dorsal par le milieu des champs 1 a, 1 b, 2, 3, 4 et 5. Elles ont un éclat légèrement grisâtre, plus fort que la couleur fondamentale de l'aîle, mais bien visible seulement sous une incidence spéciale de la lumière. Ces plumules du mâle sont des plumules pénicillées normales, d'une longueur de 0,4 mm., à base de la largeur de 0,025—0,030 mm. Le pénicille a une longueur de 0,05—0,06 mm., avec 8—10 stries ou raies de chaque côté. La grandeur des plumules du mâle permet de distinguer *E. Euryale* ESP. d'avec *E. Ligea* L., les plumules de ce dernier n'ayant qu'une longueur de 0,19—0,21 mm. chez *E. Euryale* et la largeur de la base n'étant que de 0,02 mm. — Plus courtes que les plumules ordinaires de l'aîle, elles sont tout-à-fait recouvertes par ces dernières et conséquemment invisibles.

L'hypothèse de FRITZ MÜLLER, que l'odeur propre appartenant à plusieurs papillons tire son origine de ces plumules du mâle, qu'il nomme »plumules odorantes», est combattue par l'auteur, lequel a observé chez les deux sexes d'*Oeneis Norna* une odeur de musque très agréable, mais au contraire chez *Pieris Brassicae* il n'a jamais constaté d'odeur ni chez le mâle, ni chez la femelle. Si c'étaient les plumules du mâle qui développaient l'odeur en question, pourquoi pas d'odeur chez *P. brassicae*, dont le mâle a des plumules très grandes? Autre exemple: la femelle d'*Oeneis Norna* laquelle naturellement ne possède pas de plumules mâles, n'exhale pas moins une odeur de musque comme celui-ci.

M. JOHAN RUDOLPHI, peintre de bâtiment à Delsbo, province de Helsingland, collectionneur infatigable d'insectes, a trouvé *Psyche (Trichopsyche) Hirsutella* HBN., espèce nouvelle pour la Suède, »volant en nombreuse société dans une prairie de forêt en juin 1882». Il a aussi découvert une belle variété de *Brephos Nothum* HBN., »espèce apparaissant une semaine plus tard

que *B. Parthenias*. Il vole plus bas et plus lentement, et fréquentait les fleurs du saule marceau» (*Salix caprea* L.).

(P. 39 du texte.)

MEGNIN: *Une application de l'entomologie à la médecine légale:*

Sous le titre suédois: »*Entomologien använd i Rättsmedicens tjänt*», M. le Prof. O.-TH. SANDAHL réfère l'article cité ci-haut du journal *le Naturaliste*, n:o 27, 1 févr. 1883, et donne une traduction du rapport de M. MEGNIN concernant ce cas médico-légal, dans lequel il a réussi à constater approximativement, à l'aide de la science entomologique, le temps écoulé entre la mort d'un enfant et la découverte du corps momifié.

(P. 45 du texte.)

Petites communications entomologiques. M. le Prof. O.-TH. SANDAHL a rédigé des listes concernant les lieux de trouvaille des insectes nouveaux pour la Suède ou très rares dans ce pays, communiquées par: M. le docteur P.-A. EDGREN (Coléoptères, Lépidoptères et Diptères, trouvés aux environs de la petite ville de Sköfde, en Vestrogothie); M. le candidat A.-S. MORTONSON (Coléoptères de l'île d'Öland, trouvés pendant l'été de 1882); M. I. NORDIN, pharmacien à Drottningholm (château royal situé à Lofön, île du Mälär, à une dizaine de kilomètres de Stockholm). M. NORDIN a fait une collection des Hémiptères hétéroptères des environs de Drottningholm, laquelle contient plusieurs espèces nouvelles pour cette région de la Suède.

(P. 48 du texte.)

Nomination.

M. le Dr en philosophie PER-OLOF-CHRISTOPHER AURIVILLIUS a été nommé, le 14 février 1883, Intendant des collections

entomologiques du Musée d'histoire naturelle (Musée de l'État) à Stockholm. M. le professeur AURIVILLIUS n'en gardera pas moins ses fonctions de secrétaire de la Société entomologique de Stockholm.

DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS SAMMAN-
KOMST DEN 28 APRIL 1883.

Föreningen var inbjuden att hålla sin andra ordinarie sammankomst för året hos dess nitiske och högt värderade ledamot Hr Konservator W. MEVES i hans hem (n:o 35 Kammakaregatan).

Ordföranden, undertecknad, framlade det samma dag utkomna första häftet af Entomologisk Tidskrift, hvilket till de närvarande utdelades.

Till ledamöter i Föreningen inkallades Hr Löjtnant ROLF ALRIK LINDBOHM (Östra Humlegårdsgatan 14), Hr Prof. CARL CURMAN (Biblioteksgatan 3) och Hr Med. Rådet FREDRIK BJÖRNSTRÖM (Konradsberg).

Ordföranden framlade en på franska språket affattad Cirku-lärskrifvelse till utländska ledamöter, hvilken godkändes.

En samling sällsynta skalbaggar, skänkta af Hr CARL MÖLLER (Wedelsbäck i Skåne) samt den af Hr O. GUINCHARD för-ärade *Ranatra linearis* L. förevisades.

Bestämmandet af dag och ställe för Föreningens vanliga vårsammankomst i Stockholms omgifningar öfverlemnades åt Styrelsen.

Hr MEVES förevisade den praktfulla spinnarefjärilen *Saturnia Isabella* och redogjorde för dess utvecklingshistoria. Denna stora, sällsynta, spanska nattfjäril, skimrande med smaragdgrön glans och uppkallad efter Drottning Isabella af Spanien, upptäcktes för några år sedan å Sierra Guadarrama, der han lefver högt upp i kronorna af en der växande tall-art. De förevisade exemplaren, hane och hona, voro sannolikt de första af denna art, som funnit vägen till Sverige.

Hr MEVES förevisade äfven en stor mängd exemplar af *Papilio Machaon* L., alla sedan början af Februari hos honom utkläckta ur puppor, insamlade i Wärmland af Herr G. STENSTRÖM

(Gårdsjö, Borgvik). Pupporna hade med afseende på färgteckningen varit af två slag, men denna olikhet hade icke funnits stå i något bestämdt förhållande till de ur dem framkomna fjärilarnes kön.

Emedan Lektor HOLMGREN af en resa i tjänsteärenden, såsom Kgl. Landbruksakademiens Entomolog, var hindrad att närvara vid sammankomsten, så framförde Prof. AURIVILLIUS å hans vägnar följande iakttagelser:

Hr HOLMGREN hade förliden sommar å Ingarön träffat den i Sverige tämligen sällsynta getingarten, *Vespa austriaca*, såsom snyltgäst hos en samsläging *V. germanica*. Under sådant förhållande är det lätt förklarligt, hvarför man aldrig träffat något bo af *V. austriaca*, ej heller några arbetareindivider af denna getingart. Den får fria husrum hos en god vän och behöfver således icke några arbetare att bygga eget hus. Imellertid betungas icke värdfolket med omsorger om inhysingarnes afföda, såsom deremot händelsen är med vissa parasithumlor, hvilka icke blott begagna sig af fri bostad, utan äfven låta värdarne uppöfva den främmande afkomman.

Hr HOLMGREN har under senare tid kommit till den åsigt, att potatessjukans härjningar i viss mån kunde ställas i samband med uppträdandet af bladlöss i stora massor å potatesblastern. Det synes honom antagligt, att bladlössen, i det de med sina sugrör genomstinga potatesväxtens epidermis, göra det lättare för sporerne af potatessjukans svamp, *Phytophthora infestans*, att intränga i växtens inre genom de af bladlössen orsakade små såren. Hr H. hade vidare trott sig finna, att den bekanta »skorfbildningen» å potatesknölarne, hvilka förorsakas af en svamp, stod i ett visst samband med en *Elater* eller *Knäppare-larv*, som angriper potatesen och gör den samma mottagligare för »skorfsvampen». Under den lifliga diskussion, som om dessa frågor uppstod, yttrades flere härifrån afvikande meningar.

Hr Sv. LAMPA visade en för Sverige ny fjäril af glasvingarnes grupp, *Sesia asiliformis*, hvilken för länge sedan togs af professor BOHEMAN å Öland och nu påträffats insatt bland exemplar af en närbeslägtad art under nu pågående revision af riksmusei svenska fjärilsamling.

Hr LAMPA omnämde, efter en amerikansk tidskrift *Papilio*, att det lyckats i Amerika att uppföda larver med genom pressning torkade blad af de respektive larvernas foderväxter. Då bladen skola användas, uppblötas de först och aftorkas derefter väl. Om uppgiften bekräftar sig, så vore en stor svårighet för larvens uppfödande under resor undanröjd.

Hr AURIVILLIUS redogjorde för de nyaste undersökningarna om det sätt, hvarpå flugor och andra insekter fästa sina fötter under deras promenader å våra fönsterrutor och inunder taken i våra rum o. s. v. Man har trott sig finna, att fötternas fästande icke skulle, såsom man hittills antagit, ske medelst en sugapparat under foten, utan genom en häftande vätska, som afsöndras ur små körtlar vid de hår, som kransvis omgifva foten.

Hr AURIVILLIUS nämde vidare, att man i Tyskland numera vill förneka, att parthenogenesis skulle ega rum hos bien, hvarom man hittills varit allmänt öfvertygad.

På förslag af hr MEVES invaldes majoren ALEXANDER VON HOMEIJER, en framstående tysk entomolog, till utländsk ledamot af Föreningen.

Sedan förhandlingarna voro slutade, serverades en riklig och angenäm soupé hos den gästfrie, vänlige värden.

Oskar Th. Sandahl.

FÖR LARVUPPFÖDARE.

I N:o 1 för 1883 af Tidskriften *Papilio*, organ för »The Entomological club» i Newyork, omnämner Mr A. H. MUNDT ett födoämne för fjärillarver, hvilket torde böra göras allmännare bekant, emedan det under vissa förhållanden kan blifva af nytta för den, som sysselsätter sig med larvuppfödning. Mr MUNDT har nämligen funnit, att larverna till *Papilio Cresphontes* och *Apatura Clyton* med begärlighet förtära äfven torkade blad af deras vanliga foderväxter. Men ej nog härmed, ty han fann äfven, att larverna till och med föredraga dylika blad framför dem, som voro färska, men tagna från växthus. Skulle nu så vara, att flera eller de flesta fjärilars larver voro benägna att åtnöja sig med sålunda beredd föda, så blifva många svårigheter undanröjda, hvilka hittills vållat, att de flesta larver, som under resor insamlats eller utkläckts ur ägg, erhållna från aflägsna trakter, merändels omkommit af brist på tillräcklig eller lämplig föda.

Sättet för bladens beredning är enkelt och känt af hvarje botanist. De pressas och torkas på vanligt sätt; men man måste se noga till att de ej få mögla, samt att deras gröna färg må bibehållas så mycket som möjligt. Det tillrådes äfven att förvara dem på mörkt ställe. Innan de användas, måste de uppmjukas i vatten under några timmar samt derefter väl aftorkas. — Detta förfaringssätt torde möjligen förtjäna att försökas.

Sven Lampa.

FORTSATTE BIDRAG TIL KUNDSKABEN OM SYD- VARANGERS LEPIDOPTERFAUNA

AF

J. SPARRE SCHNEIDER.

(Med en kartskisse.)

1.

I Tromsö museums 4:de årshefte (pag. 71—100) har min ven kand. W. M. SCHÖYEN leveret en oversigt af de i Syd-Varanger hidtil bemærkede *Lepidoptera* grundet på de undersøgelser vi begge i forening anstillede omkring Elvenæs i midten af Juli 1878, samt på de iagttagelser, som den af entomologien høit fortjente sognepræst G. SANDBERG i de sidste 5 år har samlet inden grændserne af sit vidtstrakte præstegjæld.

Denne fortegnelse optager 132 arter (84 *Macro-Lep.*, 48 *Micro-Lep.*) et vistnok tilsyneladende meget ringe antal; men i betragtning af det arktiske Norges store fattigdom på insekter sammenlignet med Sveriges Lapmarker og Finland, tror jeg dog den giver et ganske godt begreb om sommerfugl-verdenen i disse öde trakter, ihvorvel den selvfølgelig må betragtes som meget ufuldstændig, navnlig for *Micro-Lepidopternes* vedkommende; dette godtgjøres tilfulde af det betydelige tillæg, som SANDBERG og forfatteren på en 8 dages udflygt blev istand til at levere.

SCHÖYENS sammestedes udtalte formodning om, at undersøgelserne i dette interessante distrikt rimeligvis må ansees for afsluttede ved SANDBERGS forestående fraflyttelse, er heldigvis ikke bleven til virkelighed; den utrættelige pastor sidder fremdeles i sit ensomme hjem og har i det forløbne år gjort mange værdifulde iagttagelser, der snart vil foreligge entomologiens velyndere, ligesom det udelukkende skyldes hans energi, at hin for

mig så uforglemmelige reise kom istand, hvis resultater nedenfor skal meddeles.

Da en entomologisk færd i disse egne får et helt ejendommeligt tilsnit, og de indre distrikter af Syd-Varanger vistnok er den af menneskefod mindst betrødte egn af vort land, i de fleste henseender et fuldstændigt terra incognita, ønskede jeg meget at kunne levere en noget udførligere fremstilling såvel af naturforholdene på de af os besøgte lokaliteter som af reisisens begivenheder idetheletaget, der på mig har gjort et uudsletteligt indtryk, og som sandsynligvis også vilde påhøres med interesse af mine entomologiske kolleger. Desværre har den noget knapt tilmålte tid forhindret mig fra at udføre det oprindelige udkast og af samme grund har jeg fundet det mest tilrådeligt ikke at udsætte længere med offentliggjørelsen af disse notiser, da den nærmeste fremtid neppe vil give rigere anledning til entomologiske sysler. Jeg har her således måttet indskrænke mig til en tarvelig angivelse af reisisens vigtigste data og en kortfattet redegjørelse for den geografiske situation, der selv for os Nordmænd til denne stund har været betydelig svævende, hvorfor jeg også har fundet det fornødent at ledsage afhandlingen med en kartskisse, som SANDBERG har udarbejdet med den fornødne korrektion af norske og finske karter.

De ældre norske karter, som f. eks. MUNCH's, giver over Syd-Varanger neppe andet end en ubestemt forestilling om en 3-kantet landstrækning, der ved Pasvik-vasdraget adskilles fra det mægtige Rusland: den kartskisse, der ledsager professor J. A. FRIIS's interessante reiseverk: »En Sommer i Finmarken, russisk Lapmarken og Karelen», giver en aldeles feilagtig situation ved at lade den 69:de grad skjære Enaresjö söndenfor Pasvik-elvens udløbe, medens den 69:de grad i virkeligheden går gennem sydenden af Bodse-javre (Höyhä-järvi), det sydligste punkt vi nåede, og hvorfra der endnu i sydvestlig retning er omtrent 30 kilometer til Pasvikelvens udløb af den store »Anar-javre». Navnene er overalt såvidt muligt gjengivne i skoltelappisk dialekt, der repræsenterer ursproget, idet den finske (kvænske) indvandring tilhører en langt sildigere tid, og norske Lapper bevisligt aldrig har boet i disse indre distrikter; nordenfor Ovre-Klostervand (Coalme-javre) er derimod benyttet de norske stedsnavne,

idet nybyggerne til dette punkt for en del udgjøres af Nordmænd, søndenfor bor udelukkende Finner (Kvæner) og Skoltelapper (Skolter). Jeg har nedenfor i bemærkningerne om vor tur tilføiet i parentes de finske navne, som man oftest vil få høre, da bådfolkene i de allerfleste tilfælde vil findes at tilhøre »Suomalaiset.»

Franskmanden JULES DE GUERNE, der i Juli 1881 ledsagede professor POUCHET på en tur til Enare, udtaler sig i stærke udtryk om denne uklarhed i situationen: »Toutes les cartes que j'ai pu consulter sont insuffisantes, incomplètes, fourmillant d'erreurs; les Russes ne se trouvent point d'accord avec les Norvégiennes. Il suffira de vous dire que plusieurs jours durant, le point exact du monde où je campais pour dormir m'était absolument inconnu.» Fuldt så galt gik det ikke os, idet vi efter HAFFNERS store kart dog nogenlunde kunde beregne beliggenheden af vore stationer (på kartet mærkede med x), dog var vi ikke ofte på det rene med de tilbagelagte afstande.

9:de Juli om eftermiddagen forlod SANDBERG og undertegnede Kirkenæs i et strålende solskin, der med etpar små afbrydelser fulgte os den hele tid, og som den sidste dag af vor mindeværdige færd på Ovre-Klostervand kulminerede i en temperatur, der nåede vel 30° C. i skyggen, uagtet der blæste en dygtig kuling, respektabelt synes mig under 70° n. br. Efterat have fulgt den udmærkede kjørevei til Sandnæs ved Langfjord (»Ucce-vuodna»), i en overmåde skrøbelig farkost roet til fjordbunden og med samme usikre befordring gjenemplöiet Langfjordvand (»Ucce-javre»), idet den stærke nybygger ved fjordbunden uden nogen slags assistance på en trillebör trillede vor båd med den hele bagage i over det c. 500 m. brede eide til vandet, nåede vi ved midnatstid til det nette skolehus ved vandets sydlige ende (Strand), hvor vi uden komplimenter lagde os til hvile på gulvet i skolestuen, da beboerne ved vor ankomst lå i dyb sövn. Tidlig den næste morgen opdagede jeg i furuskogen lige bag huset en af de ypperligste fangstpladse i hele Syd-Va-ranger, kun en almindelig af *Betula nana* bekranset liden myr, hvor der vrिमlede af sommerfugle; her flöi *Anarta bohemanni* med flere af slægten, mange *Syricht. centaureæ*, *Arg. freya*, *arsilache*, *Erebia disa* o. s. v., men kun en god halv time blev anvendt

her, da vi ingen tid havde at spille og desuden håbede at kunne dvæle en dags tid her på tilbageveien. Her fik vi den første alvorlige mindelse af de ubarmhertige plageånder, der så trofast tappede vort blod ved dag og nat, men som vi ikke skal ofre flere ord på, da enhver, der foretager en landreise her nord, ved at berette om deres bedrifter, og både SANDBERG og jeg er tålelig hærdede ved en mangeårig praksis. En halvvoxen pige trillede vor bagage på den gode kjørevei i en smeltende solvarme, og ved middagstid stod jeg for første gang ved den flade bred af »Coalme-javre» ved gården Svanvik; straks ovenfor husene havde jeg havt den store overraskelse at møde en veritabel *Cicindela sylvatica*, men i Syd-Varanger hører nu engang entomologiske fænomener til dagens orden. Længs veien fløi mange gode arter, deriblandt *Anarta funebris* og *Oen. norna*, desværre kunde vi kun tage, hvad som bød sig til under den varme march; jeg havde her den fornøielse at knække ringen på den eneste håv, jeg havde med, en kilde til megen sorg i de følgende 8 dage. Vor båd med de 2 forud tilsagte skydskarle traf vi på den russiske side omtrent midt på den østlige bred, og fra nu af var vi afhængige af NILS MELSLI og ISAK KIVILOMPOLA, hvoraf især den førstnævnte viste sig som en i alle henseender udmærket omhyggelig' og dygtig fører, der vandt vor ubetingede agtelse og tillid. Uden SANDBERGS store kyndighed i Suomi's bløde tunge-mål, skulde mange vanskeligheder have frembudt sig for os på denne tur og meget interessant gået tabt for mig, navnlig af de ejendommelige forholde, under hvilke den fåtallige befolkning her fører sin ensomme tilværelse, men hvori jeg nu fik et indblik, som forekom mig at frembyde næsten ligeså stor interesse som de entomologiske foreteelser. Med føielig vind gik det raskt henover det store vandspeil, snart var vi inde i elvelöbet og nåede noget ud på eftermiddagen den første fos, »Melkefos» (Maido-guösk, Maito-koski), hvor bådene måtte trækkes overland. Her var en god fangstplads på en myr, vi tog *Acronycta auricomma*, *Agrotis conflua*, *Anarta bohemanni*, *Scoparia gracilaris* m. fl. og så flere *Noctuer*, der ikke lod sig fange. Ud på aftenen røbede en stærk fossedur, at vi nu nærmede os den bekjendte vakre »Rämä-guösk (Hako-köngäs»), af FRIIS urigtig benævnt »Männikö-koski», ofte kaldet »Mennika-fos», der nu førte en svær vand-

masse og ubetinget frembyder det vakreste og interessanteste punkt i hele Pasvik-vasdraget. Her har den norske stat opført et tarveligt men tilstrækkeligt herberge for mödige reisende, det bedste logi vi fik i den fölgende uge, og den förste nat i öde-
marken dyssedes vi i en blid sövn ved fossens brus, medens myggene, der har veie overalt, flittigt prøvede sine snabler; hvor de fandt et blottet punkt, hvilket især gik ud over mig, da SANDBERG sov i et myggetelt, »rankinen».

Tidligt næste morgen gled vi henover den speilblanke, vakre »Bos-javre» (»Pitkä-järvi») og nåede ud på formiddagen en myr på den norske side henimod sydenden, hvor SANDBERG i 1881 havde fundet *Erebia embla*; i samme öieblik, vi satte foden på land, flöi en stor sort sommerfugl afsted mellem furutrærne, der snart röbede sig som det eftertragtede bytte, og efter etpar timers varm jagt havde jeg for min del et dusin gode eksplr., medens måske det dobbelte antal fik beholde sin frihed, da næsten alle hanner var ganske afflöine. Her flöi også mange *Argynnis*, især *v. fmgal*, *arsilache*, *aphirape* tilligemed etpar tålelige *frigga*, ligesom vi idetheletaget kan anbefale denne myr som en god fangstplads.

I löbet af dagen passeredes flere fosser, hvorved vi fik anledning til at fange en og anden sommerfugl, medens folkene förte båden og bagagen forbi de stærkeste stryg; förövrigt undte vi os ingen hvile, og ud på eftermiddagen gled vi ind på den store »Vaggattem-javre» (»Vauatus-järvi»), den störste sjö, som Pasvik-elven danner mellem Enare og havet, og med sine mange skovbevoksede öer og holmer og forholdsvis höie bredder sikkerlig den mest maleriske af dem allesammen. Efter en times hvil på den störste ö »Sevvi-suolo», hvor staten har opsat et lignende blokhüs, som det ovenfor nævnte, forat hævde Norges ejendomsret til öen, fortsatte vi färden gennem »Vaggattem-javre», kom atter ind i elvelöbet, og lagde om aftenen tillands nedenfor den sidste fos, vi passerede, den såkalde »Jordi-guösk» (»Jordankoski»), hvor jeg tilbragte en yderst pinlig halv time, medens båden blev fört forbi fossen. Da folkene nu var trætte efter den langvarige roning, vinden blæste imod, og myggen var rasende, tænkte vi et öieblik på at overnatte her på den russiske side, hvor der stod en af Skolternes mange sommerpaladser; vi be-

sluttede os dog til at fortsætte, endel mose blev antændt og lagt i en gryde, der placeredes mellem roerne, og snart var vi inde på den circa 12 kil. lange »Bodse-javre» («Höyhä-järvi»), oversat: »Fjär-sjöen» efter de mange vandfugle, hvoriblandt Svaner, der hækker her, og ved midnat nåede vi til en ö i den sydlige ende ikke langt fra »Hävos-guösk» («Hestefossen»), hvor vi agtede at tage fast station for nogle dage. Her stod et af Trasli Nilas's slotte, der for tiden brugtes som magasin for tørret sik og gjedde og af ejeren (han arbejdede på blokhuset på Sevvi-suolo, da vi passerede den) velvillig var bleven stillet til vor disposition, efter at fisken og endel af de tallöse *Silpha lapponica* havde fået anvist plads i det fri.

2 dage og 3 nætter kamperede vi på öen i fuldstændig ensomhed, da skydsfolkene ved dette rejsens endemål havde fået permission og gjorde en udflugt til en Skolteby på den russiske side, men fandt ikke terrænet så gunstigt, som vi håbede, ligesom himlen var overskyet med stærk vind, om end temperaturen forresten var upåklagelig. Vi besluttede derfor at lade den påtænkte tur til Enare fare, hvor stor end lysten var til at besøge dette indlandshav, og ført af ANTI SAARI og hans søn, en familie af blandet herkomst, som vi var heldige nok at finde i Skoltebyen, befandt vi os om middagen den 14:de Juli atter på »Sevvi-suolo», efterat have udholdt et skybrudlignende regnskyl ledsaget af heftige vindstød, som imidlertid til vor lykke neppe stod på en halv times tid. Öen var ikke fattig på sommerfugle, vi fangede flere gode arter som *Anomøgyna lætabilis*, *Acidalia schöyeni* n. sp., *Crambus maculalis* m. fl, derimod gav en udflugt over til den russiske side ikke synderligt udbytte, da himlen var endel overskyet, vi fandt dog der *Anarta funebris*, *Agr. conflua* og det første *Cidar. abrasaria*. Søndag den 16:de oprandt med en skyfri himmel og gav os rejsens i enhver henseende minderværdigste dag, som imidlertid kun med få ord skal omtales. Om formiddagen holdt SANDBERG finsk (kvænsk) gudstjeneste for de 11 mennesker, der os iberegnete med store og små udgjorde öens samlede befolkning, vistnok det tarveligste tempel og den ejendommeligste forsamling, hvori jeg har lyttet til den evige sandheds ord, men derfor ingelunde den mindst andagtsfulde. Over middag roede vi over til den russiske side for at bestige vore

længsler mål, det skaldede »Galggo-oaive» («Kjærringhoved»), der som det høieste punkt er synligt i mange miles afstand, men neppe når 600 m. over havfladen. Tusinder af sommerfugle (mest *Anarta melaleuca*) flød på vandet efter gårdagens stærke blæst, et syn hvortil jeg aldrig har seet noget tilsvarende; vi kunde vistnok her have gjort mange interessante fund på en bekvem måde, men vovede dog ikke at ofre noget af den kostbare tid på dette fiskeri, og snart efter var vi inde i den prægtige af øksen urørte høistammede furuskov, arbejdende os möisommeligt gennem det tætte krat i den stærke hede omgivne af tusinde pibende småröster. Efter et par timers vandring nåede vi over skovgrænsen, og nu gik det frit og let til den överste top, hvorfra vi nogle öieblikke nød den prægtige udsigt. Synet herfra var ejendommeligt og gjorde på mig et stærkt indtryk; det var Finlands natur med sine uendelige skove, tusinder af blinkende vandspeil og lave åsrygge, der på alle kanter lå udbredt foran os, vort fædreland ejer intet andet stykke land, der frembyder sådanne naturforholde; måske der dog i Smålenene gives lignende partier, hvad jeg imidlertid ikke af öiesyn kjender til.

»Galggo-oaive» synes at være et samlingssted for Syd-Varangers flygtige *Anarta*-flok; jeg beklager bitterlig, at vi ikke anvendte en times tid på fangsten af dette sjeldne bytte, der ikke var vanskelig at få tag i, her menes *An. qiuieta*, men SANDBERG lod sig lokke af nogle myrer bagenfor fjeldet, og de eksplr., jeg under nedstigningen så, blev alle borte for mig i de tætte myggesværme, så neppe 10 brugbare eksplr. faldt på min part. Vi fangede dog også andre gode sager, af hvilke de talrige friske *Melitæa parthenie* fremböd störst interesse. Under nedstigningen kom vi i den tætte skov ud af vor kurs; myg, hede og træthed bragte mig på randen af fortvivelse, så jeg mange gange stod i begreb med at kaste mig ned, at fange noget blev der ikke tale om; tilsidst kom vi dog ned til vandet og fandt båden, og næste morgen var al möie glemt over de skjönne resultater af gårdagens anstrængelser.

Den 17:de om morgenen sagde vi öens venlige beboer farvel, TRASLI NILAS og hans 14:årige datter satte sig til årerne, og nu gik det raskt mod nord nedover stryg og strömhvirvler,

idet vi tildels fulgte andre løb end de, vi på opturen havde befaret. På myren ved »Bos-javre» standsede vi atter en times tid, men da solen behagede at stå bag en sky, fik vi få *Rhopalocerer* og deriblandt ingen *embla*; derimod tog SANDBERG et eksplr. af den sjeldne *Crambus truncatellus*. Vi overnattede ved »Rämä-guösk», hvor flere for Syd-Varanger nye *Micros* blev fundne, og reiste tidlig næste morgen nedover »Mennika», det smalere og af fosser opfyldte løb, medens vi på opturen havde fulgt hovedrenden; her fangedes flere interessante arter, deriblandt *Cid. truncatata (immanata?)* og *Penthina cespitana*, enkeltvis også *embla*, der dog ikke synes at nå Coalme-javre; her flöi også *Acidalia schöyeni*.

Ved middagstid lagde båden til ved Svanviken, og her sagde vi farvel til NILAS og hans datter, der med beundringsværdig udholdenhed havde roet i næsten 2 dage, trukket båden og båret bagagen som en hel karl, uagtet hun for sin alder både var liden og spædlemmet. Sent på eftermiddagen ankom vi til Strand ved Langfjordvandet og opdagede her en udmærket lokalitet for *Cidaria turbata var. arctica*, men desværre altfor sent, da alle individer var meget afflöine, kun et eneste brugbart eksplr. lykkedes det SANDBERG at fange. Efter planen var det vor hensigt at standse her en dag eller to forat afsöge nöiere den ovenfor nævnte righoldige myr bag skolehuset, men vi var nu så trætte og forpinte af hede og myg, at alle længslers mål nu kun gik ud på at nå hjemmet og få hvile ud. Efter nogen möisommelig venten på båd etc. stod vi ved midnatstid atter ved Sandnæs og tænkte et öieblik på at overnatte her, nu var det SANDBERGS tur at finde situationen næsten uudholdelig, men fortsatte dog for at gjøre pinen så kort som mulig. Disse sidste 10 kil. var det tungeste stykke vei på den hele tur; solen stod i åskanten lige i öinene, heden inde i myggeslöret var neppe at foretrække for de blodtörstige plageånder udenfor, ikke et vindpust rørte sig; talrige *Noctuer* flöi langs veien på begge sider (vistnok *Pachnobia* og *Agrotis*), men vi formåede kun at gjøre nogle matte fangstforsög, der blev uden resultat. Endelig kl. 3 om morgenen den 19:de Juli lå de venlige hvide bygninger for os, og snart var jeg i sövnens arme under distriktslægens gjæstfrie tag.

Hermed er i löseligt omrids gjengivet hoveddragene i denne

min interessanteste entomologiske udflugt, der forøvrigt var rig på komiske situationer og originale episoder, som imidlertid ikke hører hid.

I betragtning af det gunstige veir, de gode fangstpladse og den anvendte tid vilde enhver, som så vore indsamlinger, have fundet udbyttet latterlig lidet, som det også ved hjemkomsten forekom mig; men da har man sat en vægtig faktor ud af betragtning, nemlig myggene (*Culex*, *Ceratopogon* og *Simulia*, *Tabanus*, *Chrysops* og *Hæmatopota*), der uden overdrivelse reducerede fangsten til måske $\frac{1}{20}$ af hvad den kunde have udgjort uden disse plageånder. Indsamlingen af *Micros* blev næsten umuliggjort (gode eksplr. blev der ikke tale om), hvorfor vi lagde hovedvægten på at få noteret så mange arter som muligt; af *Macros* medtog vi, nærmest af hensyn til rummet i samlekasserne, hovedsagelig kun eksplr., der antoges at kunne passere i samlinger, medens forøvrigt alle på hver lokalitet bemærkede arter blev så vidt mulig omhyggeligt noterede.

Ialt blev på turen observeret 81 arter, deraf 19 ikke tidligere i Syd-Varanger observerede, hvorved antallet af de fra distriktet kjendte *Lepidoptera* stiger til 151; de ny tilkomne arter er mærkede med en asterisk (*), flere af dem var hidtil ganske fremmede for vor arktiske region. Dette antal vil om kort tid erholde en ikke uvæsentlig forøgelse ved arter, som af SANDBERG er fundne i det sidste år på forskjellige punkter i hans præstegjæld, hvorover han agter at offentliggjøre en notis; deriblandt er flere ganske mærkelige fund. Alle tvivlsomme eksplr. har været hos kand. SCHÖVEN til nøiere granskning; alene den besynderlige *Agrotis* og den af mig som ny art opstillede *Acidalia* förmåede han ikke at tyde, hvorfor de blev sendte til MÖSCHLER for der at erholde en endelig dom. Desværre er disse eksemplarers senere skjebne ved SCHÖVENS beklagelige langvarige sygdom bleven noget usikker, så jeg angående dem ikke ved at fremføre andet end hans foreløbige udtalelser i brev af 28:de Oktober. Dette er så meget mere beklageligt, som hovedinteressen knyttede sig til disse 2 arter; heldigvis har jeg dog tilbage 4 eksplr. af den nye *Acidalia*.

De få, ganske leilighedsvis på turen indsamlede *Coleoptera* röber, at faunaen også for disse dyrs vedkommende vilde byde

samlere et interessant udbytte. Ved Svanvik tog jeg et ekempl. af *Bembidium assimile*, der hidtil kun var bemærket ved Kristiania, ved Bodse-javre var *Astycops talpa* almindelig på den fugtige sand (ny for Norges fauna), ovenfor er nævnt *Cicindela sylvatica*, der således går næsten til furuskovens yderste grænde; de øvrige arter tilhører mere almindelige nordiske former. Forøvrigt vil de sparsomme coleopterologiske observationer, der hidtil er samlede i Syd-Varanger, i sin tid blive fremstillede i en oversigt af den norsk-arktiske regions *Coleoptera*, som jeg har begyndt at udarbejde.

Etpar fund af Land- og Ferskvands-mollusker fortjener også at nævnes. *Limnæa palustris* var på sine steder meget almindelig, hvorhos jeg ved Luesti-guösk tog en enkelt *L. stagnalis*, der neppe tidligere tør være bemærket så langt mod nord; en *Succinea* blev funden ved Bodse-javre og Jordi-guösk, en *Hyalinia* på en ö i Bodse-javre.

Tilslut må jeg bede om velvillig overbærelse med de trykfeil, som måtte findes, da jeg af gode grunde har været forhindret fra selv at besørge korrektoren.

2.

FORTEGNELSE OVER LEPIDOPTERA INSAMLEDE I DE INDRE DISTRIKTER AF SYD-VARANGER MELLEML 10:de OG 18:de JULI 1882.

1. **Colias palæno** L. Det første ekempl., en ganske frisk han, fangede jeg ved bredden af Godde-luabbal den 11:te, en anden han blev tagen på en myr på den russiske side ved Bodse-javre 13:de, ligesom SANDBERG fandt en hun på myren ved Bodse-javre den 17:de. 18:de Juli bemærkede vi den langs Mennikälöbet og hyppig mellem Coalme-javre og Langfjordvand; den er i det hele taget ganske almindelig og udbredt overalt i Syd-Varanger. SCHÖYEN har i sin »Oversigt over de i Norges arktiske region hidtil fundne Lepidoptera» udtalt sig nærmere om denne arts *var. lapponica* STGR., der synes mig at afvige mindre

fra hovedformen end de fleste andre arktiske varieteter af sommerfugle, som man har tillagt et eget varietetsnavn, i alfald som de har foreligget mig i norske individer.

2. **Lycæna optilete** KN., var. *cyparissus* HB. Bemærkedes på hele turen overalt talrig i begge kjøn og i friske eksplr. Den besøgte ofte *Ledum*.

Vi trængte frem til 69° og mödte dog intetsteds *L. argus* L., hvis nordgrændse i øst må falde stærkt af, medens den i Porsanger når nordenfor 70°. Dens uregelmæssige forekomst her nord har voldt mig adskilligt hovedbrud, men jeg håber dog at skulle få udredt de sande forholde, når der foreligger en fyldigere række af observationer.

3. **Melitæa parthenie** MEYER-DÜR.

Interessant var opdagelsen af en hovedflyveplads for denne art, som hidtil kun meget sparsomt var bemærket inden vor arktiske region. Under opstigningen på Galggo-oaive den 16:de observeredes de første eksplr. cirka 250 m. o. h., i furugrændsen; jo højere vi kom op des talrigere blev den, men ovenfor birkens grændse omtrent 400 m. o. h. ophørte den atter. Jeg har kun fanget *Melitæa*-arter i det sydlige Norge, på fugtige enge, i skovlysninger og på tørrere skrånninger, og fandt derfor dens optræden på Galggo-oaive meget påfaldende. *Ledum palustre* var dens hvileblomst, allerhelst hvor denne stod spredt på et tæt tæppe af den hvide tørre renmose, desuden flöi den talrig på de med *Betula nana* rigeligt bevoksede noget tørre myrpartier, etsteds flöi mange eksplr. nede i en med tæt græs (*Carex?*) bedækket liden fordybning i birkegrændsen. Da det led noget ud på eftermiddagen gik de fleste til hvile på *Ledum*-blomsterne, og med god tid vilde man have kunnet indsamle flere hundreder; nu måtte jeg nøie mig med 36 stykker, der rigtignok alle var ubeskadigede tildels ganske nyklækkede med ikke helt stivnede vinger. Eksemplarerne måler fra 31 mm. (♂♂) til 37 mm. (♀♀), er gennemgående meget mørke, et par meget smukke har kun en enkelt rad gule pletter på bagvingernes flöielsbrune overside. Et af de mindste hunindivider frembyder en ejendommelig og vakker aberration, idet fremvingernes overside har de gule pletter sammenflydende i 2 bånd, gennemskårne af de sorte vingenerver, medens undersiden kun har sorte flekker ved basis; bag-

vingernes overside er sortbrun med en enkelt rad flekker i ud-kanten og etpar utydelige pletter udenfor denne rad, undersiden har et meget bredt gulhvidt midtbånd sammensat af kun en rad aflange pletter, og de ellers gulhvide pletter ved basis er på dette eksplr. sorte, den største med en utydelig lysere kjerne.

4. **Argynnis aphirape** HB. *var. ossianus* HBST. Synes at være ganske almindelig i de indre distrikter; vi fandt den fra Langfjordvand til Bos-javre, hvor den var hyppigst, men noterede den ikke fra nogen af de sydligere lokaliteter, hvilket måske kun beroede på tilfældige omstændigheder. De fleste eksplr. var friske og rene; kun 2 hunner blev medbragte af mig.

5. **Arg. selene** FABR. *var. hela* STGR. Vi fangede hver et ganske friskt individ (♂) på en eng ved Mennika-löbet den 18:de; således synes den her at have en sildigere flyvetid end f. eks. i Alten og ved Tromsö, hvor den i gunstige år viser sig over midten af Juni næsten samtidig med *euphrosyne*, medens den i det sydlige Norge først kommer tilsyne circa 14 dage efter denne.

6. **Arg. euphrosyne** L. *var. fngal* HBST. Mödte os først på myren ved Bos-javre den 11:te og observeredes senere overalt i de söndenfor liggende trakter men blev ikke bemærket nordfor denne sjö. SANDBERG har dog fündet et eksplr. ved Kirkenæs, men uden tvivl er den meget sjelden så langt ude mod kysten. I mörk overside röber de sig som ægte *fngal*, men de fleste var desværre stærkt afflöine; hunnerne stod i majoriteten.

7. **Arg. pales var. arsilache** ESP. Flöi talrig i friske og tildels meget livligt farvede individer overalt på myrerne, navnlig ved Bos-javre, hvor de bemærkedes at hvile på *Ledum*, når solen skjulte sig.

8. **Arg. freya** THBG. Forekom overalt fra Kirkenæs til Hävos-guösk, men kun få friske eksplr. beholdtes; flöi også på Sevvi-suolo i Vaggattem-javre og synes at trives på enhver slags bund.

9. **Arg. frigga** THBG. Med *selene* den sjeldneste *Argynnis* i Syd-Varanger; vi tog hver vort ganske gode eksplr. ved Bos-javre den 11:te og observerede etpar stykker til, et 3:die friskt individ (♀) fangede SANDBERG den 13:de på en myr på den russiske side af Bodse-javre straks söndenfor Skoltebyen.

10. **Erebia lappona** ESP. Var påfaldende sparsom, idet

den egentlige flyvetid nærmest var forbi; noteredes kun fra Coalmejavre, Luesti-guösk og Galggo-oaive.

11. **Er. disa** THBG. I 1881 blev den funden meget talrig af SANDBERG, især ved Bos-javre, men på denne tur bemærkedes den kun ved Langfjordvand den 10:de, hvor jeg tog et par stykker på myren bag skolehuset, samt på Galggo-oaive, hvor SANDBERG fangede en enkelt han.

12. **Er. embla** THBG. Blev for første gang indført i Norges arktiske fauna i 1881, da SANDBERG opdagede den på myren ved Bos-javre i begyndelsen af August i flere eksplr., hvoraf vort museum erholdt et par. Som ovenfor nævnt flöi den i år ganske talrig sammesteds, ligesom vi fandt enkelte individer ved Luesti-guösk samme dag, på den russiske side af Bodse-javre den 13:de og langs Mennika-löbet den 18:de; måske når den ikke til Coalme-javre, i ethvert fald visselig ikke nordenfor denne sjö. De fleste hanner var ganske afflöine, hunnerne var tildels friske men ofte beskadigede af den stærke fart mellem de tætstående furutrær. I modsætning til *disa*, der altid søger ned i græsset, sætter *embla* sig næsten bestandig på træstammerne og hviler på disse, når himmelen er overskyet; den er adskillig sky, men ikke så vanskelig at fange, da den sætter sig snart, *disa* er langt slemmere at få tag i, når den engang er opjaget.

13. **Oeneis norna** THBG. Flöi overalt enkeltvis ligefra Langfjordvand til Galggo-oaive og Bodse-javre, hovedsagelig på myrerne men også langs landeveien henimod Coalme-javre, mest i store afblegede hunindivider, der som hannerne var ganske ubrugbare for samlingen. Et par in copula tog jeg på myren ved Bos-javre.

14. **Syrichthus centaureæ** RBR. På myren bag skolehuset ved Langfjordvand flöi talrige ret gode eksplr. den 10:de omkring de tætte samlinger af *Betula nana*, et enkelt individ tog jeg henimod Coalme-javre (på hvilket jeg knækkede ringen på min eneste håv!) samme formiddag, endelig et på Galggo-oaive ligeledes mellem *Betula nana*, hvilken plante bestemt forekommer mig at spille en vigtig rolle i denne arts optræden, ikke usandsynligt er den larvens næringsplante.

15. **Zygæna exulans** HOCH. SANDBERG observerede et eksplr. på en myr ved den russiske side af Bodse-javre den 13:de,

og på Galggo-oaive fangede vi flere friske individer i birkegrændsen men forresten blev den ikke bemærket på nogen anden lokalitet. I sin overordentlig periodiske optræden har den udentvivl i 1882 havt et af sine »dårlige år», i 1878 fandt vi den meget almindelig på myrerne omkring Elvenæs.

16. **Arctia festiva** BKH. Dette var ubetinget reizens ypperste fund og på mange år den interessanteste »Erscheinung» i den arktiske sommerflugverden, idet hidtil kun et eneste eksplr. var kjendt som norsk, antagelig fanget ved Hammerfest (i universitets-museet i Kristiania). Vi fik vort eksplr., en han der måler 41 mm. mellem vingspidserne, på den russiske side af elven ved Hävos-guösk den 13:de, hvor husfruen tog det på en gjödselhøug udenfor husdøren, medens vi efter en anstrengende rotur på Bodse-javre sad inde og nød en forfriskende »filipytt». SANDBERG afstod sin andel i det sjeldne fund, der nu befinder sig i vort museum.

Det er en selvfølge, at vi på vore ekskursioner intet hensyn tog til den politiske grændse, der först i en sildig tid er bleven ordentlig fastsat, vi noterede dog altid, hvor fangsten blev gjort, men bærer forövrigt ingen samvittighedsbebreidelse ved at vindicere *A. festiva* for Syd-Varangers fauna.

17. **Acronycta auricoma** S. V. På myren ved Melkefos tog jeg et mørkfarvet beskadiget eksplr. (♀), den 10:de og så etpar til, der antagelig tilhørte samme art, måske *A. menyanthidis* VIEW., der også flyver ved høi lys dag og er funden i Alten. SANDBERGS fund af en rimeligvis til *A. auricoma* hørende larve i 1880 har således fundet sikker bekræftelse.

18. **Agrotis hyperborea** ZETT. Flöi ikke sjelden ved Hävos-guösk, Bodse-javres östlige bred, Galggo-oaive og på myren ved Bos-javre omkring *Ledum*, dels blev den funden siddende i græsset. Vi fangede kun hunner, der var tilsyneladende nyklækkede; af pupper tagne ved Kirkenæs under mose udviklede sig flere eksplr. af begge kjön under mit fravær tilligemed endel *Pach. carnea*, men de fleste havde desværre fået betydelig molest i sit fangenskab, et par fandtes endog in copula.

19. **Agr. speciosa** HB. var. *arctica* ZETT.? Jeg opfører denne art med nogen tvivl, da det eksplr., som SANDBERG fandt på Galggo-oaive og af mig blev noteret, måske kan have tilhört

An. lætabilis. 20:de Juli klækkedes et lidet hunekspl. af en puppe funden ved Vadsö under en sten; SANDBERG har undersøgt dens hele udvikling og har nylig i Ent. Tidskrift (Heft. 1, 1883) offentliggjort sine iagttagelser såvel af denne som flere andre arktiske sommerfugle, hvis metamorfose hidtil var ukjendt.

*20. **Agr. conflua** TR. Et noget afflöiet hanindivid, lys brunligt med meget utydelig tegning fangede jeg ved Melkefos den 10:de, et andet ekspl. ligeledes han tog SANDBERG på en myr på den russiske side af Vaggattem-javre den 15:de. Den var hidtil ikke bemærket i Ost-Finmarken. Hunnen er meget sjelden at finde, hvilket tør bero på dens skjulte levemåde og mindre livlige temperament.

*21. **Agr. comparata** MÖSCHL.,?? På gården Eide henimod Coalne-javre fik vi af en pige, der af SANDBERG var oplært til at samle sommerfugle, et ganske vakkert ekspl. af en mærkelig *Agrotis*-art, der foreløbig er henført under denne kun fra Labrador bekjendte form, men ligeså sandsynligt tilhører en endnu ukjendt art.¹ Det beror sandsynligvis endnu hos MÖSCHLER, så der for öieblikket ikke er meget at sige om samme; det blev fanget enten i de sidste dage af April eller begyndelsen af Mai 1882, medens omgivelserne endnu var fuldt vinterlige, og skiller sig allerede ved forekomsttiden fra *Agr. hyperborea*, med hvem det har en betydelig habituel lighed. SCHÖYENS udtalelse følger her: »Sörgeligt at den kun har et ben (höire bagben) i behold, men heldigvis har den da et fölehorn og med hensyn til dettes udseende stemmer den aldeles med *A. hyperborea*'s nære slægting *comparata* MÖSCHL., hvis ♂ netop ligesom dette ekspl. ikke har kammede fölehorn således som *hyperborea* ♂. Udseen-det forövrigt er imidlertid såre afvigende fra mit *comparata*-ekspl., men efter et sådant enestående individ er det jo umuligt at vide, om man har med en tilfældig aberration eller en konstant form at gjøre. At ekspl. et har mistet födderne er meget kjedeligt, da *comparata* kun skal have skinnebenstagger på begge de bagerste fodpar, hvilket her altså ikke lader sig kontrollere.» Spørgsmålet står således fremdeles åbent, om man har med en egen form af *comparata* at gjøre eller en helt ny art, hvilket har ligesåmegen sandsynlighed for sig.

¹ Se nedanföör sid. 88.

*22. **Anomogyna lætabilis** ZETT. Af denne meget sjeldne art fangede jeg 3 friske eksplr. (2 ♂♂, 1 ♀) i birkeskoven på Sevvi-suolo i Vaggattem-javre om aftenen den 15:de; de lod sig falde ned af birketræerne og syntes idetheletaget at være temmelig træge dyr. Jeg antog dem i begyndelsen for *Agr. speciosa*, men har senere bittert beklaget feiltagelsen, da jeg visselig ved omhyggelig eftersøgen skulde have fundet flere. Hannerne har en vingebredde af 34—37 mm., hunnens vinger der er uskikkede til flugt, måler kun 26 mm. Eksplr.ne er ganske friske men har desværre i törret stand fået olietrukne abdomina, hvilket ellers sjelden indtræffer med mine samlinger under disse høie nordlige bredder. Hidtil var den kun observeret på Dovre og i Alten af Dr. WOCKE, samt i Saltdalen af SCHÖYEN.

23. **Pachnobia carnea** THBG. Synes at være en af de almindeligste *Noctuer* i Syd-Varanger såvel i de indre distrikter som ude mod kysten. Vi fandt den fra Bodse-javre til Kirkenæs som oftest siddende om dagen i græset, de fleste eksplr. ganske friske. Ved Kirkenæs fandt jeg efter SANDBERGS anvisning endel pupper under mosse, hvilke imidlertid klækkedes i mit fravær på turen, så kun etpar, ubeskadigede individer blev resultatet af mine glade forventninger. Den varierer overordentlig fra mørk brun med iblandet rødviolet til gulgrå; meget mørkt er et vakkert eksplr., som jeg fik på Vardö den 27:de Juli.

*24. **Anarta bohemanni** STGR. Denne slægtens sjeldneste art er en værdifuld akkvisition for Syd-Varangers fauna, der efterhånden har vist sig at besidde alle arktiske arter af *Anarta* på etpar nær. På myrén bag skolehuset ved Langfjordvand fangede jeg et ganske friskt eksplr. (♂) om morgenen den 10:de; et havde jeg under nettet, som desværre undslap og flere til observeredes; et meget afflöiet eksplr. tog SANDBERG samme dags aften ved Melkefos. Hidtil kun bemærket i Alten af Dr. STAUDINGER og forfatteren; uden tvivl er den mere lokal end sine slægtninge, men har vistnok endnu en mængde ubesögte flyvepladse i det vidtstrakte Finmarken.

25. **An. cordigera** THBG. Flyvetiden for denne art var allerede forbi; jeg tog kun 2 yderlig forslidte individer, det ene på landeveien henimod Coalme-javre, det andet på vor station i Bodse-javre. Den synes ikke at være egentlig hyppig i Syd-Varanger.

26. **An. melanopa** THBG. Et enkelt meget affløiet eksplr. tog jeg nær toppen af Galggo-oaive 16:de. Sjelden i Syd-Varanger og overalt i vor arktiske region meget sparsom om end bemærket på de fleste lokaliteter.

27. **An melaleuca** THBG. Overalt i uhyre mængde og ubetinget den hyppigste sommerfugl, som på turen blev iagttaget, ja jeg har neppe nogensteds i det arktiske Norge set nogen art flyve i sådant antal, *Sciaphila osseana* og *Cidaria dotata* måske undtagne. Tusinder af eksplr. flød på Vaggattem-javre og flerstedes fløi den op flokkevis ved hvert skridt gennem lyngen især på Sevi-suolo og ved Bodse-javre, men vi offrede få tanker på denne proletar, der tillige er meget vanskelig at fange; blandt de indsamlede eksplr. findes kun ubetydelig variation, *melaleuca* har overhovedet liden tendens til aberration.

28. **A. funebris** HB. Bemærkedes enkeltvis, men var på grund af sin mørke farve og hurtige flugt overordentlig-vanskelig at fange. Jeg tog et godt eksplr. i kjøreveien henimod Coalme-javre den 10:de samt den 11:te et meget slet ved Luesti-guösk hængende i en spindelvæv, medens SANDBERG fandt et passabelt på den russiske side af Bodse-javre den 13:de og et flydende på vandet udenfor Sevi-suolo den 16:de. 18:de blev den også noteret ved Mennika-jok. Hidtil var kun et enkelt eksplr. fundet i Syd-Varanger nemlig ved Kobbervik 16:de August 1880.

*29. **An. lapponica** THBG. SANDBERG tog et ganske friskt par in copula på toppen af Galggo-oaive den 16:de. Ny for Syd-Varangers fauna.

*30. **An. quieta** HB. Ligeledes en for distriktet ny art, der hidtil ikke var funden östenfor Porsangerfjorden. Den fløi i ikke lidet antal på det överste nögne parti af Galggo-oaive og viste sig mindre sky end slægtens övrige arter, men udbyttet blev for min part ikke synderlig rart, da tiden var knap, og ikke alle indfangede eksplr. var brugbare. Individerne varierer overordentlig, og etpar er så mørke og tillige skarpt tegnede, at jeg i begyndelsen holdt dem for *schönherri*, men SCHÖYEN har erklæret dem for ægte *quieta*. SANDBERG tog flere særdeles vakre eksplr., der er lysegrå med stærk gul indblanding, meget lignende dem, som SCHÖYEN fangede ved Kistrand i Porsanger i 1878.

31. **Acidalia fumata** STEPH. Fløi overalt i friske eksplr., og i begge kjøn men ikke i nogen særdeles mængde; meget skarpe tværlinier har etpar hunner fangede den 18:de mellem Svanvik og Langfjordvand.

*32. **Acidalia schøyeni** n. sp. Ved Jordi-guösk fangede SANDBERG om aftenen den 10:de et friskt eksplr. af en påfaldende liden og mørk *Acidalia*, som jeg dog ved en flygtig betragtning holdt for en aberration af den almindelige *fumata*. På Sevvi-suolo tog han imidlertid atter nogle eksplr. ved kanten af en myr sent om aftenen den 15:de, og nu begyndte corpus delicti at blive noget mistænkeligt; jeg gik straks til det af ham påviste sted lige bag vor tarvelige hytte men formåede kun at opdrive etpar *fumata* i normal dragt. Først den følgende dag under opstigningen på Galggo-oaive lykkedes det mig at se og fange et eksplr., og begge de følgende dage så vi ikke få eksplr. især omkring Rämä-guösk, hvor jeg fik et halvt dusin ganske passable individer. Længere nord end til henimod den sydlige ende af Coalme-javre så vi den ikke, den gjorde overhovedet indtryk af at være adskillig lokal, og måske er dens udbredelseskreds ikke heller meget stor, hvilket imidlertid senere undersøgelser får stadfæste.

SCHÖYENS foreløbige undersøgelse af de ham tilsendte eksplr. ledede til det resultat, at han antog den for en liden og mørk (melanotisk) klimatisk varietet af den almindelige *fumata* i lighed med den blågrå varietet af *Anaitis paludata*, men da kjendte han endnu ikke til dens forekomst sammen med normalt farvede *fumata* uden nogen slags overgange, hvorom jeg senere underrettede ham. Han har sammenlignet dem med *fumata*'s nærmeste nordamerikanske slægtning *californiata* og *inductata* (= *frigidaria* MÖSCHL. var.) men fundet dem meget forskellige og derfor som sidste prøvelse sendt dem til MÖSCHLER, hvor de måske endnu beror. Jeg nærer efter det, som ovenfor er berørt, ingen synderlige betæneligheder ved at forøge den allerede forud så talrige *Acidalia*-familie med endnu en art, der er benævnt til erindring om min trofaste medarbejder i udredelsen af vort fæderlands *Lepidopter*-fauna; selv om en fremtidig nøiere undersøgelse virkelig skulde komme til et andet resultat med hensyn til dens artsberettigelse, foreligger her dog en i alle henseender så ud-

præget form, at den kræver en speciel betegnelse, og jeg opfordrer herved mine ærede kolleger i Finland og Sverige til at have opmærksomheden henvendt på løsningen af dette spørgsmål.

De nu foreliggende eksplr., 5 i tallet, er alle hanner og måler alle 20 mm. mellem vingespiderne, medens min mindste han af *fumata* (fra Elvenæs) måler 23 mm. og den største (fra Beieren ved Bodö) 26 mm., den mindste hun (Elvenæs) 20 mm. og den største 23 mm. (Beieren); *schöyeni* viser sig således adskillig mindre og tillige af en påfaldende konstant størrelse, uheldigt kun, at vi alene fandt det ene kjøen. Hvad farvetegningen angår, udmærker *schöyeni* sig ved den stærke sortbrune bestøvning, der allerede i flugten røbede den mellem de samtidigt flyvende *fumata*, medens tværlinierne tillige er stærkere markerede, navnlig den nærmest udkanten beliggende, der hos *fumata* oftest er meget utydelig og på mange af mine 35 eksplr. ganske udvisket. På undersiden af bagvingerne findes også hos *schöyeni* et tydeligt mørkt midtpunkt, der kun hos enkelte *fumata* er ganske svagt antydet og hos de fleste mangler. Når man altså til den ringe størrelse og mørke farve lægger det vægtigste lod: den kjendsgjerning at begge arter forekom til samme tid på de samme lokaliteter og uden nogensomhelst antydning til overgange, forekommer det mig rimeligst at anse *fumata* og *schöyeni* for 2 vel adskilte arter om end som nære slægtinge; jeg antager også, at enhver ved at betragte en række eksplr. af begge arter ved siden af hinanden vilde komme til samme resultat selv uden kjendskab til de forhold, hvorunder den forekommer. Den her af mig benævnte art vil kortelig kunne karakteriseres således:

Acidalia schöyeni SCHNEIDER.

»*Acid. fumatae* STPH. affinis, sed statura minore, alis supra densissime fusco pulverosis, strigis transversis distinctioribus et alis inferioribus infra puncto discoidali semper præsentibus in primis cognoscenda. Expans. alarum 20 mm. (♂); femina ignota.»

33. **Gnophos sordaria** THBG. Forekom hyppigt overalt fra Melkefos til Bodse-javre, i birkekrat, og blev vistnok kun ganske tilfældigt ikke noteret fra lokaliteterne nordenfor Coalme-javre, da den ellers er funden overalt ligetil Kirkenæs og Elvenæs.

34. **Pygmæna fusca** THBG. Bemærkedes kun ved skolehuset ved Langfjordvand den 10:de samt på myren ved Bos-

javre og langs Mennika-jok den 17:de og 18:de og kun i etpar eksplr. (♂♂).

Anm. *Psodos coracina* ESP. fangede jeg i flere friske eksplr. på de nøgne høider omkring Kirkenæs den 7:de, men i de indre distrikter blev den intetsteds observeret; SANDBERG fandt den dog ved Bos-javre i 1881 på en myr.

*35. **Cidaria truncata** HUFN. Af denne for Öst-Finmarcken nye art fangede jeg et friskt eksplr. (♂) i birkeskov ved Mennika-jok den 18:de; det står som en slags mellemform i den uklare *truncata-citrata*-gruppe og kan ikke siges i alle henseender at stemme med noget af mine mange eksplr. fra det nordlige Norge, men frembyder heller ikke noget særdeles usædvanligt i sit ydre. Dog er bagvingernes overside noget mørkere end almindelig er tilfældet, og basalbåndet på fremvingerne er uden rustbrun indblanding; henimod udkanten findes desuden kun nogle svage rustbrune pletter istedetfor den almindelige stærkere brune udfyldning, hvorved oversiden får en mere ensartet blågrå farvetone. Flyvetiden er påfaldende tidlig, idet denne art så langt nord først pleier at vise sig i August, i Målselven enkelte år først i September; herved er dog taget hensyn til begge former eller arter, der i det arktiske Norge neppe lader sig holde ud fra hinanden, ihvorvel jeg ikke ganske formår at opgive tanken om 2 selvstændige arter, fornemmelig ledet af den forskjellige flyvetid, som i det sydlige Norge er påvist.

36. **C. munitata** HB. Jeg fangede et enkelt friskt eksplr. (♂) på Sevvi-suolo den 15:de og observerede etpar stykker på en slåttemark ved Mennikajok's udløb i Coalmejavre den 18:de. Flyvetiden for denne almindelige art var således netop begyndt.

37. **C. incursata** HB. Forekom enkeltvis fra Kirkenæs til Bodse-javre, men de fleste eksplr. fra de sydligste lokaliteter var allerede betydelig afflöine.

Anm. Juli 1878 fangede SCHÖYEN og jeg i birkeskoven omkring Elvenæs adskillige individer af *C. montanata* S. V. i begge kjön, tilhørende den lille blege arktiske *var. lapponica* STGR.; besynderlig nok er den ikke senere bleven bemærket i Syd-Varanger, og heller ikke på denne tur fandt vi den nogetsteds, uagtet

dens flyvetid måtte være på det høieste, og gunstige lokaliteter passeredes ofte. Forekomsten i 1878 er mig helt gådefuld, især da jeg på min reise til Tanadalen i 1879 heller ikke så den der; forhåbentlig vil den utrættelige pastor på sin udflugt til Enare i kommende sommer vide at bringe lys i denne sag.

38. **C. turbata** HB. *var. arctica* SCHÖYEN. Først på tilbagereisen den 18:de opdagede vi ved Langfjordvand en flyveplads for denne interessante og meget lokale art, men desværre altfor silde, så jeg for min part ikke fik et eneste brugbart eksplr., uagtet den flöi temmelig hyppig. Lokaliteten var de fugtige, fornemmelig med krat af *Salix* bevoksede bredder af en liden bæk, der flyder ud i vandets sydlige ende. For Syd-Varangers vedkommende var den tidligere kun bemærket ved Kobbervik ved nedre Klostervand, hvorfra SANDBERG også i 1882 fik et enkelt individ.

39. **C. abrasaria** H. S. Begyndte at flyve de sidste dage af vor reise. Jeg tog 3 eksplr. på den russiske side af Vaggattem-javre den 15:de, og på myren bag stationen ved Rämä-guösk flöi den ikke sjelden blandt höivækste *Betula nana*; derimod eftersögte vi den forgjæves på myren ved Bos-javre, hvor SANDBERG i 1881 havde fundet den hyppig.

40. **C. dilutata** S. V. (*nebulata* THBG.)? Jeg fandt en ung larve, der rimeligvis tilhørte denne art, såvidt mindes ved Hävos-guösk i Bodse-javre; den er forövrigt af SANDBERG bemærket almindelig overalt.

41. **C. hastata** L. *var. hastulata* HB. Flöi yderst talrig overalt, næst *Anarta melaleuca* den almindeligste på turen observerede sommerfugl, de fleste eksplr. var dog afflöine.

42. **Eupithecia satyrata** HB. Blev kun noteret fra Melkefos den 10:de, men forekom uden tvivl fleresteds sammen med følgende, fra hvem den i flugten ikke kan adskilles.

43. **Eup. hyperboreata** STGR. Noteret fra de fleste punkter, også på Galggo-oaive den 16:de.

44. **Scoparia centuriella** S. V. Af denne sjeldne art fangede SANDBERG et noget aflöiet eksplr. ved Rämä-guösk om morgenen den 18:de.

45. **Sc. gracilalis** STT. Forekom ganske hyppig fra Lang-

fjordvand til Bodse-javre, især på myren ved Melkefos, men udbyttet blev dog miserabelt som af *Microlepidoptera* idetheletaget. Den flyver på myrstrækninger og synes at stå i et vist forhold til *Betula nana*, der dog neppe kan være larvens næringsplante. Hidtil er *Sc. gracilalis* inden vor arktiske region kun bemærket i Öst-Finmarken, nemlig i Porsanger og Syd-Varanger.

46. **Botys decrepitalis** H. S. Meget sparsomt blev den på turen funden, nemlig et enkelt eksplr. (♀) på myren ved Bos-javre den 17:de og i etpar stykker ved Langfjordvand 10:de & 18:de (♂♂).

47. **B. inqvinatalis** ZELL. Som foregående kun noteret i enkelte individer fra Melkefos, Bos-javre og Bodse-javre.

48. **Crambus maculalis** ZETT. På mine ekskursioner i de arktiske egne har jeg havt et besynderligt held til at finde denne art, der ligesom har fulgt mig overalt, medens mine ledsagere tildels har søgt den forgjæves. I 1878 tog jeg den ved Elvenæs, i 1882 blev den noteret fra Luesti-guösk den 11:te, Hävos-guösk den 12:te, Sevvi-suolo den 15:de og Bos-javre den 17:de, overalt kun enkeltvis men i friske eksplr., blandt lyng på tørre lokaliteter.

*49. **Cr. truncatellus** ZELL. Af denne for Syd-Varanger som for vor arktiske region nye art fangede SANDBERG 2 noget afflöine eksplr., det förste ved Luesti-guösk den 17:de, det andet noget senere samme dag på myren ved Bos-javre. Begge lokaliteter var af ganske ens beskaffenhed, nemlig meget blöd myr bevokset med *Carex*-tuer, der var halv omflydte af vand, og således vanskelig tilgængelig. I en aldeles lignende sump bag vor station i Bodse-javre fangede jeg en gul *Botys*-lignende sommerfugl, som desværre undslap af nættet, för jeg nöiere fik betragte den, og som sandsynligvis også var en *Cr. truncatellus*. Den var hidtil hos os kun bemærket på Dovrefjeld og i Gudbrandsdalen, men er ellers funden såvel i Finland som Lapland, hvorfor forekomsten i Syd-Varanger ikke kan kaldes uventet.

50. **Pempelia fusca** HAW. Sædvanligt kun ganske enkeltvis men noteret fra flere punkter: Svanvik ved Coalme-javre, Sevvi-suolo i Vaggattem-javre og stationen i Bodse-javre.

51. **Tortrix ministrana** L. Erholdtes enkeltvis i ikke meget flöine eksplr. på vor ö i Bodse-javre.

52. **T. forsterana** F. Et enkelt eksplr. fangede jeg ved Rämä-guösk om aftenen den 17:de.

53. **T. viburniana** S. V. I et afflöiet eksplr. bemærket på Galggo-oaive den 16:de. I det nordlige Norge forekommer den, ejendommeligt nok, kun på de ganske nøgne fjeldpartier, ligeledes er den overalt meget sparsomt tilstede; i det sydlige Norge har den derimod endog vist sig som et for træplanteringer meget skadeligt insekt som på Lister i 1876 og 77. (Nyt Mag. f. Naturvid. XXIV bind, 2:det hefte).

54. **T. rubicundana** H. S. Et enkelt stykke ved Rämä-guösk den 17:de.

Anm. Fra reisen til Elvenæs i 1878 medbragte jeg et temmelig friskt eksplr. af den sjeldne og for vor fauna nye *T. lapponana* TGSTR., der imidlertid havde stået upåagtet blandt *T. rubicundana*, fra hvilke den rigtignok adskilte sig ved næsten den dobbelte størrelse.

55. **Sciaphila osseana** SCOP. Flöi særdeles talrig i tildels noget afflöine eksplr. på nogle törre bakkeskråninger på Sevvi-suolo, men blev ikke observeret andetsteds i det indre land, da passende flyvepladse kun fandtes på få punkter, idet denne art foretrækker kunstige og naturlige enge på törlændt bund.

56. **Cochylis deutschiana** ZETT. Jeg fandt den kun på myren ved Bos-javre den 17:de, rimeligvis var dens flyvetid på det nærmeste forbi.

*57. **Penthina sauciana** HB. Et friskt eksplr. af denne for Syd-Varanger nye art fangede SANDBERG ved Rämä-guösk om aftenen den 17:de.

58. **P. sororculana** ZETT. Var ikke sjelden i birkeskov på vor station i Bodse-javre samt på Sevvi-suolo den 15:de, i temmelig friske eksplr. Denne art har efterhånden vist sig at have en stor udbredelse i vor arktiske region, men overalt forekommer den kun sparsomt.

59. **P. lediana** L. I friske og typiske eksplr. med livligt rosenröd fremkantsplet ikke sjelden blandt *Ledum* på öen i Bodse-javre samt på myren ved Bos-javre. I midten af Juli 1878 fandt SCHÖYEN og jeg ved Elvenæs 3 à 4 ikke ganske rene eksplr. af en *Penthina*, som Dr. WOCKE erklærede for *sauciana*, men som jeg efter nöiere undersögelse af det eneste i min sam-

ling gjenstående eksplr. med sikkerhed henfører til *lediana*, hvorfra det imidlertid afviger ved den gulhvide farve af den ellers vakkert karminrøde fremkantsplet på forvingerne; ellers stemmer det ganske nøie med den normale *lediana*.

60. **P. metallicana** HB. Blev bemærket næsten overalt på myrerne men forekom ikke egentlig hyppig.

61. **P. nebulosana** ZETT. (*irriguana* H. S.). Talrigere end foregående, på alle besøgte lokaliteter. Efter i flere år at have havt så rigelig anledning til at iagttage disse former må jeg fremdeles fastholde den anskuelse, at her foreligger 2 vel adskilte arter, hvorimod *P. sudetana*, så ejendommelig i sit ydre, neppe bør betragtes som andet end en mærkelig race af *nebulosana*. De lyse former af *metallicana*, som SCHÖYEN fandt i Geiranger og af ham ansees for en overgangsform til *sudetana*, står efter min opfatning i samme forhold til *metallicana*, som *sudetana* til *nebulosana*. Sagen tror jeg stiller sig således: *Metallicana* og *nebulosana* er to ved vingesnit og hele habitus forøvrigt distinkte arter; begge har de en egen lys, næsten ensfarvet race, der vistnok indbyrdes ligner hinanden meget, men dog skilles ved vingesnittet; *sudetana* hører som varietet under *nebulosana*, medens den lyse form af *metallicana* ikke har fået nogen egen benævnelse, ei heller skiller den sig så skarpt fra sin stamart, som *sudetana* fra *nebulosana*, mellem hvilke det hverken har lykket SCHÖYEN eller mig at finde overgange, og vi har dog af begge havt en god slump mellem hænderne.

*62. **P. turfosana** H. S. Et enkelt eksplr. tog jeg ved Bodse-javre den 15:de. Hidtil kun fundet i Alten af Dr. STAUDINGER samt i Saltdalen af SCHÖYEN; mit formodede fund af denne art ved Vikersund på Modum i det sydlige Norge Juni 1876 kan være noget tvivlsomt og måske gjælde *palustrana*, noget eksplr. fra Modum er ikke længre i min besiddelse.

63. **P. schæfferana** H. S. Noteret fra Melkefos den 10:de og Galggo-oaive den 16:de, i afflöine eksplr.

64. **P. schulziana** F. Bemærkedes overalt men ikke synderlig hyppig.

65. **P. lacunana** S. V. Etpar friske eksplr. på en myr på den russiske side af Vaggattem-javre den 15:de, jeg observerede den også ved Bos-javre den 17:de.

*66. **P. cespitana** HB. Et friskt og usædvanlig mørkfarvet haneksplr. tog jeg ved Mennika-jok den 18:de. Hidtil inden den arktiske region kun bemærket i dalstrøgene på Saltenfjordens sydlige side og ikke nordenfor 67° n. br.

67. **P. bipunctana** F. Vi fandt den overalt på myrerne, dog på langt nær så hyppig som i 1878, da den forekom meget talrig omkring Elvenæs.

*68. **Grapholitha tetraqvetrana** L. SANDBERG fangede først et eksplr. ved Melkefos den 10:de, senere observerede vi enkelte afflöine individer på öen i Bodse-javre. Den var hidtil ikke funden i Öst-Finmarken.

69. **Steganoptycha quadrana** HB. Et enkelt meget mørkfarvet individ fandt jeg ved Bos-javre den 17:de.

*70. **Phoxopteryx myrtillana** TR. Jeg fandt et eksplr. ved Melkefos den 10:de, forövrigt var flyvetiden vistnok på det nærmeste forbi. Den var ny for Syd-Varanger.

71. **Incurvaria vetulella** ZETT. SANDBERG fandt den på Sevvi-suolo i Vaggattem-javre den 14:de; et eksplr. fandt jeg ved Kirkenæs den 8:de.

*72. **Adela degeerella** L. Denne art, som hidtil kun i 2 eksplr. var funden sydligst i vor arktiske provins nemlig i Beieren ved Saltenfjord (Nordlands amt), var det helt overraskende at træffe så langt i nordost, hvor den endog viser sig at være meget udbredt. Jeg fangede 3 friske eksplr., det förste ved Langfjordvand den 10:de, det 2:det ved Gadde-loabbal den 11:te, det 3:die på Galggo-oaive den 16:de överst i skovgrændsen. SANDBERG fik overladt det ene eksplr., de tilbageværende er begge hunner, som indbyrdes frembyder endel afvigelse, idet det gule midtbånd på fremvingerne hos det ene eksplr. ikke når til fremkanten, er stærkt afsmalnende og ender krogformet böiet. I begyndelsen var jeg i nogen tvivl, om de ikke snarere tilhörte *esmarkella* WOCKE, hvorom SCHÖYEN havde udtalet en formodning, men hunnen til denne art skal have meget korte og ved roden ikke behårede fölehorn, hvorimod mine eksplr. har fint behårede fölehorn, der er circa 18—20 mm. lange; hos *esmarkella* når de kun 11 mm. Imidlertid mangler jeg hunner af sikre *degeerella* til sammenligning og kan således ikke være fuldt ud sikker på rigtigheden af min tydning af de 2 finmarkske eksplr.

73. **Swammerdamia conspersella** TGSTR. ? Et noget af-fløiet eksplr. med næsten ensfarvet sølvhvide vinger fanget den 17:de ved Rämä-guösk er af SCHÖYEN med nogen tvivl fört hid.

*74. **Myrmecocela ochraceella** TGSTR. SANDBERG tog et eksplr. sammen med foregående den 17:de. Ny for Syd-Varanger som for den arktiske region idetheletaget; hidtil var kun et enkelt individ fundet på Dovrefjeld af SCHÖYEN i 1877.

75. **Plutella cruciferarum** ZELL. Blev noteret fra Hävos-guösk den 12:te og Sevvisuolo den 14:de.

76. **Gelechia infernalis** H. S. Jeg fangede etpar stykker på myren ved Melkefos den 10:de.

77. **G. continuella** ZELL. Et enkelt eksplr. tog jeg ved Jordi-guösk om aftenen den 11:te.

*78. **G. lugubrella** F. SANDBERG fangede et enkelt friskt eksplr. ved Rämä-guösk den 17:de. Ny for Syd-Varanger.

79. **G. viduella** F. Etpar individer ved Langfjordvand den 10:de, desuden blev den observeret på en eller to lokaliteter i det indre, som imidlertid ikke blev noterede.

80. **Pleurota bicostella** CL. Jeg fangede et eneste friskt eksplr. ved Bos-javre den 17:de.

*81. **Oecophora similella** HB. Ikke sjelden på Sevvisuolo i Vaggattem-javre, og ret hyppig flöi den ved Rämä-guösk om aftenen den 17:de. Af SANDBERG også fundet alm. ved Kirkenæs, men den kom ikke med i SCHÖYENS fortegnelse.

MÖSCHLER har senere tilskrevet mig, at han anser den interessante *Agrotis* (N:o 21 *Agrotis comparata* MÖSCHL.?) for en sikkerlig ny art, som jeg vil benævne *Agrotis gelida*; eksemplaret er mig som för omtalt utilgjængeligt for nöiere beskrivelse, men kan karakteriseres således:

Agrotis gelida SCHNEIDER, *Agr. hyperboreæ* affinis, antennis maris non pectinatis facile distincta. Specimen unicum (♂) ad Eide in Syd-Varanger tempore vernali anno 1882 lectum.

Tromsö i April 1883.

EN FÖR SVERIGE NY MÄTAREFJÄRIL

AF

K. FR. THEDENIUS.

Fidonia Loricaria EVERSM.

HALIA DUP. **Thamnonoma** LD.

Vingarne ofvantill blygrå med tre mörkare strimmor, af hvilka den tredje strimman fortlöper öfver de bakre vingarne. Alla vingarne i midten försedda med en brun, i midten föga märkbart hvit månfläck. De främre vingarnes våglinea inåt begränsad af rostgula fläckar. Honans vingar rudimentära.

Fjärilen synes vara ganska närbeslägtad med den icke ännu i Skandinavien funna *Fidonia (Eubolia) murinaria*, men den är vanligen något litet större och har bredare framvingar med något bågböjd framkant och mot denna mera vertikal och något litet inbugtig utkant. De bakre vingarne äro ofvantill något litet skiftande i grågult och icke så rent blygrå, som de främre och hafva bågböjd tvärstrimma. Alla vingarne hafva nära intill fransarne en rad af svarta punkter och äro på undersidan blekt gulgrå med gula ribbor. — Honan af *Fidonia murinaria* har fullt utbildade vingar.

Målaremästaren JOH. RUDOLPHI har funnit denna fjäril i Delsbo i Helsingland, der den, efter hans uppgift, skall förekomma allmänt (?). Den torde således äfven finnas flerstädes i mellersta Sveriges östra kusttrakt. Förut är den funnen på Åland, flerstädes i Finland, t. ex. i Nyland, Tavastland, Karelen och Österbotten, vidare vid Petersburg, i Lifland, inre Ryssland och Uraltrakten.

De exemplar, jag erhållit från Herr RUDOLPHI, voro så mycket afslitna, att de icke utan svårighet kunde bestämmas. Genom jämförelse med exemplar (från Ryssland) i min samling, kunde dock arten med säkerhet identifieras.

Fjärilen finnes afbildad i Dr. G. A. W. HERRICH-SCHÄFFERS »Systematische Bearbeitung der Schmetterlinge von Europa», tredje bandet, hanen fig. 377, honan fig. 422, och den beskrives derstädes under N:o 235.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS VÅR- SAMMANKOMST.

Lördagen den 2 Juni på eftermiddagen samlades ett större antal af den Entomologiska Föreningens medlemmar tillsammans med den Naturvetenskapliga Föreningen vid Djurgårdsbrunns värdshus. Sammankomsten gynnades af det herrligaste väder och smärre exkursioner gjordes i de vackra omgifningarne, hvilka nu prunkade i nyfödd sommarfägring. Åtskilliga fjärilar, skalbaggar och andra insekter fångades och efter återkomsten från utflygterna samlades de båda Föreningarnes medlemmar till en gemensam kollation. Den behagliga sommaraftonen tillbragtes i det fria på det angenämaste vis och först sent återvände man till staden.

BIDRAG TILL SVERIGES HYMENOPTER-FAUNA

AF

G. FR. MÖLLER.

Cephus femoratus CURT.

Niger nitidus, apice mandibularum pedibusque rufis; coxis, trochanteribus partim, tarsis tibiisque posticis nigris, his basi late, genubus anterioribus, palpis et macula mandibulari, flavis. ♀. Long. 10 m.m.

Cephus femoratus CURTIS. British entomology.

Phyllæcus Cynosbati ANDRÉ. Sp. d. hymenopt. d'Europe. Corpus breve, crassum. Caput cubicum pone oculos dilatatum, vertice emarginato, genis latis, marginatis. Mandibulæ validæ, bidentatæ, dente medio nempe parvo et superiori connato. Antennæ 20-articulatæ, fere filiformes, scapo tumido, subrotundo. Alæ superiores nervo transverso ordinario longe pone furcam cubiti sito; recurrente primo in cellulam secundam submarginalem recepto. Abdomen brevius, postice minus compressum, nuditate basali parva. Terebra crassa, cercis triplo longior. Pedes sat longi, tibiis posticis infra medium bispinosi, unguiculis bifidis.

Funnen i Skåne vid Stehag af godsegaren CARL MÖLLER å Wedelsbäck, Juni 1882.

Mr. E. ANDRÉ har i sitt ofvan citerade arbete, pag 67*, upptagit *Tenthredo Cynosbati* LIN. såsom synonym till *Cephus femoratus* CURT., men såväl LINNÉ's diagnos och beskrifning som hans citat af REAUMUR (i Fn. Svec. ed. altera pag. 394) kunna ej rätt väl passa in på någon *Cephus*-art. — Enligt THOMSON, som studerat REAUMUR's af LINNÉ citerade arbete, är afbildningen till *Cynosbati* = *Hylotoma Rosarum* KLUG.; och då LINNÉ's be-

skrifning mycket väl lämpar sig till de små *Pimpla*-hanarne inom *examinator*-gruppen, är det sannolikt, att hans *T. Cynosbati* är en ur kokonger till *Hylotoma Rosarum* utkläckt parasit (möjligen *Pimpla strigipleuris* ♂ TH.) hvilken han därför upptagit under släktet *Tenthredo* på samma grund som han inrangerat *Pteromalus Capreae* i släktet *Cynips* (Fn. sv. 388).

Ichneumon deletus WESM.

Niger, punctatus, orbitis frontis annuloque antennarum albis; calcaribus pallidis; alis nigro-fumatis, stigmatibus et squamula nigris. ♀. Long. 20 m.m.

Ichneumon deletus ♀ WESM. Tent. dispos. meth. Ichn. Belg. 88. Caput postice læviter angustatum, genis buccatis, fronte parcius punctata. Mesothorax dense punctatus, parapsidis postice abbreviatis. Metathorax obsolete areolatus, subtilissime punctatus, areola fere lævi. Abdomen dense punctatum, postpetiolo subtiliter striato, gastrocælis transverse sulciformibus, parum profundis; terebra parum exserta. Pedes postici longi, coxis nudis, confertim punctatis.

Funnen i Skåne vid Stehag, Maj 1882 (C. MÖLLER).

Ichneumon clavipes n. sp.

Niger, nitidus, punctatus; ore, orbitis internis, macula ante et infra alas, tegulis, scutello et postscutello, maculis 2 metathoracis, abdomine et pedibus rufis; antennis tricoloribus; alis infumato-hyalinis, stigmatibus nigro; femoribus posticis ovali-globosis, coxis carinatis. Long. 7 m.m.

Caput transversum, tumidulum, subtiliter parce punctatum, vertice subangulato-emarginato, genis buccatis et remote punctatis. Antennæ crassæ, filiformes, scapo globoso et fortiter exciso, articulo 2:o flagelli 3:o parum longiore. Mesothorax parce punctatus, parapsidis brevibus, scutello læuiusculo. Metathorax subtiliter rugosus, distincte areolatus, areola quadrata, postice emarginata. Abdomen petiolo rude punctato, postpetioli area media lævi, gastrocælis mediocribus, segmento 3:o transverso, subtiliter punctato, terebra brevi, valvulis nigris. Pedes crassi, postici coxis subtus

interne læviter impressis et costulis subquinis (superiore nempe obsoleta) instructis, femoribus ovali-globosis, tibiis basi curvatim attenuatis, apicem versus incrassatis, tarsis tiliarum longitudine, unguiculis validis.

Denna lilla art har jag funnit i Skåne å Kempinge ljung i Juli 1871. Den står närmast *Ichneumon magus* (WESM.) HOLMGREN. Ichn. sv. 148, men skiljer sig genom bakbenens byggnad och olika färgteckning.

Ichneumon albilirvatus WESM.

Femina: nigra, palpis, abdomine petiolo excepto, pedibus anterioribus ex parte rufis; antennis albo-annulatis; terebra longe exserta. Long. 15 m.m.

Mas: niger, palpis, abdominis medio ex parte, femoribus, tibiis et tarsis anterioribus, flagello antennarum subtus rufis; antennis albo-annulatis, scapo subtus et facie cum clypeo flavis. Long. 12 m.m.

Ichneumon larvatus WESM. Tentamen 106. Var. 1 ♂, 2 ♀.

Caput punctatum, fronte ♀ impressa. Antennæ ♀ involutæ, ante apicem vix attenuatum dilatata, ♂ longæ, porrectæ, filiformes, apice summo parum attenuato. Mesothorax punctatus, parapsidis brevibus. Metathorax ♀ obsolete areolatus, areola subquadrata, ♂ distinctius, areola transversa, spiraculis brevibus. Abdomen postpetiolo ♀ punctato-scabriculo, ♂ ruguloso, gastrocælis obsoletis. Terebra ♀ longitudine tertia parte abdominis.

Funnen i Östergötland vid Wadstena af stadsläkaren GEORG ENGSTRÖM; i Skåne af THOMSON och C. MÖLLER.

Ichneumon lanius GRAV.

Niger, palpis, mandibulis, maculis duabus clypeï, orbitis frontis, antennarum scapo subtus, lineola ante et infra alas, apice scutelli, alarum squamula et radice, coxis anticis, femoribus, tibiis tarsisque anterioribus, tibiis posticis latere postico, apice tarsorum posticorum, segmentis abdominis 1:0 apice, 2—7 totis rufis; antennis albo-annulatis; terebra longe exserta. ♀. Long. 10 m.m,

Ichneumon lanius ♂ GRAV. Ichn. europ. I. 499; ♂♀ WESM. Tentam. 105. ♂ HOLMGR. Ichn. sv. I. 158.

Caput transversum fronte prominula. Antennæ crassiusculæ, filiformes. Mesothorax nitidus, postice parce punctatus, parapsidis brevissimis. Scutellum vage punctatum. Metathorax confertim punctatus, imperfecte areolatus, areola semiovali. Abdomen postpetiolo confertissime punctato, gastrocœlis linearibus, obsolete, segmento 2:o crebre punctato, sequentibus sensim lævioribus. Terebra longitudine $\frac{1}{3}$ abdominis vel ultra. Pedes postici coxis nudis, punctatis.

Funnen i bägge könen vid Stehag af C. MÖLLER 1882. Hanarne ej så sällsynta, funna vid Lund (THOMSON) och Tvedörra.

Eurylabus larvatus GRAV.

Niger pedibus rufo-flavis, palpis, mandibulis, apice genarum late, maculis 2 clypei et media faciei, orbitis internis, antennarum annulo et scapo subtus, scutello, macula ante- et infraalari, maculis pfo- et mesosterni duabusque metathoracis, coxis anticis et posterioribus superne albis. ♂. Long. 23 m.m.

Ichneumon larvatus GRAV. Ichn. europ. I. 160.

Eurylabus larvatus ♀ WESM. Ot. 55; HOLMGREN. Ichn. sv. 2. 203.

Parum nitidus, punctatus. Caput pone oculos dilatatum, genis tumidis, scrobiculis antennalibus magnis, profundis. Antennæ longæ, setacæ. Mesothorax robustus, altus. Metathorax brevis, rugosus, distincte areolatus et bituberculatus. Alæ læviter infumatae, stigmatæ, radice et squamula nigris, areola superne clausa. Abdomen confertim punctatum, apice nitido, postpetiolo aciculato punctato apice lævi, gastrocœlis minoribus parum profundis. Pedes longi graciles. Styli anales magni et lati.

Ett exemplar taget vid Stehag, Juni 1881, af C. MÖLLER.

Cryptus quadriguttatus GRAV.

Niger, antennarum flagello basin versus, femoribus tibiisque rufis, harum posticis nigricantibus basi rufa, tarsis fuscescentibus, posticis nigris; annulo antennarum niveo; squamulis alarum, scu-

tello et macula magna segmenti septimi flavo-albidis. ♀. Long. 13 m.m.

Cryptus quadriguttatus GRAY, Ichn. europ. 2. 479.

Caput transversum, dense subtiliter punctatum. Antennæ tenues, basin versus læviter attenuatæ, articulo 2:o flagelli 3:o sesqui longiore. Mesothorax punctatus, parapsidis distinctis, supra medium extensis, prosterni lateribus striatis, epomiis acute elevatis, Metathorax scabro-punctatus, costulis transversis completis, area basali nitida lævi. Abdomen petiolo plano nitido, postpetiolo rude et vage punctato, segmentis dense punctatis. Terebra longitudine $\frac{1}{2}$ abdominis. Pedes graciles.

Funnen vid Wadstena af G. ENGSTRÖM.

Arten hör till släktet *Hoplocryptus* THOMSON. Opuscula entom. Fasc. V.

Clypta genalis n. sp.

Femina: nitida, crebre punctata, albido-pubescens, nigra; pedibus læte rufis, coxis et basi trochanterum nigris, posticorum tarsis apiceque tibiarum nigro-fuscis; pronoti callo cum radice alarum flavis, harum stigmatibus fusco-testaceo; genis emarginatis; terebra abdominis longitudine. Long. 10—12 m.m.

Mas: corpore minore et graciliore, flagello antennarum rufescente. Long. 8—10 m.m.

Caput transversum, pone oculos angustatum, concinne punctatum. Frons inermis, parcius punctata. Genæ emarginatæ, costa elevata reflexa. Mesothorax sine parapsidis crebre punctatus. Metathorax regulariter areolatus, parce fortiter punctatus. Abdomen (♀ latum), basi parce apicem versus crebre punctatum, petiolo subquadrato vel latitudine nonnihil longiore (♂) distincte marginato, carinis basalibus ad medium extensis; segmentis transversis 2—4 lineis obliquis fortiter impressis et variolis distinctis. Unguiculi validi, distincte pectinati.

Denna nya art, hvilken i följd af kindernas konstruktion kommer närmast *G. flavolineata* GRAY, har jag funnit i flera exemplar å Kämpinge ljung i Augusti månad under åren 1869—71.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR
ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Af Dr. Gustav L. Mayr, Wien:

- MAYR, GUSTAV L., Beitrag zur geographischen Verbreitung der Tingideen.
(Verhandl. z. b. Ges. Wien, Jahrg. 1858.)
- , Myrmecologische Studien. (Ibid. 1862.)
- , Formicidarum Index synonymicus. (Ibid. 1863.)
- , Diagnosen neuer Hemipteren. (Ibid. 1864.)
- , Diagnosen neuer und wenig gekannter Formiciden. (Ibid. 1866.)
- , Neue Formiciden. (Ibid. 1870.)
- , Die Belostomiden. (Ibid. 1870.)
- , Die europäischen Encyrtiden. (Ibid. 1875.)
- , Die Chalcidier-Gattung *Olinx*. (Ibid. 1877.)
- , Formiciden. Gesammelt in Brasilien von professor TRAIL. (Ibid. 1877.)
- , Arten der Chalcidier-Gattung *Eurytoma* durch Zucht erhalten. (Ibid. 1878.)
- , Beiträge zur Ameisen-Fauna Asiens. (Ibid. 1878.)
- , Ueber die Schlupfwespengattung *Telenomus*. (Ibid. 1879.)
- , Beschreibung einer neuen Gallwespe: *Andricus Adleri*. (Sitzungsber. z. b. Gesellsch. Wien. Jahrg. 1880, Bd. 30.)
- , Myrmecologische Beiträge. (Sitzungsber. Ak. Wissensch. Jahrg. 1866, Bd. 53.)
- , Formicidae novogranadenses. (Ibid. Jahrg. 1870, Bd. 59.)
- , Adnotationes in monographiam formicidarum indo-neerlandicarum. (Tijdschrift voor Ent. Dl. 10, 1867.)
- , Die ameisen Turkestan's gesammelt von A. FEDTSCHENKO. (Ibid. Dl. 23.)
- , Formicidae novae americanae collectae a prof. P. DE STROBEL. (Ann. soc. nat. Modena. 1868.)
- , Formicidae borneenses collectae a J. DORIA et O. BECCARI in territorio Sarawak annis 1865—1867. (Mus. civ. nat. Genova vol. 2, An. 1872.)
- , Die europäischen Cynipiden-Gallen mit Ausschluss der auf Eichen vorkommenden Arten. Wien 1876.
- , Die europäischen Arten der gallenbewohnenden Cynipiden. (Comunal-Oberrealschule im I. Bezirke. Jahresber. 21, Wien 1882.)

NEKROLOG.

Nils Edward Forssell.

Den Entomologiska Föreningen har nyligen förlorat en af sina varmest intresserade medlemmar, föreståndaren för Veterinärinrättningen i Skara, professorn, riddaren af Kgl. Nordstjärne- och Wasa-ordnarne, medicine-heders-doktorn NILS EDWARD FORSELL, som aflid i Karlsbad den 5 Juni 1883 kl. 4,45 f. m. vid nära 62 års ålder af akut inflammation i magsäcken, ådragen under resan till Karlsbad, sannolikast under den stormiga färden öfver Östersjön.

Professor FORSELL var född i Vestmanland den 31 Augusti 1821 och egnade sig till en början åt farmaceutiska studier samt aflade 1840 i Södertelje farmacie-studiosi examen. Antagen 1844 till elev vid veterinärinrättningen i Stockholm, som då egde till föreståndare den framstående veterinären, öfverdirektören S. A. NORLING, utexaminerades FORSELL från nämnda läroverk såsom djurläkare 1847. Redan sistnämnda år blef han anställd såsom adjunkt och andre lärare vid veterinärinrättningen i Skara samt tjänstgjorde derjämte under åren 1852—1857 såsom läns-veterinär i Skaraborgs län. Han förordnades 1856 till andre lektor och 1858 till föreståndare och förste lektor vid nämnda veterinärinrättning, för hvars bestånd och utveckling han allt sedan kraftigt och verksamt med outtröttligt nit arbetat, och öfver hvars verksamhet och förvaltning han årligen sedan 1861 afgifvit tryckt berättelse. Han utgaf åren 1865—1866 Skara veterinär-inrättningens tidskrift och har skrivit en mängd tidskriftsuppsatser och afhandlingar på veterinärvetenskapens område. FORSELL erhö

vid Upsala universitets jubelfest 1877 hedersdiplom såsom medicine doktor, en utmärkelse som gladdde honom mycket och hvaraf han gjort sig väl förtjänt genom sina vetenskapliga sträfvanen i många riktningar, samt tilldelades 1880 professors titel. Han har företagit flera resor i vetenskapliga ändamål, såsom till Portugal och Brasilien 1846—1847, till England och Skotland (med statsanslag) 1857 samt till Danmark, Holland, Belgien och Frankrike 1866. Af svenska läkaresällskapet var han medlem samt hedersledamot af K. Veterinärsällskapet i London m. fl. lärda samfund.

Under många år led den verksamme mannen af sockersjuka (Diabetes mellitus). Sin egen sjukdoms historia och huru han funnit för sin del bäst att ordna dieten med afseende på denna sjukdom och dess behandling skildrade han i ett föredrag inom medicinska sektionen af Skandinaviska Naturforskaremötet i Stockholm i Juli 1880. Detta föredrag, som väckt mycken uppmärksamhet, har sedan af honom särskildt utgifvits. Sockersjukan förorsakade tyvärr, att han under senare åren af sitt lif led af småningom tilltagande svart starr, till följd hvaraf han förlorade synförmågan å högra ögat, under det å det venstra samma sjukliga process började uppstå, så att fullkomlig, obotlig blindhet snart varit att befara. Då professor FORSSELL således numera var urståndsatt att fullgöra sina åligganden vid veterinärinrättningen, beviljade innevarande års riksdag, med afseende å FORSELLS långvariga, förtjänstfulla och nitiska verksamhet vid nämnda läroverk, åt honom en årlig pension efter afskedstagandet till belopp af 3,200 kronor, men beslutet härom hann icke att före hans död expedieras.

Professor FORSSELL hade för afsigt att för sina återstående dagar till hösten bosätta sig i hufvudstaden, men döden tillintetgjorde beklagligen denna hans afsigt.

NILS EDWARD FORSSELL var född till naturforskare. Hans iakttagelseförmåga var skarp och han hade ögat ständigt öppet för naturens företeelser. Naturen älskade han oändligen varmt af hela sin själ, och han egde ingen större fröjd än att få göra utflykter till de herrliga nejderna å Westergötlands siluriska berg såsom Kinnekulle, Billingen, Mösse- och Älle-berg, o. s. v. Den som med innerlig saknad skrifer dessa rader har haft många

tillfällen att erfaras, huru införlifvad FORSELL var med naturen och huru lycklig han var i dess sköte. Också belönades ofta hans forskningsnit af alma mater natura. Han gjorde nämligen ofta vackra fynd af sällsynta petrifikater, växter och insekter, och han har riktat många offentliga och enskilda samlingar med värdefulla bidrag.

Entomologien var jämte botaniken hans käraste sysselsättning å den tid, som kunde blifva öfrigt från hans trägna ämbetsverksamhet. Hans otroliga järnflit och hans starka ordningssinne samt förmåga att taga vara på tiden läto honom medhinna långt mera än andra. Den tidiga morgonstunden, medan ännu alla andra hvilade i sömnens ro, fann honom vid arbetsbordet. Det var då som han bestämde och ordnade sina samlingar af insekter, blommor och petrifikater m. m. Det var en svår pröfning för honom, då ögonen började neka sin tjänst, så att han icke längre kunde fortfara med sina naturhistoriska studier. Hans iakttagelser inom insekternas värld, rörande deras utveckling och lefnadsförhållanden, voro mångfaldiga, och hans förfarenhet härutinnan var vida bekant inom den provins, der FORSELL företrädesvis verkade, så att förfrågningar rörande insekthärjningar och andra förhållanden i samband med insekters uppträdande ofta ställes till honom af ortens landtbrukare och andra, som dertill hade anledning. Det var FORSELL ett stort nöje att, så vidt hans vetande och erfarenhet räckte, lemna utredning och svar på de framställda frågorna. Det är att beklaga, att hans rön och iakttagelser icke blifvit af honom samlade och utgifna, men han ansåg själf sina iakttagelser icke förtjäna offentliggörande. FORSELL var en bland dem, som tidigast väckte tanken på bildandet af en Entomologisk Förening i Stockholm och han utvecklade denna tanke ofta i bref och samtal med vänner af entomologien, och han kan med skäl sägas vara en af upphofsmännen till den nu varande Entomologiska Föreningen. Härutinnan står Föreningen i en outplånlig skuld till honom.

Hans bortgång, som väl icke kunde anses vara långt aflägsen efter en så mångårig sockersjuka, kom dock som en smärtsam öfverraskning och har lemnat ett stort tomrum i den talrika vänkretsen. Närmast sörjes han af efterlevande fem barn, bland hvilka ende sonen nyligen med utmärkelse fullbordat sin filoso-

fiska grad och blifvit kallad till docent i botanik i Upsala. Af de fyra döttrarna äro tre gifta. Men utom af familjens medlemmar sörjes och saknas han af talrika lärjungar och icke så få beundrare. Äfven hans vedersakare i striden om Skara veterinärinrättning torde icke kunna undgå att deltaga i den gärd af aktning, som, *ære perennius*, skall ständigt omhägna den ovanligt begåfvade mannens minne.

Oskar Th. Sandahl.

SPECIES NOVAS GENERIS GYPONÆ

QUÆ IN MUSEO ZOOLOGICO CÆSAR. VINDOBONENSI ASSERVANTUR

DESCRIPSIT

JACOBUS SPÅNGBERG.

Versanti mihi abhinc paucos annos Vindobonæ, ubi insecta, quæ in Museo Zoologico Cæs. urbis illius asservantur, inspicere et perquirere studebam, aliquot species insectorum, nondum descriptas, ALEXIS FREDERICUS ROGENHOFER, custos ejus Musei præclarissimus, describendas tradidit, quas hoc opusculo meo describere conabor. Pro magna benevolentia, quam doctissimus ille vir mihi hac in re præstitit, ei gratiam quam maximam habeo semperque habebo.

Gypona insignis n. sp.

Pallide straminea, dorso abdominis subaurantiaco, margine antico capitis obscuriore, in fusciscentem colorem vergente; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis; ocellis pone medium verticis positis, inter se quam ab oculis vix longius remotis, fere æque longe distantibus; alis sublacteis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice distincte bisinuato, lobo medio sat lato postice leviter sinuato.

♀: long. corp. 12 mill., long. corp. c. tegm. 14 mill., lat. 4 mill.

Patria: Brasilia.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenuatum, vertice medio quam ad oculos vix duplo longiore, ocellis inter se quam a basi verticis fere duplo longius distantibus. Pronotum fere dimidio longius quam vertex, marginibus anticis quam posticis fere dimidio longioribus.

Hæc species ad divisionem FF pertinet.¹

Gypona obesa n. sp.

Sordide subolivaceo-flavescens, subtus pallidior, margine antico capituli parteque scutellari tegminum obsolete rufescente-testaceis; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis; ocellis pone medium verticis positus, inter se et ab oculis fere æque longe remotis; alis hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo ad latera duplo longiore quam penultimo, in medio brevior quam penultimo, apice in medio profunde emarginato-sinuato et ad latera sinus duobus sat magnis instructo, lateribus sinus medii illius emarginati postice subsinuatis.

♀: long. corp. 10,5 mill., long. corp. c. tegm. 11,5 mill., lat. 5 mill.

Patria: Mexico.

Caput supra subtusque depressum, structura verticis, pronoti scutellique eadem ac in congeneribus, ocellis subtestaceis, ab apice verticis quam a basi fere duplo longius remotis, inter se quam a basi fere duplo longius distantibus.

Hæc species ad divisionem FF pertinet.

Gypona unicolor STÅL

var. nigro-dorsalis n. v.

Flavescens-virescens, subtus cum pedibus paullo pallidior; segmentis dorsalibus abdominis in medio maculis nigris, postice apicem versus magnitudine decrescentibus ornatis; alis hyalinis.

Hæc species etiam in museo Holmiensi asservata.

¹ Refero ad meum opusculum: *Species Gyponæ Generis Homopterorum* (Bih. Vet. Ak. Handl., tom. 5, n:o 3. 1878).

Gypona approximata n. sp.

Sordide flavescente-subolivacea, subtus cum pedibus aliquanto pallidior; vittis sex verticis, octo pronoti flavescens, subaurantiacis; macula parva punctiformi utrimque paullo ante medium pronoti pone oculos nigro-fusca; alis hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice subtruncato, levissime trisinuato.

♀: long. corp. 12,5 mill., long. corp. c. tegm. 13 mill., lat. 5 mill.

Patria: Brasilia?

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenuatum, vertice distincte striato, striis mediis interocellaribus longitudinalibus, fere parallelis, striis ceteris oblique subtransversis, inter se apicem versus convergentibus, medio quam ad oculos fere dimidio longiore; ocellis flavescens, pone medium verticis positus, ab oculis quam a basi fere dimidio longius distantibus, inter se quam a basi duplo longius remotis. Pronotum fere duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis quam posticis fere plus dimidio longioribus. Tegmina venis longitudinalibus utrimque punctulatis, præsertim basin versus, areolis lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis.

Hæc species ad divisionem EEE pertinet.

Gypona fallax n. sp.

Sordide subtetaceo-flavescens, abdomine ad maximam partem, margine exteriori corii subtus pedibusque magis minusve testaceis; vittis sex verticis, octo pronoti flavescens-aurantiacis; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud venoso-reticulatis; ocellis pone medium verticis positus, inter se quam ab oculis aliquanto longius remotis, inter se quam a basi verticis fere dimidio longius distantibus; alis pallide fusciscentibus.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice truncato, in medio leviter emarginato.

♀: long. corp. 11 mill., long. corp. c. tegm. 13 mill., lat. 4 mill.

Patria: ?

Caput supra subtusque depressum, vertice medio quam ad oculos vix duplo longiore. Pronotum fere dimidio vix duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis quam posticis fere dimidio longioribus.

Hæc species ad divisionem EEE pertinet.

Gypona liturata STÅL.

Femina segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice ad latera leniter sinuato lobis lateralibus interioribus productis, majoribus quam exterioribus, in medio trisinuato lobis duobus mediis multo minoribus quam lobis lateralibus interioribus.

♀: long. corp. 12,5 mill., long. corp. c. tegm. 13,5 mill., lat. 4 mill.

Gypona liturata STÅL, Rio Jan. Hem., tom. 2, p. 45 (1862)
♂. — SPÅNGBERG, Bihang Vet. Ak. Handl., tom 5, N:o 3, p. 27 (1878) ♂.

Patria: Brasilia.

Gypona Germari STÅL.

Femina segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice sat late sinuato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 9 mill., lat. 2,5 mill.

Gypona Germari STÅL, Stett. E. Z. 25, p. 84 (1864) ♂.
— SPÅNGBERG, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 26 (1878) ♂.

Patria: Mexico.

Gypona ruficauda n. sp.

Subolivaceo-flavescens, subtus cum pedibus pallidior; dorso abdominis rufo-aurantiaco; apice venarum clavi fusco; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud

venoso-reticulatis; ocellis fere ad medium verticis positis, inter se quam ab oculis aliquanto longius remotis; alis hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, prope medium quam ad latera aliquanto longiore, apice in medio profunde emarginato, ad latera truncato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3 mill.

Patria: Mexico.

Caput supra subtusque paullo depressum, apice obtuso, margine antico rotundato, vertice medio quam ad oculos paullo longiore, ocellis inter se quam a basi verticis fere dimidio longius distantibus. Pronotum vix duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis quam posticis aliquanto longioribus.

Hæc species ad divisionem H pertinet, *Gyp. chilensi* similima et affinis, segmento ventrali ultimo feminae, vertice minus producto et attenuato, colore abdominis præsertim facile distinguenda.

Gypona pulchra SPBG.

Mas segmento ventrali ultimo fere æque longo ac penultimo, apice subrotundato-truncato.

♂: long. corp. 7 mill., long. corp. c. tegm. 8 mill., lat. 2,5 mill.

Gypona pulchra SPÅNGBERG, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 32 (1878) ♀.

Patria: Bogota.

Hæc species variat colore: vertice, pronoto scutelloque magis minusve virescentibus, margine antico verticis fusco.

Gypona gracilis n. sp.

Sordide flavescente-straminea; vertice et pronoto remote maculis parvis vel punctis sanguineis irroratis, facie fere tota, lateribus pectoris, pedibus partim, apice venarum clavi venulisque transversis duabus discoidalibus corii fuscescentibus; areolis tegminum lituris vel maculis parvis punctiformibus destitutis, haud

venoso-reticulatis; ocellis aliquanto ante medium verticis positus, inter se quam ab oculis plus duplo longius remotis; alis fuscescentibus.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice bisinuato, lobo medio subtruncato vel levissime emarginato.

♀: long. corp. 6 mill., long. corp. c. tegm. 8 mill., lat. 2,5 mill.

Patria: Rio Janeiro.

Caput supra subtusque vix depressum, apicem versus sensim leviter attenuatum, margine antico rotundato; vertice transversim striato, in medio quam ad oculos paullo longiore, structura verticis, pronoti et scutelli eadem ac in^r congeneribus; ocellis a basi verticis quam ab oculis aliquanto longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis ac posticis fere æque longis.

Hæc species ad divisionem I pertinet.

Gypona adpersa STÅL.

Mas segmento ventrali ultimo ad latera vix æque longo ac penultimo, in medio aliquanto longiore quam penultimo, apice rotundato.

♂: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10,5 mill., lat. 3,5 mill.

Gypona adpersa STÅL, Öfvers. Vet. Ak. Förh. 1854, p. 252. ♀. — SPÅNGBERG, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 67 (1878) ♀.

Patria: Mexico.

Gypona Dohrni STÅL.

Mas segmento ventrali ultimo plus dimidio (fere duplo) longiore quam penultimo, margine postico fortiter rotundato in apice ipso leniter truncato.

♂: long. corp. 6,5 mill., long. corp. c. tegm. 8 mill., lat. 2,5 mill.

Gypona Dohrni STÅL, Stett. E. Z. 25, p. 82 (1864) ♀. —

SPÅNGBERG, Bihang Vet. Ak. Handl., tom. 5, N:o 3, p. 62
(1878) ♀.

Patria: Mexico.

Gypona modesta n. sp.

Sordide flavescens-grisea, subtus cum pedibus sordide subferrugineo-flavescens; maculis duabus parvis basalibus verticis, pone ocellos positis, angulis basalibus scutelli nigro-fuscis; vertice, pronoto scutelloque plus minusve ferrugineo-irroratis; areolis tegminum, apicalibus exceptis, lituris vel maculis parvis punctiformibus nigro-fuscis ornatis; ocellis inter se quam ab oculis longius distantibus, aliquanto ante medium verticis positis; alis fusco-hyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo in medio fere dimidio longiore quam penultimo, ad latera fere æque longo ac penultimo, apice trisinuato.

♀: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 10 mill., lat. 3 mill.

Patria: Illinois.

Caput rotundatum, vertice medio quam ad oculos fere dimidio longiore, ocellis ab oculis et a basi verticis æque longe distantibus. Pronotum fere duplo longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis et posticis fere æque longis.

Hæc species ad divisionem N pertinet.

Gypona megalops n. sp.

Simillima *G. australi* SPÅNGB. quoad colorem omnino obscurior, segmento ventrali ultimo feminae fere dimidio longiore quam penultimo, apice leviter bisubsinuato, medio lobo longiore et angustiore quam in *Gyp. australi*, producto, apice truncato, vix vel haud emarginato; oculis in longitudinem majoribus quam intervallo inter hos et ocellos.

Mas ignotus.

♀: long. corp. 7,5 mill., long. corp. c. tegm. 9,5 mill., lat. 3 mill.

Patria: Brasilia et Paraguay.

Hæc species, *Gyp. australi* SPBG. simillima et affinis, notis supra illatis facile distinguenda, areolis tegminum sat dense fusco-maculatis, ocellis inter se quam ab oculis longius remotis, aliquanto ante medium verticis positis instructa. Pronotum plus duplo longius quam vertex.

Hæc species ad divisionem N pertinet.

Gypona Rogenhoferi n. sp.

Dilute et sordide subferrugineo-flavescens, vertice, pronoto medio, scutello, facie, partibus pectoris pedibusque magis minusve fuscis vel nigris; tegminibus sordide flavescente-albidis, areolis tegminum lituris vel maculis parvis fuscis ornatis; ocellis pone medium verticis positis, inter se quam ab oculis longius distantibus; alis fuscescentibus.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice ad latera sat profunde sinuato, lobo medio sat lato, rotundato, in ipso apice emarginato.

♀: long. corp. 13 mill., long. corp. c. tegm. 16 mill., lat. 5 mill.

Patria: Rio Janeiro.

Caput sat rotundatum, apicem versus attenuatum, vertice medio quam ad oculos distincte longiore; ocellis ab oculis quam a basi verticis plus duplo longius remotis. Pronotum fere duplo et dimidio longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis quam posticis aliquanto longioribus.

Hæc species ad divisionem NN pertinet.

Gypona fraudulenta n. sp.

Dilute et sordide flavescens, supra subtusque maculis majoribus vel minoribus irregularibus, fuscescentibus ornata, areolis tegminum venisque hic illic fusco-maculatis; ocellis vix pone medium verticis positis, inter se et ab oculis fere æque longe remotis; alis pallide fuscescentibus, subhyalinis.

Mas ignotus.

Femina segmento ventrali ultimo fere dimidio longiore quam penultimo, apice bisinuato, lobo medio sat lato, postice subtruncato.

♀: long. corp. 6,75 mill., long. corp. c. tegm. 7,5 mill., lat. 2,5 mill.

Patria: Mexico.

Caput supra subtusque depressum, apicem versus valde attenuatum, vertice subtiliter punctato-ruguloso, medio quam ad oculos plus duplo longiore; ocellis inter se quam a basi verticis fere dimidio longius remotis. Pronotum paullo longius quam vertex, transversim striatum et distincte punctatum, antica et laterali-
bus partibus subtilissime punctato-rugulosis, marginibus lateralibus anticis quam posticis paullo longioribus.

Hæc species ad divisionem LL pertinet.

Gypona placida n. sp.

Dilute ferruginea vel fusca, vertice et pronoto sordide subferrugineo-flavescentibus, illo parteque antica pronoti fusco-maculatis, parte cetera pronoti fusco-irrorata; tegminibus fuscis sordide albo-lituris et albo-maculatis; ocellis pone medium verticis positis, inter se et ab oculis fere æque longe distantibus; alis fuscescentibus.

Mas segmento ventrali ultimo aliquanto longiore quam penultimo, apice rotundato.

Femina ignota.

♂: long. corp. 8 mill., long. corp. c. tegm. 9,5 mill., lat. 3 mill.

Patria: Brasilia?

Caput supra subtusque depressum, apicem versus attenuatum, vertice medio quam ad oculos plus dimidio longiore, ocellis ab oculis quam a basi fere duplo longius remotis. Pronotum aliquanto, vix dimidio longius quam vertex, marginibus lateralibus anticis ac posticis fere æque longis, forma et structura eadem ac in congeneribus.

Hæc species ad divisionem LL pertinet.

SVENSK-NORSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1882.

I Sverige och Norge tryckta arbeten.

- AAGAARD, AAGE, Om græshoppernes sang. — Christiania Naturen B. 6. 1882. sid. 151—152.
- AURIVILLIUS, CHR., Recensio critica Lepidopterorum Musei Ludovicæ Ultricæ, quæ descripsit Carolus a Linné. Cum tabula colorata. — Stockholm Vet. Akad. Handl. B. 19 n:o 5. 1882. 188 sid. 1 tab. col.
- , *Orchestes populi* L. såsom skadedjur. — Ent. Tidskr. Årg. 3 Sthm. 1882, sid. 30. Résumé sid. 100.
- , Om *Trochilium melanocéphalum* (DALM.) — Ent. Tidskr. Årg. 3. Sthm. 1882, sid. 121—122. Résumé sid. 160.
- & SCHÖYEN, W. M., Svensk-Norsk Entomologisk Literatur 1881. — Ent. Tidskr. Årg. 3, Sthm., 1882, sid. 91—93.
- BI-TIDNING, Östergötlands. Afsedd för nybörjare i biskötsel. Utgifven af P. A. JOHANSSON. Årg. 2, Linköping, 1882, N:o 1—12, sid. 1—
- , Svensk, för år 1882. Egnad uteslutande åt biskötsel. Redaktör och utgifvare HJALMAR STÅLHAMMAR. Årg. 3, Göteborg, 1882; 8:o, N:o 22—23. Januari—December. 100 sid.
- CARLBERG, Medel mot myror. (*Levisticum officinale*). — Tidning för trädgårdsodlare, Sthm., 1882, sid. 31.
- HANSSON, C. A., Anteckningar om norra Bohusläns Rätvingar. — Öfvers. K. Vet. Akad. Förh. B. 39: 7, 1882, sid. 81—84.
- HOLMGREN, A. E., Trädgårdens skadedjur. Handbok för landbrukare och trädgårdsodlare. I. Insekter. Häft. 2. Stockholm, 1882, 8:o, sid. 73—154 (innehållande skalbaggar och tvåvingar).
- , Några iakttagelser rörande *Sinyra albo-venosa* GOEZE (DE GEER) och en hos densamma funnen parasitstekel. — Ent. Tidskr., Årg. 3, 1882. Sthm. sid. 87—89. Résumé sid. 104.
- , Några ord om jordlopporna. — Stockholm Sv. Trädg. För. Tidskr. 1882, sid. 93—94.
- LAMPA, SVEN, *Hadena unanimitis* TR. funnen i Sverige. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 31—32. Résumé sid. 100.
- L(INDGREN), E., Skadar vinterkölden insekter? — Tidning för Trädgårdsodlare, Sthm., 1882, sid. 48.
- MEINERT, FR., Om retractile antenner hos en dipter-larve, *Tanytus*. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 83—86. Résumé sid. 103.

- MÖLLER, G. FR., *Novæ hymenopterorum species descriptæ.* — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 179—181. — 5 n. spec.
- , Bidrag till kännedomen om parasitlivet i galläpplen och dylika bildningar. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 182—186. Résumé sid. 205.
- O—N, Sätt att förekomma spinn. — Tidning för Trädgårdsodlare, Sthm., 1882, sid. 81.
- SANDBAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningen i Stockholm under dess andra arbetsår 1881. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 1—6. Résumé sid. 94—99.
- , Entomologiska Föreningens i Stockholm förhandlingar vid sammankomsterna den 4 Mars, 29 April, 30 Sept. och 14 Dec. 1882. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 7—8, 123—126, 195—203. Résumé sid. 209—216.
- , Nekrolog. NIKLAS WESTRING. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 9—12. Résumé sid. 99.
- , Meddelande om *Zerene hyale*. Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 12.
- SCHNEIDER, J. SPARRE, Oversigt over de i Nedenæs åmt bemærkede Lepidoptera. — Christiania Vid.-Selsk. Forh. 1882, No 2, sid. 1—129.
- SCHÖVEN, W. M., Nye Bidrag til Kundskaben om det arktiske Norges Lepidopterfauna. I. 2. — Tromsø Museums årshft. IV, sid. 71—100; V, sid. 1—63.
- , Ogsaa om græshoppernes sang. — Christiania Naturen B. 6. 1882, sid. 187—188.
- , Bemærkninger om *Lycæna Argus-Aegon*-gruppen. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 33—62. Résumé sid. 100—102.
- SILFVERSTOLPE, GUST., Berättelse om sammanträde af Biskötaföreningen i Stockholms län den 20 Oktober 1882. Stockholm, 1882, 8:o, 14 sid.
- SPÅNGBERG, J., Om *Parnassius Mnemosyne* L. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 152. Résumé sid. 161.
- , Nekrolog. AUGUST WILHELM MALM. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 157—159. Résumé 161—162.
- STOLPE, HJ., Förteckning öfver svenska myror, preliminärt meddelande. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 127—151. Résumé sid. 160—161.
- THEDENIUS, K. FR., Om *Cidaria olivata* W. V. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 81—82. Résumé sid. 103.
- WALLENBREN, H. D. J., Revision af Skandinaviens Tipulidæ (Forts.) — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 13—30. Résumé sid. 99.
- , Förteckning på de Ephemerider, som hittills blifvit funna på skandinaviska halfön. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 173—178. Résumé sid. 204—205.
- X, Om Biskötsel. Göteborg, 1882, 8:o, 4 sid.

I utlandet tryckta uppsatser:

- THORELL, T., Descrizione di alcuni aracnidi inferiori dell' archipelago Malese. — Genova Ann. Mus. Civico Stor. Nat. Vol. 18 1882, pg. 21—69. t. 4, 5, 6. — Separat. Genova 1882, 53 pg., tab. 4—6.

Bihang.

Utländingars i Sverige och Norge tryckta uppsatser 1882.

- BERGROTH, E., Finsk entomologisk litteratur 1881. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 90.
- HUSEMANN, TH., *Blatta orientalis*. — Farmaceut. Tidskr., Sthm., 1882, sid. 225—230, 241—243. (Öfvers. fr. Tyskan).
- REUTER, O. M., Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera. I. Stockholm. 1882, 8:o, sid. 1—106. (Separat från Ent. Tidskr. B. 1—3, 1880—1882).
- , Hemipterologiska meddelanden. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 63—64, 191—194. Résumé sid. 102—103, 208—209.
- , Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (Forts.) — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 65—81, 105—121, 163—172. Résumé sid. 103.
- , Entomologiska meddelanden från Societas' pro Fauna et Flora Fennica sammanträden åren 1880 och 1881. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 153—156. Résumé sid. 161.
- SAHLBERG, JOHN, Synonymiska anmärkningar till nordiska Coleoptera. — Ent. Tidskr. Årg. 3, 1882, sid. 187—190. Résumé sid. 205—208.

Chr. Aurivillius.

FINSK ENTOMOLOGISK LITERATUR 1882.

I Finland publicerade arbeten:

- REUTER, O. M., Ad cognitionem Heteropterorum Africae occidentalis. — Öfv. Finska Vet.-Soc. Förh. XXV, s. 1—43.
- , Monographia generis *Oncocephalus* KLUG proximeque affinium. — Act. soc. scient. fenn. XII, s. 673—758. 4:o. c. 3 tabb.

I utlandet publicerade afhandlingar:

- REUTER, O. M., Genera nova Hemipterorum I, II. — Wiener ent. Zeitung I, s. 89—91, III—112.
- , Eine neue Eusarcoris-Art aus dem Caucasus. — Wien. ent. Zeit. I, s. 113—114.
- , Note sur le *Malacotes Mulsanti* REUT. — Revue d'Ent. I, s. 136—137.
- , Sur le genre *Schizoptera* FIEB. — Rev. d'Ent. I, s. 162—164.

- REUTER, O. M., Description d'une nouvelle espèce d'Hémiptère. — Bull. soc. ent. de France 1882, s. 161.
- , *Tetrodontophora* n. g. (Subf. *Lipurinae* TULLB.) — Sitzungsber. Akad. Wiss. Wien. Bd. 86, s. 184.
- , Ueber die Gattungsnamen *Cimex* und *Acanthia*. — Wien. ent. Zeit. I, s. 301—306.
- , Eine neue *Cimex*-Art aus der Wiener-Gegend. — Wien. ent. Zeit. I, s. 306—307.
- , *Labops Putoni* n. sp. Capsidarum e Gallia. — Rev. d'Ent. I, s. 277—278.

E. Bergroth.

RÉSUMÉS.

(P. 59 du texte suédois.)

Séance de la Société entomologique, du 28 avril 1883.

La Société avait été invitée à tenir sa deuxième séance ordinaire de l'année chez l'un de ses membres les plus zélés et les plus appréciés d'elle, M. W. MEWES, ancien conservateur de musée, à son domicile, rue de Kammakaregatan, N° 55.

Le Président, M. SANDAHL, présente la première livraison de l'année du Journal d'entomologie, sortie de presse le même jour, et qui est distribuée aux assistants.

Sont nommés membres de la Société: MM. le lieutenant ROLF ALRIK LINDBOHM, le professeur CARL CURMAN, et le Dr FREDRIK BJÖRNSTRÖM, membre de l'Administration médicale.

Le Président soumet une circulaire en français aux membres étrangers, qui est approuvée.

Il est ensuite montré une collection de coléoptères donnée par M. CARL MÖLLER (Wedelsbäck, Scanie), et la *Ranatra linearis* L., présent de M. O. GUINCHARD.

L'assemblée laisse au bureau la fixation du jour et de l'endroit de la réunion ordinaire du printemps de la Société aux environs de Stockholm.

M. MEWES montre le magnifique Bombycide *Saturnia Isabella*, dont il esquisse le développement. Ce grand et rare papillon de nuit espagnol, brillant d'un éclat d'émeraude, et nommé d'après la reine Isabelle, fut découvert, il y a quel-

ques années, dans la Sierra Guadarama, où il vit au sommet de la couronne d'une espèce de pin. Les exemplaires exhibés par M. MEWES, un mâle et une femelle, sont probablement les premiers de l'espèce qui soient arrivés en Suède.

M. MEWES fait ensuite voir un grand nombre d'exemplaires de *Papilio Machaon* L., tous éclos chez lui, depuis le commencement de février, de chrysalides recueillies en Värmland par M. G. STENSTRÖM (Gårdsjö, Borgvik). Au point de vue de la coloration, les chrysalides étaient de deux espèces, mais cette différence ne fut pas reconnue se trouver dans un rapport déterminé avec le sexe des papillons éclos.

M. le professeur HOLMGREN étant empêché d'assister à la séance par un voyage en sa qualité d'entomologiste de l'Académie d'agriculture, M. le professeur AURIVILLIUS communique en son nom les observations suivantes :

M. HOLMGREN a trouvé, l'année dernière, à Ingarön (île de la Baltique à 30 kilom. à l'est de Stockholm), la guêpe assez rare en Suède, *Vespa austriaca*, comme parasite ou invitée chez une congénère, *V. germanica*. Cette circonstance permet d'expliquer sans peine pourquoi l'on n'a jamais découvert de nid de *V. austriaca*, ni d'ouvriers de cette espèce de guêpe. Elle reçoit un logement gratuit chez une bonne amie, et il lui est par conséquent parfaitement inutile d'employer des ouvriers pour s'édifier une demeure. Toutefois, les hôtes de cette guêpe n'ont du moins pas la charge de sa progéniture, ce qui est au contraire le cas de certains bourdons parasites, lesquels non seulement profitent d'un logement gratuit, mais laissent en outre la charge de leur descendance aux vrais propriétaires.

M. HOLMGREN est arrivé dans ces derniers temps à l'opinion que les ravages de la maladie des pommes-de-terre peuvent être mis jusqu'à un certain point en relation avec l'apparition en masses de pucerons sur les rameaux de ce végétal. Il croit pouvoir admettre comme probable qu'en perçant de leur trompe l'épiderme de la plante, ils fournissent une plus grande facilité au spore du champignon *Phytophthora infestans*, produisant la maladie, de pénétrer dans l'intérieur par les petites plaies dues aux pucerons. M. HOLMGREN a cru trouver aussi que la « rogne »

des tubercules de pommes-de-terre, produite par un champignon, se trouve dans une certaine relation avec un *Elater* ou une espèce de taupin, qui attaque la pomme-de-terre, et la rend plus réceptible au »champignon de la rogne». La discussion très vive qui s'élève à ce sujet, trahit une divergence sensible d'opinions.

M. SV. LAMPA montre un nouveau papillon à ailes transparentes nouveau pour la Suède, *Sesia asiliformis*, pris, il y a bien des années, dans l'île d'Öland par feu M. le professeur BOHEMAN, et découvert récemment parmi les exemplaires d'une espèce voisine, à l'occasion de la révision générale qui se fait actuellement des Lépidoptères suédois au Musée de l'État.

M. LAMPA mentionne ensuite, d'après un journal américain, »Papilio», que l'on a réussi, en Amérique, à élever des larves au moyen de feuilles séchées par la pression des végétaux servant de nourriture aux larves respectives. A l'emploi des feuilles, on les trempe d'abord quelque temps dans de l'eau, puis on les essuye soigneusement. Si cette donnée se confirme, elle aura supprimé une grande difficulté dans la nourriture des larves pendant un voyage.

M. AURIVILLIUS rend compte des recherches les plus récentes sur la manière dont les mouches et autres insectes fixent leurs pattes pendant leurs promenades sur nos vitres, au plafond de nos demeures, etc. On a cru découvrir que cette faculté des insectes mentionnés n'est pas due, comme on l'avait supposé jusqu'ici, à un appareil de succion placé sous la patte, mais à un liquide collant, distillé de petites glandes, fixées aux poils entourant la patte sous forme de couronne.

M. AURIVILLIUS mentionne ensuite qu'on est actuellement disposé en Allemagne à nier l'existence, chez les abeilles, de la parthénogèse dont on était généralement convaincu jusqu'ici.

A la proposition de M. MEWES, M. le major ALEXANDRE DE HOMEIJER, entomologiste allemand distingué, est nommé membre étranger de la Société.

Oskar-Th. Sandahl.

(P. 62 du texte.)

SVEN LAMPA: *Pour les éleveurs de larves.*

Comme M. LAMPA a donné, à la séance du 28 avril 1883 de la Société entomologique, un résumé de cet article, et que l'essence en a été reproduite à la page précédente (116), nous nous contentons d'y renvoyer le lecteur.

(P. 63—88 du texte.)

J. SPARRE-SCHNEIDER: *Contributions ultérieures à la connaissance de la Faune Lépidoptérologique du Syd-Varanger.* (Avec un croquis de carte.)

Dans un article très intéressant, qui mériterait, à plus d'un égard, d'être traduit en son entier, M. J. SPARRE-SCHNEIDER fait un nouvel apport à la connaissance de la Faune Lépidoptérologique des contrées entourant les rives méridionales du Varangerfjord (golfe de Varanger), c.-à-d. des régions, relativement peu connues encore, situées à l'extrémité NE. de la Norvège du côté de la Mer glaciaire, entre la Finlande et la Russie.

Dans la 4me livraison (p. 71—100) du »Musée de Tromsø», M. W.-M. SCHÖYEN donnait la liste de 132 espèces de Lépidoptères (84 Macro-Lépidoptères et 48 Micro-Lépidoptères) trouvés, soit par lui et M. SPARRE-SCHNEIDER autour d'Elvenæs (Syd-Varanger), au milieu de juillet 1878, soit, pendant les 5 dernières années, par M. le pasteur G. SANDBERG dans les mêmes régions. Grâce à un nouveau voyage de MM. SPARRE-SCHNEIDER et SANDBERG, les 9—18 juillet 1882, le long du Pasvik-elv (rivière de Pasvik), qui porte à la Mer Glaciaire les eaux du grand lac Enare, situé en deçà du 69° de lat. N., le nombre des Lépidoptères connus du Syd-Varanger s'élève désormais à 151 espèces, soit à 19 de plus que dans la liste mentionnée de M. SCHÖYEN. De ces 19 espèces nouvelles pour la faune en question, précédées d'une astérisque dans la liste (*Fortegnelse* etc.) que l'on

trouvera aux pages 73—88, plusieurs étaient restées inconnues jusqu'ici pour les régions arctiques norvégiennes; deux d'entre elles, *Agrotis* N° *21) et *Acidalia* (N° *32), sont en outre des espèces parfaitement nouvelles.

A l'égard de la première, trouvée, le 10 juillet, sur les terres de la ferme d'Eide, près du lac Coalme-javre, M. SPARRE-SCHNEIDER avait cru devoir lui donner provisoirement le nom d'*Agrotis comparata* MÖSCHL??, d'après la seule forme connue, venant du Labrador, mais M. MÖSCHLER écrivit plus tard à l'auteur qu'il considérait cette espèce comme un type nouveau, auquel M. SPARRE-SCHNEIDER a donné le nom d'*Agrotis gelida* SCHNEIDER, et dont on trouvera la description en latin au bas de la page 88.

Quant à la seconde espèce, *Acidalia Schøyeni* (N° *32), elle fut rencontrée, pour la première fois, le 10 juillet, par M. SANDBERG près de la cataracte de Jordi-guösk, et on la retrouva dans plusieurs autres localités, quoiqu'il faille peut-être la considérer jusqu'à nouvel ordre comme une espèce passablement locale. M. SPARRE-SCHNEIDER en donne la caractéristique en latin vers la fin de la page 81 (avant le N° 33).

Aux 151 types arctiques mentionnés, il en faudra bientôt ajouter un plus grand nombre encore, car M. le pasteur SANDBERG en a trouvé depuis lors, sur divers points de sa vaste paroisse, plusieurs autres, — dont quelques-unes très remarquables, — à l'égard desquelles il prépare une notice.

Il eût été fort intéressant, comme nous l'avons dit, de pouvoir suivre en détail les excursions des savants précités, excursions qui offrent un intérêt tout aussi vif au point de vue de la nature et de l'ethnographie de ces régions presque inconnues, qu'à celui de leur entomologie. Nous nous contenterons d'ajouter: que, dans l'ordre des Coléoptères, M. SPARRE-SCHNEIDER a recueilli à Svanvik (rives du Varanger-fjord) un exemplaire de *Bembidium assimile*, qui jusqu'ici n'avait été remarqué qu'aux environs de Kristiania; qu'*Astycops talpa*, espèce nouvelle pour la faune norvégienne, se trouvait en nombre sur le sable humide des rives du lac Bodse-javre, et que *Cicindela sylvatica* fut rencontrée presque jusqu'à l'extrême limite des forêts de pin.

L'auteur se réserve du reste de donner la liste de tous les Coléoptères trouvés jusqu'ici à Syd-Varanger dans un aperçu général des Coléoptères arctiques norvégiens, à la rédaction duquel il est actuellement occupé.

Disons enfin, pour le compte des malacologistes: que *Limnæa palustris* était très commune sur plusieurs points; qu'une *Limnæa stagnalis* fut trouvée aux rapides de Luesti-guösk, probablement le point le plus septentrional où on l'aït rencontrée jusqu'ici; enfin, qu'une *Succinea* fut recueillie aux bords du lac Bodsejavre et à Jordi-guösk, et une *Hyalinia* sur une île du lac mentionné.

(P. 89 du texte.)

K.-FR. THEDENIUS: *Géomètre nouveau pour la Suède.*

Ce Géomètre, *Fidonia loricaria* EVERSM., a été trouvé à Delsbo, dans le Helsingland, Suède du Nord, par M. JOH. RUDOLPHI, peintre de bâtiment, qui annonce l'y avoir rencontré en nombre. M. THEDENIUS pense qu'on en constatera aussi la présence sur les côtes orientales de la Suède moyenne. On ne le connaissait jusqu'à ce jour que des îles d'Åland, de la Finlande, de la Livonie, des environs de Saint-Pétersbourg, de l'intérieur de la Russie et des régions de l'Oural.

(P. 90 du texte.)

Réunion du printemps de la Société entomologique.

Le samedi 2 juin, dans l'après-midi, un grand nombre des membres de la Société entomologique se réunirent avec la Société d'histoire naturelle à l'auberge de Djurgårdsbrunn (Parc

royal). Le temps était magnifique, et l'on en profita pour faire de petites excursions dans les environs si pittoresques de cette localité. On recueillit divers papillons, coléoptères et autres insectes, on prit ensuite une collation en plein air pour profiter des charmes de l'une de ces délicieuses soirées d'été du Nord, et l'on ne rentra que fort tard dans la capitale.

(P. 91 du texte.)

G.-F. MÖLLER: *Contributions à la faune hyménoptérologique de la Suède.*

Nous ne releverons, dans ce travail en latin, que les types, nouveaux *Ichneumon clavipes* n. s. (p. 92) et *Clypta genalis* n. s. (p. 95).

(P. 96 du texte.)

Liste de dons reçus, de M. le Dr G.-L. MAYER, à Vienne, par la Bibliothèque de la Société.

(P. 97 du texte.)

OSKAR-TH. SANDAHL: *Nécrologie de NILS EDWARD FORSELL.*

La Société entomologique vient de perdre l'un de ses membres les plus zélés, et jusqu'à un certain point l'un de ses principaux promoteurs, M. le professeur NILS EDWARD FORSELL, directeur de l'École vétérinaire de Skara (Vestrogotherie), chevalier des ordres de l'Étoile polaire et de Wasa, mort à Karlsbad, le 5 juin 1883, à 4 h., 45 m. du matin, à l'âge de près de 62

ans, d'une péritonite aiguë qu'il s'était attirée pendant le voyage aux eaux précitées.

M. FORSELL, né en Vestmånland le 31 août 1821, se voua d'abord aux études pharmaceutiques, et passa, en 1840, à Södertelge (gouvernement de Stockholm-campagne), l'examen d'étudiant en pharmacie. Reçu, en 1844, élève à l'École vétérinaire de Stockholm, il y étudia sous l'habile direction du chef de cet établissement, M. A. NORLING, et fut diplômé vétérinaire en 1874. La même année, il devint maître de seconde classe à l'École vétérinaire de Skara, et fonctionna, pendant les années 1852—1857, comme vétérinaire du gouvernement de Skaraborg. Nommé en 1856 second professeur de l'école, il en devint, dès 1858, le chef et le premier professeur. On lui doit une foule d'articles et de publications dans le domaine de la science vétérinaire. Au 4me centenaire de l'université d'Upsal, en 1877, M. FORSELL reçut le diplôme de Dr honoraire, et en 1880, le Roi lui accorda le titre de professeur. M. FORSELL a fait divers voyages scientifiques tant en Europe qu'au Brésil. Il était membre de la Société des médecins suédois et de plusieurs sociétés scientifiques étrangères.

Atteint depuis longtemps de diabète sucré, puis plus tard de goutte sereine (amaurose), M. FORSELL se vit enfin forcé de résigner le poste qu'il occupait avec tant de distinction, et il devait s'établir cet automne dans la capitale, la Diète de cette année lui ayant accordé une pension de retraite de 3,200 couronnes (4,480 fr.) en récompense de ses longs et précieux services.

L'entomologie et la botanique étaient les sciences de prédilection de M. FORSELL. Ses observations dans le monde des insectes lui avaient donné une expérience pratique si bien connue et reconnue dans la province qu'il habitait, que les agriculteurs y avaient sans cesse recours. Il est profondément à regretter qu'il n'ait rien publié à cet égard. Rappelons enfin qu'il fut l'un des premiers à faire naître l'idée de la création d'une Société entomologique à Stockholm.

La mort de M. FORSELL, quoique prévue depuis longtemps, a causé un grand vide parmi ses nombreux amis et jeté le deuil

dans sa famille. Son fils unique vient d'être nommé professeur »docent» de botanique à Upsal, et de ses quatre filles, trois sont mariées.

(P. 101 du texte.)

J. SPÅNGBERG: *Species novas Gyponae* etc.

Voir le texte latin à la page indiquée.

DEN ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS I STOCK-
HOLM SAMMANKOMST DEN 3 OKT. 1883.

Ordföranden helsade de ganska talrikt församlade ledamö-
terne välkomna efter sommarens utflykter och arbeten inom ento-
mologien samt lemnade sedan följande meddelanden:

Sedan sista sammankomsten har Ent. Föreningen beklag-
ligtvis förlorat genom döden tre af sina varmt intresserade med-
lemmar Fil. D:r HERMAN HOFBERG, som afled i Stockholm den
28 April; Professoren m. m. NILS EDVARD FORSSELL, död i Carls-
bad den 5 Juni¹ och Landtbruksakademiens Sekreterare Fil. D:r
FERDINAND UNANDER, som borttrycktes i Stockholm af lungsäcks-
inflammation den 17 September 1883.

Till medlemmar af Föreningen hafva invalts:

Herr Kaptenen L. W. MUNTHE, Karlsborg.

- » Apotekaren H. M. TH. GRAFF, Karlskoga.
- » Med. Doktor H. F. ANTELL, Wasa i Finland.
- » Pastor J. KIELLMAN-GÖRANSON, Stockholm.
- » Jägmästaren J. O. AF ZELLÉN, Sthm. Skogsstyrelsen.
- » » F. O. BREMBERG, Skellefteå.
- » » C. E. DEGERMAN, Piteå.
- » » P. F. M. VON WEDDERKOP, Burträsk.
- » » J. H. BORGLIND, Piteå.
- » Kammarjunkaren TH. ODELBERG, Stockholm (Enskede).
- » Provisor F. MÜLLERN, Stockholm. Farm. Institutet.
- » Possessionaten M. LARSSON, Skäggs, Wisby.
- » » N. HERLITZ, Hallfreda, Wisby.
- » Skeppsbyggmästaren H. C. AGERSKOV, Sthm, Stora Warfvat.

Till biblioteket har förärats en mängd värderika böcker,
synnerligast från föreningens utländske ledamöter.

¹ Nekrolog införd i Ent. Tidskr. 1883, H. 2, sid. 97.

Hr J. RUDOLPHI förevisade tvänne tafloer med afbildningar af svenska fjärilar, särdeles fint utförda med ljustryck af Hr Hoffotografen JÆGER.

Konservator MEVES förevisade flera dels sällsynta och dels för Sverige nya nattfjärilar, af honom under sensommaren fångade vid Dalarö, samt lemnade en förteckning på de nya eller sällsynta fjärilarter, han föregående år fångat på Öland. Med anledning häraf uppstod en omfattande diskussion rörande åtskilliga fjärilsarters utbredning, hvarunder påpekades, att i Stockholms skärgård mötas flera nordiska och sydliga fjärilsformer, hvarigenom denna skärgård blir i entomologiskt hänseende så ovanligt rik.

Lektor HOLMGREN, Prof. AURIVILLIUS, Lektorerna SPÅNGBERG och THEDENIUS, konservator LAMPA m. fl. redogjorde för sina iakttagelser rörande det massvisa uppträdandet af flera slags insekter under sistlidne sommar, hvilken synes hafva varit ovanligt gynsam för insekters utveckling. Rörande dessa iakttagelser skulle särskilda uppsatser i tidskriften införas.

Kandidat MORTONSON omtalade i korthet sin under sistlidne sommar med understöd af Göteborgs Vitterhets- och Vetenskaps-Societet företagna undersökning af södra Halland i entomologiskt hänseende, hvarunder han gjort flera fynd af nya skalbaggar. Hr M. förärade Föreningen en utsökt samling af skalbaggar, tagna af honom i Halland.

Dr. G. F. MÖLLER i Trelleborg hade insändt och till Föreningen öfverlemnadt en serie exemplar af en liten ny Pteromalin, *Arthrolytus puncticollis* MÖLLER, hvilken han upptäckt såsom parasit hos *Anobium paniceum* L., den bekante förstöraren af förmål i naturvetenskapliga samlingar.

Slutligen visade Konservator LAMPA en för svenska faunan ny nattfjäril, *Cloantha hyperici* FABR., hvilken egentligen tillhör södra Europa och förut icke träffats nordligare än i södra Tyskland, men i sommar af Hr L. tagits vid Skepparviken i Stockholms skärgård.

Oskar Th. Sandahl.

ANTECKNINGAR OM SÄLLSYNTARE. SVENSKA LEPIDOPTERA

AF

SVEN LAMPA.

Den samling af svenska fjärilar, som förvaras å riksmuseum, har för sin rikedom på såväl arter som individer i främsta rummet att tacka professorerna C. H. BOHEMAN och P. F. WAHLBERG, hvilka båda under en lång tid nedlade en möda och omsorg derpå, som är förtjänt af alla svenska fjärilvänners erkännande. Men det är ej denna rikedom allenast, som förlänar henne sitt stora värde, utan fastmera det ypperliga tillstånd hvaruti snart sagdt hvart enda exemplar befinner sig; ty de allra flesta af dem äro utvalda med en sådan omsorg, att de, efter en ytterligare preparation, ännu i dag kunna gälla såsom mönster för en samling äfven enligt nuvarande tids högre fordringar.

Många år hafva likväl förflutit sedan dessa fjärilar af BOHEMAN insattes och ordnades och under tiden hafva ej så få arter tillkommit; ty endast inom afdelningen Macrolepidoptera hafva under sista decenniet på skandinaviska halfön anträffats bortåt femtio arter, förutom många varieteter, om hvilkas förekomst derstädes man förut saknade kännedom. Sannolikt är, att ännu flera komma att upptäckas, isynnerhet inom afdelningen Microlepidoptera, med hvilken våra samlare hittills endast obetydligt sysselsatt sig. Härtill skall i första rummet bidra det allmännare intresse för entomologien, som under de sista åren utbredt sig och hvilket synes framkalla samlare inom nästan hvarje landsort. Då Entomologiska Föreningen genom sin tidskrift bereder dessa tillfälle att offentliggöra sina iakttagelser och fynd, så torde den

dag ej vara alltför aflägsen, då äfven vi kunna i det närmaste angifva hvilka insektformer vårt vidsträckta och på omvexlande lokaler så rika land innesluter.

På grund af det ofvan antydda har det blifvit en nödvändighet att i riksmusei svenska fjärilsamling bereda nykomlingarne rum och detta har ej kunnat ske annorlunda, än derigenom, att alla fjärilarne omflyttats. Under sysselsättningen härmed, samt vid omprepareringen, har jag kommit i tillfälle att äfven noggrannare granska det rikhaltiga materialet och dervid påträffat ett och annat, som syntes förtjänt af ett offentliggörande. Jag anhåller nu, att för tidskriftens läsare få framlägga några af de iakttagelser, som af mig blifvit gjorda. Om den systematiska ordningen skulle följas, så borde början göras med dagfjärilarne, men då tiden nu ej medgifver detta, måste dessa lemnas till något tillfälle längre fram. Jag vill för denna gång blott omnämna ett par skymningsfjärilar, af hvilka den ena torde vara förut okänd såsom svensk och den andra ny för vetenskapen.

Sesia Vespiformis L. (= *Asiliformis* ROTT. = *Cynipiformis* ESP.). Blåsvart, med ett hvitt streck invid ögats framkant; palperna undertill, framhöfternas utsida, två större fläckar på frambröstatet och en eller tvänne mindre på bakryggen, 2:a, 4:e och 6:e (hos hanen äfven 7:e) abdominalringarnes bakkant, skenbenens öfre hälft samt tarserna gula; framvingarnes diskfläck i yttre kanten saffransgul. Framvingens längd 9 m.m.

En liten fläck vid basen af framvingarne och tvänne smala streck längs ryggen gula. Hos ifrågavarande exemplar, en hane, saknas likväl dessa ryggstreck, men hafva möjligen funnits till, då det var nyss kläckt. Bakkroppens 4:e och 7:e ringar hafva bakkanten gul äfven på undersidan. Det bakre glasfältet (mellan bakre medianstammen och bakkanten) på framvingarne vattenklart ända till diskfläcken, och det yttre (vid vingspetsen) jämförelsevis stort, emedan det svarta, något violettskiftande tvärbandet vid utkanten är tämligen smalt; på undersidan äro kostalkanten och spetsfälten gula, hvilken färg hos en del exemplar är märkbar äfven på öfre sidan. Analtosen ofvan svart, hos honan gul, blott i midten och sidorna med smala, svarta fläckar; på undersidan hos båda könen svart, med gul spets.

Att denna art är LINNÉS, i Fauna Suecica beskrifna *Sphinx*

Vespiformis kan jag för min del numera ej betvifla. Flera äldre författare, bland andra VIEWEG, ROSSI och LASPEYRES antaga äfven detta, men andra, jämte flera af yngre datum, äro af annan åsigt. STAUDINGER anser, att LASPEYRES' uppgift om artens förekomst i Sverige är falsk, emedan den hittills ej derstädes anträffats och förkastar på den grund det Linnéanska namnet, såsom antagligen tillhörande någon annan art (se St. E. Ztng. 1856, p. 150). Man har för öfrigt velat hänföra nämnda *Vespiformis* till *Hylaeiformis* LASP. och *Ichneumoniformis* FABR. Att den ej rimligtvis kan vara identisk med den förstnämnda af dessa, kan hvem som helst, som är i tillfälle jämföra LINNÉS beskrifning med ett exemplar af LASPEYRES' art genast varseblifva. Hvad FABRICII *Ichneumoniformis* åter angår, så kan beskrifningen tämligen väl passa in derpå, men orden »Alae sequentis (*Tipuliformis*), sed macula flavescens» synas mig tydligt nog syfta på ROTTENBURGS *Asiliformis*, ty dennas vingar likna mycket mera dem hos *Tipuliformis* L. än hos *Ichneumoniformis* LASP. LINNÉS ord: »corpus totum nigrum, sed abdominis tria segmenta posteriora margine flava» äro visserligen vilseledande, men förklarliga då man vet, huru lätt de gula fläckarne på kroppen kunna utplånas, antingen till följd af ovarsamhet då djuret infångas och uppstickes eller ock genom en ur kroppen afsöndrad vätska.

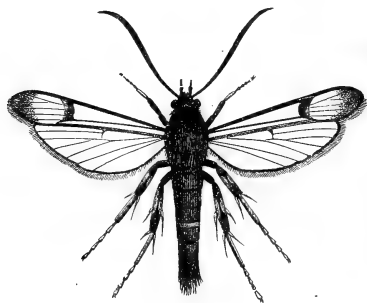
Riksmusei exemplar, hvilket förut var insatt bland individer af en annan art, är af BOHEMAN, enligt vidfogad lokaletikett, funnet på Öland, antagligen i början af sextiotalet. Högst sannolikt är, att LINNÉ mer än hundra år förut fann samma art under sin ölandsresa.

Sesia Aurivillii n. sp. *Nigra, coeruleo et aeneo micans; maculis duabus prosterni, vitta in lateribus segmentorum 1:i et 2:i, margine posteriore segmenti 4:i, macula tibiatarum posticarum tarsisque omnibus citrinis; palpis subtus, basi alarum anticarum margineque exteriore maculae discoidalis croceis.* Longit. alæ anticæ 11 m.m. ♀.

Habitat in Lapponia rarius.

Pannan blåsvart, bröstets och bakkroppens teckningar blekgula; 4:de analsegmentets gula ring smal och på undersidan ej afbruten. Antennerna undertill brunaktiga; främre skenbenen på insidan gula och de bakres gula fläck belägen der de inre spor-

rarne äro fästa; alla tarserna smutsigt blekgula. Framvingarne invid basen täckta af svartblå fjäll, men utanför dessa äro bakre medianstammen och bakkanten rödgula tämligen långt utåt, äfvensom yttre kanten af den njurformiga, svartblå diskfläcken; dessutom finnas här och der glest strödda, rödgula fjäll, hvilka äro märkbarast vid kostalkanten samt insidan af tvärbandet vid vingspetsen. Detta är hos föreliggande exemplar något skadadt, men synes vara smalare än det närliggande glasfältet, samt brunaktigt svart; det bakre glasfältet vattenklart ända fram till diskfläcken; fransarne svartbruna och vingmembranen blåskimrande. Bakvingarne med en rödgul fläck vid basen, mellan bakre medianstammen och främre dorsalribban; diskfläcken liten, smalt triangelformig, bildad af rödgula och svartaktiga fjäll. Undersidan nästan lik den öfra, men diskfläcken å framvingarne omgifves af rödgula fjäll; dylika finnas äfven på tvärbandet vid utkanten och stå der något tätare än å öfra sidan.

Sesia Aurivillii n. sp.

Nu beskrifna exemplar var i Riksmusei samling insatt tillsammans med *S. Culiciformis*, hvilken art denna till storlek och habitus liknar, och är, enligt af BOHEMAN vidfästad etikett, funnet i Lappland (förmodligen Luleå lappmark) af professor N. J. ANDERSSON.

OM EN VARIETET AF ARGYNNIS PALES S. V.

AF

G. SANDBERG.

Af *Perlemorsommerfuglenes* inden *Skandinaviens* arktiske Region saa talrigt repræsenterede Slægt forekommer for nogle Arters Vedkommende Varieteter, der karakteriserer sig derved, at de sædvanlige mørke Tegninger oventil helt og holdent drar sig over og dækker Vingens Flade, hvorved den rödgule Grundfarve ganske fortrænges eller alene kommer til at optræde flækkevis.

En særdeles vakker og interessant Form af dette Slags, som jeg har tillagt Varietetsnavnet *Inducta*, tog jeg i Sommer af *Argynnis Pales* paa den norske Ö *Sevvi-suolo* i Grændsevandet *Vaggattem-javre* östenfor *Enaresjön* under en Polhöide af ca. 69° n. Br. Beskrivelsen fölger herved:

Vingerne oventil mørkt blaaviolette; Basis dækket af gulagtig Lod, ligesaa Abdomen; en langagtig Flæk henimod Apex gul; Fryndserne om Vingerne gule med brune Flækker. Bagvingerne langs Udkanten med et Par Rader rödgule, utydelige Flækker, der i Anahjørnet fremtræder ocelformede og skarpere tegnede. — Paa Undersiden begge Vingepar farvede som hos Varieteten *Ar-silache* Esp. dog saaledes, at Fremvingernes sorte Tegninger viser sig endda grovere og for største Delen som runde Flækker. Med sidstnævnte Varietet har den ogsaa tilfælles en, sammenlignet med Hovedformen, bredere og mere afrundet Form af Vingerne.

Beskrivelsen er afgivet efter et friskt Hunexemplar, der den 17:de Juli fandtes flyvende paa en Myr sammen med andre,

normalt farvede Individuer af *Arsilache*, hvilken paa de fleste Steder inden vor arktiske Region er den almindeligste optrædende Form af Arten *Pales*. Et andet Exemplar af samme Udseende iagttoges sammesteds, men blev ikke fanget:

Varieteten *Inducta* af *Argyn. Pales* tilhører ligesom den tilsvarende for Arten *Aglaias* Vedkommende udelukkende den arktiske Region og er ogsaa der yderst sjelden, da den, saavidt vides, ikke er taget andre Steder end paa de ovenanførte Lokaliteter i *Finmarken*.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR
ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

**Af La Société nationale de Sciences naturelles et
mathématiques de Cherbourg:**

Catalogue de la Bibliothèque. I. Port.

**Af La Société des Sciences Physiques et
Naturelles de Bordeaux:**

Memoires. Ser. II. Tome IV. (des procès-verbaux pp. XXXIII—XLVIII des publications recurs pp. XXXIII—XLVI. 1882.

———, Ser. II. Tome V. Cah. I. 1882.

Af La Société Linnéenne de Lyon:

Annales: 1879—1881 (nouv. Série) Tom. XXVI—XXVIII.

Af La Société d'Études Scientifiques d'Angers:

Bulletin. XI:me e XII:me années 1881—1882.

Af La Société d'Histoire Naturelle de Toulouse:

Bulletin. XV:me année 1881.

Forts. sid. 132.

OM EN FOR NORGES FAUNA OG REGIO ARCTICA NY RHOPALOCER

AF

G. SANDBERG.

Den 30:de Juli dette Aar fangede jeg paa den norske Side af *Jakobselv* ved den *russiske* Grændse under en nordlig Bredde af henimod 70° og kuns omkring 4 Km. fra Ishavets Kyst et nys udklækket Exemplar af *Polyommatus Helle* W. V. Den fløi paa en med *Alchemilla* tæt bevoxet Engskraaning paa A. O. BRÆCHANS Eiendom i *Jakobselvdalen*.

Fundet af denne vakkre lille Art var af særdeles Interesse, baade fordi den aldrig før har været observeret indenfor *Norges* Grændser, og tillige fordi man hidtil ikke har været paa det rene med, hvor langt den gik mod nord. Dr. STAUDINGER sætter i sin Katalog Artens Udbredelse til det *nordlige (boreale)* og *midterste Europa, Armenien, det sydlige Sibirien og Amur*, og *svenske* Entomologer, Prof. BOHEMAN og WAHLBERG, indskrænker Opgaverne om Artens Flyvesteder inden *Sverige* til et temmelig begrændset Feldt i *Norr- og Westerbottens Län*, hvorhos Prof. ZETTERSTEDT nævner den som sjældent forekommende i *Sveriges Lapmarker*. *Polyom. Helles* arktiske Borgerret har man saaledes lige indtil nu været i Uvidenhed om.

Det tagne Exemplar, der var en Han, udmærker sig i det hele taget ved Mathed i Farverne: *Oventil* er saaledes den violette Glands paa alle fire Vinger ganske svag og de sorte Flækker, der korresponderer med Undersidens, matte og næsten forsvindende med Undtagelse af den største ved Enden af Disk-

feldtet paa Forvingerne, hvilken fremtræder mere markeret. Ligeledes er paa *Undersiden* den rödgule og gulgraa Grundfarve noget afbleget, hvorhos det mørkere rödgule Baand i Udkanten kuns viser sig paa *Bagvingerne*, idet Forvingerne paa Partiet imellem den yderste, sorte Flækkerad og Fryndserne paa ingen Maade er mørkere farvet end den övrige Del af Vingen paa denne Side. Forövrigt bemærkes, at WALLENGRENS Opgave i »Skandinaviens Dagfjärilar» om et for alle fire Vinger paa Undersiden hos denne Art »gemensamt mørkare rödgult band i utkanten» heller ikke passer paa Exemplarer fra *Mellemeuropa*, som jeg er i Besiddelse af, og som i denne Henseende stemmer o. s. v. ganske med det her omhandlede Individ fra Ishavets Nærhed.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR
ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Forts. fr. sid. 130.

Af Académie Royale des Sc. des Lettr. et des
Beaux-arts de Belgique:

Annuaire 1882.

» 1883.

Bulletins de l'Académie; 3:me Série T. I—V.

Af Die Physikalisch-Ökonomischen Gesellschaft
zu Königsberg:

Schriften. Jahrgang XXIII. Abtheil. I & II.

Af Dr. Gustaf L. Mayr:

MAYR, G. L., IV. Vorläufige Studien über die Radoboj-Formiciden in d. Samml. d. k. k. geol. Reichsanst. — Separat. aus Jahrb. d. k. k. geol. Reichsanst. 1867. B. 17. H. 1.

———, МΥΡΑΒΪΗ (Formicidæ) etc. ПУТЕЩ. ВЪ ТУРК. Т. II. Ч. 5. ОТД. 7.

———, Die Australischen Formiciden. — Wien.

Forts. sid. 138.

ANTECKNINGAR ÖFVER HEMIPTERER

AF

ISIDOR NORDIN.

Acanthosoma hæmorrhoidale L. har i år förekommit i stor mängd på Lofön och Kersön på sin näringsväxt *Prunus padus*. Under föregående år har jag förgäfvets sökt på såväl *Prunus padus* som *Alnus glutinosa*, under det jag erhöll den, 1 ex., på *Pyrus malus*. År 1880 förekom här i myckenhet *Tropi-coris rufipes* L. på *Tilia*. De följande åren har jag endast erhållit enstaka ex. isynnerhet på *Nasturtium Armoracia*.

Pentatoma juniperina L. Ehuru Lofön är ganska rikt be-vuxen med *Juniperus* förekommer denna synnerligen vackra He-mipter mycket sparsamt, och svår är den för ögat att upptäcka, der den sitter inkrupen mellan barren, genom sin barrgröna färg. Efter mycket sökande återfann jag den i slutet af September.

Cimex bidens L. tyckes föredraga animalisk föda framför vegetabilisk. Jag har flera gånger tagit ex. med vid rostrum hängande larver, ur hvilka den sugit sin näring. Detta gaf mig anledning att försöka hans smak och inlade i ett glas till den, jämte en *Pierislarv*, blad af *Salix*, som uppgifves vara närings-växten. Efter en stund var den i färd med att spisa af larven, som den dödat. Oroad rörde den sig snabbt med larven hän-gande på rostrum.

Dasycoris pilicornis BURM., som uppgifves af prof. REUTER endast för Öland och Gottland, har jag i år återfunnit på lo-kalen från förra året, såväl nymfer som imagines. Den förekom-mer dock här mycket sparsamt. Jag har endast erhållit 12 ex.

Clinocoris ferrugatus FABR. I slutet af Maj erhöll jag

i skogen vid China slott på Lofön vid håfning på *Myrtillus* växande under *Abies* 10 ex. I September erhöj jag den åter på samma ställe.

Verlusia quadrata FABR. tyckes, om den har tillgång derpå, föredraga *Saponaria officinalis* framför andra växter, ty på den har jag erhållit alla de ex., som jag funnit här, såväl nymfer som imagines.

Gastrodes Abietis L. som jag med ringa resultat, — 2 ex. på c:a 400 grankottar, — länge sökt, erhöj jag i större mängd den 5 Mars detta år. Från en gran, af hvilken jag förut tagit och undersökt nedfallna kottar, hade storm nedtryckt kottar i mängd och slungat dem ut på snön. Af dessa tog jag hem c:a 40 och erhöj från dem i rumstemperatur 20 ex. Orsaken till detta lyckliga resultat anser jag den omständighet vara, att kottarne här lågo på snön. De kottar som jag förut insamlat lågo alla inom grenarnas periferi på den bara fläck, som gerna under blida ej allt för blåsiga vintrar bildar sig under granhvalfvet. Här liggande kottar öppna sig till följd af jordvärmens något och antagligen utkryper insekten, då han känner kottfjällen öppna sig, i hopp om vår och sol och går åter upp på granen. De på snön liggande kottarne egde ingen orsak att öppna sig och följaktligen höll sig *Gastrodes* kvar i sin vinterbostad.

Syromastes marginatus L. har i år förekommit ganska mycket på *Rubus* i trädgårdar på Lofön och Kersön.

Ischnorrhynchus Resedæ PANZ. förekommer ännu den 15 Oktober, både som nymf och imago, på *Betula*, ehuru denna håller på att släppa sina gula frostbitna löf.

Elasmotethus dentatus DE GEER tog jag den 15 Okt. 4 ex. på *Betula* jämte föregående.

Drottningholm Nov. 1883.

TVÅ NYA PIEZOSTETHUS-ARTER FRÅN SVERIGE OCH FINLAND

BESKRIFNE

AF

O. M. REUTER.

I mina »Hemipterologiska meddelanden, II», införda i Entomologisk Tidskrift 1882, omnämde jag, att adjunkten THOMSON på Ölands sandmarker upptäckt en ny art af hemipter-släktet *Piezostethus* FIEB. (rättare borde namnet deriverats *Piestostethus*), hvilken han vänligen lemnat mig till beskrifning och för hvilken jag i nämnda meddelanden föreslog namnet *P. Thomsoni*. Då jag nu går att, enligt löfte, meddela en beskrifning öfver denna lilla synnerligen intressanta art, är jag nog lycklig att dertill kunna lägga beskrifningen öfver ytterligare en ny art af samma genus, af hvilken jag den 28 Juni denna sommar fann ett exemplar vid siktning af *Sphagnum*-tufvor på en kärr-äng i Åbo skär-gård och den jag efter fyndorten benämner *P. sphagnicola*.

Piezostethus sphagnicola n. sp.

Niger, nitidus, minus tenuiter pubescens, antennis piceis, rostro, trochanteribus, femorum apicibus, tibiis tarsisque testaceis, femoribus picescentibus; hemielytris pallide flavo-testaceis, clavo tertia parte basali, margine scutellari commissuraque, hac late, nec non cuneo toto obscure fuliginosis; hemielytris abdomen superantibus, leviter nitidulis, embolio et cuneo corio haud vel vix nitidioribus, membrana albida iridescente; pedibus robustis, tibiis brevissime albido-pilosulis, posterioribus apicem versus longius fortiter testaceo-spinulosus. Long. ♀ $1\frac{2}{3}$ mm.

Funnen i Pargas socken (Åbo skärgård) i en *Sphagnum*-tufva på kärrig ängsmark den 28 Juni.

Denna lilla art är af samma storlek som *P. formicetorum* БОН., hvilken den äfven liknar till kroppsform och glans; men den skiljer sig genom becksvarta antenner (hos *formicetorum* lergula), beckfärgade lår, hemielytra starkare stötande i lergult och med tydligt svartbruna innanränder på clavus, som vid basen äfven är bredt svartbrun; cuneus är helt och hållet svartbrun (medan den hos *formicetorum* på sin höjd stöter något i brunaktigt); slutligen är pubescensen tydligt gröfre, än hos denna senare art, baktibierna deremot kortare hvithåriga. Från *P. parvulus* REUT. afviker den genom betydligt mindre storlek och genom tibierna, som äro helt fint och kort hvitaktigt småhåriga (medan de hos *parvulus* äro försedda med långa utstående hår, en karakter, som hittills blifvit förbisedd).¹ Slutligen kan den icke förväxlas med *P. cursitans* FALL., hvilken är dubbelt så stor och har starkt glänsande, likasom fernissade cuneus och embolium, detta senare beckbrunt (under det embolium hos *P. sphagnicola* knappast är mörkare än corium). Kroppen är becks svart, glänsande, aflångt omvänt äggformig. Hufvudet är knäpt längre än bredt, då ögonen medtagas, försedt med sex utstående fina borst, två i spetsen af clypeus och två vid hvardera ögats inre rand. Ögon bruna. Rostrum lergult, räckande utöfver midten af mesosternum. Antenner beckfärgade, ljust gråhåriga, andra leden så lång som pann-afståndet mellan ögonen, tredje litet kortare än andra och lika lång som fjärde leden. Pronotum så långt som hufvudet, vid basen bredt och svagt urbugtadt samt nästan dubbelt bredare än långt, vid spetsen lika bredt som långt, de räta sidorna måttligt konvergerande mot spetsen och före denna lindrigt afrundade, försedda med två utstående fina borst, ett nära basalhörnet och ett annat litet bakom spetsen, som eger en mycket fin list mellan framhörnen; disken framtill lindrigt konvex, slät, bakom de två främre tredjedelarne djupt intryckt och tydligt på tvären småstrimmig. Scutellen becks svart, spetsdelen tvärstrimmig. Täckvingarna fullt utbildade, blekt ler-

¹ Honan af *P. parvulus*, som ännu är obeskrifven, afviker från hanen genom färgen på hemielytra, som icke äro bruna, utan till färg och teckning snarlika dem hos *P. sphagnicola*.

gula, lindrigt glänsande, clavus vid basen bredt, i scutellar-kanten smalt och i commissuren bredt svartbrun, embolium och cuneus knapt starkare glänsande än corium, cuneus till hela sin bredd svartbrun; membranen vitaktig, vackert iridiserande, nående utom spetsen af abdomen. Ben starka, lergula, lår beckfärgade, baktibier med starka lerbärgade taggar, kort hvitaktigt småhåriga, knapt mer än dubbelt så långa som tarserna.

Piezostethus Thomsoni n. sp.

Breviter obovale, abdomine fortius dilatato, niger, nitidus, glaber, solum pilis nonnullis exsertis capitis et pronoti; rostro testaceo, coxas intermedias attingente, antennis pedibusque breviusculis piceis, his dilutioribus, tibiis breviter albido-pilosis, posterioribus concoloriter sat longe et tenuiter spinulosis; hemielytris (formae brachypterae) valde abbreviatis, nigro-piceis, nitidis, totis coriaceis, solum summo margine apicali membranaceo, basin segmenti primi dorsalis nonnihil superantibus, subtriangularibus, apice recte truncatis, commissura scutello saltem $\frac{1}{3}$ brevioribus. Long. ♂ $1\frac{1}{2}$ mm.

Funnen i några exemplar på Ölands sandmarker af Hr Adjunkten C. G. Thomson.

Denna lilla utmärkta art skiljes från alla andra genom den korta baktill starkt utvidgade kroppen. Denna är nämligen kort omvänt äggformig och icke dubbelt så lång som bred tvärs öfver abdomens midt. Hufvudet är sluttande, knapt längre än sin bredd, då ögonen medräknas, glatt och slätt, blott försedt med sex utstående hår, såsom hos föregående. Rostrum lergult, nående till mellanhöfterna. Antenner mörkt beckfärgade, gråhåriga, andra leden nästan lika lång som pannafståndet mellan ögonen, tredje tydligt kortare än andra och nästan lika lång som fjärde leden. Pronotum (hos den kortvingade formen, den enda hittills kända) knapt mer än $\frac{1}{4}$ kortare än sin basalbredd, i spetsen lika bredt som långt, sidorna lindrigt konvergerande och lindrigt afrundade mot spetsen, för öfrigt räta, disken slät, ytterst lindrigt sluttande mot spetsen, basaldelen smalt nedtryckt och fint tvärryngig, bakkanten mycket bredt urbugtad. Scutell nästan slät. Täckvingar starkt afkortade, helt och hållet läderartade utan

sömmar för clavus, embolium och cuneus, becksvarta, glänsande, glatta, nästan trekantiga, blott litet skjutande utöfver första dorsalsegmentets bas, commissuren åtminstone $\frac{1}{3}$ kortare än scutellen, i spetsen rakt tvärhuggna, yttersta kanten mycket smalt hinnaktig. Ben ljusare beckbruna, korta, hanens framlår tjocka, dess framtibier mot spetsen starkt utvidgade, snedt afhuggna och försedda med en lång spongiös grop, som upptager en tredjedel af tibian; baktibier kort hvitaktigt småhåriga, med tämligen fina och långa beckbruna taggar; de bakersta litet mer än dubbelt så långa som baktarserna.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR
ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Forts. fr. sid. 132.

Af S:re D:re Rafaëlio Gestro (Genova):

- GESTRO, R., *Sopra alcuni Coleotteri di Birmania raccolti dal Capitano G. B. COMOTTO.* Genova 1882.
- , *Note sopra alcuni Coleotteri appart. alle Collezioni del Museo civico di Genova.* Ann. d. Mus. Civ. di Storia Nat. di Genova, Vol. III, Dec. 1872.
- , *Ibid.*, Vol. IV, Nov. 1873.
- , *Descrizione di tre nuove specie di Cicindelini dell'Isola di Borneo.* Ann. d. Mus. Civ. etc., Vol. VI, 1874.
- , *Enumerazione dei Cetonidi raccolti nell'arcipelago Malese e nella Papuaasia d. S:ri G. DORIA, O. BECCARI e L. M. D'ALBERTIS.* Ann. d. Mus. Civ. etc., Vol. VI, 1874.
- , *Osservazioni sopra alc. specie italiane del genere Cychrus.* Ann. d. Mus. Civ., Vol. VI, 1874.
- , *Descrizione di tre specie nuove d. genere Atractocerus, Appart. al. Coll. d. Mus. Civ.* Ann. d. Mus. Civ., Vol. VI, 1874.
- , *Note sopra Alc. Carabici. app. al. Mus. Civ. di Genova con Descrizione d. sp. nuove.* Ann. d. Mus. Civ., Vol. VII, 1875.
- , *Descr. d. un nuovo genere e d. alc. n. spec. di Coleotteri Papuani.* Ann. d. Mus. Civ., Vol. VII, 1875.
- , *Descr. d. una n. specie di Eupholus.* Ann. d. Mus. Civ., Vol. VIII 1876.

INSECTA

A VIRIS DOCTISSIMIS NORDENSKIÖLD ILLUM DUCEM SEQUENTIBUS

IN INSULIS WAIGATSCH ET NOVAJA SEMLIA

ANNO 1875 COLLECTA

HYMENOPTERA ET DIPTERA

AUCTORE

AUG. E. HOLMGREN

LEPIDOPTERA

AUCTORE

CHR. AURIVILLIUS

Vår kunskap om Novaja Semlias insektverld är af helt ungt datum. I VON MIDDENDORFS stora verk öfver Sibirien omnämnas (1851) 4 arter, *Chrysomela septentrionalis*, *Bombus lapponicus*, *Psodos trepidata*, *Sembris nitida*, såsom funna af v. BAËR på Novaja Semlia. HEUGLIN åter berättar, att under hans expedition 1870—1871 fångades 4 skalbaggar, 1 humla och 2 vattensländor på ön.

Detta var allt, som man kände om insektverlden på Novaja Semlia, då prof. NORDENSKIÖLD, åtföljd af zoologerne THEEL och STUXBERG, besökte ön 1875. De då hopbragta samlingarna innehöllo ej mindre än 16 arter coleoptera, — nu redan beskrifna af framlidne professor F. W. MÄKLIN i Helsingfors,¹ — samt 46 hymenoptera, 81 diptera och 2 lepidoptera, hvilka utgöra föremål för denna uppsats. Det hade varit vår afsigt att låta beskrifningarna åtföljas af bilder öfver de flesta arterna, men som dessas utförande, på grund deraf att en del originalteckningar förstördes vid en eldsvåda i Paris, der de skulle graveras, måst fördröjas, har det ansetts lämpligt att nu trycka beskrifningarna och låta taflorna komma efter, så snart de blifva färdiga.

Under de senaste åren har, så vidt det blifvit mig bekant, tillförene blott ännu en expedition hemfört insekter från Novaja Semlia och denna företogs sommaren 1879 af den engelske polarforskaren kapten A. H. MARKHAM. I en tämligen djup vik på östra sidan af södra ön vid 72° 46' nordlig bredd påträffades då 3 dagfjärilar: *Colias Nastes* var. *Werdandi* ZETT., *Argynnis chariclea* SCHN., *Argynnis improba* BUTLER, samt 2 nattfjärilar, *Anarta Richardsoni* CURTIS, *Anarta lapponica* THBG. och 1 mätare, *Glaucopteryx Sabini* CURTIS (= ? *Cidaria frigidaria* GN.).

¹ Öfvers. Finska Vetensk. Soc. Förh. B. 19, p. 15—32, B. 22 p. 79—87 och Svenska Vet. Acad. Handlingar (2) B. 18 n:o 4 48 pg. Jämför äfven SAHLBERG, J., Ent. Tidskr. B. 3 p. 187—190.

Alla dessa arter voro förut ej kända från Novaja Semlia, och särskildt antog man, såsom det tycktes på rätt goda grunder, att inga dagfjärilar skulle finnas derstädes.¹

MARKHAMS intressanta fynd visa emellertid, huru försigtig man måste vara vid sådana förutsättningar och uttalanden beträffande insektverlden i de arktiska landen; ty det händer ofta, att vissa skyddade ställen hysa arter, som annars ej anträffas på stora sträckor rundt ikring. Att de föregående expeditionerna ej anträffat dagfjärilar på Novaja Semlia förklaras utan tvifvel derigenom, att de besökt mindre skyddade och för hafsvindarne utsatta ställen, hvilka alltid undflys af dagfjärilar och andra mera ömtåliga insekter.

Den för närvarande från Novaja Semlia och Waigatsch kända insektverlden består af 16 coleoptera, 4 neuroptera, 81 diptera, 46 hymenoptera, 3 dagfjärilar, 3 nattfjärilar, 2 mätare, 1 tortricid samt 15 Podurider.

En längre vistelse på ön skulle dock helt säkert vara af stort intresse för en speciel entomolog, ty flere arter äro nog ännu att finna derstädes. Hvad man nu känner om Novaja Semlia's insektverld angifver en ganska nära likhet med insektsfaunan vid Jenissei's mynning, i det att på ön finnas flere former, som hittills blott äro funna i det arktiska Asien, men ej i Europa.

¹ MARKHAM, A. H., A polar Reconnaissance, London 1881, 8:o. Insecta by R. M'LACHLAN.

Stockholm i November 1883.

Christopher Aurivillius.

HYMENOPTERA

AUCTORE

AUG. E. HOLMGREN.

Fam. TENTHREDINIDÆ.

NEMATUS JUR.

A. Alæ ultra apicem abdominis extensæ, nervis completis.

a. Alæ superiores cellulis tantum 3 submarginalibus, nervo scilicet 2:do transverso submarginali omnino deficiente. Abdomen cercis analibus longiusculis — (*Cryptocampus* HART.).

†. Mesopleura subtiliter strigoso-alutacea, nitidula.

I. *N. polaris* HOLMGR.

Oblongo-ovatus, nitidus, niger; labro, cercis analibus, alarum tegula stigmatæque, genubus, tibiis et tarsorum basi, pallide testaceis. — ♀ (Long. circit. 5 m.m.).

Matotschkin Scharr.

2. *N. reticulatus* HOLMGR.

Oblongus, nitidus, niger; ore, genis, temporibus, macula ante alas alteraque mesopleurorum, rufescenti-testaceis; ano testaceo, cercis obscuris; alis tegula stigmatæque pallidis; pedibus maxima ex parte, interdum fere totis, pallide testaceis. — ♀ (Long. 4—4 $\frac{1}{2}$ m.m.).

Var. ♀: capite et mesonoto fere totis rufescenti-testaceis.

Matotschkin Scharr.

3. **N. morionellus** HOLMGR.

Oblongus, nitidus, niger; macula temporalis rufo-castanea, subobsoleta; stigmatum, genae tibiisque sordide testaceis; cercis analibus obscuris. — ♀ (Long. 4 m.m.).

Matotschkin Scharr.

Similis priori, sed multo obscurior. Tegulae alarum nigrae.

††. Mesopleura nitidissima et vix nisi obsolete sculpturata.

4. **N. occipitalis** HOLMGR.

Oblongus, nitidus, niger; ore, clypeo, facie saepius ex parte, macula magna temporum et haud raro altera mesopleurorum, rufis; cercis analibus pallidis; alis radice, costa stigmatumque pallidis; femoribus apice late, tibiis et basi tarsorum dilute testaceis vel substramineis. — ♀ (Long. 3½—4 m.m.).

Matotschkin Scharr. Gåskap.

N. Saliceti (THOMS. Hym. Scand. I. 176, 101) proximus, sed vix ejus varietas. Ab illo praecipue dignoscitur pictura capitum thoracisque. Antennae extrorsum nonnunquam fusciscentes.

b. Alae superiores cellulis 4 submarginalibus.

†. Unguiculi tarsorum apice bifido.

1. Thorax mesopleuris fortius alutaceis, subopacis (♀) vel parum nitidis (♂).

*) Abdomen nitidum, nigrum, ano concolore (♂) vel partim testaceo-notato (♀). Mesonotum nitidum vel punctatum, subopacum, lobis lateralibus postice tantum nitidis. Tibiae postice sulco longitudinali distinctissimo.

5. **N. obscuripes** HOLMGR.

Oblongus vel oblongo-ovatus (♀); *mas.*: niger, geniculis et tibiis plus minusve sordide testaceis; *femina.*: macula ad orbitas verticis alteraque majore temporum, lobis posticis prothoracis et plaga saepius magna mesopleurorum, castaneo-rufis;

geniculis et tibiis ex parte testaceis, his interdum totis concoloribus. — ♂♀ (Long. 6—8 m.m.).

Matotschkin Scharr.

6. *N. arcticus* HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Spetsb. 18.

Matotschkin Scharr.

N. arcticus (THOMS. Hymen. Scand. 134, 62) species alia est, a nostra — jam 1869 l. c. descripta — longe diversa.

7. *N. anceps* HOLMGR.

Oblongus vel oblongo-ovatus (♀); *mas.*: niger, geniculis, tibiis et basi tarsorum, testaceis; *femina.*: ore, macula majuscula utrimque verticis, geniculis, tibiis et basi tarsorum, testaceis. — ♂♀ (Long. 5—6 m.m.).

Matotschkin Scharr. Besimannaja bay. Norra Gåskap.

N. obsuripede minor et gracilior. Caput pone oculos haud angustatum; sulcis frontalibus distinctis. Clypeus apice leviter emarginato. Alæ area submarginali tertia altitudine longiore. — *N. frigido* similis et affinis, sed, præter alias notas, pleuris fortius sculpturatis, magis opacis, colore pedum dilutiore ab illo differt.

**) Abdomen nitidum, nigrum, ano pallido.

8. *N. mysticus* HOLMGR.

Oblongus; *mas.*: labro, geniculis, tibiis tarsisque, testaceis; segmento ultimo ventrali toto concolore; *femina.*: labro, clypeo, facie ex parte, temporibus, genis, pectore, maculis scutelli, trochanteribus, geniculis, tibiis, tarsisque fulvescenti-testaceis. — ♂♀ (Long. 5—6 m.m.).

Besimannaja bay.

Caput pone oculos haud angustatum, fronte subscabriculo-alutacea, sulcis distinctis. Clypeus apice emarginato. Antennis filiformibus, articulis 1 et 2 flagelli longitudine æqualibus. Alæ cellula submarginali 3:tia altitudine nonnihil longiore.

2. Thorax mesopleuris nitidis, sculptura plerumque obsoleta vel omnino nulla.

9. **N. frigidus** BOHEM.

BOHEM. Ins. Spetsb. 568, 3. — HOLMGR. Ins. Spetsb.

19. ♂♀.

Matotschkin Scharr. Besimannaja bay.

10. **N. lientericus** HOLMGR.

Oblongus, nitidus; ore, maculis faciei, genis, temporibus anoque, testaceis; stigmatibus alarum pallido; pedibus geniculis, tibiis tarsisque sordide testaceis, ex parte fusco-tinctis. — ♂♀ (Long. $4\frac{1}{2}$ —5 millim.).

Matotschkin Scharr.

Caput pone oculos vix vel paullulum tantum dilatatum; sulcis frontalibus distinctis. Clypeus apice leviter emarginato. Alæ cellula submarginali 3:tia altitudine nonnihil longiore. **N. frigidus** proximus.

11. **N. nigriventris** HOLMGR.

Oblongo-ovatus, nitidulus, niger; geniculis, tibiis, basi tarsorum stigmatibusque alarum testaceis. — ♀ (Long. circit. 7 millim.).

Matotschkin Scharr:

Caput breve, pone oculos haud dilatatum, sulcis verticis distinctis, obliquis. Clypeus apice medio emarginato. Abdomen ovatum, totum nigrum, cercis analibus pallidis. Alæ cellula submarginali 3:tia altitudine longiore.

12. **N. parvulus** HOLMGR.

Oblongo-ovatus, nitidulus, niger; ore, macula faciei, stigmatibus alarum pedibusque pallide testaceis; femoribus plus minusve infuscatis; macula utrimque temporali rufescente. — ♀ (Long. 3— $3\frac{1}{2}$ millim.).

Waigatsch.

Caput pone oculos vix l. paullulum dilatatum, sulcis frontalibus latis, distinctissimis. Clypeus apice medio emarginato. Antennæ breves, subfiliformes; articulis 1 et 2 flagelli longitudine subæqualibus. Alæ cellula submarginali 3:tia quadrata. Tarsi validiusculi.

13. *N. varipictus* HOLMGR.

Oblongus l. oblongo-ovatus, testaceus; macula quadrata frontali, vittis 3 mesonoti, dorso abdominis lineaque inferne femorum, nigris; antennis fuscescentibus; alis pallidis, stigmatate flavescente. — ♀ (Long. 6—6½ millim.).

Matotschkin Scharr.

Caput pone oculos haud angustatum, sulcis frontalibus distinctis. Clypeus apice fere truncato. Antennæ graciles, articulo 1:mo flagelli lenissime curvato. Abdomen incisuris pallidis. Alæ cellula submarginali 3:tia altitudine parum longiore. Femora linea subtus tenui nigra ornata.

14. *N. picticollis* HOLMGR.

Oblongo-ovatus, nitidulus, testaceo-rufus; macula quadrata frontis dorsoque abdominis nigris; ano rufo-testaceo; mesonoto interdum fusco-subvittato; alis hyalinis nervis fuscis, stigmatate pallido. — ♂ (Long. circit. 4—4½ m.m.).

Matotschkin Scharr.

Caput pone oculos haud angustatum, sulcis frontalibus distinctissimis. Clypeus brevis, in medio leviter incisus. Mesopleura subtiliter sculpturata, nitore exiguo. Alæ cellula submarginalis 3:tia altitudine longiore.

†† Unguiculi tarsorum simplices vel denticulo minuto ante apicem instructi. Orbitæ oculorum externæ profundæ. Sulci frontales subobsoleti.

a) Clypeus apice medio inciso. Corpus nitidum, læviusculum; mesopleuris vix vel subtiliter tantum sculpturatis.

15. *N. udus* HOLMGR.

Oblongus, nitidus; ano, geniculis, tibiis tarsisque flavo-

testaceis, his apicem versus fuscescentibus; stigmatum alarum sordide testaceo. — ♂ (Long. $5\frac{1}{2}$ —6 millim.).

Besimannaja bay. Matotschkin Scharr.

b) Clypeus apice subtruncato. Caput et thorax minus nitida, punctata vel ex parte scabriculo-punctata; mesopleura sculptura distinctissima.

16. *N. extremus* HOLMGR.

Oblongus, parum nitidus; ano, geniculis et tibiis basi late, testaceis; stigmatum alarum sordide testaceo. — ♂♀ (Long. $5\frac{1}{2}$ —6 millim.).

Matotschkin Scharr.

B. Alæ vix ad apicem abdominis extensæ, nervis incompletis.

17. *N. abnormis* HOLMGR.

Oblongo-ovatus, parum nitidus, niger; capite thoraceque rufo-notatis; alis fuscedine tinctis, nervis validis stigmatum obscuris; pedibus nigro-fuscis, geniculis et basi tibiis plus minusve sordide testaceis. — ♀ (Long. circit. 6 millim.).

Besimannaja bay.

Caput pone oculos haud dilatatum; fronte alutacea, subopaca, sulcis distinctis. Clypeus nitidus, apice medio inciso. Spatium infraoculare basi mandibularum duplo latius. Antennæ articulis 1 et 2 flagelli longitudine æqualibus. Thorax cum pleuris alutaceus, perparum nitidus. Abdomen nitidum, totum nigrum; terebra fortiter serrata, testacea; cercis concoloribus apice summo fusco. Tibiæ basi leniter curvatæ.

Fam. ICHNEUMONIDÆ.

Subfam. Cryptini.

PHYGADEUON GRAV.

18. *Ph. waigatschensis* HOLMGR.

Nitidulus, niger; ore testaceo; clypeo, apice genarum orbitisque oculorum facialibus, albidis; segmentis 1 et 2 ab-

dominis ex parte castaneo-rufis; alis subhyalinis, stigmatе tegulaque nigris; pedibus rufis coxis supra nigris, anticis subtus albidis, posticis rufescentibus, tibiis posticis summo apice fusco, tarsis nigris, anticis basi rufa. — ♂ (Long. circit. 10 millim.).

Waigatsch.

Hæc species **Ph. erratico** HOLMGR. (Ins. Spets. 19) valde affinis est.

19. **Ph. nivalis** HOLMGR.

Nitidus, niger; medio mandibularum, apice trochanterum, geniculis, tibiisque, rufescentibus; alis subhyalinis l. fuscine leniter tinctis, radice albicante; capite pone oculos haud dilatato. — ♂♀ (Long. 2½ (♀)—3½ (♂) millim.).

Waigatsch.

20. **Ph. laticollis** HOLMGR.

Nitidus, niger; geniculis et tibiis ex parte obscure fusco-testaceis; alis subhyalinis l. fuscine leniter tinctis, radice pallida; capite pone oculos dilatato. — ♂ (Long. 4 millim.).

Waigatsch.

APTESIS FOERSTER.

21. **A. Nordenskiöldii** HOLMGR.

Parum nitida, alutacea; ♂: mesonoto, maximam partem abdominis pedibusque rufis, coxis et trochanteribus nigris; stigmatе alarum fusco, radice albida, tegula nigra; ♀: rufa et ex parte nigro-notata. — ♂♀ (Long. 4—6 millim.).

Mas. Caput nigrum, subbuccatum, pone oculos vix angustatum. Spatium infraoculare basi mandibularum fere latius. Clypeus discretus. Labrum breviter exsertum, rufum. Mandibulæ medio rufæ. Antennæ nigræ, filiformes, breviter hirtæ; articulis duobus basalibus flagelli longitudine æqualibus. Thorax niger, pro- et mesonoto, scutello et postscutello rufis; metanoto scabri-

culo l. ruguloso, areis superioribus tantum pro parte indicatis. Abdomen angustum, rufum, petiolo et plerumque marginibus lateralibus segmentorum anteriorum nigricantibus; segmento 1:o multo angustiore quam apud feminam, nonnihil curvato carinulis dorsalibus deletis, spiraculis prominulis; 2:do latitudine longiore; 3:tio subquadrato. Alæ completæ; areola 5-gona; nervo transverso ordinario interstitiali; transv. anali fracto. Pedes rufi, coxis et trochanteribus nigris; apice tarsorum posteriorum leniter infuscato.

Femina. Caput buccatum, rufum, inferne cum oculis et basi mandibularum nigrum. Antennæ validiusculæ, post mortem sæpius involutæ, apice nigricantes, basin versus, præsertim latere inferiore, rufæ. Thorax rufus; lobis lateralibus prothoracis et lateribus metathoracis nigricantibus. Abdomen rufum, lateribus plus minusve nigro-notatis. Alæ incompletæ, paullulum tantum ultra apicem metathoracis productæ; tegula nigra; radice albida. Pedes rufi.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 15. ♂♀.

Waigatsch. Gåskap.

22. *A. Palanderi* HOLMGR.

Parum nitida, alutacea, nigra; abdominis medio late pedibusque rufis, coxis et trochanteribus nigris, femoribus anterioribus basin versus fusco-notatis; stigmatè alarum fusco, radice alba, tegula nigricante. — ♂ (Long. 5 millim.).

Priori affinis et primo inspectu haud dissimilis, ab ea, ut mihi videtur, sequentibus notis abunde differt: 1:o capite thoraceque totis nigris; 2:o antennis validioribus, articulo primo flagelli secundo nonnihil longiore; 3:o areis metathoracis superioribus magis completis; 4:o segmento tertio abdominis aperte brevioris; 5:o nervo transverso anali pone furcam brachii sito et longe infra medium obsolete fracto.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 16. ♂.

Waigatsch.

Subfam. Ophionini.

ATRACTODES GRAV.

23. *A. aterrimus* HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Groenl. 98.

Gåskap. Sommarst.

24. **A. nigerrimus** HOLMGR.

Nitidulus, niger; ore ex parte et geniculis anterioribus summis ferruginantibus; alis subinfumato-hyalinis; stigmate fusco, radice testaceo, areola completa, sessili. — ♂ (Long. 3—4 millim.).

Jamal. Sommarst.

Atr. aterrimo simillimus, sed areola alarum completa facile ab illo differt.

Subfam. Tryphonini.

DICKSONIA HOLMGR.

Caput modice buccatum; genis longe descendentibus; spatio infraoculari lato; oculis oblongo-ovatis, integris, nudis.

Clypeus parum elevatus, a facie planiuscula linea subrecta et profunde impressa discretus, apice truncato vel late rotundato.

Mandibulæ modice latæ, denticulis duobus subæqualibus apice instructæ.

Antennæ filiformes, corpore breviores; flagello articulis basalibus latitudine sua longioribus.

Thorax latitudine fere capitis; mesonoto parapsidis integris, ad marginem anticum extensis; metanoto areis supero- et posteromedia subdistinctis vel costis ex parte deletis circumdatis; pleuris macula speculari lævi.

Abdomen elongatum, subæquilatum, læve, nitidum; segmento 1:mo spiraculis prominulis: petiolo apicem versus sensim dilatato, basi subangusta, foveola et carinulis (sicut in *Mesoleiis* genuinis) instructa; segmento 2:do subquadrato vel longitudine paullulum latiore; terebra brevissima, vix ad apicem segmenti ultimi dorsalis extensa, valvulis parum incrasatis, setulosis; segmento ultimo ventrali brevi, basin terebræ tantum tegente.

Alæ modice latæ; areola nulla; nervo transverso anali fracto.

Pedes graciles; calcaribus tibiærum intermediarum et posticarum duobus, dimidiâ metatarsorum parte paullo brevioribus; unguiculis simplicibus.

Obs. Hoc genus a *Mesoleiorum* genere, cui habitu toto corporisque structura proximum est, forma insigni clypei præcipue dignoscitur.

25. *D. arctica* HOLMGR.

Nitida, nigra; clypeo flavido; stigmatibus alarum dilute fusco-testaceo, basi pallidiore; pedibus testaceis coxis, et trochanteribus totis basi que femorum plus minusve nigris; plica ventrali nigro-fusca, marginibus segmentorum pallidis. — ♂♀ (Long. 6—7 millim.).

Mas. Caput nigrum, breve, pone oculos paullulum tantum angustatum. Clypeus flavus. Mandibulæ nitidæ, piceo-nigræ. Antennæ totæ nigræ. Thorax niger; mesopleuris ruguloso-alutaceis. Abdomen nigrum, plica ventrali fusco-stramineoque notata. Alæ fuscæ leniter tinctæ, stigmatibus fuscis basi pallidiore. Pedes testacei coxis et trochanteribus nigris, femoribus plus minusve infuscatis.

Femina mari pictura similis, pedibus tantum paullo dilutioribus.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 12.

Matotschkin. Gåskap.

MESOLEIUS HOLMGR.

26. *M. Sahlbergi* WOLDST.

WOLDST. Tryph. Fenn. 44, 40. ♀ — HOLMGR. Disp. Synopt. Mesol. Scand. 26, 64.

Waigatsch: Cap Grebenij.

27. *M. Bovei* HOLMGR.

Nitidus, niger; ♂: ore, clypeo, genarum apice facieque flavis; antennis pallidis, articulis basalibus superne incisurisque

articulorum flagelli nigris; thorace macula humerali et puncto ante alas stramineis; abdomine segmentis 2—6 margine apicali late flavido, ultimo fere toto ventreque concoloribus; stigmatibus alarum sordide testaceo, tegula radiceque stramineis; pedibus pallide testaceis, coxis et basi trochanterum posticorum nigris, basi femorum plus minusve nigro-fusca; ♀: mandibulis et clypeo flavis; antennis sordide testaceis, articulis basalibus superne incisurisque articulorum flagelli nigris; mesonoto scutelloque rufis, macula humerali et puncto ante alas pallide flavis; abdomine marginibus apicalibus segmentorum omnium pallidis, segmentibus tamen ultimis ventreque fere totis concoloribus; alis sicut in mare coloratis; pedibus rufis, coxis et basi trochanterum nigris. — ♂♀ (Long. circiter 5 millim.).

Caput subbuccatum, pone oculos vix angustatum. Clypeus feminae apice sinuato, margine toto depresso, in medio haud interrupto; maris apice plus minusve emarginato, margine ipso integro, utrimque vix dilatato. Thorax antice elevatus; mesonoto parapsidis sat determinatis, ad marginem anticum extensis; mesopleuris alutaceis, macula speculari nitida, laevi; metanoto areis supero- et postero-media distinctis. Segmentum primum abdominis canalicula media ordinaria perspicua et determinata. Alae areola nulla; nervo transverso ordinario non exacte interstitiali; transverso anali paullulum pone furcam brachii sito, infra medium fracto.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 19.

Waigatsch: Cap Grebenij.

28. *M. mixtus* HOLMGR.

HOLMGR. Disp. Syn. Mesol. Scand. 21, 52. ♂♀.

Gåskap.

ADELOGNATHUS HOLMGR.

29. *A. frigidus* HOLMGR.

Nitidus, niger; ore, clypeo, facie, orbitis abbreviatis frontalibus, flavidis; alis subinfumato-hyalinis, stigmatibus testa-

ceo, radice et tegula albicantibus; femoribus apice tibiisque testaceis, antennis capite cum thorace brevioribus, modice in-crassatis. — ♂ (Long. vix 3 millim.).

Waigatsch: Jugor Scharr.

POLYBLASTUS HOLMGR.

30. *P. nigrifrons* HOLMGR.

Nitidulus, punctatus, niger; mandibulis, abdominis medio plus minusve, pedibusque rufis, coxis et trochanteribus nigris; alis hyalinis, stigmatibus et radice testaceis; flagello antennarum subtus sordide ferrugineo; metathorace areis superioribus 3, earum superomedia elongata, subæquilata; areola alarum nulla. — ♀ (Long. circit. 4 millim.).

Waigatsch: Cap Grebenij et Jugor Scharr.

Hæc species colore nigro faciei et defectu areolæ in alis ab affinibus præcipue dignoscitur.

NEASTUS HOLMGR.

Caput modice buccatum. Clypeus latiusculus, paullulum tantum convexus, a facie discretus, foveolis lateralibus ordinariis parum perspicuis, apice subtruncato l. margine medio nonnihil depresso. Antennæ capite cum thorace paullo longiores, filiformes, articulo primo flagelli secundo nonnihil longiori. Mesonotum parapsidis haud profundis, antice tamen distincte indicatis; mesopleuris macula speculari alutacea. Metanotum scabriculum, areis subnullis. Abdomen oblongum subæquilatum; segmento primo apicem versus sensim dilatato, spiraculis prominulis, petiole depresso, foveola basali nulla vel valde incompleta; sequentibus lævibus; terebra brevi, vix ultra apicem abdominis extensa. Alæ areola nulla; cellula radialis brevi, trapezina; nervo radiali interno segmento costæ tertio longitudinem subæquante; stigmatibus majusculo. Pedes

subgraciles; calcaribus tibiaram posticarum ad medium metatarsorum non extensis. — Genus *Mesoleiorum* gen. proximum est.

31. **N. læviceps** HOLMGR.

Nitidus, niger; clypeo flavo; segmentis 4—7 abdominis incisuris pallidis; alis subhyalinis fusco-testaceis, radice et tegula flavis; pedibus, coxis et trochanteribus nigris, femoribus et tibiis sordide testaceo fuscoque notatis. — ♂♀ (Long. 4—5 millim.).

Skodde Bay. Gåskap.

ORTHOCENTRUS GRAV.

A. Areola alarum præsens.

32. **O. protuberans** HOLMGR.

HOLMGR. Monogr. Tryph. Suec. 333, 15.

Waigatsch: Cap. Grebenij.

B. Areola alarum deficiens.

a. Segmentum 2:dum abdominis aut totum vel maxima ex parte aciculato-alutaceum, subopacum, aut apice late nitidum, læve.

1. Area superomedia metathoracis distincta, plerumque completa.

† Flagellum antennarum articulo 1:mo latitudine non (♀) vel paullo tantum (♂) longiore.

33. **O. rivosus** HOLMGR.

Nitidus, niger; ore radiceque alarum substramineis; stigmatate leniter fusco-induto; pedibus testaceis, coxis, femoribus et tibiis plus minusve nigricantibus; capite buccato, pone oculos nullo modo angustato, vertice profunde emarginato; antennis validiusculis, tenuiter setulosis; alis in utroque sexu completis, nervo radiali interno $\frac{2}{3}$ segmenti costæ tertiæ lon-

gitudinem æquante, externo rectiusculo; ♂: facie flavida. —
♂♀ (Long. $2\frac{1}{2}$ —3 millim.).

Waigatsch: Cap Grebenij.

34. *O. solitarius* HOLMGR.

Nitidus, niger; ore testaceo; facie maxima ex parte radiceque alarum stramineis; stigmatè leniter fusco-induto; pedibus validis, testaceis, coxis, femoribus et tibiis plus minusve nigris; capite haud buccato, pone oculos distincte angustato, vertice subtruncato; antennis validiusculis, setulosis, flagello sordide fusco; abdomine segmentis 1 et 2 aciculato-scabriculis, 3 basi alutacea; alis nervo radiali interno $\frac{3}{4}$ segmenti costæ tertiæ longitudinem subæquante, externo leniter arcuato. — ♂ (Long. 3 millim.).

Waigatsch: Cap Grebenij.

35. *O. carinulatus* HOLMGR.

Nitidus, niger; ore, facie maxima ex parte, scapo antennarum subtus radiceque alarum, stramineis, stigmatè fusco-induto; antennis flagello subtus fusco-testaceo; pedibus testaceis, coxis et femoribus ex parte nigro-fuscis; capite parum buccato, vertice minus profunde emarginato; metathorace scabriculo, areis superioribus completis; segmento 1:mo abdominis carinulis duabus ordinariis distinctissimis, ad apicem extensis; alis nervo radiali interno et segmento costæ tertio longitudine fere æqualibus, externo rectiusculo. — ♂ (Long. circit. 3 millim.).

Waigatsch: Jugor Scharr.

†† Flagellum antennarum articulo 1:mo in utroque sexu latitudine longiore.

36. *O. dispar* HOLMGR.

Nitidus, niger; ore testaceo, radice alarum straminea, stigmatè leniter fusco-induto; pedibus fusco testaceoque variis;

capiti nonnihil buccato, vertice profunde emarginato; antennis parum incrassatis, tenuiter setulosis, flagellō nigro l. sordide fusco-testaceo (♀); segmentis 1 et 2 aciculato-alutaceis, hoc apice sæpius læviori; alis *maris* completis, *feminae* abbreviatis, nervo radiali interno $\frac{3}{4}$ segmenti costæ tertiæ longitudinem subæquante, externo subrecto l. lenissime arcuato. — ♂♀ (Long. circit. $2\frac{1}{2}$ millim.).

Waigatsch: Ryska sommarstationen.

Similis **O. pedestri** (HOLMGR. Ins. Spets. 23), sed, præter alias notas, ab illo structura antennarum mox differt. Facies in utroque sexu nigra, margine summo infra antennis sæpius pallido.

2. Area superomedia metathoracis deleta. Segmenta abdominis 1 et 2 aciculato-alutacea.

37. **O. pexatus** HOLMGR.

HOLMGR. Monogr Tryph. Suec. 343, 35. ♂.

Waigatsch: Jugor Scharr.

- b. Segmentum 2: dum abdominis aut totum nitidissimum, læve, aut ima basi tantum aciculato-alutaceum.

38. **O. validicornis** HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Spetsb. 24.

39. **O. hirticornis** HOLMGR.

Nitidus, niger; ore ex parte testaceo; radice alarum straminea, stigmatate pallido; pedibus nigro-testaceoque-variis; capite buccato, pone oculos tamen vix l. paullulum tantum dilatato, vertice subprofunde emarginato; antennis mediocriter incrassatis, setulosis, flagello nigro vel fusco articulo 1:0 in utroque sexu latitudine longiore; segmento 1:mo abdominis sat lato, marginibus lateralibus nonnihil reflexis; alis nervo radiali interno $\frac{2}{3}$ segmenti costæ tertiæ longitudinem subæquante, externo apicem versus sæpius leniter incurvato. — ♂♀ (Long. circiter 2 millim.)

Waigatsch.

Facies et antennæ nigræ; segmentum 1:um abdominis latum, longiusculum, sæpius nitidum, marginibus lateralibus distinctissimis, reflexis; 2:dum in ♀ lævissimum, vix ima basi aciculatum, in ♂ basin versus plus minusve sculpturatum.

40. *O. hilaris* HOLMGR.

Niger, nitidus; ore ex parte testaceo; radice alarum straminea, stigmatum angusto, pallido; pedibus testaceis, coxis, femoribus fere totis tibiisque posticis apice obscure fuscis; capite modice buccato, pone oculos vix dilatato, vertice subprofunde emarginato; antennis perparum incrassatis, tenuiter et breviter setulosis, flagello basin versus testaceo-fusco, articulo primo latitudine longiore; segmento 1:mo abdominis mediocri, mox pone medium transversim impresso, alutaceo, subopaco, 2:do ima basi subtiliter aciculato; alis nervo radiali interno $\frac{2}{3}$ segmenti costæ tertiæ longitudinem æquante, externo apice leniter arcuatim incurvato. — ♀ (Long. 2 millim.).

Waigatsch: Jugor Scharr.

Similis *O. hirticorni*, sed minor et gracilior, antennis minus distincte hirtis, basin versus pallidioribus, segmento 1:mo abdominis angustiore, subopaco, pedibus dilutioribus etc. vere diversus.

41. *O. laticollis* HOLMGR.

Nitidus, niger; ore ex parte sordide testaceo; radice alarum straminea, stigmatum pallido, pedibus nigris, apice trochanterum, tibiis tarsisque testaceis, his apice fuscis; capite valde buccato, temporibus et genis latissimis, vertice profunde emarginato; antennis validis, tenuiter setulosis, flagello articulis bassalibus brevibus, primo subtransverso; segmento 1:mo abdominis aciculato-alutaceo, 2:do læviusculo, nitore exiguo; alis nervo radiali interno $\frac{3}{4}$ segmenti costæ tertiæ longitudinem subæquante, externo rectiusculo, apice tantum leniter incurvato. — ♀ (Long. circit. 2 millim.).

Waigatsch: Jugor Scharr.

Hæc species capite valde buccato, articulis brevibus antenarum etc. ab affinibus satis superque dignoscenda.

Subfam. Pimplini.

SIBIRIAKOFFIA HOLMGR.

Caput parum buccatum; spatio infraoculari latiusculo; oculis oblongo-ovatis, integris, nudis.

Clypeus a facie linea profunde impressa discretus, apice depresso, late rotundato.

Mandibulæ modice latæ, paullulum curvatæ, denticulis duobus parvis apice instructæ.

Antennæ filiformes; articulis basalibus flagelli cylindricis.

Thorax capite angustior subæquilatus; mesonoto parapsidis distinctis, sed tenuibus, ad marginem anticum extensis; mesopleuris lævibus, sat nitidis; metanoto ruguloso, areis supero- et posteromedia plus minusve completis.

Abdomen elongatum, in ♂ subspathulatum, in ♀ magis ovatum; segmento 1:mo posticorum pedum coxis nonnihil longiore, subelevato, acute marginato, carinulis dorsalibus saltem indicatis, spiraculis ante medium sitis, segmento toto alutaceo, subopaco; segmento 2:do subquadrato, ad basin utrimque linea oblique impressa plus minusve distincta; segmentis ultimis lævibus, nitidis; terebra feminae abdomine vix brevior, valvulis hirtis, sursum leniter curvatis; segmento ultimo ventrali retracto, brevi, basin terebræ tantum tegente.

Alæ modice latæ, areola nulla; nervo radiali externo recto; nervo transverso ordinario interstitiali; nervo transverso anali postfurcali, haud fracto.

Pedes sat graciles; calcaribus tibiæ posticarum brevibus; articulo ultimo tarsorum nonnihil dilatato.

Obs. Hoc genus habitu toto, imprimis autem sculptura thoracis, directione nervorum in alis, structura abdominis et gracilitate pedum a genere *Lissonota*, cui præsertim affine est, satis superque differt.

42. *S. arctica* HOLMGR.

Nitida, nigra; ore, clypeo, tegula radiceque alarum et plica ventrali, flavidis; stigmatibus alarum obscure fusco; pedibus maxima ex parte rufis. — ♂♀ (Long. 6—7 millim.).

Var. 1. ♂: facie utrimque macula flava; pedibus rufescentibus, coxis ex parte nigris.

Var. 2. ♂: facie tota nigra; coxis et trochanteribus nigris, femoribus fuscis.

Mas. Caput pone oculos angustatum; fronte nitida, lævi; facie planiuscula, punctura vix ulla, nigra tota vel macula flava elongata ad orbitas ornata. Clypeus flavus. Mandibulæ flavæ, denticulis fuscis. Palpi sordide testacei vel fuscis. Antennæ totæ nigræ; flagello 22-articulato. Thorax niger, puncto ante tegulam alarum flavido. Abdomen nigrum incisuris anterioribus plus minusve rufis; plica ventrali antice flava. Alæ fuscedine leniter tinctæ; stigmatibus fusco; radice et tegula flavidis. Pedes rufescentes, coxis et trochanteribus totis vel ex parte nigris; femoribus interdum fuscis aut fusco-lineatis.

Femina pictura sculpturaque omnium corporis partium mari sat similis est.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 14.

Waigatsch: Cap Grebenij.

LISSONOTA GRAV.

43. *L. commixta* HOLMGR.

HOLMGR. Monogr. Pimpl. Svec. 50, 4.

Besimannaja bay.

Fam. APIDÆ.

BOMBUS FABR.

44. *B. hyperboreus* SCHÖNH.

THOMS. Hymenopt. Scand. II 34, 12.

45. **B. nivalis** DAHLB.

THOMS. Hymenopt. Scand. II 35, 13.

Waigatsch: Cap Grebenij.

46. **B. lapponicus** FABR.

THOMS. Hymenopt. Scand. II 41, 20.

DIPTERA

AUCTORE

AUG. E. HOLMGREN.

Fam. LEPTIDÆ MEIG.

PTIOLINA STÆGER.

1. *Pt. nitida* WAHLB.

ZETT. Dipt. Scand. XII 4504. 4. ♂♀.
Matotschkin.

Fam. EMPIDIDÆ FALL.

RHAMPHOMYIA HFFGG.

2. *Rh. Hovgaardii* HOLMGR.

Nigro-cinerea; haustello capite longiore, validiusculo; thorace obsolete fusco-trivittato; abdomine nitidulo, nigro-fusco; pedibus nitidulis, nigris; ♂: cauda elongata, reflexa, pedibus setosis, ♀: cauda acuminata, stylis 2 terminata, femoribus posterioribus tibiisque posticis nigro-pennatis. — ♂♀ (Long. circiter 6 millim.).

Mas. Oculi magni infra ocellos connexi. Cauda elongata, reflexa, abdominis dorso incumbente et præterea sic ut in *Rh. Brusewitzii* constructa, corpusculis sordide testaceis vel lividis. Pedes valde setosi.

Femina. Oculi interstitio lato distantes. Abdomen apice acuminato et stylis 2 terminato. Pedes setosi; femoribus 4 posterioribus et tibiis posticis pennatis.

Rh. vespertiloni (ZETT. Dipt. Scand. 435. 58) proxima videtur. A sequente, cui etiam similis et affinis est, præter alias notas hirsutis pedibus mox differt. Rostrum capite paullo longius, validiusculum. Vertex nigro-setosus. Thorax convexus, dorso nitidulo, sordide cinereo, vittis 3 setosis obscurioribus, plerumque tamen parum perspicuis; scutello apice ciliato. Abdomen nigrum, nitidulum, hirtum. Alæ fumatæ, basin versus infuscatæ; halteribus nigro-fuscis. Pedes nigri.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 21. ♂♀.

Waigatsch. Norra och Södra Gåskap.

3. *Rh. Brusewitzii* HOLMGR.

Nigro-cinerea; haustello capite longiore; thorace fusco-trilineato; abdomine nitidulo, nigro; alis infumatis, halteribus nigricantibus; pedibus nigris, nitidulis, simplicibus; ♂: cauda elongata, reflexa. — ♂♀ (Long. circiter 6 millim.).

Mas. Oculi infra ocellos subconnexi. Abdomen cauda atra, nitida, superne incrassata, bivalvis, valvulis rotundatis, connexis, unidentatis, et corpusculis 2 longitudine circiter valvularum, conniventibus, obtusis, sursum flexis; ex apertura ventrali præterea excurrit filum ferrugineum, apice inter valvulas occultum.

Femina. Oculi interstitio lato distantes. Vertex nigro-setosus. Abdomen subovatum, apice acuminato et stylis 2 terminato.

Corpus subrobustum, obscure cinereum, nitidulum. Thorax dorso lineis tribus longitudinalibus fuscis et nigro-setosis. Abdomen nigrum, nitidum. Alæ latitudine mediocres, infuscatæ; halteribus nigro-fuscis. Pedes simplices, parce pilosi, nigri; coxis cinerascentibus.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 20. ♂♀.

Matotschkin. Skoddebay.

4. *Rh. Kjellmanii* HOLMGR.

Cinerea; haustello capite paullo longiore; thorace obsolete trivittato; alis fuscetudine tinctis, halteribus pallidis; pedibus nigricantibus, posticorum tibiis et tarsis dense setosis, his articulo primo validiusculo. — ♀ (Long. 4—5 millim.).

Femina. Caput cinereum, vertice nigro-setoso; haustello capite nonnihil longiore, validiusculo, nitido, nigro. Thorax cinereus, dorso lineis vel vittis tribus fuscis, plerumque sat obsoletis et setis nigris seriatim positis tantum indicatis; scutello apice setis paucis. Abdomen cinereum, pallido-pubescens, setis nullis. Alæ modice latæ, cinereo-flavescentes vel fuscedine tinctæ, in stigmatis loco umbra obscura sæpe distincta. Pedes nigricantes, anteriores nudiusculi; postici tibiis et basi tarsorum dense pilosis, metatarso validiusculo.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 22. ♀.

Gåskap.

5. *Rh. Nordqvistii* HOLMGR.

Nigricans, parum nitida; haustello capite longiore; thoracis dorso vix vestigio vittarum longitudinalium; alis latiusculis, fuliginosis, halteribus nigro-fuscis; pedibus nigris, nudiusculis; tarsis posticis articulo primo ceteris validiore. — ♂ (Long. circiter 4 millim.).

Femina. Parva. Caput cinereo-nigrum; vertice setoso; fronte antice angustata. Haustellum capite longius, validum; palpis brevibus, subclavatis. Thorax nigricans, nitore exiguo; dorso setuloso, setis in seriebus quatuor distinctis positis. Abdomen nigrum, parum nitidum, subnudum; ano stylis duobus instructo. Alæ totæ fumatæ, latiusculæ; area discoidali elongata, apicem versus latiore, nervo ejus transverso apicali inferiore rectiusculo. Pedes nigri, parce pilosi; articulo primo tarsorum posteriorum ceteris validiore.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 23. ♀.

Fam. SYRPHIDÆ FALL.

SCÆVA FABR.

6. *S. lapponica* ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. II. 701. 3.

Waigatsch: Cap Grebenij.

7. *Sc. ribesii* LINN.

ZETT. Dipt. Scand. 707. 8.

Matotschkin Scharr.

8. **Sc. dryadis** HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Spetsb. 26. et Ins. Groenl. 100.
Matotschkin Scharr.

HELOPHILUS MEIG.

9. **H. arcticus** ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. VIII. 3117.
Gåskap.

Fam. OESTRIDÆ LATR.

OESTRUS LIN.

10. **Oe. tarandi** LINN.

LINN. Faun. Suec. 1731. — ZETT. Dipt. Scand. III. 973

3. ♂♀.
Jamál.

Fam. SARCOPHAGIDÆ ZETT.

SARCOPHAGA MEIG.

11. **S. alpina** ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. III. 1304. 26.
Waigatsch. Gåskap.

12. **S. genarum** ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. III, 1309. 29.
Waigatsch.

13. **S. atriceps** ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. III. 1311. 31. ♀.
Waigatsch: Cap Grebenij.

Fam. ANTHOMYIDÆ.

ARICIA MACQV.

14. **A. Nordenskiöldi** HOLMGR.

Oblonga, nigricans; ♂: capite cinereo, palpīs, antennīs et vitta frontali, nigris; thorace nigro, ex parte cinereo-pruinoso, mesonoto lateribus vitta lata, humeros versus saltem distincta, dilute cinerea; alīs cinereo-albidis, halteribus et squamulis fulvescenti-flavidis; ♀: capite obscure cinereo, palpīs, antennīs et vitta frontali lata, nigris; thorace nigro, ex parte cinereo-pruinoso, lateribus vitta lata, ad humeros distinctiori, cinerea; alīs costam versus plus minusve infuscatis, halteribus et squamulis fulvescenti-flavidis. — ♂♀ (Long. 3—4 millim.).

Besimannaja Bay. Gåskap. Kostin Scharr.

Caput fronte oreque haud prominentibus. Antennæ ad medium epistomatis extensæ; seta longiuscula, tenui, breviter plumata l. longius pubescente. Proboscis sat valida. Palpi apice setoso, nonnihil dilatato. Thorax setis remotis, longioribus, duabus in apice ipso scutelli. Alæ costa subciliata; nervis longitudinalibus 3 et 4 apicem versus non exacte parallelis; nervo transverso ordinario segmento 2:do nervi longit. 4:ti vix breviori, rectiusculo; squamis valvula superiori inferiorem fere toto tegente. Pedes validiusculi, setulosi. Abdomen maris subæquilatum, ano rotundato, haud incurvo.

15. **A. proboscidea** HOLMGR.

Oblonga, cinereo-nigricans (♂) vel flavescenti-grisea (♀); fronte parum prominente; ore haud producto; genis buccatis; antennīs ad medium epistomatis vix extensis, seta tenni, pubescente; alīs subhyalinis, nervis obscuris, halteribus squamulisque flavo-fulvescentibus, his valvula superiori inferiorem haud tegente; pedibus nigris; ♂: abdomine cylindrico, ano rotundato, setoso. — ♂♀ (Long. 5—6 millim.).

Mas.: Corpus subangustum, elongatum, subcylindricum. Epistoma et genæ buccata subplumbeo-cinerea. Frons nigricans. Thorax dorso nigricante, lateribus cinereo-pruinosis. Abdomen cinereo-nigrum, nitore exiguo. Alæ nervo transverso ordinario rectiusculo, segmento 2:do nervi longitudinalis tertii fere æquante. — *Femina* mari robustior, abdomine oblongo-ovato. Corpus totum flavescente-griseum, fronte, dorso thoracis abdominisque obscurioribus.

16. **A. macroglossa** HOLMGR.

Oblonga, nigricans; fronte parum prominente; ore haud producto; genis modice buccatis; antennis ad medium epistomatis fere extensis, seta breviuscula, basi incrassata, pubescente; alis leviter infumatis, basin versus obscurioribus, halteribus flavo-fulvescentibus, squamulis fuliginosis, valvula superiore inferiorem haud tegente; pedibus nigris; abdomine ovato-cylindrico, setoso, ano rotundato. — ♂ (Long. 5—6 millim.).

Matotschkin Scharr. Femina mihi ignota est.

A. proboscideæ quodammodo similis, sed multo obscurior, epistomate et genis nigris, seta antennarum brevior, alis infumatis, squamulis fuliginosis, nec flavo-fulvescentibus etc. mox distinguenda.

17. **A. dorsata** ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. IV. 1472. 82. — HOLMGR. Ins. Spetsb. 29. ♂♀. — *Ar. hyperborea* BOHEM. Ins. Spetsb. 571. 10. — *Ar. megastoma* BOHEM. l. c. 572. (ex parte).

Södra Gåskap. Waigatsch: Cap Grebenij et Jugor Scharr.

18. **A. conspurcata** HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Spetsb. 31.

Gåskap. Matotschkin Scharr.

19. **A. Almqvistii** HOLMGR.

Oblongo-ovata, obscura; lineis thoracis 5 atris, valde distinctis; fronte parum prominente; ore longe producto; an-

tennis breviusculis, articulo ultimo apice subtruncato-rotundato, seta breviter pubescenti; ♂: oculis appropinquantibus, orbitis certo situ cinereo-albido-micantibus; abdomine glauco-cinereo, segmentis 1—5 macula utrimque nigra, sat magna notatis; alis, præsertim basin versus, infuscatis, squamis et halteribus sordide testaceis; ♀: oculis remotis, orbitis glauco-cinereis; fronte nigro-fusca, vitta didyma atra; abdomine cinereo vel glauco, segmentis 2—4 macula utrimque nigra, sat magna; alis subhyalinis, basi infuscatis, squamis et halteribus testaceis.
— ♂♀ (Long. 7—8 millim.).

Mas. Frons parum protuberans, atra. Orbita, areæ laterales epistomatis et genæ certo luminis situ cinereo-albido-micantes. Epistoma valde productum, apertura autem altitudine parum latiore, lateribus parallelis. Proboscis haud incrassata, subæquilata, nigra; palpi concolores. Oculi infra ocellos appropinquantes, nudi. Antennæ breviusculæ; articulo ultimo 2:do vix duplo longiore, apice subtruncato-rotundato, seta paullo ultra medium incrassata, breviter pubescente. Thorax subtus et lateribus nigricans; mesonoto obscure cinereo, vittis 5 atris, earum 3 mediis parallelis, linearibus, aequalitatis et una utrimque supra suturam latiore et minus perspicua; scutello nigro, linea vel vitta media obscure cinerea interdum notato. Abdomen segmentis 2—5 atris, linea media longitudinali continua, denudata, nitidula, obscure cinerea, marginibus summis apicalibus et maculis utrimque basilibus glauco-cinereis; ano rotundato, simplici, nigro. Alæ plus minusve infuscatae; costa vix ciliata, spinula nulla; nervo transverso ordinario medio leviter inflexo, segmento 2:do nervi longitudinalis quarti paullo longiore vel longitudine subæquali; nervis longitudinalibus 3 et 4 apicem versus non exacte parallelis. Squamæ albido-testaceæ, obscure marginatæ, valvula superiore inferiorem vix dimidia parte tegente. Halteres sordide testacei, pedunculo nonnihil obscuriore quam clava. Pedes mediocres, nigri; articulo ultimo tarsorum depresso et paullo dilatato.

Femina. Frons multo latior et magis prominula quam in ♂, nigro-fusca, orbitis cinereis et vittis duabus antice cohærentibus nigris. Abdomen picturis cinereo-glaucis magis dilatatis quam in ♂, quare maculis nigris ordinariis magis discretis; segmento 5:to cinereo, macula media nigra. Alæ fere hyalinæ, basi tantum infuscatae; squamis et halteribus fulvescente-flavidis. Cetera fere sicut in ♂.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. 17.

Waigatsch. Gåskap.

20. **A. sordidipennis** HOLMGR.

Oblongo-ovata, nigricans; fronte haud prominente; ore distincte protuberante, leviter reflexo, apertura majuscula; seta antennarum pubescente; mesonoto obscure lineato; abdomine plus minusve obscure cinereo, segmentis 1—3 macula utrinque trigona nigricante; alis fuscetudine leniter tinctis, nervo transverso medio vix vel paullulum tantum pone apicem nervi auxiliaris posito, transverso ordinario recto, squamulis albicantibus, halteribus fulvescentibus; ♂: oculis infra ocellos approximatis; ♀: oculis late remotis. — ♂♀ (Long. $4\frac{1}{2}$ — $5\frac{1}{2}$ millim.).

Gåskap.

Corpus magis ovatum quam in plerisque affinis. Epistoma et genæ in ♂ nigricantia, in ♀ cinerea. Apertura oris majuscula, inferne latior. Frons nigricans, antice inter basin antennarum puncto nigro, nec albo. Mesonotum vittis angustis, parallelis, obscuris, subdistinctis. Abdomen ovatum, cinereum, maculis in segmentis 1—3 majusculis, trigonis, nigris; ano maris rotundato, parvo, haud incurvato. Alæ latiusculæ, fuscescenti-hyalinæ; nervis longitudinalibus 3 et 4 apicem versus vix divergentibus, illo fere in ipso apice alæ desinente; n. transverso ordinario recto, segmento 2:do nervi longit. quarti subæquali. Pedes in utroque sexu simplices, pilosi.

21. **A. pauxilla** HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Spetsb. 33 et Ins. Groenl. 101.

Gåskap.

22. **A. segnis** HOLMGR.

Oblongo-ovata, nitidula, nigricans; fronte perparum prominente; ore sat protuberante, apertura majuscula; seta antennarum pubescente; alis fumetudine leniter tinctis (♂) vel subhyalinis (♀), nervo transverso ordinario recto, costa vix ciliata, spinula deficiente, squamulis halteribusque fulvescenti-flavidis; ♂: oculis appropinquantibus, abdomine angustiori; ♀:

oculis late remotis, abdomine latiori. — ♂♀ (Long. 4—5 millim.).

Gåskap. Matotschkin Scharr. Jamál.

Caput nigrum, ex parte obscure cinereo-pruinose, fronte nigra, feminae sat lata, maris angustiore. Oculi nudi. Os oblique productum, a latere visum apice truncato, setoso; apertura oris ampla, inferne paullo dilatata. Antennae circiter ad medium epistomatis extensae, articulo ultimo oblongo-ovato, apice rotundato; seta distincte pubescente. Mesonotum nitore exiguo, vittis nullis. Abdomen maris elongato-ovatum, nitidulum, setosum, ano rotundato; feminae late ovatum, nitidum, ano acuminato.

23. **A. glacialis** WAHLB.

ZETT. Dipt. Scand. 1521, 131.

Matotschkin Scharr.

24. **A. barbiventris** BOHEM.

ZETT. Dipt. Scand. 1589. 204. ♂. — *Aricia lucidula* ZETT. l. c. 1554. 168. ♀.

Möller Bay.

25. **A. Fabricii** HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Groenl. 101. ♂♀.

Gåskap.

26. **A. deflorata** HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Groenl. 102. ♂? — Exempl. male conservatum.

Besimannaja Bay.

27. **A. diadema** HOLMGR.

Oblongo-ovata, griseo-cinerea; fronte supra antenas parum prominente, macula majuscula rufo-fulva notata, ore apice leviter reflexo; mesonoto vittis nullis; alis hyalinis, basi pallide nervosis, nervo transverso ordinario in medio paullulum incurvato, extrorsum valde inclinato, segmento secundo nervi

longitudinalis 4:ti subæquali, costa ciliis brevissimis, spinula nulla; squamulis albido-flavis, valvula superiore inferiorem tegente, halteribus fuscis. — ♀ (Long. 5—6 millim.).

Matotschkin Scharr.

Species pictura frontis et colore thoracis abdominisque facile dignoscenda. Seta antennarum nudiuscula.

28. *A. remorata* HOLMGR.

Oblongo-ovata, griseo-cinerea; fronte perparum prominente, supra antennis nigra; ore apice parum reflexo; mesonoto vittis tantum indicatis, sat obsoletis; alis hyalinis, basi pallide nervosis, nervo transverso ordinario rectiusculo, extorsum inclinato, segmento secundo nervi 4:ti longitudinalis subæquali, costa ciliis brevissimis, spinula nulla, squamulis albido-flavescentibus, valvula superiore inferiorem tegente, halteribus fulvis; *mas*: oculis contiguis. — ♂♀ (Long. 5—5½ millim.).

Ryska Sommarstationen.

Similis et affinis *Ar. diademæ*, sed ore minus reflexo, fronte nigra etc. ab illa differt.

29. *A. coronata* HOLMGR.

Oblongo-ovata, griseo-cinerea; fronte paullulum prominente, supra antennis macula fulva, epistomate et genis cinereo-micantibus; ore apice leviter reflexo, apertura latiuscula; mesonoto antice glaucescenti-cinereo, vittis ordinariis fuscis, subdistinctis; alis hyalinis, basi pallide nervosis, nervo transverso ordinario recto, segmento secundo nervi longitudinalis 4:ti paullo brevior, costa setulosa, spinula sat distincta, squamulis albicantibus, valvula superiori inferiorem tegente, halteribus fulvis. — ♀ (Long. 4½ millim.).

Ryska Sommarstationen.

Ar. diademæ iterum similis, sed præter alias notas costarum distincte ciliata mox dignoscenda.

ANTHOMYZA ZETT.

30. **A. balteata** HOLMGR.

Oblongo-ovata, testaceo-rufa; partibus oris, orbitis oculorum frontalibus, vertice, occipite, antennis, linea media mesonoti, pleuris, pectore, maculis metathoracis, coxis, basi femorum anticorum tarsisque omnibus, nigris; alis sordide hyalinis, basi testaceis, nervo transverso ordinario medio leniter incurvato, squamulis halteribusque testaceo-fulvis. — ♀ (Long. circiter 6 millim.).

Besimannaja Bay.

Frons nonnihil prominens. Os apice haud reflexo. Antennæ paullo ultra medium epistomatis extensæ, seta nudiuscula. Mesonotum linea media nigra, antice tenui, postice juxta scutellum latiore. Abdomen oblongo-ovatum, nigrum.¹ Alæ nervis longitudinalibus curvatis, apicem versus subparallelis; n. transv. medio extrorsum inclinato, medio leniter incurvato, segmento secundo nervi longit. 4:ti subæquali.

Fam. SCATOMYZIDÆ.

SCATOMYZA.

31. **S. maculipes** ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. 1964.

Var. 1. ♀: vertice, temporibus et thorace toto, schistaceo-einereis.

Waigatsch.

32. **S. nigripes** HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Spetsb. p. 34.

Var. 1. ♀: fronte subimmaculata.

HOLMGR. l. c. —? *Scatom. borealis* ZETT. Dipt. Scand. 1971. 9.

¹ In individuis illæsis forte aliter coloratum.

Var. 2 ♂♀: tibiis obscure testaceis, anticis sæpe dilutioribus.
— *Scatom. litorea* ZETT. Dipt. Scand. 1975. 12. var. 6.

Seta antennarum breviter setulosa, »subplumata». Tibiæ posticæ spina apicali externa (calcarea) longa validiuscula et distincte curvata. Forte cum *Scat. litorea* ab auctor. veteris commixta.

33. *S. litorea* FALL.

ZETT. Dipt. Scand. 1975. 12.

Matotschkin Scharr.

34. *S. cordylurina* HOLMGR.

Grisescenti-cinerea; epistomate albo-micante; palpis flavidis; fronte macula media castaneo-fulva, nigro-marginata, antice supra antenas vitta pallidiore; antennis nigris, seta breviter plumata; thorace fusco-lineato; pedibus nigris, tibiis rufo-testaceis; alis subcinereo-hyalinis, basi flavo-testaceis, nervo transverso medio validiore. — ♂ (Long. 6—8 millim.).

Waigatsch. Schabarowa. — Femina adhuc non inventa.

Statura **Cordyluræ**. Caput griseo-cinereum, genis, epistomate et orbitis oculorum internis albedo-pruinosis; fronte supra antenas vitta vel lunula fulvo-flavescente aut testaceo, superne vitta nigra terminata, dein macula quadrata vel subrectangulari castaneo-fulva, nigro-marginata ornata. Antennæ nigræ, articulo secundo sæpius macula sordide rufa notato. Palpi flavo-testacei. Thorax cinereo-griseus, dorso lineis duabus fuscis, parallelis, distinctis; scutello viride hirto et præterea setis 4 ordinariis munito. Abdomen elongatum, subæquilatum, cinereo-olivaceum, fulvo-flavescenti-hirtum, pilis nigris immixtis; ano nigro-hirto et ciliato. Alæ cinereo-hyalinæ, basi flavo-testacæ; nervo transverso medio validiusculo; segmento 2:do nervi longitudinalis quarti 3:tio vel ultimo tertia parte brevior; halteribus testaceis. Pedes villosi, nigri; femoribus summo apice tibiisque ferrugino-rufis; pilis paucis et tenuibus; spina apicali interiore tibiæ posticarum brevi, rectiuscula.

35. *S. stercoraria* LIN.

ZETT. Dipt. Scand. 1968. 7.

Waigatsch. Schabarowa.

36. **S. Stuxbergii** HOLMGR.

Cinerea; genis, epistomate, macula majuscula frontali, palpis articulisque duobus basalibus antennarum fulvis; alis hyalinis, immaculatis, basi flavo-testaccis; pedibus nigris, geniculis, tibiis tarsisque, sordide rufescentibus; seta antennarum nuda. — ♂♀ (Long. 8—9 millim.).

Species inter majores sui generis. Caput cinereum; genis et epistomate fulvescentibus certo situ albido-micantibus; fronte macula supra antennis majuscula fulva; orbitis oculorum cinereis, serie setarum nigrarum instructis; mente albido-hirto. Antennæ articulis 1 et 2 fulvis, 3 nigro, apice obtuse rotundato. Palpi fulvescentes. Thorax cinereus, dorso obsolete fusco-quadrilineato; scutello rigide hirto, setis 4 ordinariis munito. Abdomen cinereum, in ♂ dense fusco-villosum pilis nigris immixtis, in ♀ hirsutie parciore at colore simili. Alæ hyalinæ, nervis transversis immaculatis, parte basali umbra flavo-testacea; segmento secundo nervi longitudinalis quarti 3:tio vel ultimo aparte brevior. Pedes villosi, nigri, geniculis, tibiis tarsisque ferrugineo-rufis; tibiis spinulosis.

HOLMGR. Ins. Nov. Seml. p. 24.

37. **S. multisetosa** HOLMGR.

Subnitida, grisea, flavo-fulvescenti-villosa; genis, epistomate, macula magna frontali, basi antennarum nigrarum et palpis, fulvis; alis flavescenti-hyalinis, nervis transversis infuscatis; pedibus fulvescentibus, femoribus basin versus plus minusve nigris, tarsis obscuris; seta antennarum nuda. — ♂♀ (Long. 8—9 millim.).

Norra Gåskap. Waigatsch.

Individuis majoribus *Scatom. stercoraria* primo intuitu similis, sed ab illis satis superque dignota. Caput vertice et temporibus griseo-cinereis, fulvescenti-flavo-villosis; fronte antice prominente, area media tota fulva, orbitis oculorum griseo-cinereis, pilis nigris duplici serie ornatis; epistomate et genis fulvis, certo situ albido-micantibus, mystacibus utrimque sat longis, curvatis. Palpi validi,

pilosi. Proboscis nigra. Antennæ mediocres 1. in ♀ latiusculæ, apice obtuse rotundatæ; articulo ultimo toto nigro, seta nuda ad medium incrassata, articulis basalibus brevibus, parvis. Thorax griseus, subnitidus, sordide flavo-fulvescenti-hirtus, pilis nigris immixtis, dorso linearum longitudinalium vestigio; mesopleuris villosis; metanoto nudo; scutello basi fulvescenti-flavo-piloso, apice setis pluribus, præter ordinarias, instructo. Abdomen flavo-fulvescenti-villosum vel tomentosum (♂). Alæ flavescenti-hyalinæ, nervis longitudinalibus pallidis, transversis (medio et ordinario) distincte infuscatis; segmento 2:do nervi longitudinalis quarti 3:tio vix tertia parte brevior. Pedes villosi, ut in diagnosi colorati, femoribus et tibiis anticis spina nulla armatis; tibiis intermediis spinis pluribus instructis.

Specimina quædam nuperrime exclusa corpore toto pallidior, capite griseo, vix vestigio picturæ fulvæ, pedibus præter tarsos infuscato totis flavis etc. a specie genuina discedunt, cum qua tamen hirsutie insigni scutelli omnino conveniunt.

38. *S. varipes* HOLMGR.

Flavescenti-grisea; macula frontali fulva; basi antennarum palpisque ferrugineis; alis flavedine tinctis, nervis transversis infuscatis; thorace fusco-sublineato; pedibus in ♂ ferrugineis, coxis et femoribus, præter apicem, nigricantibus; in ♀ ferrugineis, coxis et femoribus, saltem anticis, pro parte nigricantibus; seta antennarum nuda. — ♂♀ (Long. 5—7 millim.).

In Novaja Semlia ubique frequens.

Var. 1. ♀: pedibus ferrugineis, coxis et plaga femorum anteriorum nigricantibus.

Var. 2. ♀: pedibus præter coxas totis ferrugineis.

Var. 3. ♀: pedibus ferrugineis, coxis et basi femorum omnium vel anteriorum plus minusve nigricantibus.

Similis *Scatom. squalidæ* et *fuscinervi*, sed ab illa antennis obscurioribus, ab hac coxis anticis nigricantibus, et ab utraque colore femorum vere differt.

Caput flavescenti-cinereum, genis, epistomate orbitisque oculorum certo situ cinereo-micantibus; fronte postice fusca, antice macula magna fulva. Antennarum articulis 1 et 2 totis, 3:tio basi palpisque ferrugineis. Thorax flavescenti-griseus, dorso fusco-sublineato. Abdomen olivaceo-griseum nitidulum, flavescenti-

hirtum. Alæ flavedine tinctæ, nervis transversis distincte infuscatis, longitudinalibus ex parte obscuris, 3 et 4 exacte parallelis. Pedes *maris*: hirti, ferruginei, coxis totis et femoribus, omnibus ultra medium nigris; *femina*: hirsutie nonnihil brevior et minus densa, ferruginei coxis nigris, femoribus ut in diagnosi pictis; spinulis utriusque sexus paullo tenuioribus quam in speciebus proxime affinis.

39. *S. erythrostroma* HOLMGR.

Cinerea, immaculata; genis et epistomate rufescentibus certo situ albo-micantibus; vitta frontali lata, fusca; fronte subprominula; antennis nigris, basi piceis; palpis pallidis apice fuscis; ano ferrugineo; alis cinerascenti-hyalinis, squamis halteribusque sordide albidis; pedibus nigricantibus, geniculis, tibiis tarsisque ferrugineis. — ♀ (Long. vix 5 millim.).

Matotschkin Schar.

Scatom. muscinæ (ZETT. Dipt. Scand. 1986. 22) simillima, sed differt: segmento 4:to abdominis cinereo, femoribus, summo apice exepito, totis nigricantibus, et denique abdomine maris ovato.

CORDYLURA FALL.

40. *C. frigida* HOBMGR.

Nitidula, nigricans, cinereo-pruinosa; epistomate, palpis, apicem versus dilatatis, mystacibusque, albis; fronte antice macula rufa; antennis totis nigris, apice subrotundato; mesonoto lineis ordinariis obscuris paullulum tantum indicatis; alis fumedine leniter tinctis, nervis obscuris, squamulis halteribusque pallidis; pedibus nigris, tibiis anticis basi testaceis. — ♂♀ (Long. 3—4 millim.).

Matotschkin Schar.

C. niveipalpi ZETT. (Dipt. Scand. 2014. 41) proxima, sed vix ejus varietas. Ab illa colore pedum præcipue dignoscitur.

Fam. HETEROMYZIDÆ.

HELOMYZA FALL.

41. *H. tibialis* ZETT.

ZETT. Ins. Lapp. 765. 12. ♂ et Dipt. Scand. 2456. 23. ♂♀. — STÆG. in Krøy. Tids. 1845. 366. 49. — HOLMGR. Ins. Groenl. 104.

Ad Gåskap, frequens.

In omnibus individuis (54) e Novaia Semlia reportatis articulus tertius antennarum totus nigricans est. Similiter colorata individua in Groenlandia quoque occurrunt. An species propria?

42. *H. minuta* ZETT.

ZETT. Ins. Lapp. 768. 14. ♀. et Dipt. Scand. 2457. 24. ♂♀. Jugor Scharr.

PIOPHILA FALL.

43. *P. arctica* HOLMGR.

Oblongo-ovata, sat nitida, nigra; epistomate, certo situ cinerescenti-micante, fronteque totis nigris; alis hyalinis flavedine leniter tinctis, lateribus et ima basi tiliarum flavo-testaceis. — ♂♀ (Long. circit. 3 millim.).

Waigatsch: Cap Grebenij. Gåskap.

44. *P. fulviceps* HOLMGR.

Oblongo-ovata, sat nitida, nigra; antennarum articulis basalibus capiteque rufo-fulvescentibus, vertice occipiteque nigris; alis hyalinis flavedine leniter tinctis, halteribus, geniculis summis, tibiis tarsisque flavo-testaceis. — ♀ (Long. circit. 3 millim.).

Chabarowa bay.

Fam. COPROMYZIDÆ.

COELOPA.

45. *C. eximia* STENH.

STENH. Coprom. Scand. 60. 1. — HOLMGR. Ins. Spetsb. p. 35. — *C. frigida* WALKER Ins. Brit. Dipt. II. 156. — BOHEM. Ins. Spetsb. 574. 16. (ex parte).
Norra Gåskap et Skodde Bay.

46. *C. frigida* FALL.

ZETT. Dipt. Scand. 2472. 1. — STENH. Coprom. Scand. 62. 2. — HOLMGR. Ins. Spetsb. p. 36. — BOHEM. Ins. Spetsb. 574. 16. (pro parte).
Norra Gåskap, Skodde Bay et Matotschkin Scharr.

47. *C. nitidula* ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. 2473. 2. — STENH. Coprom. Scand. 63. 3.
Norra Gåskap.

COPROMYZA.

48. *C. fumipennis* STENH.

STENH. Coprom. Scand. 94. 12. — ZETT. Dipt. Scand. 6392. 8—9. — BOHEM. Ins. Spetsb. 574. 17. — HOLMGR. Ins. Spetsb. p. 36.
Södra Gåskap.

Fam. CULICIDES LATR.

CULEX LINN.

49. *C. pipiens* LINN.

LINN. Faun. Svec. 404. 1890. — ZETT. Dipt. Scand. IX. 3455. 1.
Matotschkin Scharr; Cap Grebenij; Waigatsch; Jugor Scharr.

Fam. **CHIRONOMIDÆ** ZETT.**CHIRONOMUS** FABR.50. **Ch. coracinus** ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. IX. 3508. 24. ♂. ?

Kostin Scharr.

Alæ albicantes, striga basali et interdum nervo transverso apicali areæ basalis mediæ obscuris; pedunculo nervi furcati paullo ultra apicem areæ basalis producto. — Femina mari colore similis, sed incisuris abdominis subpallescentibus. — In individuo forte nuper excluso pedes pallidiores sunt.

51. **Ch. nitidicollis** HOLMGR.

Nitidus, niger; antennis fusco-nigris; alis albicantibus, halteribus pallidis, nervo basali valido et transverso apicali areæ mediæ obscuris; articulo primo tarsorum anticorum tibia longitudine subæquali. — ♂♀ (Long. 8 millim.).

Matotschkin Scharr.

Hæc species, præter alias notas, corpore toto (præsertim thorace) sat nitido, nigro et structura tarsorum anticorum ab affinibus facile dignoscitur. — *Mas.* Antennæ cum pluma fusco-nigræ. Thorax nitidus, glabriculus, niger; mesonoto antice parum prominente, utrimque inæqualiter foveolatim impresso, area media sulca tenui longitudinaliter notata; scutello elevato. Abdomen angustum, hirtulum, nigrum, incisuris obsolete pallidis. Alæ albicantes, nervulo basali valido, fusco, pedunculo furcæ ordinariæ paullulum tantum ultra apicem areæ basalis mediæ producto. Halteres saltem clava pallida. Pedes nigri, nitiduli apicem versus interdum plus minusve fuscii, anticorum tibiis apice et tarsis totis (articulis duobus ultimis plerumque remotius) barbatis, articulo primo tibia longitudine æquali. — *Femina*, præter differentiam sexualem ordinariam, mari similis, sed thorace nitido minus pure nigro et partim cinereo-subpruinoso.

52. **Ch. eurynotus** HOLMGR.

Subopacus, hirtulus, niger; antennis fusco-nigris; alis albicantibus, halteribus obscuris, pedunculo nervi furcati ultra

apicem areæ mediæ longe producto; maris tarsis anticis modice, haud dense, barbatis, articulo 1:mo tibia imberbi $\frac{1}{3}$ brevior. — ♂ (Long. 5 millim.).

Waigatsch.

Mesonotum modice convexum, antice parum protuberans; parapsidis tenuibus, parallelis, ad scutellum fere extensis. Abdomen nitore exiguo, hirtum; appendicibus analibus parvis, nigris.

53. **Ch. transgressus** HOLMGR.

Subopacus, abdomine (præsertim maris) nitido, hirtulus, niger; thorace cinereo-subpruinoso; antennis fusco-nigris; alis subalbicantibus, halteribus obscuris; tarsis anticis modice, haud dense, barbatis, articulo 1:mo tibia imberbi $\frac{1}{3}$ brevior. — ♂♀ (Long. 5,3 millim.).

Matotschkin Scharr.

Ch. eurynoto similis, sed paullo minore, abdomine nitido, parapsidis mesonoti latioribus et scutellum versus convergentibus vere diversus.

54. **Ch. ripicola** HOLMGR.

Perparum nitidus, nigricans et ex parte cinereo-pruinosus; antennis nigro-fuscis; alis albicantibus, halteribus albedo-stramineis (♀) vel sordide testaceis, clava obscuriore (♂), pedunculo nervi furcati paullo ultra apicem areæ producto; maris tarsis anticis modice, haud dense barbatis, articulo 1:mo tibia subimberbi $\frac{1}{3}$ circiter brevior. — ♂♀ (Long. circit. 2 millim.).

Ryska Sommarstationen.

Caput retractum; antennis maris dense plumosis, feminæ longius setosis; palpis validis. Thorax antice in ♀ saltem sat productus; mesonoto postice depresso, ante scutellum latum foveolis duabus instructo, parapsidis distinctis. Pedes, præsertim feminæ, validiusculi, interdum pro parte fusco-testacei. — Var. ♀: halteribus testaceis clava apice obscuriore.

55. **Ch. humeralis** HOLMGR.

Nitidus, niger; abdomine opaco, concolore, incisuris nitidulis; humeris flavidis; antennis pedibusque sordide fuscis,

tibiis, præsertim anterioribus, medio subtestaceis; alis albicantibus, nervulo basali nervulisque juxtacostalibus obscurioribus, halteribus albidis, pedunculo nervi furcati vix ultra apicem areæ mediæ producto. — ♀ (Long. circit. 3 millim.).

Södra Gåskap. Individuum unicum tantum femineum (ex parte mutilatum) captum est.

Hæc species thorace nitido, mesonoto antice utrimque macula flavicante, colore tiliarum posticarum nec non directione nervorum in alis ab affinibus dignoscitur.

56. *Ch. gracilentus* HOLMGR.

Subnitidus, niger; abdomine opaco, concolore; mesonoto feminae antice virescenti-stramineo, vittis tribus, distinctis nigris, maris margine antico sæpius testaceo; antennis pedibusque fuscis vel interdum sordide testaceis; alis subcinereo-albicantibus, halteribus sordide albidis vel dilute testaceis, pedunculo nervi furcati vix vel paullulum tantum ultra apicem areæ mediæ producto; pedibus maris longe barbatis, articulo primo tarsorum anticorum in utroque sexu tibia subimberbi longitudine subæquali. — ♂♀ (Long. $2\frac{1}{2}$ (♀)—4 (♂) millim.).

Kostin Scharr.

Antennæ maris longissime plumosæ, fusco-nigræ, feminae concolores, sat longe setosæ. Mesonotum antice productum.

57. *Ch. mixtum* HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Spetsb. 45 ♀.

Waigatsch: Cap Grebenij.

Mas feminae pictura similis, plerumque tamen nonnihil obscurior. Pluma antennarum longa, nigro-fusca. — Var. ♀: vittis mesonoti ferruginantibus, media interdum obsoleta.

SMITTIA HOLMGR.

58. *S. longipennis* HOLMGR.

Nitida, nigra, non cinereo-pruinosa; antennis halteribusque nigro-fuscis; pedibus concoloribus, ima basi femorum anteri-

orum tibiisque ex parte sordide fusco-testaceis; alis ultra medium abdominis perparum extensis, nigro-fuscis. — ♂♂ (Long. 3,5 millim.).

Matotschkin (Norra ön).

Festinanter inspecta hæc species **S. brevipenni** HOLMGR. (Ins. Spetsb. 47) similis. Ab illa tamen sequentibus notis, ut mihi videtur, facile dignoscitur: magnitudine majore, corpore toto nitidiore et glabriore, vix nisi obsolete cinereo-pruinoso, antennis, halteribus pedibusque obscurioribus, alis paullulum longioribus etc. Antennæ et palpi sat valida. Abdomen maris angustum; ano tumidiusculo fere sicut in maribus *Diamesarum* conformato.

CERATOPOGON.

59. **C. pusillus** HOLMGR.

Nitidulus, sordide testaceus; capite et mesonoto nigris; alis subhyalinis, hirtulis. — (Long. 1 millim.).

Chabarowa bay. Individuum femineum, forte unper exclusum, inventum est.

Fam. SCIARIDÆ ZETT.

SCIARA MEIG.

A. Halteres pallidi.

60. **Sc. frigida** HOLMGR.

HOLMGR. Ins. Spetsb. 54. ♂♀. — *Sc. variabilis* BOHEM. Ins. Spetsb. 575. 23 (pro parte).
Waigatsch.

61. **S. vitticollis** HOLMGR.

Parum nitida, nigricans; mesonoto cinereo vittis 4 nigris, distinctis; antennis capite cum thorace fere brevioribus; alis hyalinis, pedunculo nervi furcati paullulum tantum ultra api-

cem nervi auxiliaris producto, ramulis furcæ apice divergentibus, halteribus pallidis; calcaribus tibiæ posticarum brevibus.

— ♀ (Long. fere 3 millim.).

Matotschkin Scharr.

62. *Sc. riparia* HOLMGR.

Subnitida, nigricans; mesonoto leviter cinereo-pruinoso, vittis 4 obscuris valde obsoletis; antennis capite cum thorace paullo longioribus vel saltem longitudine æqualibus; alis hyalinis, pedunculo nervi furcati paullulum tantum ultra apicem nervi auxiliaris producto, ramulo furcæ inferioris ab apicem alæ nonnihil longius ducto quam nervo longitudinali 2:do, halteribus pallidis; pedibus sordide testaceis. — ♂♀ (Long. $1\frac{1}{2}$ —2 millim.).

Matotschkin Scharr. Chabarowa bay.

63. *Sc. pumilio* HOLMGR.

Subnitida, nigro-cinerascens; mesonoto vittis 4 obscuris valde obsoletis; alis hyalinis, pedunculo nervi furcati longe ultra apicem nervi auxiliaris producto, ramulis apicem versus subparallelis; halteribus pedibusque sordide testaceis. — ♀ (Long. 1 — $1\frac{1}{2}$ millim.).

Chabarowa bay.

B. Halteres nigri.

64. *Sc. morionella* HOLMGR.

Nitidula, abdomine opaco, nigricante; mesonoto vittis obsoletissimis; alis fumedine leniter tinctis, pedunculo nervi furcati paullulum tantum ultra apicem nervi auxiliaris producto, ramulis apicem versus subparallelis; halteribus pedibusque nigro-fuscis, illis interdum petiolo dilutiore. — ♀ (Long. $2\frac{1}{2}$ millim.).

Matotschkin Scharr.

Fam. TIPULIDÆ ZETT.

TIPULA LINN.

A. Alæ fusco-alboque vaiegatæ, macula stigmatali et altera prope costam fuscis.

65. *T. arctica* CURT.

Curtis, App. etc. LXXVII. 29. pl. A. fig. 15. — *Tip. nodulicornis* ZETT. Dipt. Scand. X. 3924. 17. — STÆG. in KRÖY. Tidskr. (1845). 355. 15.

In Matotschkin Scharr, ubi specimina utriusque sexus inventa sunt.

Caput pone oculos leviter rotundato-angustatum. Abdomen totum cinereum, nec luridum (ZETT. l. c.), marginibus segmentorum summis apicalibus pallidis; uno maris supra ferrugineo, feminae stylis validis complanatis rufescentibus, apice leviter curvatis, margine inferiore breviter serrulatis. Alæ nervis obscuris, nullo hyalino.

66. *T. carinifrons* HOLMGR.

Pallide cinerea; thoracis lineis dorsalibus 2 fuscis, subparallelis; rostro et antennis setulosis nigris; abdomine sordide ferrugineo; alis subsolete albo-marmoratis, in ♂ completis, in ♀ brevissimis, rudimentariis; pedibus testaceis, coxis cinereis, femorum, tibiaram tarsorumque apice fusco. — ♂♀ (Long. ♂ 11, ♀ 19 millim.).

Haud infrequens. In copula sæpe observata.

Caput pone oculos perparum angustatum; vertice utrinque breviter setuloso; fronte supra antennis protuberante, carinula media distincta. Antennæ extrorsum attenuatæ, articulo 2:do apice sæpe rufescente; flagello setuloso. Abdomen nitidulum. Styli anales in ♀ longi apicem versus sensim angustati, recti. Furca alarum ramulo interiore quam pedunculo vix duplo longiore. — Mesonotum interdum vittis lateralibus abbreviatis indicatis.

B. Alæ, præter stigma plus minusve infuscatum et interdum maculas albas in nervis transversis infra stigma, immaculatæ.

a. Thorax opacus vel nitore exiguo; mesonoto vittato.

† Nervi alarum infra stigma obscurum maculis albis nullis.

67. **T. senex** HOLMGR.

Cinerea, hirta; mesonoto vittis 3 latis, obscure fuscis, media linea tenui cinerea longitudinaliter divisa; abdomine incisuris et margine laterali cinerascenti-testaceis; antennis thorace brevioribus, nigris, articulis flagelli basi validioribus, pilosis; capite pone oculos haud angustato, albido-hirto; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus cinereis, tarsis, apice femorum et tibiaram fuscis; ano parvo, lamellis ferrugineis. — ♀ (Long. 13 millim.).

Gåskap.

Caput postice longius albido-hirtum; fronte supra antennas modice elevata, vitta media fusca. Rostrum crassiusculum, capitis longitudinem vix æquans. Mesonotum inter vittas fuscas albido-hirtum. Alæ albido-vitreæ basin versus testaceæ, nervis validis, fuscis, areola elongata, petiolo fusco ramulo inferiore dimidia parte saltem brevior.

68. **T. stagnicola** HOLMGR.

Obscure cinerea vel grisea, hirta; mesonoto vittis 3 latis, obscure fuscis, media linea tenui dilutiore longitudinaliter divisa; antennis thorace brevioribus pilosis, extrorsum attenuatis, articulis flagelli basi perparum tumidis, maris totis nigris, feminae articulis duobus basalibus sordide rufis; capite pone oculos haud angustato, hirto; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus cinereis, his in ♀ ferrugineo-notatis; tarsis, apice femorum et tibiaram fuscis; ano ferrugineo. — ♂♀ (Long. 14 millim.).

Gåskap.

Similis priori, sed multo obscurior et ab illa præterea differt antennis apicem versus tenuioribus, flagelli articulis basi minus tumidis (♂), scapo et articulo 2:do aliter coloratis, alis obscurioribus etc. Ciliæ minutæ in margine subtruncato occipitis utrimque cristam brevem formantes (♀). Areola alarum elongata, ramulo inferiore furcæ ordinariæ petiolo triplo longiore.

69. **T. convexifrons** HOLMGR.

Glauco-cinerea, vix nisi tenuiter hirta; mesonoto lineis vel vittis 5 angustis obscure fuscis, media antice distincta, lateralibus obsoletioribus; antennis longitudine fere thoracis nigris, extrorsum sensim attenuatis, pilosis, articulis flagelli basi tumidiusculis; capite pone oculos subrotundato-angustato; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus cinereis, tarsis, apice femorum et tibiaram fuscis; ano ex parte ferrugineo. — ♂ (Long. 11 millim.).

Gåskap.

Species colore capitis thoracisque læte cinereo vel glaucocinereo, pictura mesonoti, longitudine et structura antennarum ab affinibus præcipue dignoscitur. Caput pone oculos distincte angustatum; fronte antice supra antennis æqualiter convexa. Abdomen obscurius cinereum incisura et margine summo laterali pallidis. Areola alarum elongata, petiolo furcæ ordinariæ ramulo inferiore dimidia parte saltem brevior.

70. **T. serotina** HOLMGR.

Sordide cinerea, vix nisi tenuiter hirta; mesonoto vittis 3 obscure fuscis, media cinerea lata, antice dilatata, linea tenui longitudinaliter divisa; antennis extrorsum sensim attenuatis, articulis flagelli basi parum tumidis; capite pone oculos paullulum angustato, fronte nigra supra antennis nonnihil protuberante; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus sordide cinereis, tarsis, summo apice femorum et tibiaram fuscis; ano ex parte ferrugineo. — ♂ (Long. 9 millim.).

Norra Gåskap.

Species colore corporis obscuriore, capite pone oculos nonnihil angustato, subnudo (h. e. pilis tantum ordinariis instructo), vitta media mesonoti lata, antice dilatata, antennis pilosis, longitudine fere thoracis etc. a ceteris mihi cognitis differre videtur. Alæ in certo luminis situ albido-submaculatæ, sed macula fusca pone stigma nulla; areola elongata, petiolo furcæ ordinariæ ramulo inferiore dimidia parte saltem brevior.

71. **T. instabilis** HOLMGR.

Cinerea, vix nisi tenuiter hirta; mesonoto vittis 4 obscuris, subdistinctis; antennis longitudine fere thoracis, pilosis, extorsum sensim attenuatis, articulis flagelli basi tumidiusculis; capite pone oculos parum angustato; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus, tarsis apiceque femorum et tibiaram fuscis; ano ex parte ferrugineo. — ♂ (Long. 2 millim.).

Norra Gåskap.

Similis priori, colore corporis lætius cinereo, vittis mesonoti mediis remotioribus, angustioribus et minus perspicuis, femoribus, apice latius obscuris etc. differt. Areola alarum elongata, petiolo furcæ ordinariæ ramulo inferiore longitudine æquali.

72. **T. divaricata** HOLMGR.

Cinerea, vix nisi tenuiter hirta; mesonoto lineis 2 mediis postice subparallelis, antice valde divergentibus, apicem versus incurvatis, 2 lateralibus (una utrinque) sæpissime, saltem in ♀, obsoletioribus; antennis thorace paullo brevioribus, extorsum sensim attenuatis, pilosis, articulis flagelli in ♂ basi paullulum validioribus; capite pone oculos parum angustato, occipite lateribus rotundatis; pedibus ferrugineis, coxis et trochanteribus cinereis, tarsis apiceque femorum et tibiaram fuscis; ano ex parte ferrugineo. — ♂♀ (Long. ♂ 10, ♀ 16 millim.).

Möllerbay, Skoddebay et Norra Gåskap.

Hæc species pictura thoracis ab affinis mox dignoscenda. Frons obtusa, subelevata. Areola alarum elongata, petiolo furcæ ordinariæ ramulo inferiore dimidia parte saltem brevior.

†† Stigma alarum obscurum basi pallida; nervi proximi maculis albicantibus notati. Antennæ flagello nudo.

73. **T. serricornis** ZETT.

ZETT. Ins. Lapp. 844. 16. ♂. — Dipt. Scand. IX. 3969, 41. ♂.

Var. 1. ♀: articulis 2 et 3 antennarum maxima ex parte rufis.

Norra Gåskap; Waigatsch. Femina tantum inventa. — In Lapponia (ZETTERSTEDT).

Pedes dilutiores quam in ♂. Areola alarum ramulis furcæ ordinariæ petiolo saltem duplo, interdum quadruplo longioribus.

b. Thorax nitidus, flavo-maculatus.

74. *T. lionota* HOLMGR.

Nitida, nigra; mesonoto margine antico et macula utrimque juxta scutellum, mesopleuris superne infra suturam plaga majuscula nec non incisuris segmentorum abdominis, straminies vel flavis; ano plus minusve ferrugineo; alis hyalinis, macula stigmatali dilute fusca; pedibus fuscis, femoribus basi late ferrugineis. — ♂♀ (Long. 9—10 millim.).

Gåskap.

Rostrum breve. Oculi rotundi, sat prominuli. Antennæ tenuiter setulosæ. Mesonotum vittis 3 ordinariis subconfluentibus vel inter se vix discernentibus. Styli anales feminae subuliformes ferruginei, apice toto obscuro. Areola alarum petiolo furcæ ordinariæ, ramulis paullo longiore vel longitudinem eorum saltem æquante.

TRICHOCERA MEIG.

75. *T. hiemalis* MEIG.

ZETT. Ins. Lapp. 852. 1. et Dipt. Scand. IX. 4041. 1. — HOLMGR. Ins. Spetsb. 574 et Ins. Grænl. in Öfv. af K. V. Akad. Förhandl. (1872) N:o 6. 105.

Ubique frequens.

76. *T. parva* MEIG.

ZETT. Ins. Lapp. 852. 2. et Dipt. Scand. IX. 4043.

Cum priore haud infrequens.

Species dubia verisimiliter tantum varietas præcedentis, cui simillima et ab illa vix differt nisi magnitudine dimidia parte minore, pedibus pallidioribus ut et mesonoti vittis lateralibus fere omnino deletis.

Fam. MYCETOPHILIDÆ.

SCIOPHILA HFFGG.

77. **S. fuliginosa** HOLMGR.

Nitida, pilosa, nigra; antennis concoloribus; alis fumedine leviter tinctis; halteribus fuscis, clava apice pallidiore; areola alarum subcostali minuta, subquadrata vel latitudine paullulum longiore; pedibus coxis, trochanteribus et femoribus, nigricantibus, tarsis tibiisque obscure fuscis, his calcaribus pallidis. — ♀ (Long. 4 millim.).

Matotschkin Scharr insula meridionali. Individuum tantum unicum femininum repertum est.

BOLETINA STÆG.

78. **B. borealis** ZETT.

ZETT. Dipt. Scand. XI. 4160. 8.

Matotschkin Scharr. Haud infrequens.

Antennæ articulo primo flagelli interdum fere toto nigro. Pedes posteriores coxis haud raro fusco-notatis.

79. **B. erythropyga** HOLMGR.

Nigricans; mesonoto grisescente, vittis 3 nigris, quarum intermedia gemina; antennis nigris, basi pallide testaceis; abdomine segmentis 2—6 marginibus apicalibus flavescentibus; ano maris magno, rufescente, nudo; alis hyalinis, furca inferiore ad basin magis retracta quam superiore, halteribus pedibusque sordide flavescentibus, trochanteribus tarsisque infuscatis. — ♂ (Long. 6 millim.).

Matotschkin Scharr. Individuum tantum unicum masculum inventum est.

80. **B. fuscula** HOLMGR.

Nigricans; mesonoto cinerascente vittis 3 nigris; antennis totis nigris; abdomine concolore; alis hyalinis basi pallida, furcis ambabus basi æqualiter altis; halteribus pedibusque flavescens, trochanteribus tarsisque fuscis. — ♀ (Long. 5 millim.).

Matotschkin Scharr.

Similis **B. groenlandicæ** et ab illa vix differt nisi coxis posticis pallidis.

MYCETOPHILA MEIG.

81. **M. frigida** BOHEM.

BOHEM. Ins. Spetsb. 576. 26. — HOLMGR. Ins. Spetsb. 50.
Matotschkin Scharr. Femina unica inventa.

LEPIDOPTERA

AUCTORE

CHR. AURIVILLIUS.

Fam. NOCTUIDÆ.

Schöyenia nov. gen.

Caput parvum, retractum. Oculi parvi, *nudi*. Ocelli *distincti*. Lingua spiralis, *cornea* sat longa. Antennæ (maris) breviter *serrata*, apicem versus *dentata*, articulis circiter 35 compositæ. Frons leniter convexa, simplex. Palpi breves, hirsuti, adscendentes, hirsutiem frontis vix superantes; articulus ultimus minimus, pilis obtectus. Thorax, abdomen pedesque hirsuta. Tibiæ inermes, posticæ quadri-calcaratæ. Valvulæ genitales maris maximæ, curvatæ, ad basin latæ, deinde angustiores, summo apice bidentatæ et in margine superiore intus dente minore armatæ.

Alæ anticæ sat angustæ angulo posteriore valde, anteriore minus rotundato, maculis ordinariis destitutæ; alæ posticæ rotundatæ. Costæ alarum ut in Noctuis ordinatæ, at alæ anticæ nunc una nunc duabus cellulis appendicularibus instructæ; costa enim transversa inter costas 7 et 8 sæpe deest. Costa 5:a alarum posticarum reliquis debilior. Ciliæ integræ.

Genus sine dubio ad Noctuidarum familiam referendum. Qvod demonstrant 1: ocelli, 2: valvulæ magnæ anales maris, 3: alæ posticæ unicolores, 4: habitus totus, 5: pedes ad tarsos usque hirsuti, 6: caput retractum, 7: situs costarum ceterique characteres supra allati.

Denna egendomliga lilla fjäril påminner vid första ögonkastet snarare om vissa pyralider än om en noctua. Men vid en närmare undersökning visar sig snart, att densamma är en verklig noctuid, som bäst synes böra ställas strax efter släktet *Anarta*. Det af Dr. STAUDINGER för en art från Central-Asien uppställda släktet *Ala* synes mig komma ganska nära *Schöyenia*, men skiljes dock lätteligen genom sina borstformiga, cilierade, ej sågade antenner samt den mera tydliga nattfjärilsteckningen. Hos *Schöyenia* finnes intet spår af de vanliga fläckarne på framvingarne förutom en ljus halfmånformig fläck vid diskfältets slut, som möjligen motsvarar njurfläcken. Hela kroppen är klädd af tämligen långa, men föga tätt sittande hår, och hufvudet är starkt indraget såsom hos vissa *Anarta*-arter. Ögonen äro alldeles nakna och tämligen små. Antennledningens tänder äro längst vid eller strax före antennens midt och nå der en längd, som är något större än antennens diameter. Tänderna hafva bred bas och äro undertill fint cilierade. Palperna äro korta, långhåriga, uppstigande, nå föga framom pannans hårbeklädnad och hafva en mycket kort i behåringen dold ändled. Thorax är åt alla sidor jämnt hårig utan några kammar eller kanter, och halskragen derigenom ej tydligt skild från den öfriga behåringen. Benen äro håriga ända ut på tarserna, dock sitta håren utåt allt glesare och glesare. Tibierna sakna taggar och äro af tarsernas längd. Baktibierna hafva 4 sporrar.

Abdominalklaffarne hos hanen äro mycket stora med bred bas och djupt inskuren 2-tandad spets; deras öfre kant har dessutom en tand på insidan. Vingribborna förete de för nattfjärilarne i allmänhet egendomliga läget och förgreningen. Framvingarnes dorsalribba har dubbel rot, 5:te ribban utgår närmare 4:de än 6:te ribban, så att afståndet mellan 4:de och 5:te ej är större än afståndet mellan 3:dje och 4:de, diskfältets tvärnerv är ej märkbar och från radialfältet utgå 7:de, 8:de, 9:de samt 10:de ribban. Stundom såsom i figuren är åttonde ribban genom en tvärnerv förenad med sjunde, hvarigenom ett nytt slutet vingfält uppkommer. Bakvingarne hafva två dorsalribbor, den 5:te ribban utgår från diskfältets midt och är tydligen svagare än de andra. Costalribban är ända från basen fri från den främre hufvudstammen. På ett af exemplaren är den dock genom en sned tvär-

ribba förenad med främre hufvudstammen. Bakkroppen når ett godt stycke utanför bakvingarnes anallhorn.

1. **Schöyenia arctica** n. sp. nigro-hirsuta pilis canis imixtis; alæ anticæ cinereo-fuscæ lineis duabus mediis fuscis cineisque aream obscuriorem macula lunari alba notatam includentibus; ciliæ albæ basi et linea limbali nigris; alæ posticæ cum ciliis canescenti-albæ costis et linea ante ciliis nigro-fuscis. Long. al. exporr. 23—24 m.m.

? = *Amphidasys unifasciatus* MÉNÉTR. Middendorfs Reise III p. 59 t. 3 f. 12.

Habitat in insula Novaja Semlia. — Mus. Holmiæ.

Hela kroppen svartluden med strödda grå hår. Antennerna ofvan hvitaktiga, deras tänder och undre sidå svarta. Framvingarne äro svartgrå och mycket enkelt tecknade. Det förkortade tvärstrecket vid basen saknas, och vingens hela bas ända till första tvärlinien är därför enfärgad, svartgrå, något ljusare än de öfriga vingfälten. Vingens midtfält mellan första och andra tvärlinien är mörkare än vingens öfriga delar och ter sig derigenom såsom ett nästan jämbredt band tvärs öfver vingen. Första tvärlinien är nästan rät, endast obetydligt konvex utåt nära sin midt samt enfärgad svart. Den yttre tvärlinien har ofvan midten en tydlig vinkel utåt samt åtföljes på sin yttre sida af en ljus gråhvit linea. Utanför denna är vingen helt enfärgad, gråaktig utan spår af teckningar. I själfva vingens kant går en smal svart linea, som sammansmälter med fransarnes svarta bas. I sin yttre hälft äro fransarne gråhvita, ofläckade. Bakvingarne äro hvitaktiga med mörkare ribbor och utkant och isynnerhet i fälten 1 a, 1 b beströdda med svarta atomer. Fransarne enfärgade, hvita.

Alla de 5 hemförda exemplaren äro hanar och fullständigt lika sinsemellan.

Det finnes så mycket hos Ménétris beskrifning och figur, som påminner om denna art, att jag ej anser det för omöjligt, att han haft densamma framför sig. I så fall har han dock fullständigt misstagit sig på slägte och familj; ty såvida någon gräns finnes mellan Noctuæ och Geometræ, så måste *Schöyenia* hänföras till de förra.

Fam. TORTRICIDÆ.

2. **Grapholitha** (*Semasia*) spec.?

Long. alar. exporr. 20—23 m.m.

Tre exemplar, som utan tvifvel tillhöra detta slägte, äro tyvärr så afslitna, att det ej är möjligt att bestämma dem till arten.

Följande arter äro således de enda, som hittills anträffats på Novaja Semlia:

Fam. NYMPHALIDÆ.

1. **Argynnis Chariclea** SCHNEIDER. Markham 1879.
 2. » **improba** BUTLER. » »

Fam. PAPILIONIDÆ.

3. **Colias Nastes v. Werdandi** ZETT. Markham 1879.

Fam. NOCTUIDÆ.

4. **Anarta Richardsoni** CURTIS. Markham 1879.
 5. » **lapponica** THUNBG. » »
 6. **Schöyenia arctica** AURIV. Nordenskiöld 1875.

Fam. GEOMETRIDÆ.

7. **Psodos coracina** ESP. (= **Trepidaria** TR.) v. Baer 1837.
 8. **Glaucopteryx Sabinii** CURTIS. Markham 1879.

Fam. TORTRICIDÆ.

9. **Grapholitha** (*Semasia*) spec. Nordenskiöld 1875.

SKANDINAVIENS ARTER AF TINEIDGRUPPEN LITHOCOLLETIDÆ (STAINY)

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Gruppen skiljes från öfriga till Fam. Tineidæ hörande genom följande karakterer:

Vingarne hos båda könen fullt utbildade. Hufvudet ofvan fränstående ludet; ansigtet tilltryckt hårigt. Antennerna nästan lika långa med framvingarne, under hvilat divergerande eller bakåtlagda; basleden ej utvidgad till ögonlock. Tungan kort och fin. Maxillarpalper saknas. Labialpalperna kortare än hufvudet, trådformiga, hängande och räta. Framvingarne långsträckta, smala, från inkant och framkant tillspetsade, med långa fransar; 7—8 nerver; dorsalnerven vid basen enkel; diskfältet slutet, sänder 3—4 nervgrenar i framkanten och 2 i utkanten; radialfält saknas. Bakvingarne smalt lancettlika; framkanten mot basen utvidgad i en trubbig vinkel; diskfält saknas; endast en median-nerv, hvilken är 2—3-grenig; en enda enkel abdominalnerv; fransarne 2—6 gånger så långa som vingbredden. Oceller saknas. Tibierna ofvan och undertill långhåriga; baktibiernas sporrar ofvan midten. — Fjärilarne flyga om aftonen eller under dagen vid mulet väder, hålla under hvilat vingarne takformigt öfver abdomen och främre delen af kroppen upprätt. Till vår fauna hör endast ett slägte:

LITHOCOLLETIS ZELL.

Antennerna enkla. Framvingarne med 3 nervgrenar utlö-pande i framkanten och 2 i utkanten. Bakvingarnes mediannerv

2-grenig. Larven har 14 fötter, minerar antingen på öfre eller undra sidan af växters blad och förpuppar sig inom minan.

1:o Framvingarne med en ljus långslinea från basen (Baslinie).

1:o) Baslinien räcker utöfver midten af framvingarne (är svartkantad; framvingarne stjärtlösa).

1. **L. quercifoliella** (ZELL.): hufvudhåren gulaktiga; pannan glänsande vitaktig; thorax och framvingarne guldgula; de senare med en utöfver midten räckande, rät, blek, från basen utgående, brunkantad lineas, i framkanten 4 och i inkanten 3 tresidiga, hvita, åtminstone på insidan brunkantade fläckar; i vingspetsen en rund, svart punkt, hvilken vid den svarta utkantslinien är infattad med violett; tarslederna i spetsen brunaktiga. L. e. vsp. 7—10 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 383.

Under vår- och höstmånaderna i södra och mellersta Sverige. Larven minerar på undra sidan af ekens löf. Minan är ej synnerligen stor, vanligen men ej alltid innesluten mellan 2 bladnerv.

2:o) Baslinien räcker knapt till midten af framvingarne. (Dessa stjärtlösa).

A) Baslinien rät (ej slingrande).

1) Hufvudhåren svarta.

2. **L. lautella** (ZELL.): hufvudhåren svarta; pannan metallglänsande vitgrå; thorax metallglänsande svartaktig; framvingarne matt guldglänsande, rödgula, med en till midten räckande, rät, silfverhvit, från basen utgående, svartkantad lineas; i framkanten 3 och i inkanten 4 hakformiga, silfverhvita, både inåt och utåt svartkantade fläckar; i inkanten mellan basen och 1:sta inkantsfläcken en silfverhvit, svartkantad fläck; i vingspetsen en oval, svart, ofta obestämd punkt; fransar med svart delningslinea, innanför denna svartgrå med stålgrön glans; tarserna mörkfläckiga.

Var. 1:sta framkantsfläcken och 1:sta inkantsfläcken sammanflyta till ett båg böjdt tvärband. L. e. vsp. 7—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 389.

Under vårmånaderna och sedan åter i Juli och Augusti i södra Sverige. Sällsynt. Larven vitaktig, genomskinlig; tarmkanalen mörk; hufvudets kant och mundelarne rostbruna. Minerar på undra sidan af ekens blad i en lång och smal mina emellan 2 sidonerv; den hvita epidermis böjer sig blåsformigt öfver minan.

2) Hufvudhåren ej svarta.

(A) Framvingarne utanför baslinien med ett rakt eller föga böjdt eller blott trubbvinkligt brutet vitt tvärband.

a) Thorax utan vitt midtellinea.

3. **L. ulmifoliella** (HÜBN.): hufvudhåren guldgula; pannan vitt; thorax och framvingarne saffransgula; de senare med en ej till midten räckande, rät, vitt, från basen utgående, framtill svartaktigt kantad linea, ett svagt böjdt eller trubbvinkligt brutet, silfverhvitt tvärband och i framkanten 3 samt i inkanten 2, inåt svartkantade, silfverhvita, hakformiga fläckar; i inkanten från basen en vitaktig strimma; i vingpetsen ett svartaktigt obestämdt långstreck; fransarne med svart, genombruten delningslinea; tarserna mer eller mindre gråfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 375.

Under vår och höst genom hela halfön. Larven citrongul med mörkgrön tarmkanal; hufvudet ljusbrunaktigt, baktill mörkare; 2:dra segmentet hornartadt med mörkare atomer. Minerar på undra sidan af björkens löf. Minan rund, här och der med kvarvarande parenchym; epidermis lagd i flera små, långsgående veck.

4. **L. spinolella** (DUP.): hufvudhår hvita, framtill blekgula; thorax och framvingarne glänsande blekt guldgula; de senare med en ej till midten räckande, rät, vitt, från basen utgående, ej mörkkantad linea, ett bredt, svagt böjdt, inåt svartkantadt tvärband och i framkanten 3 samt i inkanten 2 hakformiga, silfverhvita fläckar, af hvilka 1:sta paret är inåt svartkantadt; i inkanten från basen en vitaktig strimma; i vingpetsen en svartaktig, merendels oval punkt; fransarne utan tydlig delningslinea; tarserna otydligt fläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 376.

Vid samma tid som föregående ända upp i Lappmarkerna och Finmarken. Larven ljusgul. Minerar på undra sidan af bladen på *Salix caprea* m. fl. arter af samma slägte. Den ore-gelbundna minan kröker bladet, och epidermis ligger i många veck; den finnes isynnerhet på sådana buskar, som stå i skogskanter eller utmed skogsvägar.

b) Thorax med vitt midtellinea.

5. **L. cavella** (ZELL.): hufvudhåren hvita, framtill guldgula;

thorax ljust guldglänsande med hvit midtelinea; framvingarne ljust guldglänsande med en ej till midten räckande, rät, hvit, från basen utgående, vanligen framtill mörkkantad linea, ett trubvinkligt brutet, inåt fint mörkkantadt tvärband och i framkanten 3 samt i inkanten 2 hakformiga, silfverhvita fläckar, af hvilka de 2 första i framkanten äro inåt mörkkantade; i inkanten från basen en hvitaktig strimma; i vingspetsen ett svart, framtill silfverglänsande streck; fransarne med svart delningslinea; de 4 bakre tarserna ofläckade. L. e. vsp. 8—9 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 213. f. 19. H. S. V. 326. f. 753.
HEIN. WOCKE Schm. II. 680. STAINT. Man. II. 417.

Under Maj månad i Skåne. Larven minerar på undra sidan af björkens blad. Minan bred.

(B) Framvingarne utanför baslinien med 2 hvarandra motsatta hvita fläckar, som sällan sammanlöpa, men då bilda ett skarpt spetsvinkligt brutet tvärband.

a) Framvingarnes 1:sta inkantsfläck är ej så långt utdragen bakåt som 1:sta framkantsfläcken.

(1) Framvingarnes 1:sta framkantsfläck inskjuter emellan de 2 första tresidiga inkantsfläckarne.

6. **L. rajella** (LIN.): hufvudhår och thorax brunaktigt gula; skuldertäckarne vitkantade; framvingarne guldgula, med en ej till midten räckande, rät, smal, hvit, från basen utgående, framtill och baktill brunkantad linea; i framkanten 4 och i inkanten 3 glänsande hvita, fullständigt brunkantade fläckar, af hvilka de 2 första inkantsfläckarne äro tresidiga och den 1:sta framkantsfläcken inskjuter mellan dessa båda; den 1:sta inkantsfläcken ej så långt utdragen som första framkantsfläcken; i inkanten nära basen ett obestämdt hvitt ställe; i vingspetsen en svart punkt eller streck; fransarne med svart delningslinea; bakersta tarserna grå, ofläckade. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 374.

Inom Sverige isynnerhet i de mellersta och norra delarne, samt inom hela Norge. Larven afsmalnande bakåt, blekgulaktig med brunaktigt hufvud, som på sidorna är svartaktigt. Minerar å undra sidan af bladen på *Alnus glutinosa* och *A. incana*. Minan är en rundad eller elliptisk fläck, som vanligen sitter tätt intill midtelnerven emellan 2 sidonerver; epidermis glatt, ej vec-

kad; ofta sitter dock minan nära bladkanten och ej sällan finnas flera, ända till 12 sådana minor i samma blad.

(2) Framvingarnes 1:sta framkantsfläck inskjuter ej emellan de 2 första inkantsfläckarne, hvilka ej båda äro tresidiga.

7. **L. alniella** (ZELL.): hufvudhår grå med brun inblandning; thorax och framvingarne brunaktigt guldgula; de senare vid basen gråbruna (♂) eller hvitaktiga (♀), med en ej till midten räckande, rät, tillspetsad, vit, från basen utgående, framtill brunkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, brunkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är med spetsen rigtad mot främre sidan af 1:sta inkantsfläcken, hvilken ej är tresidig, utan sned och långsträckt, men ej så långt utdragen bakåt som den 1:sta framkantsfläcken; i vingspetsen en svart punkt, som hos ♂ är rundad, men hos ♀ långsträckt; fransarne med brun delningslinea; tarserna mörkfläckade. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 373.

Under vår och höst i södra och mellersta Sverige. Larven minerar på undra sidan af bladen på *Alnus glutinosa*, mera sällan på *A. incana*. Minan är triangulär, när den sitter mellan bladets mittelnerv och en sidonerv, men har mera parallela sidor, när den är anbringad mellan 2 sidonerver. Epidermis är tydligare veckad.

8. **L. tenella** (ZELL.): hufvud och thorax hvita; framvingarne ljust brungula, vid basen hos ♀ hvita, med en ej till midten räckande, rät, obestämd, hos ♀ blott antydd, vit, från basen utgående, föga mörkkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, inåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är sned liksom 1:sta inkantsfläcken, hvilken är långsträckt, men ej så långt utdragen bakåt som 1:sta framkantsfläcken; i vingspetsen en svart, kilformig punkt, som är mer eller mindre utdragen inåt vingen, hos ♂ en vit linea nära basen af framvingarnes inkant; fransarne med delningslinea; bakre tarserna brunfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 236. f. 30. H. S. V. 332. f. 763. FREY. Tin. 357. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2. 682.

Förekommer i Skåne. Larven minerar på undra sidan af bladen på *Carpinus Betulus*, mera sällan på *Prunus Avium*. Minan

är lång, smal, tämligen hvalfd och innesluten mellan 2 sidoner. Epidermis är slät.

b) Framvingarnes 1:sta inkantsfläck är längre utdragen bakåt än 1:sta framkantsfläcken.

(1) Framvingarnes framkant med 4, inkanten med 2 hvita fläckar.

9. **L. heegeriella** (ZELL.): hufvud och thorax hvitaktiga; framvingarne glänsande, vid basen hvita, utåt blekt guldgula, med en ej till midten räckande, rät, vit, från basen utgående, framtill groft, men baktill fint svartkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 2 hvita, inåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är ej så långt utdragen bakåt som första inkantsfläcken; i vingspetsen en svart, äggformig punkt; fransarne med delningslinea; tarserna otydligt fläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 372.

Var. Baslinien utan brun infattning ooh derfor knapt antydd.

Träffad i Skåne. Larven minerar på undra sidan af ekens blad. Minan är den minsta af alla, som förekommer på detta träd och är oftast anlagd invid bladkanten, hvilken derigenom är omböjd.

(2) Framvingarnes framkant med 4, inkanten med 3 hvita fläckar.

(a) Thorax utan vit midtelinea, men skuldertäckarne stundom vitkantade.

*) Framvingarnes inkant nära basen utan vit linea eller fläck.

10. **L. junoniella** (ZELL.): hufvudet saffransgult med brunaktig inblandning; thorax saffransgul utan vit midtelinea; framvingarne glänsande saffransgula, med en ej till midten räckande, rät, silfvervit, från basen utgående, framtill svartaktigt kantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 silfverhvita, delvis svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är liten, föga sned och ej så långt utdragen bakåt som 1:sta inkantsfläcken; i vingspetsen en skarp, svart, kilformig punkt; ingen vit linea nära basen i framvingarnes inkant; bakfötternas tarser med eller utan mörka fläckar. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 382.

Öfver allt, men helst på skuggiga ställen och synes vara allmännare mot Norden. Larven är ljus bernstensgul med gulbrunt ryggkärl och hufvud; 3:dje segmentet bredast, hvarefter kroppen småningom afsmalnar. Minerar på undra sidan af bladen på *Vaccinium Vitis idæa*, hvarigenom bladet böjer sig nedåt, men då larven äfven genomäter här och der öfra sidans parenchym, synes bladet på sådana ställen liksom punkteradt.

11. **L. cydoniella** (FREY.): hufvudhår vitgrå, fram till brun-gula; thorax rödaktigt gulbrun, utan vit midtlinea; framvingarne glänsande rödaktigt gulbruna, med en ej till midten räckande, rät, smal, bakåt tillspetsad, silfvervit, från basen utgående, fram till fint svartkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 glänsande silfverhvita, till en del fint svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är mycket sned och ej så långt utdragen bakåt som första inkantsfläcken; i vingpetsen ett svart streck, som skjuter in emellan de hvarandra motsatta kantfläckarne, så att det stundom hinner ända till 1:sta inkantsfläcken; ingen vit linea nära basen af framvingarnes inkant; bakfötternas tarser svartfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 378.

I södra Sverige. Larven minerar på undra sidan af blad på körsbärsträd.

***) Framvingarnes inkant nära basen antingen vit eller med vit linea eller fläck.

12. **L. pomifoliella** (ZELL.): hufvudhår vitgrå, fram till brun-gula; thorax mörkt saffransgul, utan vit midtlinea; framvingarne mörkt saffransgula, med en ej till midten räckande, rät, bakåt utvidgad och trubbig, vit, från basen utgående, fram till fint svartkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, till en del svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är mycket sned och ej så långt utdragen bakåt som 1:sta inkantsfläcken; i vingpetsen ett svart streck, som skjuter in emellan de hvarandra motsatta kantfläckarne, så att den stundom hinner ända till 1:sta inkantsfläcken; en vit, på midten utvidgad linea nära basen i framvingarnes inkant; bakfötternas tarser svartfläckiga. L. e. vsp. 7—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 377.

I södra Sverige och södra Norge. Larven citrongul, framåt

blekare, med föga mörkare hufvud; på 7:de och 8:de segmenterna en obestämd, ljusbrun, mörkpunkterad fläck. Minan kort; på undra sidan af äppleträdens blad.

13. **L. oxyacanthæ** (FREY.): hufvudhår hvitgrå, framtill brungula; thorax mörkt saffransgul utan hvit midtlinea; framvingarne mörkt saffransgula, med en ej till midten räckande, rät, smal, bakåt tillspetsad, hvit, från basen utgående, framtill fint svartaktigt kantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 silfverhvita, till en del fint svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är mycket sned och ej så långt utdragen bakåt som 1:sta inkantsfläcken; i vingpetsen ett svart streck, som skjuter in emellan de hvarandra motsatta kantfläckarne, så att det stundom hinner ända till 1:sta inkantsfläcken; en hvit, ej på midten utvidgad linea nära basen i framvingarnes inkant; bakfötternas tarser svartfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

FREY. Tin. 336. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2. 668.

Funnen i Skåne. Larven smutsigt hvit, med svart, hjärtförmigt hufvud och brunaktig tarmkanal; 1:sta segmentet med en svart, glänsande, genom en linea delad fläck. Minerar på undra sidan af bladen på *Cratogeus*. Minan ligger nära kanten, men drager sig inåt bladet mellan 2 sidonerver. Epidermis brun och veckad.

14. **L. sorbi** (FREY): hufvudhår hvitgrå, framtill gula; thorax mörkt saffransgul, utan hvit midtlinea; framvingarne mörkt saffransgula, med en ej till midten räckande, rät, smal, bakåt tillspetsad, hvit, från basen utgående, framtill fint svartkantad linea; i framkanten 4, i inkanten 3 silfverhvita, till en del svartaktigt kantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är större och snedare, men ej så långt utdragen bakåt som 1:sta inkantsfläcken; i vingpetsen ett kort, skarpt svart streck; framvingarnes inkant nära basen med en hvit linea; bakfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 7—8 millim.

FREY. Tin. 338. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2. 669. *sorbifoliella* H. S. V. 328. *pomonella* H. S. f. 775. 776.

I södra Sverige. Larven i början gråaktig, sedan citrongul, med brunaktigt hufvud. Minerar på undra sidan af bladen till *Sorbus Aucuparia*. Minan lång och smal, belägen mellan midternerven och bladkanten. Epidermis lagd i longitudinella veck.

(b) Thorax med hvit midtelinea; skuldertäckarne hvitkantade. (Framvingarnes inkant nära basen hvit).

(1) Bakfötternas tarser ofläckade.

15. **L. faginella** (ZELL.): hufvudhår hvita, framtill gulaktiga eller grå; thorax saffransgul, med hvit midtelinea; framvingarne ljust guldgula eller brungrå, med en ej till midten räckande, rät, smalare eller bredare, hvit, knapt mörkkantad, från basen utgående lineas; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, merendels till en del svartkantade fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken är tämligen bred, föga sned och föga kortare än 1:sta inkantsfläcken; i vingspetsen ett svart streck; framvingarnes inkant nära basen med en hvit lineas; bakfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 9—10 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 380.

I södra Sverige. Larven ljust grönaktigt gul, med mörkare ryggkärl och i kanterna gulbrunaktigt hufvud; de 3 första segmenterna bredast, hvarefter kroppen småningom afsmalnar. Minerar på undra sidan af bladen på *Fagus silvatica*. Den lossar epidermis emellan 2 sidonerver och förorsakar en upphöjning på bladets öfra sida.

(2) Bakfötternas tarser brunfläckiga.

16. **L. coryli** (NICELLI): hufvudhår hvita, framtill blekgula; thorax ockragul eller brunaktig, med hvit midtelinea; framvingarne blekt ockragula eller gulbrunaktiga, med en ej till midten räckande, rät, hvit, ej mörkkantad, från basen utgående lineas; i framkanten 4, i inkanten 3 hvita, inåt (stundom 1:sta paret äfven utåt) mörkkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta paret ej är utdraget ända till vingbasen och 1:sta framkantsfläcken utanför eller midtför basliniens spets; vingspetsen med svart streck; framvingarnes inkant nära basen med en hvit lineas; bakfötternas tarser brunfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 381.

Vår och höst i södra Sverige. Larven ljusgulaktig, från 7:de till 9:de segmentet grönaktig, med en stor orangefärgad fläck på sistnämnda segment; 10:de—12:te segmenterna gulaktiga, med mörkgrönt ryggkärl; sista segmentet gulaktigt; hufvudet ljusbrunt. Den yngre larven har mörkare hufvud och en rad svarta fläckar på undre kroppssidan. Larven minerar på öfra sidan af bladen

på *Corylus avellana*. Minan är i början bred och platt, blir sedan mera hvälfd; den lösa epidermis är lagd i långsgående veck. Slutligen sammandrages minan, så att den lösa epidermis synes blott såsom en smal strimma.

B) Baslinien mer eller mindre slingrande (ej rät).

1) Thorax utan vit midtellinea.

17. **L. viminiella** (STAIN): hufvudhår ockragula; thorax mörkt ockragul; framvingarne mörkt ockragula, glänsande, med en ej till midten räckande, slingrande, ljus ockragul, otydlig, från basen utgående linea; i framkanten 4, i inkanten 3, otydliga, obestämda, ljus ockragula, hakformiga fläckar, af hvilka 2:dra paret är inåt svagt mörkkantadt; i vingspetsen ett svart streck, som sträcker sig ofta in emellan 2:dra fläckparet; fransarne gulgrå utanför den bruna delningslinien; bakfötternas tarser ej eller otydligt mörkfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

STAIN. Man. II. 420. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2, 674.

I södra Sverige. Larven ljus bernstensgul, med mörkare ryggkäril och blekbrunt, på sidorna mörkare hufvud; på 9:de segmentet en orangegul fläck; 3:dje och 4:de segmenterna bredast. Såsom yngre är den mera gröngul med mörkgrått ryggkäril. Mिनerar på undra sidan af bladen på *Salix caprea* och *S. viminalis*. Minan är belägen mellan 2 sidonerver och sträcker sig från midtelnerven ut mot bladkanten, hvarvid bladet blott svagt krusas.

18. **L. salicicolella** (SIRCOM.): hufvudhår ockragula; thorax rödgul; framvingarne rödgula, glänsande, med en ej till midten räckande, slingrande, vit, ej mörkkantad, från basen utgående linea; utanför denna ett starkt vinkelformigt brutet, inåt svart begränsadt, hvitt, stundom i vinkeln genombrutet tvärband och der utanför i framkanten 3, i inkanten 2 hvita, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta paret är inåt mörkkantadt; i inkanten nära basen en vit fläck; i vingspetsen en svart, stundom obestämd punkt; fransarne gulaktigt vitgrå utanför den matta delningslinien; bakfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 7—9 millim.

SIRCOM. Zoologist 1848, 2271. STAIN. Man. II. 418. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 679, *capraella* FREY. Tin. 348. H. S. V. 325 f. 786.

Funnen i Skåne. Larven vitgrön, med grönt ryggkäril och på 9:de segmentet en orangegul fläck; hufvudet brunt; 2:dra—

4:de segmenterna bredast. Minerar på undra sidan af bladen på *Salix caprea*. Minan bildar en vit fläck, hvarvid bladkanten krökes nedåt.

2) Thorax med vit midtlinea.

(A) Framvingarnes inkant utan vit linea eller fläck nära basen.

19. **L. corylifoliella** (HAW.): hufvudhår rostgula, uppbländade med vitgrått, framtill bruna; thorax brunaktigt ockragul, med fin, vit midtlinea; framvingarne rödaktigt ockragula, med en fin, ej till midten räckande, slingrande, baktill framåtkrökt, vitaktig, knapt mörkkantad, från basen utgående linea; i framkanten 1, i inkanten 1 hakformig, vitaktig, fin, inåt knapt mörkkantad fläck; båda dessa stå mycket snedt mot hvarandra; stundom spår till ännu en sådan liten fläck i hvardera vingkanten; i inkanten nära basen ingen vit linea eller fläck; i vingspetsen ett svart streck; fransarne innanför den obestämda delningslinien ej violett skimrande; bakfötternas tarser mörkfläckiga. L. e. vsp. 9 millim.

HAW. Lepid. Brit. 580. SAINT. Man. II. 421. FREY. Tin. 353. H. S. V. 330. f. 743. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 676.

Funnen i Skåne. Larven höggul med brunaktigt hufvud och brun, genom en ljus linea delad nacksköld. Minerar på öfra sidan af bladen på äpple- och päronträd samt på *Cratægus*. Minan stor; den lösa epidermis brunaktig och utan tvärveck; äldre blir minan starkt sammandragen och bladet betydligt krökt.

(B) Framvingarnes inkant med vit linea, fläck eller punkt.

a) Midtlinien å thorax mycket smal och fin, stundom ottydlig.

20. **L. betulæ** (ZELL.): hufvudhår hvita, framtill ockragula; thorax brunaktigt ockragul, med vit, fin midtlinea; framvingarne brunaktigt ockragula, med en fin, ej till midten räckande, slingrande, baktill framåtkrökt, vit, mörkkantad, från basen utgående linea; i framkanten 1, i inkanten 1 hakformig, vit, inåt fint mörkkantad fläck; dessa båda stå mycket snedt mot hvarandra; stundom ännu en liten sådan fläck i hvardera vingkanten; i inkanten nära basen en vit linea; i vingspetsen en svartpudrad, framåt vitbegränsad strimma, som sträcker sig långt inåt och gaffelformigt omfattar snedfläckarne; fransarne violettskimrande innanför den svarta delningslinien; bakfötternas tarser sällan mörkfläckiga. L. e. vsp. 9—10 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 384.

I södra Sverige. Larven lifligt gul. Minerar på öfra sidan af bladen på björk, äpple- och päronträd.

21. **L. salictella** (ZELL.): hufvudhår brungula, framtill bruna; thorax mörkt saffransgul, med hvit, stundom otydlig midtlinea; framvingarne smutsigt saffransgula eller ljust kastaniebruna, med en ej till midten räckande, slingrande, baktill föga framåtböjd, hvit eller gulaktig, baktill svartkantad, från basen utgående linea; i framkanten 1, i inkanten 1 hakformig, hvit eller gulaktig, inåt svartkantad fläck; dessa båda äro mycket smala och stå snedt mot hvarandra; der bakom 3 sådana fläckar i framkanten och 1—2 i inkanten, men små och stundom helt och hållet felsläende; i inkanten nära basen en hvit, på midten bredare linea; i den svartpudrade vingspetsen ett svart streck; fransarne utan violett skimmer, med skarp delningslinea; bakfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 9—11 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 207. f. 16. H. S. V. 328. f. 759. FREY. Tin. 345. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2. 675.

I Skåne. Larven citrongul, med mörkt ryggkärl och brunt, på sidorna mörkare hufvud samt brun, genom en ljus linea delad nacksköld. Minerar på undra sidan af bladen på *Salix pentandra*, *S. viminalis*, *S. purpurea* m. fl. Minan är belägen mellan midtelnerven och bladkanten, är starkt hävld och epidermis är gulgrå.

22. **L. spinicolella** (STAINI.): hufvudhår ljust brungula; thorax ljust saffransgul, med fin, hvit midtlinea; framvingarne ljust saffransgula, med en smal, ej till midten räckande, baktill mot spetsen något framåtböjd, hvit, svartkantad, från basen utgående linea; i framkanten 4, i inkanten 3 glänsande hvita, inåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta inkantsfläcken är längre utdragen bakåt än 1:sta framkantsfläcken; i inkanten nära basen en hvit linea, som stundom blott antydes genom en punkt; i vingspetsen ett svart, starkt och groffjälligt streck; fransarnes bas vid vingspetsen violettskimrande; bakfötternas och mellanfötternas tarser ofläckade. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 77, 379.

I södra Sverige. Larven hvitgrön, med mörkare analsegment och brunaktigt, i kanterna mörkare hufvud samt brun,

tvådelad nacksköld. Minerar på undra sidan af bladen på *Prunus spinosa* och *P. domestica*. Minan smal, hvit.

b) Midtellinien å thorax mycket bred.

23. **L. cerasicolella** (H. S.): hufvudhår brunaktiga; thorax saffransgul, med bred, hvit midtellinea; framvingarne saffransgula, glänsande, med en fin, ej till midten räckande, baktill mot spetsen svagt krökt, hvit, ej svartkantad, från basen utgående linea; i framkanten 4, i inkanten 3 silfverhvita, inåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta inkantsfläcken är längre utdragen bakåt än 1:sta framkantsfläcken, men stundom med denna bildar ett vinkelbrutet tvärband; i inkanten nära basen en hvit fläck, sällan en hvit linea; i vingspetsen en svart, framtill hvitfjällig fläck; fransarnes bas vid vingspetsen violettskimrande; bakfötternas tarser utan, men mellanfötternas med bruna fläckar. L. e. vsp. 8—10 millim.

H. S. V. 326 f. 784, 785. FREY. Tin. 341. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 670.

I Skåne. Larven höggul, med mörk rygglinea och brunaktigt hufvud. Minerar på undra sidan af bladen på *Prunus avium* och *P. cerasus*. Minan är lång och smal, begränsad af 2 sidonerver; epidermis brunaktig, slät, utan veck.

II:o Framvingarne utan ljus längslinea från basen, men stundom med ett litet, kort streck.

I:o Framvingarne med kort, stjärtlik förlängning.

24. **L. amyotella** (DUP.): hufvudhår gulaktiga; thorax glänsande saffransgul; framvingarne glänsande saffransgula, i spetsen med kort, svart, stjärtlik förlängning, utan ljusare linea från basen; men i inkanten med 3 och i framkanten med 3 hvita, inåt och delvis äfven utåt svartkantade, hakformiga fläckar, af hvilka 1:sta framkantsfläcken och 2:dra inkantsfläcken samt 2:dra framkantsfläcken och 3:dje inkantsfläcken stå parvis mot hvarandra; i vingspetsen ett svart, obegränsadt streck. L. e. vsp. 7—8 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 180. f. 7. H. S. V. 322. FREY. Tin. 331. STAINT. Man. II. 415. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 685.

I Skåne. Larven minerar på undra sidan af ekens blad.

25. **L. hortella** (FABR.): hufvud och thorax hvita, den senare med 2 svarta punkter; framvingarne snöhvita, i spetsen med kort, svart, stjärtlik förlängning, utan linea från basen, men med ett svagt böjdt och ett annat spetsvinkligt brutet, ljust gulbrunt tvärband, samt dessutom 3 fläckar i framkanten och 1 i inkanten, hvilka äro gulbruna; alla fint svartkantade. L. e. vsp. 8—10 millim.

FABR. E. S. III. 2, 327, 174. FREY. Tin. 330. STAINT. Man. II. 415. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 686. *saportella* ZELL. Lin. Ent. I. 117. f. 6. H. S. V. 322. f. 766.

I Skåne. Larven minerar på undra sidan af ekens blad.

2:o) Framvingarne utan stjärtlik förlängning.

A) Framvingarne gula eller rödaktiga, metallglänsande, med ljusa, glänsande teckningar.

1) Framvingarne utan hvitt långstreck vid basen.

a) Framvingarnes bas ej metallglänsande guldgul; vingspetsen med hopade svarta fjäll.

26. **L. tristrigella** (HAW.): hufvudhår och thorax ljust saffransgula; framvingarne utan hvitt streck vid basen, ljust saffransgula, glänsande, brünpuvdrade, med 2 hvita, inåt bredt brunkantade, motsatta, med hvarandra trubbvinkligt förenade fläckar, samt 1 liten, hvit fläck i framkanten nära vingspetsen; en liten af mörkbruna fjäll bildad fläck i vingspetsen; fransarnes delningslinea knapt märkbar; tarserna mörkfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

HAW. Lep. Brit. 576. H. S. V. 332. f. 794. FREY. Tin. 360. STAINT. Man. II. 422. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2, 688.

I Skåne. Larven minerar på undra sidan af almens blad. Minan är lång, smal, brun och epidermis lagd i talrika veck.

27. **L. froelichiella** (ZELL.): hufvudhår rödaktigt saffransgula, framtill hvita; thorax och framvingarne mörkt saffransgula; de senare utan hvitt streck vid basen, med 2 silfverglänsande, nästan räta, inåt mörkkantade tvärband samt 3 silfverglänsande fläckar i framkanten och 2 sådana i inkanten, alla inåt mörkkantade; i vingspetsen en obestämd, mörk, af fjäll bildad fläck; fransarnes delningslinea matt, otydlig; tarserna mörkfläckiga. L. e. vsp. 9—10 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 385.

I södra och mellersta Sverige. Larven hvitaktigt grå, framåt bredast, med mörkt ryggband och brunt hufvud; på segmenternas sidor 2 svarta punkter. Minerar på undra sidan af bladen på *Alnus glutinosa* och *A. incana*. Den bebor isynnerhet de högre toppqvistarne på yngre träd. Minan är lång och smal, men af betydlig storlek och synes på bladets öfra sida såsom en röd fläck, hvilken i midten är något upphöjd.

b) Framvingarnes bas metallglänsande guldgul; vingspetsen med svart, rund, skarpt begränsad punkt.

28. **L. kleemannella** (FABR.): hufvudhår gula med brun inblandning; thorax och framvingarnes bas metallglänsande guldgul; de senare för öfrigt mörkt saffransgula, glänsande, utan hvitt streck vid basen, men med 2 svagt krökta, lifligt silfverglänsande, inåt mörkkantade tvärband och 4 parvis motstående, silfverglänsande, likaledes inåt mörkkantade, hakformiga fläckar, af hvilka sista parets inkantsfläck ofta är blott en punkt; i vingspetsen en rund, svart punkt; fransarnes delningslinea tydlig; fötterna grå, ofläckade. L. e. vsp. 6—7 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 386.

I södra och mellersta Sverige. Larven minerar på undra sidan af bladen på *Alnus glutinosa*.

2) Framvingarne med kort, hvitt långstreck vid basen.

29. **L. emberizæpennella** (BOUCHÉ) hufvudhår ockragula, baktill med vit inblandning; thorax guldgul med otydlig vit midtlinea och på skuldrorna silfverhvita fläckar; framvingarne glänsande guldgula, med kort, hvitt streck vid basen och 2 krökta, inåt svartkantade, silfverhvita tvärband samt 2 sådana fläckar i framkanten och 3 i inkanten; i vingspetsen några svartaktiga fjäll, som sällan antaga formen af en punkt; fransarnes delningslinea otydlig och genombruten; fötterna grå, med mörkfläckiga tarser. L. e. vsp. 8—10 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 387.

I Skåne och Blekinge. Larven ljust grönaktigt vit, med mörkare ryggkärl och ljusgrönt hufvud, hvars mundelar och sidor äro gulbruna. Kroppen bredast framåt. Minan, som finnes på

undra sidan af bladen på *Lonicera xylosteum*; *L. periclymenum* och *L. tatarica*, är starkt hvälfd och blott delvis tömd på parenchym; bladets båda kanter äro nedböjda.

- B) Framvingarne hitaktiga eller gulaktiga, med mörka teckningar och utan metallglans.
 1) Framvingarne med rund, svart punkt i spetsen.

30. **L. cramerella** (FABR.): hufvudhår hvita; thorax och framvingar hvita; de senare småvingarne baktill blekt ockragula utan streck vid basen, men med 3 hakformiga, fina, bruna streck i framkanten och 2 i inkanten, alla utåt med hvita fläckar; i vingspetsen en rund, svart punkt; fransarne hitaktiga, i spetsen brunaktiga, innanför delningslinien med violett glans; fötterna hvita. L. e. vsp. 7—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 76, 376.

I södra och mellersta Sverige. Larven minerar på undra sidan af ekens blad.

- 2) Framvingarne med obestämdt svart streck eller svarta fjäll i spetsen.
 a) Framvingarne glänsande; hufvudhåren rent hvita.

31. **L. sylvella** (HAW.): hufvudhår hvita; thorax och framvingar hvita, de senare glänsande, med några gulbruna tvär-linier och streck vid basen, 2 gulbruna, svartkantade tvärband, af hvilka det yttre är nästan rätvinkligt brutet; utanför dessa ett sådant rakt, oftast till det föregåendes vinkel stötande tvärband; 2 ockrabruna fläckar i framkanten och 1 i inkanten; i vingspetsen ett långt, fint, svart streck; tarserna mörkfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

HAW. Lep. Brit. 579. STAINT. Man. II. 415. FREY Tin. 358. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 686. *acerifoliella* ZELL. Lin. Ent. I. 239. f. 32, 33. H. S. V. 334. f. 813, 814.

I södra Sverige och södra Norge. Larven gul med mörkgrönt ryggkärl och gul fläck på 9:de segmentet; hufvudet blekt gulbrunt; 3:dje segmentet bredast. Minan finnes på undra sidan af almens blad nära någon sidolob, hvilken då är nedböjd. Mera sällan finnes den på *Acer pseudoplatanus* och då midt i bladet.

b) Framvingarne ej glänsande, utan matta, liksom mjöliga; hufvudhåren ej rent hvita.

(1) Framvingarne med nästan 4-sidiga, hvarandra rakt motsatta kantfläckar.

32. **L. pastorella** (ZELL.): hufvudhår brunaktiga, med hvit inblandning; thorax och framvingarne på hvitaktig botten tätt pudrade med brungrått; de senare glanslösa, med mörka, utåt vitbegränsade, till större delen nästan firsidiga, hvarandra rakt motstående, otydliga fläckar i framkant och inkant; i vingpetsen ett obestämdt, svartaktigt streck; fötterna brunfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 78, 388.

I Norge. Larven minerar på undra sidan af bladen på glattbladiga videarter.

33. **L. populifoliella** (TREIT.): hufvudhår hvita, med brun inblandning; thorax och framvingarne hvita, sparsamt brunpudrade; de senare glanslösa, med gråbrun bas och gråbrunaktiga, till större delen nästan firsidiga, hvarandra rakt motstående, tydliga fläckar i framkant och inkant; i vingpetsen ett af fjäll bildadt, svartaktigt streck; tarserna brunfläckiga. L. e. vsp. 7—8 millim.

TREIT. Schm. IX. 2, 188. ZELL. Lin. Ent. I. 255. f. 41. H. S. V. 334. f. 807, 808. FREY. Tin. 366. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2, 694.

I Skåne. Larven ljusgrön, med mörkare ryggekär!; 6:te—8:de segmenterna hvitaktiga, men de 5 sista gulaktiga; hufvudet ljusbrunt; 2:dra—4:de segmenterna lika breda och betydligt bredare än de följande. Minerar på undra sidan af bladen på *Populus pyramidalis* och andra poppelarter, der den förorsakar ljusa, hvitaktigt gröna fläckar.

(2) Framvingarne med smala, långsträckta, snedt mot hvarandra ställda kantfläckar.

34. **L. tremulæ** (ZELL.): hufvudhår hvitaktiga, framtill brunrödaktiga; thorax blekt brunaktig med mörkare fläckar; framvingarne smala, blekt rödbrunaktiga, med hvitaktiga, inåt till en del svartkantade, långsträckta, sneda, hvarandra motstående fläckar i framkant och inkant; i vingpetsen ett svart streck; tarserna mörkfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

ZELL. Lin. Ent. I. 251. f. 40. H. S. f. 810, 811. FREY. Tin. 366. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2, 695. *tremulella* H. S. V. 334. *populifoliella* var. TREIT. Schm. IX. 2, 188.

I Skåne. Larven gulaktig, framåt och bakåt blekare, med brungult hufvud; thoraxsegmenterna tämligen breda; derefter är kroppen smalare, men blir bakåt återigen bredare. Minerar på undra sidan af bladen på *Populus tremula*, der den förorsakar en oval, blekrödaktig, något hvalfd fläck.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR
ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Forts. fr. sid. 138

Af La Academia Nacional de Ciencias en Córdoba
(Repúbl. Argentina):

Boletin. Tomo IV. Entreg. II. III y IV. c. tab. Buenos Aires 1882.

» » V. » I. II. III. Buenos Aires 1883.

Acta. Tomo IV. Entrega I. c. tab. Buenos Aires 1882.

Informe Oficial de la Expedicion al Rio Negro (Patagonia) Entrega II. Botanica (c. 12 Laminas); Entrega III. Geologia. Buenos Aires 1881.

Af Hr Statsrådet O. J. Fåhræus:

Le Naturaliste. 15:e année. N:o 30, 31, 33, 35—44. 1883.

Af Hr Gottfr. Hofgren:

Silk-Culture. A magazine of Home Industries. April 1883. New-York.

Forts. sid. 217.

SKANDINAVIENS MICROPTERYGIDES

AF

H. D. J. WALLENGREN.

Familien *Micropterygides* utgör en af de lägst stående fjärlfamiljer och karakteriseras sålunda:

Vingarne fullständiga, odelade; de bakre breda med flera än 8 (11—12) nerver, då såväl de från basen som de från diskfalten utgående räknas, retinaculum saknas, 2 diskfält finnas och fransarne äro korta. Framvingarne aflångt äggformiga, trubbspetsade, med 11—13 nerver, då både hufvudnerver och nervgrenar räknas, 2 diskfält, 1 inskjutningsfält och fransar, som vid anahörnet äro betydligt kortare än vingens bredd. Bakbenens tibier kortare än eller åtminstone icke längre än baklårens dubbla längd. Antennernas basled tjockare än öfriga leder. Framvingarnes dorsalnerv vid basen antingen fullständigt eller blott antydtt gaffelformig. Maxillarpalperna 5—6-ledade, sammanslagna, borsthåriga.

Genom vingarnes nervulation påminner familien om *epioliderne*, men å andra sidan äfven om åtskilliga familjer bland *phryganeiderne*, med hvilka den äfven har maxillarpalpernas form gemensam. Hos några arter hafva också fjällen på bakvingarne blifvit hårformiga. Det är således icke utan skäl man kan anse familien såsom en förbindande länk emellan fjärilar och phryganeer. Till vår fauna höra endast tvänne släkten:

1. *Eriocephala* CURT.

Antennlederna kortare än breda. Thorax fjällbelagd. Framfötternas tibier tilltjocknade; bakfötternas tibier med en krans af

grofva tornar omkring ändsporrarne. Framvingarne med 13 nerver, då alla grenar medräknas; subcostalnerven tvågrenig. Fjärilarne flyga i solskenet och uppehålla sig på blommor och blad.

1) Hufvudhåren rostgula.

1. **E. calthella** (LIN.): framvingarne grönaktigt guldglänsande, enfärgade; basen från framkanten till inkanten purpurviolett. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 82, 428.

Under Maj—Juli månader i hela Sverige och Danmark samt åtminstone i södra Norge på blommorna till *Caltha* och *Ranunculus*.

2. **E. aruncella** (SCOP.): framvingarne brunaktigt guldglänsande, hos ♂ med en silfverglänsande, vingkanterna ej hinnande tvärfleck innanför och 1 silfverglänsande tvärlinea utanför midten; hos ♀ enfärgade; basen hos båda könen blott i framkanten purpurviolett.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 82, 429.

Under Maj och Juni månader i södra och mellersta Sverige, isynnerhet på skuggiga ställen.

3. **E. aureatella** (SCOP.): framvingarne glänsande purpurvioletta, med 2 guldglänsande tvärband, det ena nära basen, det andra vid midten, snedt och baktill krökt; en guldglänsande, aflång fläck mellan tvärbandet och vingspetsen, oftast sammanhängande med vingens framkant; fransarne brungrå. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 82, 430.

Under Juni och Juli månader i Sverige, Norge och Danmark.

4. **E. thunbergella** (FABR.): framvingarne glänsande guldgula, med en purpurfärgad fläck i framkanten nära basen, ett dylikt, inkanten ej upphinnande tvärband innanför och ett annat dylikt utanför midten, hvilket senare fördeladt i 3 grenar hinner framkanten; fransarne gulgrå, vid roten blekt purpurfärgade. L. e. vsp. 7—8 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 82, 431.

Under Maj och Juni månader i löfskogar, isynnerhet bokskogar, i Danmark och södra Sverige.

2) Hufvudhåren svarta.

5. **E. mansuetella** (ZELL.): framvingarne glänsande brungula, med 2 grönaktigt guldglänsande tvärband, det ena nära basen, det andra något snedt öfver midten; fransarne brunaktiga. L. e. vsp. 6—8 millim.

ZELL. Lin. Ent. V. 337. H. S. V. 391. f. 3. SAINT. Tin. 43. HEIN. & WOCKE Schm. II. 2, 775.

På sankaställen bland *Carex*-arter. Funnen i Juni månad i södra Norge.

2. **Micropteryx** (HÜBN.).

Antennlederne längre än breda. Thorax ullhårig. Framfötternas tibier ej tilltjocknade; bakfötternas tibier utan någon krans af tornar omkring ändsporrarne. Framvingarne med 11—12 nerver, då alla grenar medräknas; subcostalnerven enkel. Larven minerar i blad och fjärilarne flyga morgon och afton omkring näringsplantorna.

1) Bakvingarnes fjäll äggformiga.

1. **M. sparmanella** (BOSC): hufvudhår grå; framvingarne korta, breda, glänsande guldgula, med stålblå eller purpurvioletta, nätformigt sammanflytande tvärlinier, samt en otydlig, ljusare guldgul fläck nära anahörnet; fransarne gulgrå, otydligt brunfläckiga. L. e. vsp. 8—9 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 82, 432.

Under Maj—Juli månader genom hela Sverige och troligen äfven i Norge.

2. **M. fastuosella** (ZELL.): hufvudhår brungrå; framvingarne långsträckta, glänsande guldgula, beströdda med fina stålblå eller purpurvioletta fjäll, som ej bilda nätformigt sammanflytande tvärlinier, samt i anahörnet en liten, otydlig, guldgul fläck och stundom en dylik midt öfver i framkanten samt en annan vid inkanten nära basen; fransarne brunaktigt grå. L. e. vsp. 9—10 millim.

ZELL. Lin. Ent. V. 340. H. S. V. 393. f. 10. FREY. Tin. 53. HEIN. & WOCKE. Schm. II. 2, 777.

Under Maj och Juni månader i ekskogar och omkring *Prunus spinosa* i Danmark och Skåne.

3. **M. unimaculella** (ZETT.): hufvudhår brungrå (♂) eller gulaktiga (♀); framvingarne blekt grönaktigt guldgula, mer eller mindre fläckiga af purpurfärg, hvilken isynnerhet är starkast vid basen och analflecken, men stundom intager hela vingen, dock aldrig bildar nätformiga tvärlinier; i anahörnet en hvitaktigt guld-gul fläck, som utbreder sig något öfver halfva vingbredden; fransar ljusst gulaktigt grå. L. e. vsp. 10—11 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 83, 433.

Under Maj och Juni månader i Lappmarken, Finmarken och på Dovre. Larven såsom yngre hvitaktig; hufvudets sidor svarta; munnen brunaktig; 2:dra segmentet med bred, svart plåt; en svart fläck på undra sidan af hvardera 2—6 segmenterna. Såsom äldre är den hvitaktig med grönt ryggkärl och brunt hufvud; det senare med mörk, triangulär fläck på hvarje sida. Den minerar i björkens blad.

2) Bakvingarnes fjäll hårformiga.

4. **M. semipurpurella** (STEPH.): hufvudhår grå; framvingarne långa, purpurvioletta, med inblandade guldglänsande fjäll och en hos ♂ liten, smal, stundom felande, men hos ♀ stor och tydlig guldgul fläck i anahörnet; fransarne brunaktigt grå. L. e. vsp. 10—13 millim.

WALLENGR. Sp. Tortr. & Tin. 83, 434.

Under vårmånaderna i Sverige, Norge och Danmark. Larven skall lefva i bladen på björk och hassel.

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGENS BIBLIOTEK HAR
ERHÅLLIT FÖLJANDE TILLÖKNING:

Forts. fr. sid. 212.

Af S:re D:re Rafaëlo Gestro (Genova):

- GESTRO, R., Diagnosi d. alc. n. specie d. Coleotteri, raccolti nella reg. Austro-Malese dai S:ri Dott. O. BECCARI, L. M. D'ALBERTIS e A. A. BRUIJN. Ann. d. Mus. Civ., Vol. VIII, 1876.
- , Appendice all' enumerazione d. Cetonidi racc. n. Arcipel. Malese e n. Papuasias d. S:ri G. DORIA, O. BECCARI e L. M. D'ALBERTIS. Ann. d. Mus. Civ., Vol. IX, 1876—77.
- , Enumerazione d. Longicorni d. tribù d. Tmesisterini, raccolti n. regione Austro-Malese d. S:ri O. BECCARI, L. M. D'ALBERTIS e A. A. BRUIJN. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. IX. 1876—77.
- , Descrizione d. une n. sp. d. Lucanidi d. genere *Cyclommatus*, racc. n. Nuova Guinea d. S:ri L. M. D'ALBERTIS. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. IX. 1876—77.
- , Aliquot Buprestidarum novarum diagnoses. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. IX. 1876—77.
- , Descrizione d. une n. sp. d. genere *Curis* d. fam. d. Buprestidi. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. IX. 1876—77.
- , Descrizioni d. alcuni Coleotteri e diagn. d. 4 sp. n. esistenti n. Mus. Civ. di Genova. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. X. 1877.
- , Contribuzioni al. Stud. d. Cetonidi d. regione Austro-Malese. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XII. 1878.
- , Appunti entomologici. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XII. 1878.
- , Diagnosi d. alc. sp. n. d. Coleotteri d. Abessinias e d. Somali. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XIII. 1878.
- , Rectificazione sinonimica. — Ibid.
- , Nuove Contribuzioni al. Stud. d. Cetonidi Malesi e Papuani. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XIV. 1879.
- , Descrizioni d. n. spec. di Coleotteri, racc. n. regione Austro-Malese d. S:ri L. M. D'ALBERTIS. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XIV. 1879.
- , Note sopra alcuni Coleotteri d. arcipelago Malese e specialmente d. isole d. Sonda. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XV. 1879.

- GESTRO, R., Crociera del Violante. Appunti sull'Entomologia Tunisina. Genova 1880.
- , Spedizione italiana nell'Africa equatoriale. — Diagnosi di n. spec. di Coleotteri. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XVI. 1881.
- , Aliqvot Coleopterorum Musei-Civici Januensis diagnoses. — Ann. d. Mus. Civ. Vol. XVI. 1881.
- , Enumerazione d. Lucanidi, racc. n. arcipelago Malese e n. Papuaasia d. S:ri G. DORIA, O. BECCARI e L. M. D'ALBERTIS.

Af Prof. Dr Friedrich Bauer (Wien):

- BAUER, F., Die Zweiflügler des Kaiserl. Mus. zu Wien. III, Systemat. Studien auf Grundl. d. Dipteren-Larven nebst einer Zusammenstellung v. Beispielen aus der Literatur üb. dieselb. u. Beschreib. neuer Formen. m. 5 Tafeln. Besond. abgedr. aus d. XLVII B. der Denkschrift. d. mathem.-naturwiss. Classe d. Kaiserl. Akad. d. Wissenschaften. Wien 1883.

Af Verein z. Verbreitung naturwissensch. Kenntnisse in Wien:

- Populäre Vorträge aus all. Fächern d. Naturwissenschaft. XXII Cyclus; Schriften, B. XXIII. Vereinsjahr 1882/83. Wien 1883.

Af Die K. böhmische Gesellschaft d. Wissensch. in Prag:

- Sitzungsberichte. Jahrg. 1881.
Jahresberichte. 1881, 1882.

Af Die naturwiss. Gesellschaft Isis in Dresden:

- Sitzungsberichte u. Abhandlungen. Jahrg. 1882 Juli—Dec. (m. 3 Taf.) Dresden 1883.
———, Jahrg. 1883. Jan.—Juni (m. 3 Taf.) Dresden 1883.

Af Die Deutsche Entomolog. Gesellschaft:

- Deutsche Entomologische Zeitschrift. Jahrg. XXVII (1883) H. 2 (H. 1 s. 1—24). Berlin 1883.

Af Der naturwissenschaftl. Verein v. Neu-Vorpommern u. Rügen in Greifswald:

- Mittheilungen. Jahrg. XIV. m. 2 Taf. Berlin (Greifswald) 1883.

Af Der naturwissenschaftl. Verein in Bremen:

- Abhandlungen. B. VIII. H. 1. m. 4 Taf. Bremen 1883.

Af La Société impériale des Naturalistes de Moscou:

Bulletin. An. 1882. n:o 3 & 4. Moscou 1883.

» » 1883. n:o 1. » »

Af D:r Wladimir Dokhtouroff:

Revue mensuelle d'Entomologie pure et appliquée. Vol. I. I:re année 1883.
n:r 1. S:t Petersbourg 1883.

Af Der Naturforscher-Gesellschaft b. d. Univers. Dorpat:

Sitzungsberichte. B. VI. H. 2. 1882. Dorpat 1883.

Af De Nederlandsche entomol. Vereeniging:

Tijdschrift voor Entomologie. Deel XXVI. Jaarg. 1882—83. 1 & 2 Aflev.
'SGravenhage 1883.

Repertorium betreff. Deel XVII tot en met XXIV. (3:de Serie, 1874—1881)
van het Tijdschr. voor Entomologie, rewerkt door F. M. van der
Wulp. 'SGravenbage 1882.

**Af De Koninklijke Natuurkundige Vereeniging in
Nederlandsch-Indie:**

Natuurkundig Tijdschrift voor Nederlandsch-Indie. Deel VLI. Achste Serie.
Deel II. Batavia 1882.

Af La Sociedad Española de Hist. Natural:

Anales. Tomo XII. Cuaderno 1 & 2. Madrid 1883.

Af La R. Accademia dei Lincei in Roma:

Atti. Anno CCLXXX, 1882—83. Serie III. Transunti. Vol. VII. Fasc. 9:0
—14:0. Roma 1883.

Af La Società Entomologica Italiana:

Bulletino. Anno XV. Trim. II. e III. 1883. Firenze.

Af La Société Royale des Sciences de Liège:

Memoires. II:me Série. Tome X. Bruxelles 1883.

Af La Société entomologique de Belgique:

Comptes-Rendus des Séances. Série III. 31, 33—38. Bruxelles 1883.

Af M:r R. Mc'Lachlan:

MC'LACHLAN, R., Monographic Revision and Synopsis of the Trichoptera of the European Fauna. with. 59 Pl. London 1874—80.

Af M:r W. L. Distant:

DISTANT, W. L., Undescribed Rhoplocera fr. the Malay Peninsula. *Annals and Magaz. f. Nat. History.* Sept. 1882.

———, On some apparently undescribed Rhoplocera. *Ibid.* Nov. 1882.

———, The Theory of Mimicry and Mimicking Theories. *Ibid.* Jan. 1883.

———, On Rhyncota from Mergui. *Ibid.* March 1883.

———, Description of a new Species of Rhoplocera. *Ibid.* March 1883.

Af M:r Edward Saunders:

SAUNDERS, E., Synopsis of British Heterogyna and Fossorial Hymenoptera. Repr. from the *Transact. of the Ent. Society of London.* Decemb. 1880. Plates VII & VIII.

———, Synopsis of the British Hymenoptera; Diptera and Anthophila; Part. I to end of Andrenidæ. *Ibid.* July 1882. Plates VII—XI.

Af The Editor Prof. J. W. Trail:

The *Scottish naturalist.* New. Ser. n:o 1, July 1883, Perth. N:o 2, Oktober 1883, London.

Af Hr. Andr. Bang-Haas:

BANG-HAAS, ANDR., Tillæg til Fortegnelse over de i Danmark levende Lepidoptera. *Nat. Hist. Tidsk.* 3 R. 13 B. Kjöbenhavn 1881.

Af M. le Docteur A. Puton:

PUTON, A., Synopsis des Hémiptères-Hétéroptères de France. 1:re Partie: *Lygæides.* Paris 1878. 2:me P.: *Tingidides, Phymatides, Aradides, Hebrides, Hydrometrides.* Paris 1879. 3:me P.: *Reduwides, Saldides, Hydrocorises.* Remiremont (Lille) 1880. (Deuxieme Volume) 4:me P.: *Pentatomides* (Extr. d. Mémoires de la Société d. Sciences, d'Agriculture et d. Arts de Lille). Remiremont (Vosges) chez l'Auteur 1881.

———, Énumération des Hémiptères recoltés en Syrie par M. ABEILLE DE PERRIN avec la description d. espèces nouvelles. *Mittheil. d. Schweiz. Ent. Gesellsch.* B. 6. H. 3.

REIBER, FERD. & PUTON, A., Catalogue des Hémiptères-Hétéroptères de L'Alsace et de La Lorraine. Extrait de *Bullet. de la Soc. d'Hist. nat. de Colmar* 16:e et 17:e an. (1875 et 1876). Colmar 1876.

———, Catalogue des Hémiptères-Homoptères (Cicadines et Psyllides) de

L'Alsace et de la Lorraine et Supplément au Catalogue des Hémiptères-Hétéroptères. Colmar 1880.

LETHIERRY & PUTON, Faunule des Hémiptères de Biskra. Extr. des Annales de la Société entomologique de France. V:e Sér. (Séance de 9 Dec. 1874).

Af The Academy of Nat. Sciences of Philadelphia:

Proceedings. Part I. Jan.—May 1883.

Af Prof. Henry J. Comstock:

Second Report of the Department of Entom. of the Cornell University Experiment Station; With Illustr. Ithaca N. Y. 1883.

Af The Cambridge Entomological Club (U. S. A.):

Psyche, a Journal of Entomology. Vol. 4. n:o 107—108. March—April 1883.

Af The Publisher, M:r M. King:

Science. Vol. i. n:o 7, 10, 15. 1883.

Af Prof. Carlos Berg (Buenos-Ayres):

BERG, C., Hemiptera Argentina enumeravit Speciesque novas descripsit. Bonariæ 1879. (Hamburg: Frederking & Graf).

———, Miscellanea Lepidopterologica, Contribuciones al estudio de la Fauna Argentina y Países Limitrofes. »Anales de la Sociedad Científica Argentina». Abril 1883. T. XV. p. 151—169. Buenos-Aires 1883.

———, Die Gattung *Tolype* HB., ihre Synonyme u. Arten. Berliner Entom. Zeitschr. Bd. XXVII. 1883. H. 1.

RÉSUMÉS.

Séance du 3 octobre 1883.

(Cf. p. 123 du texte suédois.)

Le Président, M. le professeur SANDAHL, souhaite, aux membres, très nombreux, la bienvenue après les excursions et les travaux entomologiques de l'été, et donne les communications suivantes :

Depuis la dernière séance, la société entomologique a perdu par la mort trois de ses membres, tandis que, d'un autre côté, elle s'est accrue de 14 membres nouveaux.

La bibliothèque de la Société s'est enrichie d'une foule de livres précieux, dus principalement à la générosité des membres étrangers.

M. J. RUDOLPHI montre deux planches avec dessins de papillons suédois très finement exécutés, d'après le procédé photographique, par M. JÆGER, photographe de la cour.

M. MEVES, ancien conservateur au Musée zoologique de l'État, montre plusieurs Phalènes rares en Suède ou nouveaux pour ce pays, qu'il a pris, vers la fin de l'été, à Dalarö (archipel de Stockholm), et donne la liste des Lépidoptères nouveaux ou rares trouvés par lui l'année dernière dans l'île d'Öland. L'exposé de M. MEVES est suivi d'une longue discussion sur l'extension de diverses espèces de Lépidoptères, discussion où il est spécialement signalé que l'archipel (*skärgård*) de Stockholm constitue le point de rencontre de plusieurs formes septentrionales et méridionales, circonstance à laquelle cet archipel doit sa richesse entomologique si remarquable.

MM. HOLMGREN, AURIVILLIUS, SPÅNGBERG, THEDENIUS, LAMPA, etc., rendent compte de leurs observations concernant l'apparition

par masses de plusieurs espèces d'insectes pendant l'été dernier, qui paraît avoir été tout particulièrement favorable au développement de la vie entomologique. Ces observations feront l'objet de mémoires spéciaux dans le journal entomologique.

M. MORTONSON, candidat en médecine, mentionne rapidement l'exploration entomologique entreprise par lui, l'été dernier, aux frais de la Société des Belles-Lettres et des Sciences de Gothembourg, dans le Halland méridional (Suède du SO.), où il a découvert plusieurs espèces nouvelles de Coléoptères. L'orateur fait présent à la Société d'une collection de choix de Coléoptères qu'il a recueillis en Halland.

M. le Dr G.-F. MÖLLER, à Trelleborg (Scanie), a donné à la Société une série d'exemplaires d'une petite Ptéromaline nouvelle, *Arthrolytus puncticollis* MÖLLER, découverte par lui comme parasite chez *Anobiium paniceum* L., l'ennemi bien connu des collections d'histoire naturelle.

Enfin, M. LAMPA montre un Phalène nouveau pour la faune suédoise, *Cloantha hyperici* FABR., qui appartient à proprement parler à l'Europe méridionale, et que, jusqu'ici, l'on n'a pas rencontré plus au Nord que l'Allemagne méridionale, mais qui a été pris cet automne par M. LAMPA à Skepparviken, près de Stockholm.

(P. 125 du texte.)

S. LAMPA: *Notes sur des Lépidoptères suédois d'une certaine rareté.*

L'auteur mentionne deux papillons crépusculaires, dont l'un, *Sesia vespiformis* L., n'a pas été rencontré jusqu'ici en Suède, et dont l'autre est une espèce nouvelle pour la science, à laquelle il a donné le nom de *Sesia Aurivillii* (voir la diagnose latine, p. 127 et le dessin p. 128). La première espèce a été trouvée dans l'île d'Öland au commencement de la période décennale de 1860—1870, et la seconde a été rapportée de la Laponie par le feu professeur N.-J. ANDERSSON.

(P. 129 du texte.)

G. SANDBERG: *Sur une variété d'Argynnis Pales* S. V.

Du genre des Argynnies, si nombreux dans les régions arctiques de la *Scandinavie*, on rencontre, pour quelques espèces, des variétés caractérisées par la circonstance que les dessins foncés ordinaires recouvrent toute la surface supérieure de l'aîle, repoussant ainsi la couleur fondamentale jaune rougeâtre, ou du moins n'en laissant plus que des taches éparses.

L'auteur a pris une forme pareille, très belle et très intéressante, d'*Argynnis Pales*, à laquelle il a donné le nom de variété *Inducta*, sur l'île norvégienne de *Sevvi-Suolo*, dans le lac frontière *Vaggatem-Javre*, à l'est du lac *Enare*, par la lat. N. d'environ 69°. Voici la description de cette variété: Le dessus des aîles d'un bleu violet foncé; la base couverte d'un duvet jaunâtre, de même que l'abdomen; vers le sommet, une tache jaune allongée; les franges des aîles jaunes, avec taches brunes. Les aîles postérieures offrent, le long de leur bord extérieur, deux rangées de taches jaune rouge, indistinctes, ocellées et présentant un dessin plus net à l'angle anal. En dessous, les deux paires d'aîles ont la même coloration que chez la variété *Arsilache* Esp., à cette exception près que les dessins noirs des aîles antérieures sont encore plus grands, et se présentent dans la règle comme des taches rondes. *Inducta* possède aussi peut-être, avec la même variété, comparativement à la forme principale, des aîles plus larges et plus arrondies.

La description est donnée d'après un exemplaire femelle frais, trouvé, le 17 juillet, volant, sur une prairie marécageuse, avec d'autres individus, à couleur normale, d'*Arsilache*, qui constitue, sur la majorité des points de la région arctique norvégienne, la forme la plus commune de l'espèce *Pales*. Un autre exemplaire offrant la même apparence, fut observé, mais non pris.

La variété *Inducta* d'*Argynnis Pales* appartient, de même que la variété correspondante de l'espèce *Aglaiia*, exclusivement à la région arctique, et elle y est aussi très rare, n'ayant, autant qu'on le sait, été trouvée que dans les localités mentionnées du *Finnmark* (extrémité NE de la Norvège).

(P. 131 du texte.)

G. SANDBERG: *Sur un Rhopalocère nouveau pour la Norvège et la région arctique.*

M. SANDBERG a trouvé, le 30 juillet de cette année, sur le côté norvégien du *Jakobselv* (rivière du Finmark norvégien), près de la frontière russe, par environ le 70° L.N., et à 4 kilomètres à peu près des rives de la Mer Glaciale, un exemplaire nouvellement éclos de *Polyommatus Helle* W. V. Ce papillon volait sur un bout de prairie couvert d'*Alchemilla*, dans le domaine de M. A.-O. BRÆCHANS, au *Jakobselvsdal* (vallée du *Jakobselv*).

La découverte de cette jolie petite espèce est d'un grand intérêt, par la double raison qu'elle n'a jamais été rencontrée auparavant en dedans des limites de la Norvège, et que par suite on n'a pas été fixé jusqu'à ce jour sur son extension vers le Nord. M. le Dr STAUDINGER indique, dans son catalogue, pour l'habitat de l'espèce, l'*Europe septentrionale (boréale) et moyenne, l'Arménie, la Sibérie méridionale* et l'*Amour*, les défauts professeurs suédois BOHEMAN et WAHLBERG fixent, pour la Suède, cet habitat à une région assez restreinte des gouvernements (départements) septentrionaux de *Norrbothnie* et de *Vestrobthnie*, et le feu professeur ZETTERSTEDT la désigne comme rare dans les *Laponies suédoises*. Le droit de bourgeoisie arctique de *Polyommatus Helle* paraît donc avoir été ignoré jusqu'ici.

(P. 133 du texte.)

I. NORDIN: *Notes sur les Hémiptères.*

L'auteur communique sous ce titre quelques contributions relatives à l'habitat et au genre de vie d'un certain nombre d'Hémiptères.

(P. 135 du texte.)

O.-M. REUTER: *Deux nouvelles espèces de Piezostethus de la Suède et de la Finlande.*

Dans les »Communications entomologiques, II», insérées au journal entomologique de 1882, l'auteur mentionnait que M. le professeur adjoint THOMSON avait découvert, dans les sables de l'île d'Öland, une nouvelle espèce du genre hémiptère *Piezostethus* FIEB. (nom qui devrait plutôt s'écrire *Piestostethus*), espèce que M. THOMSON avait bien voulu lui remettre pour en faire la description, et pour laquelle M. REUTER proposait le nom de *P. Thomsoni*. Tout en donnant cette description dans le texte, il a la bonne chance d'y pouvoir ajouter celle d'une nouvelle espèce dont il a trouvé, le 28 juin de cet été, un exemplaire dans le tamisage de souches de *Sphagnum* sur une prairie marécageuse de l'archipel d'Åbo, et qu'il nomme *P. sphagnicola* d'après le lieu de la trouvaille. — Pour la diagnose, voir les pages 155—157.

(P. 195 du texte.)

H.-D.-J. WALLENGREN: *Espèces scandinaves du groupe Lithocollétides (STAIN) de la famille des Tinéides.*

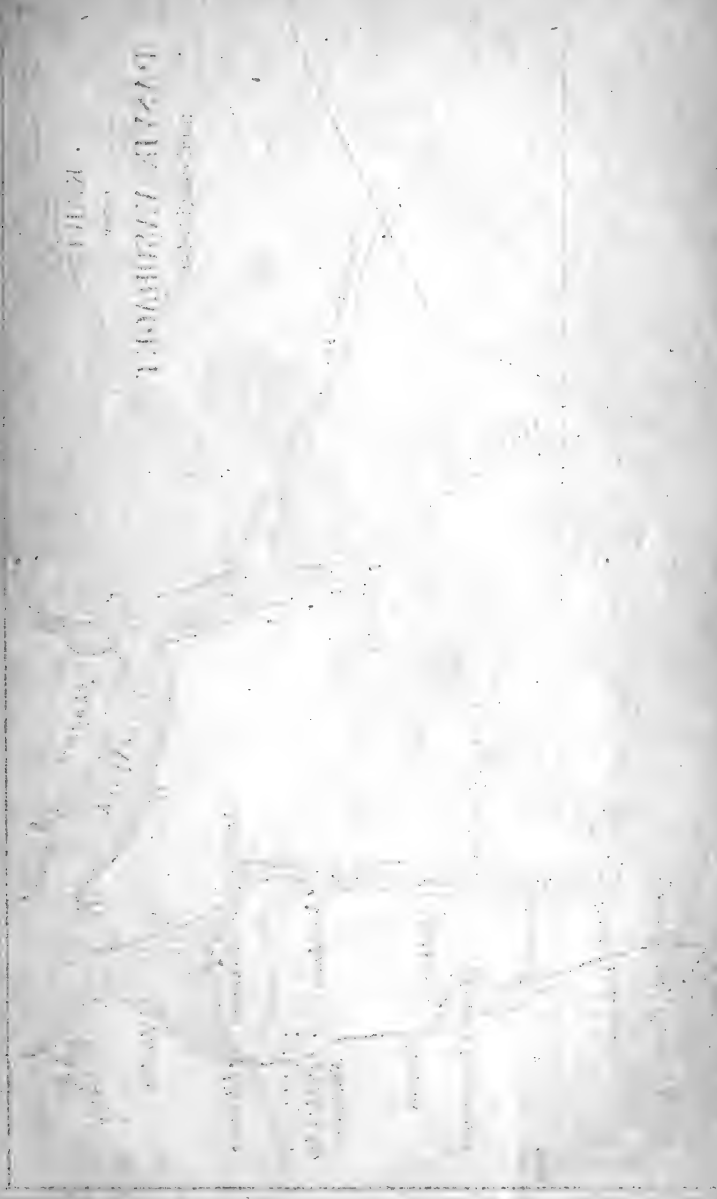
Après la description générique de ce groupe, l'auteur donne celle des 34 espèces scandinaves que l'on en connaît.

(P. 213 du texte.)

H.-D.-J. WALLENGREN: *Microptérygides de la Scandinavie.*

Description de cette famille ainsi que de ses représentants connus en Scandinavie, savoir: du genre *Eriocephala*, 5 espèces, et du genre *Micropteryx*, 4 espèces.

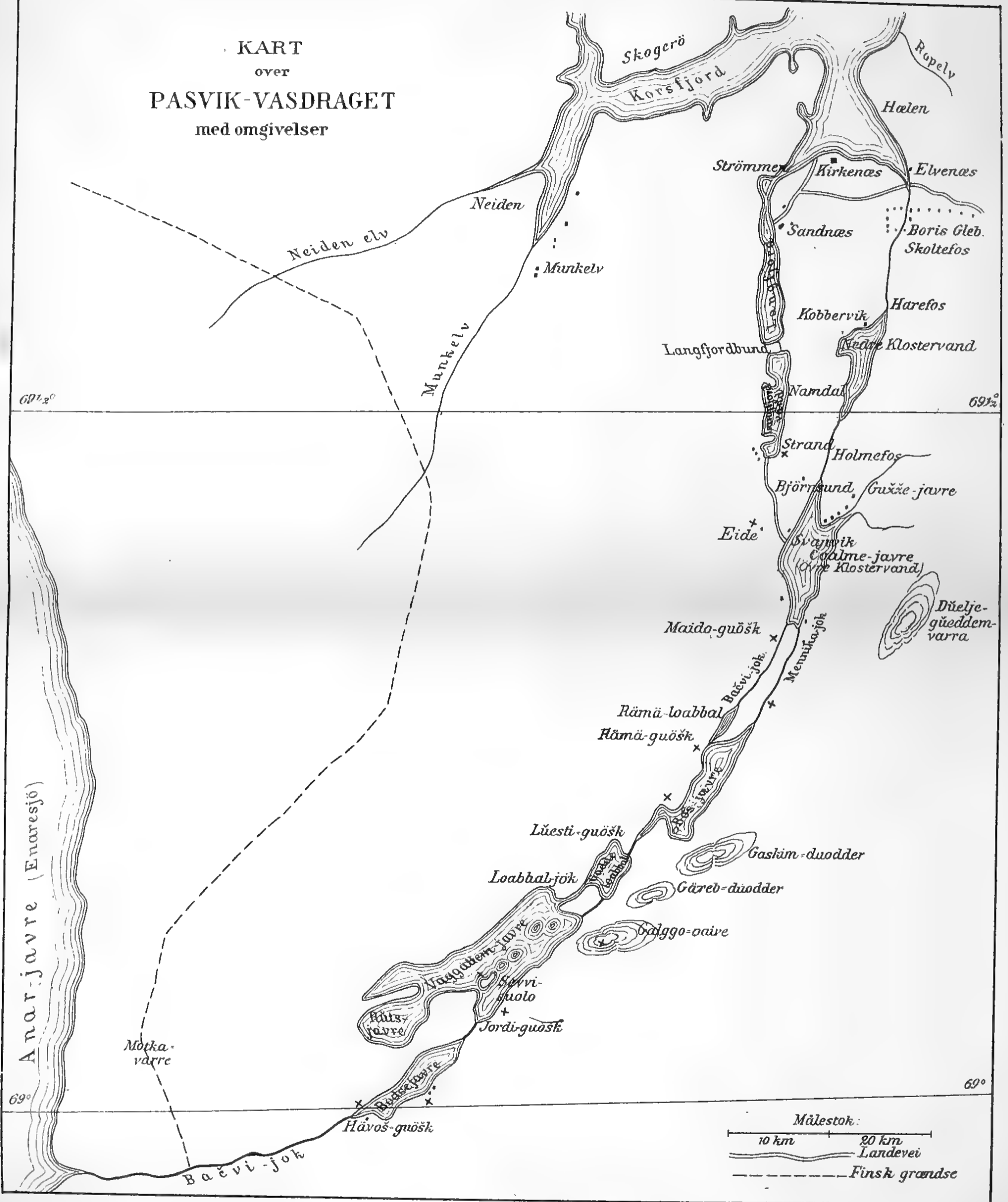
Nous jugeons inutile de mentionner ici les autres mémoires, écrits entièrement en latin.

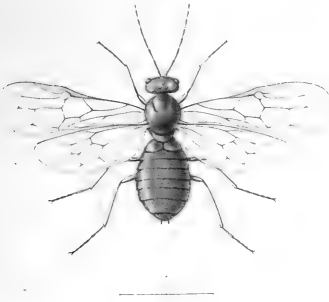
BYALA LITANI

R. 1881

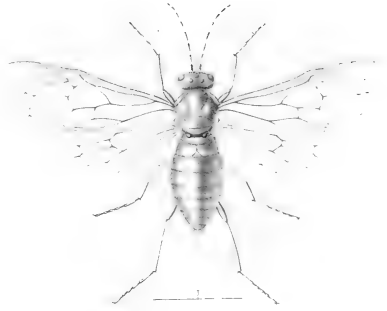
KART
 over
PASVIK-VASDRAGET
 med omgivelser

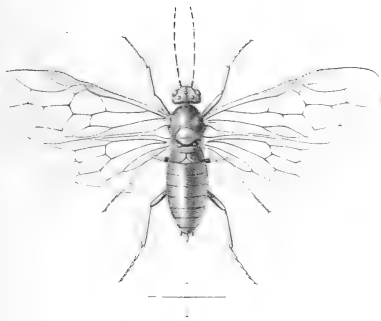
1

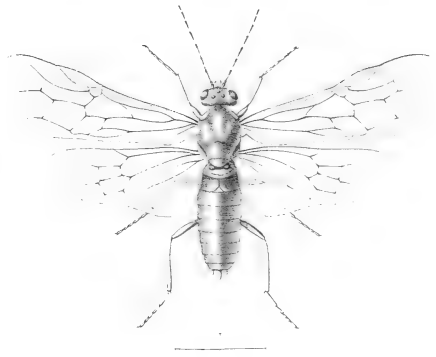
2

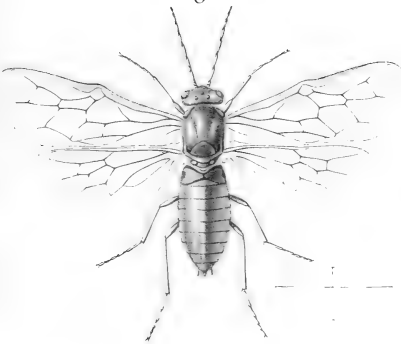
3

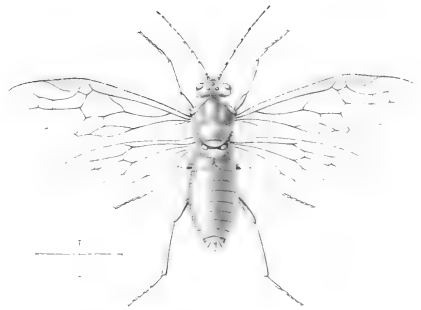
4

5

6

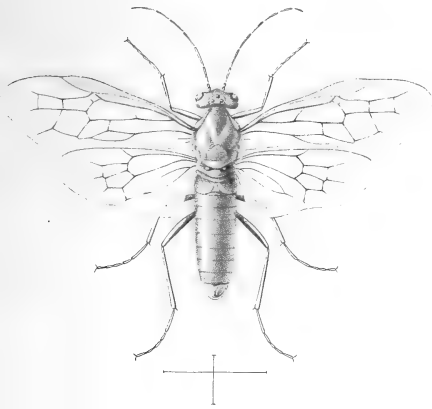
A. M. Westergren del.

Debray sc.

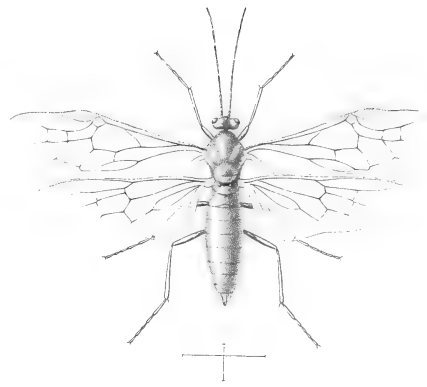
1. *Nematus polaris*. Hgn. 2. *N. reticulata*. Hgn. 3. *N. morionella*. Hgn.

4. *N. occipitalis*. Hgn. 5. *N. obscuripes*. Hgn. 6. *N. anceps*. Hgn.

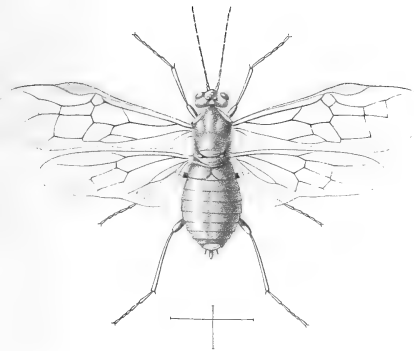
7

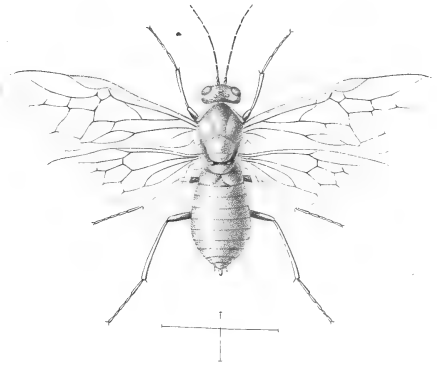
8

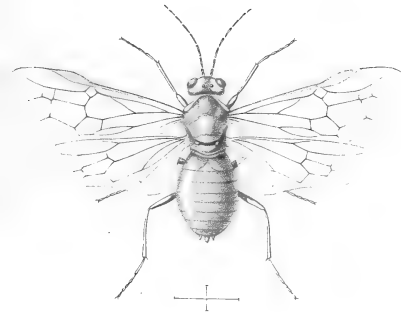
9

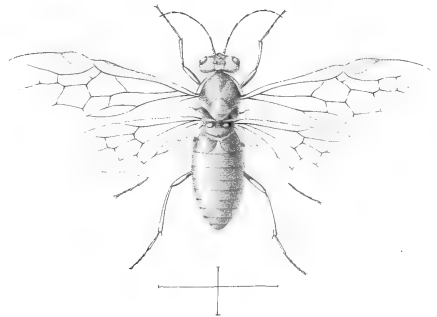
10

11

12

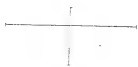
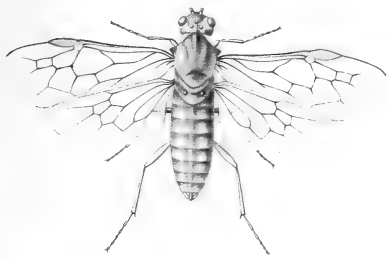
A. M. Westergren del.

Debray sc.

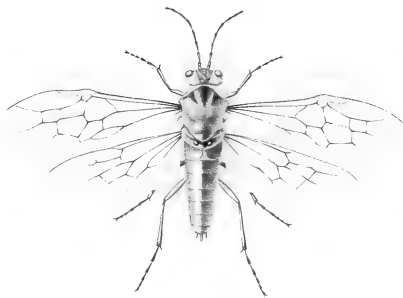
7. *Nematus mysticus*, Hgn. 8. *N. frigidus*, Bohem. 9. *N. lientericus*, Hgn.

10. *N. nigriventris*, Hgn. 11. *N. parvulus*, Hgn. 12. *N. varipictus*, Hgn.

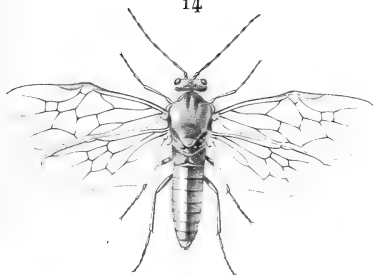
13 a

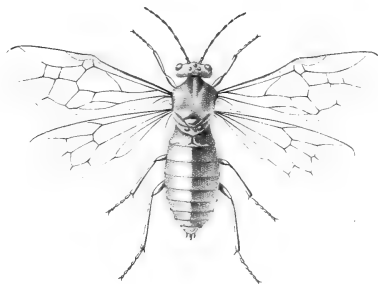
13 b

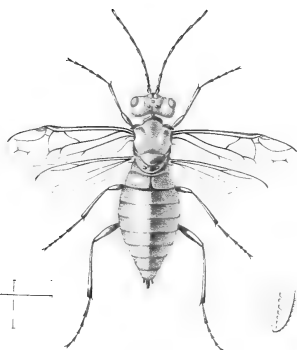
14

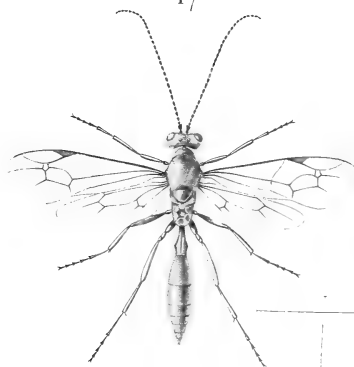
15

16

17

A. M. Westergren del.

Debray sc.

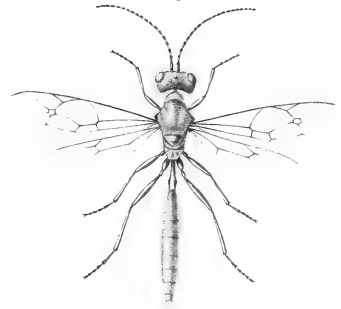
13. *Nematus picticollis*, Hgn. 14. *N. udus*, Hgn.

15. *N. extremus*, Hgn. 16. *N. abnormis*, Hgn. 17. *Phygadeuon waiğatschensis*, Hgn.

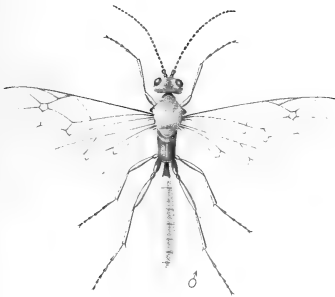
18

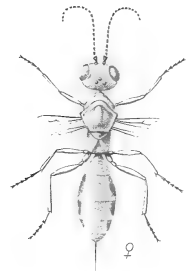
19

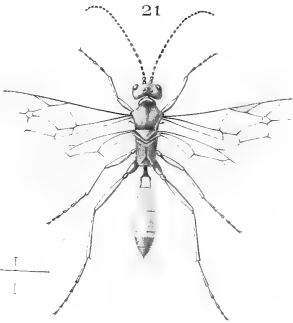
20 a

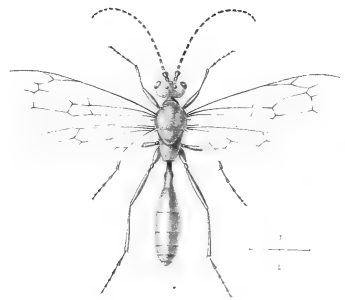
20 b

21

22

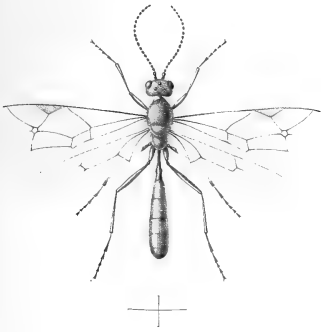
A. M. Westergren del.

Debray sc.

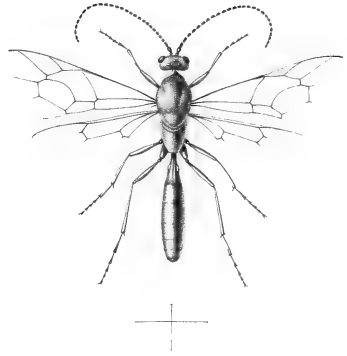
18. *Phygadeuon nivalis*. Hgn. 19. *Ph. laticollis*. Hgn.

20. *Aptesid Nordenskiöldii*. Hgn. 21. *Ap. Palanderi*. Hgn. 22. *Atractodes aterrimus*. Hgn.

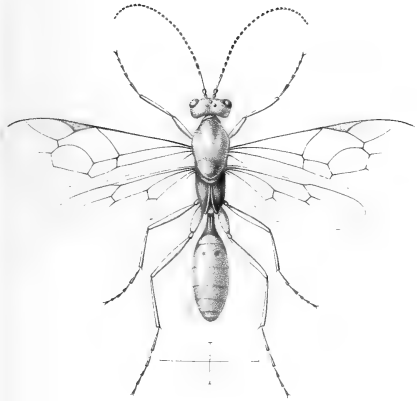
23

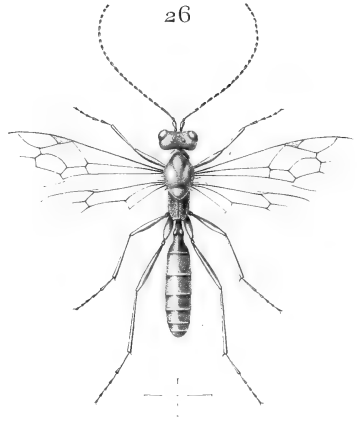
24

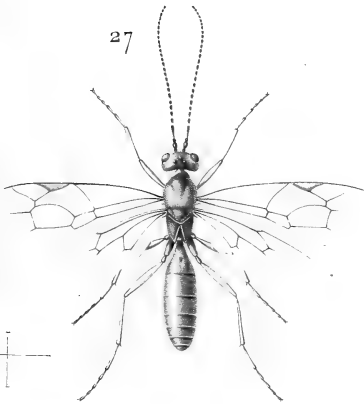
25

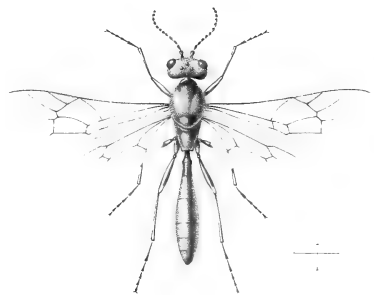
26

27

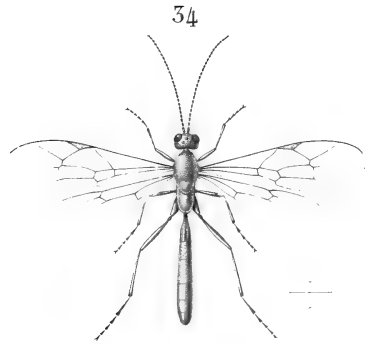
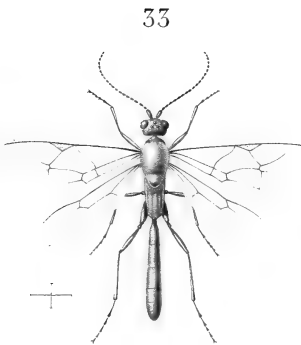
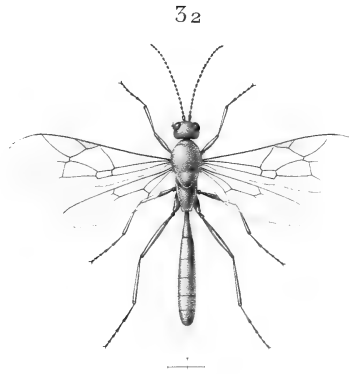
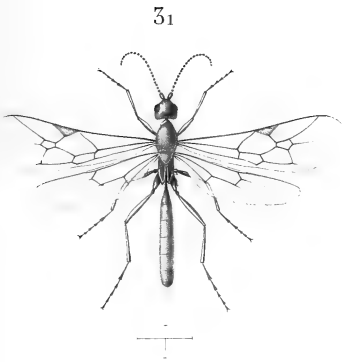
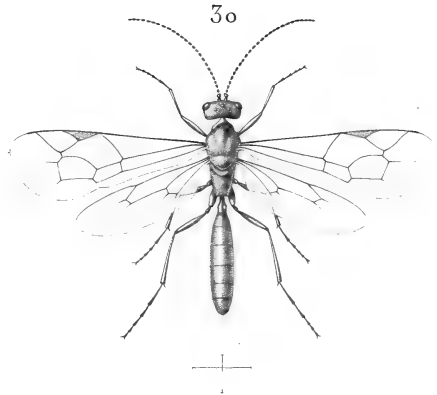
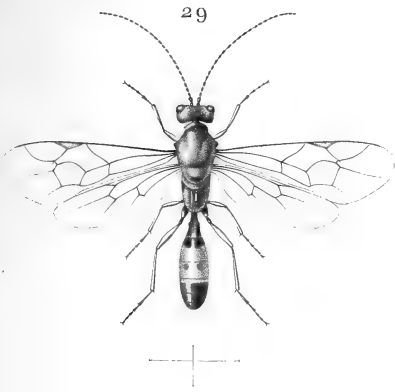
28

A. M. Westergren del.

Debray sc.

23. *Atractodes nigerrimus*, Hgn. 24. *Dicksonia arctica*, Hgn. 25. *Mesoleius Sahlbergi*, Woldst.
 26. *M. Bovei*, Hgn. 27. *M. mixtus*, Hgn. 28. *Adeloϑnathus frigidus*, Hgn.

A. M. Westergren del.

Debray sc.

29. *Polyblastus nigrifrons*, Hgn.

30. *Neastus loviceps*, Hgn.

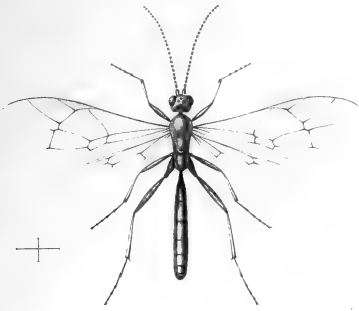
31. *Orthocentrus protubernus*, Hgn.

32. *Orth. rivosus*, Hgn.

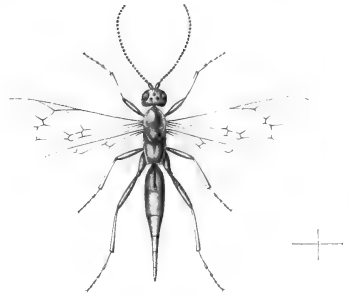
33. *Orth. solitarius*, Hgn.

34. *Orth. carinulatus*, Hgn.

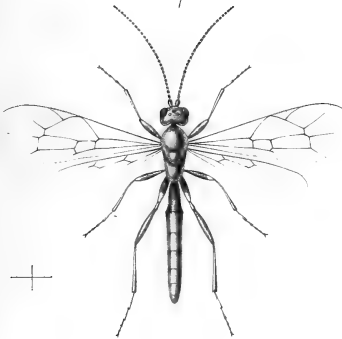
35

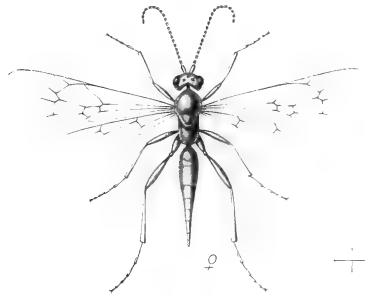
36

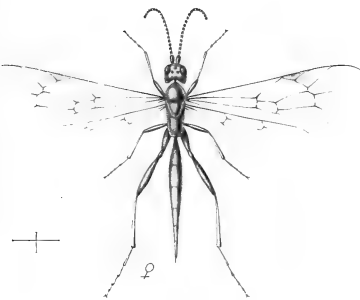
37

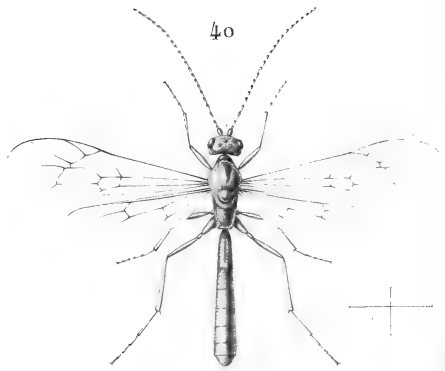
38

39

40

A. M. Westergren. del.

Picart et Debray. sc.

35. Orthocentrus dispar, Hgn.

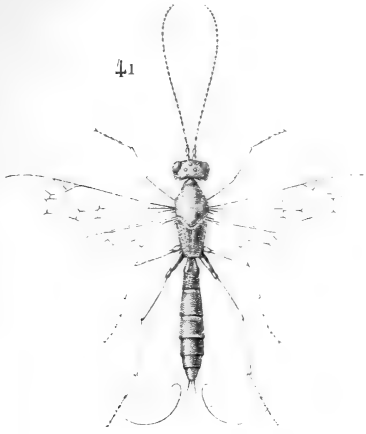
36. Orth. validicordis, Hgn.

37. Ortho. hirticornis, Hgn.

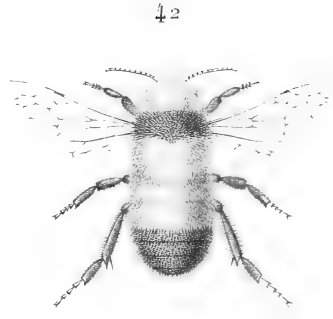
38. Orth. hilaris, Hgn.

39. Orth. laticollis, Hgn.

40. Sibiriakoffia arctica, Hgn.

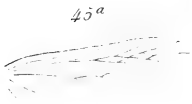
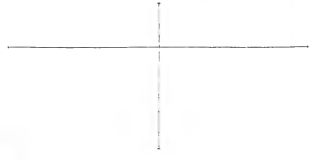
41

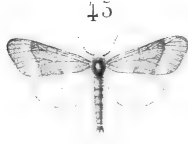
42

45^c

45^a

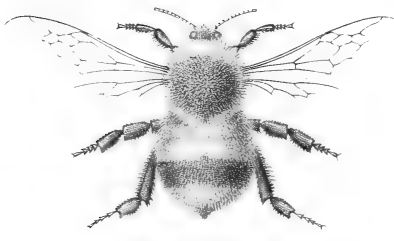
45

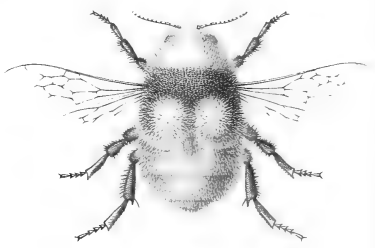
45^b

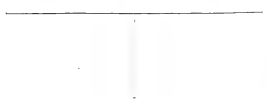
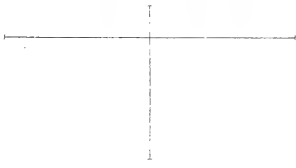
45^d

43

44

A. M. Westergren del.

Picart et Debray sc.

41. *Lissonota commixta* Hgn. 42. *Bombus hyperboreus*.
 43. *B. Nivalis*. 44. *B. lapponicus*. 45. *Schoyenia arctica*.

1072821

Årg. 3

1882

Häft. 1 o. 2

ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1882

 Se omslagets tredje sida!

Undertecknad tillbyter sig Fjärilar och Skalbaggar ifrån norra och mellersta Sverige emot sådana ifrån södra delarne af landet.

Carl Möller.

Adr.: Stehag och Wedelsbäck, Skåne.

Coleoptera finnas till salu hos

B. Wärenius,

Entomolog.

Adress: Malmö, S. Nygatan 56.

Ännu obetalda årsavgifter till Entomologiska Föreningen för 1881 och 1882 torde snarast möjligt insändas (bäst genom postanvisning) till

Oskar Th. Sandahl,

Föreningens kassaförvaltare.

Adress: Stockholm, Clara Strandgata 4.

INNEHÅLL.

SANDAHL, O. TH., Den Entomologiska Föreningen i Stockholm under dess andra arbetsår 1881	Sid. 1
———, Entomologiska Föreningens i Stockholm förhandlingar vid sammankomsten den 4 Mars 1882	» 7
———, Nekrolog	» 9
———, Meddelande om <i>Zerene hyale</i> L.	» 12
WALLENBREN, H. D. J., Revision af Skandinaviens Tipulidæ (forts.)	» 13
AURIVILLIUS, CHR., <i>Orchestes populi</i> L. såsom skadedjur	» 30
LAMPA, SVEN, <i>Hadena unanimitis</i> TR., funnen i Sverige	» 31
SCHÖYEN, W. M., Bemærkninger over <i>Lycæna Argus-Ægon</i> -gruppen	» 33
REUTER, O. M., Hemipterologiska meddelanden	» 63
———, Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera (forts.)	» 65
THEDENIUS, K. FR., Om <i>Cidaria olivata</i> W. V.	» 81
MEINERT, FR., Om retractile antenner hos en dipter-larve, <i>Tanytus</i>	» 83
HOLMGREN, AUG. EMIL, Några iakttagelser rörande <i>Simyra albov-nosa</i> GOEZE (DE GEER) och en hos densamma funnen parasitstekel	» 87
BERGROTH, E., Finsk entomologisk literatur 1881	» 90
AURIVILLIUS, CHR. och SCHÖYEN, W. M., Svensk-norsk entomologisk literatur 1881	» 91

RÉSUMÉS.

SANDAHL, O. TH., Résumé des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1881	» 94
———, Nécrologie de NICOLAS WESTRING	» 99
WALLENBREN, H.-D. J., Révision des <i>Tipulides</i> de la Scandinavie	» 99
AURIVILLIUS, CHR., <i>Orchestes populi</i> L., comme insecte nuisible ...	» 100
LAMPA, SVEN, <i>Hadena unanimitis</i> TR., trouvé en Suède	» 100
SCHÖYEN, W.-M., Sur le groupe <i>Argus-Ægon</i> du genre <i>Lycæna</i> ...	» 100
REUTER, O.-M., Communications hémiptérologiques	» 102
———, <i>Hémiptères hétéroptères</i> de la Finlande et de la Scandinavie	» 103
THEDENIUS, K. FR., Sur <i>Cidaria olivata</i> W. V.	» 103
MEINERT, FR., Sur les antennes rétractiles d'une larve de diptère, <i>Tanytus</i>	» 103
HOLMGREN, AUG.-ÉMILE, Quelques observations sur <i>Simyra albov-nosa</i> GOEZE (DE GEER) et sur un hyménoptère parasite de cette espèce	» 104

13-2 F 7-1

Årg. 3

1882

Häft. 3

ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1882

13282/1
Årg. 3

1882

Häft. 4

ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1882

Undertecknad tillhandahåller eller anskaffar uppstoppade mindre däggdjur och foglar, äfvensom skeletter, amfibier, fiskar, insekter m. m., till moderata priser. Omsorgsfullt preparerade exemplar af de flesta skandinaviska *Macrolepidoptera* finnas ständigt att tillgå, äfvensom insektnålar, spännbräden etc.

Dagfjärilar från Vestra Afrika (Gaboön) och deribland den praktiga och i samlingar ytterst sällsynta *Pap. Antimachus* DR.

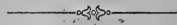
Skandinaviens Coleoptera af C. G. THOMSON (10 delar) 36 kronor.

Index entomologicus af D:r KATTER 1,75.

Odonata Sueciae eller Sveriges Trollsländor af C. H. JOHANSON, 1 krona.

Stockholm i December 1882.

Sven Lampa.

Finlands och den Skandinaviska halföns Hemiptera-Heteroptera I af O. M. REUTER finnes till salu genom Samson & Wallins bokhandel, Stockholm. Pris 2 kr.

Un Entomologiste (Coléoptères) désire entrer en relations d'échange avec des collectionneurs de la Suède. Il tiens principalement à recevoir des carabicides septentrionaux et arctiques, et offre en échange tout ce qu'il a collectionné dans l'Istrie et dans les Pyrénées.

S'adresser (en Allemand, Français ou l'Anglais) à

M. F. Strasser,
9 rue Fürstenstrasse, München.
(Bavière.)

Coleoptera finnas till salu hos

B. Warenius,
Entomolog.
Adress: Helsingborg, Fogelsångsgatan.

INNEHÅLL.

REUTER, O. M., Finlands och den skandinaviska halföns Hemiptera- Heteroptera	Sid. 163
WALLENGREN, H. D. J., Förteckning på de Ephemerider som hittills blifvit funna på skandinaviska halfön	» 173
MÖLLER, G. FR., Novæ hymenopterorum species descriptæ	» 179
——, Bidrag till kännedomen om parasitlifvet i galläpplen och dy- lika bildningar	» 182
SAHLBERG, JOHN, Synonymiska anmärkningar till nordiska Coleoptera ..	» 187
REUTER, O. M., Hemipterologiska meddelanden, II	» 191
SANDAHL, O. TH., Entomologiska Föreningens sammankomster den 30 Sept. och 14 Dec. 1882	» 195

RÉSUMÉS.

REUTER, O.-M., Hémiptères de la Finlande et de la Scandinavie ...	» 204
WALLENGREN, H.-D.-J., Liste des Éphémérides trouvés jusqu'ici dans la Péninsule scandinave	» 204
MÖLLER, G.-FR., Contribution à la connaissance de la vie parasitaire dans les noix de galle et autres formations de l'espece	» 205
SAHLBERG, JOHN, Remarques synonymiques sur les Coléoptères du Nord boréal et arctique	» 205
REUTER, O.-M., Communications hémiptérologiques	» 208
SANDAHL, O.-TH., Bulletin des Séances de la Société entomologique pendant l'année 1882	» 209

102021
Årg. 4

1883

Häft. 1

ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

PÅ FÖRÄNSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1883

ENTOMOLOGISCHE

ZEITSCHRIFT

HERAUSGEGEBEN VON

VERLAG VON

16-2871
Årg. 4

1883

Häft. 2

ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1883

1828-1
Årg. 4

1883

Häft. 3 o. 4

ENTOMOLOGISK TIDSKRIFT

PÅ FÖRANSTALTANDE AF

ENTOMOLOGISKA FÖRENINGEN I STOCKHOLM

UTGIFVEN

AF

JACOB SPÅNGBERG

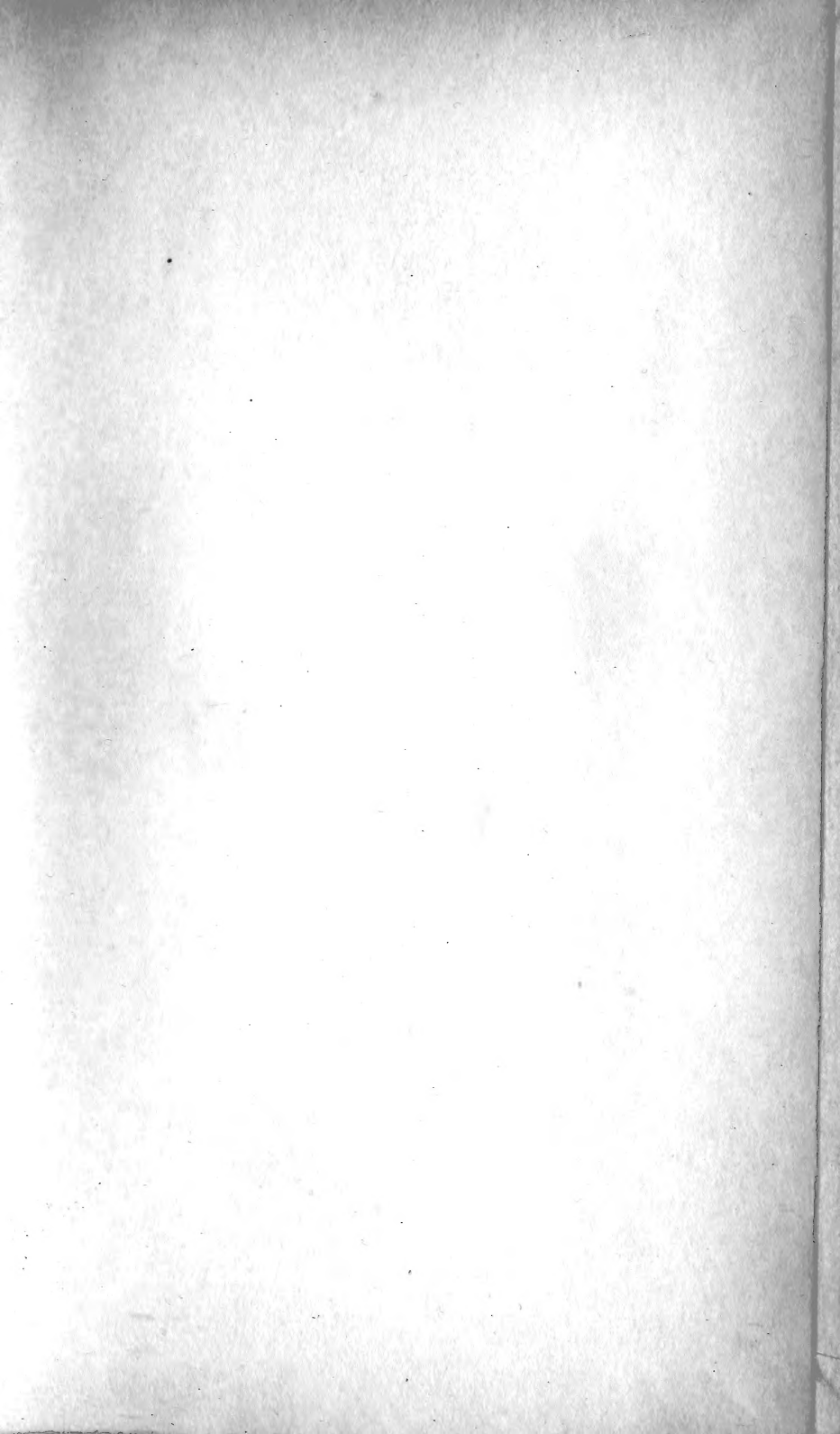

STOCKHOLM

TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET

1883

8-896

AUTHOR.

TITLE. 2

MAY 31 1916

SEP 6 1916

JAN 21 1916

JUN 21

SEP 11

JAN 21

JUN 10 1914 JUN 1

OCT. 14 '52

H. C. Houghton

1-28

1-28

1-28

1-28

1059

3661

SMITHSONIAN INSTITUTION LIBRARIES

3 9088 01061 5763